

Мирослав МАМЧАК

2014 Анексія Криму Анатомія гібридної війни

Мирослав МАМЧАК

2014. АНЕКСІЯ КРИМУ
Анатомія «гібридної» війни

Севастополь 2019

УДК 477.75(323.2)
ББК 66.3(4УКГ),133.1
М-22

ISBN 978-617-7071-36-4

М 22 **Мирослав Мамчак.** 2014. Анексія Криму.
Анатомія «гібридної» війни

Будучи безпосереднім свідком російської анексії Криму у лютому - березні 2014 року, автор аналізує військово-політичну ситуацію на півострові, дає оцінку та своє бачення технології анексії Кримського півострова, розкриває морально-психологічний стан та рівень спротиву Військово-Морських сил і інших силових структур України в Криму в період окупації Автономної Республіки Крим. Книга може бути використана в системі гуманітарної підготовки Збройних Сил, буде корисною політичним і партійним діячам, історикам, військово-вслужбовцям, всім, хто цікавиться сучасною військовою історією України та готується стати захисником її незалежності.

Мамчак М.А. 2015. Анексія Криму. Анатомія «гібридної» війни.

© Мамчак М.А. 2019

Пролог анексії

26 липня 2013 року. Севастополь. Зранку на обидва береги Севастопольської бухти вийшли десятки тисяч севастопольців, туристів і гостей міста. Каравани автобусів звозили народ з Ялти, Феодосії, Сімферополя, Євпаторії та з багатьох міст України. Цього дня у Севастопольській бухті проводилася генеральна репетиція спільного святкування Дня флоту України і Військово-Морського флоту Російської Федерація, взяти участь у якому 28 липня мали президенти України і Росії. За початковим сценарієм свята з двох великих десантних кораблів - українського «Костянтин Ольшанський» та російського «Новочеркасск» - повинна була імітуватися показова висадка десантів морської піхоти на 20 бронемашинах (БТР-80) з стрільбою штатним озброєнням. Перші дві бронемашини мали нести Державні прапори України і Російської Федерації, слідом за ними дві - Військово-морські прапори обох флотів. Однак «Костянтин Ольшанський», хоч і пройшов зовсім недавно ремонт на Чорноморському суднобудівному заводі в Миколаєві, виявився не готовим приймати участь у святкуванні – у нього, як і до ремонту, знову не відкривалася носова апарель, тож висадити десант морської піхоти не міг. Тому український корабель поставили у Артилерійській бухті на бочки, а висадку спільного десанту доручили забезпе-

28.07.2013. Севастополь. Останнє спільне святкування Дня флоту України і ВМФ РФ

сському суднобудівному заводі в Миколаєві, виявився не готовим приймати участь у святкуванні – у нього, як і до ремонту, знову не відкривалася носова апарель, тож висадити десант морської піхоти не міг. Тому український корабель поставили у Артилерійській бухті на бочки, а висадку спільного десанту доручили забезпе-

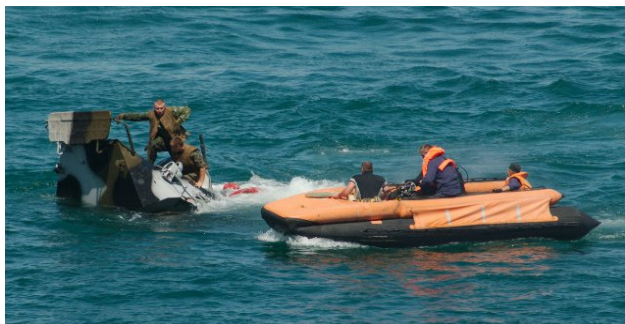
чити російському «Новочеркаску».

За два дні до генеральної репетиції українські БТРи завантажилися на російський корабель. Перед завантаженням на борт, вони були прискіпливо оглянуті російськими і українськими моряками, у першу чергу перевірялися на герметичність відповідні кінгстони і пробки зливу води. Оставити їх відкритими було неможливо – вони головні елементи огляду і їх стан заносився у відповідний акт перевірки. По кожному з БТР було складено належний акт прийому-передачі, опломбовано відповідні люки і горловини, і екіпажі українських бронемашин покинули борт «Новочеркасска». Прибувши перед початком генеральної репетиції на російський корабель українські морські піхотинці без зайвих проблем прийняли свої бойові машини і приготувалися до висадки десанту. Диктор урочистим голосом оголосив глядачам про початок висадки морського десанту. «Новочеркасск» відкрив носову апарель і першими вийшли два БТРи під Державними прапорами України і Росії, за ними – два під Військово-морським прапором України і російським Андрєєвським прапором ВМФ Росії.

Та сталося непередбачуване сценарієм. БТР під Державним прапором України, пропливши метрів так за 50 від корабля, став вивалюватися за встановлений маршрут руху, відставати і зовсім заглох. У той же час БТР-80 під Військово-морським прапором України, що йшов курсом за ним, взагалі став... тонути. І швидко потонув на очах тисяч глядачів! Десантники заледве устигли передати на сусідню бронемашину свій прапор, самі ж при допомозі рятувальних жилетів загойдалися на хвилях, які сколихнула в бухті бронемашина, що затонула. Заглохшу ж українську бронемашину під українським прапором взяв на буксир БТР під прапором російським і гордо відбуксирував до берега. Вгледівши акцію «затоплення» української бронемашини, штатні крикуни від «Русского блока» та інших антиукраїнських організацій радісно заволали по обидві сторони бухти: «Всё! Капец флоту Украины! Севастополь город русской славы, тут не место хохлам!», «Севастополь, Черноморский флот, Россия!» та «Ха-ха, трагедія українського флота», який, на їх думку, повинен був давно забиратися звідси геть. Ряд російських ЗМІ рознесли звістку про «трагедію українського флота» по всьому світі. За поясненням події до Військово-Морських сил України звернулися десятки журналістів вітчизняних і зарубіжних видань, телерадіокомпаній і агентств. Начальник прес-центру ВМС капітан 1 рангу Олег Чубук спершу гордо заявив, що українські БТР в бухті не тонули, але, під тиском фактів, вимушений був взятися

прояснити ситуацію командувач ВМС віце-адмірал Юрій Ільїн, як завжди, приховуючи правду: «Один бронетранспортер по технічеським причинам, которые сейчас выясняются, затонул в 100 метрах от берега. Личный состав был эвакуирован. Действовали очень уверенно, слава Богу, все живы, все здоровы. Никто не пострадал. Причины могут быть разными. Они сейчас выясняются. Внешний осмотр, который был произведен, показал, что видимых поврежденных на бронетранспортере нет». Далі командувач ВМС пояснив, що український корабель не ламався: «Ольшанський» не участвує тільки с точки зрення безпеки. Потому что два десантных корабля такого водоизмещения на таком узком фарватере использоваться не могут. Поэтому мы с командующим ЧФ приняли решение – оба подразделения высаживать с одного корабля». Ось так, до цього дня завжди БТРи висаджували десанти роздільно з двох кораблів, тепер задля демонстрації народу «братської дружби» прийняли «решение» десантуватися разом, лише хто був ініціатором цієї ідеї залишається досі таємницею. Після скандалу з «Ольшанським» напередодні флотського свята Чорноморський суднобудівний завод, власником якого є народний депутат від Севастополя Вадим Новінський, заявив, «що у рамках контракту з ВМС України підприємство провело докування «Костянтина Ольшанського» з ремонтом рульового і гребного обладнання..., ремонт корпусу корабля... Спеціалісти підприємства провели роботи по відновленню носової і кормової апарелів». У той же час багато членів екіпажу нарікали на поверховий і неякісний ремонт корабля.

Зовсім протилежну від командувача ВМС України точку зору на «акцію затоплення українського флоту» в Севастопольській бухті висловив экс-голова парламентського комітету Верховної Ради

26.07.2013. Український БТР-80 тоне у севастопольській бухті.

України з питань оборони і безпеки Георгій Крючков. На його думку «Це дуже поганий знак. Я вражений, що це сталося, це крах нашого флоту... Не знаю, випадковість це чи ні, але ж напере-

додні перевіряли. Хто винний? ... Треба щоб винні понесли відповідальність за цю ганьбу. Можу запевнити лише одне і точно: наші Збройні Сили доведені до ручки. Те, що сталося під час репетиції є тому підтвердженням, і міністр Лебедєв до цього, відповідно, має безпосереднє відношення». Внаслідок якої такої «братської» дружби показово затоплено український БТР? – задалися питанням члени Ради ветеранів Військово-морських сил України, беручи до уваги той факт, що саме ці БТРИ два тижні назад на міжнародних миротворчих навчаннях «Сі Бриз - 2013» без проблем пройшли морем десятки миль, були перевірені морем не один раз та отримали високу оцінку від зарубіжних колег – українські морські піхотинці мали значний досвід у висадці морських десантів. А тут така ганебна подія! За таку цікавість командування ВМС України позбавило ветеранів запрошень на саме флотське свято.

28 липня «спільне святкування» у присутності президентів пройшло «рівненко-гладенько» під гаслом вічної дружби братських слов'янських народів, взаємодопомоги і співпраці братніх флотів України і Росії. Відповідні бігборди, на яких під покровом імператриці Катерини II красувалися голова СМДА В. Яцуба та командувачі ВМС і ЧФ РФ Ю. Ільїн і О. Вітко, були розвішані по всьому місту. Про «нештатну ситуацію» та її причини на генеральній репетиції постаралися негайно забути. Винними у ній стали командир взводу українських морських піхотинців та командири бойових машин. Їх покарали в ім'я тієї ж флотської дружби. Всім наказано було про справжні причини події мовчати. Втоплений БТР знайшли водолази і підняли з морського дна за допомогою російського плавкрана. Російські ЗМІ і в цьому випадку розіграли акцію приниження флоту України – у них, в українців, навіть плавкрана немає, без Росії ВМС України не вартий нічого і не здатний нінащо... Однак, ці факти, які за

2013, липень.
На бігборді: голова СМДА В.
Яцуба і командувачі ВМС і ЧФ
Ю .Ільїн і О. Вітко

офіційною версією прес-центру ВМС сталися з незрозумілих причин, вперто наводили на думку багатьох, що театральна акція «захоплення українського флоту» у Севастопольській бухті, виведення з ладу носової апарелі на українському десантному кораблі напередодні свята були далеко не випадковими, планувалися завчасно і були організовані російськими колегами не без участі відповідних структур. Бо як інакше могла з'явитися сіль в паливному баку українського БТРа, чи яким чином виявився відгвинченим кінгстон на іншому, в обох випадках саме у тих БТРів, які привселюдно мали нести українські прапори – символи держави і її флоту? Це могло бути зроблено лише на борту російського корабля і росіянами.

Так склалося, що ця акція виглядала прологом до подальших подій у Севастополі, до організації антиукраїнських заходів громадського і політичного характеру, до більш активного приниження українського флоту та української громади в Севастополі. З того часу для державної адміністрації міста головним в Севастополі став Чорноморський флот Росії і це стало проголошуватися скрізь і всюди відверто навіть у присутності українських адміралів, які скромно промовчували. Про ВМС України при тім майже не згадувалося, лише інколи якимось так мовби вимушено і обабіч. Командувач ВМС України адмірал Юрій Ільїн, здавалося, повністю підпорядкувався голові міської державної адміністрації Володимиру Яцубі, який, очоливши державну адміністрацію, заявив безапеляційно, що «хто і як би не переписував історію, головним у нас був і остається Чорноморський флот».

Генеральна репетиція спільного святкування професійного свята моряків двох «братських» флотів 2013 року означила початок триваліших і складніших етно-соціальних, політичних і військових процесів в Криму, стала прологом анексії Кримського півострова і захоплення українського флоту на півострові, та спроби силового «буксирування» України в обійми братської союзної держави. Менше чим за рік так і сталося, в Крим ввели російські війська, захопили півострів і витиснули з нього український флот, розв'язали фактичну російсько-українську війну на сході України, вже четверту за останні сто років.

I. Боротьба з «фашизмом» як ідеологічне забезпечення підготовки російської агресії в Криму

*Майбутні фашисти будуть називати себе антифашистами
У. Черчіль*

«Дайте мені засоби масової інформації, і я з будь-якого народу зроблю стадо свиней!», - часто повторював Йозеф Геббельс – керівник і автор пропагандистських акцій гітлерівської Німеччини та один з основоположників теорії і практики інформаційної війни. Доречно навести і іншу актуальну аксіому того ж Й. Геббельса: «Ми не домагаємося правди, ми добиваємося ефекту». Вище приведені афоризми одного з головних нацистських ідеологів мають пряме відношення до ситуації в Криму 2014 року, де кримські «антифашисти» по-суті стали користуватися методами тих же фашистів, проти яких направляли вісь своїх ідеологічних атак.

Крим в незалежній Україні зоставався таким собі «совковим» островом з збереженим радянським менталітетом і світобаченням. Тут коліноприпадання перед подвигом «отців і дедов», перед радянським і історичним минулим, нав'язування страху перед українським національно-визвольним рухом і фашизмом приводило більшість місцевого російськомовного населення до ефекту нерозуміння того, що відбувається в Україні. Кримська аудиторія, користуючись російськими та інкрементованими під російські місцеві новини про події в Україні, на київському Майдані, які застрашені кримські чиновники не лише повторювали, а ще й додумували власні найдраматичніші ситуації, виробила синдром страху перед «майданутими» фашистами. Так з'являлися чутки про «воєнний переворот», «фашистську владу в Києві», «бандерофашистів», «Правий сектор», яких ніхто ніколи у Криму не бачив, але яких почали обговорювати, боятися, особливо в середовищі старшого покоління, стали появлятися «свідки» їх знущань над російськомовними громадянами і навіть жертви. Нагнітання «антифашистської» істерії і жаху перед уявними «бандерівцями», «правосеками» Майдану, боязнь втрати конформізму, побутова корупція – усе це вивело на поверхню здавалося пригнітений страх севастопольського атомізованого суспільства. Активне використання проросійськими радикалами ветеранських організацій забезпечило їм і російським спецслужбам можливість

маніпулювати успадкованими з радянського минулого фобіями мешканців півострова.

Інтенсивний інформаційний потік «стриножених» і прокормлених владою засобів масової інформації, спрямовувався на півострів з заздалегідь заданими напрямками впливу, головним з яких стало формування для боротьби з «фашизмом» бойових загонів «самооборони» та щедро оплачених «тітушок», і це створило атмосферу майже масового психозу. «Брехня, повторена сто разів, стає правдою» - це випробувана теза вище приведеного автора. Або його ж «треба брехати так, щоб самому вірилося, що це правда». Відомо ж, що краса звучання і простота для запам'ятовування будь-якого речитативу при багаторазовому його повторенні створює мовні символи суспільства, визначає образи ворогів і методи боротьби з ними. Так народився слоган, що в Криму і Севастополі «фашизм не пройде» та стало можливим виставляти фашистським ледь що-небудь українське. Такою громадою стало легко управляти.

Інформаційна війна, вірніше інформаційний наступ місцевої влади вкупі з Партією регіонів і комуністами на так званий «фашизм» в Криму, якому фактичного опору на півострові не спостерігалося, проводився наполегливо, жорстко, безапеляційно і його цілі швидко реалізувалися, тому офіційна інформація разом з активно поширюємими чутками швидко заволоділа кримською аудиторією і підготувала потрібну для військової агресії «ментальність» цивільного населення. При появі перших бронемашин російських десантників багато російськомовних мешканців Криму вітали їх як «визволителів від фашистів» і київської хунти. Спотворена ідеологічна ситуація, як ржа, руйнувала відчуття громадянського обов'язку, патріотизму та нівелювали відповідальність за військову присягу і у військовослужбовців ВМС. І досить швидко здавалося би досвідчені капітани 1 рангу, офіцери штабів, начальники факультетів, наприклад, стали тлумачити матросам і молодим курсантам Академії ВМС України, не про військовий обов'язок перед народом, не про вірність присязі, а... що настає час, коли «будь-який вибір буде правильним» і пропонували їм порадитися з родиною.

Втім, спроби розіграти кримськотатарську карту для ініціаторів анексії Криму провалилися відразу. Мудрий і багатостраждальний народ не повівся на жодну інформаційну і організаційну провокацію проти нього. Коли в Криму взяли лякати «руссоязичних» кримськотатарським екстремізмом цей народ, переживши трагедію депортації, не дав жодних підстав вважати себе екстремістами чи

якимись іншими «істами» і провадив виважену та виразну державницьку поведінку. Така позиція кримських татар, їх стійкість і монолітність постійно стимулювала намагання кримської влади внести розкол в їх середовище, особливо в Меджліс кримськотатарського народу.

В Криму дислокується Чорноморський флот Росії, який став центром, навколо якого і при всебічній підтримці якого з часу проголошення незалежності України концентрувалися всі антиукраїнські сили. Це, напевно, єдиний випадок у історії, коли флот іноземної держави впливав на внутрішню і зовнішню політику країни, яка дала йому прихисток. Флот Чорного моря завжди використовувався Росією не стільки для захисту власного узбережжя, а як військово-політичний важіль, яким випробовувалася на міцність незалежність сусідніх держав. Не дарма ж у результаті тривалого розподілу ЧФ колишнього Союзу РСР у ВМС України дійшли висновку, що «поки Чорноморський флот базується на цій землі, спокою цій землі не буде». Лише цей висновок у столиці України до уваги не взяли, не особливо турбуючись ростом сепаратизму і постійними спробами обмежити вплив української столиці на Крим, які з плином часу не зменшувалися, а нарощувалися.

У 1995 році зазнала краху так звана «мешковщина», а разом з нею і «третьа оборона Севастополя» з опорою на героїчне минуле захисників Севастополя. Ця «оборона» стала першою неприхованою і масштабною спробою вирішити кримську проблему на користь Росії за допомогою «президента» АРКрим Юрія Мешкова, його проросійських організацій і з неприхованою опорою на Чорноморський флот. У 2003 році провалилася друга спроба приторочити Україну до новоявленого «Союзного государства» через створену кризу навколо острова Тузла в Керченській протоці. Після цих невдач у Кремлі на світ Божий витягли старий дещо модернізований під сучасну ситуацію план Леніна-Троцького, який був успішно реалізований в Україні в 1918-1919 роках і привів до краху Українську Народну Республіку. Ідеологія Русского міра і Русского єдинства, возвеличення «великого русского слова» і російської культури вкупі з московським православ'ям були покладені краєугольним каменем в пропаганду російського верховенства та його вирішальний вклад у боротьбу з фашизмом на Кримському півострові. Україна на протигагу не виставила нічого.

Непослідовні і несміливі кроки Києва у бік створення видимого українського антуражу суспільного життя в Севастополі і в Криму в часи президентства Віктора Ющенка викликали шалену пропага-

ндистську атаку Москви та її креатури в Україні на нашу державність в цілому, але особливий натиск спрямовувався на Крим. Ці, напрочуд слабкі і обережні зусилля київської влади не без допомоги багатьох київських патріотів почали називати «українізацією» з обов'язковим додаванням епітета «насильницька», а українські громади на півострові самі київські чиновники і партійні лідери іронічно називали «діаспорою в діаспорі» і поспішили прибрати звідси свої точки інформаційного впливу. Більшість політичних лідерів України відверто і привселюдно просторікувала, що Крим – це не їхнє електоральне поле.

«Перманентна й феноменально галаслива антиукраїнська кампанія досягла мети, остаточно залякавши урядовців на Печерських пагорбах, котрі й без того не демонстрували патріотичного ентузіазму, - відзначає севастопольць, кандидат філософських наук Ігор Лосєв. Внутрішню інтеграцію України, її ментальне об'єднання було спочатку тимчасово зупинено, а потім розпочався зворотний рух, наслідки якого у вигляді успіхів російської пропагандистської індустрії спостерігаємо сьогодні насамперед у регіонах Сходу. Демонстративні обурення із приводу «насильницької українізації» насправді маскували відродження в Україні спочатку повзучої, а потім дедалі агресивнішої та викличної русифікації. Найгучніші протести, констатує Ігор Васильович, лунали саме там, де взагалі було важко знайти якісь ознаки української мовно-культурної присутності...».

Ситуація почала значно ускладнюватися з приходом до влади Партії регіонів, після 2010 року. У Військово-Морських силах, у місцевих органах влади розпочалося пряме гоніння і відсторонення від посад, звільнення в запас і з роботи проукраїнськи налаштованих офіцерів і державних службовців. Військово-Морські сили почали поступово перетворюватися в такий собі військово-ідеологічний філіал російського Чорноморського флоту – братання і клятви у вічній братській дружбі лунали скрізь і при будь-якій нагоді, поклонялися вже виключно героям радянського і російського флоту, навіть імператриці Катерині II. Мова і традиції вже не об'єднували, не цементували більше воєдино військові колективи, у військових частинах і на кораблях повсюдно стала панувати російська мова, російські (радянські) військові традиції, імперська історія, а виховну роботу замінила військово-ідеологічна робота, вважай ідеологія правлячої в країні партії. Однак український флот і в такому стані ще залишався bastionом української влади, української присутності в Криму.

Як би це не дивно виглядало сьогодні, але дерево державної влади в Криму і Севастополі активно підрубували самі державні чиновники, члени Партії регіонів, місцева еліта, як вони себе називали, і їх сателіти - комуністи. Без їх підтримки проросійські організації, які раз за разом провалювали вибори до місцевих рад, здійснити державний переворот і привести до анексії Криму ніколи б не змогли.

Чого найбільше бояться люди старшого покоління? Війни. Про що вони майже не знають? Про національно-визвольний рух в Україні. Ставка в пропаганді і масовому зомбуванні населення, у першу чергу старшого покоління була зроблена на розкручування простих і примітивних кліше, які підлягали розповсюдженню всіма засобами масової пропаганди півострова у всіх сферах суспільного життя. Класика жанру – героїзм захисників Севастополя, які попри задачу ворогу Севастополя виставлялися такими, що поборолі фашизм, у той же час щоденно з усіх телерадіоканалів стверджувалося, що в Україні поширюється екстремізм, радикалізм, фашизм і «бандерівщина», а під час і після перемоги Майдану – в Україні здійснила державний переворот і захопила владу «хунта фашисто-бандерівців». Телевізійну картинку забезпечували підставні особи та люди зі зброєю з Майдану. У Севастополі в міському транспорті та на майданах появилися «очевидці», які щойно «повернулися» з Львова і на власні очі «бачили» як там бітами б'ють по голові заїжджу людину коли та не знала правильної відповіді на заклик «Слава Україні!». Далі роздули міф про загрозу «Правого сектору» і цього всього виявилось достатнім, аби більшість мешканців міста-героя залякати загрозою російськомовним громадянам від міфічних «бандерівців», які будуть якщо не вирізати то вже депортують їх з Криму обов'язково.

З листопада 2013 року, з активізацією протесаного руху в Україні, «антифашистська» пропаганда в Севастополі і в Криму починає набирати мало не істеричних форм. Фашист і бандит-бандерівець у Севастополі стали загальним пугалом, ними стали обзивати людей за сказане українське слово на вулиці, за одягнути вишиванку. Очолили ці пропагандистські акції народний депутат України Вадим Колісниченко і голова севастопольської державної адміністрації він же і лідер місцевої партії Регіонів Володимир Яцуба. Саме при їх активній участі розпочалася справжня інформаційна війна з «фашизмом» і будувалася вона за відповідними логічними принципами:

1. Ескалація напруги в суспільстві. Розкручування ажіотажу навколо однієї і тієї ж чи кількох тем, поки вони не заволодіють свідомістю людей. З кожною телерадіопрограмою чи мітингом збільшувалося зростання напруги у суспільстві.

2. Враження самолюбства севастопольців – Севастополь, місто-герой, Київ постійно обділяє і ігнорує. Пропаганда направлялася на найбільш вразливі і беззахисні верстви населення. У Севастополі це найперше пенсіонери – за що воювали ми, наші батьки і діди, коли знову голову піднімає фашизм? До вразливих верст відноситься і молодь, яка ще не виробила власних моральних, національних та історичних цінностей і в умовах Севастополя активно підтримувала антиукраїнські акції.

3. Вплив на базові інстинкти людей. Розрахунок простий: оскільки у кризових ситуаціях люди схильні діяти більше інстинктивно, чим раціонально, то при розкручуванні соціальної напруги вони не роздумуючи схильні приймати рішення (мітингувати, страйкувати, голосувати), які в нормальній ситуації ніколи б не здійснили. Подібний вплив може викликати навіть паніку. Значний вплив на свідомість українських військовослужбовців та на їх подальші рішення здійснили російські військові телесеріали, спільні ідейно-пропагандистські заходи і постійна пропаганда дружби між флотами України і Росії.

4. Виключення третьої («зайвої») точки зору, тобто проукраїнської. Оскільки інформаційне протиборство допускало тільки чорнобіле сприйняття ситуації: фашисти – антифашисти, добро – зло, в Україні – бандерофашисти, а Росія – переможець і захисник від фашизму, у «победи – русській язик», то до ворожого стану були зараховані всі українські організації і військовослужбовців ВМС України, яким не повинно бути місця у Севастополі.

5. Так званий «ефект метелика», який враховує, що протистояння спершу починається у свідомості людей: дуже важко після конфлікту визначити, що привело до нього. Нав'язане кримському суспільству протиборство Росія – НАТО, яке відриває Україну від Росії, і разом з тим постійне заперечення самої можливості конфлікту Росії з Україною привело до ситуації, коли українська держава і суспільство виявилися не готовими до опору йому. У перші дні вторгнення російських військ на Кримський півострів українські вояки, опутані пропагандою миру і нерушимої дружби, так і не зрозуміли, що здійснюється збройна агресія проти їх країни, а тому і не спромоглися організувати адекватний спротив.

6. Створення символу ідеологічної боротьби. Символом боротьби з фашизмом у Севастополі і Криму була обрана Георгіївська стрічка, яка, за іронією долі, сама була символом колаборантських з'єднань, які в 1942-1944 роках створювалися у Севастополі і в Криму і разом з німецько-фашистськими окупантами боролися з радянськими військами в роки минулої війни, у тому числі й штурмували Севастополь. Україна адекватної відповіді цьому не дала.

У результаті спеціальних інформаційних «антифашистських» і «антиНАТОВських» операцій, основу яких складало історичне минуле Севастополя і трагедії пережитих містом війн, ворогам України вдалося тут сформувався відмінний від інших регіонів України культурний код, який пов'язаний з містечковим шовінізмом та втратою здорового державного патріотизму. По-перше, сформована масова культура поширювала підозрілість та недовіру до людей, які ідентифікували себе патріотами України, їм стали приписувати найнижчі мотиви, ворожість до Росії, по-друге – розквітла культура маніпуляції фактами і викривлення історичного минулого, поширюються ідеологічне шахрайство та брехня як щоденні побутові і загальноприй-

2013. Початок «антифашистської» боротьби у Севастополі

няті явища, по-третє – зміцніла байдужість мешканців міста, особливо старшого покоління і молоді до своєї країни, тобто відбувалося загальне толерування суспільством крайньої корисливості, егоїзму, індиферентності до проблем державного будівництва і потреб суспільства – а що Україна мені дала? Використовуючи ситуацію, коли етнічна самосвідомість севастопольців у радянські часи була практично стертою, використання владною партією радянської системи світобачення дозволила їй активно і успішно застосовувати політехнологічні інструменти, що базувалися на залякуванні населення «українізацією», коли українська самоідентифікація прирівнюється до націоналізму і, відповідно, до фашизму, та приходом до Севастополя «бандерофашистів» з Західної України з метою захоплення влади. Севастопольська влада фактично у всі роки незалежності

няті явища, по-третє – зміцніла байдужість мешканців міста, особливо старшого покоління і молоді до своєї країни, тобто відбувалося загальне толерування суспільством крайньої корисливості, егоїзму, індиферентності до проблем державного будівництва і потреб суспільства – а що Україна мені дала? Використовуючи ситуацію, коли етнічна самосвідомість севастопольців у радянські часи була практично стертою, використання владною партією радянської системи світобачення дозволила їй активно і успішно застосовувати політехнологічні інструменти, що базувалися на залякуванні населення «українізацією», коли українська самоідентифікація прирівнюється до націоналізму і, відповідно, до фашизму, та приходом до Севастополя «бандерофашистів» з Західної України з метою захоплення влади. Севастопольська влада фактично у всі роки незалежності

України активно з року в рік впроваджувала у свідомість севастопольців, не залежно від їх національності, російську самоідентифікацію, яку вважали в українському «городі русскої слави» процесом цілком природним, а українську самоідентифікацію - виставляли чужою, штучно привнесеною і нею лякали всіх суших. У цьому контексті в останній час винайшли старо-нову формулу протистояння між російськими «антифашистами» і українцями - «бандерофашистами». Грубо і брутально попираючи правду історії, «бандерофашисти» виставлялися найогиднішими прислужниками гітлерівського нацизму, катами всього живого. І, відповідно, головними їх представниками виставлялися мешканці Західної України, і це стало константою конфронтаційного поділу мешканців України на східних і західних.

Для цементування свідомості севастопольської громади, у крайньому випадку її більшості, в потрібну цілісну ідеологічну аксіому «фашизм не пройде» владній партії була потрібна обов'язкова складова - наявність якогось героїчного епосу. Для цього обрали першу і другу оборони Севастополя. Вони, хоч і не захистили Севастополь, в кожному випадку вороги його захоплювали, але поразки вдало ідеологічно перетворені на найвищий героїзм і ратну майстерність, перед якими меркнуть найважливіші перемоги на інших фронтах Другої Світової війни. Героїзації Севастополя, який, по суті, завжди здавали ворогам, був наданий зміст затятого шовінізму. Оскільки у цьому випадку проявам героїзму українців на війні місця не залишилося, їх поглинув інтернаціоналізм, за яким крився погано прихований націоналізм російський, який обслуговували пропагандисти Русского міра - це найголовніший і активно та наполегливо експлуатований елемент їх сучасної ідеології. Перемога над Німеччиною, причому виключно в лавах Червоної армії, культивується і впроваджується у свідомість як аксіома, як міф про старогрецьких героїв - при цьому стирається різниця між фашизмом і нацизмом як політичними течіями. «У перемоги рускій язик» вже не приховуючи цілей пропаганди стало звучати з севастопольських трибун. Для чергової «перемоги», для перемоги Севастополя над міфічними «бандерофашистами» з ініціативи голови державної адміністрації була оголошена чергова «третя оборона» і навколо будівлі державної адміністрації і самого міста почали будуватися блокпости і барикади, на допомогу були запрошені козаки з Дону і Кубані.

Весь пафос абсурду, пов'язаного з подібного роду істеричними закликами і діями, підкріпленими російськими державними і Андріївськими прапорами та причепленою на груди Георгіївською стрічкою, практично виставляв всім, що продемонстрована місту бутафорія покликана приховати щось набагато більш цинічне, якусь революційну зміну, що для її камуфляжу підходять і наспіх зіплені цінності героїки боротьби новітніх антифашистів. При цьому з трибун, з екранів і шпальт севастопольських засобів масової інформації допускалася і жорстко регламентувалася лише провладна, а, по-суті, стара імперська російська система світобачення і принципи непорушності героїзму боротьби з фашизмом, бо саме вони в умовах Севастополя і Криму стали відмінним майданчиком для піару місцевих політиків, вдало конвертували військові подвиги старших поколінь в рейтингові дивіденди не нюхавших пороху і не носивших солдатської шинелі «антифашистів» та успішно приводили їх до кінцевих цілей – владних кабінетів. Тут марно було закликати до якоїсь об'єктивності і історичної правди, довести севастопольським «антифашистам», що оті самі бандерівці оружно боролись з фашизмом в часи, коли інтернаціоналісти з ними ще браталися, це все одно, що докричатися до глухого. Понятійний апарат анатомії севастопольських носіїв антифашизму сприймав своєю загрозою саме

27.01.2014. Голова СевМДА В. Яцуба проводить інструктаж російської козачої сотні по обороні МДА від «бандерофашистів»

звучання української мови на вулицях чи у транспорті міста, не говорячи вже про освоєння українського історичного минулого та більш широкое використання українських демократичних традицій – для людей, що ніколи не вдали, що таке демократія це подається як націоналістична диктатура. В останній час і сам українець у вишиванці ідеологічно виставляється як націоналіст і потенційний зрадник Росії. «Це ж треба мати стільки ненависті й політичної сліпоты, а може, просто хамства, щоб називати «фашиста-

ми» мільйони людей, які не хочуть, щоб ними керували, озброївшись беркутівськими щитами й закривши обличчя беркутівськими масками» – відмічав довголітній політв'язень академік Іван Дзюба.

«Боротьба з фашизмом» в Криму і Севастополі була доведена до повного абсурду, до психічної неадекватності людей. Ось як відбувалась зустріч носіїв Георгіївської стрічки, тобто борців з фашизмом, з військовослужбовцями однієї з заблокованої українських військових частин. Старший цієї агітбригади постійно повторював, як заклинання, українським морякам, що у Києві переміг фашизм і коли вони не перейдуть на сторону блокуючих, то теж стануть «пособниками фашистів». Коли їх запитали, чи знають вони що собою представляє сам фашизм, то почули у відповідь: «Це те, що зараз відбувається на Західній Україні». На Західній Україні з цих людей ніхто ніколи не був, велика кількість, якщо не більшість, мітингарів на півострів була доставлена з Кубані, Дону та інших регіонів Росії і України. Кубанським козакам, наприклад, пообіцяли після перемоги

29.01.2014. Збори офіцерів штабу ВМС по обговоренню звернення до Президента України по організації протидії Майдану. У першому ряду командування ВМС України, справа наліво: кап.1 рангу А. Урсул, контр-адмірал Д. Шакура, контр-адмірал С. Гайдук, віце-адмірал С. Єлісеєв, адмірал В. Максимов, генерал-майор О. Струцинський, контр-адмірал І. Тимчук, крайній зліва контр-адмірал Д. Таран

над «бандерофашистами»... квартири у Севастополі і вони ходили містом і намагалися собі такі підбирати.

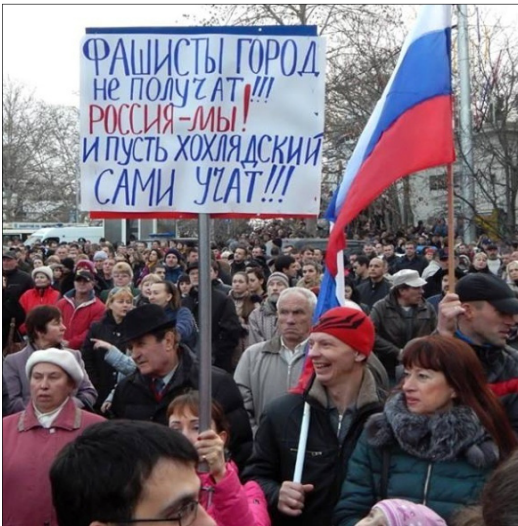
Ідеологічні структури ВМС України теж були втягнуті в боротьбу з «фашизмом», активно висвітлювали «антифашистські заходи», возвеличували і транслиювали на телеканалі борців з цим світовим злом, публікували в газеті «Флот України» виступи міських чиновників та депутатів, прославляли героїзм борців з фашизмом, якими були виключно воїни Червоної армії, брали активну участь у висвітленні подібних акцій. На історію національно-визвольної війни в Україні, на український рух на Чорноморському флоті 1917-1919 рр. було поставлене табу. На всі питання ветеранів ВМС, чому ВМС України не дають адекватної і гідної відсічі агресивній, по-суті, антиукраїнській і нечесній пропаганді, викривленню військової історії України з управління виховної і соціально-психологічної роботи ВМС завжди звучала одна й та ж відповідь: «не було команди». Керівники ТРК «Бриз» і газети «Флот України» найбільше боялися усунення з посади, тому фактично стали слухняними рупорами Партії регіонів і міської влади, борці з «бандерофашизмом» стали регулярними учасниками ефірів флотської телерадіокомпанії. У всіх «антифашистських» заходах, які організували державна влада і Партія регіонів у Криму і в Севастополі обов'язковими учасниками були українські військові моряки. Ветерани ВМС України, особливо члени орггрупи першого командувача ВМС, просвітяни, які заклали фундамент національного флоту, як прибічники націоналістів, у військових частинах і на кораблях стали небажаними. Так заповнювався духовний простір Військово-Морських сил, їх особового складу та інших силових структур антиукраїнським матеріалом і духом, і вони самі почали поборювати у своїх рядах «бандерофашизм» - поняття України як Батьківщини, яку клялися і яку мають захищати до останньої краплі крові, у свідомості військовослужбовців поступово розмивалося. Саме тому у Міністра оборони Павла Лебедева і командувача ВМС України адмірала Юрія Ільїна не виникло проблем з «рекомендаціями» Президенту України Віктору Януковичу застосувати війська проти повсталого народу на Майдані. Обговорення рекомендованого з Міністерства оборони звернення військові моряки провели майже одногосно (у штабі ВМС проти виступили лише два офіцери) 29 січня 2014 року, одними з перших у Збройних Силах. Там вже і словом не обмовлялося, що лише завдяки самовідданій допомозі українського народу національний флот зміг вийти в море і океан, що народ, який стояв на Майдані, найперше виступив проти корупційної влади, яка знищувала обо-

ронний сектор країни, у тому числі руйнувала національний флот. З часу проведення цих зборів командування, штаб ВМС України повністю зайняли сторону антинародної влади і почали в своїх рядах складати списки «майданутих», тобто прибічників «фашистів» на флоті. Час відправлення військових моряків для розгону Майдану вже був недалеким, і вони для виступу проти власного народу в морально-психологічному і ідеологічному плані вже були підготовлені.

Символічним виглядає в Криму факт вибору символіки «антифашистів», якою, як відзначалося вище, стала стрічка ордена святого Георгія – військової відзнаки за героїзм в бою часів I Світової війни, яка своїми кольорами була схожою на кольори стрічки медалі «За победу над Германией». У цьому випадку був використаний факт, що для російського і пострадянського післявоєнного населення в Криму перемога над фашистською Німеччиною є одним з небагатьох приводів пишатися радянським минулим, яке у їх розумінні є російським минулим. І георгіївська стрічка, яка зовсім не мала відношення і не була символом радянських воїнів в роки II Світової війни, але схожа кольорами до орденської стрічки ордена «Слава» і «За победу над Германией», як би об'єднує їх іменем Георгія Победоносця єдиною ідеологією і цілями ще й з Російською православною церквою. Політтехнологічним інструментом антифашистської ідеології георгіївська стрічка обрана лише тому, що подібних їй кольорів в Україні не носили повстанські загони «бандерівців», і у цьому попри історичну правду побачили наочну можливість виставити їх прислужниками фашистів, з її допомогою використати в сучасних політичних цілях героїзм і мужність колишніх Георгіївських кавалерів у боях за імперію, відрізнити нею своїх прихильників та підбурювати Схід України проти Заходу. Насправді носії отих стрічок являються не лише лояльними представниками не зжитого на півострові пострадянського соціуму, багато з них були учасниками чи нащадками тих, хто співпрацював з окупаційним німецько-румунським режимом, а найбільше – був толерантним і мовчазливим спостерігачем злочинів комуністичної влади в Україні. Ніхто з так званих антифашистів Севастополя не заявив, що злочини комуністів проти людяності, скоєні в Криму і Севастополі, значно перевершують нацистські! Сьогодні приходиться не лише визнавати, а й спостерігати як сама історія визнає справедливість і правду за учасниками національно-визвольної боротьби українців. А це визнати багатьом видається не просто. Тому ідеологія героїзації «народу-переможця», як психологічний наркотичний засіб, у певній

мірі нівелювала цей моральний дискомфорт у першу чергу людей похилого віку, всіх людей з психологією радянського минулого, і дала можливість місцевій владі безконтрольно на них же паразитувати та ідеологічно, морально і психологічно підготувати Крим до його окупації військами Російської Федерації.

Зараз лише можемо пожаліти, що за всі роки незалежності українська держава зробила надзвичайно мало для елементарної історичної і духовної просвіти своїх громадян в Криму, не турбувалася про створення державницького інформаційного простору, про зміцнення потенціалу національного флоту, не забезпечила повноправної участі українців і кримських татар в органах місцевого самоуправління і силових структурах та фактично покинула на самовиживання державницькі громадські організації півострова. Тому в боротьбі з Україною за Крим перемогла російська шовіністична ідеологія «антифашизму», за якою вже відверто виднілися цілі Росії. Попри гучні крики «фашизм ідьот» і «фашизм не пройде» у Севастополі і в Криму ніхто, ні влада, ні її пропагандисти особливо і не приховували справжніх цілей – силової анексії Криму і відриву півострова від України. Тут варто було б прискіпливо порівняти методологію «антифашистської» боротьби у Севастополі до характерних ознак самого фашизму, визначених, наприклад, відомим у світі дослідником фашистських диктатур, політологом доктором Лоренсом

23.02.2014. Антифашистський мітинг у Севастополі

Бріттом, та вяснити у якій мірі вони були виражені та й чи були виражені взагалі в Криму і у Севастополі. У Севастополі роками вкладався у свідомість жителів потужний російський націоналізм, навіть його крайня права форма – великодержавний імперський шовінізм (Велика Росія!; Де ми – там Росія!), його гасла і символи в багато разів переважали українські державні. Пропаганда імперських зазіхань на

втрачені «історичні землі Росії» з вимогою їх силового повернення, приниженням корінних народів, викривленням історичного минулого в угоду новітнього розширення «життєвого простору», мало чим відрізнялися від нацистських зазіхань на землі сусідів гітлерівської Німеччини. Якщо на мітингах і у пресі влада сором'язливо, то російські громадські організації відкрито, брутально та безкарно закликали і підтримували нищення української символіки, пам'ятних дошок і знаків, позбавлення прав, побиття активістів, що мислять інакше. Все це – друга ознака фашизму. Ворогом прогресу в Севастополі було визнано патріотів України, яких назвали бандерівцями, НАТО і США, проти яких гуртували громаду разом з Українською православною церквою Московського патріархату, як проти спільної загрози «Русському міру», натомість спільно прославляли свого вождя – президента Росії Володимира Путіна.

Однією з виразних ознак фашизму являється привілейоване становище збройних сил. У Севастополі і в Криму не лише проросійськими організаціями, а й самою українською владою такою священною короною був оголошений Чорноморський флот Російської Федерації, якому, попри поразки у всіх війнах та допоміжну роль у II Світовій війні, українські чиновники співали величні славні не менше чим заїжджі російські. Його славу звеличували і в будні і в свята, йому присвячені музейні експозиції та основні пам'ятники в місті. Без Чорноморського флоту не обходився жоден міський захід чи нарада в органах влади. Як колись у фашистській Італії, Угорщині, Іспанії, Болгарії чи нацистській Німеччині у Севастополі був встановлений жорсткий контроль над засобами масової інформації, які контролювалися спершу безпосередньо органами влади, згодом через співчуваючих і приплачених керівників ЗМІ. Направленість їх визначена була однобока – проросійська і антиєвропейська з байдужістю і іронією до України як держави, її історії і традицій українського народу. Набула поширення так звана самоцензура – це коли сам редактор чи видавець не допускає до друку чи до ефіру матеріали і програми небажані для влади чи просто проукраїнської тематики і особисто інформує про це владу. Саме це стало причиною, що у Севастополі не осталося жодної української газети і видавництва. Влада і проросійський рух в Севастополі тісно переплелися з церквою. Як і у фашистських державах, у Севастополі релігію активно використовували як інструмент управління громадською думкою. Релігійна риторика і термінологія використовувалися представниками влади, лідерами партійних і громадських організацій навіть тоді, коли головні принципи релігії були діаметрально протилежні

діям чи їх політичній направленості. Яскравою характеристикою фашизму являється «захист співвітчизників» де б вони не проживали і ігнорування корінного народу тамтешніх країн. Як у минулому столітті Німеччина захищала страждених «німецькомовних співвітчизників» у Чехословаччині і Австрії знаємо, як і знаємо чим це все завершилося. У той самий спосіб, тими ж методами «антифашисти» під покровом Росії взяли захищати «російськомовних співвітчизників» в Україні, і найперше в Криму абсолютно ігноруючи потреби корінного для Криму кримськотатарського народу. Бо Росія понад усе! Де ми там Росія! Чи подібні гасла, тільки «Deutschland uber alles», не звучали вже колись на Кримському півострові? Севастопольська міська рада як і Верховна рада АР Криму стали яскравим прикладом переплетення бізнесової, партійної і державної діяльності місцевої аристократії, майже всі депутати місцевих рад являлися бізнесменами і мільйонерами, що створило взаємовигідні ділові відносини бізнесу з владною елітою. У цій ситуації, як і при фашистських диктатурах, роль профспілок Севастополя була зведена до слухняного інструменту влади. У Севастополі і в Криму заохочувалися лише лояльні до влади представники інтелігенції і мистецтва. Свобода самовираження тривалий час піддавалася відкритим нападкам і, як правило, не фінансувалася. У місцевих владних структурах склалася кланова «кумівська» система влади, у час правління Президента Януковича була доведена до абсолюту. Особливим корупційним вузлом з владою була пов'язана міліція. Маючи необмежені повноваження, вона в існуючій системі дійшла до повного виродження. Час проявив, що коли проросійські організовані і озброєні формування вийшли на вулиці Севастополя та інших міст Криму, міліція, враз відірвана ними від влади, виявилася повністю безпомічною і... міліція перейшла на сторону сильнішого. Їх правовий і державний колабораціонізм отримав назву «міліція з народом».

Про організацію виборів в Севастополі можна писати багато і складати на їх прикладі політологічні підручники, але обмежимося лише тим, що севастопольські вибори, маніпулювання самовираженням виборців тут давно були перетворені на фарс. Такою склалася і судова система в Криму. Тож можемо лише констатувати, що всі ознаки фашизму в «антифашистському» русі в Севастополі були не лише присутніми, а життєвими, а звідси маємо підтвердження відомого вислову У. Черчіля, що «майбутні фашисти будуть називати себе антифашистами», який повністю знайшов своє відображення у житті Севастополя, місті, яке свого часу так постраждало від

того самого фашизму. На жаль, в Україні злочинно довго не вбачали фашистської суті в російському «антифашистському» русі, який вів і таки привів до окупації і анексію Росією Кримського півострова.

II. Як ідеологія зруйнувала бойову готовність, або чому флот не вчинив опору окупантам

Любов к Отчизні де героїть,
Там вража сила не устоїть,
Там грудь сильніша від гармат...

Іван Котляревський

У Севастополі в 2014 році повторилася ситуація 1918 року: флот не вчинив збройного опору окупантам Кримського півострова. Анексія-2014 відбувалася майже за таким же сценарієм, що і анексія-1918, лише з невеликими змінами, підігнаними під сучасну ситуацію і стан суспільства. Так чому флот України не виявив гідного збройного опору окупації Кримського півострова? Для цього було ряд причин, які створювалися і накопичувалися протягом усіх років незалежності України.

Чи був флот України гарантом безпеки держави?

Насправді Військово-Морські сили України були найслабшою ланкою в оборонній системі України, до того ж у їх зоні відповідальності базувався Чорноморський флот ВМФ Російської Федерації, що значно перевищував їх бойовим потенціалом. До того ж ВМС України не стали тим державним інститутом, тим стрижнем державності у Криму, на який би опиралися органи влади і на місцях, і в центрі. Навпаки, таким «історичним» стрижнем, гарантом безпеки України виставлявся не лише місцевою владою, а найперше найвищими державними чиновниками України, російський Чорноморський флот. Найвищі державні мужі України, перебуваючи у Севастополі, старалися Військово-Морські сили обходити стороною і їх проблемами особливо не переймалися. У штабі ВМС України за всі роки його існування у Севастополі один раз побував лише Прези-

дент України Леонід Кучма. Та все ж, попри тривалу неухвагу державної влади, чому Військово-Морські сили України, найперше їхні війська берегової і територіальної оборони, спеціальні підрозділи СБУ і МВС не виконали свій конституційний обов'язок, не виступили на захист рідного півострова від окупації і не вчинили збройного опору проти очевидної і нахабної військової агресії сусідньої «братської» Росії?

Головною причиною виявилось тривале, протягом двадцяти років, примушення військових моряків до очікування політичного рішення керівництва держави по любому питанню, яке зачіпало відношення з Чорноморським флотом Росії. Коли без погодження з Міністром оборони України щойно призначений перший командувач ВМС України контр-адмірал Борис Кожин заявив у 1992 році, що він є «кулак президента в Чорному морі» це не лише стривожило Москву, а й не сподобалося на Банковій. У відповідь на накладання президентами України і РФ мораторію, фактичної заборони, на процес складання особовим складом Чорноморського флоту присяги на вірність українському народу, Кожин твердо заявив, що на любов до свого народу мораторій накласти неможливо і продовжив гуртувати навколо себе і орггрупи ВМС України як патріотично налаштованих військових моряків, так і національно-патріотичні сили України навколо ВМС. Це викликало незадоволення на Банковій, було визнано «політизацією» і згодом стало причиною його усунення з посади. Його наступник, віце-адмірал Володимир Безкоровайний, хоч за наказом з Міністерства оборони і усунув з флотського життя активну організацію Співки офіцерів України, але відмовився виконати вказівку Леоніда Кучми підписати умови розподілу Чорноморського флоту, накреслені в Міноборони Росії, разом з військовою радою теж був грубо відсторонений від посади. Бо всі вони не погоджувалися з політичним рішенням замість флоту отримувати металобрухт. Та й головною причиною усунення з посади командувача ВМС адмірала Михайла Єжеля були не відкриті проти нього карні справи, а не виконання ним політичного рішення по демілітаризації Балаклави і Стрілецької бухти в Севастополі, що перечило планам тодішнього голови адміністрації Президента України Віктора Медведчука. Наступне командування ВМС, навчене гірким досвідом попередників, вже суворо дотримувалося «політичних рішень» стосовно діяльності в Криму і в стосунках з Чорноморським флотом. А рішення було одне: з Чорноморським флотом міцно дружити! Адмірал Ігор Тенюх дружив з ним «на відстані», тому і його з приходом до влади Президента України Віктора Януковича негайно

усунули з посади. Політика «дружби і братство флотами» була найголовнішим завданням ВМС України з 1997 року, з часу розподілу ЧФ колишнього Союзу РСР. Цю ситуацію вдало і постійно використовували на ЧФ, і безупинно жалілися на ВМС Банкової в порушенні «мораторію» українськими моряками. Звідти йшли сурові вказівки і покарання. Політичні рішення Банкової постійно віддавали ініціативу дій в українському місті російському флоту, дозволили йому забезпечити себе широкою громадсько-політичною підтримкою, тому й з початком окупації Криму російськими десантниками і спецназом не виконувалися вимоги статутів і відповідних інструкцій, всі чекали політичного рішення центру, якого не було. Час для організації опору агресії було втрачено.

Другою причиною є визнання російського Чорноморського флоту попри його постійні антиукраїнські акції і поступки гарантом безпеки України в Азово-Чорноморському регіоні. «Україна має міжнародні гарантії безпеки. Запам'ятайте, з Росією ми ніколи воювати не будемо. Вона наш стратегічний партнер і гарант безпеки. Війна з Росією – це нонсенс», – запевняв колишній Міністр оборони України Анатолій Гриценко. «Я не можу собі представити воєнного конфлікту з Росією», - продовжував тему його наступник Юрій Єхануров. Цю впевненість продовжували випромінювати їх наступники Михайло Єжель, Дмитро Саламатін і Павло Лебедев, що синхронно передавали один одному портфель Міністра оборони України, довели братання «двох флотів» до апогею, коли «не виносимо братська дружба» вже заміняла честь і гідність українського флоту. Навіть Президенти України Леонід Кравчук, Леонід Кучма і Віктор Янукович, Голови Верховної Ради України Олександр Мороз, Володимир Литвин і Володимир Рибак, не кажучи про політиків меншого масштабу, перебуваючи у Севастополі у присутності українських захисників Вітчизни неодмінно наголошували, що Чорноморський флот Російської Федерації, а не вони, є гарантом безпеки України з півдня. Цю ідею трибун і з екранів місцевого ТБ чи не щоденно проповідував голова Севастопольської міської держадміністрації Володимир Яцуба, як і всі його попередники. За більш чим двадцятилітній час своєї незалежності Україна так і не збудувала жодного власного бойового корабля, абсолютна більшість кораблів і суден, отриманих внаслідок розподілу ЧФ були реалізовані на металобрухт, національний флот так і не став повноцінним видом Збройних Сил, здатним виконати у всіх компонентах завдання оборони держави з морських напрямлень. Враховуючи розбалансований стан, бойову спроможність ВМС України і формуємо з року в рік на крим-

ському узбережжі політичну ситуацію, Крим являвся найслабшою ланкою в системі оборони України. Та це нікого не бентежило, на-
впаки, приводило до пристрасної любові до флоту сусідньої держа-
ви, який якраз всіма засобами розхитував військово-політичну си-
туацію в Криму. Українська влада більше турбувалася про вирішен-
ня соціальних проблем моряків російських чим власного флоту. Які
почуття могли породити, який патріотизм могли виховати у моряків
вітчизняного флоту подібні виступи очільників держави і її політич-
них лідерів? І для чого ВМС України існують у Севастополі і Криму,
коли не вони, а флот сусідньої країни є гарантом безпеки держави?

Післямайданний синдром

Дивну для багатьох в Україні нерішучість і очікування війсь-
кових моряків якихось додаткових вказівок визвав у першу чергу
післямайданний синдром. Він був викликаний тим, що Військово-
Морські сили тодішнє керівництво Міністерства оборони і Генштабу
ЗС України втягнули у спробу силового придушення Майдану -
флотський спецназ і батальйон морської піхоти з Феодосії були від-
правлені до Василькова під Київ. Після перемоги Майдану Верховна
Рада України прийняла постанову про проведення розслідування
відносно дій силових структур. Київський Майдан, вибух народного
патріотизму і гніву народу проти прогнилої державної машини мав
свою метою зруйнувати корупційну систему в державі, в тому чис-
лі і тривале нищення оборонної системи країни. І саме тому, обері-
гаючи цю систему, Міністр оборони Павло Лебедєв оголосив Май-
дан справою не народною, а виступом прибічників «фашизму». А
так як боротьба з «фашизмом» була складовою військово-ідеоло-
гічної роботи, то спершу командування ВМС, а за його командою і
офіцери флоту активно підтримали звернення до Президента Укра-
їни з вимогою застосувати війська для придушення Майдану. З цих
же причин морські піхотинці і морський спецназ ВМС України, без
будь-яких заперечень, з тими ж цілями для розгону Майдану, були
передислоковані до Василькова. І тільки остаточна перемога Май-
дану заставила повернути їх та не виставити проти власного наро-
ду. І хоча військові моряки безпосередньо участі у розгоні Майдану
не брали і взагалі не були на Хрещатику і Майдані, розслідування
стосувалося і їх безпосередньо.

Коли в Севастополі і в Криму виступили сепаратисти, а на пі-
вострів почали входити так звані «зелені чоловічки» без знаків
державної приналежності але із зброєю в руках, у більшості коман-

дирів, найперше у командування ВМС та й інших силових структур, почалися асоціації з київським Майданом та іншими недавніми випадками застосування військ. Там крайніми у ситуації політичного протистояння виявилися вони, військові, тому, щоб знову не стати крайніми і відповідальними за можливе кровопролиття, стали очікувати додаткових наказів, вказівок і рішень. Стан «нерішучості» не дозволив їм адекватно і вчасно відповісти на дії російських військових, продемонструвати свою силу і готовність застосувати зброю у випадку спроби захоплення військової частини. Зміна командування ВМС України після зради контр-адмірала Д. Березовського рішучості військовим частинам і кораблям не прибавила, зброя і боєприпаси як знаходилися так і осталися в корабельних погребках, на складах і в парках і застосувати їх проти окупантів не збиралися. Військові частини, бойові кораблі у Севастополі і Криму виявилися морально не мотивованими до оборони і не готовими протистояти противнику на території самої військової частини. До подібного сценарію розвитку подій на флоті ніколи не готувалися, він відкидався як взагалі неможливий, досвід Балканської війни не вивчався, тому і дозволили так званій «самообороні» вільно підійти, як говориться, до фізичного контакту і заблокувати свої контрольно-пропускні пункти.

Врешті, «очікування і нерішучість» ВМС України мали під собою більше не військове, а ідеологічне, духовне підґрунтя, яке формувалося у силових структурах в Криму роками – більше всього боялися порушити «братство флотів».

Втрачена можливість зламати кремлівські плани військової агресії проти України

Якщо не брати до уваги комерційний інтерес до кримської землі, бухт і привабливих баз віддыху та санітарно-курортних комплексів, то Кримом центральна українська влада протягом всіх років незалежності взагалі предметно не переймалася, віддавши все на відкуп місцевій владі. Втішені кримськими результатами Всеукраїнського референдуму 1991 року, в столиці думали, що так буде завжди. Навіть коли в Криму з 1992 року почала формуватися відверта п'ята колона, коли восени 2014 року російські спецслужби розпочали фактичне формування у Севастополі і в Криму напіввійськової так званої «самооборони», коли прилюдно появилися гасла «Крим – це Росія», «Де ми – там Росія!», навіть прилюдне звернення до президента Росії восени 2013 року ввести війська до Криму

не викликали занепокоєння у Президента України та відповідних керівників силових структур. Врешті, ще у 2009 році Українська громада Севастополя виступила з заявою, що на ЧФ РФ пройшли флотські навчання за темою силового захоплення Криму. На штабних картах були нанесені навіть будинки з підвалами кримчан на шляхах Керч-Сімферополь, Севастополь-Ялта та інших, які можна було перетворити в опорні пункти. Заява була проігнорована, а Українській громаді відмовили в реєстрації. У той же час, задовго до анексії Криму, Збройні Сили України в Криму почали приводити до стану, при якому вони не зможуть виконати задач по обороні держави. Найперше на всіх рівнях знищувалася система управління Збройними Силами. Обійнявши посаду Міністра оборони у 2010 році, Михайло Єжель найперше скоротив Об'єднане оперативне командування ЗС України, яке створили за аналогом НАТО, і воно успішно функціонувало кілька років. Якби у 2014 році існувала ця система управління, події розвилися б за іншим сценарієм. 2010 рік став часом зворотного відліку, хронометром часу анексії Криму, початку військової агресії проти України і реалізації проекту створення сепаратистичного анклаву під назвою «новоросія». Хронометр запустили 21 квітня 2010 року у Харкові, де Президенти України та Росії Віктор Янукович та Дмитро Медведєв підписали так звані Харківські угоди, відповідно до яких термін перебування Чорноморського флоту Росії у Криму подовжувався з 28 травня 2017 року ще на 25 років з автоматичною пролонгацією на п'ятирічні терміни за відсутності письмової відмови однієї зі сторін угоди. Угодою дозволялося Чорноморському флоту збільшити чисельність своїх сил до сорока п'яти тисяч чоловік. Хоча в 2010 році РНБО прийняла рішення про збільшення сухопутної групи ЗС України у Криму, у 2012 році передумали і почали різко скорочувати Центр військ берегової і територіальної оборони ВМС України, зменшивши його до трохи більше двох тисяч чоловік, третя частина яких були жінки. Одночасно різко зменшилося і так кволе фінансування бойової підготовки та матеріально-технічного забезпечення військ і сил флоту. Так, у танковому батальйоні 36-ї бригади берегової оборони забезпечені акумуляторами були лише шість танків, батальйон морської піхоти у Керчі так і не розвернули до повного штату, не повним оставався і феодосійський батальйон. Їх основу склали в основному військовослужбовці служби за контрактом, призвані з Криму, але без залучення до силових структур представників кримськотатарського народу. Кораблі із-за перетермінування міжремонтних строків один за одним ставали напівмертвими біля пристаней.

Росія пунктуально відслідковувала ситуацію з системою оборони в Криму і приймала відповідні заходи. З першої своєї невдачі, коли прийшлося відступити від острова Тузла, коли не вдалося захопити Керченську протоку з Кримом в придачу, були зроблені відповідні висновки. Військова агресія проти Грузії і відсутність на неї відповідної реакції міжнародних безпекових структур ООН, НАТО і Євросоюзу забезпечували безкарність за напад і активізувала підготовку до військової агресії вже проти України з надією остаточно прив'язати її до «союзної держави». З приходом до влади Президента Януковича підготовка до анексії Криму прискорилося. У 2010 році в ЗС Росії створюють нові чотири десантно-штурмові бригади, оснащені новою технікою. У жовтні 2013 року, під олімпійські салюти в Сочі, ці бригади передаються в оперативне підпорядкування Південному оперативному округу, якому підпорядковують і Чорноморський флот. Розпочалося і приховане нарощування сил ЧФ в Криму та перевірки як ВМС України будуть реагувати на раптову появу російських десантів десь посеред півострова. Наприклад, у тому ж жовтні місяці на російську авіаційну базу в смт. Гвардійське під Сімферополем доставляють сорок п'ять цистерн з паливом замість дванадцяти. Туди ж приховано доставлялася і бронетехніка. Для чого? Для заправки важких транспортів Іл-76, які приземляться пізніше, та дислокованої там бронетехніки, якою будуть захоплювати Кримський півострів та ліквідовувати українську владу. Ще до дати офіційного початку анексії Криму 20 січня 2014 року, у глибокій таємниці від України розпочалося зосередження російських військ в Криму. Базою їх стало смт Гвардійське, навчальний полігон Опук і бригада морської піхоти в севастопольській бухті Козача. На початку січня 2014 року виступила в похід до Севастополя морська піхота Північного і Балтійського флотів, в смт. Гвардійське під Сімферополем двома військовими транспортними літаками Іл-76 був доставлений батальйон російських десантників. Будь які перевірки цих гарнізонів з української сторони не допускалися і інформація про передислокацію військ всупереч підписаним угодам не надавалася. Грубе і таємне нарощування сил ЧФ не викликало тривоги як у Генштабі ЗС України, так і у штабі ВМС, там загроз безпеці України в цьому вони не вбачали, їм як і раніше завдання відслідковувати дії «братського» ЧФ в Криму не ставилися, тим більш протидіяти йому. Наприклад, за півроку до анексії в Криму була проведена верифікація сил ЧФ Литовськими верифікаторами. Пролітаючи вертольотом над полігоном Опук, який орендував ЧФ РФ, їх інспекційна група виявила там багато неврахованої бойової техніки. У штабі ЧФ

на запит не відреагували, знехтували цією інформацією і у Міністерстві оборони України. Затим звідти, а також з Севастополя, смт Гвардійського, а також з кубанського берега через паромну переправу в Керчі, російські війська колонами військ, важкої бойової техніки і загонів кубанських козаків розпочали одночасний наступ на всіх напрямках в Криму. Щоб ізолювати ВМС, у перший же день окупації, 27 лютого, перекирили кримський перешийок у Чонгарі і Перекопі та захопили аеродроми в Сімферополі, Бельбек і у Саках. Однак морська піхота ВМС за наказом генерал-майора Воронченка зуміла випередити окупантів і зайняла аеродром у Кіровському, де можна було приймати підкріплення. Не зважаючи на протидію російських десантників і фізичний контакт з ними, утримували цей аеродром протягом трьох діб. Залишили його лише за наказом тодішнього командувача ВМС Д. Березовського і остання ниточка, яка зв'язувала Крим з материком була обірвана.

З появою в Криму російського спецназу і десантників значно активізувалися місцеві сепаратисти, які вмить збаламутили свідомість кримських росіян і багатьох українців. Під впливом російської пропаганди у військовослужбовців, призваних з Криму, Батьківщина вмить згорнулася до Кримського півострова - могли вранці рішуче доповідати про свою вірність присязі, а в обід повідомити, що підняли російський прапор, як це сталося у 36-й бригаді берегової оборони, в Керчі та деяких інших військових частинах. Під КПП військових частин почали групами збиратися матері військовослужбовців, у тому числі офіцерів, і вимагати від командирів відпустити додому їх синів.

Основні події, які визначили подальший розвиток ситуації в Криму, розгорнулися в Сімферополі 26-27 лютого. Але тут слід наголосити, що у ці дні в Україні вже не було Президента, голови уряду і міністрів оборони і внутрішніх справ, які просто втекли від своїх обов'язків і від відповідальності за ситуацію в країні. Представником центральної влади остався лише голова Верховної Ради Олександр Турчинов. Ситуація кількаденного безвладдя в Україні була моментально використана російськими спецслужбами. 26 лютого кілька тисяч проросійських активістів та козаків, звезених з усього Криму, намагалися захопити будинок Верховної Ради Криму і вимагали проведення референдуму про вступ АРКрим до Росії, але не заклик Меджлісу кримськотатарського народу прибуло більше десяти тисяч кримських татар, які, скандуючи «Крим – Україна!» відтіснили сепаратистів від стін парламенту і зайняли сам парламент. У тисняві загинуло двоє літніх кримських татар. Протистояння

вже без особливої надії для сепаратистів і під вечір після заяви голови парламенту В. Константинова про згоду провести через день позачергову сесію, вирішено було звільнити парламент і завершити мітинг. Якби на вечір парламент взяли під охорону морські піхотинці ВМС, ситуація розвивалася би інакше. Однак парламентську і урядову будівлю за пропозицією того ж Константинова віддали під охорону міліції. Це була велика помилка, Константинов знав, що пропонував. У грудні 2013 року він побував у Москві і був добре проінструктований стосовно плану розвитку кримських подій. В ніч на 27 лютого два автобуси з озброєним російським спецназом без знаків розпізнавання прибули з Севастополя і без будь якого опору охорони захопили урядові будівлі Криму, виштовхали звідти міліціонерів охорони і заявили, що охоронятимуть кримський парламент і уряд від фашистів і бандерівців. За їх командою будівлю парламенту вранці знову оточили сепаратисти з «самооборони» і прибулі козаки, на поміч яким постійно підвозили підмогу. Серед т.зв. «казаків» відмічалася велике число військовослужбовців запасу і у відставці, отже росіяни раніше працювали з військовослужбовцями запасу ЗС України за базою кримського військкомату. До парламенту для досягнення кворуму на запланованій позачерговій сесії почали силою зганяти кримських депутатів. Сесія Верховної ради АР-Криму відбулася у закритому режимі, без ЗМІ і прийняла написане в Кремлі рішення: проголосила опереточну державну незалежність Криму, а через добу попросилася в обійми Російської Федерації. Пізніше віце-прем'єр Криму Рустам Теміргалієв заявив, що урядові будівлі захопив не російський спецназ, а «самооборона русскоязычних граждан Крыма», яку для охорони запросила сама кримська влада.

Коли посеред ночі військовим спецназом був захоплений парламентський будинок і спущений Державний прапор України, кримські депутати розгубилися і розбіглися хто куди – їх «самооборона» і представники ФСБ збирали по всьому Сімферопольському району і звозили до зали парламенту. Це був час, всього кілька годин, для звільнення урядових будівель від терористів. У цьому плані генерал-майор Ігор Воронченко вранці 27 лютого звернувся до голови кримського уряду Анатолія Могильова, бо більше не мав до кого: у Севастополі перелякане командування ВМС майже у повному складі лягло в госпіталь, а у Києві влади не було, з пропозицією нанести танками удар по терористах в урядових будівлях, арештувати Константинова як модератора їх дій, і звільнити урядові будівлі та не допустити проведення там сесії. Ці дії були б підтримані проу-

країнськими силами і кримськими татарами. Однак Могильов, вірний однопартієць Януковича, не наважився, не погодився і час було згаяно. Протягом дня за наказами російських генералів, які прибули з Ростова на Дону і розмістилися на командного пункті ЧФ в смт Гвардійське, кримський півострів був окупований, його зв'язок з Україною обрізаний, всі державні і вузлові центри захоплені. У Криму розпочалося полювання на прихильників української державності і опір агресії з майданів і вулиць перейшов на пасивний беззбройний опір окремих військових частин. Можливість зламати кремлівський план окупації Криму було втрачено.

Коли немає духу, що «тіло рве до бою»

Збройні Сили України, як оборонний інститут держави, не є відірваними від суспільства, але мають бути позбавлені політичного впливу партій – для них керуючим фактором є Конституція і Закон. Однак з 2010 року у серцевину військового життя ввели ідеологію, яка замінила систему гуманітарної підготовки, соціально-психологічної і військово-патріотичної роботи з ними. Тодішній Міністр оборони України Павло Лебедєв визначив «нові» пріоритети роботи у військах так: «Ми надаємо особливого значення ідеологічному питанню, вважаємо, що воно важливе і головне. Нам не тільки потрібно пам'ятати про козаків, які то відстоювали Україну, то її віддавали. Ми повинні пам'ятати про всю історію, яку має Україна, включаючи насамперед Велику Вітчизняну війну. ...Тому Міністерство оборони в питанні ідеологічного виховання вважає, що якщо немає ідеології, то це не професіонали...». Міністр сказав, підлеглі виконали: замінили гуманітарну підготовку на військово-ідеологічну. Міністерство оборони намагалося ідеологічно охопити майже всі напрямки розвитку людини в погонах. «Новий предмет навчання в системі підготовки військ – «воєнно-ідеологічна підготовка» – є вимогою часу, вимагає приведення ідеологічної складової діяльності Збройних Сил України до стандартів провідних країн світу», слідом за міністром зазначив начальник Головного управління по роботі з особовим складом Збройних Сил України генерал-майор Іван Чубенко. Однак далі генерал-реформатор і керівник відомства, яке за двадцять років свого існування майже щорічно, як флюгер за вітром, міняло і свою назву, і різні концепції та напрямки роботи, не пояснив, з якої передової армії світу зняли кальку чергової реформи. До цього додамо, що військова історія України, як предмет, в усіх військових навчальних закладах Міністерства обо-

рони України, від навчального загону до університету, була вилучена, а військово-історичні дослідження проводили виключно любителі військової історії, здебільшого цивільні науковці, без будь-якого впливу на процес з боку Міністерства оборони. До ідеологічно-виховних структур військового відомства, структур Збройних Сил підбиралися кадри без ініціативи, які і кроку власного не могли ступити без вказівки зверху.

З нового курсу військово-ідеологічної роботи у військах виходило так, що герої для воїна-українця є різні: у Севастополі – одні герої, у Львові – інші, а у Донецьку зовсім протилежні усім решту героям України, тобто прізвища загальноукраїнських героїв залежать відповідно до партійних, ідеологічних уподобань відповідних державних чиновників та їх впливу на Міністерство оборони. У Міністерстві оборони та в Генеральному штабі Збройних сил України не сприймали аксіоми, що формування духовної основи Збройних Сил, як базису їх високої бойової готовності передбачає вироблення власного погляду на історію національно-визвольної боротьби, історії війн, що прокотилися українськими землями, особливо Другої Світової війни, та місце в ній України і її Збройних Сил. Замість цього з середини 1990-х років в системі гуманітарної підготовки і виховної роботи в армії і на флоті розпочали впроваджувати кремлівські ідеологічні і військово-історичні тези. У Севастополі, який постійно проголошувався не лише росіянами, а й вищими українськими урядовцями, «городом русской славы», Військово-Морські сили України розвивалися як такий собі малоросійський придатак історії і традицій російського флоту. Впровадження ідеології у процес виховної роботи в українській армії стало базуватися головно на ідейних цінностях, вироблених у Москві, на культурі «Великої Вітчизняної війни», що було і є найпотужнішим ідеологічним міфом Кремля та основою його великодержавних марень, які охороняються верхівкою Росії навіть засобами кримінального переслідування. Військово-Морським силам України постійно нав'язувалася не правда війни, не аналіз причин поразок і перемог, їх виховували на ідеології не власної, а чужої держави. У середовищі всіх силових структур формувалася насправді російсько-радянський, а не український патріотизм. У військовослужбовців формувалося не розуміння того, що українці мають свою власну історію, своє власне місце в Європі та світі і є самостійною нацією, а відчуття якоїсь вторинності, такого собі історичного доважку до росіян.

Що ж стосується духовного простору, то, здається, він був створений для утвердження ідей «руського міра» у середовищі нашого флоту, саме звідти запозичені «передові» ідеї, бо пропонувані «напрямки» привчали наших військових до ідеології братнього народу, спільних героїв, спільних перемог, геть вилучаючи національно-визвольну боротьбу українців, її національних героїв та перемоги української зброї над гнобителями і окупантами. Звідси і теорія про зрадників-козаків, і практичне вилучення з військової історії боротьби армії УНР і УПА як «зрадників українського народу». І домінування в армії УПЦ Московського патріархату. Врешті, остаточне сприйняття ідеології Русского міра на українському флоті засвідчило створення у Севастополі в 20013 році севастопольської філії Санкт-Петербурзького

29.11.2013. Освячення прапору Севастопольського морського Собранія. На передньому плані зліва – заступник командувача ВМС по роботі з особовим складом кап. 1 рангу Андрій Урсул, за ним його заступник Володимир Гапонов, четвертий справа – адмірал В. Максимов. Далі офіцери штабу ВМС і ЧФ.

морського Собранія, почесним старшиною якого є сам В.В. Путін. Саме до цього «собрання» українські адмірали Віктор Максимов і Юрій Ільїн не лише вступили особисто, а й зобов'язали вступити офіцерів штабу і командирів з'єднань, кораблів і військових частин, ветеранів ВМС України. Це «Собрання» стало справжнім клубом зрадників України. Ідеологічно роботу «Собрання» по

возвеличенню морської слави Росії, бо у його статуті про Україну і її флот не було ні слова, забезпечували структури виховної роботи. «Військово-Морські сили України поважають флотські традиції», повідомила з цього приводу прес-служба Міністерства оборони України. Це повідомлення стало черговим підтвердженням, що у Севастополі Військово-Морські сили України у духовному вимірі виглядають таким собі автономним і вторинним підрозділом Чорноморського флоту Росії без власного історичного минулого і власних героїв, що виставлялося постійним посміховиськом на різноманітних форумах і в російських ЗМІ.

Духовний, а з ним і патріотично-історичний, простір у Севастополі і в Криму з 2010 року повністю підпорядкувався російському флотові, злився з ним у екстазі дружби і братання, наслідком чого стало народження державного сепаратизму, колабораціонізму і українофобії. Але це не бентежило українських флотоводців. Американський історик українського походження Олександр Мотиль вдало назвав цю ситуацію «Провінція провінції», але саме до такого стану привчали і військових моряків, і севастопольську громаду. Це коли українські моряки завжди у власних бухтах упосліджені і другорядні, коли російські історичні дати відзначають з російськими моряками спільно, а росіяни українські - ніколи. Подібне постійно проявлялося на спільному святкуванні Дня флоту України і Військово-морського флоту Росії, жоден з російських адміралів не вшанував пам'ять гетьмана Петра Сагайдачного і не був біля його пам'ятника. Після анексії Севастополя його постаралися знести якнайшвидше. За російським прикладом символом військово-ідеологічної роботи у Військово-Морських силах України теж була обрана георгіївська стрічка - символ з столітньою і неоднозначною історією, символ колаборантського руху, особливо в Криму, в часи минулої війни, якому сучасна російська влада вклала новий імперський агресивний зміст. Але про правду цієї стрічки у ВМС України воліли мовчати. «Дружить надо и всё будет хорошо. У ВМС Украины национализма не будет», проповідував з трибуни командувач ВМС України адмірал Віктор Максимов. А далі на флоті України запанувала суцільна ідеологія духовного «братерства» і флотської дружби до нестями. В університеті Збройних Сил України ще в 2006 році помаранчевим міністром оборони України була «оптимізована», тобто скорочена, кафедра історії Збройних Сил України, її так і не відновили. У Академії Військово-Морських сил історію українського флоту взагалі викреслили з програм, невелике число лекцій з історії Збройних Сил України читалися в... загальному курсі українознавства і всесвітньої історії. Щоб так сталося, «реформували і оптимізували», тобто скоротили, кафедру соціально-гуманітарних наук, а з нею відправили у запас її керівників і науковців. Заступник начальника Академії з наукової роботи, впроваджуючи в життя ідеологію «слов'янського братерства», вимагав створення програми виховної і героїко-патріотичної роботи з курсантами і офіцерами виключно на історії і традиціях «Великої Вітчизняної війни». В Академії відверто шельмувалася національно-визвольна боротьба українців як антинародна і зрадницька, а гетьмана Івану Мазепу начальник академії, контр-адмірал, прямо на лекціях називав зрадни-

ком Росії. Це привело до того, що курсантам і офіцерам Академії вносились у свідомість роздвоєність стосовно єдності українського народу, волю і свободу якого клялися захищати, а українські морські офіцери взагалі не знали не лише морської історії України, а й історії сучасної. З 2010 року до заходів у Військово-Морських силах перестали залучатися військові капелани від УПЦ Київського патріархату та Української греко-католицької церкви, ВМС України стали суцільною паствою УПЦ Московського патріархату.

У Військово-Морських силах ніби повторювалася ситуація, яку, будучи військовим кореспондентом у час війни, з гіркотою занотував у своєму щоденнику славетний син України Олександр Довженко: «Єдина країна у світі, де не викладалася в університетах історія цієї країни, де історія вважалася чимсь забороненим, ворожим і контрреволюційним, – це Україна. Другої такої країни на земній кулі нема. Де ж рождатися, де плодитися дезертирам, як не у нас? Де рости слабодухим і запроданцям, як не у нас?». Але Довженка у системі гуманітарної підготовки не вивчали, його творів і думок не знаючи цуралися. У 2011 році вийшов у світ роман Василя Шкляра «Залишинець. Чорний ворон», який став чи не першим за час незалежності України високохудожнім твором, який відобразив героїзм борців за волю України, їх мужність і відданість своєму народу. Роман набув надзвичайної популярності в народі, був удостоєний Шевченківської премії, однак у Збройних Силах його обійшли мовчанкою, натомість у структурах виховної роботи ВМС України виявили... підривний вплив «Чорного ворона» на братські українсько-російські стосунки. У 2008 році взялися скоротити і зупинили випуск єдиної україномовної газети в Криму «Кримська світлиця», слідом за нею намагалися позбавитися і газети Військово-Морських сил «Флот України». З 2010 року терміново внесли зміни в ліцензію на мовлення телерадіокомпанії МО України «Бриз» з введенням значного часу мовлення російською мовою, зупинили мовлення на УКХ і середніх хвилях. З того часу в її програмах зникли програми про УНР і національно-визвольну боротьбу українського народу, заборонені були самі згадки про УПА, Голодомор та радянських політв'язнів. Була віддана замовчуванню патріотична творча флотська спадщина композитора, поета і співака, заслуженого артиста України золотого голосу Севастополя Олександра Іванова. Пісні на військово-морську тематику, тобто флотську пісню, командувач ВМС України адмірал Юрій Ільїн визнав «казармою», тому Ансамбль пісні і танцю ВМС перейшов на композиції типу «Пірати Карибського моря». Фактично в останні роки не лише зник з ефіру, але і з

репертуару Ансамблю пісні і танцю й «Марш українського флоту» - там же були рядки з словами «Браття! Послужим Україні ми, за Чорне море станемо грудьми. За наш чудовий і чарівний Крим! За Український прапор, що над ним!». Стали не дуже цікавими командуванню ВМС і ветерани флоту України, особливо з числа тих, котрі закладали основи національного флоту - члени колишньої організації групи першого командувача ВМС України, їх все рідше стали запрошували до військових частин, на них перестали рівнятися. У час, коли Чорноморський флот концентрував навколо себе все антиукраїнське, найперше збирав ветеранів, Військово-Морські сили України повністю відгородили себе від української громади, добровільно усамітнилися. Ми поза політикою, – не раз повторювали командувачі Михайло Єжель, Ігор Тенюх та їх наступники. Дійшло навіть до того, що адмірал Юрій Ільїн не допустив до привітання з двадцятиліттям ВМС голову товариства «Просвіта», організації, з якої у Севастополі брав свої витоки флот України... Вінцем відриву українського флоту від громадськості стали події 2008 року, коли антиукраїнська юрба по звірячому розбила і утопила в морі Пам'ятну дошку, присвячену 90-річчю українізації Чорноморського флоту у 1918 році.

Запорізьська приказка вчить, що де пан швець, там Січі кінець. Флот, як військова організація існувати без цементуючої її духовної сили, яка, за Іваном Франком, формує «дух, що тіло рве до бою», існувати не може, бо коли тієї сили – мова, патріотизм і історичні традиції – у збройних захисників держави, у її «лицарів меча» немає, то тоді, за висновком Тараса Шевченка, «лицарські сини» обертаються сусідніми лицарями в «свинопасів» і «хамових синів». Але і Шевченко, і Франко, і Довженко у ВМС України в духовних святцях не перебували, твори їхні адміралами не читали, тому від Президента України і до командувача ВМС національний флот України почали обертати в брата-близнюка російського флоту.

Як імперська шашіль підточила духовний ґрунт

Час підтвердив, що введення військово-ідеологічної підготовки у війська було не чим іншим, як намаганням не допустити духовного об'єднання збройних захисників держави минулих і сучасних поколінь, позбавити почуття національного патріотизму, прагнення «честь козацькою в безчестіє і незнаніє» перетворити, проти чого рішуче виступав ще Богдан Хмельницький. Замість них на українському флоті став практикуватися радянський підхід до виховної ро-

боти, коли українські національні військові традиції вважалися ворожими і антинародними. Дух, що окрилював і надихав наших предків на боротьбу за свободу, став видаватися таким, що перечить... сучасним загальнолюдським цінностям. Жодна з блискучих перемог українського війська в минулому над ворогами на суші і в морі не дістала відповідного вшанування в армії і на флоті.

Події в Криму переконали всю хибність системи гуманітарної і морально-психологічної підготовки Збройних Сил України. Глорифікація радянських духовних святинь відіграла руйнівну роль у процесі деукраїнізації Збройних Сил. Спроба присвоїти Військово-морському ліцею ім'я героя флоту УНР контр-адмірала Михайла Остроградського-Апостола чи встановити погруддя морського міністра та командира і організатора дивізії морської піхоти флоту УНР Михайла Білинського в батальйоні морської піхоти ВМС у Феодосії на шттовхнула на дружній опір з сторони Міністерства оборони, Генштабу і штабу ВМС України. Жодному кораблю, окрім першого фрегата «Гетьман Сагайдачний», не присвоєно ім'я корабля чи відважного українського моряка, які прославили Україну у світі і боролися за незалежність України. Який же рівень військової звитяги, духовного піднесення чи патріотизму можуть викликати імена на борту «Кіровоград» чи «Артемівськ»? Українських військовиків переконували, що російська і радянська історія – то їхня спільна історія, їхня спадщина, що радянська армія – то армія їх батьків і дідів, тому, відповідно, і правонаступники тієї армії є братами і союзниками. Саме таке ідеологічне навіювання практично унеможливило опір українських військових з'єднань у Криму в лютому-березні 2014 року: брати ідуть, як по них стріляти?

Відверте руйнування духовного потенціалу українського флоту почалося з призначенням командувачем ВМС України в 2010 році адмірала Віктора Максимова. Система військово-ідеологічної, а до неї гуманітарної підготовки підточила свідомість і духовний ґрунт захисників Вітчизни, змусила їх у своїй більшості повірити у міфи про бандерівців і націоналістів як ворогів українського народу, у новітніх бандерофашистів і карателів з Майдану, які заповзялися підірвати братні російсько-українські стосунки. І під мітингові гасла севастопольських бабусь у ВМС України навіть не зазриміли як біля їх частин появились справжні фашисти, але прибули вони не як очікувалося з сторони Перекопу, а з сторони «братської Кубані», на танках і БТРах, з системами залпового реактивного вогню, справжні головорізи у формі кубанських і донських козаків та озброєні

до зубів так звані «зелені чоловічки», якими виявилися російські десантники і морські піхотинці з усіх російських флотів.

Політичні і «демократичні» фарисеї, які очолювали державу і військове відомство протягом останніх років, привели армію і флот до стану колапсу, коли у середовищі захисників Вітчизни «дух героїстства... ісцез», коли почали превалювати ідейна безпомічність і духовна безпорадність, які довели до руйнування бойової підготовки. Прилюдно поклонялися Шевченку, але його «Кобзаря» в руки не брали. Замість вдосконалення системи військово-патріотичного виховання, яку визнали затратною, обрали організацію не затратну – передали на відкуп місцевим органам влади. А в цій системі духовних координат у ВМС України благородними виступили вже не запорожці-козаки, не гайдамаки чи герої УНР і УПА, а колишні колонізатори України: «благородні» гусари і корнети та члени «Санкт-Петербурзького морського собрания». Впровадження «ідеології слов'янського братерства» у свідомість молодого покоління українських військових моряків вносилася імперська шашіль, яка підточила його історичну пам'ять, а це – духовна основа флоту. І цьому маємо історичні прототипи, які дорого обійшлися українському народу. Коли у 1918 році не надто чисельні більшовицькі полки Антонова-Овсієнка з вогнем і шаблею посунули на Україну, полки УНР з фронтовим досвідом і гучними іменами Богдана Хмельницького, Петра Дорошенка, Петра Сагайдачного, виховані на духовних основах «слов'янського, фронтового братерства», на спільних героях і традиціях, оголосили... нейтралітет – брати-слов'яни йдуть, разом в окопах Першої Світової воювали. Така позиція українських полків дозволила російським більшовикам справити криваву тризну в Харкові, Полтаві, Києві, Одесі... Морське міністерство Української Держави у ситуації початку чергової російсько-української війни проголосило готовність не боронити країну, а... перебазуватися до Петрограду. У листопаді 1918 року з кораблів в Одесі і Севастополі були спущені Військово-морські прапори Української Держави і теж без опору Український державний флот був переданий «в оренду» Антанті, що в решті-решт привело до повалення Української Народної Республіки, її комуністичної окупації, Голодомору, репресій і депортацій українців з рідної землі. Повторне намагання вихолостити з Збройних Сил все національне, підміна його «інтернаціональним», ігнорування історії і досвіду національно-визвольної боротьби багато в чому повторили ситуацію УНР: і восени 1918 року, і весною 2014-го велика кількість «ослов'янених» військових моряків перейшла на бік противника чи просто розбіглася по домівках.

Щоб досягти чогось, був впевнений Борис Грінченко, треба демонструвати силу. Цей тезис найбільше стосується військової справи, однак ВМС України він до уваги не брався. Українські моряки, маючи зброю, замість сили демонстрували озброєному противнику своє миролюбство. У протистоянні ЧФ – ВМС перемогу отримав той, хто демонстрував силу. А досягненням українських моряків стала поразка без бою, втрата Кримського півострова, своїх бойових кораблів і військових частин. Та вони і не могли демонструвати інші якості, бо не володіли тією духовною силою, що «тіло рве до бою». А без духовної сили зброя застосована бути не може, як і не можливо досягнути перемоги у протистоянні з противником.

Українським військовослужбовцям потрібний був час для ідеологічного і морально-психологічного переосмислення ситуації і взаємовідносин з прийшлими «братами» – «стратегічними партнерами», але окупанти цього часу українцям не дали. Коли почалося усвідомлення того, що це не чергові «братські» навчання і маневри, що це – підло і зрадливо щодо України та її флоту розпочата неоголошена війна, Кримський півострів вже був повністю окупований, а військові частини надійно заблоковані «братами по зброї», «слов'янськими братами» і давно підготовленою «п'ятою колоною».

Партійна ідеологія зруйнувала бойову готовність

Військово-Морські сили України було ідеологічно розкладено насамперед примарами «непорушної українсько-російської дружби». Забамбурені «ідеологією стратегічного партнерства» та «братством і дружбою двох флотів» українські військові моряки ніяк не могли збагнути, що вчорашні бойові друзі і партнери, з якими не раз ходили в море, сиділи за спільним столом, разом відзначали спільні свята, брали участь у різних навчаннях і маневрах виявилися ... окупантами і ворогами, намірилися загарбати українську землю і флот. Ця віра у непорушне «слов'янське братство» трималася у офіцерів і матросів ще й у період, коли всі військові частини і кораблі Збройних Сил України вже були оточені і заблоковані, коли їм виставлялися принизливі для любого військовослужбовця ультиматуми здатися чи пропозиції зрадити присязі. До самого початку анексії Криму військовим морякам постійно навіювали, що ніякої мілітарної загрози для України не існує, а тим більше її геть немає з боку «братньої держави». І це постійне навіювання психологічно вплинуло на свідомість у першу чергу офіцерського складу настільки глибоко, що, наприклад, навіть після принизливого ультиматуму

командувача ЧФ РФ здати Академію ВМС російському флоту український полковник, учасник тих переговорів, демонструє віру, що «слов'яни ніколи не будуть воювати один проти іншого!». Ця впевненість висловлювалася навіть в умовах вже повної окупації півострова і блокади всіх військових гарнізонів ВМС України російськими десантниками і свідчить, що офіційна риторика правлячої партії таки знищила, нівелювала у військовослужбовців ВМС розуміння того, що немає для України небезпечнішого ворога, ніж колишня метрополія, зробила їх байдужими до факту, що на Чорноморському флоті відверто і голосно мріяли про імперський реванш.

Щоб уявити чим це може завершитися треба було лише подивитися з сторони на російські мітинги, заяви проросійських сил у Севастополі і в Криму, які постійно знаходили підтримку у штабі ЧФ і раз по разу пікетували штаб ВМС України і зневажали все українське. Їх зухвалі антиукраїнські заходи демонстрували, що організуються вони не даремно, що рано чи пізно Росія спробує анексувати в Україні Крим і Севастополь, примусити її вступити до створеної нею «союзної» держави, питання полягало лише в тому, коли це станеться і яким чином. І коли ті ж самі «слов'янські брати» в ранзі «самооборони» з озброєними кубанськими козаками та російськими військами оточили українські військові містечка, українські військові, не розуміючи настільки різкої зміни військово-політичної ситуації, коли вони самі протягом одного дня опинилися викинутими з «братів» в табір «бандерофашистів», стали вимагали якихось додаткових наказів.

Чи не вперше в нашій військовій історії партійна ідеологія зруйнувала бойову готовність Військово-Морських сил. А ідеологічно розкладений флот, вихований на комплексі молодшого партнера, без історичного минулого, не здатний воювати. Таке виховання сформувало той людський матеріал, який Василь Стус називав «нацією сержантів». Ось у чому різниця. Російський сержант з окупаційних сил, виконуючи наказ по анексії Криму, не задумуючись, вистрілив і позбавив життя українського офіцера Станіслава Карачевського. Жоден офіцер ВМС України наказу застосувати зброю проти окупантів не віддавав...

До нагороди – за українофобство

Відсутність національного патріотизму – отого Франкового «духу, що тіло рве до бою», – притуплене і ледь жевріюче відчуття відповідальності за свободу рідної землі, за слово військової прися-

ги перед українським народом, вихолощені шаленою пропагандою протягом минулих років, виявили свій результат, звівши до мінімуму бойову готовність і вишкіл, який у останні два роки майже не проводився. Подібну ситуацію, коли відсутність патріотизму може перетворити грізних і вільних воїнів у «безпомічне зняряддя за виживання» передбачив ще Д. Донцов («Патріотизм»), який доводив, що «згуманізований тип людини чи народу уникає жорстокої боротьби за існування, дістає обільний харч, медалі і нагороди», але закінчиться це життя «під ножем». У Севастополі медалі і ордени лягали на груди густо, але нагороджували не тих, хто будував у Севастополі і в Криму українську державність, а тих, хто найзатятіше проти неї боровся. Українофоби Микола Багров і Борис Дейч стали героями України. Перед самим державним переворотом повним кавалером – лицарем – ордена Богдана Хмельницького всіх ступенів став давній ненависник всього українського голова ради ветеранів війни контр-адмірал О. Калініченко, якому високе військове звання «контр-адмірал» теж вручив український Президент Леонід Кучма. У всіх зрадників – адміралів ВМС України – груди аж сяють від численних орденів, у віце-адмірала Єлісеєва аж два ордени Богдана Хмельницького. Вручалися звання «заслужений», а у відповідь – «цим, хохли, мене не купите», але це не перешкоджало призначенню на високі державні посади. Звільняючись у запас, офіцери російського флоту отримували українську пенсію і медаль «Ветеран Збройних Сил України» і вливалися в ряди «Союзу советских офицеров». Цей нагородний дощ завершився моментом, коли ряд українських орденів і медалей на їх грудях припечатала російська медаль «За заслуги в воссоединении Крыма с Россией». Доречно сказати, що перші командувачі ВМС України, які створили і вивели в море і океан український флот, віце-адмірала Борис Кожин і Володимир Безкоровайний, не мають жодних державних нагород. Приклад - більш ніж показовий.

Україна за роки незалежності так і не спромоглася збудувати бодай одного власного бойового корабля. А будівництво «важкого корвету» «Володимир Великий» та кілька невеличких бронекатерів було перетворене в потіху для гострословів, на ганьбу національного флоту. За всієї активності в міжнародних заходах і участі ВМС України в програмах міжнародного військового співробітництва, тривалої риторики про євроатлантичну інтеграцію агресії в наших штабах чомусь більше чекали з Заходу, а не зі Сходу, а провокацій – від кримських татар. Так звані реформи українських армії та флоту знімалися насамперед з російських лекал, у більшості випадків –

з тих, від яких у самій Росії відмовлялися. Адмірал Юрій Ільїн, зайнявши головний командний пост ВМС України, не лише почав скоордувати бойові і командні структури флоту, а привів навіть форму одягу військових моряків до російського зразка, відмінивши ті невеликі зміни, які колись ввели адмірала М. Єжель і І. Тенюх. А це також був важливий, особливо для умов Севастополя, аспект, – власна форма одягу українських моряків відрізняла флот України від інших флотів, свідчила про наявність у Криму саме флоту українського.

Українські військові моряки та військовослужбовці інших силових структур так довго клялися бути вірними традиціям «отцов і дедов», що коли пробив час проявити самим оті бойові традиції то виявилось, що вони зовсім не кличуть захищати незалежність і територіальну цілісність України. «Отці і деди» у кожній війні Севастополь здавали прийшлим ворогам, в радянській армії вони захищали не волю і свободу України, а боронили імперію червону від посягань імперії коричневої. Звівши в жорстоких боях одного ката, за танками «отцов і дедов» на українську землю прибув не менш жорстокий інший, під червоним прапором, а воля України як була до війни, так і після неї залишилася у концтаборах Сибіру і Далекого Сходу. Саме тому стійкість і витриманість, патріотизм і вірність військовій присязі українському народу у більшості військовослужбовців різних категорій Військово-Морських сил виявилися ... до перших реальних труднощів військового часу і появи реального, а не прогнозованого противника. Для більшості з них «родіна» тут же звернулася до півострова Крим.

Коли кадрова політика знищує кадри

Окупація Криму не лише виразно виявила неефективність всієї системи військово-патріотичної і морально-психологічної підготовки українських військовослужбовців, але й впроваджені кадрової політики у Збройних Силах, теорії і практики територіальної системи служби за контрактом. Ініціатором переходу Збройних Сил України на контрактну службу виступив ще Міністр оборони генерал армії України Олександр Кузьмук. Перехід Збройних Сил на контрактну основу став головним пунктом реформи, яку провадили всі його наступники на посаді Міністра оборони. Пригадується бесіда з Анатолієм Степановичем Гриценком на цю тему у Севастополі, коли у ВМС України проводили «експеримент» з переводом на слу-

жбу за контрактом екіпаж великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський».

- Ми не готові, Україна не готова до переходу Збройних Сил на службу за контрактом. Он офіцери штабу ВМС без квартир, а що говорити про матросів і старшин служби за контрактом? На контракт ідуть молоді люди, а в них молоді сім'ї, маленькі діти. Куди такий контрактник приведе свою сім'ю, у корабельний кубрик? – цікавився я.

- Ми будемо приймати на контракт місцевих. У них квартири є. А для решти переобладнаємо казарми під гуртожитки. Місцева влада, а ми її заставимо, буде будувати житло, забезпечувати соціальну складову військ, дислокованих на її території, - відповідав міністр.

- Для любої людини у наш час соціальні питання є головними. Чи не вийде так, що кожна область матиме власне військо, більш залежне від неї чим від столиці? І коли керівники не поладять між собою, чи не втягнуть туди підконтрольне військо, як колись удільні князі на Русі? Чи буде таке військо воювати за межами «своєї області»? – не вгавав я.

- Нічого подібного бути не може. Все буде під жорстким контролем. Це виключається, воювати ніхто не збирається в Україні і з Україною – у нас є міжнародні гарантії безпеки. Україна ніколи не буде воювати, - завершив дискусію міністр оборони.

Експеримент з «Костянтином Ольшанським» визнали вдалим і вже незабаром Військово-Морські сили стали першим видом Збройних Сил України, який повністю перейшов на військову службу за контрактом. Урочисто були звільнені в запас останні моряки строкової служби. Та коли на півострів непрошеними увійшли «брати зі Сходу» з автоматами, кулеметами і гранатометами в руках, коли у Криму відбувся державний переворот, коли самопроголошена влада проголосила «незалежність» Криму і затим возз'єднання з «історическою родіной», відразу почали проявлятися результати кадрової політики у ВМС України. У військових колективах, серед офіцерів і матросів, розпочалося розділення свідомості і перевірка почуття патріотизму, у значної більшості з них Батьківщина стиснулася до Кримського півострова за межами якого вони себе вже не бачили.

Подібним чином творилася кадрова політика і з офіцерським складом. Першу велику міну в кадрову політику флоту заклав вже у далекому 1998 році тодішній головнокомандувач ВМС України адмірал Михайло Єжель. Саме він розпорядився начальнику Військово-

морського інституту зараховувати до лав курсантів СВМІ абітурієнтів в основному з Севастополя, Криму і «приморських областей» України. Особливо і завжди з гордістю на всіх заходах виділялося велике число серед курсантів СВМІ/Академії ВМС севастопольців. Проти такої кадрової політики, коли серед курсантів севастопольського військово-морського інституту практично не можливо було знайти вихідців з західних і центральних областей України, та ще й українців чи кримських татар, виступив народний депутат України капітан 1 рангу Євген Лупаков і севастопольська організація Спілки офіцерів України. Однак їх думкою і пропозиціями знехтували. У 2014 році випускники «школи Єжеля» вже командували військовими частинами і бойовими кораблями, стали старшими офіцерами штабів. Як вони захищали Україну бачила вся Україна і дивувався весь світ.

Перехід Збройних Сил на контрактну основу став головним пунктом військової реформи при опорі на місцеві ресурси. Та коли на півострів непрошеними увійшли «брати зі сходу» відразу почали проявлятися результати кадрової політики у ВМС України. Події у Криму наочно висвітлили, що практика організації військової служби за контрактом за територіальним принципом виявилася шкідливою, неефективною і не функціональною, що вона не мала серйозного наукового обґрунтування і аналізу. Вона розвалилася разом з теорією «дружби народів» – гору взяв містечковий патріотизм та матеріальна вигода. На момент російської агресії військовослужбовці за контрактом, зараховані на військову службу з Криму і родини яких жили в Криму, складали понад вісімдесят відсотків особового складу Військово-Морських сил. До того ж кримських татар серед них було одиниці, а серед офіцерів – відсутні взагалі.

Впроваджена кадрова політика та відсутність напруженої бойової підготовки перетворили військову службу на звичайну, безпечну і вигідну багатьом (перед початком протестних подій в Україні особовому складу ВМС в два рази підняли грошове утримання) звичайну роботу. Небезпека військової служби та необхідність збройного захисту держави була відсунута у далеку нереалістичну площину майбутнього. Соціальні, а не оборонні питання стали головними в житті військовослужбовців, і коли настав момент необхідності захисту держави України, коли в Криму виникла перша реальна, а не книжково-комп'ютерна небезпека захисники Вітчизни почали складати зброю і переходити на бік агресора або просто розбігатися по домівках. Ця ситуація стала наслідком існуючої кадрової і організаційної роботи та соціального положення, коли війсь-

кова служба втратила престиж у суспільстві: командир батальйону чи корабля ходив пішки і винаймав квартиру, отримував мізерне грошове забезпечення, а власник невеликої крамниці жив у котеджі і володів престижною іномаркою.

В останнє десятиліття у ВМС України був впроваджений радянський принцип підбору офіцерів на командні посади не на основі відданості народу і патріотизму, а особистої відданості адміралам. Патріотично налаштовані і віддані Україні офіцери усувалися від командних посад і з штабів. Коли на вищій атестаційній кадровій комісії Міністерства оборони України кандидату на посаду начальника штабу – першого заступника командувача Військово-Морських сил України вихідцю з Росії контр-адміралу Сергію Єлісеєву задали питання про його дії у випадку російсько-українського конфлікту, той відповів, що... подасть рапорт на звільнення в запас. І таки був призначений на посаду начальника штабу виду Збройних Сил України бо в нього вірив командувач ВМС! А з початком російської окупації Криму, виконуючи обов'язки командувача ВМС України, як і обіцяв високій кадровій комісії, Єлісеєв подав рапорт на звільнення в запас. Які захисники Вітчизни призначалися на відповідальні державні пости, таким виявився і захист держави.

У дні агресії «розсипалася» не лише кадрова політика, «розсипався» і її творець – клуб адміралів ВМС України, клуб основних орденоносців, абсолютна більшість членів якого просто зрадила, перейшла на сторону окупанта, чи мовчазливо погодилися з окупацією і знищенням в Криму української влади, українського флоту. Оце і є результати кадрової політики, коли вона у Військово-Морських силах знищила віддані українському народу бойові кадри.

Позиція не мати позиції

«Стратегічний партнер» без будь-яких видимих ознак розриву наступав з двох напрямків – з Керчі і з Севастополя, розсипався кримськими дорогами, блокуючи не лише українські військові частини, а й по ходу відсторонюючи українську владу. В Криму і в Севастополі відчувалося, що вище державне керівництво України не може дійти висновку і прийняти рішення, що робити в ситуації, коли ворог наступає з території Росії, а Росія вустами її президента Володимира Путіна від своїх солдат і офіцерів відхрещується. Дороги на Кубані з Краснодару до Темрюка і Новоросійська були забиті важкою бойовою технікою, сунули системи залпового вогню, танки, протитанкові і зенітні ракетні установки, тягнули гармати крупного

калібру і ракетні системи ППО, летіли бойові гелікоптери і транспортні літаки, і все це виставлялося за «кримську самооборону». У той же час в.о. Міністра оборони адмірал Ігор Тенюх другого березня пропонує: «Всім терпіння і спокою!!! Уникайте та попереджуйте будь-які провокації...». Третього березня у своєму зверненні до співвітчизників, військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей він не закликав, не поставив їм завдання дати належну відсіч агресору та витурити непрошених «гостей-туристів» з української землі, а засвідчував лише підтримку заблокованим військовим частинам, над якими ще майорів Державний прапор України (а навколо них майорили вже прапори Російської Федерації і ВМФ РФ), і у цьому з Києва бачився зрив планів агресора. У заблокованих у місцях базування Військово-Морських силах з цього всього зробили висновок, що «не піддаватися на провокації», означає не застосовувати проти окупаційних військ противника зброю на ураження, не стріляти, коли в тебе не стріляють, тому й здали її на склади, а бронетехніку завели в парки. Оборона військових частин почала проводитися голіруч, з палками, бітами, арматурою.

Взагалі-то у кожного командира окремої військової частини був пакет документів і план дій на випадок нападу терористів на військову частину чи терористичної загрози. Тому досить дивними і незрозумілими для подальших дій звучали для моряків слова в.о. Міністра оборони України з трибуни Верховної Ради України, що у час, коли у Криму терористи захопили органи державної влади і півострів уже був окупований повністю,.. Збройні сили України не мають юридичного права розпочати воєнні дії в Криму і витурити звідти непроханих гостей. Він зазначив, що де-юре відкритої агресії немає, оскільки керівництво РФ не визнає присутності своїх військ в Криму. «По-друге, не оголошено правовий режим воєнного стану. Застосування Збройних Сил у такому разі тягне кримінальну відповідальність», – заявив глава Міноборони. Невідомо, які юристи готували висновки Міністру оборони, але далі Ігор Тенюх пояснив народним депутатам, що будь-яке застосування сили в такому випадку «юридично буде трактуватися як застосування сили проти свого ж народу».

Позиція військово-політичного керівництва України щодо наших військ у Криму на той час полягала в тому, щоб за будь-яких умов протриматися до референдуму в Криму, який був запланований нелегітимною владою АРК на 16 березня. Ця позиція базувалася на тих міркуваннях, що сконцентровані російські війська на східному українському кордоні до референдуму в Криму не перейдуть

через державний кордон, як і в самому Криму не розпочнуть бойові дії. Оскільки в іншому випадку втрачався б сам сенс проведення референдуму. Це мало дати час відмобілізувати та привести в готовність додаткові сили, організувати і укріпити Східний фронт та закрити українськими військами Перекопський перешийок. Водночас, будь-яка спроба наших військ чинити опір із застосуванням зброї, або будь-яка спроба Києва провести військову операцію в Криму, була б негайно використана для «захисту» Криму Росією від «бандерофашистських військ» та наступом російських військ в напрямку Луганськ-Донецьк на Київ – недарма ж В. Янукович перебував у Ростові-на-Дону при штабі Південного командування ЗС РФ. І тоді не лише Крим був би силою відірваним від України, а й однозначно опинилася б під загрозою незалежність усієї України.

У Києві міркували, що після проведення нелегітимного референдуму Росія не зможе надалі підтримувати ситуацію невизначеності окупаційних військ в Криму, змушена буде їх визнати і тоді вже не зможе розпочати наступ своїх військ на сході України – можливою тимчасовою втратою Криму відверталася російська військова агресія на Донбас. Врешті, допускалося, що після проведення референдуму в Криму Україна матиме підтримку, зможе апелювати до міжнародного співтовариства, вказуючи на не легітимність референдуму в Криму, проведеного всупереч чинному законодавству в умовах військової окупації Росії. Тому й визначили головним завданням своїм військам в Криму стояти під Державним прапором України до 16 березня.

Час показав, що подібна оцінка ситуації була помилковою. Росія не могла здійснити вторгнення свого військового угруповання в Україну без оголошення їй війни. А відкрито оголосити війну Україні вона не могла з багатьох причин, тому застосувала на Донбасі той же самий «гібридний» сценарій, який так вдало їй вдалося реалізувати в Криму. Збройний опір в Криму та підтримка його кримськотатарським народом могли б забезпечити східні області України від пролітої згодом там крові під час Антитерористичної операції, за якою стоїть погано прихована російсько-українська війна.

За Чорне море станемо грудьми

У «Марші ВМС України» є слова: «за Чорне море станемо грудьми». Так протягом березня місяця українські моряки і стояли грудьми проти автоматів і бронетехніки зайшлого окупанта, «не даючи причин для провокацій» своєму противнику без будь яких

знаків розпізнавання але з російськими прапорами. Врешті, оцінюючи характер дій підрозділів морської піхоти ЧФ і особливо десантно-штурмових частин та спецназу Південного військового округу Збройних сил РФ, які вторглися на територію Криму, треба говорити про добре розраховану та ретельно продуману і сплановану спеціальну «миротворчо-визвольну» операцію з найпершою метою нейтралізації та роззброєння Збройних Сил України на території Криму – як фундаменту української державності в Криму. А зважаючи на слова Володимира Путіна «ми подивимося, як вони будуть стріляти у своїх людей, у жінок і дітей», та практичні дії російських військових по блокуванні українських моряків, у підготовці цієї операції був вивчений і зреалізований досвід сербсько-хорватської війни на Балканах. До Криму ввійшла невідома для українців «гібридна війна».

Спершу при допомозі спецназу і використовуючи тваринний страх кримської еліти за свої теплі місця, бізнес і власне благополуччя, створили маріонетковий уряд і проголосили курс Криму до незалежності... яка мала у той же час же завершитися приєднанням до Росії. Та на заваді цього плану стояли українські військовослужбовці, у першу чергу Військово-Морські сили України. Для їх нейт-

2014, березень. Севастополь, аеропорт Бельбек. Авіабригада ПС ЗС України. Протистояння грудьми проти російських автоматів

ралізації дії російських військ проти українських військових частин у Криму та Севастополі реалізовувалися як психологічна атака за участі підготовленої заздалегідь на місцях чи доставленої з Росії (донські і кубанські козаки) п'ятої колони. План значно допомогла реалізувати зрада українських адміралів на чолі з самим командувачем ВМС України – напевно, і самі росіяни такого подарунка не очікували так швидко.

Зрада командування ВМС України привела, хоч і до тимчасової, але морально-психологічної розгубленості серед українських командирів. Штаб ВМС так і не розгорнувся як йому належить у час військової небезпеки і не перейшов на захищений командний пункт. Пішла ціла варениця віддачі наказів і їх відмін як з Києва, так і з штабу ВМС. Саме вони стали причиною того, що українські командири військових частин за виключенням хіба-що тральщиків «Черкаси», «Генічеськ» та великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський», враз забули про плани протидиверсійної оборони та проти терористичної загрози, які в них зберігалися постійно і мали бути відпрацьовані заздалегідь. Оце морально-психологічне «заціплення» було використане росіянами сповна і морально-психологічна сторона операції замаскована спецпропагандою стала головним напрямком дій по анексії Криму. У такому стані спершу українським військовим виставлявся підкуп пільгами, затим ультиматум так званої «самооборони» підпорядкуватися самопроголошеній владі Криму, новоявленому «командувачу ВМС Криму» і спроба при допомозі «місцевої людності», а насправді колаборантів, захопити військову частину чи її командира; у разі невдачі – починалося тривале блокування та залякування. А далі розпочиналися переговори про здачу частини із зброєю, про перепідпорядкування сепаратистській владі і «ВМС Криму», про майбутнє високе грошове утримання і кар'єрний ріст, про перехід під охорону російських військ від «бандитів», які десь тут блукають поруч, чи про «спільне патрулювання і охорону озброєння і бойової техніки». Притому початок переговорів завжди сприймався за слабкість і невпевненість української сторони. В ході примусу до здачі не зважали, що серед заблокованих переважали самі кримчани, севастопольці, яких заповзялися рятувати від фашистів, вони тут же перетворювалися на «бандерофашистів», їм відключали лінії зв'язку, електро і водопостачання, не допускали підвезення запасів продовольства і медичної допомоги. Разом з цим провадилася потужна дезінформація про здачу або перехід на сторону самопроголошеної влади Криму цілих українських батальйонів і кораблів, як, напри-

клад ДТРК «Крим» широко розповсюдила інформацію, що флагман українського флоту фрегат «Гетьман Сагайдачний» підняв російський Андріївський прапор, коли він на той час ще перебував у грецькому порту Суда на Кіпрі. ВМС України протидіяли таким інформаційним акціям досить мляво.

У Кремлі, судячи з подій, в плані анексії Криму на Чорноморський флот особливо і не розраховували, окрім організаційно-ідеологічного забезпечення. Чорноморський флот не мав засобів і змоги особисто заблокувати і обеззброїти Військово-Морські сили України, у військовому відношенні тут був приблизний паритет, перевага в кораблях тут значної ролі не мала, та й сім'ї російських моряків вже вкоренилися в Криму і Україні – довіри до таких великої не було. До того ж, росіяни самі боялися відкритого збройного протистояння з ВМС України – береговий потенціал російського флоту не переважав потенціал українського, та й українських військових обов'язково підтримало б кримськотатарське населення і українська громада. Брався до уваги і факт, що й не всі моряки-чорноморці брали б участь у протистоянні, багато з них були пов'язані з українцями сімейними узами. Прикладом цього був і витік інформації з штабу ЧФ про підготовку висадки десанту провокаторів в Одесу і Миколаїв. Тому анексію Криму здійснювали відбірні десантні війська з материкової Росії при допоміжній функції морської піхоти ЧФ, а за основу операції по анексії Криму взяли проведення активних демонстративно-силових і показово бойових за формою дій по блокуванню частин і об'єктів. За задумом їх авторів, вони мали переслідувати мету морально-психологічного виснаження українських військовослужбовців, появи у них занепадницьких настроїв, які з'являються у морально нестійких людей, що тривалий час перебувають в облозі. При цьому активна підтримка окупантів організованими загонами «самооборони», місцевими проросійськи-

2.03.2014 р. Кап. 1 рангу П. Гончаренко випроваджує російських десантників з території Навчального центру ВМС України. *Фото з відео*

торів в Одесу і Миколаїв. Тому анексію Криму здійснювали відбірні десантні війська з материкової Росії при допоміжній функції морської піхоти ЧФ, а за основу операції по анексії Криму взяли проведення активних демонстративно-силових і показово бойових за формою дій по блокуванню частин і об'єктів. За задумом їх авторів, вони мали переслідувати мету морально-психологічного виснаження українських військовослужбовців, появи у них занепадницьких настроїв, які з'являються у морально нестійких людей, що тривалий час перебувають в облозі. При цьому активна підтримка окупантів організованими загонами «самооборони», місцевими проросійськи-

ми активістами з жінками і дітьми, відсутність надійного зв'язку з командуванням і допомоги з Києва мали викликати приреченість і безвихідь в українських моряків, особливо у місцевих військовослужбовців, у багатьох випадках яких блокували їх сусіди та знайомі. Вона повинна була приводити і таки привела до здачі особового складу в полон, до спуску на кораблях Військово-морських прапорів ЗС України. Тут слід зауважити, що і «Положення про корабельну службу» (Корабельний статут ВМС України) не передбачало збройного опору противнику у власних бухтах та заборони спуску перед ним Військово-морського прапору, який являється для корабля і Бойовим прапором. За цим документом прапор не може бути спущеним на кораблі лише у відкритому морі та іноземних портах. Так що спуск прапора перед противником у Криму не являється ...військовим злочином!

Водночас зупинивши в односторонньому порядку і без попередження, «братство двох флотів», головний розрахунок в операції «Російський Крим» в Кремлі був зроблений на раптовість і синхронність окупації всього півострова під видом проведення навчань і блокади українських військових частин, чим розраховували не допустити можливості їх розгортання. Приховуючи справжню мету агресії, її цілей, там не безпідставно розраховували на деморалізацію командного складу Військово-Морських сил, їх психологічну неготовність після десятиліть «дружби» застосувати відповідно до вимог бойових статутів і інструкцій першими бойову зброю проти вчорашніх російських «бойових побратимів і стратегічних партнерів», не кажучи вже про застосування збройної сили проти «загонів самооборони» і жінок, які діяли в рамках цієї спеціальної операції як спільники агресора.

Коли з Києва тривалий час, протягом якого росіянам вдалося окупувати весь півострів, закликали військових в Криму не піддаватися провокаціям противника, то це крім вище приведених причин ще виставляло українських військовослужбовців в програшне становище, бо розцінювалася і противником і місцевими сепаратистами як їх невпевненість і боягузтво, тому ці провокації не зменшувалися, а наростали, вдосконалювалися, довели до двох смертей і двох поранень беззбройних українських військовослужбовців, і в кінцевому рахунку російська операція «Російський Крим» досягла своєї мети. До всього сказаного, значно впливало на українську «невпевненість у собі», на зневагу національної гідності і честі відсутність мовного бар'єру з окупантами, а звідси єдності з народом і самоповаги – перебіжчиками до російських окупантів, як і у 1918

році, у значній, переважній більшості стали російськомовні військовослужбовці як ВМС, так і інших силових структур Криму.

З приводу ситуації, що різко загострювалася у Севастополі і в Криму, близько сотні членів сімей військовослужбовців ВМС України на початку березня місяця звернулися з листом до в.о. Президента України О. Турчинова, Прем'єр-міністра України А. Яценюка і в.о. Міністра оборони І. Тенюха з проханням «у найкоротші терміни врегулювати політичну ситуацію в Криму і зупинити: вторгнення російських військ на територію Криму; незаконне перебування в Криму громадян сусідньої країни, які підривають конституційний устрій України; інформаційну війну, яку проводить більшість регіональних засобів масової інформації в Криму. Військовослужбовці ВМС України, стверджували автори листа, стали закладниками політичних ігор і амбіцій керівництва Росії. Судьба нашої Батьківщини України об'єднала життя матроса, солдата, офіцера, адмірала. Ми гордимся нашими синами, чоловіками і батьками, які осталися вірними присязі народу України та з честю виконують свій військовий обов'язок. Сьогодні нашим мужчинам необхідна у першу чергу моральна підтримка центральної влади. Шановні депутати Верховної Ради України! Приїжджайте в Крим, Ви побачите своїми очима проблеми кримчан, які зараз крайнє загострилися. Не приймайте рішень, які дальше загострюють ситуацію в Криму. Притягніть до відповідальності сепаратистів Криму і Севастополя, які провокують своїми діями народи півострова до протистояння... Закликаємо Вас терміново залучити в систему державної влади в якості радників, незалежно від політичних поглядів професійні дипломатичні і військові кадри, які мають досвід практичного вирішення політичних і економічних проблем в екстремальних умовах. Сьогодні прийшов час забути про партійну належність, особисті амбіції і об'єднати зусилля для збереження нашого спільного дому - України».

Як згодом пояснював Ігор Тенюх, найбільше перечив оголошенню зайшлих з Росії в Крим військ окупаційними, а так же оголошенню мобілізації і вводу Сухопутних військ ЗС України до Криму в.о. голови Адміністрації Президента України Сергій Пашинський. Це вже війна!, одне це слова, згадував Тенюх, приводило Пашинського до нервового збудження. І обіцяв О. Турчинову вирішити питання з росіянами мирним шляхом. У той же час Пашинський, за його власними заявами після відставки, виконував обов'язки не стільки глави Адміністрації як начальника штабу Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, керував військами! Не радили Україні йти на збройний конфлікт заради Криму і Юлія Тимоше-

нко та керманічі Європи. Та «мирно врегулювати» не вийшло, сценарій анексії Криму і Севастополя після їх оформлення в Кремлі, був негайно перенесений на Донбас, а в самому Криму моряки продовжували стояти «грудьми» проти автоматів і кулеметів окупанта. А вже після проведення референдуму 16 березня протягом трьох днів на майданах міста та під воротами українських військових частин було влаштоване свято «падіння 23-літнього іга української хунти»!

Тож Військово-Морські сили України у день російської агресії виявились саме такими, якими їх створило і виховувало вище політичне і військове керівництво України протягом всього часу незалежності нашої держави, якими їх і хотіли бачити на «братньому флоті»: ідеологічно і морально-психологічно зруйнованими, без сучасних бойових кораблів і зброї, нищими, без державного соціального забезпечення і відповідного суспільного статусу, з паркетними адміралами, парадними офіцерами-заробітчанами, без власного історичного минулого, без національного патріотизму, без прикладу національних героїв і цілковитим нерозумінням того, для чого вони існують в Криму, коли гарантом безпеки держави є не вони, а «стратегічний партнер» – сусід.

В цьому і криється відповідь, чому не стріляли українські моряки в окупантів та чому дозволили так швидко російському десанту захопити Кримський півострів. Із майже 15 тисяч військовослужбовців Збройних Сил України, дислокованих в Криму, на материкову Україну вийшло лише 4130 осіб, з них 1422 офіцери, 1835 сержантів, старшин, матросів і солдат, 103 курсанти Академії ВМС, 20 працівників Збройних Сил і 750 членів сімей, з яких 276 дітей – такі підсумки виведення військових з Криму навела газета «Народна армія».

Із майже двохтисячної за складом 36-ї бригади берегової оборони ВМС України залишилося вірними Україні... 122 військовослужбовці, 454 перейшли на службу до російського флоту, решта розбіглися по домівках. Підсумком руйнівної роботи в області військово-морського будівництва можемо зробити висновок, що внаслідок отриманих ударів Україні слід починати будівництво національного флоту майже з самого початку. Чимало офіцерів і військовослужбовців служби за контрактом, які вийшли з Криму, протягом трьох місяців звільнилися в запас і... повернулися в Крим.

Важким ударом відізвалося відсутність національно-патріотичного духу у військах і силах флоту, як і в оборонній системі України в цілому. Але ворогам України не вдалося повністю

паралізувати національну гідність і бойовий дух українського флоту і це забезпечило Україні час, необхідний для відмобілізування, підготовки і розгортання армії, що рівноцінно забезпечення перемоги у війні за незалежну Україну.

III. Анатомія кримської зради

В ком нет любви к стране родной,
те сердцем нищие калеки...

Тарас Шевченко

Найбільше із злодіянь – не злодійство
і навіть не вбивство, а зрада.

Борис Акунін.

Події, які передували анексії Криму, свідчать, що операція «Російський Крим», яку в Криму прозвали «Кримською весною», не виникла спонтанно, чи сама по собі. Вони лише підводять до висновку, що підготовка до відторгнення півострова від України готувалася давно і в двох напрямках: у військовому - в окупації півострова збройними силами Росії, та підготовкою кримської еліти і суспільства до акції анексії півострова і його приєднання до «історичної Родіни». Другий напрямок готували, крім структур ФСБ, які вільно працювали в Криму, люди з організацій голови кримського парламенту Володимира Константинова, які невідомо звідки виникли під стінами кримського парламенту у час його захоплення. Їх метою було намагання добитися такого стану кримського суспільства, коли окупантів зустрічатимуть як визволителів з під «українського іга». При підготовці операції був уважно вивчений досвід і причини провалу так званої «мешковщини» 1995 року в процесі розподілу флоту, спровокованої «кризи» навколо острова Тузла в 2003 році та війни на Балканах. Вже в час проведення спецоперації «Російський Крим» деякі інформаційні джерела стверджували, що операція по «присилуванні України» до євразійського простору планувалася на час президентських виборів в Україні 2015 року, але їх прискорив Майдан і тимчасове беззладдя в Україні. Анексія Криму як сонце в білий день висвітлила фактор тривалої підготовки до анексії півострова сил Чорноморського флоту Росії. Ще починаючи з кризи навколо острова Тузла в 2003 році, яка стала невдалою спробою анексії Криму і східних областей України через меха-

нізми мобілізації п'ятої колони в Криму і на Донбасі. Але розвідка та Служба безпеки України дії цих організацій, як і поведінку російського флоту і керівництво ним проросійськими організаціями протягом останніх років ігнорували, робили вигляд, що нічого загрозливого для територіальної цілісності України не відбувається. «Маневрами» ЧФ Кримським півостровом постійно легковажили і в Києві. Показовими є випадки, коли на початку 2000-х років морська піхота ЧФ на бронетехніці раптово опинялася під Джанкоем, або без будь якого узгодження з Україною висаджувала десанти на кримському узбережжі. На запитання як це розуміти тодішній начальник штабу ВМС України віце-адмірал В. Фомін заявив, що у ВМС України... немає завдання контролювати дії Чорноморського флоту в Криму. Тому подібні провокації проводилися регулярно і показово, до них привчалися мешканці Криму. І все сходило всім з рук. Отже, безвідповідальність і легковажність в оборонних питаннях на півдні країни, коли визначалася реакція України і її Збройних Сил на окремі елементи майбутньої гібридної війни, вже з того часу йшла поруч із зрадою.

Російська агресія в Україні змушує по іншому подивитися і на реформу Збройних Сил України, особливо Військово-Морських сил, яку провадив міністр оборони Павло Лебедев і його поперед-

1.03.2014. Севастополь. Вивантаження російського спецназу, т. зв. «зелених чоловічків», в бухті Козача з ВДК ЧФ РФ «Н. Фільченков»

ники. Після скорочення Об'єднаного командування спеціальних операцій для більш «глибшої оптимізації» скоротили Південне оперативне командування Сухопутних сил з штабом в Одесі.

Південь і схід України залишилися беззахисним і без військового

управління. На початок 2014 року впроваджувана швидкими темпами реформа перетворювала український флот на такі собі автономні чи окремі «компактні» збройні сили на півострові з усіма присутними їм компонентами: власне флот, війська берегової і терито-

ріальної оборони, сили протиповітряної оборони (тактична група ППО ПС «Крим») і повітряні сили (авіаційна бригада тактичної авіації на Бельбеку) – останні два види сил завадив підпорядкувати ВМС київський Майдан, хоч рішення вже було прийняте. Штаб ВМС, Академію ВМС і штаб севастопольської військово-морської бази мали об'єднати, і такий план вже був приготовлений для реалізації у єдиний комплекс, що забезпечував би одним ударом позбавити Військово-Морські сили і управління, захисту і кадрового потенціалу. При захопленні Криму військове угруповання на півострові тимчасово планували і готували до перетворення у «військово-морські сили республіки Крим», що і підтвердили події після анексії Криму. Такий «багатофункціональний» флот при переході його командування на сторону противника являв би собою цілісний військовий організм, який в умовах кримського півострова, його стратегічного положення, міг би забезпечити успішне відторгнення його від України. Крім того найбільш «ненадійні» для Росії батальйони морської піхоти ВМС були давно виведені з Севастополя і далеко розведені від місць їх загрузки на десантні кораблі – при їх намаганні добратися з Феодосії до озера Донузлав, або кораблям з того ж озера дістатися Феодосії вони могли б бути успішно кілька разів знищені, або окремо одні від других успішно заблоковані. Критика реформи до уваги не бралася, а ті, хто дозволяв собі не погоджуватися з планом реформ, видалялися із Збройних Сил України. Отже ідея і намагання кримського «прем'єра» Аксьонова створити «міністерство оборони» і «військово-морські сили» республіки Крим виникли не на пустому місці. Ось тільки призначення ним зрадившого Україну командувача Військово-Морських сил ЗС України контр-адмірала Дениса Березовського «командувачем вмс Криму» поламало план – штаб ВМС України і військові частини зрадника не підтримали.

Ситуація в Криму, починаючи з Майдану, почала стрімко ускладнюватися і ускладнила її, а затим і зрадила українську державу та своїх виборців в Криму у першу чергу владна Партія регіонів, яка проявила себе в Криму не як українська партія, а як відверта «п'ята» колона. В ніч з 21 на 22 лютого 2014 року Президент України Віктор Янукович втікає від Майдану і від своїх обов'язків з України. 23 лютого він вже перебував у Севастополі і о 23:30 його зустріли адмірала Чорноморського флоту РФ. Тієї ж ночі з Козачої бухти морем його доправили до російського Новоросійська.

З прибуттям Віктора Януковича до Севастополя загострення ситуації у Криму почало набувати особливого прискорення, у Севастополі по команді активізувалися сепаратисти і різні проросійські організації. Десь перед обідом 23 лютого 2014 року на заводі «Тавріда-Електрик» в компанії з народним депутатом від Партії регіонів Вадимом Колісниченком був замічений син Президента Олександр Янукович. Як повідомляли працівники цього заводу, вони там про щось радилися з власником заводу громадянином Російської Федерації Олексієм Чалим. А вже після обіду 23 лютого на площі Нахімова

2014, березень. Сімферополь. Акція показової зради

ва депутати міської ради через місцеві засоби масової інформації зібрани на мітинг «народної волі» приблизно 15 тисяч підготовлених людей, найбільше там було службовців російського флоту, які самостійно взяли на себе сміливість представляти наміри і майбутнє 380 тисяч мешканців Севастополя. Мітинг, що стало вже традиційним, розкрасили зарані підготовленими російськими прапорами, вперше не допустивши демонстрації жодного українського. Про попередню ґрунтовну підготовку цього мітингу свідчили гасла: «Позор киевской хунте!», «Нет майдаунам!», «Беркут - герои!», «Крым за мир!», «Фашизм не пройдет!», «Путин – наш президента», «Россия, мы брошены, возьми нас обратно!», «Где мы – там Россия!». На мітингу одностайно проголосили «народним мером» громадянина Російської Федерації Олексія Чалого, прийняли постанову про заборону перераховувати податки до Києва, про перепідпорядкуванні міліції і частин МВС міській адміністрації чим, по-суті, здійснили державний переворот в Севастополі. Голова севастопольської державної адміністрації і керівник міського осередку партії Регіонів Володимир Яцуба після мітингу подав у відставку – у цей час Янукович не міг не володіти ситуацією в місті. Наступником в кріслі голови адміністрації став заступник голови Федір Рубанов, якого через кілька годин силоміць вивели з міської держадміністрації на вулицю.

Під вечір наступного дня, коли на площі Нахімова ще стояла велика юрба прихильників «Русского блоку» і «Русского єдінства», в будівлю адміністрації прийшли співробітники міліції та СБУ і разом з прокурором виявили намір затримати народного «обранця». Затримання було організоване таким чином, щоб проросійська юрба завадила цьому, тому представники силових структур під улюлюкання юрби залишили будівлю адміністрації і на її очах порвали ордер на арешт водночас ставшого любимцем народу Олексія Чалого, якого до того мало хто у місті і знав. Натовп вимагав від депутатів негайного визнання повноважень Чалого і міська рада Севастополя після недовгих вагань зважилася на позачергову сесію, де 49 голосами з 75 обрала Олексія Михайловича Чалого «мером» міста – головою спеціально «під нього» створеного «управління по забезпеченню життєдіяльності міста» яке собою заміняло міську державну адміністрацію. Одразу по затвердженні головою цього новоствореного «управління» Чалий заявив, що не визнає київську владу, назвавши її нелегітимною. Військово-Морські сили, як і Внутрішні війська в ситуацію не вмішувалися, проявляли лояльність до самопроголошеної влади. Таким чином у Севастополі був організований державний переворот, законний керівник міста був усунутий від посади, а самопроголошений «народний голова» всупереч чинному законодавству вийшов з підпорядкування «фашистської» влади Києва і розпустив державну адміністрацію. Очевидно, що подібні дії і кроки як О. Чалого, так і міської ради, не могли б бути зроблені без гарантій підтримки Чорноморським флотом і російської центральної влади, представники якої вже кілька днів перебували у Севастополі. Подібним чином більшовики здійснили переворот в Севастополі 17 грудня 1917 року, досвід, як говориться, не горить і завжди бажаним стане в нагоді. Виразно проглядалося, що сценарій перевороту писався не у Севастополі.

Однак питання про вихід Севастополя з складу України офіційно ще не вносилося на порядок денний. Як згодом ділилися пережитим деякі севастопольські депутати, щоб добитися та забезпечити хоч якусь легітимність та «народовиявлення» сепаратизму з того ж дня з ними почали індивідуально «працювати» представники ФСБ Росії та депутати Державної Думи Росії, які перебували на той час в Севастополі і приймали активну участь в проведенні антиукраїнських масовок. Про що вели бесіди, які питання обговорювали осталося не розголошеним, але результати співбесід з депутатами привели міськраду до рішення про проголошення російського статусу Севастополя.

Першим у Криму відкрито на підтримку самопроголошеної влади виступив Чорноморський флот РФ, у той же час Військово-Морські сили та інші силові структури міста зберігали у Севастополі олімпійський спокій. 24 лютого на вулицях Севастополя «для забезпечення законності і правопорядку» появилася бронетехніка морської піхоти ЧФ, флот був приведений у вищу ступінь боєготовності і приступив до виконання плану операції «Російський Крим». Реакція з сторони ВМС України була відсутня. Серед мітингарів відзначалося чимале число військовослужбовців ЧФ, переодітих у цивільний одяг чи козацьку уніформу. У навчальних закладах міста був оголошений карантин і відмінені заняття. Серед військовослужбовців ЧФ і членів їх родин почали поширюватися настрої близького військового конфлікту з «фашистською» владою Києва, а на в'їздах Севастополя при допомозі міської влади почали будувати спершу барикади, а затим блокпости. У Севастополі стали появлятися не лише кубанські і донські козаки, а й бородаті чотарі з Сербії. Деякі родини військових моряків ЧФ почали завбачливо покидати Севастополь.

У ніч з 27 на 28 лютого з території Кубані починається вторгнення в Севастополь і Крим десантних військ Збройних сил Росії. Того ж дня з великого десантного корабля «Азов» ЧФ РФ у Козачій бухті Севастополя вивантажилося близько 400 спецназівців, яких на 15 автомобілях УРАЛ і КАМАЗ в супроводі броньованих джипів «Тигр» перекинули для блокування 36-ї бригади берегової оборони ВМС України в селище Перевальне під Сімферополем. Наступного дня вранці таку ж висадку російського десанту здійснив однотипний «Ніколай Фільченков». До виконання плану операції «Крим» були задіяні не лише десантні кораблі Чорноморського флоту, а й великі десантні кораблі Балтійського флоту «Калінінград» і «Мінськ» та великі десантні кораблі «Ямал» і «Саратов» з Північного флоту ВМФ Росії. Перші два з десантом на борту пройшли через Босфор 26 лютого, другі два - 1 березня. 28 березня балтійські кораблі з десантом на борту вже знаходилися у Козачій бухті, а 1 березня почали вже масове вивантаження бойової техніки і бронемашин «Тигр» з особовим складом десанту. Слідом почали вивантажувати десант з технічними засобами і зброєю різних калібрів і призначень «Ямал» і «Саратов». Затим вони всі, один за другим, доставляли в Крим спецназ і десантників з кавказького узбережжя Росії.

Шляхом зіставлення дат прибуття десантних кораблів в Козачу бухту і їх маршруту в Чорне море напрошується висновок, що

команда на завантаження амфібійної групи морської піхоти ВМФ РФ зі складу Балтійського і Північного флотів та її направлення до Севастополя була віддана десь в середині січня місяця, якщо не на його початку, – мусів бути ще період їх передпоходової підготовки. Навіюється висновок, що так звані «зелені чоловічки», як їх прозвали ЗМІ, появилися би у Севастополі незалежно від того втік би Віктор Янукович від Майдану, чи ні. У цій ситуації він був використаний як прикриття російської агресії проти його країни і збройної окупації українського Криму.

З висадкою російського десанту події у Севастополі і в Криму набирають ще більшого прискорення – розпочалася відверта агресія. Вночі 27 лютого сотня озброєних до зубів «невідомих» спецназівців без знаків розпізнавання захоплюють будівлі Верховної Ради Криму й Ради міністрів АРК у Сімферополі і підняли над захопленими будівлями російський прапор. Прем'єр-міністр Криму Анатолій Могильов не зміг потрапити у свій кабінет. Диверсанти, вигнавши з захоплених урядових приміщень внутрішню охорону, поставили вимогу парламенту автономії призначити референдум про незалежність Криму від України і кримський парламент під дулами автоматів, без присутності ЗМІ призначив дату проведення референдуму і обрав лідера «Русского єдінства» Сергія Аксьонова главою уряду республіки Крим. Аксьонов тут же запросив допомоги у Росії.

1.05.2014. Парад депутатів-зрадників Севастополя. Третій справа «народний губернатор» С. Мєняйло, далі голова міськради Ю. Дойніков і заст. голови СМДА Д. Белік. Незабаром Кремль весь перший ряд від влади у місті усуне

Колишній керівник Севастопольського міського управління СБУ Петро Зима, призначений самопроголошеним прем'єром Аксьоновим начальником СБУ в Криму,

разом з майже усім штатом управління перейшов на сторону самопроголошеної влади Криму. Не виступили на захист конституційного порядку і міліція, військовослужбовці Внутрішніх військ МВС України, дислоковані у Севастополі і в Криму. А це окрема бригада, два полки і два окремих батальйони внутрішніх військ – всі вони виглядали повністю деморалізованими після Майдану, спершу заялякано спостерігали за розвитком ситуації, а затим у своїй більшості підтримали дії сепаратистів. Того дня замкнулося кільце зради Української держави кримськими депутатами, державними чиновниками і силовими структурами, які мали українську владу захищати. Українські військові моряки осталися наодинці з агресором, зрадниками і сепаратистами. Врешті, жодний депутат, жодна політична сила, йдучи на вибори до кримського парламенту чи севастопольської міської ради у своїх програмах ніколи не проголошували питання відриву Криму від України. Найперше зрадили український народ і не лише своїх виборців, а навіть свої партії, кримська і севастопольська організації Партії регіонів і комуністів. «Я не знаю, чому наші колеги в Криму так голосують», бідкався з екрану телевізора экс-представник Президента України у Верховній Раді України народний депутат І. Мірошниченко. Але попри партійне блюзнірство велика державна зрада і зрада виборців відбулася, ніхто за неї не поніс ні партійної, ні політичної, ні кримінальної відповідальності, бо ж спровокована цими ж партіями юрба не могла і не мала права представляти виборців Криму і Севастополя. Над мешканцями Криму відбулося прикрите оружною силою насильство, яке змінило політичну ситуацію не лише на півострові, а й в Україні на користь агресора. Це все виглядало на зарані сплановану змову проти України, приймати участь в якій відмовилися лише кримські депутати невеличкої фракції Рух-Курултай та єдиний депутат севастопольської міської ради Василь Зеленчук.

Заклик Аксьонова був почутий і допомога з сторони Росії не забарилася. 28 лютого територію аеропорту «Сімферополь» окупувало 150 військовослужбовців Чорноморського флоту, а на аеродром ЧФ «Кача» в Севастополі без попередження української сторони приземлились 8 бойових вертольотів з російської Анапи з десантом на борту. Дії ЧФ і проросійських організацій в Севастополі і у Сімферополі відзначалися синхронністю. Під галас антиукраїнської юрби спустили Державні прапори України з міської ради, прокуратури, СБУ і УМВС. При цьому О. Чалий заявив, що «під прапором України загинуло багато людей, тому цей прапор не може майорити у місті». Вірус зради українській державі вже вийшов за межі анти-

українських партій і громадських організацій і почав поширюватися силовими структурами Криму. У ситуації, коли півострів відверто і цинічно здавався окупанту, народний депутат України, лідер кримськотатарського народу Мустафа Джемільов попросив в.о. Президента, спікера українського парламенту Олександра Турчинова перекинути в Крим армійські частини і загородити дорогу вторгненню російських десантників. Пропозиція народного депутата була відхилена. Збентежені агресією свого «стратегічного партнера» і «гаранта безпеки і територіальної цілісності України» три колишні Президенти України - Леонід Кравчук, Леонід Кучма і Віктор Ющенко - заявили про пряме втручання Росії в політичне життя Криму. «Росія, яка весь час називала «втручанням» у внутрішні справи України спроби наших міжнародних партнерів врегулювати ситуацію політичним шляхом, зараз сама вдалася до прямого втручання в політичне життя Криму», - йшлося в їх заяві з вимогою зупинити агресію і вивести російські війська з території України.

Верховна Рада України у відповідь на раптовий (а чому раптовий?, він там існував всі роки незалежності України) сепаратизм Верховної Ради АРКрим прийняла рішення про її розпуск. Однак та під охороною російського спецназу продовжувала творити «кримську державність». Її платформою стала зрада виборців АРКрим депутатами від Партії регіонів і компартії України. Проголошення вже розпущеною нелегітимною владою Криму недолугої, на кшталт Придністров'я, державності та позбавлене юридичних підстав звернення до світового співтовариства про її міжнародне визнання за вимірами міжнародного права було прямим шарлатанством, політичним блюзнірством та свідченням глибокого морального падіння безвідповідальних і зрадливих кримських чиновників і, відповідно, було проігноровано всіма адресатами.

У Севастополі зрада України змагалася з страхом не лише за скоєне, а й перед тайними господарями і авторами реалізованого військово-політичного дійства. А «господарі» наводнили Севастополь, були поряд і контролювали дії і поступки «севастопольських державників». Якимось так тихо був виведений у тінь з політичного життя Севастополя і Криму найактивніший борець з «фашизмом» народний депутат Вадим Колісниченко, а Вадим Новінський взагалі у Севастополі не з'являвся. З Москви у перший день кризи до Севастопольської міської ради прибуло з десятків депутатів Держдуми Росії: голова комітету по власності Сергій Гаврілов, лідер фракції партії «Справедлива Росія» Сергій Міронов, Костянтин Затулін, Микола Валуєв, Володимир Жириновський, Валентина Терешкова,

Анатолій Калашніков, Анатолій Локоть. Останній навіть довів до севастопольців звернення до президента Росії сесії законодавчих зборів Новосибірської області з приводу подій в Україні: «Наши депутаты потребовали сделать все, чтобы защищать права русскоязычного населения и тех, кто сегодня сопротивляется и защищает завоевания наших предков, отцов и дедов от этих националистов. Советская власть в свое время покарала их. И вот они подняли знамена Бандеры и Шухевича и пытаются взять реванш... Но Россия с вами! Помните это! Так было, есть и будет!». Всі ці події мали своє, відведене їм місце, в російській спецоперації. А Військово-Морські сили України, їх командири, виховані за принципом «без команди ні кроку» та «в ніякому разі не вступати в конфронтацію» знаходилися у стані своерідної амнезії, чекали якихось команд, яких ніхто в ті дні дати їм не міг, а приймати самостійні рішення вони були нездатні.

Після відставки уряду Азарова і втечі з Києва Януковича вища державна виконавча влада країни лише формувалася Верховною Радою України. Подібна ситуація була і в Міністерстві оборони України. 19 лютого 2014 року указом Президента України Віктора Януковича командувач Військово-морських сил Збройних Сил України адмірал Юрій Ільїн був призначений Головнокомандувачем Збройних Сил - начальником Генерального Штабу Збройних Сил України і ВМС України осталися без офіційного командувача. Призначення Ільїна мало забезпечити участь української армії і флоту у протистоянні народного Майдану з владою на стороні Януковича. Напередодні, 31 січня, відповідний лист з подібними «рекомендаціями» обговорювався у військах, у тому числі і у Військово-Морських силах. Проголосувати за нього офіцерам штабу рекомендував особисто сам адмірал Ю. Ільїн. У штабах склалися і відповідні списки тих, «майданутих», хто виступав проти подібної «рекомендації» Президенту. У відповідь на цей лист з протестом виступив лише адмірал Ігор Кабаненко, колишній 1-й заступник начальника Генерального Штабу ЗС України: «Це жажливі речі - не можна ставити Збройні Сили України, які є плоттю і кров'ю Українського Народу, проти цього народу. Це - злочин! Бо чинним законодавством Збройні Сили призначені для захисту виключно від зовнішніх загроз. Захисту кожного громадянина і усіх наших людей разом. Не зважаючи на переконання, релігійні та інші уподобання. Командири, будьте лідерами, а не лише штатними керівниками! Ваше лідерство не в тому, щоб викликати суспільний колапс, а в тому щоб своїм авторитетом, мудрістю та професійністю зберегти підлеглих,

народ і державу. Саме це дозволить Вам пишатися своїми діями і згодом з гордістю казати своїм дітям: ми зробили усе можливе для уникнення громадянської війни.

У цей важкий час перебування України на волосок від масштабного внутрішнього збройного конфлікту, коли від куль масово гинуть люди, болить. Болить за наш народ, за нашу державу, за наше майбутнє. Болить за своїх бойових побратимів, з якими довгі роки служби пліч-о-пліч виконував не прості завдання із забезпечення оборони держави. Цивільні і військові нашої квітучої країни варті гідного життя! Відкрийте їм можливості до цього, докажіть, що Ви зі своїм народом. Згадайте про свої родини, дружин, дітей, батьків, які чекають кожного військового вдома. Згадайте національних героїв, які боронили нашу землю від зовнішніх ворогів. Їх виховав Український Народ, вони віддали своє життя за краще майбутнє свого народу. У цей трагічний час не можна допустити подальшого кровопролиття та братовбивства. Не можна поводитися на беззаконня. Політики повинні вирішити проблему, вони несуть відповідальність за врегулювання і не мають ніякого права перекладати її на військових. Зміцніть віру Українського Народу у свою Армію, докажіть, що відоме зі старих часів прислів'я «Народ і Армія єдині!» вірне і сьогодні!». До військ, звичайно, звернення адмірала Ігора Кабаненка не довели і відповідь на нього в Міністерстві оборони ніхто писати не збирався.

З відбуттям Юрія Ільїна до Києва обов'язки командувача Військово-Морських сил України були тимчасово покладені на першого заступника командувача Військово-Морських сил віце-адмірала Сергія Єлісеєва. Саме він 20 лютого відправив на Київ за «антитерористичним» наказом Ю. Ільїна батальйон морської піхоти з Феодосії та військовослужбовців Центру спеціальних морських операцій з Севастополя і Очакова. Однак після заборони Верховною Радою застосовувати війська проти беззбройного народу на Майдані, під тиском громадськості повернув їх 22 лютого до місць постійного базування.

У Києві змінилася політична ситуація. Не зважаючи на розстріл беззбройного народу, кроваві жертви Небесної сотні привели Майдан до перемоги над корупційною антиукраїнською владою. В країні оголошено дводенній траур за загиблими у протистоянні на Майдані. 22 лютого голова Верховної Ради України Володимир Рибак подав у відставку. Цього ж дня прозвучала заява МВС про перехід на сторону народу: «У цей складний момент новітньої історії України особовий склад органів внутрішніх справ наголошує, що він

служить виключно українському народові та цілком поділяє прагнення громадян до якнайшвидших змін. Схиляємо голови перед світлою пам'яттю загиблих...». Синхронно з МВС появилось і лицемірне звернення адмірала Юрія Ільїна: «Я офіцер, і тому для себе ніколи не бачив іншого шляху, як чесно служити українському народові. У важкий для розвитку країни час мені випала непроста доля очолити Генеральний штаб Збройних Сил України. 19 лютого 2014 року о 18.00 я був поставлений перед фактом про моє призначення начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України. Я не політик – я військова людина. 20 лютого 2014 року з метою недопущення ситуації, коли Генеральний штаб та Збройні Сили України могли б залишитися без відповідного керівництва, я приступив до виконання службових обов'язків. Повною мірою усвідомлюю ступень того рівня відповідальності, які сьогодні несуть Збройні Сили України перед Державою та народом. Як офіцер, я не бачу іншого шляху, як чесно служити українському народу та запевняю, що жодних злочинних наказів я не віддавав і віддавати не буду. Напередодні Дня захисника Вітчизни хочу офіційно висловити свою позицію стосовно місця та ролі Збройних Сил України у цей складний для країни час. Армія і народ єдині. Збройні Сили України вірні своєму конституційному обов'язку і не можуть бути втягнуті у внутрішньополітичний конфлікт. Керівництво Збройних Сил України буде діяти лише відповідно до вимог чинного законодавства. Особовий склад Збройних Сил України знаходиться у місцях постійної дислокації та виконує планові завдання в системі задач повсякденної діяльності. На цей час я повністю контролюю ситуацію у Збройних Силах України. Іншого шляху для себе, як начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України, не бачу». Підписавши звернення, адмірал Ю.Ільїн після отримання розпорядження представника Верховної Ради України в Міністерстві оборони генерал-полковника Володимира Замани відбув до Севастополя для в'яснення ситуації на місці. Час і подальші події в Криму проявили, що заява Ільїна була чистим обманом громадськості і Збройних Сил, спробою остатися на посаді задля створення на південно-східних теренах України так званої «Новоросії» і переходу на її сторону Збройних Сил України.

23 лютого Верховна Рада України призначила новообраного Голову Верховної Ради України Олександра Турчинова виконувачем обов'язків Президента України, з 26 лютого Олександр Турчинов поклав на себе обов'язки Головнокомандувача Збройних Сил України. Ввечері 27 лютого Верховна Рада України призначила викону-

вачем обов'язки Міністра оборони України в уряді Арсенія Яценюка адмірала Ігора Тенюха, колишнього (в 2006 – 2010 роки) командувача Військово-Морських сил України. Того ж дня в.о. Міністра оборони відсторонив адмірала Юрія Ільїна від виконання обов'язків начальника Генерального Штабу Збройних Сил України. Але ще до його відсторонення і при його присутності, 26 лютого, у Севастополі бронетехніка морської піхоти ЧФ РФ розпочала демонстрацію сили і захоплення українських органів влади, а 28 лютого в Крим їм на допомогу доставили відбірні і загартовані Кавказом десантно-штурмові війська з Російської Федерації без будь яких знаків розрізнення, вони офіційно почали виставляти як «самооборона Криму».

28 лютого став особливим днем у судьбі як Військово-Морських сил України, так і у плані окупації Кримського півострова. Як заявив народний депутат України Мустафа Джемільов, за його інформацією того дня вранці командувач Чорноморського флоту віце-адмірал Олександр Вітко на нараді в штабі ЧФ заявив «про початок війни з Україною». Що така нарада у штабі ЧФ таки справді проводилася, на яку були запрошені і командири українських військових частин, підтвердили і ряд офіцерів штабу ВМС України, які осталися вірні українській присязі. За їх словами, командувач ЧФ не приховував планів агресії, навіть оприлюднив план захоплення Криму і заявив, що у зв'язку з тим, що Україна у даній ситуації чинити Росії збройного опору не спроможна, порадив офіцерам ВМС не чинити спротиву російському «захисту Криму від бандитів і фашистів» і перейти на сторону Чорноморського флоту! Українські командири не заперечили, промовчали... За словами тих же офіцерів, на нараді були присутні від Міністерства оборони України адмірала Ільїн і Максимов, які затим прибули до штабу ВМС України і запропонували не протидіяти російським окупантам, мовляв командири військових частин не заперечують. Ця нарада у штабі ЧФ РФ втягнула в зрадливу орбіту зговору крім державних чиновників і депутатів ще й багатьох офіцерів ВМС України, внесла виразну лінію розколу у військові колективи, бо зраджували не матроси і солдати, першими ступили на стежку військової зради адмірала і офіцери, їх командири і начальники...

Юрій Ільїн, вважаючи себе офіційним начальником Генштабу ЗС України, того ж дня провів зустріч з головою севастопольської міської ради Юрієм Дойніковим. Перед зустріччю він пообіцяв натовпу, який товпився біля міської ради, що «армія буде з народом». Після зустрічі з головою міської ради за повідомленням севастопольських ЗМІ відбулася його наступна зустріч з «народним мером»

Севастополя Олексієм Чалим в присутності «представників Російської Федерації» Сергія Міронова і Костянтіна Затуліна, після якої у Севастополі розповсюдили повідомлення, що Юрій Ільїн з сердечним приступом госпіталізований у Військово-медичному клінічному центрі Кримського регіону. До нього, заявили медики, заборонено будь-кого допускати і йому дзвонити. Вечором 28 лютого виконувач обов'язків Президента України Олександр Турчинов звільнив адмірала Юрія Ільїна з посади начальника Генерального Штабу - Головнокомандувача Збройних Сил України.

Після призначення в.о. Міністра оборони адмірал Ігор Тенюх прибув в Міністерство оборони, де його зустрів заступник начальника Генерального штабу генерал-полковник Геннадій Воробйов. За словами самого Тенюха, Г. Воробйов доповів йому, що Військово-Морські сили за наказом начальника Генштабу адмірала Юрія Ільїна знаходяться у постійній бойовій готовності і ... без командувача, позаяк віце-адмірал Сергій Єлісеєв подав рапорт на звільнення в запас і знаходиться в госпіталі. Цим рапортом був покладений початок широкої зради командного складу ВМС України. З початком російської агресії раптово «захворіли» на «запалення хитрості» і госпіталізувалися начальник штабу ВМС України контр-адмірал Дмитро Шакура, який теж подав рапорт на звільнення в запас, заступник командувача ВМС з бойової підготовки - начальник управління бойової підготовки контр-адмірал Денис Березовський, начальник оперативного управління – заступник начальника штабу ВМС контр-адмірал Дмитро Таран, командир Південної військово-морської бази кап. 1 рангу В. Догонов, начальник військової служби правопорядку, військовий прокурор, прес-секретар ВМС, керівник телерадіокомпанії МО України «Бриз» та ще цілий ряд відповідальних посадовців і флотських командирів. Отаке «війнство» очолило національний флот України у небезпечний для неї час, хоча всім їм щорічно медичні комісії виставляли висновки, що їх стан здоров'я дозволяє успішно виконувати військові обов'язки за посадами.

У ситуації повного обезголовлення українського флоту в час збройної агресії з сторони Росії Ігор Тенюх зв'язався з Сергієм Єлісеєвим і від нього довідався, що він справді ще три дні тому назад, з початком заколоту в Криму, подав рапорт з проханням про звільнення в запас і знаходиться на військово-лікарській комісії у Військово-медичному клінічному центрі Кримського регіону. Тоді виконуючий обов'язки Міністра оборони Ігор Тенюх запропонував прийняти справи командувача ВМС України заступнику командувача ВМС України з бойової підготовки – начальнику управління бо-

йової підготовки штабу ВМС України контр-адміралу Денису Березовському, попередивши його про складність військово-політичної ситуації в Криму. Березовський з пропозицією погодився і запевнив адмірала Тенюха, що виходить з лікарняного і виконає поставлені перед ним завдання і на ранок вийшов з шпиталю на службу.

Ігора Тенюха і Дениса Березовським пов'язували чимало літ спільної служби і далекі морські походи в бригаді надводних кораблів, в ескадрі різнорідних сил та центрі морських операцій. Будучи командувачем, він добре знав його командирські і морські якості і не раз публічно передбачав в майбутньому начальнику Центра морських операцій посаду командувача національного флоту, вірив йому і без будь яких застережень представив його керівництву держави для призначення командувачем ВМС України. Однак Тенюх глибоко помилився у Березовському, знаючи його ділові і морські якості, не розпізнав його моральних, в яких Україна і її флот не являлися для нього духовними цінностями, за них у нього не боліли душа і серце.

Першого березня виконуючий обов'язки Президента України Олександр Турчинов своїм указом призначив контр-адмірала Дениса Березовського командувачем Військово-Морських сил Збройних Сил України. 28 лютого в.о. Міністра оборони Ігор Тенюх віддав наказ привести Військово-Морські сили в повну бойову готовність. Особовому складу флоту України видали особисту зброю, кораблі розпочали приготування до виходу в море. Однак перевід сил ВМС України у повну бойову готовність на місцях та вихід кораблів на

3.03.2014. Севастополь. Блокування штабу ВМС України сепаратистами

зовнішній рейд зупинив наказ командувача ВМС України контр-адмірала Дениса Березовського, який, як потім стверджували офіцери штабу ВМС, отримав подібний наказ від адмірала Юрія Ільїна. На Чорноморському флоті наказ Ігора Тенюха розцінили як

початок відповіді Військово-Морських сил України на російську агресію і наступного дня загородили боновими сітками бухти, де базувалися українські кораблі: Головну і Стрілецьку бухти у Севастополі та вихід з озера Донузлав. В Донузлаві першим розпочав вихід в море великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський». Поки він долав вузький фарватер озера, чорноморці встигли закрити вихід морським буксиром «Шахтар» з ракетними кораблями і кораблі 5-ї бригади ВМС осталися в озері, повернулися на місця стоянки.

Першого березня Рада Федерації Росії підтримала звернення президента РФ Володимира Путіна і дала згоду на введення російських Збройних Сил РФ на територію Криму, які вже знаходилися там з 27 лютого. Відповідне рішення підтримали 90-ма голосами усі члени Ради Федерації одногосно. Зранку першого березня севастопольська «самооборона» разом з проросійськими активістами та перевдягненими в козаків російськими спецназівцями зробили першу спробу штурму штабу ВМС України, але офіцери штабу разом з матросами штурм відбили. Після стабілізації ситуації під штабом ВМС відбулася зустріч Дениса Березовського з командувачем Чорноморським флотом Російської Федерації віце-адміралом Олександром Вітко та рядом високопоставлених російських осіб, які прибули з Москви до Севастополя, у штабі Чорноморського флоту. Про що там говорилося осталося для суспільства не відомим, але саме на тій зустрічі український контр-адмірал Денис Березовський погодився зрадити присязі українському народу, очолюваним ним Військово-Морським силам своєї країни, перейти на російську сторону і очолити так звані «військово-морські сили республіки Крим» якими планувалося в Кремлі знищити національний флот України. У цій складній ситуації, коли вирішувалася доля незалежності України, новопризначений командувач ВМС ЗС України проявив свої найнижчі моральні якості, які вміло приховував під час попередньої своєї служби – рішився на зраду українського народу і держави. Після зустрічі в штабі ЧФ Березовський відмовився переводити Військово-Морські сили в повну бойову готовність, заявивши в ніч з першого на другого березня в.о. Міністра оборони, що «відмовляється виконувати його злочинні накази», та віддав Військово-Морським силам наказ здати зброю на склади та не чинити опору сепаратистам і російським окупантам.

Нічна доповідь командувача виду Збройних Сил Дениса Березовського в. о. Міністра оборони України Ігорю Тенюху про військову ситуацію в Криму під час фактичної військової агресії і блоку-

вання ВМС України виглядала як спроба виставити ультиматум не лише Міністерству оборони, а й вищому керівництву України. Сам экс-міністр оборони про цю доповідь згадує так: посеред ночі дзвонить мені Березовський і якимось чужим, зміненим голосом, немовбито випивший, чи обкурений чимось, чим він ніколи не зловживав, заявляє, що зі мною спілкуватися не буде, моїх злочинних наказів виконувати не буде і став вимагати прямого зв'язку з в.о. Президента України Олександром Турчиновим. Пояснювати мені ситуацію відмовляється і погрожує, якщо через 15 хвилин Президент не зв'яжеться з ним, то він, тобто Березовський, відкриє ворота штабу для російських військ. Тенюх не знав, що поруч з ним сиділи відсторонені від посад куратори - адмірали Ільїн і Максимов, які офіційно перебували на лікарняному, представники ФСБ, ЧФ РФ та преса.

Це була відверта зрада командувача Військово-Морських сил України! Зрада Березовського дезорганізувала не лише ВМС України, а й інші силові структури в Криму, дозволила російському командуванню за 48 годин провести завершальну фазу по окупації Кримського півострова, протягом якої з українського флоту (було нікому, всі лікувалися у шпиталі) не було організовано захисту стратегічних шляхів і залізничних вузлів, телерадіокомунікацій, локалізації напрямків руху російських десантних підрозділів, не взятий під контроль повітряний простір півострова, не забезпечено простір для маневру додаткових сил ВМС та не були закриті порти. Якщо б це було вчасно зроблено, Росія не змогла б перекинути на півострів додаткові сили, бо на першому етапі бойові зіткнення з українцями не входили в російські плани, та й Чорноморський флот спершу не мав особливої переваги над ВМС в берегових військах та вогневій потужності. Однак зрада не лише Дениса Березовського, а майже всього командування ВМС України, не дозволила Військово-Морським силам стати на заваді російській агресії. Березовський діяв не сам, а у тісному зв'язку з начальником Генштабу ЗС України адміралом Юрієм Ільїним і помічником Міністра оборони України адміралом Віктором Максимовим – вони разом появлялися у військових частинах ВМС, де намагалися вмовити, заставляли особовий склад перейти на російську сторону. У стані депресії українські моряки лише споглядали як їх військові частини оточують вчорашні «брати по зброї», поряд з якими стоять недавні чільники українського флоту.

Зрада командувача флоту України блискавкою облетіла світові інформаційні агентства. Подія була не ординарна, подібного не

знали європейські флоти протягом не років, століть. Зраджували в бойових ситуаціях і переходили на сторону ворога окремі командири різних рангів, але щоб зраджував командувач, та ще й більшість командного складу флоту, – такого випадку в Європі не знали. У Севастополі почали ходити чутки, що Березовського спецслужби ФСБ спершу тероризували створеним на нього досьє, а з тим за зраду у штабі ЧФ вручили солідну суму «гонорару» в доларах, зробивши його мільонером, появилася і інформація, що він змушений був так поступити у зв'язку з загрозою арешту ФСБ членів його сім'ї і т.д. Того ж 2 березня вже нові зверхники вимусили Березовського продемонструвати перед численними камерами російських і кримських телеканалів складання присяги «на вірність мешканцям республіки Крим і міста-героя Севастополя». У присутності самопроголошеного прем'єра Криму С. Аксьонова він зачитав спеціально заготовлений для нього текст: «Я, Березовський Денис Валентинович, присягаю на вірність жителям республіки Крим і міста-героя Севастополя. Клянусь виконувати накази верховного головнокомандуючого АР Крим і Севастополя, накази командирів, затверджених ним. Клянусь достойно виконувати військовий обов'язок, мужньо захищати життя та свободу жителів Криму і міста Севастополя». Після акту приведення до «кримської присяги» Березовського, прем'єр-міністр і одночасно «главком АР Криму» Сергій Аксьонов зачитав власний наказ: «Наказую усім військовослужбовцям ВМС Криму, які несуть службу на території Севастополя, вважати такими, що не підлягають виконанню будь-які рішення, накази та розпорядження самопроголошених органів та урядових осіб України, у т.ч. і незаконно призначеного міністра оборони Тенюха І.Й. .... Не приймати до виконання будь-яких наказів про використання зброї до отримання моїх власних розпоряджень. Забезпечити обов'язкове виконання моїх наказів як верховного головнокомандувача АР Крим та Севастополя».

Історії, якщо її ігнорувати, приводить до повторення ситуацій. У грудні 1918 року командувач флоту Української Держави В'ячеслав Клочковський з початком російської агресії спустив прапор Українського флоту з кораблів в Одесі, підняв Андрєєвський прапор флоту російського і разом з своїм штабом подався до Збройних сил Півдня Росії Денікіна, а морський міністр адмірал Г. Покровський – в еміграцію. Зрада 1918 року привела до окупації всього півдня України. Ситуацію 1918 року повторив командувач ВМС Денис Березовський.

В.о. Міністра оборони Ігор Тенюх рішення по зраднику прийняв негайно. За нездатність організувати управління військами в екстремальних умовах він відсторонив 2 березня контр-адмірала Березовського Д.В. від виконання обов'язків командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України. З метою надання правової оцінки діям контр-адмірала Березовського Д.В., матеріали щодо його діяльності передали до органів прокуратури. Виконуючим обов'язки командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України Ігор Тенюх призначив контр-адмірала Гайдука Сергія Анатолійовича, до того першого заступника начальника штабу Військово-Морських сил ЗС України. Тож командувачем Військово-Морських сил Збройних Сил України контр-адмірал Денис Березовський знаходився всього не повних два дні, але російським адміралам і гене-

2014, березень. Заблокований у бухті великий розвідувальний корабель «Славутич»

ралам цього часу вповні хватило, щоб повністю перехопити стратегічну ініціативу і окупувати Крим, заблокувати в бухтах кораблі і тепер вже просто диктувати свою волю на півострові.

Близько 4.30 ранку 3 березня на територію штабу Командування Військово-Морських сил Збройних Сил

України у Севастополі за підтримки озброєних російських військовослужбовців прорвалася група з близько 50 радикально налаштованих осіб так званої «самооборони» та озброєних російських десантників. Очолював їх сам контр-адмірал Березовський Д. В. - захопленням штабу він намагався силою примусити офіцерський склад скласти «військову присягу на вірність кримському народу» та визнати його «своїм» командувачем. У штабі ВМС було оголошено тривогу, прибули офіцери і разом з матросами силою видворили за ворота непроханих гостей. Після невдалого штурму штаб ВМС України оточило близько 200 кубанських і місцевих «казаків», без спротиву забарикадували всі в'їзди до нього та виставили по пери-

метру штабу озброєну варту з числа російських десантників. Розпочалася цілодобова блокада штабу українського флоту.

Того ж дня о десятій годині у приміщенні штабу ВМС відбулися загальні збори особового складу командування з метою підтвердження вірності народу України та військової присязі. Присутні зустріли оглясками виступ виконуючого обов'язки командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України контр-адмірала Сергія Гайдуга, який підтвердив рішучість не піддаватися на провокації, не допускати захоплення зброї, чітко виконувати завдання, визначені Законами та іншими нормативно-правовими актами України, стійко та мужньо переносити труднощі в ситуації, що склалася. Допустили на територію штабу і надали можливість виступити й контр-адміралу Д. Березовському, який очікував під парканом штабу. У своєму зверненні він намагався завербувати присутніх до «військово-морських сил Криму», обіцяв російське високе грошове утримання та швидке вирішення соціальних проблем, однак офіцери штабу відмовилися його слухати і підтвердили вірність присязі і українському народу. Від імені ветеранів українського флоту офіцерів штабу закликав зберігати вірність присязі українському народу і традиціям національного флоту капітан 1 рангу запасу Валерій Ізотов. Збори завершилися виконанням Гімну України.

У день зради Березовського самопризначений «прем'єр» Криму С. Аксьонов оголосив про створення «міністерства оборони Криму», а на базі Військово-Морських сил України, що базуються в Криму, – «військово-морських сил республіки Крим», командувачем яких «призначив» контр-адмірала Дениса Березовського. Березовський разом з командувачем ЧФ віце-адміралом О. Вітко та іншими російськими адміралами і генералами розпочали обходити і агітувати окремі військові частини ВМС з пропозицією зрадити Україні, здатися і перейти до лав так званих військово-морських сил Криму. День 3 березня оголосили днем створення збройних сил Криму, однак наразі Березовський командував сам собою.

Історична довідка. В історії Криму вже була спроба незалежного від України кримського уряду М. Сулькевича сформувати на базі сил ЧФ «кримський флот» у 1918 році. На його вимогу представник Гетьмана Скоропадського в Криму контр-адмірал М. Остроградський у червні 1918 року дозволив створити Кримську флотилію із кораблів ескадри ЧФ, екіпажі яких відмовилися затоплювати свої кораблі в Новоросійську і повернулися до Севастополя. Командувачем флотилії і одночасно міністром оборони республіки Крим в уряді М. Сульке-

вичка був призначений контр-адмірал Бурлей Сергій Іванович. Німецьке командування у тому ж місяці інтернувало цю флотилію і включило до складу свого флоту Чорного моря. Після захоплення Севастополя більшовиками у листопаді 1920 року контр-адмірал Бурлей С.І. був закатований ЧК у севастопольській тюрмі.

Подібна до Кримської флотилії 1918 року доля очікувала і на проголошені в Севастополі «вмс республіки Крим». Росія не терпіла в Чорному морі будь якого автономного військового об'єднання у складі свого флоту на початку минулого століття, не потерпіла б і зараз, тим більше з базуванням на Севастополь. Тому вже через кілька днів, зважаючи на непоступливість і опір українських моряків, ідея «військово-морських сил республіки Крим» тихо була зведена з інформаційного поля і про цей «флот», як і про «міністерство оборони Криму» більше не нагадували. Антиукраїнські сили зосередилися на агітації українців переходити до лав «героїчного» Чорноморського флоту.

Блокада українських військових частин не стала завадою для представників російського флоту вільно приходити і агітувати заблокованих українських моряків переходити до лав російського флоту і обіцяти їм золоті гори та великі перспективи у службі. Так, 4 березня, заблокований штаб ВМС України вільно відвідали командувач ЧФ віце-адмірал Олександр Вітко з «народним мером» Олександром Чалим, які в черговий раз запропонували командуванню ВМС перейти на службу до «військово-морських сил АРКриму». Зустріч була короткою і завершилася нічим, але самі факти розгулювання Вітко, Чалого і Березовського по заблокованих українських військових частинах з пропозиціями «здавайтеся і буде у вас все якнайкраще», надана їм можливість агітувати українських командирів є промовистими і теж зіграли далеко не останню роль у подальших прийняттях рішень українськими військовослужбовцями. Що обіцяли взамін за зраду російські агітатори? Високе російське грошове утримання і заробітні зарплати, рівнозначні, а то і вищі посади, негайне виділення житла безквартирним військовослужбовцям і повний соціальний пакет, служба лише в межах Криму. Все воно, як виявилось значно пізніше, було лише агітацією, пустими словами, але проявиться воно, як мовиться, після спектаклю, після остаточного захоплення всіх військових частин Збройних Сил України на Кримському півострові. Сприяли росіянам захопити український флот у Криму не лише «казакі» з самопроголошеними «мерами» і «головнокомандувачами». 11 березня у пресі і у військових

частинах ВМС було розповсюджено звернення до солдатів і офіцерів Збройних Сил України «начальника Генерального Штабу Збройних Сил України» адмірала Юрія Ільїна, який продовжував себе таким вважати. Подаємо його мовою оригіналу: «Обращение Начальника Генерального Штаба Вооружённых Сил Украины Юрия Ильина к солдатам и офицерам Украины. Солдаты и офицеры украинской армии! В этот трудный для нашего народа час считаю необходимым сказать слова поддержки всем, кто носит погоны, и кто сегодня оказался перед непростым выбором. Сейчас, как вы знаете, меня лишили возможности отдавать приказы, несмотря на то, что мое назначение на должность начальника генерального штаба ВСУ было произведено законным Президентом Украины, когда его легитимность еще никем не оспаривалась. Но у меня всегда остаётся моральное право высказать свою оценку сложившейся ситуации. Я уверен, что кто бы ни занимал сегодня кресло Президента Украины, без получения народного мандата на всеобщих выборах у него нет права отдавать приказ о применении вооруженных сил. Вопрос о будущем Крыма, так же как и о праве жителей Донецка, Харькова, Луганска, Одессы, Днепропетровска, Николаева, Херсона и других городов Украины свободно выражать свое видение будущего нашей страны, должен решаться только за столом переговоров между политиками, но ни в коем случае не с помощью оружия. Надеюсь и уверен, что никто из граждан Украины не хочет, чтобы у нас повторился югославский сценарий. И любые попытки втянуть ВСУ в вооруженный конфликт выглядят преступлением. Мы проявили стойкость во время Майдана, нужно проявить ее и сейчас. Украинскому солдату – наследнику славы запорожских казаков и великой армии-освободительницы, сломавшей хребет нацизму, - незачем доказывать свою стойкость и мужество. И сегодня выдержка украинских военных восхищает весь мир, балансирующий на грани глобальной катастрофы. Помните о том, что от вас зависит не только будущее вашей семьи, народа и страны, но и всей планеты. Помните, что ценой непродуманных действий будет крушение надежд нашего народа на мирную жизнь. Храните хладнокровие и выдержку, не совершите трагическую ошибку, исправить которую будет невозможно. Не стреляйте в наших русских братьев, ни при каких обстоятельствах не открывайте огонь на поражение, если только речь не идет о спасении вашей жизни. И в любой ситуации оставайтесь людьми. 11.03.2014 г.».

Це звернення носить відверті сліди геббельсівської пропаганди часів минулої війни і, відповідно, у багатьох викликало питання і вимоги пояснити.

Згодом, вже після анексії, у особистих бесідах з ветеранами Юрій Ільїн заперечував своє авторство цього звернення, але ж офіційно його не опротестував! Стало очевидним, що цього «начальника генштабу» стали використовувати як дешевого агітатора. Або ще одна заява, яку адмірала Ільїн і Шакура, вже «здоровими і вилікуваними», заявили з екрану севастопольського телеканалу НТС з приводу виступу адмірала Ігора Тенюха на з'їзді партії «Свобода» 29 березня 2014 року та його пояснень делегатам причин здачі російським Криму: «Тенюх говорить неправду. Вочевидь він відчуває свою провину, тому в своїй манері намагається уникнути відповідальності. Він був абсолютно не готовий до політичного керівництва Збройними Силами, тому що обстановки не знав, професійних знань щодо управління оборонними сектором держави не мав. Саме Тенюх розпочав свою діяльність з того, що усунув від управління керівників, які досконало володіли воєнно-політичною обстановкою в Криму та мали напрацьовані плани першочергових заходів для виходу з цієї кризової ситуації. 27 лютого поточного року він навіть не заслухав мене, як начальника Генштабу, який працював в Криму за наказом уповноваженого ВР по міністерству оборони Замани та в.о. Президента Турчинова, а навпаки ізолював в Криму. Тенюх запропонував на посаду НГШ ЗСУ людину, яка тривалий час не мала ніякого зв'язку зі Збройними Силами. Саме Тенюх усунув від посад заступників МО, начальника ГУР МО. Хто ще міг дати повну картину по Криму та запропонувати політичному керівництву конкретні заходи? Це було зведення особистих стосунків, а не державницький підхід... 27 лютого начальником Генерального штабу було перевірено готовність сил ВМС до застосування без виходу в море. За результатами перевірки кораблі та визначені частини залишилися в готовності до дій з терміном від 1 до 8 годин. В морі в цей день знаходився на плановому контрольному виході тільки один корабель – «Славутич», який готувався до активації BLACKSEAFOR. 2 березня Тенюх, отримавши доповідь про готовність кораблів до виходу, дав команду залишатися в пунктах базування та не панікувати. Свідки - адмірала, генерали та представники військової преси». Дмитро Шакуро у своєму виступі нічого нового не додавав, лише підтвердив «правдивість» слів свого вчорашнього шефа.

Отже, з усього сказано на відверто антиукраїнським телеканалі Севастополя виходило, що адмірал Ільїн, який ніколи не мав допуску до управління бодая якогось плавзасобу, не говорячи про бойові кораблі, за десять днів перебування на посаді начальника

Генштабу, не лише уяснив повну військово-політичну ситуацію в Україні, а й геть до кінця вияснив ситуацію у Збройних Силах і єдиний з вищого командного складу Збройних Сил був готовий дати рекомендації для політичного керівництва держави щодо невідкладних заходів для стабілізації ситуації в Криму. А ось появився Тенюх і заявив, що це паніка!, мовляв, на Майдані три місяці стояли, тому і в Криму стійте і обороняйтеся. Себто Ільїн вважає, що його колишній наставник Ігор Тенюх не мав ні відповідних професійних знань, ні політичної волі, тому відповідальність з прийняття рішень для вчасного виведення частин, корабельного складу (вважай вчасної здачі Криму) на себе не взяв, а поклав на нього, на Ільїна. Це була своєрідна «подяка» Юрія Ільїна Тенюху, бо саме він, Тенюх, будучи командувачем ВМС України, не зважаючи на колишні серйозні недоліки і упущення в службі Ільїна, вивів його у адмірала. Ільїн, як сугубо морський піхотинець-артилерист, зовсім не розбирався у морському сегменті, не мав допуску до управління не лише якогось морського судна, а й до корабельного катера, і у цьому у нього як у командувача Військово-Морських сил були постійні конфлікти з своїм першим заступником віце-адміралом Сергієм Єлісеєвим. З іншого боку, це було виконання ще одного завдання дискредитувати нове військово-політичне керівництво України.

Юрій Ільїн посаду начальника Генштабу займав днів вісім. Але цього часу виявилось достатнім для приниження Військово-морського прапора Збройних Сил України і самого Українського флоту. Після здачі Криму і Севастополя треба було малювати картину «благородного гусара» і Ільїн її малює. Досадно було дивитися на екрані телевізора, як він припадав перед самопроголошеним «губернатором» Севастополя бізнесменом Олексієм Чалим, як тягнувся до його руки вчорашній Головнокомандувач ЗС України – начальник Генерального Штабу Збройних Сил України адмірал Юрій Ільїн, котрий ще зовсім недавно розсилав Україною грізні телеграми з вимогою направляти війська для придушення столичного Майдану.

Чим більше ускладнювалося становище у Криму, чим даліше на півострів пробиралися російські спецназівці, тим дивніше себе поводити ті, хто мав би ситуацію брати під контроль – найперше українські адмірала. У ті дні затаївся, не подав жодної звістки про своє існування Клуб адміралів і генералів ВМС України. В листопаді 2013 року він був урочисто проголошений як «об'єднання інтелектуального, наукового та практичного потенціалу ...для сприяння розвитку Військово-Морських сил, військово-морської науки, стра-

теї та оперативного мистецтва, підвищення бойової готовності та боєздатності сил флоту». Не пройшло і пів року як проявилася «якість» підвищення адміральським клубом бойової готовності національного флоту і як він посприяв флоту у скрутну для нього годину – у перші ж дні анексії Криму адміральський клуб своє існування припинив. Лише рада організації ветеранів ВМС вже у далеко не повному складі відкрито виступила на підтримку Військово-Морських сил і організувала громадську допомогу заблокованим військовим частинам рідного флоту. Зрадили Україну і командир найбільшого у ВМС з'єднання - 36-ї бригади берегової і територіальної оборони в с. Перевальне полковник Сергій Стороженко, його заступник з виховної роботи підполковник Валерій Бойко та заступник командира бригади полковник Олександр Жук. Ще 5 березня в Перевальному полковник Сергій Стороженко заявляв представникам ЗМІ, що для нього «Пріоритетне завдання – не допустити кровопролиття, тому по всіх гострих питаннях будемо вступати в діалог с командирами збройного підрозділу, що розташувався на підходах до частини. ...Настрій рядових приподнятий, вони готові до любого розвитку подій. Якщо виникне необхідність – ми будемо стояти до кінця, але частину не здамо. Однак всі розуміють важливість недопущення кровопролиття, тому всі конфліктні ситуації будуть вирішуватися в першу чергу в рамках діалогу. - На КПП прийшов їх (російського спецназу – *М.М.*) командир, - пояснював полковник Стороженко, - і став вимагати пропустити його бійців на територію для охорони зброї, що у нас зберігається. Однак ми і самі спроможні захистити її».

Врешті, тривалий діалог командування бригади з прийшлим окупантом, якого таким воно не бажало сприймати, виявився сепаратними переговорами і завершився зрадою. З більш чим двохтисячної бригади вірними військовій присязі осталося 122 військовослужбовці. Їх з Бойовим прапором бригади виводили з півострова командири танкового батальйону підполковник Віталій Ярошенко і гірсько-піхотного - підполковник Юрій Головаченко. 454 військовослужбовці разом з командуванням цієї бригади перейшли до лав російського флоту. Всі вони були нагороджені медалями міноборони Росії «За возвращение Крыма», чи громадською «За освобождение Крыма», що насправді відповідало «за зраду Батьківщини».

На стороні російських окупантів опинилися адмірالی Віктор Максимов, Юрій Ільїн, віце-адмірал Сергій Єлісеєв, контр-адмірالی Дмитро Шакура, командир 5 бригади надводних кораблів капітан 2 рангу Звягінцев та багато інших командирів і начальників установ.

До Збройних сил Росії перейшло і більше чим 200 військовослужбовців 204-ї бригади тактичної авіації Повітряних сил ЗС України ім. О. Покришкіна та половина особового складу 10-ї Сакської бригади морської авіації ВМС. Подібна ситуація склалася і у міністерстві внутрішніх справ України. За повідомленням заступника міністра внутрішніх справ Сергія Чеботара, міністерство внутрішніх справ звільнило у АРКрим 12 тисяч своїх співробітників за порушення присяги українському народу та за зраду українській міліції.

Зраджували по-різному. Одні тихо і мовчки переходили в стан окупанта, інші намагалися гримнути українськими дверима. Одівши російську військову форму колишній командир 501-го батальйону морської піхоти з Керчі підполковник О. Саєнко заявив російському адміралу, що ось він на кінець-то відчув себе справжнім

офіцером. І тут же отримав зауваження за українську мову – на російському флоті користуються мовою російською! У КЕЧ «Морська» зустрічали загарбника хлібом-сіллю на вишитому рушникові: «ми вас 23 роки чекали!». Подібний сценарій відбувся і у іншій береговій частині. Там одна дама у погонах капітана 3 рангу вийшла назустріч окупантам з флешкою до комп'ютера, вручаючи яку заявила: «у нас есть для вас подготовленная информация!». А командир окремого берегового ракетного дивізіону (с. Резервне) майор Костянтин Сімонов не лише здав окупантам свою військову частину, а й особисто спустив Військоморський прапор ЗС України і підняв прапор Російської Федерації.

Через місяць затримав одного з ветеранів ВМС, що збирав поряд з його частиною гриби, і здав ФСБ як українського розвідника.

Привчені протягом тривалого часу до «братства і дружби», постійно залежні від органів місцевої влади більшість українських командирів різного рівня з початком російської агресії просто розгубилися і замість організації збройної оборони почали зазивати порядку у тих, кого зобов'язані самі були рятувати. Яскравим свідченням подібного є звернення особового складу 5-ї бригади на-

дводних кораблів ВМС України від 4 березня: «Всі кораблі 5-ї бригади не залишили місць дислокацій, не зрадили Український народ, готові до останнього захищати нашу Державну цілісність, наш народ та наші сім'ї, не дивлячись на провокації, погрози та прохання про залишення кораблів та складання зброї.

Учора нам перегородили вихід з озера Донузлав три російські кораблі серед яких флагман Чорноморського флоту РФ ракетний крейсер «Москва», колишній «Слава», який може нести ядерну зброю. Ми звертаємось за підтримкою до світової спільноти. Дякуємо за підтримку. Слава Україні». Та з більш яскравим жанром того ж дня розповсюдив своє звернення екіпаж середнього десантного корабля «Кіровоград». Відчувалося, що яку носив корабель назву такий проявив і патріотизм: «Уважаемые жители Кировоградской области и всей Украины к Вам обращается экипаж среднего де-

02.03.2014. ВДК «Костянтин Ольшанський» тримає оборону в озері Донузлав

сантажного корабля «Кіровоград» с просьбой повлиять на нынешнюю власть и заставит ее принять хоть какое-нибудь адекватное решение. Нам

грозят уголовными делами и РФ и Украина. Мы фактически находимся вне закона. У многих из нас родители находятся на территории Украины, а жены с детьми находятся в АР Крым и наоборот. Такие люди практически стоят перед выбором: умереть и стать еще одной сотней; отказаться от родителей или отказаться от жен и детей и стать для тех или других предателями. Мы готовы умереть за Украину, но эта смерть должна быть во благо, а не выглядеть как самоубийство, которое позволит нынешним властям еще раз громко заявить, что Россия агрессор (об этом знает уже весь мир, и ему практически все равно). Все военнослужащие нашей части до настоящего времени верны военной присяге и украинскому народу и надеются на немедленные и адекватные решения властей Украины. Мы просим всех жителей Кировоградской области и всей Украины не оставаться равнодушными к нашему обращению и максимально распространить этот текст по всем инстанциям. Наде-

емся, Вас услышит новая киевская власть, позабывшая про граждан Украины в Крыму».

Спеціально прибувши з Чернівців для організаційної допомоги українським морякам у цей надзвичайно складний напружений для ВМС України час і діставшись на заблоковані кораблі, один з перших українських адміралів, контр-адмірал запасу Юрій Шалит, вивчив ситуацію на місці і запропонував керівництву військового відомства і держави свій аналіз ситуації навколо Військово-Морських сил Збройних Сил України та пропозиції щодо її виправлення: «В результаті проведеної широкомасштабної операції РФ на території АРКрим (далі АРК), Військово-Морські сили Збройних Сил України (далі ВМС) опинилися в ситуації блокування як органів управління, так і кораблів, частин та окремих підрозділів, які базуються на території АРК. Досягнувши повного блокування, яке унеможливило вихід кораблів та частин з пунктів базування і дислокації, був здійснений перехід до інформаційно-психологічного впливу на особовий склад ВМС і членів їх сімей. При цьому елементи блокування постійно нарощуються, а інформаційний тиск на особовий склад посилюється. В обстановці, яка склалася, особовий склад ВМС опинився в ситуації, коли:

- централізоване управління у всіх ланках втрачено, що привело до того, що командири ізольованих частин приймають рішення на власний розсуд;

- система забезпечення паралізована, запаси на кораблях та у частинах залишилися на тиждень (максимум на 10 діб), а для командування і штабу ВМС взагалі відсутні;

- в умовах постійного пропагандистського і інформаційного впливу засобів масової інформації РФ та АРК морально-психологічний стан особового складу та членів їх сімей постійно погіршується і після прийняття останнього рішення від 6.03.2014 року Верховною Радою АРК досяг критичного рівня. Це вже привело до появи різноманітних настроїв, думок, коливання серед усіх категорій особового складу щодо подальшого майбутнього саме військовослужбовців та членів їх сімей після проведення референдуму в АРКрим.

Слід зазначити, що відсутні будь-яка активність з боку представників діючої влади, депутатів Верховної Ради України та громадських організацій і реальні результати їх роботи для особового складу ВМС, жителів Севастополя та АРК, а в той же час здійснюється шалений пропагандистський тиск з боку РФ та проросійськи налаштованих громадських діячів і рухів. Позиція офіційного Києва,

міст і областей України вкладена в одне слово «Тримайтеся!». В такому стані тривалий час люди знаходяться не можуть і це може привести до незворотних змін поглядів щодо вірності військовій присязі, майбутнього громадянства, місць мешкання саме військово-вослужбовців та членів їх сімей. Пропонуємо:

1. Терміново розглянути на засіданні Верховної Ради, Кабінету міністрів та, при необхідності, РНБО України і прийняти рішення про невідкладні заходи по недопущенні проведення референдуму в АРК та виправленні ситуації, яка склалася в АРКрим та навколо ВМС, які б гарантували захист і майбутнє військово-вослужбовців та членів їх сімей.

2. На підставі прогнозування і аналізу розвитку подальших подій в АРКрим та в м. Севастополі визначити порядок дій для особового складу ВМС та інших військових формувань України, які зберігають вірність військовій присязі, як до, так і після референдуму в АРК (якщо такий відбудеться) при будь якому результаті та затвердити на державному рівні.

3. негайно вжити конкретних та невідкладних засобів щодо соціального захисту, покращення морального та матеріального стану військово-вослужбовців та членів їх сімей».

3.03.2014 Севастополь. Заблокована Стрілецька бухта

Об'єктивний аналіз процесів, що вже почали проходити в середовищі військових моряків чи то почутий не був, чи можливостей почути не було, та, найвірогідніше, реалізовувати пропозиції було запізно, і розвал військових колективів з кожним днем все більше посилювався. Про це свідчить і лист голови громадської екологічної ради Севастополя М. Литвиненко на адресу Севастопольської місь-

кої адміністрації – «тимчасової Координаційної ради з питань життєзабезпечення», тобто господарю О. Чалому. За дорученням численних мешканців Севастополя вона просить «оказать содействие в пресечении антигуманного бесчеловечного обращения с ...военнослужащими ВМС Украины. Речь идёт о том, что члены общественных военизированных формирований, блокирующие суда ВМС Украины, препятствуют передаче на суда жизненно необходимого – воды, пищи, предметов первой необходимости... медицинской помощи... При этом люди, блокирующие суда, ссылаются на распоряжения временного исполнительного органа Севастопольского горсовета... В данной ситуации наблюдается явное антигуманное и античеловеческое отношение к военнослужащим ВМС Украины со стороны тех, кто блокирует корабли. Можно иметь какую угодно политическую позицию, но при этом необходимо соблюдать элементарные нормы человеческого подобия и не лишать насильно других людей – наших славянских братьев - в том числе – хлеба, воды и медицинской помощи... Поскольку в настоящее время продолжается негуманное обращение с военнослужащими, требуем принять меры для немедленного обеспечения их основным необходимым для жизни – водой, едой, медицинской помощью. При этом стоит напомнить, что даже военнопленных по нормам международного права обеспечивают едой и водой». У відповідь лише зміцнили блокаду українських військовослужбовців.

Протипоставити щось організаційному і інформаційно-психологічному впливу РФ в Криму Військово-Морські сили, та й Україна в цілому, вже не могли нічого. Українська громада у Севастополі була розпорошена, малочисельна і без зв'язку з штабом ВМС, а занедбані протягом десятиліття інформаційно-пропагандистські структури ВМС України були повністю виведені з інформаційного поля Криму, та й хоч якогось інформаційного опору, крім окремих журналістів ВМС і загальнодержавних ЗМІ

2014, березень. Озеро Донузлав.
Підтримка з берега заблокованих
кораблів ВМС України

в Криму та заблокованого в Перевальному Леоніда Матюхіна, не виявляли. А цього було надто мало.

Часи дуже сильно змінили природу політичних комбінацій, але завдання їх залишилися колишніми: локалізувати небайдужих, запропонувати запаморочливий сценарій подальшої служби і життя, спокусивши мирним завершенням агресії, швидким тріумфом і легкої славою. ... І зрадити свій народ. Подібне відчуття відповідальності за безпеку країни виховували і священики УПЦ Московського патріархату, навіть з Волинської єпархії, які вільно відвідали цілий ряд заблокованих кораблів у Севастопольській бухті. З роз'яснення протоієрея Олександра Мазурака, вони молилися «сповнені віри та надії на мирне врегулювання складної ситуації в Криму», що сприймалося як необхідність не чинити опору російським військам, що теж, разом з більшою службовою перспективою та високими зарплатами з іншої сторони пропонував командувач ЧФ віце-адмірал О. Вітко. І багато хто з офіцерів повірили цим обіцянкам. А в Києва все ніяк не могли второпати розвитку ситуації в Криму: нам все-таки не зрозуміло - чому наші моряки у Севастополі не можуть вийти в море і врятувати свої кораблі?, - задавався питанням відомий шоумен Ігор Кондратюк, який збирав гроші для підтримки корабля «Славутич», котрого у той час вже не блокували, а трошили «50 невідомих у цивільному з кувалдами».

«Чи коня не мав, чи стежки не знав...» співається у популярній народній пісні. Українські моряки мали і «коня», тобто бойові кораблі, призначення яких було збройна боротьба, і «стежку» до вільного моря знали. Навряд чи хтось зумів би їх зупинити і чи чинив би їм збройні перепони, якби вони вирішили вирватися з заблокованої боною сіткою севастопольської гавані силою зброї. А так, як тільки контр-адмірал запасу Юрій Шалит покинув борт корвета «Тернопіль»... 20 березня його захопили двадцять російських спецназівців. І попередня заява командира цього ж корвету, що «русскіє не здаються» була ним же і спростована. Після захоплення корвета 80 моряків залишилися у Військово-Морських силах України, семеро - перейшли на бік Кремля, а з цією меншістю і сам корабель залишився чорноморцям. Як передав Інтерфакс-Україна, здачу корабля окупантам командир бригади пояснив таким чином: «екіпаж був готовий стояти до кінця, але військове керівництво України не приймало ніяких рішень». А після того, як на корабель вдерлися біля 20 спецназівців, командування бригади кораблів прийняло рішення «уникнути збройного конфлікту» і... здати корабель. І заодно здалися і самі.

Не «побачив підтримки України», відмовився проривати блокаду і виводити кораблі з озера Донузлав, погодився здати їх агресору командир 5-ї бригади надводних кораблів капітан 2 рангу Віталій Звягінцев. Після невеликих протистоянь з висновками, що «серед українських моряків постраждалих немає» підняли російські прапори екіпажі корветів «Вінниця», «Хмельницький», «Луцьк», «Придніпров'я», середнього десантного корабля «Кіровоград», тральщика «Чернігів». Поведінка останнього під час блокади в озері Донузлав навіть викликала відповідну реакцію у Верховній Раді України. Почати кримінальне провадження проти командування тральщика «Чернігів» яке ухвалило рішення здатися російським окупантам в Криму і не допомогло іншим кораблям вирватися з оточення в озері Донузлав закликали народні депутати України. Так, народний депутат Сергій Соболев заявив, що «...участь ще одного тральщика могла б допомогти іншим вирватися із пастки в Донузлаві. Але це запитання до Генеральної прокуратури України». Окремі військовослужбовці служби за контрактом, вихідці з Криму, відкрито відмовлялися виконати наказ відкрити попереджувальний вогонь перед суднами ЧФ, які їх оточували і блокували, і з яких висаджувалися десанти російського спецназу. На великому десантному кораблі «Костянтин Ольшанський» з екіпажу залишилося 20 моряків і такими силами він, маневруючи, відбивався на вузькому внутрішньому рейді від атакуючого його російського спецназу.

2014, березень. МТЩ «Черкаси» намагається вирватися з озера Донузлав у море

Над озером гриміли автоматні черги, вибухи гранат. Корабель захопили, висадивши на нього 200 російських десантників. Наступним не витримав абордажного штурму у густому тумані екіпаж рейдового тральщика «Генічеськ». Найдовше чинив опір окупантам екіпаж морського тральщика «Черкаси» під командуванням капітана 3 рангу Юрія Федаша. Йому легше, чим «Ольшанському», було маневрувати мілким озером Донузлав і окупанти змогли захопити його лише зупинивши корабель через пошкодження вибуховим зарядом гвинтів, затим, зламавши опір екіпажу, ввечері 24 березня висадили на борт десант з повітря

і з бортів. З берега заблокованим у озері морякам «Генічеська», «Костянтина Ольшанського» та з «Черкас» вже нічим не могли допомогти – Південна військово-морська база була захоплена. Лише батьки матроса Євгена Туменка з «Костянтина Ольшанського» Ольга і Михайло разом з селищними патріотами України встановили на березі озера Державний прапор України і звідти організували їм допомогу продуктами та гукали морякам слова щирої підтримки.

З захопленням тральщика «Черкаси» Військово-Морські сили України втратили всі бойові кораблі з базуванням на Крим. А ось командувач морськими силами прикордонників контр-адмірал Микола Жибарев, один з фундаторів ВМС України, повторив свій ко-

Контр-адмірал
Микола Жибарев

лишній, 1992 року, подвиг по переходу СКР-112 з озера Донузлав до Одеси. Не зважаючи на блокаду бригади прикордонних кораблів з берега і з моря як у Балаклаві, так і у Керчі, Жибарев зумів, забравши зброю, документи і майно, передислокувати кораблі до Одеси і Бердянська. Так без жодних втрат був повністю збережений морський потенціал прикордонної служби України. Попри російську блокаду зумів організувати і доправити на материк до Миколаєва свої бойові гелікоптери і літаки морської авіації командир 10-ї авіаційної бригади ВМС України полковник Ігор Бедзай. По суті, він зберіг від захоплення ворогом морську авіацію Збройних Сил України.

Безперечно, що зрада командування ВМС України, багатьох командирів з'єднань і військових частин значно вплинула на рівень морально-психологічної готовності моряків українського флоту та внесла додаткові проблеми в єдність і згуртованість військових колективів у час окупації Кримського півострова російськими військами. Але бойове ядро українських моряків залишилося вірними військовій присязі і, заблоковані у своїх військових частинах, вони продовжували чинити опір окупантам тим самим дали можливість Україні мобілізувати і підготувати війська до оборони держави на східному кордоні з Росією. Флот своє завдання виконав, він зберіг незалежність України, заявив після виводу українських військовослужбовців з Криму в.о. Президента України Олександр Турчинов.

Щоб прибрати до своїх рук українських військовослужбовців, Росія визнала у перебіжчиків українські військові звання і освіту. Зібравши їх до купи, а таких набралось більше 12 тисяч, на Чорноморському флоті організували їх перепідготовку з вивчення російських законів і статутів, по підсумках яких здавалися заліки з їх освоєння та стройової підготовки. Затим пропонувалися посади і не лише на флоті Чорноморському, які були далеко не рівнозначними посадами, які вони займали на флоті українському. У сторону пониження, звичайно, бо той, хто зрадив раз, зрадить і вдруге.

Росіяни не приховували свого задоволення від «кадрового поповнення» своїх Збройних Сил, найперше Чорноморського флоту, за рахунок Військово-Морських сил та військових частин інших родів військ, що дислокувалися на півострові. Перебіжчикам до російського флоту, прийнятим на військову службу по контракту видавали російські паспорти у першу чергу. На 25 квітня 2014 року російське громадянство отримало 9268 осіб, в тому числі колишні офіцери ЗСУ – 2768, прапорщиків (мічманів) – 1302, матросів, сержантів і старшин – 5007, курсантів – 191, а так же 7050 робітників і службовців призначено на посади в структури Чорноморського флоту. Всього разом з цивільним персоналом прийнято на військову службу і роботу до Збройних сил Російської Федерації більше 16 тисяч чоловік, підбив підсумки окупації перший заступник міністра оборони РФ генерал армії Аркадій Бахін.

Військово-морський флот Російської Федерації поповнився значною кількістю офіцерів штабів, командирами і начальниками військових установ, офіцерами і мічманами Військово-Морських Сил України, які після здачі своїх частин росіянам не вийшли на материкову Україну. Ось лише прізвища і посади адміралів і офіцерів командної ланки ВМС України, яким Севастополь і Крим замінили собою Україну:

- адмірал Ільїн Ю.І., начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України;
- адмірал Максимов В.В., помічник Міністра оборони з питань судноремонтну;
- віце-адмірал Єлісєєв С.С., тво командувача ВМС, перший заступник командувача ВМС ЗС України;
- контр-адмірал Березовський Д.В., командувач ВМС ЗС України;
- контр-адмірал Шакуро Д.О., начальник штабу – перший заступник командувача ВМС ЗС України;
- капітан 1 рангу Савченко С.В., заступник начальника управління бойової підготовки (УБП) командування ВМС ЗС України;

- капітан 1 рангу Гапонов В., заступник начальника управління виховної і соціально-психологічної роботи командування ВМС ЗС України;
- капітан 1 рангу Тітов О.В., начальник організаційно-планового відділу управління бойової підготовки командування ВМС ЗС України;
- капітан 1 рангу Гелунов А.М., начальник відділу підготовки військ (сил) управління бойової підготовки командування ВМС ЗС України;
- капітан 1 рангу Терьохін І.М., начальник відділу головних спеціалістів УБП командування ВМС ЗС України;
- капітан 1 рангу Силивоненко А.В., начальник відділу управління особового складу командування ВМС України;
- капітан 1 рангу Лошаков А.В., головний штурман ВМС ЗС України;
- капітан 1 рангу Анісімов П.Ю., начальник радіотехнічної служби ВМС ЗС України;
- капітан 1 рангу Матус І.О., начальник управління оперативного (бойового) забезпечення (УО(б)З) штабу ВМС ЗС України – заступник начальника штабу ВМС з оперативного забезпечення;
- капітан 1 рангу Веретинський О.В., начальник групи протичовнової боротьби, протипідводнодиверсійного забезпечення та протимінної оборони УО(б)З;
- капітан 1 рангу Миколайчук О.П., начальник контактного пункту з країнами НАТО командування ВМС України;
- капітан 1 рангу Касторов І. І., начальник центру навігації, гідрографії та гідрометеорології ВМС України;
- капітан 2 рангу Філіпов О.М., головний спеціаліст ракетно-артилерійського озброєння УБП командування ВМС ЗС України;
- капітан 2 рангу Похвощев А.В., помічник головного механіка управління бойової підготовки;
- капітан 2 рангу Зінченко Д.В., заступник начальника управління надводних і підводних сил штабу командування ВМС України;
- капітан 2 рангу Панков М.Ю., начальник відділу планування застосування надводних і підводних сил управління надводних і підводних сил штабу командування ВМС України;
- капітан 3 рангу Горовай Д.В., офіцер відділу планування застосування надводних і підводних сил управління надводних і підводних сил штабу командування ВМС України;
- капітан 3 рангу Бареев А.М., офіцер відділу планування застосування надводних і підводних сил управління надводних і підводних сил штабу командування ВМС України;

- капітан 2 рангу Коніченко С., офіцер відділу планування застосування надводних і підводних сил управління надводних і підводних сил штабу командування ВМС України;
- капітан 2 рангу Хоміч С.В., офіцер відділу планування застосування надводних і підводних сил управління надводних і підводних сил штабу командування ВМС України;
- полковник Стешенко С.М., начальник центру оперативного (бойового) забезпечення ВМС України;
- капітан 3 рангу Птіцин О.С., офіцер служби РЕБ;
- підполковник Карташов М.Є., начальник групи військово-навчальних закладів командування ВМС України;
- підполковник Гонділов І.О., начальник служби полігонів штабу Військово-Морських сил Збройних Сил України;
- полковник Стороженко С.І., командир 36-ї окремої бригади берегової оборони Військ берегової і територіальної оборони Військово-Морських сил Збройних Сил України;
- полковник Жук О., заступник командира 36-ї окремої бригади берегової оборони Військ берегової і територіальної оборони ВМС ЗС України;
- підполковник Бойко В., заступник по роботі з особовим складом командира 36-ї окремої бригади берегової оборони Військ берегової і територіальної оборони ВМС ЗС України;
- полковник Козаченко Д.Г., командир 406-ї Сімферопольської окремої берегової артилерійської групи Військ берегової і територіальної оборони ВМС України;
- капітан 1 рангу Лекарєв Д.В., начальник Об'єднаного інформаційно-телекомунікаційного вузла ВМС України;
- капітан 1 рангу Шевченко Т.І., начальник Військово-морського коледжу старшинського складу ВМС України;
- капітан 1 рангу Гончар Г.М., начальник 191 Навчального центру ВМС України;
- капітан 1 рангу Кацай Д.О., командир 37 окремого полку зв'язку;
- капітан 1 рангу Шагєєв Р.М., командир підводного човна «Запоріжжя»;
- капітан 1 рангу Петренко К.В., старший помічник командира підводного човна «Запоріжжя»;
- капітан 2 рангу Маркін О.О., начальник штабу 37 окремого полку зв'язку;
- капітан 2 рангу Філіпенко В.В., начальник штабу Південної військово-морської бази ВМС ЗС України;

- капітан 2 рангу Римарь Р.О., командир Севастопольської військово-морської бази ВМС ЗС України;
- капітан 2 рангу Бреєв Г.О., заступник командира Севастопольської військово-морської бази ВМС ЗС України;
- капітан 2 рангу Звягінцев В.П., командир 5 бригади надводних кораблів ВМС ЗС України;
- капітан 2 рангу Марчишин В.Т., начальник штабу 5-ї бригади надводних кораблів ВМС ЗС України;
- капітан-лейтенант Коваленко О.О., заступник начальника штабу 5-ї бригади надводних кораблів ВМС ЗС України;
- капітан 2 рангу Гук О.В., начальник штабу 1-ї бригади надводних кораблів;
- підполковник Саєнко О.О., командир 501-го Окремого батальйону морської піхоти ВМС ЗС України (Керч);
- майор Ніжніков А.В., начальник штабу 501-го Окремого батальйону морської піхоти ВМС ЗС України (Керч);
- капітан 2 рангу Васін Є.Є., начальник центру радіоелектронної розвідки ВМС України;
- підполковник Лисенко А.В., начальник центру забезпечення паливом ВМС України;
- капітан 2 рангу Карпов Е.В., начальник 174 бази озброєння ВМС України (1 розряду);
- капітан 2 рангу Єлікеєв О.В., начальник центру криптографічного та технічного захисту інформації;
- капітан 2 рангу Кривко М.Ф., командир 18 дивізіону суден забезпечення ВМС України;
- капітан 3 рангу Сухачов О.О., начальник штабу 18 дивізіону суден забезпечення ВМС України;
- капітан-лейтенант Голубєв В.О., командир 8 дивізіону суден забезпечення;
- капітан 2 рангу Афанасенко Є.М., командир 28 дивізіону пошуково-рятувальних суден;
- капітан 2 рангу Ключан Д.В., командир другого екіпажу підводного човна «Запоріжжя»;
- капітан 2 рангу Ольховик А.В., командир корабля управління «Донбас»;
- капітан 2 рангу Кочерга О.М., командир ракетно-технічної бази ВМС України;
- капітан 2 рангу Жук В.С., начальник 186 навчально-тренувального центру морських операцій;

- підполковник Сімонов К.В., командир 85 окремого берегового стаціонарного ракетного дивізіону;
- полковник медичної служби Гриненко О.В., начальник 10 поліклініки Військово-медичного клінічного центру Кримського регіону;
- капітан 2 рангу Щербань Д.Б., начальник 104 окремого передаючого радіоцентру;
- капітан 2 рангу Невмержицький Ю.В., начальник 21 району спостереження;
- капітан 2 рангу Мякота М.Г., начальник 25 району спостереження;
- підполковник Садовник В.В., командир 222 окремого автомобільного батальйону;
- підполковник Колесніков В.В., начальник 277 Об'єднаного складу (МІС, 4 розряду);
- капітан 2 рангу Іваненко С. О., начальник 12-ї об'єднаної судноремонтної майстерні;
- капітан 2 рангу Захватихата М.К., начальник 29 морського розвідувального пункту ВМС;
- капітан 2 рангу Коваль О.В., начальник 30 Командно-розвідувального центру ВМС України;
- капітан 2 рангу Мельник Ю.Є., начальник складу шкіперсько-технічного майна ВМС ЗС України
- підполковник Кулаков А.І., начальник 38 управління експлуатації спеціальних об'єктів;
- підполковник Буряк І.О., начальник 51 об'єднаного складу озброєння і майна (1 розряду);
- підполковник Миронов О.В., начальник 537 вузла фельд'єгерсько-поштового зв'язку;
- підполковник Репік В.М., начальник 56 комендатури охорони і обслуговування ВМС;
- підполковник Прилуцький С.В., начальник 71 вузла фельд'єгерсько-поштового зв'язку;
- підполковник Чучин Є.В., начальник 79 інформаційно-телекомунікаційного вузла;
- капітан 3 рангу Богаченко Р.О., начальник штабу 28 дивізіону пошуково-рятувальних суден;
- капітан 3 рангу Палій Б.Л., командир морського тральщика «Чернігів»;
- капітан 3 рангу Журкін О.В., командир ракетного корвета «Придніпров'я»;
- капітан 3 рангу Макєєв С.В., старший помічник командира великого розвідувального корабля «Славутич»;

- капітан 3 рангу Заугольніков С.В., командир навчального корвета «Вінниця»;
- капітан 3 рангу Сухар Д.О., командир ракетного катеру «Прилуки»;
- капітан 3 рангу Макеев С.В., командир протичовнового корвета «Луцьк»;
- капітан 3 рангу Ємельяненков М.О., командир протичовнового корвета «Тернопіль»;
- капітан 3 рангу Хромченков В.О., командир середнього десантного корабля «Кіровоград»;
- капітан 3 рангу Григор'єв О.Є., старший помічник командира середнього десантного корабля «Кіровоград»;
- капітан 3 рангу Павлов Ю.Ф. старший помічник командира великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський»;
- капітан 3 рангу Карпунін С.В., командир базового тральщика «Мелітополь»;
- капітан 3 рангу Білий О.Г., командир протидиверсійного катера «Феодосія»;
- капітан 3 рангу Тарасенко М.О., командир судна контролю фізичних полів «Севєродонецьк»;
- капітан 3 рангу Швець О.В., командир 801 окремого загону боротьби з підводно-диверсійними силами та засобами;
- капітан 3 рангу Дронік В. Б., начальник району спостереження (Ялта);
- майор Яковенко О.Г., начальник 531 бази зберігання і ремонту засобів зв'язку (2 розряду);
- майор Павленко Р. І., начальник військового полігону;
- майор Урзунов О. В., начальник тренувального центру морської піхоти;
- капітан-лейтенант Шломін О.О., командир 47 команди плавзасобів;
- старший лейтенант Зінов'єв С.Є., командир артилерійського катера «Херсон»;

Капітан 2 рангу Роман П'ятницький, командир фрегата «Гетьман Сагайдачний», після повернення з далекого морського походу в Одесу, під час якого протягом шести місяців виконував завдання антитерористичної операції НАТО «Океанський щит» в Аденській затоці та операції Євросоюзу «Атланта» в Середземному морі, подав рапорт на звільнення в запас, повернувся в Севастополь. Відчувалося, що в нього був зв'язок із зрадником Березовсь-

ким. Разом з П'ятницьким звільнилася в запас більшість командирів підрозділів корабля, офіцерів з інших в/ч та штабу ВМС.

13 квітня на Чорноморському флоті розпочали навчально-методичний збір» з перебіжчиками з ВМС України, під час якого вони відшліфовували і рівняли їх стройовий вишкіл до російського стройового «шага», вивчали російське законодавство і статuti, виконували практичні заняття, які проводилися у відновленім на базі Академії ВМС України Чорноморському вищому військово-морському училищі імені П.С. Нахімова, в Будинку офіцерів флоту, окремій бригаді морської піхоти та в бригаді ракетних катерів.

До групи першої категорії старших офіцерів увійшли військовослужбовці від командирів з'єднань, окремих військових частин і до рівня командирів батальйонів та їм рівних (таких набралось кілька сотень). Її очолив начальник управління інтеграції та інвентаризації ЧФ капітан 1 рангу Ігор Матус. Заняття проводилися по групах, які визначалися спеціальністю і призначенням військовослужбовців - це ВМС, авіація, ППО. Тематика занять не вирізнялася особливою складністю і новизною, чим в останні роки любили хвалитися на Чорноморському флоті, навчалися по таких темах як, наприклад, «Черговий підрозділ - призначення, склад, озброєння й екіпірування», «Обладнання та утримання контрольно - пропускного пункту частини. Організація пропускного режиму», «Методика організації та проведення занять з вогневої підготовки», «Порядок проведення розводу добового наряду», «Основи бойової готовності. Приведення в бойову готовність роти морської піхоти» тощо. Перевірку фізичної підготовки «інтегрованих» до російського флоту військовослужбовців здійснював помічник командувача ЧФ з фізичної підготовки капітан 2 рангу Олег Хоменко.

20 квітня, в день Святої Пасхи, замість святкового богослужіння, в окремій бригаді морської піхоти ЧФ під командуванням героя Росії полковника Володимира Белявського відбулося «інтегрування» та реєстрація колишніх українських військовослужбовців другої категорії» рівня командирів рот. Представники командування Південно-західного військового округу і Чорноморського флоту ЗС РФ, зокрема, генерал-лейтенант Олександр Романчук, контрадмірал Валерій Куліков, капітан 1 рангу Сергій Комаров, полковник Валерій Шемен довели умови проходження збору, організацію розміщення і харчування та інші організаційні питання. Всі «інтегровані» військовослужбовці були розбиті на відповідні групи: № 1 - берегові війська, топографія, група № 2 - тил, протипожежна служба, будівельні війська, група № 3 - вихователі, група № 4 -

озброєння. В окремі групи виділені авіація, ППО, ВКО, космічні війська, служба РХБЗ, зв'язківці, служба РЕБ, інженерні війська, розвідка.

Підготовка військовослужбовців другої категорії пройшла приблизно за тією ж схемою, за якою 21 квітня розпочалися заняття: «Російська державність. Президент - Верховний Головнокомандувач Збройними силами РФ», «Загрози військовій безпеці Російської Федерації. Особливості військово-політичної обстановки на південно-західному стратегічному напрямку», «Організація бойової підготовки у Збройних силах Російської Федерації», «Закон про державну таємницю. Порядок допуску посадових осіб і громадян до державної таємниці, відповідальність за порушення законодавства РФ у сфері захисту інформації» тощо. 27 квітня за подібною методологією розпочався навчально-методичний збір по «інтегруванню» до російського флоту офіцерів рівня командирів взводів.

Тим перебіжчикам з ВМС України, хто успішно здав заліки

навчально-методичного збору і кого зарахували до складу Збройних Сил Росії в особові справи поставили штампи «адаптирован». У Севастополі було багато розмов, правда, не підтверджених документами свідченнями, що колишнім українським військовослужбовцям, котрі

2014, квітень. Навчально-методичний збір на Чорноморському флоті з «перебіжчиками» з ВМС України

не пройшли відбір, поставили у особові справи запис «склонен к измене Родины» і виставили за двері.

Так завершився навчально-методичний збір із зрадниками військової присяги українському народу і перебіжчиками до ЧФ РФ, колишніми військовослужбовцями ВМС та казка про їх чудове майбутнє в лавах Збройних Сил Російської Федерації. Про рівнозначні посади прийшлося забути, багатьом перебіжчикам прийшлося добряче побігати в пошуках хоч якихось посад в Криму, а чимало їх незабаром були відправлені для служби в неозорі російські просто-

ри за Урал, з чорноморського на північне і тихоокеанське узбережжя.

Вірними військовій присязі українського народу із діючих адміралів і генералів залишилися контр-адмірала Сергій Гайдук, Ігор Тимчук, Андрій Тарасов, Дмитро Таран, генерал-майори Ігор Воронченко та Олег Струтинський. Саме навколо них згрупувалися офіцери, мічмани, прапорщики, старшини, сержанти і матроси та чимало цивільних службовців, які не піддалися російській агітації і вийшли з окупації. Всі дні протистояння з рідним флотом України оставалися адміралами запасу Ігор Тенюх і Ігор Кабаненко, віце-адмірала Володимир Безкоровайний, Борис Кожин, контр-адмірал Юрій Шалит. За проявлений патріотизм і відданість українського флоту Юрій Шалит від російських окупаційних контрольних структур отримав відповідну нагороду - заборону в'їзду на територію Російської Федерації протягом п'яти років.

Збройна агресія Росії витіснила з Криму Військово-Морські сили України. Але залишаються питання, чому севастопольці в своїй масі сприйняли втрату Військово-Морських сил Збройних Сил України, зраду партійних і громадських організацій та депутатів і міських чиновників, зміну державного устрою, чому 380-тисячне місто-герой дозволило 15-тисячній проросійській юрбі змінити державну підпорядкованість і геополітичну ситуацію в чорноморському басейні? Подібне могло статися виключно при злочинній недбалості уряду України протягом всіх років незалежності України. Адже в роки незалежності України у Севастополі була штучно створена і безкарно панувала своя, відмінна від інших міст, внутрішня мотивація – підтримувати процес державного будівництва України собі дорожче; треба підтримувати місцеву владу у її боротьбі з владою київською, що виставлялося за благо для севастопольців. Всі останні 23 роки міські засоби масової інформації, як і абсолютна більшість прикормлених громадських організацій, перебували під контролем владних і одночасно антидержавних сил, тому збурити у севастопольців, особливо чисельного у місті старшого покоління, страх перед Майданом і новою владою в Києві не стало проблемою, досить було заявити, що Майдан несе сюди насильство, український націоналізм і переслідування російськомовних, що Майдан в особі Правого сектору і бандерівців просуває фашизм і намагається витурити з бухт російський флот. Тому навіть зовсім безпечні і нечисленні акції майданівців Севастополя виставлялися міськими лідерами і лідерами Партії регіонів, Русского блоку і КПУ як заклик для агресії проти росіян в «городе русской славы», як зрада міста-

героя і Чорноморського флоту. На підтвердження цієї точки зору вони стали поширювати жакливі історії про перебування севастопольських «тітушків» та правоохоронців у Києві. На повному серйозі, з театральним розігруванням, стали розповідати, як бойовики самооборони на Майдані і Правий сектор розстрілювали противників з автоматичної зброї цілими сотнями та як заледве їм вдалося врятуватися від розправ у навколишніх лісах. Євромайдану була придана виключно «бандерофашистська» репутація, у місті появилися «свідки» страждань від націоналістів у Західній Україні, які, щоб не бути побитими по голові бітами, вимушені були там скакати під гаслом: «хто не скаче - той москаль» і здороватися «Слава нації! Смерть ворогам!».

Суспільний страх, впроваджений у свідомість севастопольців протягом років, у повній мірі використовували політичні сили - найбільше голосів набирали на виборах ті, хто більше всіх проявляв героїзму у боротьбі з українським націоналізмом і НАТО – кандидати від Партії регіонів, їм вдалося досягти 75 відсотків голосів виборців. Але вони так зайняли самолюбванням, такі стали самовпевнені і самозакохані у своїй величі і багатстві, що й не помітили як в часи Майдану у них перехопили ініціативу не великі досі проросійські політичні сили і досить швидко не лише звалили їх з п'єдесталу, а й відправили на політичний смітник міста.

Слід зазначити, що першими «рубати під собою сук» у Севастополі, тобто підривати фундамент державної влади під видом боротьби з «націоналістичним і фашистським» Майданом, почали регіонали, які тричі ініціювали формування загонів самооборони. Спочатку про створення самооборони заявили у грудні 2013-го. Ініціаторами були регіонали: депутат міськради С. Смольянінов і народний депутат України В. Колесніченко. Але формування проголошеної самооборони до Нового року не прибрало організаційних заходів. Перед цим С. Смольянінов засвітився із публічним закликом до Путіна ввести на територію України російські війська, і це тоді викликало громадський протест. Потім він намагався якимось згладити гостроту своєї заяви, типу - невірні зрозуміли, я не так хотів сказати. Це була перша проба громадської реакції на майбутню анексію. Напевно визнали, що час ще не настав і саме тому, треба думати, процес створення загонів самооборони у грудні 2013 року йшов дуже мляво, в основному записувалися на всяк випадок, організаційної роботи не велося, особливо бажаючих боротися з Україною і Майданом не появлялося. Це був час очікування результату подій на київському Майдані.

Прискорив виступ сепаратизму і антидержавних сил у Севастополі страх перед Майданом, страх втратити владу у Севастополі у першу чергу «еліти Севастополя» - Партії регіонів. У зв'язку з такою реальною для них загрозою у Севастополі вони це трактували як небезпеку державного військового перевороту і насильницького захоплення влади в Україні. 25 січня у приміщенні штабу російських громадських і політичних організацій за адресою вул. Сергєєва-Ценського, 3 пройшло «засідання представників молодіжних, спортивних, козачих, політичних і громадських організацій російського міста-героя Севастополя» з участю представників влади, інформацію про яке розповсюдила Севастопольська Координаційна Рада. На це засідання проукраїнські організації допущені не були, тому «однодумці» прийняли там наступні рекомендовані їм рішення: 1. У разі державного перевороту і насильницького захоплення влади Севастополь, використовуючи своє право на самовизначення, виходить з правового поля України; 2. З метою забезпечення координації функціонування всіх гілок влади в Севастополі створено Севастопольську Координаційну Раду; 3. Для підтримання громадського порядку та недопущення провокацій у місті створюються молодіжні загони під керівництвом відставних офіцерів; 4. Підготовлено звернення до севастопольців; 5. Обговорено комплекс необхідних заходів з підготовки та проведення Севастопольського Народного Віче; 6. Підготовлено звернення до обласних, міських і районних рад депутатів Південно-Сходу і центру України про створення Федеративної Держави Малоросія з орієнтацією на Росію; 7. Підготовлено звернення до керівництва і народу Росії, ЄС і світової громадськості. Дану заяву підтримали організації: 1. Російська політична партія «Русь Єдина». 2. Координаційна рада російських організацій Таврії і Севастополя. 3. «Російська громада Севастополя». 4. Російський рух «За єдину Русь». 5. Російська козацька община «Соболь». 6. Русській молодіжний рух «Російський Севастополь». 7. Чорноморська Козача Сотня. 8. Правозахисна організація «Фонд Храмова». 9. МГО «Дирекція культурних і освітніх програм». 10. «Союз російського народу». 11. Російський національна рух «За Русь єдину». 12. Всекримський рух виборців «За Республіку Крим». Від цього засідання сепаратистів починається фактичне формування «самооборони Севастополя», організацію якої спершу, поки його не усунули від влади взагалі, особисто очолив глава державної адміністрації міста Володимир Яцуба. 27 січня при його активній підтримці було зібрано великий мітинг на площі Нахімова, на якому Яцуба проголосив «третю оборону Севастополя від бандерофашизму». Запис

до цієї «самооборони» відбувався прямо перед будівлею міськдержадміністрації відразу після мітингу, місто почав охоплювати «антифашистський» психоз. Ярема, Тягнибок, Фаріон, «Правий сектор» стали найбільшими фашистськими лякалками, до їх прибічників стали зараховувати просвітян і всіх, хто у місті відкрито користувався українською мовою. «Якщо побачите і почуєте де у Севастополі, що кілька чоловік розмовляють між собою українською, знайте, що то бандери-западенці. Ловіть їх і тягніть сюди, в адміністрацію, тут будемо розбиратися з ними», давав інструкції бандитам з трибуни майдану Яцуба. До «самооборони» записували у першу чергу севастопольських російських козаків, членів проросійських партій, не брезгували і людьми з далеко не чистим минулим. Яцуба особисто організовував чергування під адміністрацією «самооборони» в очікуванні прибуття «бандерів-западенців» з Львова. Активну роль в організації «самооборони» відігравали «Русское молодежное движение» (лідер - А. Тицький), Об'єднання «підтримки та розвитку молоді і спорту в Севастополі» (О. Синявський), севастопольський осередок «Українського вибору» (І. Комелов, колишній «ударовець»). Також до патрулювання вулиць і виявлення «бандерівських баз» з «націоналістичними провокаторами» до самооборони залучили союз советських офіцерів, козаків і російських байкерів.

Третій раз про створення самооборони було оголошено на мітингу 23 лютого. Цього разу разом з Партією регіонів основним організатором виступила партія «Русский блок» (Г. Басов), яка тоді й посунула з п'єдесталу Партію регіонів, владних представників якої на мітингу оголосили представниками «київської хунти» і зігнали з трибуни. У Севастополі було оголошено про прибуття запрошених держадміністрацією для допомоги в обороні від «бандерофашистів» «добровольців» з Росії і Сербії. Під вечір цього ж дня на під'їздах до міста на Північній стороні та біля Ялтинського кільця були виставлені блокпости та металічні їжаки.

Зраду ще Біблія визнавала одним з найбільших гріхів людства. Лідери севастопольських регіоналів, хоч завжди ставили поруч з собою священників та будували у Севастополі церкви і каплиці, хоч у всі свята показово молилися в храмах Божих, так і не засвоїли основних християнських заповідей, і висновків з них для себе не робили. Всі роки незалежності вони проводили у Севастополі і в Криму зрадницьку політику у відношенні до України, погрожували їй сепаратизмом і розколом, показово опиралися на антиукраїнський електорат та на Чорноморський флот Росії. При цьому Військо-

во-Морські сили України, український флот від історії будівництва і міста, і флоту свідомо відчужували. Тривала антиукраїнська риторика партії Регіонів та її ідеологія, яка повністю заперечувала єдність української нації, все національне українське, європейський вектор розвитку, настирливо і скрізь демонструвала необхідні зміни статусу міста, обмеження Києвом прав Севастополя, вимагала окремого статусу, нехтувала Військово-Морськими силами. На противагу цьому вона постійно прославляла Чорноморський флот, його героїзм, а разом з ним все вчорашнє радянське – «славу отцов і дедов», славила як взірець демократії і справедливості, як кінцеву мету севастопольців стремління до передового російського, до «історичної батьківщини». При цьому користувалися духовними символами, культурами і тегами, підкинутими російськими майстрами піару, які створили у Севастополі і в Криму кращій чим в самій Росії «руській мір». Під дулами гармат головного калібру та під покровом морської піхоти Чорноморського флоту він відчував себе вповні господарем Севастополя, і не лише в інформаційній, духовній царині, а й в економічній.

Майдан прискорив події, і господарі русского міра вирішили закінчити гру в демократію і виявилось, що у «власть предрержащих» то і реальної влади у місті-герої, як і в Криму, немає зовсім. Після втечі Януковича з Києва на політичну арену відкрито вийшли сепаратисти. Їх зв'язок з Чорноморським флотом і відповідними структурами у Москві лише зараз став виразним – діяли вони послідовно, планово, рішуче і синхронно під керівництвом ФСБ і військових Чорноморського флоту Росії. Мітинг «народної волі», наспіх скликаний чиновниками разом з проросійськими організаціями, заявив про невизнання нової влади в Києві та чинності законів, які ухвалює Верховна Рада. Для багатьох севастопольців виглядала дивною і неочікуваною, а заодно і тривожною, заява про єдність дій Севастополя з Кримом - раніше всі севастопольські організації і партії цього цуралися і завжди демонстрували перед Кримом свою окремішність.

І вибухнуло все це сепаратизмом і ненавистю до України остаточно 23 лютого на майдані Нахімова, на так званому мітингу «народної волі», севастопольському «антимайдані». Кремлівські піар-технології, тривала фальшива пропаганда довела багатьох мешканців міста-героя до повної втрати світосприйняття, до обмеженого політичного вибору між «антифашистами», які асоціювалися з Росією, і «фашистами» - це Україна. «Українські антифашисти», якими досі виставлялися севастопольські регіонали і владці

вже не сприймалися взагалі. І коли це сталося, виявилось, що Севастополю Партія регіонів взагалі стала зайвою, непотрібною. Не допомогло і ставання на коліна перед юрбою головного регіонала – голови державної адміністрації Володимира Яцуби. Його розпачлива обіцянка залишитися з севастопольцями до кінця була просто заулюлюкана збожеволівшою від тривалої брехливої пропаганди багатотисячною юрбою. Мітинг прогнав його з трибуни причисливши до «київської хунти», мало що не до «фашистобандерівців», від яких він сам організував оборону. Мавр виконав свою роботу, мавр повинен піти – так безславно завершилася кар'єра в Севастополі здавалося всесильного «смотрящого» від Януковича Володимира Яцуби. Щодо решти його поплічників, то вони остаточно і безславно зійшли з політичної сцени після так званих виборів 14 вересня. Створена самими регіоналами страшна потвора «бандерофашизма» і «западенцев» обернулася для них самих руйнівним цунамі, який зніс їх з політичного простору Севастополя і Криму. Ось чого-чого, а такого фіаско вони самі не очікували: прийшлося принизливо віддавати і посади і владу прийшлим «ввічливим зеленим чоловічкам». Вирощений роками монстр сепаратизму почав поїдати самих його творців, тому почалася ганебна зрада, яка покликана за собою зраду і чиновників в Криму, і військовослужбовців Збройних Сил.

Наступного після севастопольського «антимайдану» дня, 24 лютого, у Севастополі відбулася офіційна відставка Володимира Яцуби – про неї він заявив вранці на апаратній нараді. Але якщо у Києві Майдан боронили кияни і мільйони людей, то севастопольці перед загрозою російських БТРів, що демонстративно почали з цього дня їздити містом і нейтралітету ВМС України, серед різноманітних циркулюючих чуток про прибуття «бандерофашистів», під впливом показово-урочистої зустрічі севастопольського «Беркуту» та їх оповідань про київські жахи протистояння з «націоналістами», севастопольці просто принішкли і мовчки стали чекати, що принесе їм день прийдешній. А він приніс блокаду і захоплення російським спецназом Верховної Ради і Кабінету міністрів АРК та державний переворот в Криму. Нечисленні українські організації були заблоковані і розпорошені, Військово-Морські сили проявляли олімпійський спокій, а міліція у місті після Майдану повністю виглядала деморалізованою. Це цілком розв'язувало руки антидержавним силам і ЧФ РФ. Мешканці Севастополя, «міста-героя», які так тішилися минулим героїзмом, виявилися просто деморалізованими і стали покірно чекати подальшого розвитку ситуації і своєї долі. Що нам

скажуть, те й зробимо. Тому поспішно організований «референдум» 16 березня вже не відігравав якогось значення – вибір був зроблений далеко від Севастополя і заперечити його наразі було нікому і нічим.

IV. Анексія Криму. Хронологія окупації

Україна хоронила і оплакувала Героїв Небесної сотні, які у боротьбі з корумпованою і продажною владою полягли на столичних майдані Незалежності і вулиці Інститутській. В країні був оголошений дводенний траур і в цей час армія і флот країни - сусіда, яка за міжнародними угодами взяла на себе обов'язок бути гарантом нашої безпеки і територіальної цілісності, і лідери якої безупинно клялися у вічній незламній братській дружбі, вдарили Україні в спину залізним моторизованим кулаком. За два дні всенародного трауру Російська Федерація своєю оружною силою окупувала Кримський півострів.

Врешті, російська держава протягом своєї історії двічі анексувала Крим, тобто силоміць, насильницьким шляхом, при допомозі військової сили і окупації, приєднувала півострів в односторонньому порядку. Перша анексія відбулася у 1783 році і відтоді Кримський півострів став «исконно русскою територією». Анексія Криму у березні 2014 року стала подібним другим силовим актом «восс'єднання» півострова з «історическою родиною». У першому випадку територіальних втрат зазнала Османська імперія, у другому, через 231 рік, – Українська держава. Однак як перша, так і друга анексії Кримського півострова мають спільний сценарій їх реалізації. Як і у 1783, так і в 2014 році Російська імперія анексувала формально «незалежну» Кримську державу (Кримське ханство/Республіку Крим). Ще один спільний момент – як перед першою, так і перед другою анексією Крим «здобував незалежність» завдяки збройним зусиллям Росії. Підґрунтя для першого «російсько-кримського договору» заклала перемога Російської імперії у війні проти Османської імперії 1768-1774 рр., в ході якої, влітку 1771 року, Крим окупували російські війська князя В. Долгорукого. 10-го липня 1774 р. біля болгарського села Кючук-Кайнарджи між двома імперіями було укладено мирний договір, відповідно до якого Крим проголошувався «незалежним». Після брутального втручання Петербургу у внутрі-

шні справи «незалежного» Кримського ханства Катерина II у 1783 році видала маніфест про приєднання Кримського ханства до Російської імперії.

У першому випадку під тиском російських окупаційних військ кримський хан вимушено був подати «прохання» про «возз'єднання» з Російською імперією. У 2014 році збройна агресія на український півострів відбулася «на прохання» втеклого від народного гніву і Майдану до Росії Президента України Віктора Януковича, який, не маючи на те жодних владних повноважень, запросив президента Росії для «наведення порядку» в Україні ввести війська на нашу територію. В результаті військової окупації під дулами автоматів був проведений «референдум» 16 березня. На підставі цього незаконного акту Верховна рада АРКрим під контролем окупантів проголосила «незалежність» автономії від української держави і відразу запросилася до «возз'єднання» з Російською Федерацією.

Події, які передували анексії Криму, свідчать, що «волевиявлення кримчан» і їх стремління до «історичної Родіни» виникли не самі по собі, а готувалися усестороннє, ретельно і давно як широкомасштабна військово-політична операція по захопленню Криму. Перша така операція відбулася восени 2003 року при використанні спеціально створеної «кризи навколо острова Тузла» в Керченській протоці. Але в АРКрим уряд автономії тоді очолював державник Сергій Куніцин, який при підтримці президента Леоніда Кучми разом з Військово-Морськими силами організував професійний опір агресії. «Бліцкриг» Росії тоді не вдався. Між іншим, під час кризи навколо острова Тузла, тодішній прем'єр-міністр України Віктор Янукович самоусунувся від захисту територіальної цілісності країни, заховався від відповідальності, поклавши всю відповідальність на одного Сергія Куніцина.

З тодішньої невдачі у Кремлі зробили належні висновки. Але їх не зробили у Києві. Незабаром помаранчева влада Куніцина посунула з Криму, а затим при допомозі Партії регіонів взяли за кадрову чистку на півострові серед органів місцевої влади і силових структур. На допомогу були покликані «фахівці» з Москви. «Із грудня 2013-го і до кінця лютого 2014-го у структурі Служби Безпеки України працювали три групи високопосадовців ФСБ РФ. Упродовж цих місяців уся сучасна зброя, особові справи, архіви, - все, на чому базується професійна спецслужба, було вивезено до Сімферополя. В останні роки підрозділи, які покликані захищати Українську державу, були наповнені російською агентурою, яка і планувала розгін Майдану, розстріл людей. Більше того, керівництво департа-

менту захисту державності, інші високопоставлені генерали СБУ в лютому 2014 року день і ніч злочинно планували це в одному із приміщень СБУ в центрі міста», - сказав екс-голова Служби Безпеки України Валентин Наливайченко в інтерв'ю газеті «День». На його переконання, усе це свідчить про те, що офіційна Москва разом з Януковичем планомірно і давно готувалася до анексії Криму і подій, які відбуваються на Донбасі. «Спадок» в СБУ, який нам залишився після керуванням структурою Якименком і загалом за правління Януковича, - це величезний удар по безпеці нашої країни. По суті, люди, які це допустили, а фактично допомагали ворогу, є державними злочинцями», - зауважив екс-голова СБУ. Кримські події і фактична втрата управління ВМС України свідчать, що чимало «агентів впливу РФ» знаходилося і у штабі ВМС та серед українських адміралів.

Колишній радник президента Росії Андрій Ілларіонов розповсюдив інформацію, що «рішення про вторгнення в Україну було прийнято судячи з усього на засіданні постійних членів Радбезу (РФ – *авт.*) в Ново-Огарьово, в той момент поки новий уряд «перехідного періоду» України не встиг ще толком сформуватися і зміцнитися. На його погляд, перше засідання постійних членів Радбезу з українського питання було 21-го лютого, друге - уже 25-го. Мабуть тоді і була затверджена директива по вводу військ і сил в Крим під прикриттям грандіозних військових навчань «з перевірки бойової готовності», які «несподівано» почалися наступного дня. Весь світ побачив як біля українських східних кордонів розпочалися раптові масовані пересування військ (до 150 тисяч чоловік) з тисячами одиниць бронетехніки, сотень літаків і вертольотів в Центральному та Західному військовому окрузі та демонстраційні провокації десятків російських літальних апаратів. Вони повинні були відвернути, впевнений Андрій Ілларіонов, американські засоби об'єктивного контролю і спостереження від дійсних цілей операції – агресію в Крим. Водночас розгортання військ на бойових позиціях, розосередження авіації на польових аеродромах і перекидання резервів з Сибіру в ході «несподіваної перевірки боєготовності» могли дуже пригодитися, якщо операція «Російський Крим», понад сподівання, спровокує серйозну регіональну війну з можливою участю Заходу. У ході навчань була мобілізована і масово використовувалася військово-транспортна авіація, необхідна для оперативного перекидання в Крим окупаційних сил і засобів. Були приведені в готовність до бойового висуненню штатні «миротворчі» з'єднання, укомплектовані здебільшого контрактниками і підготовлені для дій за кордоном:

15-а бригада сухопутних військ та 31-я Ульяновська окрема бригада повітрянодесантних військ збройних сил Росії.

У скорому часі події в Криму і на Сході України підтвердили прогноз Ілларіонова, він виявився вірним. Події, які одночасно з Кримом розгорнулися в Харкові, Донецьку, Луганську, Маріуполі, Миколаєві і Одесі, свідчать про наявність і другої половини плану окупації України. Згідно нього, у східних і південних містах України організовуються антиукраїнські провокації і проросійські мітинги, в результаті яких гинуть російськомовні громадяни України - тобто «російські співвітчизники». Для їх «захисту від українських фашистів і націоналістів» проводиться вторгнення військ агресора по всьому російсько-українському кордоні від Глухова до Новоазовська, а також з Кримського плацдарму через Перекоп і Чонгар. Російські десанти висаджуються в Маріуполі, Бердянську, Мелітополі, Херсоні, Миколаєві, Одесі і всі сили п'ятої колони мають бути кинуті на зрив виборів президента України 25 травня та створення маріонеткової квазідержави «Малоросія». Але цей план впровадити не вдалося, українські Збройні Сили, український народ рішуче виступили на збройний захист своєї держави. Вибори Президента України відбулися вчасно і в один етап у всіх областях країни, а сепаратистів Збройні Сили України затиснули в окремих містах Донбасу.

У цей визначальний період підготовки і проведення виборів в Україні, поступила вказівка з Москви покінчити з українськими військовими формуваннями в Криму, найперше з Військово-Морськими силами України, до 25 березня. За інформацією ЗМІ, блокування українських військових частин на території Кримського півострова разом з так званою «самообороною Криму і Севастополя» здійснювали:

- батальйон морської піхоти ВМС України у Феодосії - блокування здійснювали бійці 76-ї десантно-штурмової дивізії ЗС РФ з Пскова під командуванням героя Росії полковника Володимира Карпушенка. Отримав зірку героя у Дагестані, командуючи ротую морської піхоти. Бійці цього полковника здійснили мінування батальйону українських морських піхотинців (встановили так званий мінний шлагбаум);

- 501 батальйон морської піхоти ВМС України у Керчі – блокування здійснювали бійці 81 десантно-штурмової бригади з м. Ульяновська під командуванням полковника Анохіна. Серед десантників було багато бійців не слов'янської зовнішності.

- 36 бригада берегової оборони ВМС України в с. Перевальне – блокували бійці 81-ї десантно-штурмової бригади з Ульяновська, 76-ї

десантно-штурмової дивізії Повітрянодесантних військ Росії з Пскова та батальйону морської піхоти 77 бригади морської піхоти Каспійської флотилії під командуванням майора Ткаченка;

- Кримську військово-морську базу в с. Новоозерне, бригаду морських прикордонників в Балаклаві – бійці бригади морської піхоти ЧФ під командуванням підполковника Хромова.

24 березня екіпаж тральщик «Генічеськ», а 25 березня екіпаж тральщика «Черкаси» відчайдушно захищали свої кораблі від нападу спецназу ЧФ і російських козаків. Це були останні кораблі ВМС України у Криму. Після їх захоплення день 25 березня 2014 року став днем остаточної російської окупації Криму, повалення на півострові української влади і остаточної ліквідації всіх кримських силових структур.

Чи можливо було уникнути анексії Криму? Здається, така можливість була. Була, але була втрачена. Подібна сепаратистська ситуація мала місце в 1994-95 роках, так звана мешковщина. Але тоді антиукраїнську істерію разом з ВМС України зупинили органи місцевої влади Криму і СБУ, яка відслідкувала і передбачила розвиток ситуації на півострові. В протиріч сепаратистським намаганням кримського парламенту при організаційній допомозі народного депутата України Миколи Поровського був проведений з'їзд депутатів сільських, міських і районних рад, на якому було прийнято резолюцію, що у випадку організації всекримського сепаратистичного референдуму у степних районах Криму, м. Євпаторії, Саки і Ялті буде проведено референдуму про приєднання ... до Херсонської області. Це рішення закрило дискусію про приєднання півострова до Росії, бо Росії розполовинений Крим був не потрібний, їй потрібний був він цілісний. І в 2014 році цілий ряд районів Криму: Бахчисарайський, Нижнєгірський, Чорноморський, Джанкойський, Раздольненський тривалий час відмежовувалися від сепаратистів з Сімферополя. Та й Верховна рада Криму спершу не особливо стриміла до Росії. Якби кримські райони отримали б рішучу і вчасну підтримку з Києва, від Верховної Ради України, анексії півострова могло б і не відбутися. Подібний план дій пропонувався депутатам фракції «Батьківщина», але депутати спершу «працювали в округах, потім в комітетах», згодом необхідно було зібрати фракцію для прийняття рішення, а далі... далі російські спецназівці та ЧФ РФ часу для організаційної роботи в кримській глибинці українському політикуму вже не залишили. І ситуація на півострові почала розвиватися вже за сценарієм, написаним за межами України.

14 січня

Для підтримки київського Майдану у Севастополі офіційно зареєстрована громадська організація «Майдан». До неї увійшли, крім громадських організацій «Просвіта», Спілка офіцерів України, Сила і честь, Союз українок Севастополя і партійні структури партій «Батьківщина», «Свобода», УРП, «Удар», «Солідарність». Обрано керівний провід з восьми чоловік і прийнято рішення використовувати для роботи партійний офіс «Батьківщини». Координатором діяльності став Віктор Неганов.

20 січня

Президент України Віктор Янукович звернувся до українців з пропозицією «не йти за тими, хто закликає до насилля», тобто не підтримувати народний спротив режиму на столичному Майдані та в областях України.

22 січня

З ініціативи організації партії Регіонів позачергова сесія Севастопольської міської ради 56 голосами з 75 прийняла звернення до Президента України Віктора Януковича з вимогою негайно ілюбими методами «навести порядок у державі».

26 січня

Міністр оборони України Павло Лебедев заявив що «армія буде виконувати Конституцію і закони України, які чітко прописали її роль, функції і задачі, у тому числі і по застосуванню Збройних Сил».

28 січня

До Військово-Морських сил з Генерального штабу ЗС України постувила телеграма, підписана генерал-лейтенантом Думанським, з вимогою негайно провести офіцерські збори на яких прийняти текст рекомендованого Генеральним штабом Звернення військово-службовців Збройних Сил України до Президента України як Верховного Головнокомандувача Збройними Силами України: «Товаришу Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України! Просимо Вас вжити невідкладних заходів щодо стабілізації обстановки в країні, для досягнення згоди в суспільстві. Закликаємо Вас зупинити екстремізм, протиправні дії і не допустити розпалу громадянської війни і руйнування цілісності держави».

Біля будинку міської ради Севастополя відбувся мітинг «Союзу советських офіцерів» з вимогою до сесії міської ради прийняти звернення до Президента України ввести в Україні надзвичайний стан та заборонити «радикальні націоналістичні партії» - «Батьківщину», «Свободу» і «Удар Віталія Кличка».

Координаційна рада ветеранських організацій Севастополя під керівництвом голови контр-адмірала Сергія Рибак заявив, що прийняте звернення міськради від 22 січня до Президента України Віктора Януковича є надзвичайно м'яким і вимагає застосування проти Майдану «рішучих заходів» аж до розстрілів.

Почесний голова ради ветеранів Військово-Морських сил України віце-адмірал у відставці Микола Клітний та голова координаційної ради ветеранських організацій Севастополя контр-адмірал у відставці Сергій Рибак висловили вимогу ввести в країні надзвичайний стан і силою розігнати Майдан.

29 січня

У штабі Військово-Морських сил Збройних Сил України у Севастополі під керівництвом командувача ВМС адмірала Юрія Ільїна та

29.01.2014 Офіцери штабу ВМС підтримують звернення до Президента України з вимогою прийняти рішучі заходи проти народного протесту на Майдані

його заступника по роботі з особовим складом капітана 1 рангу Андрія Урсула відбулися загальні збори офіцерського складу, які обговорили і прийняли рекомендоване Міністерством оборони України звернення до Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України Віктора Януковича, в якому, «усвідомлюючи відповідальність, яка покладається на збройних захисників Батьківщини», майже одноставно підняттям рук підтримали пропозицію прийняти рішучі міри по «стабілізації обстановки» в країні при допомозі Збройних Сил. Командувач ВМС України адмірал Юрій Ільїн при цьому запевнив офіцерів, що на всіх рівнях командування не будуть віддаватися накази, які би могли втягнути військовослужбовців у внутрішньополітичну боротьбу. Подібні збори військовослужбовців по схваленню звернення до Президента України пройшли у всіх військових частинах і на кораблях українського флоту та направлялися в Міністерство оборони України. В управлінні особового складу при цьому склали списки офіцерів ВМС, котрі не підтримали звернення до Президента України, вони стали кандидатами на звільнення в запас.

30 січня

Координаційна рада ветеранських організацій Севастополя «рішуче засудила» всеукраїнський народний спротив антинародному режиму на Майдані: «Нас глубоко возмущает, что город-герой Киев превращен так называемой оппозицией и неонацистскими организациями в дымящийся кочевой табор, демонстрирующий самые худшие проявления правового нигилизма, неуважения к нормам человеческого поведения», - говориться в зверненні координаційної ради.

У Києві під керівництвом міністра оборони Павла Лебедева відбулися загальні збори апарату Міністерства оборони, учасники якого обговорили ситуацію в Києві і країні та виразили свою думку з приводу народного протесту. У прийнятому зверненні до Президента України - Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, військовослужбовці і працівники апарату міністерства заявили: «Висловлюючи свою громадянську позицію, військовослужбовці та працівники Збройних Сил України, які проходять службу та працюють в апараті Міністерства оборони України, закликають Верховного Головнокомандуючого в рамках чинного законодавства вжити невідкладних заходів з стабілізації ситуації в країні і досягнення згоди в суспільстві» та назвали недопустимим захоплення держав-

них установ, перешкодженню представникам органів державної влади та місцевого самоврядування виконувати свої обов'язки.

4 лютого

Газета «Народна армія» опублікувала узагальнене звернення військовослужбовців Збройних Сил України до Президента України Віктора Януковича: «Товариш Президент України – Верховний Головнокомандуючий Збройних Сил України! До Вас звертаються військовослужбовці і працівники Збройних Сил України. Ми дуже стурбовані ситуацією, яка склалася останнім часом в нашій державі. Ми, особовий склад Збройних Сил України, із занепокоєнням спостережуваний за подіями, що розвертаються сьогодні в Україні. І нам як громадянам держави небайдуже майбутнє нашого народу, наших близьких і рідних, наших дітей. У цей непростий для країни час ми повною мірою усвідомлюємо надзвичайно велику відповідальність, яка покладається сьогодні на захисників Вітчизни. Серед нас багато учасників бойових дій, які пройшли «гарячі точки». Ми на свої очі бачили наслідки громадянського протистояння в багатьох країнах світу. Кроваві події, які привели до громадянських війн в колишній Югославії, Іраку, Сирії і інших країнах зламали мільйони людських судьб і забрали тисячі життів. Ситуація, що склалася сьогодні, а іменно: силове захоплення державних установ, перешкодження представникам органів державної влади і місцевого самоврядування виконувати свої обов'язки вимагають рішучих дій з сторони керівництва держави. Необхідно негайно прийняти дієві міри з метою врегулювання ситуації мирним шляхом, наведення порядку в країні і громадської згоди. Затяжне протистояння в суспільстві в подальшому може привести до збройної боротьби і кровопролиття, чого ні в якому разі допустити не можна. Товариш Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України! Просимо Вас прийняти невідкладні міри мирним шляхом по стабілізації ситуації в країні, досягнення згоди у суспільстві. Закликаємо Вас зупинити екстремізм, протиправні дії і не допустити розпалювання громадянської війни і розвалу цілісності держави. З повагою військовослужбовці і працівники Збройних Сил України».

14 лютого

Після вказівки командувача ВМС адмірала Ю.Ільїна начальник тилу ВМС України контр-адмірал С.Гайдук розпорядився батальйон морської піхоти і флотський спецназ, які, відповідно до телеграми з

Генштабу мали передислокуватися до Києва, забезпечити транспортом, зброєю, продуктами і відповідною амуніцією.

18 лютого

У ніч з 18 на 19 лютого центральна влада застосувала проти народного протесту збройну силу спецзагонів МВС «Беркут». Десятки беззбройних людей загинули на майдані Незалежності і вулиці Інститутській, яких в народі назвали загальною назвою Небесна сотня. Вбивства людей продовжувалися до 20 лютого.

19 лютого

Указом Президента України — Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України Віктора Януковича адмірал Юрій Ільїн звільнений з посади командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України та призначений начальником Генерального штабу Збройних Сил України. Тимчасово виконувати обов'язки командувача ВМС ЗС України доручено першому заступнику командувача Військово-Морських Сил України віце-адміралу Сергію Єлісеєву.

20 лютого

Севастопольський «Майдан» спільно з Меджлісом кримськотатарського народу прийняв рішення провести 23 лютого на площі Повсталих мітинг у Севастополі, направлений на підтримку київського Майдану та у пам'ять жертв більшовицьких репресій 1918 року у Севастополі.

За наказом Міністра оборони України начальник Генерального штабу Збройних Сил України адмірал Юрій Ільїн надіслав шифрограму-наказ командирам 25-ї окремої повітряно-десантної бригади (Дніпропетровськ), 79-ї окремої аеромобільної бригади (Миколаїв), 73-м морському центру спеціального призначення ВМС України (Очаків) та 1-у окремому батальйону морської піхоти ВМС (всього близько 2,5 тис. чоловік) разом з зброєю передислокуватися ст. Київ-Пасажирський та до Василькова для придушення революції і розгону Майдану. Підставою для використання військ проти мирного населення стала «інформація» Антитерористичного центру при СБУ про те, що нібито «майданівці» планують захоплення «потенційно небезпечних військових об'єктів, на яких використовується, виготовляється, переробляється, зберігається або транспортується зброя».

За наказом начальника Генерального штабу Збройних Сил України адмірала Юрія Ільїна для «забезпечення правопорядку і законності» в столиці України 1-й окремий батальйон морської піхоти ВМС України з Феодосії та флотський спецназ з Очакова і Севастополя були направлені до Василькова. У Василькові морських піхотинців блокували місцеві мешканці і активісти Майдану.

З Москви до Криму прибув колишній радник президента Росії В'ячеслав Сурков, якого вважаю «хресним батьком» анексії Криму. Відбулася його зустріч з командуванням ЧФ, керівниками проросійських організацій Севастополя і Криму та з окремими депутатами кримського парламенту і міської ради Севастополя. З цього дня бере свій початок безпосередня організаційна робота по анексії кримського півострова. Дата 20 лютого буде вибита на медалі «За возвращение Крыма», якою нагородять учасників окупації і анексії Кримського півострова.

21 лютого

Верховна Рада оголосила дводенний траур в Україні за жертвами Небесної сотні на Майдані.

У штабі Чорноморського флоту командувач ЧФ віце-адмірал О.Вітко провів нараду керівного складу флоту з приводу ситуації в Україні і Севастополі, бойової готовності сил флоту, плану евакуації сімей військовослужбовців кораблями ЧФ у випадку зростання напруження чи силового протистояння в Криму і Севастополі, а так же підготовки загальноміського мітингу 23 лютого, на якому зобов'язали бути присутніми працівників і службовців та переодітих військовослужбовців.

Один з найбільших олігархів України Ігор Коломойський фактично похоронив проект спасіння Віктора Януковича та його режиму від Майдану на запланованому сепаратистському з'їзді у Харкові. Він особисто попередив міського голову Харкова Кернеса про карну відповідальність та складності, які можуть очікувати «очень горячую голову «Гепы»! Ігор Коломойський дав свою оцінку запланованому з'їздові Партії регіонів в Харкові та закликав до відділення південно-східних областей від України: «На моей родной Днепропетровщине сепаратизм не пройдет. Сепаратизм не пройдет ни в одном юго-восточном регионе нашей страны. Я хочу, чтобы все политики трезво посмотрели на ситуацию, и формировали свою

позицію прежде всего с учетом Конституции Украины и уголовно-процессуального кодекса. Тот, кто попробует пойти против единства Украины, обязательно проиграет. И я специально хочу обратиться к одному человеку – мэру Харькова г-ну Кернесу. Геннадий Адольфович, открытие именно вами «Украинского фронта» я считаю недоразумением. Командовать фронтом и вести его в бой вы получите моральное право, когда прежде всего сами займетесь своей боевой подготовкой, а не велоспортом, и когда начнете рисковать самим собой или своими близкими. А сепаратистские заявления вам стоит делать только в том случае, если вы своего сына будете отправлять на экскурсию не на Мальдивы, а в Дагестан, или на вокзал в Волгограде – пусть посмотрит и поделится впечатлениями. Может это отрезвит вашу очень горячую голову. Не дай Бог вам смотреть в глаза матерям сыновей, которые могут не вернуться с организованного вами фронта. Украина никогда не вела захватнических войн, но и своей земли ни пяди не отдаст. Г-н Кернес, если вы начинаете играть судьбами миллионов людей, вы можете очень серьезно осложнить свою и так непростую собственную судьбу. Подумайте об этом».

Вночі з Києва втік Президент України Віктор Янукович. В Україні поширено інформацію, що він направився і планує взяти участь у запланованому в Харкові на суботу, 22 лютого, сепаратистському з'їзді депутатів місцевих органів влади Південно-Східних областей України, АРКриму і міста Севастополя.

22 лютого

Голова Верховної Ради України Володимир Рибак написав заяву про складання повноважень. Про це оголосив віце-спікер парламенту Руслан Кошулинський на початку пленарного засідання Верховної Ради. За його словами, Рибак написав заяву про відставку у зв'язку із хворобою.

У зв'язку з складенням повноважень голови Верховної Ради Володимиром Рибак Верховна Рада обрала головою Верховної Ради України Олександра Турчинова.

У зв'язку з втечею з України Президента Віктора Януковича, Верховна рада України тимчасове виконання обов'язків Президента України поклала на голову Верховної Ради Олександра Турчинова, при-

значила дострокові президентські вибори в Україні на 25 травня і повернула Конституцію України 2004 року.

Зусиллями керівництва Верховної Ради України та громадських активістів Києва і Василькова, особовий склад 1-го Окремого батальйону морської піхоти ВМС і спецназ Військово-Морських сил України відправлені з Василькова до місць постійної дислокації у Феодосію та Очаків.

Міністр оборони України Павло Лебедєв вилетів з Києва до Криму. Того ж дня прибув до Севастополя. Більше про нього в Україні не чули.

Начальник Генерального штабу – головнокомандувач Збройних Сил України адмірал Юрій Ільїн ввів в оману громадськість України, коли заявив ЗМІ, що армія залишається вірною конституційному обов'язку, а «особовий склад Збройних сил України знаходиться в місцях постійної дислокації і виконує планові завдання». Після його прибуття до Севастополя у Військово-Морських силах України було оголошено про здійснення державного перевороту в Києві, сили флоту приведені в повну бойову готовність і об'явлено «особливий період», посилено наряди, видано зброю і боєприпаси, до несення нарядів були задіяні 80% особового складу.

У штабі Військово-Морських сил ЗС України, мотивуючи, що ВМС України є поза політикою, відмовилися співпрацювати з громадським об'єднанням «Севастопольський Майдан».

На вулицях міста Севастополя у супроводі ДАІ появилися БТРи морської піхоти Чорноморського флоту РФ. В управлінні МВС повідомили, що дані заходи проводяться «в рамках профілактики з попередження угонів автотранспорту». ВМС України в ситуацію «профілактики угонів автомобілів» не вмішувалася. У Севастополі почало наростати суспільно-політичне напруження, яке активізувалося органами місцевої влади.

Організований проросійськими організаціями мітинг під адміністрацією Севастополя, на який зібралось близько 5 тисяч осіб, зажадав викликати начальника УМВС Олександра Гончарова. Той прибув разом з командиром підрозділу внутрішніх військ «Беркут», який нещодавно повернувся з київського Майдану. Беркутівців зустріча-

ли як героїв, з хлібом-сіллю і квітами. Гончаров заявив, що міліція більше не буде виконувати злочинних наказів з Києва і застосовувати силу по відношенню до мітингуючих. Голова СМДА Володимир Яцуба на мітингу пообіцяв повернути контрольні-пропускні пункти на в'їзді в місто, як було в радянські часи, коли Севастополь був «закритим».

23 лютого

У Севастополі відбулося два мітинги. Перший, спільний українсько-кримськотатарський мітинг, організований «Просвітою», ГО «Майдан» і Меджлісом, розпочався в 10.00 дня біля колишньої севастопольської тюрми на площі Повсталих, зібрав до тисячі осіб і був присвячений жертвам більшовицької різні 1918 року і пам'яті видатного кримськотатарського політичного і громадського діяча, поета і муфтія Номана Челебіджихана (Челебі Челебієва), замордованого більшовиками у Севастополі 23 лютого 1918 року, та підтримці київського Майдану. Мітинг намагалися зірвати представники Русского блоку, але їм цього здійснити не вдалося.

У другій половині дня о 15.00 на майдані Нахімова державна адміністрація разом з депутатами міськради і проросійськими силами провели мітинг «народної волі», де зібрали близько 15 тисяч людей, а затим біля будівлі міськдержадміністрації, на вулиці, відбулася «позачергова сесія міськради». Перед присутніми з російськими прапорами виступили місцеві громадські активісти, акцію охороняли прихильники партії «Русский блок». У ході мітингу-сесії висловили недовіру чинному голові СМДА Володимирі Яцубі. Не допомогло йому і ставання на коліна перед збудженою юрбою. Далі учасники ініціювали створення місцевої «народної ради» з обранням лідера, якому доручили керувати громадою міста. Лідером громади був обраний місцевий підприємець Олексій Чалий, громадянин Росії, власник промислової групи «Таврида Електрик» (Росія). «Обраний голова має сформувати виконком, загони самооборони, продовжити сесію міської ради і уточнити можливість переходу міліції на нашу сторону як озброєного загону», - сказав на мітингу громадський діяч, місцевий адвокат Борис Колесніков. Передбачалося, що Чалий почне роботу негайно. «Ми будемо захищати своє місто і не дозволимо нікому диктувати нам умови, тим більше націоналістам», - заявив Чалий. У свою чергу лідер партії «Русский блок» Геннадій Басов оголосив про створення силових загонів самооборони з чис-

ла добровольців. За його словами, записуватися в загони можуть тільки чоловіки, здатні залишити сім'ю і ризикувати своїм здоров'ям. Передбачається, що загони самооборони захищатимуть городян від бандерофашистів, а також сприяти подібним організаціям Криму. До Севастополя стягнули бронетехніку з російськими номерами з бригади морської піхоти Чорноморського флоту РФ. Почалася криза української влади у Севастополі, яку вона сама й створила.

Розпочалася реалізація третього «українського плану» Путіна. До Севастополя з Москви прибула ціла делегація з депутатів Державної Думи Російської Федерації: лідер фракції партії «Справедлива Росія» Сергій Міронов, голова комітету по власності Сергій Гаврилов, депутати Костянтин Затулін, Микола Валуєв, Володимир Жириновський, Валентина Терешкова, Анатолій Калашніков, Анатолій Локоть.

У зв'язку з загостренням політичної ситуації в Севастополі і в Криму тво командувача Військово-Морських сил ЗС України віце-адмірал Сергій Єлісєєв потураючи антидержавним силам і не бажаючи брати на себе відповідальність за розвиток ситуації в Севастополі та в Криму, подав в Генштаб ЗС України рапорт з вимогою свого звільнення в запас і подався до Військово-медичного клінічного центру Кримського регіону для проходження військово-лікарської комісії.

Військово-Морські сили ЗС України осталися без командування взагалі: слідом за тво командувача ВМС України перший заступник командувача ВМС ЗС України - начальник штабу ВМС України контр-адмірал Дмитро Шакура, заступники командувача і начальники управлінь штабу, командири більшості військових частин теж подалися на лікарняний і обезглавили флот.

Вечором на в'їзді в Севастополь на ялтинському шосе з'явилися протитанкові «їжаки» і блокпост. Також на узбіччі траси з'явився вагончик поста патрульної міліції. Другий пост з «їжаками» встановили на дорозі на Сімферополь на Північній стороні. Затим біля них появилися бронетранспортери ЧФ РФ.

Поступило повідомлення, що Президент України Віктор Янукович з охороною проїхав через Ялту в сторону Севастополя. Біля штабу Чорноморського флоту помітили Міністра оборони України Павла Лебедева.

24 лютого

«Народного мера» Севастополя Олексія Чалого, обраного таким напередодні на мітингу «народної волі», спробували заарештувати співробітники Служби Безпеки України. Однак антиукраїнська юрба, яка зібралася біля міської адміністрації, застала їх порвати ордер на арешт, що вони з задоволенням і зробили.

Особовому складу Військово-Морських сил оголошено про обрання у Севастополі «народним мером» О. Чалого і запропоновано морякам «заради організованості та порядку» його підтримати. У гарнізонах у зв'язку з можливими провокаціями «Правого сектору», загони якого, мовляв, направляються в Крим, наказано підвищити пильність військових частин.

На флагштоку Севастопольської державної адміністрації проросійські активісти підняли російський і Андрєєвський прапори. Міліція у ситуацію не вмішувалася. Начальник УМВС в м Севастополі Олександр Гончаров виступаючи перед проросійською юрбою заявив, що севастопольська міліція «злочинні накази з Києва виконувати не буде. «Ми з народом» - сказав він і додав, що міліція буде захищати севастопольців і не буде застосовувати силу і репресії проти людей, які вийшли виразити свою волю.

У Новоросійську йде завантаження російських військ на десантні кораблі ЧФ РФ для їх доставки в Севастополь.

49 депутатів Севастопольської міськради проголосували за створення «Севастопольського міського управління щодо забезпечення життєдіяльності міста». Управління очолив «народний мер» Олексій Чалий, під якого воно і створювалося. На сесії було запропоновано громадським організаціям Севастополя і військовим частинам Збройних Сил України подати своїх представників до складу Севастопольського міського управління щодо забезпечення життєдіяльності міста.

Прокурор Севастополя Ігор Пілат звернувся до депутатів і інших політичних і громадських лідерів у Севастополі з вимогою не розпалювати міжнаціональну ворожнечу та дотримуватися національного законодавства і нагадав, що за порушення Закону настає певна відповідальність. «...Заради спокою в місті запобігти негативним проявам і розпалюванню міжнаціональної ворожнечі, втягування

громадян у незаконні прояви, що може призвести до наслідків, які, як гіркий досвід, ми вже маємо. Такі помилки вкрай дорого обходяться суспільству. Наші діти і внуки не заслуговують такого життя, вони розраховують на неподільну державу і щасливе майбутнє...». Ігор Пілат повідомив, що на сьогоднішній день відкрито кримінальне провадження щодо масових убивств учасників Майдану і співробітників правоохоронних органів «Беркуту». Далі він повідомив, що у цьому виробництві буде дана відповідна кваліфікація дій і бездіяльності кожного чиновника, який, так чи інакше, мав відношення до таких наслідків.

Голова міської державної адміністрації Севастополя Володимир Яцуба подав у відставку і вийшов з Партії регіонів. Свій вчинок він пояснив тим, що люди, які його призначили на посаду, вже позбулися своїх постів. Тим часом у міській адміністрації обрання Чалого назвали незаконним. Там підкреслили, що обов'язки глави міста після відставки Яцуби виконує його перший заступник Федір Рубанов.

До Севастополя повернулися кораблі ЧФ, які «забезпечували» безпеку Олімпіади в Сочі і доставили російських десантників. На вулицях Севастополя для «протидії терористам з Правого сектору» появилася колона російських БТР у супроводі автомобіля ДАІ. ВМС України у ситуацію не вмішувалися.

У Севастополі проросійські організації штурмують державну адміністрацію і вимагають у першого заступника голови міської адміністрації Федора Рубанова подати у відставку та передати владу активістам. Рішення Рубанов прийняв після того, коли до нього в кабінет зайшла людина, що прибула автомобілем з київськими номерами та представники з Москви. Рубанова проросійські активісти грубою силою вивели з кабінету.

За наказом міністра оборони України Павла Лебедева з аеродрому Бельбек в небо піднятий літак МіГ-29. Скоріше за все він прикривав евакуацію з Севастополя до Росії Віктора Януковича. Прикриваючи евакуацію Януковича, російські БТРи повністю перекрили всі в'їзди до Севастополя і бухту Козачу.

Військовослужбовцям Збройних Сил України, щоб «не провокувати місцеве населення», заборонили появлятися на вулицях у військово-

вій формі одягу. Натомість російські моряки на вулицях знаходяться у військовій формі одягу, демонструючи, що саме вони контролюють ситуацію у місті.

Проросійські організації поширили інформацію про видачу севастопольцям російських паспортів.

Під час змагань на Зимовій Олімпіаді в Сочі російські болільники кричали українським біатлоністам на дистанції: «Упади! Проманись!».

25 лютого

Президент Російської Федерації Володимир Путін скликав Раду безпеки РФ на якій «обговорили становище в Україні».

До Сімферополя прибула група депутатів Держдуми Росії, яку очолював Глава комітету з СНД Леонід Слуцький. Їх зустрічали кримські депутати Аксьонов и Цеков. Журналіст Тезов розказав про тему їх спілкування: «Росія починає видачу паспортів за полегшеною процедурою. Росія вимагає виконання умов домовленостей між опозицією і Януковичем. І головне, у разі рішення кримчан на референдумі, або звернення Верховної ради Криму до Росії з прохання про приєднання, то... Росія розгляну це питання дуже швидко. «Цеков і Аксьонов м'ялися, говорили про цілісність та про фестиваль «Русское слово», - додав він.

Росія бажає зберегти територіальну цілісність України, разом з тим, у разі прийняття Кримом рішення про приєднання до Росії, готова розглянути його. Про це в Сімферополі заявив глава комітету Державної думи РФ у справах СНД, євразійської інтеграції і зв'язків із співвітчизниками Леонід Слуцький – судячи по всьому, йому був відомий план анексії Криму. «Що стосується в цілому нашого погляду на ситуацію в Україні, ми бажаємо зберегти цілісність України. Ми сподіваємося, що сьогодні це є реальним ... Ми виходимо з того, що країну вдасться зберегти», - заявив глава комітету. При цьому він зазначив, якщо тенденції, які сьогодні є в Києві, триватимуть і посилюватимуться. Але якщо кримський парламент або жителі півострова на референдумі заявлять про бажання приєднатися до РФ, в Росії вивчать таке рішення. «Ми будемо цю ситуацію вивчати і вивчати її, напевно, досить швидко ... Напевно, ми зуміємо разом

знайти здоровий глузд і практичні кроки щодо його реалізації», - заявив Слуцький.

Як повідомили з приймального покою Військово-медичного клінічного центру Кримського регіону адмірала С.Єлісєєв і Д. Шакура у військовому шпиталі відсутні.

26 лютого

Вранці у Севастополі на майдані Нахімова при участі керівників держадміністрації і міськради були сформовані перші загони «самооборони» для відправлення до Сімферополя для підтримки російських сепаратистів під Верховною радою АРК.

10:00 Кримський парламент оточили сотні проросійських сепаратистів з антиукраїнськими гаслами, які намагаються увійти у парламент і вимагають проведення негайної сесії і рішення про приєднання Криму до Росії.

У зв'язку з різким погіршенням політичної ситуації на півострові українська громадськість Криму виступила з заявою: «Сьогодні як ніколи ми відчуваємо небезпеку мирові та спокоєві в Україні з боку сепаратистських сил на терені Криму! Йдуть прямі погрози українцям, що проживають в автономії, погрози тим, хто підтримав Євромайдан у Криму незалежно від національності. Мешканці Криму в паніці, бо на вулицях ходять озброєні бандформування, а дії частини депутатів автономії провокують громадянську війну», – мовиться в документі. Його автори вважають, що «безвідповідальні політики» поставили Кримський півострів «на межу міжнаціонального конфлікту та провокують збройне зіткнення між Україною і Російською Федерацією».

Російські козаки і так звана «самооборона Севастополя» вперше перевіряли пасажирів поїзду Київ-Севастополь на предмет присутності серед них членів «Правого сектору».

10.48 За закликком Меджлісу кримськотатарського народу до стін парламенту прибуло кілька тисяч кримських татар, які відтіснили сепаратистів і заблокували Верховну раду АРКриму, не допустивши її захоплення проросійськими організаціями. На колонах перед входом і у руках мітингувальників майорять прапори України і національні прапори кримськотатарського народу. Скандують гасла: «Сла-

ва Україні!» - «Героям слава!», «Банду геть!» і «Вместе с Аллах акбар!». Проти кримських татар мітингують проросійські активісти яких значно менша кількість.

Вечором у Сімферополі кілька сотень активістів проросійських організацій з вимогами провести референдуму про незалежність і прийняти звернення до Росії намагались заблокувати будівлю Верховної ради Криму і відтіснити кримських татар та вимагають, щоб до них вийшов спікер кримського парламенту. У тіснєві загинуло двоє кримських татар. Учасники акції вимагають, щоб на позачерговій сесії кримський парламент заявив про відмову підпорядковуватися центральній владі України і проголосував за проведення референдуму про незалежність та звернувся до російського керівництва за допомогою. Присутні скандують: «Росія», «Криму - кримську владу», «Крим, вставай!», «Константінов, виходь!». Спікер Константінов вийшов до мітингувальників і повідомив, що планує на середу скликати позачергову сесію кримського парламенту. Акцію перед Верховною Радою автономії ініціював досі не відомий рух «Кримський фронт». До мітингу також приєдналися козацькі формування Криму і не відоме раніше угруповання «Народно-визвольний рух».

За пропозицією депутата Малікова, екс-начальника УМВС в Севастополі і генерал-майора міліції, сесія міської ради підтримала проголошену на мітингу пропозицію О. Чалого встановити на в'їздах до Севастополя блокпости та розпочати формування «народних дружин».

Рада ветеранів Військово-Морських сил ЗС України висловила недовіру Міністру оборони України Павлу Лебєдеву і звернулася до Верховної Ради і Генеральної прокуратури України з відкритим листом: «Рада ветеранів Військово-Морських Сил Збройних Сил України інформує, що рішеннями Міністерства оборони України у Севастополі заплановані землевідведення з подальшим відчуженням і передачею у приватні руки підприємствам, підконтрольних нинішньому міністру оборони Лебєдеву, спеццентру «Омега» (вул. Челнокова) з 28 гарнізонним будинком офіцерів ВМС ЗС України розміщеним в ньому, штат якого вже скорочено, а так же землі території академії Військово-Морських Сил України, на яких розміщені будівлі 10 поліклініки та стоматологічної поліклініки (вул. Дибенко, 1) Військово-медичного клінічного центру Кримського регіону, в яких проводять-

ся профілактично-лікувальні заходи військовослужбовців ВМС України і багатотисячної ветеранської громади ветеранів військової служби у Севастополі. До 31 березня сплановане скорочення Державного підприємства МО України «Державний океанаріум», у Севастополі (бухта Камишова) з знищенням якого знищується цілий науково-дослідницький напрямок не лише в Міністерстві оборони, а й в Україні. Рада ветеранів звертається до Верховної Ради України з вимогою зупинити сплановані під видом військової реформи заходи по розбазарюванню військових земель і об'єктів, визначити їх актуальність для Збройних Сил, доручити провести відповідну перевірку законності запланованих заходів та вплив їх реалізації як на бойову готовність так і на громадсько-суспільну ситуацію у ВМС України та в Севастополі. Рада ветеранів виражає недовіру Міністру оборони П. Лебедєву, та вимагає негайного усунення його від виконання обов'язків за посадою. Прийнято на засіданні Ради громадської організації «Спілка ветеранів Військово-Морських Сил ЗС України» 26 лютого 2014 року». Однак більшістю рада ветеранів відхилила резолюцію, направлену проти антидержавних заходів у Севастополі.

До Севастополя з Новоросійська повернулися кораблі ЧФ, які забезпечували безпеку Олімпіади в Сочі. Під вечір вивантажили у Севастополі колону російських БТР з т.зв. «зеленими чоловічками» - військовослужбовців без військових знаків розпізнавання, які у супроводі автомобіля ДАІ, вийшли з бази морської піхоти ЧФ РФ в Козачій бухті і направилися в напрямку Сімферополя.

До Сімферополя прибув начальник Генштабу ЗС України адмірал Юрій Ільїн з групою генералів і офіцерів. Цього ж дня у Севастополі він провів нараду з керівниками силових структур і поставив завдання «не допустити втягування військовослужбовців і силових структур у військовий конфлікт і забезпечити охорону громадського порядку».

Пізно ввечером кримські татари погодилися розблокувати будівлю Верховної ради АРК і передали її під охорону міліції.

27 лютого

4.00. 27 лютого. Понад 120 професійно підготовлених озброєних спецназівців ГРУ ЗС РФ захопили будівлі Верховної ради Криму і

Ради міністрів АРК у Сімферополі. Над обома будівлями встановлені російські і скинуті українські державні прапори.

08.00 Позиції на в'їздах до Сімферополя зайняли перші російські БТРи з військового гарнізону ЧФ РФ в смт Гвардійське.

Начальник Військ берегової і територіальної оборони – заступник командувача ВМС з берегової оборони генерал-майор Ігор Воронченко запропонував голові ради міністрів АРКрим А. Могильову силою звільнити урядові будівлі від озброєних терористів з участю танків. Пропозиція була не прийнята і відхилена.

Після захоплення урядових будівель в Сімферополі російськими військами і силами Чорноморського флоту з Севастополя, смт Гвардійське, навчального полігону Опук та Керчі розпочалося військове вторгнення і окупація Кримського півострову силами російських десантників, спецназу ГРУ ГШ ЗС РФ і морської піхоти Чорноморського флоту Росії.

27.03.2014. Російські десантники на автошляху Бахчисарай - Сімферополь

У ніч з 27 на 28 лютого з території російської Кубані починається вторгнення в Севастополь і Крим десантних військ Збройних сил Російської Федерації. З великого десантного корабля «Азов» ЧФ РФ у Козачій бухті Севастополя вивантажилося близько 400 спецназівців, яких на 15 автомобілях УРАЛ і КАМАЗ в супроводі броньованих джипів «Тигр» перекинули з Кавказу для блокування 36-ї бригади берегової оборони ВМС України в селище Перевальне під Сімферополем. Російськими окупаційними частинами, введеними в Крим, командує заступник командувача Південним воєнним округом ЗС РФ генерал-лейтенант Ігор Турченко, батьки якого родом з Кіровоградщини.

Позиція керівництва держави і силових структур на першому етапі кримської кризи: стояти спокійно, холоднокривно, не давати втягнути себе в провокації та зіткнення з озброєними росіянами. Вона мала метою вирішити кризову ситуацію дипломатичними зусиллями разом з зарубіжними партнерами та у міжнародних організаціях.

Колишній прем'єр, міністр оборони та секретар РНБО України Євген Марчук з цього приводу заявив: «Військовий спецназ прибув з Севастополя на двох КАМАЗах, роззброїв охорону і зайняв кримські Верховну раду і Раду міністрів. Загарбники заявили, що охоронятимуть кримський парламент і уряд. Зараз вони пропускають кримських депутатів в будівлю парламенту, готують кворум для відкриття сесії. За моїми даними, планується повернення до Конституції Криму 1992 року, формування «свого» уряду, а потім, найімовірніше, референдум ... Ну і далі зрозуміло, що буде далі».

Віце-прем'єр АРКрим Рустам Теміргалієв заявив, що особи, які захопили державні будівлі, являються «самообороною русскоязычних граждан Крыма».

В севастопольську міську адміністрацію для зустрічі і переговорів з Олексієм Чалим разом з головою міської ради Юрієм Дойніковим прибув адмірал Юрій Ільїн - глава Генштабу Збройних Сил України. У держадміністрації вже перебували депутати Держдуми Росії С. Міронов і К. Затулін та представники силових структур Севастополя. Ільїн запевнив антиукраїнську юрбу під стінами адміністрації, що «армія буде з народом». Після завершення бесіди спільної з Чалим заявив, «що силового розвитку подій не буде». Затим у Ільїна «раптово погіршився стан здоров'я» і він «з сердечним приступом» госпіталізувався до Військово-медичного клінічного центру Кримського регіону у Севастополі, склавши там компанію тво командувача ВМС віце-адміралу С. Єлісеєву і начальнику штабу ВМС контр-адміралу Д. Шакурі.

Підрозділ севастопольського «Беркуту» разом морською піхотою ЧФ РФ та з спецназом і російськими десантниками, доставленими кораблями ЧФ з Кавказу, при допомозі козачих активістів селищ Красногвардійський і Нижнегірський перекрили в'їзд у Крим на Чонгарському перешийку, у цей же час російські десантники («зелені чоловічки», доставлені в Козачу бухту Севастополя десантними

кораблями ВМФ РФ) перекрили шляхи сполучення на Перекопі, чим повністю заблокували Крим від Херсонської області.

У Військово-Морських силах оголошено «повну бойову готовність» без виведення бойової техніки з військових частин у містя розгортання. Кораблі ВМС розпочали приготування для виходу на відкритий зовнішній рейд по плану розсередження.

У зв'язку з доставкою з Кубані в Крим воєнізованих козачих підрозділів і військ без знаків розрізнення з бойовою технікою, українські прикордонники перекрили рух на паромній переправі «Керч-Кавказ».

О 12 годині Академії ВМС приїхала російська військова машина, з якої вийшли озброєні військові і вишикувалися перед воротами в дві шеренги. Їх старший направився в сторону контрольно-пропускного пункту академії для переговорів. Відразу на третьому поверсі жилого корпусу підрозділ СБУ «Альфа», готуючись до захисту академії, почав створювати вогневі позиції: було розміщено два кулеметних гнізда і місце для снайпера.

Командир російського загону, що прибув до воріт Академії ВМС, зачитав в.о. начальника Академії ВМС капітану 1 рангу Петру Гончаренку наказ командуючого ЧФ РФ про те, що Чорноморський флот РФ бере Академію ВМС під власну охорону від можливих «терактів». У відповідь кап. 1 рангу Петро Гончаренко відмовився від «охорони» і заявив, що «...академія сама зможе забезпечити свою безпеку і не допустити ніяких терактів. Якщо вам дали наказ, то охороняйте тільки не ближче ніж 100 метрів від Академії». Після цього російські військові сіли в машини і виїхали від території академії до місць своєї постійної дислокації.

Кримський парламент у закритому режимі під охороною російських військовослужбовців, що захопили парламент, прийняв два резонансних рішення: по-перше, висловив недовіру Раді міністрів АРК-рим і звільнив від займаної посади прем'єра Анатолія Могильова, місце якого зайняв лідер «Російської єдності» Сергій Аксьонов, по-друге, ініціював проведення 25 травня кримського республіканського референдуму про розширення автономії. На підтримку першого питання проголосували 61 з нібито 64 присутніх депутатів, а за рішення про недовіру Раді міністрів Криму і припинення її повнова-

жень проголосували 55 кримських парламентаріїв. Всього до складу Верховної ради Криму входить 100 депутатів. За прийнятою постановою проглядається, що готувалася вона наспіх і не професійно, бо мешканцям півострова було запропоновано відповісти на питання яке виглядало двозначно і залишало широке поле для інтерпретацій: «Ви за державну самостійність АР Крим у складі України на основі договорів і угод»? Що саме означає «державна самостійність», та ще й у складі іншої суверенної держави, мешканцям півострова не роз'яснювалося.

Верховна Рада України на вечірньому засіданні призначила виконуючим обов'язки Міністра оборони України в уряді Арсенія Яценюка адмірала Ігора Тенюха, колишнього командувача Військово-Морських сил України (2006 – 2010 рр.). Вечором того ж дня перший віце-прем'єр-міністр України Віталій Ярема представив Ігора Тенюха персоналу Міністерства оборони України.

Відсторонений президент Віктор Янукович, перебуваючи вже у Росії (місце перебування не оголошувалося), звернувся до російської влади з проханням забезпечити там йому безпеку.

28 лютого

За поданням в.о. Міністра оборони Ігора Тенюха командувачем Військово-Морських сил ЗС України призначено контр-адмірала Дениса Березовського, до того заступника командувача ВМС України з бойової підготовки – начальника управління бойової підготовки командування Військово-Морських сил України.

Командувач Військово-Морських сил Збройних Сил України контр-адмірал Денис Березовський і Військова рада Військово-Морських Сил Збройних Сил України звернулися до всіх учасників подій, що відбуваються в Автономній Республіці Крим і Севастополі, з пропозицією вирішити протиріччя виключно мирним і дипломатичним шляхом і не допустити кровопролиття. «Командування ВМС ЗС України контролює ситуацію в підпорядкованих військових частинах, спрямовує свою діяльність на збереження життя і здоров'я особового складу, цивільного населення, озброєння і військової техніки, недопущення залучення військових підрозділів у внутрішнє політичне протистояння», - йдеться у зверненні. Військова рада флоту відзначає, що в даний час правових основ для застосування сили немає». Звертаючись до особового складу українських ВМС, війсь-

кова рада закликає свої у більшості випадків заблоковані сили зберігати витримку, спокій і не піддаватися на провокації.

З військового аеродрому «Чкаловський» літаком Іл-76 RA, бортовий номер 76599, до Севастополя доставлено 170 російських громадян з числа колишніх «афганців», боксерів, байкерів, членів військово-патріотичних клубів і бійців охоронних структур. Далі на судні «Севастополь» їх таємно переправили до Ялти і поселили у військовому санаторії Міноборони РФ «Ялта». За день до цього українські журналісти зафіксували дві військові вантажівки «Урал» з російськими військовослужбовцями (держномерами 0225 НМ 90, 0217 НМ 90), які заїхали на територію санаторію і почали охороняти об'єкт. Керувала російськими автоматниками людина у штатському, яка постійно розмовляла по мобільному телефону і сильно нервувала. За свідченням одного з «спеціалістів», які попросили не називати його ім'я, у санаторії депутат Держдуми Клінцевич відразу провів політінформацію. Депутат повідомив, що становище в Криму дуже тривожне: півострів нібито наповнили агенти західних розвідок, і з хвилини на хвилину очікується прибуття бойовиків з «Правого сектора». Деяким «відпочивальникам» видали бейсболки з написами «Mission» і «New York» і попросили ретельно збирати дані про пересування української армії і проінструктували, як вести агітацію серед кримчан і що робити в разі різкої зміни обстановки. «Частину» «відпочивальників» поділили на групи по 15-20 чоловік і направили в різні міста і селища автономії. Інших приставили охороняти прибулу до Криму делегацію з Держдуми, Ради Федерації і Громадської палати Російської Федерації.

З будинків міської ради та державної адміністрації Севастополя скинуто Державний прапор України. Без відома української центральної влади до Севастополя прибув десяток депутатів Державної Думи Російської Федерації, які розпочали закулісні сепаратні перемовини з представниками кримської і севастопольської міської влади та керівниками СБУ і МВС. На вулицях міста появилися бронетранспортери з морською піхотою Чорноморського флоту РФ.

У Севастополі розпочалася блокада штабу Військово-Морських сил ЗС України російськими козаками з так званої «самооборони» разом з проросійськими активістами та російським спецназом, який здійснює патрулювання навколо штабу. Замічено, що у кубанських коза-

ків щоденно перевдягають військовослужбовців Навчального центру ЧФ імені Ф. Октябрьського.

Російські військові разом з російськими козаками заблокували аеропорти в Криму. Територію аеропорту «Бельбек» (Севастополь) захопили близько 300 озброєних російських військовослужбовців на сімнадцяти УРАЛах, аеропорт «Сімферополь» – 150 військових на 4 вантажівках. З Севастополя до Сімферополя направлена військова бронеколонна з більше чим з пів сотні БТРів та десантом, захованим у броні.

Виконуючий обов'язки Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх оголосив у Військово-Морських силах і військам в Криму повну бойову готовність.

Російські військовослужбовці заблокували аеропорти Криму. У МВС України це розцінили як «збройне вторгнення і окупацію».

Проросійські активісти у Сімферополі почали розшукувати для розправи представника Президента України в Криму Сергія Куніцина.

За офіційним повідомленням лідера кримськотатарського народу народного депутата України Мустафи Джемільова командувач Чорноморським флотом Російської Федерації Олександр Вітко на нараді у штабі флоту, на якій були присутні і українські адмірали та деякі командири військових частин, оголосив про початок війни з Україною. За інформацією М. Джемільова, командувач Чорноморським флотом зібрав усіх генералів і сказав: «Ми починаємо війну з Україною». При цьому він підкреслив, що зараз Україна не може протистояти Росії, і українці стоять на порозі дуже драматичних подій.

Верховна Рада України прийняла Постанову, якою вимагає від Росії, яка взяла на себе зобов'язання гаранта безпеки, припинити кроки, які мають ознаки зазіхань на державний суверенітет і територіальну цілісність України у тому числі відмовитися від підтримки сепаратизму в Україні у будь-якій формі. Крім того, парламент вимагає від держав-підписантів Будапештського меморандуму - Росії, США, Великобританії – підтвердити зобов'язання утримуватись від загрози силою чи використання зброї проти зміни територіальної цілісності чи політичної незалежності України та, що ніяка їхня зброя не буде використана проти України.

При допомозі бійців «Беркуту» у Севастополі відбулося силове захоплення виконавчої влади. Охорону адміністрації Севастополя разом з беркутівцями та козаками здійснюють і учасники російського байкерського клубу «Нічні вовки», якими керує Олександр Залдостанов - «Хірург», друг Володимира Путіна.

Намагаючись обійти пеленгатори Збройних Сил України без попередження і дозволу перетнути кордон України, з російської Анапи до аеропорту ЧФ Кача прибули чотири бойових вертольоти Збройних Сил РФ з спецназом на борту.

Через захоплення Верховної ради й Ради міністрів АРКриму у Сімферополі по тривозі піднято війська Внутрішніх військ України і весь склад міліції. Але позаяк вони відмовилися виконати наказ застосувати силу і затримати терористів, які окупували адмінбудівлі та відкрито зайняли позицію проросійських організацій і партій, штурму ними захоплених адміністративних будівель не відбулося.

В.о. Президента України, спікер парламенту Олександр Турчинов поставив вимогу Росії суворого дотримання базових угод про перебування російських військових ЧФ РФ в межах територій, окреслених відповідною угодою і заявив, що будь-які пересування, тим паче зі зброєю, за межами територій буде розцінюватися як військова агресія проти України.

Член президії Верховної ради АРК, голова «Русской общины» Криму Сергій Цеков заявив, що озброєні люди, що знаходяться в будівлі кримського парламенту, прийшли туди на запрошення кримських депутатів: «Озброєні люди, які прийшли у Верховну раду Криму і знаходяться в будівлі, - це кримські структури, скривджені українською владою. Вони прийшли на запрошення кримських депутатів і знаходитимуться тут стільки, скільки ми попросимо». Як виявилось згодом, це була відверта неправда, урядові будівлі захопив російський спецназ під командуванням офіцера ГРУ ЗС РФ підполковника Гіркана.

На прес-конференції в Ростові-на-Дону Віктор Янукович заявив, що не визнає рішення Верховної Ради України і оголосив себе діючим президентом України. При цьому Янукович висловив впевненість, що люди на сході України і у Криму найближчим часом повалять нову владу.

Екс-перший заступник начальника Генерального штабу ЗС України адмірал Ігор Кабаненко заявив, що за його інформацією російські спецслужби та військові мають чіткий та взаємно узгоджений план дій в Криму, який вже реалізують.

У Севастополі російські спецназівці захопили «Севтелеком» і відключили у місті телефонний зв'язок.

Проросійські активісти і козаки з криками «фашист» накинулися на народного депутата України Петра Порошенка, який для урегулювання ситуації прибув до Сімферополя, і не допустили його до Верховної ради АРКрим.

В район військової частини берегових ракетників ВМС (Фіолент) прибув Урал з морською піхотою РФ з номером 0211нм 90 регіон РФ (Тольятті), мовляв, помилилися частиною, шукали зенітний дивізіон. Їхня легенда - приїхали охороняти від можливих терористичних актів. Згодом поїхали. Обличчя від камери приховують, але без масок. У частині ВМС всього з десяток пістолетів та кілька автоматів.

У смт Новофедорівці (Саки), в районі розташування полігону «Нитка» та аеродрому 10-ї бригади морської авіації Військово-Морських сил України появився «черговий» вантажний критий автомобіль з озброєними людьми в камуфляжах без розпізнавальних знаків. В.о. командира бригади морської авіації ВМС України полковник І. Бездзай попередив їх, що відкриє по них вогонь, якщо спробують увійти на територію військової частини. У селищі замітили, що прибулі військовослужбовці не вміють поводитися з українськими грошима.

У Севастополі на аеродромі ЧФ «Кача» приземлилося вісім бойових вертольотів Мі-24 з російської Анапи. Попередня заявка поступала лише на три таких.

З приміщень Севастопольської міської прокуратури, Служби безпеки України та управління МВС України спустили Державні прапори України.

Російські військові в масках і касках з автоматичною зброєю захопили держпідприємство «Кримаерорух», яке забезпечує авіаційну навігацію над територією півострова.

Російські озброєні десантники на двох КАМАЗах вперше атакували штаб ВМС України. Дії російського спецназу проводилися за підтримки МВС Севастополя. Атака відбита силами комендантської охорони штабу. Біля штабу ВМС виставлені озброєні російські патрулі.

В 15:45 на аеродромі у Сімферополі приземлилося 6 воєнно-транспортних літаків ІЛ-76 військово-повітряних сил С РФ з Анапи. На борту літаків знаходиться близько 700 бійців спецпризначення. Назустріч їм для супроводу з Севастополя в Сімферополь вийшла колона 10 БТР-80 з 810-ї бригади морської піхоти ЧФ РФ.

Сімферопольський аеропорт перестав приймати цивільні літаки з території України.

У Севастополі з великого десантного корабля «Азов» ЧФ РФ в Козачій бухті вивантажені близько 400 спецназівців, яких на 15 машинах УРАЛ і КАМАЗ в супроводі броньованих джипів «Тигр» перекидають для блокування 36-ї бригади берегової оборони ВМС України у смт. Перевальне під Сімферополем.

Загін з 30 автоматників так званої «самооборони» Криму взяв під контроль республіканську державну телерадіокомпанію - ДТРК «Крим». Правоохоронці в ситуацію не втручаються, займаючись лише «підтриманням громадського порядку» в Сімферополі. ДТРК «Крим» різко змінила направленість своїх програм і стала відверто підтримувати вторгнення в Крим, виступаючи проти Майдану, «київської хунти» та 23-річної української неволі.

На території військового містечка № 92 аеродрому «Кіровське» затримано автомобіль КАМАЗ без номерних знаків, в якому знаходилися 15 російських озброєних осіб без знаків розрізнення. Після пояснень, що вони заблукали, озброєні особи були виведені за межі військового містечка. Пізніше був виконаний обліт аеродрому та місць стоянки авіаційної техніки вертольотом Мі-8 збройних сил Російської Федерації. Після обльоту зазначений вертоліт попрямував у напрямку аеродрому Джанкоя. У 16:00 під КПП військового містечка № 92 прибуло близько 150 козаків на 40 автомобілях під керівництвом якогось отамана Степанова. Свою появу на КПП частини отаман пояснив побоюванням, що на аеродром можуть прибути літаки з центральних і західних регіонів України з десантниками і Правим сектором на борту. Серед козаків перебували три предста-

вники збройних сил Росії в цивільному одязі. Отаман і російські військовослужбовці провели переговори з командиром роти морської піхоти про звільнення останнім території військового містечка № 92. У 22:20 командир роти морських піхотинців отримав наказ від командувача Військово-Морських сил ЗС України контр-адмірала Д. Березовського залишити військове містечко і повернутися в пункт постійної дислокації до Феодосії.

Військові в російській формі «цифра» в касках і бронезилетах, озброєні АК-74 з підствольниками, з ручними гранатометами і з кулеметами «Печеніг» під приводом «захисту від провокацій» захопили будівлю телерадіокомпанії «Ялта ТВ» в Ялті.

Прибувши на двох КАМАЗах, російські спецназівці, озброєні автоматами і кулеметами, оточили дивізіон протиповітряної оборони Повітряних сил Збройних Сил України на місі Фіолент.

У Сімферополі КАМАЗ і 10 військовослужбовців стоять у 100 метрах від штабу військ берегової і територіальної оборони ВМС України на вул. Карла Маркса - з автоматами з підствольними гранатометами і без розпізнавальних знаків. Те ж саме відбувається поряд і з військовою частиною на вул. Калініна.

Майже все командування ВМС України знаходиться на лікарняному у Військово-медичному клінічному центрі Кримського регіону у Севастополі.

До кінця дня Кримський півострів був фактично окупований російськими військами, а військові частини Збройних Сил України майже всі заблоковані російськими десантниками, доставленими з Кубані і Ростовської області козаками та місцевими сепаратистами.

Ввечері в.о. Президента України Олександр Турчинов за поданням в.о. Міністра оборони І. Тенюха відсторонив адмірала Ю. Ільїна від обов'язків начальника Генерального Штабу Збройних Сил України.

Прес-служба Міністерства оборони України розповсюдила повідомлення: «Військово-Морські сили України функціонують у штатному режимі, військовослужбовці перебувають на місцях дислокації. Ніяких провокаційних дій стосовно частин і підрозділів ВМС України

немає». Згодом пояснили, що цю інформацію отримали від прес-центру Військово-Морських сил ЗС України.

1 березня

Відповідно до наказу Міністра оборони України у ВМС України оголошено бойову готовність і казармений режим. Кораблі і судна ВМС розпочали підготовку до виходу на зовнішній рейд. Та коли кораблі вже почали зніматися з швартових, поступив наказ командувача ВМС контр-адмірал Дениса Березовського, узгоджений з екс-начальником Генерального Штабу ЗС України адміралом Ю. Ільїним, яким він відмінив вихід кораблів і суден на зовнішній рейд, а військових частин – в район розгортання. Бойова готовність флоту була скасована.

У Генштабі ЗС України розробили план з протидії російським окупантам на півострові «Весняна злива».

Розпочалася повна блокада кораблів у бухтах і військових частин Військово-Морських сил України на всьому Кримському півострові. Після скасування повної бойової готовності у ВМС України їх кораблі і судна заблокували у Севастопольських бухтах суднами допоміжного флоту Чорноморського флоту Росії, бухти перегородили трасами і сітками бонового загородження. Зовнішній рейд охороняють ракетний крейсер «Москва», протичовновий корвет, малий ракетний корабель і морський буксир «Шахтар» ЧФ РФ. Біля виходу з озера Донузлав «чергують» ракетні і сторожові кораблі ЧФ. Більшість берегових військових частин ВМС України у місцях їх дислокації по периметру на ранок заблокували російські десантники, морські піхотинці і «тітушки» з російських козаків і місцевих сепаратистів.

Представники міністерства оборони РФ почали виставляти вимоги командирам заблокованих українських військових частин про здачу військових частин або їх перехід на сторону кримської влади. Поведінка українських командирів виражалася позицією: «Військову частину не здамо, але і збройно боронитися не будемо. Хай в Києві вирішують».

У Севастополі у штабі ЧФ відбулася зустріч командувача Чорноморським флотом Російської Федерації віце-адмірала Олександра Вітко

з новопризначеним командувачем Військово-Морських сил України контр-адміралом Денисом Березовським.

До штабу ВМС України прибув генерал-полковник Замана В. М.

Проросійська юрба на майдані Нахімова у Севастополі виступила з акцією протесту проти звільнення з посади начальника управління МВС у Севастополі Олександра Поддубова і призначення Міністром внутрішніх справ на цей пост України Віталія Малікова. Після протестів Поддубов повернувся до свого службового кабінету в УМВС, а Малікову мітингарі виставили вимогу покинути місто Севастополь, що він і зробив.

Збіглий до Росії Президент України Віктор Янукович направив Президенту Росії Володимиру Путіну листа з проханням ввести російські війська на територію України: «Как законно избранный президент Украины заявляю: события на Майдане, незаконный захват власти привели к тому, что Украина оказалась на пороге гражданской войны. В стране царят хаос и анархия. Жизнь, безопасность и права людей, особенно на Юго-востоке и в Крыму под угрозой. Под воздействием западных стран осуществляется открытый террор и насилие, люди преследуются по политическим и языковым признакам. В этой связи обращаюсь к президенту России Владимиру Владимировичу Путину с просьбой использовать вооруженные силы Российской Федерации для восстановления законности, мира, правопорядка, стабильности и защиты населения Украины». Цей лист Януковича не являвся юридичним документом бо Президент України не має відповідних повноважень допустити чи запросити іноземні війська на територію України, це право виключно Верховної Ради України, однак російська сторона виставила його в Раді Безпеки ООН як офіційний документ.

Посол Росії при ООН Віталій Чуркін під час екстреного засідання Ради безпеки ООН заявив про звернення Віктора Януковича до президента Росії Володимира Путіна із закликом застосувати збройні сили Росії на території України.

Депутати міської ради Севастополя на екстреному засіданні проголосували не підпорядковуватися більше рішенням нової влади України, підтримали рішення про проведення в Криму референдуму, створили координаційну раду Севастополя по обороні і забезпе-

ченню життєдіяльності міста. «В нынешней ситуации, используя слова классика, у нас, депутатов, выражающих волю народа, остался только один выбор: или промолчать, смотреть как унижают наш «Беркут», как вооруженные бандиты получают посты в министерствах Украины, или действовать», - зачитав текст постанови депутат Дмитрій Белік.

Росія фактично оголосила війну Україні: президент Російської Федерації Володимир Путін вніс звернення до Ради Федерації про використання Збройних сил РФ на території України до нормалізації суспільно-політичної обстановки в країні. «У зв'язку з екстраординарною ситуацією, що склалася на Україні, загрозою життю громадян Російської Федерації, наших співвітчизників, особового складу військового контингенту Збройних Сил Російської Федерації, що дислокується у відповідності з міжнародним договором на території України (Автономна Республіка Крим), на підставі пункту «г» частини 1 статті 102 Конституції Російської Федерації вношу до Ради Федерації Федеральних Зборів Російської Федерації звернення про використання Збройних сил Російської Федерації на території України до нормалізації суспільно-політичної обстановки в цій країні», - йдеться у його зверненні.

Незаконно проголошений «голова ради міністрів АРКрим» Сергій Аксьонов звернувся до президента Росії Володимира Путіна з проханням в «оказании содействия в обеспечении мира и спокойствия на территории Автономной Республики Крым».

Озброєні люди захопили вузли зв'язку «УкрТелеком в Криму», чим порушили мережу зв'язку на півострові. Одночасно відключили Інтернет основного провайдера.

Російські війська захопили Керченську паромну переправу.

Штаб ВМС блокують донські і кубанські козаки з «самообороною Севастополя» під російськими прапорами. Навколо штабу патрулюють озброєні ручними кулеметами і автоматами російські десантники без розпізнавальних знаків.

Бойова пара винищувачів Су-27 Повітряних сил ЗС України з Полтавщини отримала наказ патрулювати повітряний кордон України.

Пілоти отримали наказ застосовувати зброю проти порушників повітряного простору України.

Адміністративні будівлі в Сімферополі зовні «охороняють» сотні проросійських активістів з козаками під російськими прапорами.

Рада Федерації Російської Федерації одноголосно підтримала подане звернення президента РФ Володимира Путіна про використання Збройних сил РФ на території України та дала згоду на введення російських Збройних Сил РФ на територію Криму. Відповідне рішення підтримали, 90-ма голосами, усі члени Ради Федерації одноголосно.

16 військових вантажівок битком набитих озброєним російським спецназом у супроводі трьох бронемашин «Тигр» захопили Кіровський військовий аеродром та Науково-випробувальний центр Повітряних Сил ЗС України в Кіровському. В 00:30 ночі біля аеродрому «Кіровське» з'явилися 6 броневих автомобілів «Тигр» і 10 вантажівок КАМАЗ і «Урал» з номерами Російської Федерації 21-го, 73-го, 90-го регіонів (Чувашія, Ульяновська область, Московська область). Повторно прибулий отаман Степанов запропонував керівному складу військової частини пропустити на територію військового містечка російських військовослужбовців. Командир частини заявив, що буде вести переговори лише з офіцерами Російської Федерації. Тоді з особистого авто Степанова вийшли п'ятеро спецпризначенців у повній бойовій викладці з автоматичною зброєю. Командир групи захоплення - старший лейтенант, доповів, що йому поставлено завдання по захопленню аеродрому «Кіровське». До переговорів був запрошений полковник збройних сил Росії, що не назвав своє прізвище. Разом з ним до КПП аеродрому підїхали 10 КАМАЗів і «Уралів», в яких знаходилося близько 350 військовослужбовців Російської Федерації в повному спорядженні з автоматичною зброєю, і шість машин «Тигр» з кулеметами на борту. Полковник зробив заяву, що військова частина захоплена, і запропонував мирним шляхом вивести з ладу аеродром «Кіровське» з метою неприйняття літаків Збройних Сил України. Після чого російські солдати без опору захопили аеродром. При цьому на злітно-посадкову смугу був витягнутий літак АН-26 «Дельфін». На командному пункті аеродрому було виведено з ладу обладнання для керівництва польотами, розбиті робочі місця керівника польотів ближньої зони, керівника посадки, обрізані мережі зв'язку, розбиті двері кімнат бойових пос-

тів. Погромивши майже все устаткування, о 1.45 ночі російські військовослужбовці залишили аеродром «Кіровське».

Великий десантний корабель Чорноморського флоту Росії «Ніколай Фільченков» доставив з Новоросійська до Севастополя ще близько 700 озброєних людей без знаків розрізнення. Судячи по екіпіровці і озброєнню це підрозділи повітрянодесантних військ збройних сил Російської Федерації. Швартування корабля проведене вночі в бухті Козачій, до спеціально збудованої пристані на території бригади морської піхоти Чорноморського флоту РФ. За останні дні в Криму з Росії перекинуті понад 6 тисяч військ спецназу. Після вивантаження російських десантників відразу розосереджували в різних районах Криму і Севастополя.

У Феодосійський порт увійшов ракетний корабель на повітряній подушці Чорноморського флоту РФ «Бора» з десантом на борту.

Президент США Барак Обама виступив із заявою щодо ситуації в Україні. Зокрема, він торкнувся ситуації в Криму. За його словами, народ України має право на вибір свого майбутнього і проведення демократичних виборів. Обама заявив, що кілька днів тому обговорював ситуацію з президентом Росії Володимиром Путіним і що той погодився з ним у тому, що ситуація в Україні потребує врегулювання і що це узгоджується з російськими інтересами. Президент США додав, що він стурбований інформацією, що надходить з Криму. За його словами, зовнішні сили не повинні зазіхати на територіальну цілісність і суверенітет України. На думку Обами, це загрожує порушенням норм міжнародного права. Президент США заявив, що російське військове втручання, якщо воно відбудеться, стане вторгненням в «справи, які повинні визначатися українським народом». «Це буде очевидне порушення зобов'язання Росії поважати незалежність, суверенітет і кордони України, а також міжнародне законодавство», - сказав американський президент. «Лише через кілька днів після того, як весь світ побував у Росії на Олімпійських іграх, це стане приводом для її засудження з боку багатьох народів світу», - додав він.

Слідом за США і НАТО з не найкращої сторони показала себе і ООН. І якщо НАТО чітко дало зрозуміти, що воно нас як не члена їх організації боронити від агресії не зобов'язане (це при тому, що члени НАТО США, Велика Британія і Франція являються гарантами безпе-

ки і територіальної цілісності України), то ООН не засудила грубе порушення Будапештського меморандуму і не дала принципової оцінки країнам-гарантам безпеки і територіальної цілісності України, а просто підписалася під текстом, складеним Росією – замість засудження і прийняття відповідних мір до агресора, нам радять «політичний діалог» всередині країни.

Під керівництвом контр-адмірала Миколи Жибарева прикордонні кораблі розпочали вихід з Балаклавської бухти у відкрите море. Прикордонному катеру «Григорій Куропятников» у бухті намагалися перекрити курс яхтою, яку він при виході з бухти протаранив. Блокуючий на рейді прикордонників малий ракетний корабель ЧФ «Штиль» зупинити прикордонні кораблі не зміг.

По шосе Керч – Сімферополь рухаються військові затентовані автомобілі без номерів, їх супроводжують маршрутні мікроавтобуси з краснодарськими номерами. На одному з них видніється напис «Старотитарівська - Темрюк».

Сепаратисти створили в Криму спецпідрозділ з охорони громадського порядку, до якого увійшли бійці розформованого «Беркута», який брав участь у розгоні масових протестів у Києві. Назва підрозділу залишилася колишньою, повідомив у Facebook перший віцепрем'єр Ради міністрів Криму Рустам Теміргалієв. Раніше російський МЗС повідомляв, що генконсульству Росії в Сімферополі було доручено вжити заходів для організації видачі російських паспортів співробітникам «Беркуту».

Росія відмовилася від консультацій з країнами-гарантами безпеки України в рамках Будапештського меморандуму.

У Севастополі захоплене управління зв'язку командування ВМС України. Всі кабельні мережі зв'язку штабу ВМС України перерізані і порубані сокирами козаками під видом місцевої «самообороною». Штаб ВМС повністю позбавлений зв'язку з МО і Генштабом ЗС України. Схеми пролягання кабельних мереж зв'язку мусів їм видати зрадник.

У Євпаторії російськими військами захоплений командний пункт полку ППО ЗС України, російський спецназ обеззброїв близько 30 українських військових, поклавши їх на підлогу лицем вниз.

За повідомлення полковника Юлія Мамчура, командира авіаційної бригади тактичної авіації Повітряних сил Збройних Сил України, його бригада і військовий аеродром на Бельбеці (під Севастополем) «взяті під контроль» військовими без розпізнавальних знаків. Заблокована злітна смуга і сама авіаційна бригада, крім штабу і ґуртожитку офіцерів, знаходяться під контролем бойовиків. Ю. Мамчур повідомив, що до нього їдуть представники «прем'єра» Аксьонова з Сімферополя.

Російські снайпери зайняли позиції навколо загону морської охорони Держприкордонслужби України в Балаклаві. 300 осіб спецназу РФ при підтримці 15 автомашин (в т.ч. 5 броньованих «Тигрів») його штурмують. Між українськими прикордонниками і російськими спецназівцями живим щитом стали мешканці Балаклави.

16 осіб із зброєю проникли на територію радіотехнічної роти ВМС, розташованої на мисі Меганом. У той же час російський спецназ захопив територію 55-го зенітно-ракетного полку в Євпаторії та дивізіон 74-го полку тактичної групи ППО «Крим».

З порту Кавказ, що знаходиться на російській стороні Керченської переправи, розпочали переправу до Криму чеченського батальйону спеціального призначення «Восток».

На севастопольському зовнішньому рейді групу українських прикордонних кораблів, які вийшли з Балаклавської бухти, розпочали переслідувати три малі ракетні кораблі і ракетний крейсер «Москва» Чорноморського флоту Російської Федерації. Однак бойового зіткнення не відбулося, прикордонники під командуванням контр-адмірала Миколи Жибарева здійснили успішний перехід до Одеси, а з Керчі – до Бердянська.

Феодосійський гарнізон повністю окупований російським спецназом, по місту пересуваються військові, екіпіровані по повній готовності - військова форма, каски, взуття, автомати, ручні кулемети, снайперські рушниці. Військові машини і БТРи без номерів, на одязі сліди від відірваних нашивок і погонів, і акцент у солдатів явно виражений не кримський. Порт і військова частина у Феодосії перекрита блокпостами. Вулиці порожні, мешканці сидять по домівках. Ніхто не зустрічає визволителів. Місцеві жителі перелякані, оскільки розуміють, що в разі початку військових дій стріляти будуть по

всьому підряд. Тільки кілька російських активістів бігають по місту і кричать – Росія, Росія! Солдати ведуть себе дуже впевнено, навіть нахабно. Вони не бояться нічого, відчують себе переможцями ситуації. Цитата з Феодосії: «Не думав, що ми доживемо до ситуації, коли за цілісність України готові воювати татари і турки, а ворогом будуть люди, які говорять російською мовою».

У в/ч А4515, на території якої розташований аеропорт «Бельбек», головні стратегічні об'єкти знаходяться вже під контролем військ російських збройних сил. Чергові сили, де знаходяться бойові літаки, командний пункт, і прилеглі об'єкти на території аеродрому - всі зайняті російськими військовими. Літаки виведені з строю. У зв'язку з захопленням командного пункту бригади, офіцери не змогли вчасно отримати сигнал тривоги. Офіцери частини обороняють штаб частини.

Російські військовослужбовці разом з кубанськими козаками на десятках БТР-80 та броневих автомобілях блокують 1-й Окремий Феодосійський батальйон морської піхоти Військово-Морських сил України у Феодосії.

Російська військова колона на шести вантажних автомобілях пройшла через Чонгарський перешийок і без завад рухається територією Каховського району Запорізької області.

Близько 21.20 військовослужбовці збройних сил Російської Федерації вивезли зброю та боєприпаси з розташування 727-ї окремої радіолокаційної роти тактичної групи «Крим» Повітряного командування «Південь» Повітряних Сил Збройних Сил України, дислокованої в місті Судак.

Рада національної безпеки та оборони України ухвалила рішення привести Збройні Сили України у повну бойову готовність: «невідкладно привести Збройні Сили України та відповідні військові формування у бойову готовність» з огляду на порушення Росією меморандуму щодо гарантій безпеки від 5 грудня 1999 року та низки інших угод, а також задля захисту прав своїх громадян, збереження територіальної цілісності та суверенітету».

Російські ЗМІ і кримська ДТРК розповсюдили брехливу і лицемірну інформацію: "Флагман ВМФ України «Гетман Сагайдачний» сегод-

ня перешел на нашу сторону. Они вывесили Андреевский флаг. Флагман идет после учений из Средиземного моря в Чёрное с нашим Андреевским флагом. Они выполнили приказ главнокомандующего Вооруженными силами Украины Виктора Януковича, и перешли на сторону России», - рассказал член комитета Совета Федерации по международным делам Игорь Морозов, сообщают «Известия». Рада ветеранів ВМС спростувала російський фейк. Насправді, як повідомили телефоном з корабля, фрегат "Гетьман Сагайдачний" вірний своєму Військово-морському прапору України, знаходиться в порту Суда на острові Кіпр і готується до переходу на Батьківщину.

На зв'язок з фрегатом "Гетьман Сагайдачний" з Севастополя вийшли екс-начальник Генштабу адмірал Юрій Ільїн і капітан 1 рангу відставці Сергій Настенко, цікавилися курсом корабля і закликали йти до Севастополя, додому. Командир походу контр-адмірал Андрій Тарасов відповів, що виконує виключно накази Міністра оборони України, і відключив зв'язок з Севастополем.

Піднята по бойовій тривозі 79-та окрема бригада високомобільних десантних військ оперативного командування «Південь» Збройних Сил України.

2 березня

В Генеральному Штабі Збройних Сил України прийнято рішення про створення угруповання, яке має захистити південь України. Батальйонно-тактична група 79-ї бригади вийшла на прикриття двох напрямків: Армянськ, Чаплинка. А 95-та бригада висунулася на прикриття Чонгарського перешийку.

Після зустрічі з віце-адміралом О. Вітко, російськими генералами і самопроголошеним «прем'єр-міністром Криму» Сергієм Аксьоновим у штабі Чорноморського флоту контр-адмірал Денис Березовський зрадив військовій присязі, українському народу і державі. Там же у штабі Чорноморського флоту перед телекамерами кримських і російських телеканалів в присутності самопроголошеного «глави і головнокомандувача збройних сил Криму» С. Аксьонова Денис Березовський склав військову присягу «на вірність мешканцям Криму і міста-героя Севастополя». Після завершення складання «присяги» самопроголошеним «верховним головнокомандувачем республіки

Крим» С. Аксьоновим був призначений командувачем не існуючих «військово-морських сил республіки Крим».

У другій половині ночі командувач ВМС України контр-адмірал Денис Березовський у присутності адміралів Ю. Ільїна, В. Максимова та представників ФСБ РФ і журналістів вимагав у в.о. Міністра оборони України Ігора Тенюха зв'язку з Президентом України, погрожуючи у разі відмови через 15 хвилин «відкрити ворота» і здати штаб ВМС російським військам. Контр-адмірал Денис Березовський відмовився виконувати накази Міністра оборони України «як злочинні», відмінив бойову готовність Військово-Морських сил України, зброю і боєприпаси наказав здати в арсенали і кімнати озброєння, а бронетехніку завести в парки за місцями дислокації. Останнім його наказом був наказ військовим частинам і кораблям у випадку блокади і ізоляції «не чинити жодного опору та віддавати зброю, амуніцію, інше майно і озброєння росіянам» і розпорядився бути готовими 3 березня скласти присягу «на вірність народу Криму» та захищати Крим від «Правого сектору».

2.03.2014. Денис Березовський (зліва) складає присягу «мешканцям Криму і міста-героя Севастополя».
Фото з телеефіру

жуючи у разі відмови через 15 хвилин «відкрити ворота» і здати штаб ВМС російським військам. Контр-адмірал Денис Березовський відмовився виконувати накази Міністра оборони України «як злочинні», відмінив бойову готовність Військово-Морських сил України, зброю і боєприпаси наказав здати в арсенали і кімнати озброєння, а бронетехніку завести в парки за місцями дислокації. Останнім його наказом був наказ військовим частинам і кораблям у випадку блокади і ізоляції «не чинити жодного опору та віддавати зброю, амуніцію, інше майно і озброєння росіянам» і розпорядився бути готовими 3 березня скласти присягу «на вірність народу Криму» та захищати Крим від «Правого сектору».

За відмову виконувати накази в.о. Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх відсторонив контр-адмірала Дениса Березовський від посади командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України і призначив виконувачем обов'язки командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України контр-адмірала Гайдука Сергія Анатолійовича, до того першого заступника начальника штабу Військово-Морських сил Збройних Сил України.

«Накази Березовського виконуватися не будуть позаяк є протизаконними і тому нами проігноровані – морські піхотинці будуть стояти до кінця. Наказ Березовського скласти зброю скасував Міністр оборони Тенюх», - у відповідь Д. Березовському заявили офіцери штабу батальйону морської піхоти у Феодосії.

Наказом виконуючого обов'язки Президента України Олександра Турчинова Денис Березовський звільнений з посади командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України. Проти контр-адмірала Д. Березовського Генеральною прокуратурою України порушена кримінальна справа за статтею «зрада».

Капітан 1 рангу
Петро Гончаренко

Вранці Академію ВМС знову спробували захопити російські військовослужбовці. Отримавши рішучу відсіч, облишили спробу увійти на територію навчального закладу. Під вечір до Академії прибув командувач ЧФ віце-адмірал О. Вітко разом з українськими адміралами Ю. Ільїним і В. Максимовим з вимогою здати академію ЧФ РФ. Отримавши відмову від в.о. начальника Академії капітана 1 рангу Петра Гончаренка, російський адмірал виставив ультиматум здатися і вийхав. Після зустрічі з командувачем ЧФ начальник факультету полковник ВМС О.

Каряка висловив впевненість, що «слов'яни ніколи між собою не будуть воювати». У той же час до воріт Академії ВМС почали стягуватися антиукраїнські організації і так звана «севастопольська самооборона».

Полк зв'язку ВМС ЗС України заблокований з усіх сторін російським спецназом, антенне поле полку захоплене російськими козаками. Російськими десантниками і «самообороною» захоплений передавальний центр полку зв'язку у с. Дергачі і передавальний вузол ТРК МО України «Бриз».

Сергій Аксьонов оголосив, що на базі Військово-Морських сил України, які базуються на Кримському півострові, за його «наказом» будуть сформовані «військово-морські сили Криму» з утриманням за російськими законами та «наказав» усім військовим у Криму йому

підпорядкуватися: «Наказую усім військовослужбовцям ВМС Криму, які несуть службу на території Севастополя, вважати такими, що не підлягають виконанню будь-які рішення, накази та розпорядження самопроголошених органів та урядових осіб України, у т.ч. і незаконно призначеного міністра оборони Тенюха І.Й... Не приймати до виконання будь-яких наказів про використання зброї до отримання моїх власних розпоряджень. Забезпечити обов'язкове виконання моїх наказів як верховного головнокомандувача Автономної Республіки Крим та Севастополя». Цей т.зв. «наказ» військовослужбовцями ВМС був проігнорований.

До КПП Навчального центру ВМС України прибуло 15 російських вантажівок з озброєними російськими військовослужбовцями, які під час атаки захопили його арсенал. Спроба російського спецназу вивезти зброю з території української військової частини на автомобілі КАМАЗ була блокована всередині загону українським БТРом. Оборону Навчального загону очолив прибувший в загін в.о. начальника Академії ВМС ЗС України капітан 1 рангу Петро Гончаренко. Офіцери стали «живим щитом» навколо бронетранспортера і не дали російським військовим відбуксирувати його в сторону. Незважаючи на те, що десантники РФ двічі стріляли з автомата у повітря, українські військові не відступили і не піддалися на провокацію силового сценарію. Прийшли до компромісу: російський спецназ залишає територію військової частини, а КАМАЗ із зброєю в супроводі українських військових відправляється на 174-у базу зберігання озброєння ВМС України.

До командирів усіх військові частини Збройних Сил України, дислокованих на території Криму, протягом ночі продовжували перебувати «невідомі» переговорники з пропозицією не чинити опору військовослужбовцям ЗС РФ, скласти зброю й перейти на сторону «законної влади Криму», перейти до її «вмс чи інших силових структур», взамін обіцяючи забезпечити їм гідні умови служби й повний соціальний захист.

На в'їзді в Крим окупанти організували контрольно-пропускний пункт «Турецький вал», який повністю контролюється російськими військовими. Українських журналістів через нього не пропускають, обшуковують весь автотранспорт з українськими номерами.

Російські десантники і козаки захопили Контактний пункт ВМС України з НАТО у Севастополі.

Окремий загін боротьби з підводно-диверсійними силами і засобами ВМС України (бухта Стрілецька) погодився підпорядкуватися ЧФ РФ і владі Криму.

У зв'язку з тим, що військовослужбовці 36-ої окремої бригади берегової оборони ВМС ЗС України в смт Перевальне відмовилися виконувати ультиматуму російського спецназу здати зброю, залишити бойові пости, поставити бойову техніку у бокси, та пропустити їх на територію в/ч, територію бригади зовні заблокували. Навколо периметру розташування бригади розмістили близько тисячі озброєних російських бійців, близько 20 КАМАЗів та декілька бронемашин «Тигр», які біля КПП бригади розташували свій польовий табір.

Російськими десантниками і «самообороною» заблоковано береговий ракетний дивізіон ВМС (с. Резервне).

1-му батальйону морської піхоти ВМС України у Феодосії російські спецназівці висунули ультиматум: до 10.00 ранку здатися «законній владі Криму». Інакше – штурм!

Президенти Росії і США Путін і Обама поговорили по телефону. Під час телефонної розмови президент Росії Володимир Путін заявив президенту Сполучених Штатів Америки Бараку Обамі, що Росія має право захищати російськомовне населення в Україні. На це Обама відповів Путіну, що Москва не має права провадити військову інтервенцію проти суверенної України.

Близько 18.00 в Південну військово-морську базу ВМС України у селищі Новоозерному (Євпаторійська міська рада) прибуло чотири вантажівки без номерних знаків завантажені озброєними стрілецькою зброєю військовослужбовцями Збройних сил РФ без розпізнавальних знаків. Розділившись на дві групи, вони оточили штаб бази та захопили причальну стінку в 5-у військовому містечку. Штабу Південної в/мб запропонували здатися і підняти прапор РФ, але отримали відмову. Біля штабу бази та на дахах навколишніх будинків окупанти встановили свої вогневі точки та виставили пости спостереження. Штаб бази натомість забарикадувався з кулеметним гніздом.

Три президенти України Леонід Кравчук, Леонід Кучма і Віктор Ющенко закликали чинну владу розірвати «Харківські угоди» про базування Чорноморського Флоту Російської Федерації в Криму в обмін на надану знижку на енергоносії. «Ми звертаємося до Верховної ради України негайно провести засідання. Оголосити мобілізацію і бути готовими до захисту нашої землі. Верховна Рада повинна денонсувати Харківські угоди. Українська влада повинна добиватися рішення про негайне підписання Угоди про Асоціацію з Євросоюзом», - вважають президенти.

Російські десантники, севастопольські і кубанські козаки відключили штаб Військово-Морських сил ЗС України від забезпечення електроенергією, залишивши без світла і всі навколишні цивільні установи.

У зв'язку з введенням російських військ в Україну посли США, Канади і Британії покинули Росію.

Російські військовослужбовці заблокували батальйон морської піхоти ВМС України у Керчі. Активних конфліктних дій наразі не застосовують. Щоб не допустити провокацій і незаконних дій російських військовослужбовців, близько тисячі кримських татар стали живим щитом між російськими окупантами і бійцями батальйону морської піхоти ВМС України в Керчі – мають надію, що ситуацію можна мирно улагодити з окупантами.

Держсекретар США Джон Керрі назвав безпрецедентним актом агресії політику Росії відносно України і пригрозив Москві жорсткою реакцією США та інших країн, аж до економічної ізоляції.

У Севастополі відключили від телевізійного ефіру телерадіокомпанію Міністерства оборони України «Бриз», а з нею і телеканал «Інтер»; як пояснили на РТПЦ «Севастополь» – раптово зламалася антена.

Російські десантники здійснюють системні напади групами до 100 спеціально екіпірованих військовослужбовців ЗС Росії і затим блокують адміністративні будівлі Азово-чорноморського регіонального управління та штабу Сімферопольського загону Державної прикордонної служби України. Близько 22.30 у неділю група спецназівців ЗС РФ напала на відділ прикордонної служби «Керч», вибила вікна і

двері, знищила засоби зв'язку та автоматизовані робочі місця в кабінетах підрозділу і захопила його територію.

Російських військових і козаків, які блокують штаб ВМС, зранку до вечора пікетують група ветеранів ВМС, українські севастопольські активісти і декілька членів сімей військовослужбовців. Раз за разом виникають сутички між ними.

На заклик новоствореної «Всекрымської української Ради проти війни, російської окупації і сепаратизму» близько сотні мешканців міста мітингували проти окупації півострова біля пам'ятника Тарасові Шевченку у Сімферополі.

У селищі Гвардійському російські окупанти обладнали запасний командний пункт для командувача Південного військового округу ЗС РФ, звідки проводиться управління окупаційними військами в Криму.

У Краснодарському краї зосереджене угруповання російських військ чисельністю в 15 тис. людей з важкою бойовою технікою в готовності подальшого перекидання до Криму. З Белгородської області РФ в східні області України активно перекидаються автобусами російські «тітушки». Керують процесом офіцери ГРУ ГШ ЗС Російської Федерації.

У зв'язку з оголошеною в Україні частковою мобілізацією до Збройних Сил група активістів громадської організації «Севастопольський Майдан» прибула до севастопольського міського військкомату для мобілізації до Збройних Сил України. Біля військкомату зібралося близько сотні людей, однак у військкоматі крім чергового не було нікого. Черговий про організацію мобілізації пояснити нічого не зміг і відправив людей по домівках. У штабі Військово-Морських сил пояснювати систему мобілізації до Збройних Сил відмовилися.

3 березня

6.00 Бойовики так званої «самооборони» та російські кубанські козаки під керівництвом зрадившого військовій присязі контр-адмірала Дениса Березовського намагалися захопити штаб ВМС. Зусиллями комендантської охорони і офіцерів штабу «самооборонці» разом з їх «командувачем» були видворені за межі штабу.

О 6.30 ранку буксири ЧФ РФ вивели з Севастопольської бухти списаний великий протичовновий корабель (по укр. класифікації - фрегат) «Очаків», який, підірвавши, затопили на вході з моря в озеро Донузлав, перекрили фарватер і заблокували в озері 5-у бригаду надводних кораблів ВМС України: ВДК «Костянтин Ольшанський», СДК «Кіровоград», корвет «Вінниця», морські тральщики «Черкаси» і «Чернігів», базовий тральщик «Маріуполь», рейдовий тральщик «Генічеськ», та дивізіон суден забезпечення - близько 10

ВПК «Очаків», затоплений окупантами на фарватері виходу з озера Донузлав в море

катерів і суден різного призначення. До цього вихід з озера Донузлав в море на зовнішньому рейді сторожили морський буксир «Шахтар», сторожовий корабель, малий

ракетний корабель і ракетний крейсер «Москва» Чорноморського флоту Російської Федерації.

Захопивши Керченський порт і паромну переправу, російське командування розпочало активну доставку двома поромами через Керченську протоку з кубанської сторони до Криму російських десантників і бойової зброї, у тому числі танків, важких гармат, систем залпового вогню, ракетних і реактивних установок та БМП, які направляються для створення ліній оборони на адміністративному кордоні АРКрим з Херсонською областю.

До 36-ї бригади берегової оборони ВМС України прибуло ще одинадцять КАМАЗів з російськими автоматниками. Таким чином її блокують більш чим тисяча російських десантників, на озброєнні яких знаходиться понад 30 видів різної бойової техніки, у тому числі важкої бронетехніки і артилерії. Біля території бригади окупанти зміцнили свій табір, а неподалік на горбах розмістили артилерію.

Балаклавську бухту з моря блокують малі ракетні кораблі ЧФ, а з берега бригаду українських прикордонників блокує близько сотні морських піхотинців ЧФ РФ з козаками. Вночі українські морські

прикордонники у Балаклаві відбили спробу штурму їхньої військової частини.

10.00. Попри заблокованість, у штабі ВМС України відбулося шикування офіцерського складу, під час якого провели загальні збори з визначенням відношення офіцерів штабу до ситуації. Присутні на зборах зустріли оплесками виступ виконуючого обов'язки командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України контр-адмірала Сергія Гайдука, який підтвердив рішучість особового складу не піддаватися на провокації, не допускати захоплення зброї, чітко виконувати завдання, визначені Законами та іншими нормативно-правовими актами України, стійко та мужньо переносити труднощі в ситуації, що склалася. Затим до штабу ВМС дозволили зайти екс-командувачу ВМС Денису Березовському і дали змогу виступити перед офіцерами штабу. У своєму виступі адмірал-зрадник намагався схилити офіцерів штабу до зради військовій присязі і українському народу. Офіцери штабу заклик зрадника висміяли, його пропозиції відхилили і заявили про вірність військовій присязі, відмовилися підкорятися так званому «командувачу флотом республіки Крим», якого вчора «за нездатність організувати управління військами в екстремальних умовах» рішенням виконуючого обов'язки Міністра оборони України було відсторонено від виконання обов'язків командувача. Випровадивши Березовського за межі штабу ВМС України, офіцери дружно заспівали Державний Гімн України і продовжили захищати штаб ВМС України.

Прибувши на двох КАМАЗах, російські спецназівці захопили і обеззброїли українську берегову прикордонну заставу у Севастополі.

Центр оперативного і бойового забезпечення ВМС України у Бахчисараї заблокували шість російських БТРів і десять КАМАЗів з автоматниками.

Біля воріт штабу ВМС російські сепаратисти напали на керівника медіа-центру ІРС «Севастополь» Тетяну Рихтун, яка знімала на відео спробу бойовиків зламати ворота штабу. Жінку вдарили по голові, повалили на землю і відібрали відеокамеру. Проломили голову і севастопольцю Дмитру Сабаяєву. Бойовики були озброєні і мали пляшки з коктейлями Молотова.

Академії ВМС знову виставлено ультиматум здатися до 5.00 ранку.

Підтримку продуктами заблокованому штабу ВМС надали ветерани ВМС України, просвітяни та активісти ГО «Майдан Севастополя». Представники цих організацій протягом дня під штабом пікетують севастопольських сепаратистів.

Кримська «самооборона» разом з російським спецназом здійснила напад на Керченський загін морської охорони та вдруге на Севастопольський загін морської охорони. Під час спроби прорватися на території українських військових частин, російські військовослужбовці знищили систему відеоспостереження. Після виходу прикордонних кораблів до Одеси в підрозділах залишилася незначна кількість військовослужбовців, яким було вже трудно тримати тривалу оборону від значно переважаючих сил противника.

У штабі ВМС та в управлінні по роботі з особовим складом відмовилися підтримати пропозицію «Просвіти» і організації Спілки офіцерів України організувати спільний буферний мітинг з військовослужбовців, членів їх сімей, просвітян і ветеранів ВМС України. Причина відмови – це буде конфронтація і військові поза політикою.

Озброєні російські десантники остаточно захопили Керченський морський порт і паромну переправу. На захопленій паромній переправі «Крим-Кавказ» накопичується російська бронь- і реактивна техніка.

13:00. До в.о. командира 10-ї Сакської морської авіабригади Військово-Морських сил ЗС України (с. Новофедорівка, Саки, Крим) полковника авіації Ігора Бедзай прибули представники ЧФ РФ і Південного військового округу Збройних Сил РФ та виставили ультиматум, що якщо вони не здадуть їм бригаду із зброєю і технікою то їх будуть бомбити авіацією ЧФ РФ. Полковник Ігор Бедзай ультиматум відкинув.

Полковник
Ігор Бедзай

До командування 204-ї бригади тактичної авіації Повітряних Сил ЗС України імені О. Покришкіна (Бельбек) прибув представник ЧФ РФ і поставив ультиматум: або сьогодні до 16.00 авіаційна бригада Повітряних сил ЗС Ук-

раїни переходить на сторону «кримської влади» і присягає їй на вірність, або окупанти застосують до українських військовослужбовців «жорсткі заходи». Офіцери бригади висміяли представника з «братського флоту» і йому прийшлося повертатися з тим, з чим і прийшов. Для остаточного захоплення української авіаційної бригади на Бельбеці російські десантники і спецназ використовуючи світлошумові гранати захопили караульне приміщення, склади і майже всі будівлі, крім штабу бригади.

Вночі над Чорним морем ланка українських літаків Су-27 перехопила російські винищувачі, які двічі перетинали повітряний кордон України у південному секторі. З визначеного оперативного аеродрому на локалізацію порушників був піднятий перехоплювач зі складу Миргородської бригади тактичної винищувальної авіації, який знаходився у зоні бойового чергування та готовності до протидії порушникам відповідно поставлених завдань.

Президент США Барак Обама, канцлер Німеччини Ангела Меркель, президент Польщі Броніслав Коморовський і прем'єр-міністр Великобританії Девід Кемерон в телефонному режимі домовилися об'єднати зусилля по підтримці українського уряду і народу та забезпеченні безумовного виконання норм міжнародного права і європейської міжнародної системи безпеки.

Президент США Барак Обама і прем'єр-міністр Великобританії Девід Кемерон назвали дії Росії по відношенню до України неприпустимими. Обама і Кемерон попередили про «значні втрати», якщо Росія в найближчі кілька годин не виведе свої війська з Криму.

Денис Березовський і Сергій Аксьонов гелікоптером Мі-8 особисто прибули умовляти перейти на сторону «законної влади Криму» українських морських піхотинців і військових зенітно-ракетного полку у Феодосії. Офіцери морської піхоти спілкувалися з прибулими зрадниками через металеві ворота на в'їзді до військової частини – на територію батальйону Сергія Аксьонова і Дениса Березовського не впустили. Командування та військовослужбовці батальйону висловили впевненість у правомірності своїх дій, підтвердили вірність військовій присязі та відмовилися розглядати висловлену Березовським пропозицію приєднатися до неіснуючих «збройних сил Криму». Спілкування українські морські піхотинці завершили вигуками

«Слава морській піхоті! Слава Україні!». Морські піхотинці, а за ними і зенітники Феодосії, ультиматуми відхилили.

Російські козаки і місцеві сепаратисти захопили севастопольський військкомат.

Тривають активні переміщення десантних кораблів російського ВМФ в акваторії Чорного моря на вхід та вихід із порту Севастополь до Кавказького узбережжя – і не лише ЧФ РФ, а й кораблі з Балтійського та Північного флоту Російської Федерації.

У ніч на 3 березня підрозділи і частини Внутрішніх військ МВС РФ, дислоковані в прикордонних з Україною територіях, були приведені в підвищену боєготовність. Командному складу наказано забезпечити готовність до термінового перекидання військ в Україну.

Міністр палива й енергетики України Юрій Продан заявив про втручання російського керівництва в діяльність енергетичної системи в Криму.

Командувач Чорноморського флоту ВМФ РФ віце-адмірал Олександр Вітко поставив черговий ультиматум українським кораблям і військовим частинам: якщо до 5 годин ранку завтрашнього дня вони не здадуться, почнеться справжній штурм підрозділів і частин ЗС України по всій АРКрим.

До 18-го дивізіону суден забезпечення ВМС України особисто прибув командувач ЧФ РФ віце-адмірал О. Вітко з ультиматумом до 15:00 спустити Військово-морський прапор, скласти зброю і здати всю техніку в розпорядження російських окупантів. Його ультиматум був відкинутий. Особовий склад готується відбити атаку противника і зайняв оборону по периметру території дивізіону.

Найбільшу в Криму незалежну телерадіокомпанію «Чорноморську» відімкнули від ефіру.

Виконуючий обов'язки Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх та Головнокомандувач Збройних Сил - начальник Генерального штабу Михайло Куцин звернулися до особового складу військових частин, дислокованих на території Автономної Республіки Крим та членів сімей військовослужбовців з спеціальним зверненням:

«Дорогі співвітчизники! Товариші генерали і адмірали, офіцери, прапорщики і мічмани, сержанти і старшини, солдати і матроси! Шановні члени сімей військовослужбовців! На землі, де віками дружно жили і працювали українці, росіяни, кримські татари, вірмени, греки посіяно розбрат. Деструктивні сили відчайдушно намагаються розірвати добрі стосунки між представниками різних народів, поділити їх за національною ознакою, перетворити квітучий Крим у зону воєнно-політичного конфлікту. Вам випала непроста доля у важкий для країни час першими стати на заваді неприхованої військової агресії, метою якою є порушення територіальної цілісності України. Незважаючи на численні спроби російських військовослужбовців та радикально налаштованих проросійських сил захопити або заблокувати українські військові частини, примусити вас скласти зброю, ви не піддаєтеся на провокації, жорстко засуджуєте зрадників, демонструєте величезну витримку і впевненість у правоті своїх дій. Глибоко усвідомлюючи, що за вами правда, ви зриваєте плани агресора та робите усе залежне, щоб над військовими частинами України гордо майорів Державний Прапор. Від імені керівного складу Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України та усього особового складу Збройних Сил засвідчуємо всебічну підтримку вашій принциповій позиції та щиро дякуємо за вірність Військовій присязі! Окремо, хочемо висловити слова сердечної вдячності сім'ям військовослужбовців за моральну підтримку, розуміння та витримку. Ви маєте бути впевнені, що ви не залишені без підтримки. Керівництво держави вживає усіх можливих політичних, дипломатичних та організаційних заходів щодо розв'язання кризової ситуації, в першу чергу мирним шляхом. Водночас, Міністерством оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України заплановано низку заходів щодо нормалізації обстановки, забезпечення безпеки військовослужбовців та членів ваших родин. Віримо, що ваші патріотизм, професіоналізм та вірність Конституційному обов'язку будуть гідно оцінені Українським народом, який незворотно обрав шлях побудови вільної та демократичної держави. Виконуючий обов'язки Міністра оборони України І.Й.ТЕНЮХ. Начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-лейтенант М.М.КУЦИН».

Представник командування Чорноморського флоту Російської Федерації висунув ультиматум особовому складу корвета «Тернопіль» та кораблю управління «Славутич» здатися до 18.00 третього бе-

резня й покинути кораблі. Моряки однозначно заявили про вірність українській присязі.

Кілька сотень кримських жінок на шосе Сімферополь - Бахчисарай провели акцію протесту проти російського вторгнення у Крим, за мир і дружбу. Вони вишикувалися вздовж автотраси з українськими прапорами, жовтими і блакитними кульками і плакатами «Крим – це Україна», «Кохати, а не воювати», «Стоп Путін!», «Ми ростимо дітей для щастя і миру», «Кримські татари, росіяни, українці за мир», «Поверніть нам мир!» тощо. Мітингувальники скандували: «Ні війні!», «Крим за мир». Жінки розповіли журналістам, що їх хвилює і лякає вигляд озброєних до зубів російських військових без розпізнавальних знаків, військова техніка, агресивні російські козаки і «самооборонці», які формують бандитські угруповання. Учасники заходу заявили, що виступають за територіальну цілісність України і проти російської окупації Кримського півострова.

2014, березень. Протести кримських жінок проти російської агресії

Штаб ВМС України пікетують близько 400 кубанських і донських козаків та членів севастопольських проросійських організацій, які скандують гасла «Присягу Криму!», «Фашизм не пройде» та «Росія, Росія!». Поряд з ними по периметру штабу знаходяться російські автоматники.

В 19.00 вони разом з «тітушками», озброєними бітами та металевою арматурою, розпочали штурм штабу. Штурм відбито. Після штурму навколо штабу ВМС України проросійські сили почали будувати барикади, виставили по периметру штабу охорону та розпочали психологічну атаку – агітаційна машина почала транслювати проросійські патріотичні пісні, проголошувати заклики про слов'янську дружбу і антифашистські гасла. Через вулицю, напроти штабу, українські активі-

сти у невеликому числі проводять акцію підтримки моряків штабу ВМС. Між ними і російськими козаками раз за разом проходять сутички і конфлікти.

В прикордонних з Україною регіонах Росії під видом навчань на «незнайомій території» триває активна передислокація російських військ до державного кордону з Україною. До нашого кордону з російської сторони вже підтягнуті підрозділи 4-ї танкової дивізії, а також 2-ї бригади спецпризначення, 20-ї окремої мотострілкової бригади збройних сил Російської Федерації.

Для блокування перешийку на Перекопі з Севастополя перекинута 3-тя артилерійська батарея 810-ої окремої бригади морської піхоти Чорноморського флоту РФ. Туди ж направили і 35 одиниць техніки - БТРи та бронеавтомобілі «Тигр».

Для морально-психологічної підтримки українських військовослужбовців до Академії ВМС ім. Нахімова, Севастопольської в/мб в Стрілецькій бухті та до аеродрому в Бельбеці прибули мешканці Севастополя, просвітяни, члени Союзу українок і протягом дня провели мітинг підтримки українських моряків. Там же відбулися сутички між українцями та російськими козацькими бандформуваннями.

4 березня

Близько 5:20 у Стрілецькій бухті роздалися сигнали корабельних сирен і ревунів, які сповіщали особовий склад кораблів ВМС України про оголошення «Бойової тривоги». За сиренами прозвучали різноманітні команди: «Бойова тривога! Диверсанти по лівому борту!». Були запущені двигуни кораблів, які застигли в бойовій готовності. За борт проти підводних диверсантів полетіли бойові гранати. Через десять хвилин для організації оборони своїх військових частин, за сигналом «Бойова тривога» був піднятий особовий склад і берегових частин, які дислоковані у Стрілецькій бухті. Під КПП Севастопольської в/мб почали збиратися російські козаки.

Вихід в море з озера Донузлав, окрім затопленого 3 березня ВПК «Очаків», заблокували ще двома маломірними суднами, які затопили поряд з «Очаковом». Південній військово-морській базі ВМС виставили ультиматум здатися, який офіцери штабу бази відхилили.

Скандуючи гасла «Росія!» проросійські організації з прапорами «Русского єдинства» зранку заблокували в/ч 3835 у Бахчисараї та

вимагають від командира частини капітуляції і здатися представникам російської армії. Після його відмови виконати їх вимоги грубо принижували українського офіцера.

Кримська «самооборона» і кубанські козаки пошкодили електропідстанцію і обезточили військове містечко батальйону морської піхоти ВМС України у Феодосії.

Президент Росії Володівір Путін на прес-конференції заявив, що поки не бачить необхідності направляти російські війська в Україну, і що у Криму перебувають «місцеві сили самооборони», на озброєнні яких перебуває техніка і зброя, мовби «передана» їм українськими військовослужбовцями.

Особовий склад 1-ї бригади надводних кораблів Центру морських операцій Військово-Морських сил України оприлюднив звернення до засобів масової інформації з приводу прес-конференції президента Російської Федерації, проведеної 4 березня 2014 року: «Мы, военные моряки Украинского флота, внимательно выслушали позицию и мысли Президента Российской Федерации В.В. Путина, озвученные им во время пресс-конференции проведённой в Москве 4 марта 2014 года. Во время встречи, общаясь с журналистом компании «Рейтер», Президент России тонко подметил, как умение выкручиваться и уходить от ответа присуще дипломатам. Но мы люди военные и, как известно, нам присуща особенность говорить и действовать прямо, после того как дипломаты исчерпывают взаимные доводы. Исходя из этого, мы считаем себя правомочными обвинить Президента Российской Федерации в неприкрытой лжи. Лжи, которая касается непосредственного участия Вооружённых Сил Российской Федерации в тех событиях, которые на протяжении последних нескольких суток и сегодня происходят на территории Автономной Республики Крым и городе Севастополе. В настоящий момент военные корабли Военно-Морских Сил Украины «Тернополь» и «Славутич», находящиеся непосредственно в Севастопольской бухте, блокированы боевыми кораблями и судами Черноморского флота ВМФ России на каждом из которых находятся подразделения морской пехоты, количеством до одного взвода вооружённые автоматическим оружием и в соответствующей экипировке. Памятуя замечание господина Путина В.В. о том, что подобную форму одежды и снаряжение можно приобрести в любом магазине, пользуясь случаем, хотелось бы поинтересоваться в каком именно,

а так же где в нарушение законодательства Украины можно купить автоматическое оружие, боевые пистолеты и гранатомёты. Заодно напомнить, что ни одно из подразделений Вооружённых Сил Украины, дислоцируемых в Крыму, оставшись верными чувству долга и Воинской Присяге на ВЕРНОСТЬ УКРАИНСКОМУ НАРОДУ, не сдало ни пяди территории воинских частей и вверенное им боевое оружие, тем более в таком количестве. В ответ на все инсинуации, грязный поток лживой информации из уст нечистоплотных политиканов и подкупленных ими журналистов мы: офицеры, мичманы, старшины и матросы Военно-Морских сил Вооружённых Сил Украины открыто заявляем, что будем честно и до конца выполнять свой воинский долг, защищая свою страну и народ Украины, как делаем это все годы независимости, не за должности и зарплаты, а потому что это наша земля и для нас дорога жизнь каждого человека, живущего на этой земле, к какой бы национальности он не принадлежал. Личный состав бригады надводных кораблей. 4 марта 2014 года, город Севастополь». Звернення підписав командир бригади капітан 1 рангу Олексій Доскато, а оприлюднив заступник командира бригади по роботі з особовим складом капітан 2 рангу Олександр Гончаров.

У соціальних мережах появилася позиція курсантів Академії ВМС України: «Мы, курсанты Нахимки, не поддерживаем русскую сторону, не принимаем крымскую присягу, тем более мы не националисты, не бендеровцы. Нас не надо жалеть, что мы мол погибаем тут, мы не голодаем, не умираем от жажды. Мы стоим за свою родину и народ, украинский и крымский как единое целое! Не ведёмся на провокации Правого Сектора, Севастопольской самообороны, Донских казаков и других. Мы надеемся, что государство наше не поступит с нами как с «Беркутом», не кинет... Мы будем стоять до последнего и не поддаваться на провокации. Будущее флота, мощь и защита морских границ Украины».

В Козачій бухті (Севастополь) з ВДК «Азов» ЧФ РФ розвантажили близько 50 одиниць бойової колісної техніки і 30 автомобілів для перевозки особового складу.

Прикордонники констатують накопичення військової техніки і військовослужбовців ЗС РФ перед переправою «Кубань-Кавказ». Протягом дня кожним поромом переправляються військовослужбовці на тентованих КАМАЗах. На кубанському березі готуються до пере-

прави 15 танків, 10 БТР 76-ї Псковської десантно-штурмової дивізії та 31-ої Ульяновської десантно-штурмової бригади, а також для переміщення в Крим приготовлені понтони.

У Євпаторії озброєний російський спецназ і переодягнені в «самооборону» російські військові з свавільством штурмують зенітний полк ППО Повітряних сил ЗС України. Побили матерів і дружин українських військових, які, протестуючи, хотіли зупинити це самочинство. Командир частини просить надіслати журналістів. Поки обходиться без стрілянини і великої крові.

У Криму розпочалося переслідування за національною ознакою і кримські українці стали побоюватися за власну безпеку та безпеку своїх дітей. У Севастополі і в Криму стало небезпечно демонструвати національну символіку України і розмовляти українською. Якщо відбувається якась дискримінація тієї чи іншої національної спільноти на території Криму, то це передусім стосується українців, а не проросійської частини населення чи загалом російської громади, яку сьогодні нібито захищають від якихось ворожих сил російські військовослужбовці, кажуть кримські українці. Вони вкрай негативно оцінюють останні події у Криму. Багато-хто вже намагається вивести своїх дітей із півострова. На материковій Україні появились біженці з Криму.

Генерал-майор
Василь Черненко

Щоби не дозволити окупантам захопити бойову морську авіаційну техніку і озброєння, зберегти цей вид сил флоту України, не зважаючи на повну блокаду авіабригади російськими десантниками, п'ять бойових протичовнових вертольотів і три літаки 10-ї Сакської морської авіаційної бригади (с. Новофедорівка, Саки, Крим) Військово-Морських сил ЗС України під керівництвом в. о. командира бригади полковника Ігора Бедзай і генерал-майора Василя Черненка зуміли піднятися в повітря і успішно переміститися до військового аеропорту «Кульбакіне» в Миколаєві.

Штаб ВМС України додатково заблокували озброєні севастопольські «самооборона» і козаки. З боку контрольно-пропускного пункту (КПП на вул. Соловйова) блокують «Русский блок» і російські коза-

ки. З боку головного КПП напроти супермаркету «Фуршет» - байкери з козаками. Навколо штабу патрулюють військові патрулі кожний з яких складається з трьох озброєних десантників: один з ручним кулеметом, два – з автоматами, з повними боєкомплектами. Координатори блокади - відставні офіцери ЧФ або перевдягнені військові. Пропускають лише на вихід зі штабу. Вранці сюди прибув начальник медичної служби ВМС з двома медсестрами, з метою надати поміч заблокованим військовослужбовцям. «Самооборона» медичних працівників в штаб не пропустила. Сепаратистів пікетують ветерани ВМС, невелике число членів сімей українських моряків та просвітяни, але їх значно менше чим козаків-сепаратистів.

Військово-політичне керівництво РФ заявило про рішення припинити «військові навчання» поблизу кордонів з Україною. За версією МО РФ, «навчання» припиняться, і військові частини повернуться в місця постійної дислокації починаючи з 7 березня.

1-й батальйон морської піхоти ВМС України у Феодосії подякував народу України, а особливо за патріотизм і підтримку, яку їм надають кримчани. Бійці залишаються вірними присязі, даній народу України і просять подальшої моральної і духовної підтримки.

Командувач Чорноморським флотом РФ віце-адмірал Олександр Вітко та самопризначений керівник виконавчої влади Севастополя Олексій Чалий прибули і були пропущені в штаб Військово-Морських сил України в Севастополі, де зустрілися з виконуючим обов'язки командувача ВМС ЗС України контр-адміралом Сергієм Гайдуком. Причиною зустрічі стала ситуація, коли українські військовослужбовці і члени їх родин стали заручниками в ситуації, що склалася в Криму. Під час зустрічі була погоджена думка, що для врегулювання конфлікту необхідно негайно почати проведення політичних переговорів між владою України, Криму й Севастополя за участю представників інших сторін. Однак головним питанням виявилось невдала спроба переконати українського командувача влитися до лав так званого «флоту республіки Крим».

Полковник Юлій Мамчур з офіцерами бригади намагається прорватися до своїх бойових літаків

О 8 годині ранку офіцери-авіатори 204-ї Севастопольської бригади тактичної авіації ЗС України імені О. Покришкіна (аеродром «Бельбек») з розгорнутими Бойовим прапором і Державним прапором України колоною на чолі з командиром полковником Юлієм Мамчуром попрямували до своїх бойових літаків, які були заблоковані російськими військовими. Коли колона співаючи Гімн України підходила до стоянки літаків, росіяни зробили кілька по-

переджувальних пострілів у повітря, проте, це не зупинило колону. Українські офіцери повернулися на свої службові місця до своїх бойових літаків, які вже виявилися пошкодженими.

У бухті Козача (Севастополь) розвантажалося чотири великих десантних кораблі Балтійського і Північного флотів ВМФ РФ: «Мінськ», «Калінінград», «Оленегорський Горняк» і «Георгій Побєдоносєц». З цих кораблів було вивантажено 1600 осіб спецназу РФ на автомобілях КАМАЗ. Протягом цієї ночі через Керченську переправу перекинуто в Крим 60 танків збройних сил Росії.

Голова незаконно створеного «міського управління із забезпечення життєдіяльності міста» Олексій Чалий підписав розпорядження про покладання функцій і повноважень голови Севастопольської міської державної адміністрації на депутата міської ради Дмитра Беліка.

У Стрілецькій бухті Севастополя, де дислокуються кораблі Севастопольської військово-морської бази Військово-Морських сил Збройних Сил України, українські військові моряки виявили близько 20 підводних диверсантів ЧФ РФ.

Вечором біля контрольно-пропускного пункту батальйону морської піхоти Військово-Морських сил України у Феодосії після тривалого протистояння відбулася бійка українських активістів, кримських татар, членів сімей морських піхотинців з бандою агресивно налаштованих кубанських козаків, перевдягнених в цивільне російських військових та доставлених до міста проросійськими бандформуваннями з «кримської самооборони».

Колишні начальник штабу ВМС України контр-адмірал Дмитро Шакуро та 1-й заступник командувача ВМС України віце-адмірал Сергій Єлісеєв, які раніше подали рапорти на звільнення з Військово-Морських сил України в запас за станом здоров'я, заявили про бажання продовжити службу у ВМФ РФ.

На корвет «Тернопіль» особисто прибув командувач Чорноморського флоту РФ віце-адмірал Олександр Вітко і виставив екіпажу корабля ультимативну вимогу, здатися, спустити Військово-морський прапор ЗС України і підпорядкуватися «законній владі», тобто російському флоту. На що командир корвета ВМС України «Тернопіль» капітан 3 рангу Максим Ємельяненков відповів йому, що «руссіє не здаються!». У відповідь російський адмірал заявив, що «зітре корвет у порошок».

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 4 березня.

З поганого:

1. Події дня в Криму явно не закінчені. Зараз «гарячі точки» - Євпаторія (український зенітно-ракетний полк) і Севастополь (штаб ВМС України). В обох точках провокатори з числа «туристів Путіна» і російських козачків посилено штурмують наші частини. За їх спинами - ряди озброєних російських солдатів. Попередньо грубою силою розштовхали дружин українських військовослужбовців, які намагалися перегородити підхід до частини в Євпаторії. Через гучномовці крутять музику і закликають здаватися - ну вилиті гітлерівці.

2. Підозріле пожвавлення біля Перевального (36 бригада берегової оборони ВМС України). Сюди перекинуті додаткові сили окупантів. Українські військові чекають нічного штурму.

3. Саме погане - уже помічені випадки переодягання прямо на вулиці «російських тітушек» в українську військову форму (Севастополь). (Диявольськи не вистачає відео. Ми благаємо кого можемо з хлопців – знімайте! Ще більше не вистачає тележурналістів з професійною технікою. Насторожує швидке прибуття до Криму міжнародних спостерігачів. Якщо Путін вирішив йти до кінця, а на це вельми схоже, - сьогоднішня ніч буде дуже непростюю. Дай Бог сил нашим хлопцям!

З хорошого:

1. Вчорашнє засідання Радбезу ООН дало гарні плоди - Путін почав здавати позиції. 7 березня закінчуються «навчання» російських

військ в прикордонних з Україною територіях. Ми будемо дуже ретельно відслідковувати ситуацію, тим більше, що канали отримання інформації вже налагоджені, чи дійсно російські війська повернуться в пункти постійної дислокації. Є надія, що під тиском міжнародного співтовариства Кремль скасував вторгнення в східні області України. Хоча розслаблятися явно рано.

2. Відзавтра Крим - під пильною увагою міжнародних структур. Представники та спостерігачі вельми високого рівня побачать все своїми очима. Сподіваємося, вони вже здатні констатувати правду, на відміну від того задурманування російською пропагандою, яке було ще 2 дні тому назад.

3. Сьогодні перший день, коли в українському інформаційному просторі путінська пропаганда здала позиції і поступилася місцем об'єктивної інформації. А то, чесно кажучи, всі ці маревні фейки «РИА Новости» та інших втомили. Сьогодні російські ЗМІ ще намагалися гнати хвилю фальсифікату (одні «три українських зенітно-ракетних полки, які здалися самообороні» чого варті!). Але на неї вже мало хто вівся. І це добре. Їх завдання - посяти в нас паніку, наше завдання - чітко фіксувати дії агресора.

5 березня

Блокування українських кораблів кораблями «братського Чорноморського флоту» Російської Федерації посилюється. Кораблі допоміжного флоту Чорноморського флоту РФ вишикувалися в лінію поперек фарватерів Головної і Стрілецької бухт, встановили бонові загородження та додатково затягли протидиверсійні сітки. Вночі блокуючих кораблів і суден менше, до ранку угруповання збільшилося до шести одиниць. «Славутич» затиснутий габаритними суднами з усіх боків у Артилерійській бухті Севастополя. З буксирів, завдання яких притиснути до берега любий український корабель, який почне приготування до виходу в море, періодично до 12 годин ночі лунає ревун. Біля стоянки наших кораблів крутиться катерок Чорноморського флоту то підскакуючи до них, то відскакуючи – перевіряє чи не спить український екіпаж. Малий протичовновий корабель ЧФ (корвет - по укр. класифікації) несе брандвахту на виході з Стрілецької бухти в 3 – 4 кабельтових від берега, то включає то вимикає ходові вогні – демонструє готовність дати хід. На зовнішньому рейді несе чергування і контролює навколишню акваторію ракетний крейсер Чорноморського флоту «Москва».

Контр-адмірал запасу Юрій Шалит з борту заблокованого корвета «Тернопіль» розповсюдив «Аналіз ситуації навколо Військово-

Контр-адмірал
Юрій Шалит

Морських сил Збройних Сил України та пропозиції щодо її виправлення»: «В результаті проведеної широкомасштабної операції РФ на території АРКрим (далі АРК), Військово-Морські сили Збройних Сил України (далі ВМС) опинилися в ситуації блокування як органів управління, так і кораблів, частин та окремих підрозділів, які базуються на території АРК. Досягнувши повного блокування, яке унеможливило вихід кораблів та частин з пунктів базування і дислокації, був здійснений перехід до інформаційно-психологічного впливу на особовий склад ВМС і членів їх сімей. ... В такому стані тривалий час люди знаходяться не можуть і це може привести до незворотних змін поглядів щодо вірності військовій присязі, майбутнього громадянства, місць мешкання саме військовослужбовців та членів їх сімей, говориться в «Аналізі».

У Навчальному загоні ЧФ РФ ім. Ф. Октябрського знову відмітили переодівання військовослужбовців служби за контрактом у форму кубанських козаків, яких затим строем направляють пікетувати Навчальний загін ВМС, який розташований напроти через дорогу, та інші військові частини ВМС України. Протягом ночі з Навчального загону ЧФ РФ відправляють і приймають десятки затентованих автомобілів з особовим складом збройних сил РФ.

У магазинах «військторгу» в Севастополі спостерігається масова скупка російськими військовими української військової камуфляжної форми одягу.

Для підсилення блокування українських військових частин в Севастополі з міста Саки додатково направлено 12 автобусів з російськими козаками і «тітушками».

З сторони Сімферополя до Севастополя прибуло близько 30 автобусів з «туристами Путіна - тітушками», які рухаються в бік штабу ВМС України. Штаб ВМС додатково оточений озброєними людьми в чорній формі, окремі з них представляються російськими кубанськими козаками. За ними стоять російські солдати з автоматами і

ручними кулеметами. За інформацією самих «російських тітушек», вони озброєні автоматами, раніше вилученими з розташування 727-ї окремої радіолокаційної роти тактичної групи «Крим» Повітряного командування «Південь» Повітряних Сил Збройних Сил України, дислокованої в місті Судак.

Триває перекидання російських військ на півострів Крим. На ранок 5 березня в сторону перешийка і Херсонської області висунуті російські війська: батальйон 76-ї десантно-штурмової дивізії, батальйон 22-ї окремої бригади спецназу, бронетехніка (БТР-80) 810-ї окремої бригади морської піхоти ЧФ РФ, а також 122-мм самохідні артилерійські установки.

Більшість мітингувальників біля українських військових частин до сьогоднішнього дня - це приїжджі громадяни Росії: кубанські і донські козаки, байкери («Нічні вовки») і т. д., яких зафіксували в трьох готелях Севастополя: готель «Крим» (300-400 чоловік), готель «Україна» (50 осіб), готель «Севастополь» більше сотні, яким, за їхнім визнанням, оплачують проживання, виплачують відрядні і добові та... обіцяли квартири в Севастополі у випадку його входження до РФ. Деякі кубанські козачки вже ходять новобудовами і підбирають собі квартири. Двері квартир, де проживають українські військовослужбовці чи активісти українських громадських організацій, почали позначатися хрестами – знак на депортацію.

Через вторгнення російської армії до Криму США відправили у напрямку до Чорного моря авіаносець USS «George HW Bush». За даними ЗМІ, США відправили ударну групу на авіаносці в напрямку Чорного моря, щоб мати можливість реагувати на розвиток подій на Кримському півострові в Україні. Авіаносець супроводжують сімнадцять інших кораблів і три субмарини, які 3 березня пройшли через Егейське море. На авіаносці авіакрило складають 90 літаків, включаючи вертольоти різних типів, і кілька винищувачів F-22 Raptor. Кожний американський підводний човен має двадцять чотири ракетні шахти.

3 одинадцятої години ранку до шести вечора в Козачій бухті (Севастополь) в районі розташування 810-ї окремої бригади морської піхоти Чорноморського флоту РФ з великого десантного корабля «Азов» були вивантажені близько 50 одиниць бойової техніки та 30 машин для перевезення особового складу повітрянодесантних

військ збройних сил Росії. Всього вивантажитися близько півтисячі солдат, судячи з зовнішності, це представники національних меншин, що проживають на території Росії.

У зв'язку з прибуттям кораблів НАТО в Середземне і Чорне море Росія запанікувала і вислала в повітряний простір Туреччини свій розвідувальний літак. Військово-повітряні сили (ВПС) Росії порушили повітряний простір Туреччини над Чорним морем, йдеться в повідомленні генштабу ЗС Туреччини. Про це 4 березня повідомив сайт «Navigator» з посиланням на телеканал «TRT Haber». За даними цього телеканалу, літаки ВПС Туреччини F-16 переслідували російський військово-патрульний літак Іл-20, тим самим змусивши його повернутися в міжнародний повітряний простір.

У Новофедорівці, де дислокується авіабригада ВМС ЗС України, невідомі громадяни активно скуповують камуфляжі забарвлення Збройних Сил України.

Морським піхотинцям 1-го Окремого батальйону морської піхоти ВМС у Феодосії знову відключили світло: шестеро невідомих людей у цивільному одязі, серед них 1 жінка, забарикадувалися в трансформаторній підстанції, яка живить електроенергією батальйон морських піхотинців і знаходиться за межами військової частини. Морські піхотинці вивели хуліганів за межі електропідстанції, а спеціаліст РЕС відновив знищені хуліганами запобіжники і електропостачання було відновлено. При поверненні в розташування батальйону команда морських піхотинців чисельністю 10 військовослужбовців піддалася нападу 20 невідомих агресивно налаштованих людей в касках, озброєних бітами і телескопічними металевими палицями. В ході зіткнення морпіхи розігнали агресивну юрбу та затримали двох хуліганів. Провівши з ними роз'яснювальну бесіду, відпустили їх у табір т.зв. «самооборони», звідки вони і появились.

Щоб підтримати своїх колишніх підлеглих народний депутат України, экс-міністр оборони України генерал армії України Олександр Кузьмук здійснив поїздку до АРКрим і поспілкувався з особовим складом частин Збройних Сил України, які заблоковані російськими військовими в Сімферополі і смт Перевальне. «Я звернувся до міністра оборони Росії генерала армії Шойгу, начальника Генерального штабу Збройних сил Російської Федерації генерала армії Герасимова. Вже 22 роки Україна є незалежною державою. Але ж безліч родин як в Росії, так і в Україні мають родичів по той бік кордону. У

збройних силах обох країн служать десятки тисяч офіцерів, які разом навчалися у військових училищах, разом служили, воювали. Тут вони зустрілися зовсім в іншій обстановці, але цінують цю дружбу», — зазначив Олександр Кузьмук в смт Перевальне. Попри дивні заяви про «цінування дружби» тими, хто вимагає в українців здати зброю і спустити Державні прапори, Олександр Кузьмук висловив здивування діями російських військовослужбовців та радикально налаштованої «самооборони Криму» по блокуванню військових частин ЗС України. "Думайте, перед тим як приймати рішення добре думайте! Один постріл в Сараєво розпочав Світову війну" — так завершив він свій виступ перед заблокованими військовослужбовцями, чим поклав всю відповідальність за розвиток подій на самих заблокованих військовослужбовців. Він так і не зрозумів причин російської агресії і банкрутства активно впроваджуваної ним раніше ідеології «слов'янського братства». У час, коли Кузьмук роздавав інтерв'ю про цінність дружби, до воріт КПП 36-ї бригади берегової оборони ВМС прибуло ще шість КАМАЗів з на скору руку замазаними російськими номерами, десантники з яких поповнили число окупантів і зміцнили блокаду української бригади. Після зустрічі з генералом армії України О. Кузьмуком в 36-й бригаді розпочався процес зради військовій присязі.

У першій половині дня КАМАЗ з емблемами ЧФ вивантажив 20 російських морських піхотинців в районі озера Донузлав. Російські військовослужбовці відразу почали копати окопи навпроти стоянки великого десантного корабля ВМС України «Костянтин Ольшанський». В ході спілкування з ними вияснилося, що вони «мають інформацію» про підготовку тут провокацій з боку невідомих бандитів, тому їм віддано наказ окопатися. Російські військові заявляють, що їм обіцяли повернути в казарми 7 березня.

Флагман Військово-Морських сил ЗС України фрегат «Гетьман Сагайдачний» після успішного шестимісячного бойового походу і виконання завдань в рамках антитерористичної операції НАТО «Океанський щит» і операції Євросоюзу «Атланта» в Аденській затоці Індійського океану та в Середземному морі, прибув на рейд Одеси і ошвартувався в Практичній гавані». Екіпаж корабля щиро вітали місцева влада і представники громадськості міста Одеси.

Ускладнилася ситуація навколо 55-го зенітно-ракетного полку в Євпаторії. Навколо його території несуть патрульну службу близько

60 російських солдатів, ще близько 15 росіян перебувають на території полку і стараються уникнути відеокамер та журналістів. На дахах будинків військового містечка розмістилися російські снайпери, біля під'їздів будинків українських військовослужбовців - автоматники. Біля КПП частини чергують дружини військовослужбовців, яких російські солдати і козаки ображають і залякують. І солдатам, і їх сім'ям дуже важко, у першу чергу з морально-психологічної сторони, але всі тримаються.

Продовжуються провокації у Феодосії навколо батальйону морської піхоти. Під воротами частини зібралася банда агресивно налаштованих російських козаків з Краснодарського краю, якими управляють люди у цивільному але з військовою виправкою, є серед них і кілька місцевих кримських провокаторів. Зброї в руках, окрім палок і біт, у них немає. Але намагалися спровокувати військовослужбовців на пряме зіткнення і проникнути на територію батальйону.

Кубанський козак Олександр з-під Краснодара розказав, що їх готовили протягом останнього року офіцери ЧФ. Коли мобілізували до Криму більше 5000 козаків, жінки в станицях не хотіли їх пускати, ридали. Козакам платять по 250-300 грн. на добу, обіцяли незабаром виплатити доларами.

Ракетний крейсер «Москва» ЧФ продовжує блокувати вихід в море з озера Донузлав, де дислокуються сім українських кораблів. На березі перед смт Новоозерне, на обох берегах фарватера окопалися російські десантники з стрілецькою зброєю та гранатометами.

Окружний адмінсуд Києва скасував рішення Верховної Ради Криму щодо висловлення недовіри Раді міністрів Криму і призначення Сергія Аксьонова на посаду Голови Ради міністрів Криму. Окрім того, суд визнав протиправними організацію та проведення місцевого референдуму з питань удосконалення статусу і повноважень автономії. «Зважаючи на зупинення адміністративним судом вищезказаних рішень ВР АР Криму, всі дії та рішення Аксьонова як керівника Ради міністрів АР Крим та від імені цього органу є незаконними та вважаються такими, що вчинені без відповідних правових підстав, - пояснили в ГПУ.

Окружний адміністративний суд Києва, розглянувши позов Генеральної прокуратури України до міськради Севастополя та Координа-

ційної ради з організації Севастопольського міського управління із забезпечення життєдіяльності міста, визнав протиправними рішення Севастопольської міської ради від 23 лютого «Про проведення місцевого референдуму», від 24 лютого «про створення виконавчого органу Севастопольської міської ради по забезпеченню життєдіяльності міста» та від 1 березня «про заяву депутатів Севастопольської міської ради про політичну ситуацію в Україні». Однак Київ вже не контролював і не впливав на ситуацію у Севастополі.

Виконуючий обов'язки командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України контр-адмірал Сергій Гайдук звернувся до особового складу українського флоту: «Бойові друзі! Сьогодні, у скрутний для нас з вами і всієї країни час, саме Військово-Морським силам випала доля стати на захист єдиної та неподільної України. Висока мужність та відвага, готовність до самопожертви військових моряків та морських піхотинців України, проявлені протягом останніх днів, викликали високий сплеск патріотизму в нашій державі та підтримку у світі. Народ України, якому кожен з нас дав присягу на вірність, представники багатьох національностей пишаються вашою стійкістю та вірністю... Жодна з військових частин флоту не склала зброю та не зрадила власний народ», - наголосив контр-адмірал Сергій Гайдук і підкреслив: «Весь особовий склад командування разом з вами зберігає вірність присязі. Я вдячний всім вам та вірю в кожного з вас». Він також висловив переконання «в рішучості та правильності наших дій».

Севастопольське телебачення посилено поширює дезінформацію, що мовби командувач ВМС України погрожує бажаним здатися «самообороні Севастополя» 15-ма роками в'язниці. Від мешканців міста приховують інформацію, що у ВМС повсюдно проходили збори особового складу, на яких матроси та офіцери одноставно прийняли рішення бути вірними військовій присязі до кінця. Охочих змінити присязі народу України ніхто не тримає, але таких там наразі немає.

На 5 березня в Криму перебувають російські військовослужбовці з частин, що не належать до Чорноморського флоту Росії. Про це повідомили у Генеральному штабі Збройних Сил України. Зокрема, в місті Джанкой знаходиться 1-й механізований батальйон «Схід» 18-ї окремої механізованої бригади, яка дислокується в Калинівці Чеченської Республіки. Також у Криму перебувають військовослуж-

бовці 81-ї окремої десантно-штурмової бригади ВДВ, яка дислокується в російському Ульяновську, і 22-ї бригади спецпризначення з Краснодарського краю. Зазначені дії керівництва РФ є прямим порушенням як міжнародних, так і двосторонніх угод між Україною і РФ, підкреслили в Генштабі ЗС України.

Заблокований штаб ВМС України у Севастополі працює тільки «на вихід» - окупанти нікого всередину не впускають. Всіх, хто з різних потреб виходить з штабу, знімають на відео з коментарями, нібито ці офіцери перейшли служити «кримському уряду». Заблокований штаб ВМС України залишився без води і продовольства. Вранці російські загарбники не дали фірмі, постачальнику МО України, завезти продукти. Штаб - не військова частина, складів і значних запасів продуктів тут немає. Люди на межі витримки. З великими труднощами, прориваючи блокаду, члени сімей військовослужбовців та активісти передають продукти через огорожу штабу.

У Євпаторії триває облога російським спецназом і кубанськими козаками зенітно-ракетного полку тактичної групи «Крим» Повітряних сил ЗС України. Окрім військових у формі, в облозі беруть участь і «невизначені» бандформування, всі разом блокують полк і перешкоджають працювати представникам ЗМІ.

Між Козачою бухтою Севастополя (база морської піхоти ЧФ РФ) і Новоросійськом курсують шість великих десантних кораблів Чорноморського, Балтійського і Північного флотів ВМФ РФ, які з кавказького узбережжя до Криму доставляють російських десантників, боїову техніку, зброю і запаси.

В українських зенітно-ракетних і радіолокаційних підрозділах українські військові контролюють фактично лише штаби – стартові позиції частин зайняті противником. У деяких місцях росіяни почали виводити з ладу радіолокаційне обладнання. Зараз їм поступило інше розпорядження – все, що залишилося, зберегти і забезпечити охорону.

В Раді міністрів АРКрим відбулася церемонія складання присяги «на вірність народу Криму» керівників ключових кримських силових структур. Зрадили Україні і народу начальник СБУ Криму Петро Зима, начальник головного управління МВС в Криму Сергій Абісов, начальник головного управління Служби з питань надзвичайних

ситуацій Сергій Шахов, в.о. начальника Прикордонної служби Криму Віктор Мельниченко.

У Євпаторії інтервенти намагалися змусити наших «вартових неба» вивести техніку з боксів і організувати «спільне чергування» з контролю повітряного простору над Кримом. Українці категорично відмовилися.

В ході нинішньої ротації окупаційного контингенту в Криму інтервенти завозять фахівців різних спеціальностей у сфері протиповітряної оборони. Оскільки такі озброєння в ЗС України і ЗС РФ де-факто однакові (мова про комплекси «Бук», С-300), використовувати російськими спецами українські озброєння буде неважко. Крім Керчі, готується приймати важку бронетехніку Севастополь. Тут окупанти на території 810-го полку морської піхоти обладнують для цього пункти розвантаження танків і іншого важкого озброєння.

Міністр оборони Росії Сергій Шойгу називає провокаціями фотографії військових автомобілів з 21-м регіоном Росії і відео, де військовослужбовці без розпізнавальних знаків знаходяться на території Криму та зізнаються, що вони росіяни з Росії. Однак, насправді, провокацією є їх незаконне перебування на території України.

МЗС України заявило, що наразі на території України незаконно перебуває близько 16 тисяч російських військовослужбовців, тим самим РФ порушує умови Угоди щодо кількісного складу російських військових у Криму.

Російські військовослужбовці та козаки зруйнували об'єкти в зенітно-ракетному полку тактичної групи «Крим» протиповітряної оборони Повітряних сил ЗС України на Фіоленті в Севастополі, а саму частину заблокували і розбили апаратуру управління стрільбою. Командний пункт і стартові позиції ракет опинилися під контролем російських військ - військова частина повністю виведена з бойової готовності. А у Євпаторії російські військові хочуть розгорнути власний зенітно-ракетний комплекс «Бук».

Вісім підрозділів Української прикордонної служби заблоковані в АРКрим. У Керчі прикордонники працюють фактично під дулом російських автоматів, але не залишають державні кордони. Щоб закрити пункти пропуску потрібні належні підстави, які регулюються

міждержавними угодами, - сказав заступник голови Держприкордонслужби України генерал-полковник Шишолін.

Командир зенітно-ракетного дивізіону, мис Фіолент, після відмови на переговорах здатися і отримувати зарплату військовослужбовців ЧФ, отримав погрози на застосуванні силової розправи над його родиною.

До військової частини А0883, яка охороняє повітряний простір України у Керчі, підїхали дві вантажівки з російськими номерами (90-й регіон) з близько 20 озброєними стрілецькою зброєю російськими десантниками у касках, деякі з них у масках. Автомобілями заблокували КПП. Російський спецназ вимагає в українських військовослужбовців здати зброю та допустити їх до «охорони частини від бандитів».

Командир тактичної групи «Крим» Повітряних сил ЗС України генерал-майор Олег Струцинський заявив, що втручання російських військових створює небезпеку несанкціонованого застосування зброї проти літальних апаратів у повітряному просторі України.

У Балаклаві перед воротами бригади морської охорони Державної Прикордонної служби України йде рукопашний бій морських прикордонників з російським спецназом. Близько 40 українських офіцерів - прикордонників підійшли до частини і намагаються увійти на її територію та відновити контроль над нею. У той же час російські військові без застосування зброї намагаються не допустити їх до місця служби. Врешті, після тривалого протистояння українським прикордонникам таки вдалося прорватися на територію своєї частини.

В Джанкой прибув 1-й механізований батальйон «Схід» («Восток») 18-ї окремої механізованої бригади, яка дислокується в с. Калинівському Чеченської Республіки. Більшість бійців батальйону «Схід» - чеченці, до травня 2008 року батальйон очолював герой Росії Сулім Ямадаєв. «Схід» займається проведенням бойових операцій проти сепаратистів в особливо складних топографічних і кліматичних умовах південно-східної Чечні. Підвищена увага в його діяльності приділяється нейтралізації керівних кадрів противника. Батальйон для російської військової розвідки є також одним з головних дже-

рел розвідувальної інформації по Чечні. Російські офіцери, службовці розвідпідрозділів є кадровими співробітниками ГРУ.

У штабі Чорноморського флоту розпочалися масові «чистки» на предмет «благонадійності» своїх військовослужбовців, у яких наявними є, крім російського, і український паспорт. Крім штабу ЧФ, «чистка» торкнулася офіцерів авіації і морської піхоти.

Протягом дня територію Феодосійського батальйону морської піхоти ВМС продовжують блокувати російські козаки і місцеві сепаратисти під загальним керівництвом російського генерал-майора у відставці Олександра Острікова, колишнього начальника берегових військ ЧФ.

Кореспондент журналу «Мистецтво війни» Андрій Рибаків розпізнав командира так званої «самооборони Криму», яка разом з російськими військовими захопила українські військові об'єкти в Криму. За його словами, ним являється заступник командира 810-ї бригади морської піхоти ЧФ РФ, герой Росії підполковник Карпушенко Володимир Валерійович.

Активісти «Русского блока» заблокували приміщення СБУ і військової прокуратури у Севастополі.

13.28 Великий десантний корабель Чорноморського флоту РФ «Азов» зайшов в бухту Козача для розгрузки десанту, доставленого з Новоросійська.

Розвідувально-десантна рота з 25-ї Дніпропетровської повітряно-десантної бригади, що раніше прибула на військовий полігон в Крим на навчання, командир роти капітан Святослав Заяц, виявилася заблокованою разом з матросами 6-ї бригади берегової оборони в селищі Перевальне. Рота забарикадувалася і виставила мінне поле. Російські десантники, висунули їй ультиматум: скласти зброю або чекати негайного штурму. «На даний ультиматум офіцер 25-ї повітряно-десантної бригади підполковник Микола Палас відповів, що у нас достатньо вогневих засобів і боєприпасів для відбиття атаки: - Якщо наш подальший опір буде не можливим, - то ми висадимо техніку, себе і вас!». Росіяни, зіткнувшись з такою рішучістю оборонятися до останнього, більше з подібними заявами до десантників не зверталися і розвідники роти 25-ї Дніпропетров-

ської повітряно-десантної бригади вийшла з оточення з бойовою технікою і зброєю та убули до місця своєї дислокації в Дніпропетровськ.

До Криму прибуло ще одинадцять російських бойових вертольотів Мі-24 і сім транспортних літаків ІЛ-76 з десантом.

Станом на вечір блокуються бойові кораблі і судна Військово-Морських Сил України у трьох бухтах:

1. Севастопольська (Головна) бухта:

- Корвет «Тернопіль» U209;
- Корабель управління «Славутич» U510;
- Морський буксир «Корець» U830;
- Буксир «Красноперекопськ» U947.

2. Стрілецька бухта (Севастополь):

- Підводний човен «Запоріжжя» U01;
- Ракетний катер «Прилуки» U153;
- Ракетний корвет «Придніпров'я» U155;
- Корвет «Луцьк» U205;
- Корвет «Хмельницький» U208;
- Корабель управління «Донбас» U500;
- Гідрографічний катер «Сквир» U635;
- Рятувальний буксир «Кременець» U705;
- Пошуково-рятувальне судно «Ізяслав» U706;
- Транспорт «Джанкой» U754;
- Транспорт «Судак» U756;
- Танкер «Бахмач» U759;
- Танкер «Фастів» U760;
- Судно розмагнічування «Балта» U811;
- Судно контролю фізполів «Северодонець» U812;
- Кілекторне судно «Шостка» U852;
- Плавсклад «Золотоноша» U855;
- Рейдовий буксир «Дубно» U953;
- Судно-сміттєзбиральник U954;
- Навчальний катер «Чигирин» U540;
- Навчальний катер «Сміла» U541;
- Навчальний катер «Нова Каховка» U542;
- Протипожежний катер «Борщів» U722;
- Водолазний катер «Ромни» U732;
- Водолазний катер «Токмак» U733;
- Санітарний катер «Сокаль» U782;

- Пасажирський катер «Іллічівськ" U783;
- Плавкран «Каланчак» U802;
- Катер «Коростень» U853;
- Катер (СБУ) U926 .

3. озеро Донузлав (сміт Новоозерне):

- Великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський» U402; - Середній десантний корабель «Кіровоград» U401;
- Навчальний корвет «Вінниця» U206;
- Морський тральщик «Чернігів» U310;
- Морський тральщик «Черкаси» U311;
- Рейдовий тральщик «Генічеськ» U360;
- Протипожежний катер «Євпаторія» U728;
- Транспорт «Горлівка» U753;
- Морський буксир «Ковель» U831;
- Протидиверсійний катер «Феодосія» U240;
- Катер-торпедолов «Херсон» U891;
- Буксирний катер «Новоозерне» U942.

У Севастополі група жінок розповсюдила текст звернення до Олексія Чалого. В ньому від імені сімей військових моряків ВМС України, які до цих пір вірні присязі і військовому обов'язку, просили севастопольців «у цій складній ситуації залишатися насамперед людьми!», а керівників міста «зняти напруженість, що склалася біля штабу ВМСУ». Посилаючись на звернення родичів військовослужбовців ВМС України, голова Громадської екологічної ради Маргарита Литвиненко визнала блокування кораблів ВМСУ проявом «антигуманного і антилюдського відношення», і нагадала про те, що «навіть військовополонених, за нормами міжнародного права, забезпечують їжею і водою».

В район Турецького (Перекопського) валу були передислоковані командно-штабні машини підрозділів окупаційних російських військ. Це може означати або наявність планів російських окупантів сконцентрувати на перешийку свої підрозділи і забезпечити глуху оборону, відрізавши АРК від материка, або підготовку до просування в Херсонську область.

Командир авіаційної бригади тактичної авіації Повітряних сил ЗС України (Бельбек, Севастополь) полковник Юлій Мамчур повідомив, що операція по захопленню влади в Криму була ретельно спланована. Аеропорт Бельбек знаходиться під контролем російських військ, на сьогодні авіатехніка бригади пошкоджена російськими

солдатами, попробовані колеса в шасі літаків, в двигуни закидане каміння. Далі повідомив, що вони готуються до чергових провокацій: о 18.00 очікують приходу активістів «Русского единства». Під воротами КПП стоять і пікетують «самооборону» офіцерські дружини. Комбриг полковник Юлій Мамчур просить журналістів долучатися і відстежувати ситуацію.

Імовірність військового конфлікту і вторгнення російських військ існує не тільки в Автономній Республіці Крим, а й на східних та північних кордонах України, заявляє секретар Ради національної безпеки і оборони Андрій Парубій. «Існує небезпека не тільки ескалації конфлікту в Криму, але існує небезпека конфлікту уздовж довгої лінії кордонів України - і північної, і східної», - сказав він журналістам у Києві під час відвідування військової частини, основним завданням якої є забезпечення правопорядку навколо дипломатичних установ. Крім того, Парубій розповів: «Вчора близько 15 російських бойових вертольотів на наднізьких висотах наближалися до кордону України і пролітали вздовж кордонів кілька кілометрів і повертали назад».

Українські військові затримали на території однієї з своїх в/ч «зеленого чоловічка». За документами він виявився російським військовослужбовцем з характерним прізвищем Медведєв. Родом з Йошкар-Оли.

У Міністерстві закордонних справ України повідомили, що спеціального посланника генерального секретаря ООН Роберта Сері, який приїхав з місією ООН до Криму, захопили в заручники невідомі озброєні особи з т.зв. «самооборони».

У Криму група російських байкерів біля військової частини під Ялтою зупинила автомобіль директора департаменту по роботі з особовим складом Адміністрації Державної Прикордонної Служби України генерал-полковника Михайла Ковалю. Байкери разом з «кримською самообороною» в автомобілі українського генерала порізали шини, з тим його силою заштовхали до свого автомобіля і вивезли у невідомому напрямку.

Українська громада, партії і громадські організації звернулися до мешканців Севастополя та до всіх учасників подій, що відбуваються в АРК і місті Севастополі: «У зв'язку з останніми подіями в Автоно-

мній Республіці Крим і місті Севастополі та вводом на територію Севастополя і кримського півострова російських військ українська громада Севастополя, партії і громадські організації звертаються з закликом до російських військовослужбовців, до усіх учасників, які задіяні до військової конфронтації і конфлікту відмовитися від пропаганди сили, не допустити кровопролиття та вирішувати протиріччя виключно мирним шляхом. Ми звертаємося до російських військовослужбовців і пояснюємо, що їх грубо обмануло вище військове і політичне керівництво Російської Федерації з приводу ситуації на півострові і в Україні в цілому. Ніякої загрози міфічних терористів і фашистів Криму не існувало – півострів жив мирним життям, готуючись до курортно-туристичного сезону. Російським мешканцям в Україні та в Криму ніякої загрози не існувало і не існує, вони тут користувалися і користуються найбільшими правами в сфері освіти, культури, інформації, побуту та інших. Натомість українська громада півострова подібних привілеїв позбавлена. Український Майдан, який вам виставляється як «виступ заколотників проти законної влади» насправді став протестом українського народу проти антинародного режиму, який узурпував владу в Україні та розграбував державний бюджет. Після незаконного вступу на територію Кримської автономії ви не лише порушили принципи дружби і братства між нашими народами, існуючих угод, а й виступили на підтримку відстороненого від влади диктаторського режиму. Українці Севастополя звертаються до вас про припинення подальшої ескалації конфлікту, не допустити кровопролиття, не піддаватися на провокації політичних манкуртів і не допустити втягування військових підрозділів Чорноморського флоту у збройний конфлікт з ВМС України, з якими зовсім недавно проводили спільні морські маневри, спільні паради і яким клялися у вічній і непорушній дружбі. Час виявив істинність цих заяв. Заявляємо, що українська громада рішуче протестує проти інтервенції російських військ в Севастополь і на Кримський півострів і вимагає від незаконних військових підрозділів негайно покинути українську землю, для окупації якої правових засад у не має.

За севастопольську громадську організацію «Майдан» В. Неганов».

Голова Конгресу українців Севастополя Б. Мороз

Голова Ради ветеранів ВМС України В. Носенко

Голова міського об'єднання товариства «Просвіта» В. Проценко

Голова організації Спілки офіцерів України В. Касюк.

Біля штабу військ берегової оборони ВМС України у м. Сімферополі зібралися жінки і діти. Головна мета - провести мирну акцію на підтримку тих військовослужбовців, які, не зважаючи ні на що, зберігають вірність Україні, в тому числі протистоять виставленій проти них зброї і існуючу загрозу їх життю. «Ми всі зібралися тут, щоб підтримати наших військових, щоб надати їм моральну підтримку за те, що вони не змінили своєї присяги, - сказала одна з організаторів акції Оксана Новікова. - Всі ті, інші, хто стоїть тут напроти, думають, що Путін дасть їм багато грошей, не знаю, може щастя велике. Багато народу просто жебраки і йдуть в ці ряди за гроші, хоча є й ті, хто впевнений, що вони дуже хочуть бути в Росії. Ситуація в тому, що я знаю дуже багато людей, я була багато де, в тому числі і в Грузії, я бачила, що зробили з Абхазією і я не хочу, щоб це зробили і з Кримом. Нас всіх намагаються зіштовхнути лобами, створити тут провокації і потім «миротворцями» всіх нас тут прибити. Скажімо так, дуже багато адекватних людей проти, але, на жаль, організації у нас ніякої та й, коли на тебе напірають, дуже важко бути сильною і зберігати спокій. Вони все це роблять, щоб ти рознервувався і зробив якісь провокаційні дії. Тому зараз збираються дівчата і будуть намагатися провести мирну акцію». Також вона сказала, що «хлопці цієї ночі стояли перед «Беркутом», перед козаками. Їх намагалися спровокувати. Ми прийняли рішення чергувати постійно, бути тут постійно і хоч якось висловлювати альтернативну точку зору того, що робить наша «чудова влада». Оксана Новікова підкреслила, що, на жаль, багато хто боїться приходити на масові акції, так як можуть бути провокації. Під час акції люди тримали плакати «Крим - це Україна», «Любиш Україну – просигналь!», «Любов все одно переможе смерть і насильство», «Путін! Руки геть від України!» та інші. Після початку акції, люди з георгіївськими стрічками, що стояли біля входу у військову частину, раптово кинулися на мирний мітинг і багато плакатів у мітингувальників, жінок і дітей вирвали з рук і порвали, після чого фізично відтіснили учасників акції на іншу сторону дороги. Проросійські активісти здійснювали провокації по відношенню до жінок, дівчат і дітей протягом усього часу мирної акції.

Протягом дня в АРКрим з Росії через паромну переправу в Керч і десантними кораблями в Севастополь перекинуто шістдесят танків Т-90, які вивантажували на спеціально створених пунктах прийому важкої бронетехніки з кораблів не лише у Севастополі, а і у Керчі. Враховуючи, що до даного моменту контингент окупантів на півос-

трові діяв на бронетранспортерах БТР-80 і бронеавтомобілях «Тигр», це може означати або прагнення росіян забезпечити оборону АРКрим, або підготовку до вторгнення на материк.

Секретар Ради нацбезпеки і оборони Андрій Парубій вважає, що наближення до акваторії Чорного моря авіаносця ВМС США «Джордж Буш» сприятиме безпеці в усьому регіоні.

У зв'язку з російською окупацією Криму турецька влада дала дозвіл американським кораблям перетнути Босфорську протоку впродовж наступних двох днів. Про це сьогодні повідомила турецька газета «Hürriyet Daily News» із посиланням на джерела в уряді. У повідомленні не вказується назви кораблів. Конвенція, яку Туреччина підписала у 1936 році, передбачає, що загальний тоннаж військового судна нечорноморської держави, яке входить у протоки, які контролює Туреччина, не повинен перевищувати 45 тис. тон.

Шевченківський районний суд міста Києва задовольнив клопотання органів досудового слідства про затримання Сергія Аксьонова, призначеного парламентом Криму прем'єром автономії, і спікера Верховної Ради Автономної Республіки Крим Володимира Константінова. Як повідомляє прес-служба Генеральної прокуратури України, «зазначених осіб оперативники Служби безпеки України повинні доставити до суду з метою обрання їм запобіжного заходу у вигляді утримання під вартою.

Окупаційні процеси і доставка в Крим важкого озброєння викликають серйозні проблеми у виставленні міжнародній громадськості російських військовослужбовців так званою «самообороною Криму», тому інтервенти намагаютьсялюбими методами не пустити або «видавити» з Криму міжнародних представників.

«Самооборона Севастополя» погромила електророзподільні щити, в результаті чого в кількох будинках Севастополя, де проживали українські військові, зникло електропостачання. Більше чим 100 сім'ям військовослужбовців Військово-Морських сил України довелося з власних квартир евакуюватися. Ці будинки не газифіковані і без електроенергії умов для нормального проживання в них людей, тим більше з дітьми, там не залишилося.

В.о. генерального прокурора України Олег Махніцький заявив, що стосовно командувача Чорноморським флотом Російської Федерації віце-адмірала Олександра Вітка за «підбурювання до державної зради і організацію диверсій відкрито кримінальне провадження».

У міській раді Севастополя пройшла зустріч групи родичів українських військовослужбовців з проголошеним юрбою «народним мером» Олексієм Чалим, який запропонував їх синам і чоловікам, українським військовослужбовцям, три варіанти вирішення виходу з ситуації, що склалася:

- 1) стати на сторону самопроголошеної севастопольської і кримської влади;
- 2) зберегти вірність присязі українському народу та покинути Севастополь;
- 3) подати рапорт про звільнення у запас з військової служби і повернутися до своїх сімей в цивільному статусі.

6 березня

Вранці російські окупанти, оточивши машинами радіоелектронної боротьби українську в/ч А4368, розпочали глушити роботу її засобів зв'язку.

Цинізму немає меж! Офіційний представник штабу Чорноморського флоту заявив ЗМІ: «Украина отказывается в одностороннем порядке от сотрудничества на море с Россией». Це було сказано у той час, коли командувач Чорноморського флоту і російські генерали з Ростова-на Дону виставляють кораблям і військовим частинам українського флоту вимогу... здатися. Отже, по-російськи «сотрудничество» означає здатися, зрадити військовій присязі і скласти зброю перед сепаратистам та підпорядкуватися командуванню ЧФ РФ.

Російські окупанти посилили блокування українських військових частин в Криму і риють навколо них окопи.

Верховна Рада АРКрим 78 голосами «за» проголосувала за прискорення проведення референдуму про приєднання Криму до Російської Федерації, який призначила на 16 березня. Це вже друге перенесення дати проведення референдуму: спершу дату перенесли з 25 травня на 31 березня, а тепер з 31 березня на 16 березня. Верховна Рада АРК ще до проведення запланованого референдуму

звернулася до президента Російської Федерації і Федеральних зборів Державної думи Російської Федерації з пропозицією про початок процедури входження Криму до складу Російської Федерації як її суб'єкта. Таким чином підсумки т.зв. референдуму замість кримчан були зарані визначені владою, а його значення знівельоване.

Як повідомив керівник фракції «Справедлива Росія» Сергій Міронов, Державна дума РФ має намір наступного тижня розглянути законопроект про можливість приєднання Криму до Росії.

Севастопольські депутати на позачерговій сесії Севастопольської міської ради від 6 березня 2014 постановою № 7151 «Про участь у проведенні загальнокримського референдуму» скопіювали рішення маріонеткового парламенту Криму про референдум: «Керуючись Європейською хартією місцевого самоврядування, статтями 38, 69 Конституції України, статтею 1 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, статтею 1 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, на підставі статей 7, 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Севастопольська міська Рада ВИРІШИЛА:

1. Місту Севастополю увійти до складу Російської Федерації як суб'єкту Російської Федерації.

2. Підтримати рішення Верховної Ради Автономної республіки Крим про проведення загальнокримського референдуму і взяти участь у проведенні загальнокримського референдуму 16 березня 2014, на якому винесено такі альтернативні питання:

«1) Ви за возз'єднання Криму з Росією на правах суб'єкта Російської Федерації?»

«2) Ви за відновлення дії Конституції Республіки Крим 1992 року і за статус Криму як частини України?» на підставі положення про референдум.

3. Затвердити наступний склад міської комісії з проведення референдуму:

Медведев Валерій Кирилович - голова комісії;

Костенко Костянтин Олександрович - заступник голови комісії;

Ковальова Лариса Семенівна - секретар комісії;

Полякова Галина Володимирівна - член комісії;

Беляєва Ольга Семенівна - член комісії;

Губко Людмила Іванівна - член комісії;

Гаврилук Володимир Миколайович - член комісії;

Ільїних Ірина Петрівна - член комісії;

Васін Володимир Іванович - член комісії;
Сендик Аделіна Гнатівна - член комісії;
Романов Вадим Володимирович - член комісії;
Яблонська Галина Леонідівна - член комісії;
Миславська Марія Яківна - член комісії;
Вечеря Світлана Олексіївна - член комісії;
Мартиненко Галина Олексіївна - член комісії;
Вовк Олена Павлівна - член комісії;
Курілов Олексій Михайлович - член комісії.

4. Доручити фінансовому управлінню Севастопольської міської державної адміністрації забезпечити фінансування підготовки і проведення референдуму за рахунок коштів бюджету міста Севастополя.

Голова міської Ради Ю.В.Дойніков».

За таке рішення проголосували 49 депутатів. «Ми з вами в цьому залі 20 років вирішували питання мови, 15 років питання статусу міста, 10 років чекали вирішення питання про федералізацію. Історія дає нам шанс. Він буває рідко», - сказав депутат Володимир Рассказов. «Настав історичний час для міста-героя Севастополя і всієї кримської землі. Ми самі зможемо вирішити свою долю. Ми не мали права обрати свого мера, нам надсилали губернатора, який роздавав землі», - сказав Геннадій Плотніков.

В. о. президента Олександр Турчинов зупинив рішення Верховної Ради Криму про призначення референдуму про приєднання АРК до Росії. Про це він заявив у своєму зверненні до народу. «Верховна Рада Криму, яка повністю контролюється військовими Збройних Сил Російської Федерації, прийняла незаконне рішення про проведення референдуму з питання: «Чи виступаєте ви за входження Криму до складу Російської Федерації». Це рішення є нелегітимним та нікчемним». «Воно протирічить волі українського народу та інтересам громадян, які проживають у Автономній Республіці Крим. Територія України в межах визнаних усім світом кордонів є недоторканою і суверенною» - зазначив він. «Відповідно до 73 статті Конституції України, виключно, я підкреслюю, виключно всеукраїнським референдумом можуть розглядатися питання, пов'язані з кордонами та зміною території України... До речі, провести навіть місцевий, кримський, референдум за десять днів неможливо. Тому це не є референдум. Це буде фарс, це буде фальш, це буде злочин проти держави, який організували військові Російської Федерації», - заявив Турчинов. «Відповідно до наданих мені повноважень я зу-

пинив рішення парламенту Криму», - додав він. «Верховна Рада буде ініціювати розпуск парламенту Автономної Республіки Крим. Ми захистимо недоторканність нашої території. Ми захистимо суверенність нашої країни», - пообіцяв Турчинов. «Я переконаний, що і громадяни України, які проживають на території Криму, будуть усіляко цьому сприяти», - підсумував він.

У Криму ще 2 березня на протизаконних підставах посіпаками окупантів, які зрадили присязі, були затримані три офіцери - співробітники української розвідки, які виконували завдання на території України. Вони були захоплені на блокпосту перед в'їздом в м. Красноперекопськ (АРК) співробітниками протизаконного формування «Беркут» (Севастопольський спецпідрозділ) і кубанськими козаками. Після затримання українські розвідники були передані російським військовослужбовцям, так званим («зеленим чоловічкам»), а ті – передали їх ФСБ.

У Криму на частотах кримської приватної телерадіокомпанії «Чорноморська» РТПЦ АРКрим включив мовлення російського телеканалу «Россия 24».

В першій годині ночі біля розташування прикордонної застави «Масандра» з'явилися невідомі у військовому та цивільному одязі. Незабаром підтяглися ще близько 20 чоловік у військовій формі з автоматичною зброєю і гранатометами і, оточивши підрозділ, заблокували «КАМАЗом» виїзд з території застави. Прикордонники негайно зайняли оборону по периметру військового містечка, щоб у разі атаки відтіснити нападників. На пропозицію здати зброю прикордонники категорично відмовилися. Після цього нападники встановили постійну блокаду та стали вести постійне спостереження за прикордонним підрозділом.

Міністр юстиції України Павло Петренко заявив, що рішення Верховної Ради АР Крим про проведення референдуму в автономії є незаконним: «Питання про референдум є незаконним, оскільки питання про зміну статусу Криму не підлягає розгляду на місцевих референдумах - це питання загальнонаціонального референдуму». Також невідповідність дій Верховної ради Криму української Конституції відзначив Посол Євросоюзу в Україні Ян Томбінський і заявив, що вважає рішення про входження Криму до РФ нелегітимним.

Турецький уряд дозволив увійти в Чорне море ракетному крейсеру США USS «Mobile Bay» проекту «Тикондерога».

Інтервенти вдруجه напали на загін прикордонної служби «Євпаторія». О 3-й годині ночі до підрозділу прибуло вісім автомобілів «УАЗ», «Газель», «КАМАЗ» і «Тигр» з 50 озброєними чоловіками у військовій формі. Підїзд до території підрозділу заблокували автомобілем «КАМАЗ», після штурму частина транспорту заїхала на територію загону і інтервенти увірвалися в його службові приміщення. Прикордонники не допустили агресорів в кімнату зберігання зброї і не здали систему управління ділянкою кордону. Озброєні нападники намагаються чинити тиск на прикордонників і вимагають перейти на сторону самопроголошеного уряду Криму.

У Севастополі на вертолітній площадці вертолітноремонтного заводу ЗС України на березі бухти Омега російські військові захопили вертоліт Збройних Сил України, який доставив українських і зарубіжних журналістів з Києва до Севастополя.

Речниця Організації безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) Кеті Бертон зробила заяву з приводу заборони військовим спостерігачам ОБСЄ відвідати територію української автономії.

У російському Новочеркаську на мітингу на підтримку Криму та східної України виступила добре відома в Україні «гастролерка» - «солдатська матір», яку бачили на проросійських мітингах у Харкові, Севастополі та Києві. Жінка виступила зі сцени, представившись біженкою з Донецька, і розповіла, як «тікала вночі». Виступ показали в сюжеті російського Першого каналу: «Буквально вчора вночі, пробираючись у, можна сказати, жахливих умовах, ми практично, можна сказати, тікали з Донецька. Це було дуже боляче», - заявила жінка зі сцени. Раніше «гастролерка» в ролі «одеситки» виступала в Севастополі – просила допомоги в Росії. А кількома днями раніше жінка, замотана в російський прапор, демонструвала свій ораторський талант на мітингу у Харкові. В лютому її бачили і у Києві – у футболці «солдатської матері» і з символікою Партії регіонів вона ходила до барикад на Грушевського.

Командира 1-го Окремого батальйону морської піхоти підполковника Дмитра Делятицького «пресують» два російських генерали, вимагаючи співпрацювати з інтервентами. Це генерал-майор Остріков

та генерал-лейтенант Ігор Турченко, заступник командувача «Южним воєнним округом» ЗС РФ. Вони вимагають, просять, пропонують за зраду винагороду. Їхня мета деморалізувати наших офіцерів. Проте моральна стійкість морських піхотинців вища і зламати їх дух російським генералам не вдається. Командир морських піхотинців заявив російським генералам, що його батальйон стояв, стоїть і стоятиме за Україну.

Група озброєних представників «кримської самооборони», кубанських козаків і російських військовослужбовців увірвалася на територію радіотелевізійного передавального центру (РТПЦ АРК) у Сімферополі і змусила відключити два українських телеканали і увімкнути замість них російські: замість трансляції каналів «1+1» та «5 канал» увімкнули сигнали російських «Перший російський» і «Росія 24». Територія телецентру залишилася під контролем проросійських козаків, які погрожують співробітникам концерну та чинять на них психологічний тиск.

Українські десантники з 79-ї окремої аеромобільної бригади (м. Миколаїв) спільно з військовослужбовцями Держприкордонслужби України створили блокпости в напрямку Чонгар-Сальково, де Крим з'єднується з материковою Україною, і заявляють про готовність відбити будь-яку спробу російських окупантів прорватися на материк. Прикордонники організували патрулювання збройних нарядів уздовж Арабатської стрілки. Місцеве населення доброзичливо ставиться до своїх захисників, постійно приносячи на місця служби домашню їжу. На даний момент з боку с. Чонгар українцям протистоять російські військові без розпізнавальних знаків т.зв. «зелені чоловічки» і російські козаки. Бронетехніка окупантів ретельно маскується, на території противника виявлені позиції протитанкових керованих ракет (ПТУР).

Зранку розпочався черговий штурм зенітно-ракетного полку у Євпаторії. Найактивніші серед штурмуючих – кримський «Беркут» і кубанські козаки. Біля КПП військової частини вони жорстоко побили протестуючих проти чинимої сваволі українських активістів, дружин і рідних українських військовослужбовців та журналістів. У зв'язку з ухваленням депутатами Верховної ради АРКриму рішення про вихід з складу України і входження автономії до складу Російської Федерації Служба безпеки України розпочала досудове розслідування цього акту.

Українська громада Севастополя контрблокувала російську «самооборону» біля штабу ВМС та Академії ВМС України. В штаб передали продукти і побутові речі.

Вранці в четвер американський ескадрений міноносець «Тракстон» (USS Truxton) вирушив із Греції у Чорне море, повідомляє видання Міноборони США «Stars and Stripes». У американському ВМФ стверджують, що візит не має стосунку до подій в Україні і був запланований ще до російського вторгнення в Крим. Разом із військово-морськими силами Румунії та Болгарії американці проводитимуть навчання, які включають у себе спільні маневри і посадку літальних апаратів на кораблі. «Тракстон» - есминець із керованим ракетним озброєнням, переважно високоточними ракетами великої дальності «Томагавк». На його борту близько 300 моряків.

Вчора у Сімферополі в районі мікрорайону «Пневматика» ввечері п'ятеро російських солдатів зґвалтували двох дівчат віком 15 і 16 років, які підійшли з бажанням сфотографуватися з «визволителями». Солдати почали чіплятися до дівчат, в підсумку просто їх зґвалтували. «Визволителі» погрожують батькам і місцевим міліціонерам розправою, залякані мешканці відмовляються взагалі на цю тему що-небудь говорити.

Українська армія застосує силу, якщо відбудуватиметься подальша військова інтервенція іноземних збройних сил на територію України. Про це на прес-конференції у Брюсселі заявив Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк: «У разі подальшої ескалації і військової інтервенції на територію України іноземних військових сил, український уряд та українська армія діятимуть відповідно до Конституції і законодавства. Ми готові захистити нашу країну».

У Брюсселі закінчився екстрений саміт Євросоюзу щодо ситуації в Україні та дій Росії в Криму. Лідери 28 країн - членів ЄС після напружених, багатогодинних дебатів погодили спільну позицію ЄС. За підсумками саміту на прес-конференції президент Ради ЄС Герман ван Ромпей заявив, що Євросоюз може ввести заборону на видачу віз росіянам і застосувати економічні санкції, аж до заморозки активів, якщо Росія не почне результативний діалог з Україною. Герман ван Ромпей також заявив, що Рада Європи прийняла рішення призупинити з Росією переговори щодо полегшення візового режиму межу Росією і ЄС. А також переговори про нову базову угоду.

Крім того, було заявлено, що Рада Європи призупиняє підготовку до саміту «великої вісімки» в Сочі. Президент Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу сказав, що саміт глав держав - членів ЄС підтримав пропозицію Єврокомісії про виділення Україні фінансової допомоги у розмірі 11 мільярдів євро. Баррозу також додав, що Європейський інвестиційний банк і Європейський банк реконструкції та розвитку виділять Україні транші до 8-ми мільярдів євро. Крім того, президент Європейської комісії заявив про готовність ЄС підписати політичну частину Угоди про асоціацію з Україною, не чекаючи президентських виборів 25 травня 2014 р.

Сьогодні вночі озброєні люди з так званої «самооборони» та російські військовослужбовці без розпізнавальних знаків, які заблокувало по всьому периметру штаб Військово-Морських сил у Севастополі, не пустили до заблокованого штабу ВМС України Послів Литви Петраса Вайтіскунаса та Латвії Аргіта Даудзе, куди вони після оприлюднення у ЗМІ відповідного звернення командувача ВМС контр-адмірала Сергія Гайдука направлялися з спеціальною дипломатичною місією. Але біля КПП, перед заблокованою будівлею штабу ВМС, грубо ігноруючи норми міжнародного права і дипломатичної етики, дорогу дипломатам перегородили, їх силоміць затримали і змусили повернутися. Бойовики з «самооборони» біля штабу ВМС побили журналістів, які супроводжували дипломатів. Відбулися сутички з представниками севастопольської української громади та журналістами Севастополя.

7 березня

Виконуючий обов'язки Президента України Олександр Турчинов указом № 262/2014 призначив контр-адмірала Сергія Гайдука командувачем Військово-Морських сил Збройних Сил України, який фактично виконував обов'язки командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України з 2 березня.

Триває блокада українських військових частин російським спецназом вкупі з кубанськими козаками і сепаратистами у Севастополі, Сімферополі, Керчі, Феодосії, Бахчисараї, Новофедорівці, Перевальному, Євпаторії, Чорноморську та Новоозерному.

Зранку, в 6.00, 40 членів севастопольського товариства «Просвіта» контрблокували і організували передачу продуктів і медикаментів до штабу ВМС України. Для цього просвітяни силою розчистили

вхід до КПП штабу, який блокувало не багато кубанських і місцевих козаків.

З дев'ятої години ранку і до 19 год. вечора біля штабу ВМС України проходили два протилежні мітинги: один блокував КПП штабу - проросійський, а навпроти його пікетував - проукраїнський. Попід парканом штабу ВМС стояли озброєні автоматами і кулеметами російські десантники. У першому брало участь 100-150 чоловік, у другому - 50 - 70 чоловік. Якщо у проросійському мітингу стояли і хрипло кричали старші люди, козаки і т.зв. «самооборона», у більшості неадекватні люди, з якими спілкуватися було не можливо, то у їх опонентів у більшості була молодь і багато дівчат. Перші кричали «Росія!», другі – «Хлопці тримайтеся, ми з вами, ми вас любимо!» і «Україна!» та «Слава Героям!» на що отримували вереск з сторони опонентів «Бандерівці!». Українські жінки і дівчата періодично намагалися прорватися до КПП і вручити морякам продуктиві посилки, тоді вся проросійська рать з люттю накидалася на них - діалогу не виходило. Час від часу проїжджаючи між протистоящими сторонами автомобілі (одна з 10-15) сигналізували проросійській стороні. Українцям привітно махали руками, а це вже свідчило, що Севастополь далеко не такий однозначний в оцінці ситуації, як це видає влада і проросійські ЗМІ. А продуктиві посилки дівчата таки зуміли передати морякам до штабу ВМС України. Блокаду штабу ВМСУ проводять російські десантники («зелені чоловічки») з стрілецькою зброєю і в повній екіпіровці та сили місцевої «самооборони». Вночі біля КПП штабу ВМС України особи, які здійснюють його блокаду, встановили бочки для обігріву, також була спроба силами місцевої самооборони встановити на прилеглій вулиці Руднева блокпост, на якому здійснювалась би перевірка всіх транспортних засобів, що рухаються в сторону штабу ВМС України. Однак місцеві мешканці встановити такий не дозволили.

Вночі близько 20 одиниць щільно затентованих Уралів, КАМАЗів та автобусів з керченської переправи трасою Керч – Сімферополь направилися вглиб Криму.

Попри блокаду 10-ї бригади морської авіації ВМС України (с. Новофедорівка, Саки) майору Олександрю Сурайкіну вдалося підняти у повітря і передислокувати до аеродрому «Кульбакіне» в Миколаєві черговий гелікоптер Ка-27.

Всі три в'їзди на територію штабу військ берегової і територіальної оборони Військово-Морських сил України у Сімферополі повністю заблоковані бетонними конструкціями. Українським військовим заявлено, що вони блокуються за розпорядженням кримського уряду у зв'язку з тим, що відмовилися присягати йому на вірність.

У Навчальному центрі ЧФ РФ (в Лазарєвських казармах), командування ЧФ організувало своєрідний «театр-базу» кубанських козаків. Там російських курсантів, у більшості випадків після обіду, переодівають в козацькі однострої і направляють пікетувати українські військові частини в якості кубанських козаків. В українському Навчальному центрі такого козака, який знаходився серед блокуючих і ввійшов на територію Навчального центру, навіть піймали, проте, коли він показав посвідчення військовослужбовця збройних сил РФ, відпустили.

Управління освіти міста Севастополя видало розпорядження організувати в школах зустрічі учнів з кубанськими козаками, які прибули блокувати українських військових моряків.

На сьогоднішній день з різних регіонів України на допомогу військовим морякам України у «Фонд відродження українського флоту» поступило більше 1 млн. 250 тисяч гривень – проінформував президент фонду капітан 1 рангу у відставці Вадим Махно.

Ситуація в підрозділах Повітряних сил ЗС України в Криму залишається напруженою. У Севастополі заблоковані два зенітно-ракетних дивізіони і командний пункт тактичної групи «Крим». Їх блокують військовослужбовці, які вже не приховують своїєї приналежності до збройних сил Росії і заявляють про це абсолютно відкрито. Також заблокованими залишаються радіотехнічні батальйони на Бельбеку, у Керчі і зенітно-ракетний дивізіон в Євпаторії. Всім заблокованим українським військовослужбовцям окупанти висунули ультиматум здати зброю і запровадити «спільне патрулювання» території українських військових частин.

В.о. Президента України Олександр Турчинов змінив начальника Центру спеціальних операцій по боротьбі з тероризмом, захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів Служби безпеки України, звільнивши з цієї посади Олега Присяжного та призначивши Геннадія Кузнєцова.

За час ротації сил «зелених чоловічків» військові моряки Південної в/м ВМС України встигли повністю ліквідувати їхні вогневі точки, обладнані навколо складу озброєння та селища Новоозерне.

В Крим з кубанської сторони почали перекидати російський поліцейський спецназ. Російськими військами вже півострів наповнили, тепер потрібні професійні карателі для його зачисток від неблагонадійних елементів.

Щоб не дозволити морському тральщику «Черкаси» вирватися з пастки на озері Донузлав, у п'ятницю о 7 год. 30 хв. ранку Чорноморський флот Росії поряд з затопленим на фарватері в/к «Очаковом» та іншими малогабаритними суднами підірвав і затопив ще одне судно, ВМ-416, водотоннажністю близько 40 тон.

Кримська «самооборона» під управлінням Аксьонова дисципліною не відрізняються, як і завезені з Дону і Кубані «козачки». У різних населених пунктах півострова серед них багато п'яних, постійно хамлять і погрожують мешканцям, у тому числі зброєю і насильством.

Постійний представник Росії при ООН Віталій Чуркін заявив, що Москва не визнає легітимності нинішньої української влади і перериває політичний відносини з Києвом.

На військовий полігон Чауда (розташований на мисі Чауда, Крим) заїхало не менше 18 вантажних автомобілів з морськими піхотинцями РФ, які там розгорнули польовий табір та очікують прибуття російського десантного корабля.

У Держприкордонслужбі України заявили, що у Криму перебувають вже близько 30 тисяч російських військовослужбовців. Також за інформацією прикордонників, наразі в АР Крим заблокованими залишаються одинадцять їх підрозділів: управління Азово-Чорноморського РУ, Севастопольський загін морської охорони (ЗМО), Сімферопольський прикордонний загін, відділ прикордонної служби (ВПС) «Керч», мобільна застава «Масандра», ВПС «Євпаторія», ВПС «Сімферополь-авіа», ВПС «Щолкіно», Керченський ЗМО, ПТС «Мис Фонарь», ВПС «Севастополь». Прикордонники повідомили, що росіяни фактично уже безперешкодно проводять війська через пункт пропуску в Керчі: «Практично щодоби має місце повне блокування російськими озброєними військовими у кількості до 150 осіб роботи

пункту пропуску (склад прикордонного наряду у пункті пропуску – 15 осіб, значна частина з них жінки) для забезпечення безперешкодного провозу особового складу, зброї та військової техніки».

У Ялті місцеві жителі та військовослужбовці занепокоєні діями так званої «самооборони» та «козаків», котрі не лише блокують військові частини в місті, а і припинили постачання продуктів у військові їдальні. Мешканці Ялти називають загони «самооборони» місцевими «тітушками». Правоохоронці ігнорують звернення наляканого населення про безчинства самооборони. Мешканка Ялти розповіла, як до тролейбусу зайшов чоловік, що представився козаком із «Чорної сотні». На грудях він мав зображення царської сім'ї. На запитання пасажирів тролейбусу, куди він їде, відповів: «Їду в Сімферополь жидів та хохлів вбивати». Жителі Ялти б'ють на сполох та просять підвищеної уваги українських журналістів.

До Криму почали прибувати «ряжені козачки» - агенти ФСБ, переодягнені в козачу форму, які діють у складі козачих підрозділах кубанських козаків. Їх завдання – координувати провокації та збирати і аналізувати ситуацію на місцях. А так же вербування агентів і зрадників, провокувати резонансні провокації.

Ситуація на кримському півострові вже почала знаходити відображення у народній творчості в Україні. Ось один з таких зразків:

Ой ти, бусурмане,	Вези на Камчатку
Ненаситний враже,	Уркагана Вітю.
Безрогий баране,	Купи йому хатку
Кадебістський страже!	Й золоте корито.
Пишем тобі "письмецо"	Хай зуби не сушить
З "последним приветом!"	Юда Березовський,
Прийми "факти на лицо":	Що запродав душу
"Твоя песня спета!"	За рубель кремлівський.
Не витріщуй очі	Забирай з Криму
На добро сусідське	Своїх бузуврів
Не відмиєш Сочи	Доки не отримав
За бабло злодійське.	Сала поза шкіру
Не бреши, собако,	Хай тебе не манять
Ну мруж свої очі ,-	Кораблики наші.
Вже з тебе, лайдаку,	Да пошел ты в баню
Весь світ ся регоче!	До своєї Раші

Ваш «друзьяка» з м. Рогатина

В 14.00 без пояснень з сторони радіотелепередавального центру «Севастополь», занятого раніше російськими військовослужбовцями і «самообороною» Севастополя, замість відключеного від ефіру телеканалу Міністерства оборони України «Бриз» на його фондах включили мовлення російського телеканалу НТВ.

У АРКрим зупинено українське ефірне телевізійне мовлення: на півострові замість трьох загальноукраїнських та одного кримського телеканалу йде мовлення чотирьох загальноросійських каналів. Зокрема, замість телеканалу «Інтер» в автономії транслюється канал «НТВ», замість «1 +1» - російський «Перший канал», замість «5 каналу» - «Росія 24», а замість Чорноморської телерадіокомпанії – «Росія РТР». У Севастополі НТВ стало мовити відразу на двох метрових аналогових телеканалах.

В.о. Президента України Олександр Турчинов звернувся до Конституційного Суду із проханням визначити, чи відповідає Конституції України постанова Верховної ради Криму «Про проведення загальнокримського референдуму» від 6 березня. Конституційний Суд України прийняв до розгляду це конституційне подання, Секретаріат якого вже його обробляє.

О 13.30 над українським військовим шпиталем, розташованим у м. Севастополь на березі бухти Омега, протягом тривалого часу кружляє пара російських гелікоптерів Мі-24, імітуючи повітряні атаки.

До командного пункту тактичної групи «Крим» прибули російські військовослужбовці без розпізнавальних знаків і висунули ультиматум, щоби протягом трьох годин українські військовослужбовці звільнили територію військової частини. У разі невиконання ультиматуму погрожують застосувати до них силу.

Ольга Коновалова: «Сьогодні біля штабу ВМСУ жінка підійшла до огорожі хотіла передати з кілограм мандарин і кілька шоколадок «Корона» та блок цигарок! Встигла передати тільки цигарки як на неї налетіли озвірілі молодики, горланячи, що це вони севастопольці, а ми бандерівці!! Я з хлопцем татариним, підбігли до цього натовпу і ледве відбили заплакану звичайну жінку, пояснили, що цього не варто робити. Потім перейшли на наш бік вулиці, і татарин спробував їх сфотографувати, якби ви знали, що після цього почалося ... Вони його схопили, почали тягнути в якусь машину, я

їм кричу, що він татарин, але у відповідь тільки мат ... І в цей момент сталося диво! Під'їжджає «Джип-кубик», з нього вискочили хлопці і відбили татарина! Потім ці оголтілі спробували напасти на цих хлопців, але ті з ними швидко розібралися! Найцікавіше, що були це не козаки, а наші з Гагарінського району! Потім я виявила, що від «Фуршету», виявляється, є виїзд на сусідню вулицю, ну і я ретирувалася! Люди просто неадекватні!! Маргінали в основному, але на чолі їх натуральні нацики!»

До розташування 36-ї бригади берегової оборони ВМС ЗС України (с. Перевальне), прибуло потужне і добре озброєне підкріплення російських десантних військ без знаків розрізнення. Сучасні автомати російського виробництва прибулих «зелених чоловічків» оснащені підствольними гранатометами. Відзначено групу прибулих російських снайперів. Очолює підрозділ десантників російський офіцер, який командир української бригади представився майором і заявив, що у російського командування з'явилася інформація «про підготовку теракту» проти українських військових, і росіяни прибули «захистити українців» від бандитів. Однак російські снайпери під час переговорів тримали представників українського командування на прицілі.

Черговий десантний корабель ВМФ РФ в Козачій бухті вивантажив 22 одиниці важкої бойової техніки, 12 КАМАЗів з особовим складом. Колони формуються і направляються в бригаду морської піхоти ЧФ, де артустановками, системами залпового вогню, танками та іншою бойовою технікою заставлена вже майже вся територія бригади. Половина особового складу прибула з 76 регіону Російської Федерації. Особовий склад росіян, який прибув кораблями Балтійського флоту через Середземне море, був дуже здивований, коли узнав, що прибув до Криму. Тобто російських солдатів і офіцерів навіть не попередили, куди їх направляють.

Друга половина дня. Севастополь. Козаки вантажівкою проломали ворота військового містечка командного пункту тактичної групи ППО «Крим» і близько 40 осіб увірвалися на його територію. Козаки вимагають у командира тактичної групи, який вийшов на переговори, капітуляції і передачі об'єкта під контроль їхніх збройних формувань. Слідом за козаками на територію командного пункту увірвалися озброєні і екіпіровані військовослужбовці Російської Федерації. До цього вони блокували цю військову частину по периметру.

Біля КПП ППО «Крим» йде жорстока бійка. Командира тактичної групи «Крим» генерал-майора Олега Струцинського російські військовослужбовці захопили і вивезли в невідомому напрямку. Решта українського особового складу закрилася у бункері командного пункту. Пізно вночі окупанти українського генерала відпустили.

Дмитро Білоцерковець: Перебуваю під емоціями ... але такого фашизму-нацизму-геноциду я ще не бачив ніколи. Був присутній на штурмі військової частини А2355 тактичної групи ППО «Крим». Російські військові протаранили ворота частини, пробралися всередину 40-50 солдатів російської армії. Заблокували командира частини, потім їм дали команду йти... їх відхід забезпечувала типу «самооборона», по факту ж там були бійці севастопольського «Беркута», які займалися зачисткою журналістів. Такого моторошного свавілля над журналістами, я ще не бачив ... їх просто місили ... били, добивали на землі, прямо помста журналістам від «Беркуту». Сильно побили журналіста-стрімера 5 каналу і російського журналіста. Ось вона демократія по-російськи в дії на території України! Потім почалося мародерство, обкрадали всіх підряд відбираючи телефони, планшети, у кого-то стрільнули гаманець. Я не хочу, що б моє місто загрузло у цьому свавіллі, в цьому геноциді над інакодумцями, пора державі навести тут порядок! Прошу всіх донести цей геноцид над людьми і не складно зрозуміти, що чекає севастопольців у майбутньому! Повне знищення вільних людей, своєї думки! Це все буде, якщо ми їх не зупинимо!

До бойовиків, які блокують військову частину протиповітряної оборони Повітряних сил ЗС України в районі мису Фіолент, прибуло підкріплення з близько 70 озброєних людей в камуфляжній формі і близько сотні цивільних у формі кубанських козаків. Вони назвали себе «самообороною Севастополя». Два навантажених КАМАЗи з озброєними людьми в п'ятдесяти метрах від частини на узліссі не виглядають мирними, тим більше, що поруч з вантажівками вже окопалися снайпери. Військові зупинилися на однаковій відстані як від частини ВМС України, так від командного пункту ППО в районі Кальфи. Вхід в сам командний пункт теж заблокували КАМАЗом, і виставили ультиматум здати зброю інакше вони підуть на штурм.

Російські військові розкопали магістральний газопровід поблизу міста Армянськ в Криму. За 5 метрів від газопроводу вони закопали БТР, а далі розклали міни в умовах, коли будь яка куля або оско-

лок, попавши в трубу, може привести до вибуху. Не підпускають до своїх об'єктів газовиків. Кажуть, що це закрита зона. Керівництво «Чорноморнафтогазу» вже звернулося до української та місцевої кримської влади з вимогою прибрати цих військових з охоронної зони. Паралельно цій трубі пролягає ще більш потужна магістраль «Харківтраснгаз». «Якщо, не дай Бог, в цьому місці вибухне газопровід, то ця закрита зона залишиться порожнім місцем. До того ж без газу залишиться більша частина Криму», - прокоментував ситуацію голова правління «Чорноморнафтогазу» Сергій Головін.

У Севастополі розвантажився черговий великий десантний корабель Балтійського флоту «Калінінград». Він доставив 17 Уралів і два БТР-80. У цей же час міністр оборони Російської Федерації Сергій Шойгу заявив, що у Криму російських військ немає.

Джерела з штабу ЧФ РФ повідомляють, що в штабі Чорноморського флоту Росії у Севастополі постійно перебувають кум Путіна Віктор Медведчук, экс-міністр оборони України Павло Лебедев, та Євдокімов - глава служби охорони сина Януковича - Олександра.

Роман Бочкала: «У морській авіаційній бригаді ВМС України в с. Новофедорівці (Саки) сьогодні ховали колишнього командира бригади полковника Володимира Хоменка. Одного з найдосвідченіших і авторитетних українських льотчиків. Незважаючи на всю напруженість, попроситися з ним приїхали і росіяни з аеродрому ЧФ РФ в Качі. Без автоматів. З вінками. У неформальних бесідах довелося дізнатися дуже багато цікавого. Їх військові в такому ж сум'ятті, як і наші. Їх теж блокують. Ті ж приїжджі російські війська, що і наших. Як і нашим, їм теж поставили ультиматум. Або ротація або звільнення. 80% особового складу Чорноморського флоту пустили коріння в Криму - у них сім'ї тут, будинки, друзі. Цей взаємозв'язок Москва хоче обірвати. Всіх замінити. А на їх місце поставити людей ніяк не пов'язаних з Кримом і кримчанами. Друге. Всі вони розуміють, що в разі перепідпорядкування Криму і подальшого остаточного приходу Росії, їх тут не залишать. Їх чекає ротація в Магадан і Уренгой. Подалі від Криму. З тією ж метою, що і своїх. Жорстко. Дядя Вова у всій красі. Тому для багатьох найкращим бачиться варіант подальшого можливого перебазування (не дай Бог, звичайно) в інші регіони України. А нові частини вже в дорозі. Російські товариші (говорю без іронії, багато хто з них реально проти того, що відбувається) повідали, що з Заполяр'я вже перекинули на Ростов

авіаполк «сушок». Вони чекають подальшої перекидання в Бельбек. Не в цілях інтервенції, а так би мовити в місце постійного базування. Додому. Російські хлопці прийшли сюди всерйоз і надовго.

В 1-у Окремому батальйоні морської піхоти ВМС України у Феодосії 30 молодих піхотинців склали клятву морського піхотинця ВМС України. Військовослужбовцям урочисто вручили чорні берети з емблемою морської піхоти національного флоту.

Протягом дня поромом через Керченську протоку на територію України доставлено 430 російських військових і близько 20 одиниць військової техніки. Також морем на десантних кораблях доставлено до Севастополя ще 300 чоловік особового складу та до 10 одиниць військової техніки.

Згідно російським штабним документам, перекидання військ здійснюється в рамках ротації російського контингенту в Криму. Однак виведення з півострова аналогічної кількості військ не зафіксовано.

В Севастополі оголошено, що «у суботу, 8 березня 2014 року, на площі Нахімова пройде святковий мітинг, присвячений історичному рішенням Верховної ради Криму і міської ради Севастополя про входження Криму і Севастополя до складу Російської Федерації. Початок о 15-00. Після мітингу відбудеться святковий концерт за участю Надії Бабкіної». Як і у Сімферополі, в Севастополі вже наперед визначили підсумки «референдуму».

У зв'язку з прийнятим рішенням Севастопольською міською радою від 6 березня про входження Севастополя до складу Російської Федерації, Служба безпеки України відкрила карну справу проти посягання севастопольських депутатів на територіальну цілісність і недоторканість Української держави.

Російські військовослужбовці та бандформування під так звану «самообороною» знищили антенне поле вузла зв'язку авіаційної бригади тактичної авіації Повітряних Сил ЗС України на Бельбеці.

Хоча керівництво Російської Федерації і заперечує факт наявності у Криму військових підрозділів не зі складу ЧФ РФ, на сьогоднішній день на території АР Крим у вигляді «кримської самооборони» іден-

тифіковані бойові підрозділи з складу з'єднань і частин ЗС Російської Федерації, які не входять до складу ЧФ РФ:

- Псковської повітряно-десантної дивізії;
- Тульської повітряно-десантної дивізії;
- Іванівської повітряно-десантної дивізії;
- Ульяновської окремої десантно-штурмової дивізії;
- Новоросійської десантно-штурмової дивізії;
- Окремого розвідувального полку спеціального призначення (Кубінка, Московська обл.);
- Рощинської мотострілецької бригади з складу Центрального військового округу (пос. Рошинській, Самарська обл., РФ).

Їх присутність в Криму підтверджує і аналіз озброєнь так званих представників місцевої «кримської і севастопольської самооборони», проведений відповідними фахівцями, деякі солдати і самі ви-знають з яких регіонів Росії вони прибули в Крим.

На проросійських севастопольських сайтах з мешканців Севастополя стали складати списки «ворогів Росії». Складено «розстрільний список» з домашніми адресами, які ми зараз опускаємо:

- «1. Белоцерковец Дмитрий;
2. Сычов Ярик;
3. Шудря Альбий;
4. Мамчак Мирослав;
5. Вуйко Богдан Иванович;
6. Бандура Николай;
7. Смиринская Наталья;
8. Бортников Иг. Анат;
8. Проценко Владимир;
9. Владзимирский Николай и его жена;
10. Жога Тамара;
11. Слюсарь Жанна;
12. Зеленчук Василий;
13. Матющенко Роман;
14. Калашников Валентин;
15. Слободенюк Сергей;
16. Капац Юрий;
17. Корниенко Сергей;
18. Герзанич Александр;
19. "Вячек" –
20. Боротов Тимур;
21. Рябка Валентина;

22. Скоропадский Артем;
23. Без фамилии,- рагуль в вышиванке;
24. Без фамилии - молодая пара, мы их выследили, они члены "Свободы", вместе на всех "майданах."

А адреса сволоты реальные. Жалуйтесь твари в ООН. Мы всех фашистов похороним».

Російський спецназ з десантниками захопив прикордонний пропускний пункт «Щолкіно», який розташований на мисі Казантип у Криму. Значною перевагою у кількості і фізичній силі російські десантники і спецназ витіснили українських прикордонників із приміщень прикордонного пункту і заволоділи їхньою зброєю і всіма технічними засобами. Захопивши прикордонний пункт і депортувавши звідти прикордонників, російський спецназ став повністю контролювати цей пункт пропуску.

8 березня

8.03 2014. Флешмоб у штабі ВМС України

У штабі ВМС України в умовах кругової блокади військовослужбовці привітали жінок штабу зі святом весни. Командувач ВМС України контр-адмірал Сергій Гайдук від імені всього особового складу ВМС України привітав жінок з Міжнародним жіночим днем. Командувач висловив найтепліші слова вдячності матерям і коханим, сестрам та дочкам які у складній ситуації вірять і підтримують військових моряків України. Офіцери і матроси, які знаходяться в блокаді,

подарували квіти прекрасній половині людства. А ще провели флешмоб, вишикувавшись у формі серця. Командування ВМС також привітало жінок, які знаходилися біля штабу для їх підтримки і теж подарували їм квіти.

Мис Казантип, Арабатська затока. Прикордонна застава «Щолкіно». Російські окупанти вигнали з гуртожитку і вивели на вулицю жінок і

дітей українських військовослужбовців та забрали у всіх мобільні телефони.

Близько 100 екіпірованих і з автоматичною зброєю людей, які представилися «кримською самообороною», захопили у Сімферополі республіканський військовий комісаріат. Очолив озброєних людей відставний генерал-майор Кузнецов (колишній «екс-міністр оборони» Криму в часи президентства Мешкова), який, за його словами, є радником кримського уряду. Представники «самооборони» оснащені бронежилетами та радіостанціями, розставили автоматників на поверхах та запустили на територію комісаріату три автобуси з військовими. Поводяться дуже агресивно.

Відразу після того, як у Феодосії відбулася мирна акція місцевого населення проти окупантів на підтримку єдності України, через місто пройшла колона військової техніки російських військ. Під час акції колона перебувала у смт. Приморський.

87 критих військових автомашин виїхали з полігону Чауда і попрямували у бік Сімферополя. На військовому полігоні Чауда організований ще один перевалочний пункт російських військ, які доставляються в Крим десантними кораблями. Напередодні з боку Керчі в район Чауди прибуло 20 автомашин. Вночі тут же вивантажився російський десантний корабель. Минулого вечора колону з 200 автомашин зафіксували в російській Тамані з номерами 95 регіону (Чечня). Вона рухалася в бік порту Крим.

Російські військовослужбовці захопили радіотехнічний пост ВМС України «Севастополь» і демонтували та вивезли його обладнання.

Російські агресори з сторони Криму увійшли у селище Чонгар на Херсонщині і за словами місцевих жителів замінували навколишні поля, бурять ями для прикордонних стовпів. Аби їм протистояти приїхали українські вояки з Генічеська. Три дні мешканці села навіть не водили до школи дітей, адже дула російських БТРів були направлені прямо в центр села. На знак протесту селяни прикрасили Чонгар українськими прапорами і вимагають від влади виставити блокпост попереду села та захистити жителів. Інакше - кажуть, - перекриють магістральну трасу. Місцеві жителі намагалися запитати у окупантів - ви хто такі? У відповідь вони не приховували, що вони «руські». Таким чином, інтервенти з Російської Федерації вто-

рглися на територію вже не лише АРКрим, а і Херсонської області України.

Російський спецназ і проросійські активісти відмовилися пропустити в автономію міжнародну групу офіцерів Організації з безпеки і співробітництва в Європі, яка за рішенням ОБСЄ намагалася потрапити на територію Криму. Про це 8 березня повідомляє «Associated Press» з посиланням на свого кореспондента. Російські військові без розпізнавальних знаків разом з проросійськими активістами з так званої «самооборони Криму» заявили, що у спостерігачів ОБСЄ немає дозволу на в'їзд до «незалежного» Криму і випустили в повітря кілька попереджувальних автоматних черг чим змусили спостерігачів повернутися назад.

У Сімферополі в Гагарінському парку у присутності самопроголошеного голови ради міністрів АРК Сергія Аксьонова присягу перед «кримським народом» прийняли солдати-добровольці першого підрозділу «Збройних сил Криму». Такими стали в основному колишні міліціонери і військовослужбовці МВС в Криму.

Російські військові, які окопалися в районі Армянська в Криму на адміністративному кордоні з Херсонською областю, відкрили вогонь зі стрілецької автоматичної зброї по легкому патрульному літаку «Diamond» Держприкордонслужби України. Літак з прикордонниками на борту здійснював патрульний політ у повітряному просторі України на висоті до одного кілометра.

Лідера Радикальної партії України і народного депутата Олега Ляшка затримали і тримають під вартою в аеропорту Сімферополя. «Зараз в аеропорту Сімферополя. «Самооборона Криму» затримала мене з однопумцями і не випускають. У Крим прилетів закликати до миру та єдності, збереження територіальної цілісності України. Місцеве телебачення запрошує на ефіри, але виїхати з аеропорту поки-що немає можливості», - написав Олег Ляшко у *Facebook*. «Поки перебуваю в заручниках в аеропорту Сімферополя, прийшла така ідея. Щоб зірвати так званий референдум в Криму, треба 16 березня провести тут виїзне засідання Верховної Ради України. Усі народні депутати мають разом приїхати в Крим. І хай спробують затримати!».

У Бахчисараї на чергову акцію «Жінки Криму проти війни» вийшло більше 1500 жінок, дітей, людей похилого віку з усього Бахчисараю. Люди вийшли висловити своє невдоволення всім, що відбувається навколо, в черговий раз закликати всіх до миру! Акція пройшла біля стін військової частини, а потім колоною пройшла по центральній вулиці міста - в бік Сімферополя і назад до площі Леніна. Тисячі людей вийшла на обочину траси Бахчисарай – Сімферополь. В руках тримали численні гасла і скандували: «Нас багато, ми різні - але всі ми єдині в одному – ми хочемо миру в нашому Криму!» Масово виконували гімни України і кримських татар! Скандували «Слава Україні! Крим - Україна! Ми хочемо миру! Криму - мир!», «Слава українським солдатам!» Акцію приїхали підтримати жителі Кривого Рогу, Херсона і журналісти.

8.03.2014. Акція «Жінки Криму проти війни»

У Криму кримські татари почали активно формувати загони самооборони. Вони мають намір попередити провокації і забезпечити безпеку в умовах російської окупації. Як повідомляється, в перші дні було 40 добровольців, а зараз більше 200. При цьому добровольці в Сімферополі патрулюють погано освітлені вулиці, зупиняючи підозрілі транспортні засоби. Загони самооборони кримських татар будуть діяти до закінчення кризи в Криму.

Розпочалися масштабні маневри Збройних Сил України на полігоні в Херсонській області.

У разі, якщо Росія не залишить спроб анексувати Крим, дипломатичні відносини між США і російською стороною будуть неможливі. Про це в ході телефонної розмови з головою МЗС РФ Сергієм Лавровим заявив Держсекретар США Джон Керрі, повідомляє Reuters з

посиланням на джерело в Білому Домі. «Держсекретар дав зрозуміти, що ескалація кризи в Україні та кроки щодо приєднання Криму закриють для Росії всі можливі дипломатичні двері і закликав до максимальної стриманості», - відзначило джерело.

«Народний мер» Севастополя Олексій Чалий видав «розпорядження» про військовий облік в Севастополі.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

8 березня 2014 р. № 139

«Про військовий облік»

1. Створити тимчасовий пункт обліку та відправки військовослужбовців та членів їх сімей за адресою: м. Севастополь, вул. Маршала Крилова д. 8А, контактний телефон...
2. На тимчасовий пункт обліку та відправки покласти такі завдання: про тимчасовий облік військовослужбовців, які прибувають; організація відправки військовослужбовців та членів їх сімей до обраного місця проживання; про виплату соціальної допомоги військовослужбовцям, які проживають на території Севастополя.
3. Облік військовослужбовців, які прибувають, організувати за алфавітними картками.
4. Для військовослужбовців за призовом, які відбувають за межі Севастополя, забезпечити доставку до обраного місця проживання та видачу компенсації на харчування у розмірі 100 грн. на добу.
5. Для військовослужбовців за контрактом, які відбувають за межі Севастополя, забезпечити доставку до обраного місця проживання їм і членам їхніх сімей, а також одноразову компенсацію в розмірі 4000 гривень.
6. Для військовослужбовців за контрактом, які проживають на території Севастополя і бажають залишитися на території Севастополя, забезпечити постановку на облік і виплату протягом трьох місяців допомоги у розмірі 2000 гривень на місяць з часу набрання чинності даної постанови. Протягом цього часу військовослужбовцям буде надано можливість визначитися з вибором місця служби.
7. Для військовослужбовців за призовом, що проживають на території Севастополя, забезпечити постановку на тимчасовий військовий облік за місцем проживання.

Голова А.М. Чалий

У Севастополі появились бійці з охоронних фірм Донбасу.

Американські військові готові підтримати своїх союзників у Європі і надати підтримку Україні. США посилають чіткий сигнал Росії про те, що готові відповісти на загрозу. Про це заявив глава Об'єднаного комітету начальників штабів США генерал Мартін Демпсі, повідомляє сайт Атлантичної ради.

Народний депутат України Олег Ляшко: Мої враження від перебування в кримському полоні: 1. Крим сьогодні контрольований бандитами під покровительством російських військових; 2. Переважна більшість кримчан - за єдину Україну; 3. Більшість кримчан вважає, що Київ кинув їх напризволяще; 4. Татари і українці готові рішуче відстоювати належність Криму Україні, але вимагають від центральної влади дієвої підтримки; 5. Українські спецслужби не вживають усіх заходів для боротьби із сепаратизмом, ватажки зрадників вільно гуляють по Криму, хоча мали б давно вже сидіти в тюрмі; 6. На кримську міліцію сподівання марні, сьогодні вона повністю під сепаратистами, як тільки наведемо порядок у Криму - має бути суцільна люстрація в цих органах; 7. Українцям і татарам в Криму загрожує реальна небезпека, тому центральна влада має захищати їх; 8. Кримський парламент має бути розпущений як зрадницький; лідери сепаратистів мають бути арештовані або ліквідовані. Загальний висновок: для того, щоб не втратити Крим - треба не боятися діяти дуже рішуче. Ми виграємо, бо на нашому боці правда, більшість місцевого населення і міжнародна спільнота. Якщо ж ми й далі потуратимемо загарбникам - Крим буде втрачений безповоротно.

Мустафа Джемільов: Дайте татарам в Криму команду, і ми будемо робити те, що потрібно. Кримські татари поки не вступають у відкритий конфлікт з російською армією і «самообороною Криму», однак це положення хитке. Про це в коментарі Gordonua.com заявив лідер кримськотатарського народу, колишній глава Меджлісу кримськотатарського народу, народний депутат від «Батьківщини» Мустафа Джемільов. «Між російськими військами і кримськими татарами поки ні миру, ні війни. Але це хитке становище. Якщо виникне якийсь інцидент, то зупинити кровопролиття потім може бути важко», - вважає депутат. Він також розкритикував дії української влади на півострові за пасивну позицію і відсутність чітких установок до дії. «Дайте нам команду, і ми будемо робити все, що необхідно. Зараз, по-моєму, вже пішла команда, що якщо будуть штурмувати військову частину - відкривати вогонь. Це давно пора було зроби-

ти. Чим більше ми нічого не робимо, тим більше у них там сміливості додається», - упевнений Джемільов. Депутат заявив про те, що Туреччина не тільки висловила підтримку кримським татарам, а й заявила, що розглядає Україну як свого стратегічного партнера. «Турки висловили своє ставлення до того, що діється, вони заявили, що розглядають Україну як свого стратегічного партнера. Вони категорично проти спроб ділити цю країну, і тому втручання у внутрішні справи України для Туреччині не прийнятно», - повідомив Джемільов. - Мова йде про всебічну допомогу, але поки тільки не про військову, тому що вони теж розуміють, що військова конфронтація має далекосяжні наслідки. Крім того, як відомо, прем'єр-міністр Тайїп Ердоган у розмові з Путіним заявив, що Туреччина ніяк не зможе залишитися осторонь, якщо будуть якісь неподобства щодо кримських татар», - заявив Джемільов.

9 березня – 200-річчя Великого Кобзаря

9.03.2014. Севастополь. Мітинг української громади на честь 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка

10.00. Севастопольська «Просвіта» біля пам'ятника Т.Г. Шевченка у Севастополі організувала урочисте святкування українською громадою міста 200-річчя з дня народження Тараса Григоровича Шевченка. На організованому мітингу майоріли Державні і Військовоморські прапори Збройних Сил України. Більшість людей прийшло у вишиванках. На площі перед пам'ятником Шевченку зібралося близько тисячі представників української громадськості. З місцевих ор-

ганів влади не було нікого. Учасники заходу тримали плакати «Україна - Крим», «Слава ВМС України!», «Ні війні!», «Єдина країна», «Україна і Росія хочуть спокою і миру». На мітингу виступили активісти товариства «Просвіта», народний депутат України Олесь Доній, ведуча телеканалу «1+1» Соломія Вітвіцька, представники севастопольських українських громадських організацій. У своїх промовах вони робили акцент на неприпустимість розколу України, відділення Криму, закликали боротися проти російської агресії. Олесь Доній заявив, що «Севастополь вже перебуває під окупацією Росії», і закликав ігнорувати референдум. Учасники мітингу співали пісні на слова Тараса Шевченка, декламували вірші з «Кобзаря». Але закінчилося Шевченкове свято «у время люте» не лише сутичками між проросійськими і проукраїнськими активістами, а й жорстокими бійками недалеко від пам'ятника Кобзарю, на автостоянці біля Гагарінської районної державної адміністрації. Через півгодини від початку заходу на площі стали з'являтися проросійські активісти та козаки з Дону і Кубані з прапорами Росії, яких доставили автобусами. Загальне керівництво антиукраїнськими діями здійснював Комєлов, керівник організації «Український вибір», до того «Удару». Спершу прибулі «казакі» перебивали виступаючих на урочистостях гаслами «Росія», «Севастополь-Крим-Росія», з тим почали провокувати сутички з учасниками мітингу. Хтось із т.зв. «тітушок» застосував сльозогінний газ. Співробітникам міліції в якийсь момент все ж вдалося розділити протидіючі сторони, але словесні перепалки не припинялися, іноді знову переростаючи в колотнечі. Виконання гімну України і віршів Шевченка відбувалося на тлі скандування «Росія, Росія!», а потім і сигналів автомашин, які прибували з російськими прапорами до місця подій. Їх кількість збільшувалася буквально в геометричній прогресії. Пізніше на площі з'явилися й севастопольські «самооборонці», кубанські і севастопольські козаки, протистояння перейшло в стадію «стінка на стінку». На мітингу появився адмірал В. Максимов і Юрій Ільїн, останній закликав учасників... до дружби і співпраці з інтервентами. Коли українські активісти стали розходитися і підходити до своїх автомобілів, на автостоянці біля Гагарінської РДА на них знову напали молодики спортивної статури. Учасників мітингу били жорстоко бітами і палками, пролилася кров українців. Міліція бажання зупинити бійню вже не проявляла, а нападників з арматурою і бітами взагалі стала «не бачити». Побиті учасники побоїща деколи намагалися врятуватися у густих кущах парку, однак їх били і там, деяких учасників мітингу співробітники міліції витягали з епіцентру конфлікту вже в напів-

Побиття «тітушками» учасників мітингу на честь 200-річчя Тараса Шевченка у Севастополі

а у автомобіля вибили скло і фари. Таким побоїщем українців у Севастополі завершилося вшанування 200-літнього ювілею Великого Кобзаря, який уряди України і Росії планували вшанувати спільно, таким став останній загальноміський державницький захід української громади Севастополя: п'ятеро людей доставили швидкою допомогою до міської лікарні, одного – до військового шпиталю ВМС України, десяток осіб було побито, кілька автомобілів пошкоджено.

10.40 У Севастополі російські інтервенти захопили і вимкнули з ефіру передавач ФМ-радіостанції «Бриз» Міністерства оборони України. Єдиний в Криму радіоканал української мови був захоплений під час трансляції в ефірі радіопрограми, присвяченої 200-річчю Великого Кобзаря і в день його 200-річного ювілею. Замість радіо МО України «Бриз» на привласненій його частоті та радіопередавачі увімкнули московську радіостанцію «Спутник», яку після завершення анексії півострова поміняли на радіо міністерства оборони РФ «Звезда».

У Сімферополі новостворені «поліцаї» обшукують поїзди. Прибув-ших пасажирів з числа українців з Західної України для перевірки мети прибуття видають «Русському єдінству».

непритомному стані. Одна з машин українських активістів була заблокована представниками проросійських сил, в ній були розбиті вікна, а спроба водія виїхати не вдалася. Її оточив на-товп, який не бажав випустати машину з майданчика. У підсумку водій врізався в припаркований на виїзді автомобіль і залишився на стоянці, де його жорстоко побили,

10.00. Посланці Аксьонова та козаки висунули ультиматум командуванню українського евпаторійського зенітно-ракетного полку. Вони вимагають, щоб до 20.00 українські військові здали зброю. В іншому випадку ними буде зроблений штурм частини. Поряд перебувають російські військові, які запевняють, що в разі опору українців також застосують силу. Журналістам повідомили, що вони повинні знаходитися не менше ніж за 100 метрів від частини, в іншому випадку «вони за наслідки не ручаються». Також бандити з «самооборони» Аксьонова пообіцяли до 17.00 надати письмове підтвердження своїх ультимативних вимог.

У севастопольській школі-ліцеї № 8 з українською мовою викладання на уроці математики учителька вигнала з уроку дівчат випускного класу у вишиванках, обізвавши їх бандерівками, фашистками і прибічниками «Правого сектору». На свої заперечення і сльози дівчата отримали вирок: якщо будете так себе вести то замість випускного вечора отримаєте 5 років Магадану!

Росія як і раніше продовжує нарощувати своє угруповання військ у Криму та перекидає на півострів нові підрозділи і частини. На даний момент на базі ЧФ РФ у Новоросійську зосереджені підрозділи 18-ї окремої мотострілкової бригади російської армії (місце постійної дислокації - Південний військовий округ, Чечня). До перекидання в Крим готується особовий склад бригади і 120 одиниць військової техніки - в тому числі РСЗВ «Град». Паралельно Росія перекидає спецпідрозділи на територію Придністров'я. За останню добу сюди було перекинуто 700 бійців спецназу.

Під час штурму української військової частини А2355 у Севастополі російськими десантниками, кубанськими козаками та кримськими озброєними бандгрупваннями були жорстоко побиті знімальні групи «Інтера» (Олена Механік, Андрій Цаплієнко з відеооператором), 5 каналу, російського каналу «Дощ» та інші журналісти. Всі вони направлені до реанімації міської лікарні.

Морська піхота ЧФ і «зелені чоловічки» - десантники ЗС РФ на бронетехніці заблокували морських прикордонників у Балаклаві і погрожують штурмом, якщо вони через пів години не складуть зброю.

У Севастополі, в бригаді морської піхоти ЧФ РФ, яка дислокується у Козачій бухті, відбулася дивна метаморфоза. На територію бригади

заїхали російські десантники, а через деякий час звідти виїхала така ж кількість осіб, переодягнених ... в українську військову форму. Затентовані автомобілі з рязеними українськими військовими взяли курс на Сімферополь і Феодосію.

У Криму, в райцентрі Чорноморське, російські військові захопили українську прикордонну заставу. Напад стався близько 6 години ранку. Управління відділу було захоплено групою з 50 озброєних військовослужбовців Росії. На заставу «Чорноморське» заїхав КАМАЗ, три мікроавтобуси, два УАЗ з 50 озброєними особами у військовій формі без розпізнавальних знаків. Також з 8 березня отримала розвиток нова тенденція – виведення з ладу постів технічного спостереження українських прикордонників, які здійснюють контроль за надводною обстановкою.

Мінування окупантами місцевості в районі Чонгара набуває все більшого розмаху. Російські військові замінували дамбу біля населеного пункту Рюмшине.

Напроти штабу ВМС України сепаратисти розвернули пропагандистський автомобіль, який агітує вступати до «збройних сил Криму», а якщо не вступите, то вам буде... і далі перераховуються всі біди, які очікують українських військових у випадку їх непослуху самопроголошеній владі Криму.

На залізничному вокзалі у Сімферополі «самооборона» Криму затримала і арештувала голову Всекримської Української Ради Андрія Щекуна. Про свій арешт він успів повідомити телефоном з лінійного відділу міліції на ж/д вокзалі.

Російське військове керівництво почало термінову ротацію військовослужбовців, які за короткий час знаходження на території Криму асимілювалися з місцевим населенням і проявили слабкість щодо українських військових у Криму. Крім того, вони видали засобом масової інформації своє громадянство і місця постійної дислокації. Вже сьогодні великий десантний корабель з складу Північного флоту ВМФ Росії «Георгій Побідоносець» в бухті Козача (Севастополь) завантажив першу партію військовослужбовців ЗС РФ кількістю до 400 чоловік, яких доставили на військовий корабель на 18 військових автомобілях КАМАЗ і УРАЛ. Після прибуття корабля в порт Новоросійськ їх відправлять до своїх частин на території Росії.

У ніч з 8 на 9 березня великий десантний корабель «Оленегорський горняк» зі складу Північного флоту ВМФ РФ в бухті Козача (Севастополь) розвантажив більше 15 одиниць автомобільної техніки та до 400 російських військовослужбовців спецназу.

Екстрений саміт Євросоюзу схвалив введення візових санкцій і арешт активів російських чиновників, якщо Москва не зробить кроки по деескалації конфлікту в Криму. Прозвучали також вимоги на адресу Києва. У їх числі - розслідування випадків насильства на Майдані. Крім цього, на саміті ЄС несподівано вирішили розділити угоду про асоціацію з Україною на дві частини. Політична частина буде підписана найближчим часом, економічна - після виборів, але торгові преференції Київ отримає навіть без підписання договору про зону вільної торгівлі.

Група «Інформаційний спротив» оприлюднила деякі деталі подій, що спровокували поспішне рішення кримських парламентаріїв по «приєднанню» АРКрим до Росії. Зокрема, за її даними, українським Генеральним Штабом ЗС України напередодні був розроблений план проведення військової операції по звільненню Криму. Передумовою до проведення такої операції стали заяви російського керівництва про те, що в Криму немає російських військ. Це дозволяло українським силовим структурам прийняти рішення на проведення операції як проти «зелених чоловічків» так і незаконно доставлених в Крим російських козаків як терористів. За цією ж інформацією до сьогоднішнього ранку закінчилося доукомплектування певних частин і підрозділів ЗС України для участі в операції. Раніше 79-а окрема аеромобільна бригада (м. Миколаїв) була виведена до перешийку для прикриття зосередження сил і засобів. За деякими даними, виявлення російським керівництвом підготовки до проведення даної операції (або аналітичним шляхом, або внаслідок витоку інформації) і змусило Кремль вимагати від кримських маріонеток негайно приймати рішення про приєднання до Росії.

Під заблокованою в/ч А4369 у Севастополі, яку вже тиждень тримають в блокаді російські військові, відбулася ротація – туди КА-МАЗаами привезли нових російських вояків та кубанських козаків. Вони вже завчено заявили, що приїхали «охороняти військову частину», бо отримали інформацію про ймовірні провокації та теракти

бандитів, які начебто блукають десь поруч. Новоприбулі російські вояки запевнили, що завдання штурмувати в/ч їм не ставилося.

Оператор кабельного телебачення «Воля-кабель» з 21.00 відключив з міської кабельної телевізійної мережі всі українські телеканали у Севастополі: Перший Національний, 1+1, Парламентський канал «Рада», Інтер, 5 канал, ICTV, СТБ, Новий канал, 112 Україна, Україна, ТРК «Черноморская», ЧП.INFO, Business, УБР та інші. Севастополь став повністю позбавлений українського телебачення і радіо.

Російський агресор нарощує свої ударні угруповання на кордонах України. Так, навколо східного і південного кордонів України спрямовані сили 3-ї армії, 20-ї армії та 106-ї тульської дивізії. Намагання антидержавних сил захопити органи місцевої влади відзначаються в Одесі, Донецьку і Луганську.

Колишній начальник берегових військ Чорноморського флоту генерал-майор Олександр Остріков вдруге прибув «з візитом» до морських піхотинців в Керчі. За словами учасників зустрічі, представник ЧФ запропонував «чорним беретам» подумати і до 16 березня прийняти рішення, де люди готові служити далі і написати відповідні рапорти: на ЧФ РФ чи в Україні. Українським військовим морякам обіцяно грошове утримання за стандартами РФ та інші преференції. В іншому випадку мова йшла про силові дії проти українських морських піхотинців. Російський генерал вдався до обману, розказуючи, що близько 60 рапортів вже написано морськими піхотинцями у Феодосії, чого насправді на той час не було.

Посеред ночі російськими десантниками на 17 вантажних автомобілях (згодом під'їхало ще 15 автомашин з озброєною «самообороною» і російським десантом - всього окупантів було більше 300), захоплена ракетно-технічна база ВМС України в райцентрі Чорноморське (Західний Крим). Спершу невелика кількість офіцерів і матросів вчинила опір, який інтервентами був швидко зломлений. Після захоплення військової частини особовий склад, більшість яких була жінки-військовослужбовці, в третій годині ночі колоною вивели з частини і під конвоєм автоматників більше трьох кілометрів, мовби полонених, вели степом до селища, де їх відпустили. За словами очевидців більшість солдатів - кавказці. У частині оставили лише командира з заступником, які перейшли на сторону окупантів.

Адмірал Ігор Кабаненко: Путінський план війни: 1. Швидко приєднати Крим до РФ та наростити ударне угруповання російських військ в Криму. 2. Діями сил спеціальних операцій і засланців-деструктивщиків створити після 16-го березня сприятливу ситуацію для ударів 20-ї армії на Донецькому напрямку, 3-ї армії на Луганському напрямку та 106-ї дивізії на Київ, а частиною сил кримського угруповання розсікти Україну і вийти до Дніпра. 3. Удар основних сил кримського угруповання провести на одеському напрямку, попередньо підготувавши підґрунтя на місцевому рівні та за сприянням з Придністров'я. 5. На п'ятий-сьомий день створити підконтрольну дугу Луганськ – Донецьк – Миколаїв – Одеса - Тирасполь, чим відрізати Україну від моря. 6. Після цього з позиції сили розпочати переговори про статус-кво нових кордонів, в яких нашу державу буде перетворено у континентальний анклав без виходу до моря, з вкрай обмеженими транзитними можливостями та геополітично не важливу. Фактично, це путінська війна за вихід до моря! Не можна цього допустити! Саме з оцінки цієї ситуації треба будувати контрстратегію, діяти рішуче і результативно!

Текст ультиматуму «представника» Ради міністрів Криму командирі зенітно-ракетного полку в Євпаторії мовою оригіналу: «Командирі зенітно-ракетного полка воинская часть А4519 Матвиенко Андрею Викторовичу. От имени руководства Автономной республики Крым в целях обеспечения безопасности граждан города Евпатории и во избежание провокаций во время подготовки проведения референдума о статусе Крыма 16 марта 2014 года, предлагаю: в период с 22-х часов 09 марта 2014 года до 22-х часов 10 марта 2014 года командованию воинской части А4519 принять решение о разоружении личного состава вверенной вам воинской части, сдачи всего оружия на склад и передачи объекта под охрану личному составу спецподразделения Черноморского флота Российской Федерации базирующейся на территории Автономной республики Крым и признанным законным правительством АР Крым для обеспечения безопасности граждан на время подготовки и проведения референдума. Блоки управления ЗРК «Куб-2М» также подлежат сдаче на склад, опломбированию и сдаче под охрану вышеуказанному спецподразделению ЧФ РФ. Несение караульной службы личным составом в/ч А4519 осуществляется без оружия совместно с вооруженными военнослужащими ЧФ РФ. Личный состав, не задействованный в несении караульной службы, находится в казармах и поки-

дает территорию воинской части с письменного разрешения командира в/ч А4519 согласно пропускного режима и, по возвращению, проходит на территорию по предъявлению согласованного сторонами пропуска установленного образца. В период действия настоящего предложения, вход и выход с территории в/ч А4519 ограничивается светлым временем суток. Прошу вас отнестись со всей серьезностью к данному предложению, не подвергать опасности жизнь и здоровье личного состава вверенной вам воинской части и мирных жителей прилегающей жилой зоны. Проявите благоразумие и мужество в принятии решения. Со стороны руководства АР Крым гарантирую вам безопасность каждого военнослужащего сдавшего оружие на хранение на период подготовки референдума о статусе Крыма. По окончании срока действия данного предложения будет принято окончательное решение. Все переговоры между сторонами должны происходить на территории в/ч с гарантиями безопасности участников. Уполномоченный по обеспечению организации проведения общекрымского референдума Советник председателя Совета Министров АР Крым Жеребцов Юрий Геннадиевич».

Заява групи «Інформаційний Опір»: «Полностью осознавая всю сложность ситуации, мы на протяжении прошедшей недели невероятным усилием воли удерживались от критики бездействия руководства МО и Генштаба ВС Украины, ожидая от них начала действий по урегулированию ситуации в Крыму. Но идет время, а мы не видим, чтобы кто-то из высшего руководства стремился взять на себя ответственность. Тогда как для наших войск в Крыму каждый час промедления – это еще один удар ниже пояса. И все это – на фоне огромной поддержки и тревоги за украинских военных со стороны народа Украины, простых украинских граждан. Более того: мы тщательно отслеживаем процессы, происходящие в МО и ГШ. И видим очень тревожную картину. Вместо попыток спасти наши войска (на деле, а не на бумаге) мы видим, что военное руководство сосредоточилось на решении совсем иных проблем, куда более частного характера. Те же процессы, которые могут позитивно повлиять на решение судьбы наших крымских братьев, происходят преступно медленно. На сегодня, 9 марта, самая тревожная ситуация сложилась в Евпатории. Личный состав нашей части получил ультиматум от оккупантов, но не намерен складывать оружие и будет стоять до конца. Ультиматум действует до 20.00, после чего противник обещает самое грубое использование

силы. На высшее командование в Киеве у них надежды нет – как и по всем местам дислокации частей и подразделений ВС Украины в Крыму. Это неприемлемо. Мы ждем НЕМЕДЛЕННОЙ реакции военно-политического и военного руководства. Мы предупреждаем, что в случае дальнейшего бездействия начнем освещать ситуацию, которая сложилась сегодня в МО и ГШ ВСУ, и сделаем достоянием общественности те вопиющие процессы, которые сегодня происходят в этих структурах. Украинцы имеют право знать, почему Украина предаёт свою армию и флот».

10 березня

Для того, щоби нейтралізувати «невідомих зелених чоловічків» та незаконні банд формування в Криму, на проведену опитуванні українці висловились (84,5 % «за») за проведення антитерористичної операції в Криму з використанням армії.

Почалися фактичні захоплення військових частин в Криму. О 13.45 розпочався силовий штурм автомобільного батальйону в Бахчисараї. Десять військовослужбовців РФ з автоматами взяли в заручники начальника штабу і вимагають віддати їм безоплатно 10 транспортних автомобілів. Разом з групою озброєних представників «самооборони Криму», яких очолює полковник РФ Макагонов, на територію автомобільного батальйону ВМС України в Бахчисараї прибув і зниклий напередодні командир батальйону підполковник Володимир Садовнік. Прибулі представники «самооборони» Криму, кілька разів вистрілюючи у повітря, увірвалися на територію автобатальйону. Вишикувавши особовий склад ввіреної йому частини Садовнік заявив: «хто зі мною - крок вперед» з шеренги вийшло кілька військовослужбовців служби за контрактом. У строю залишилися всі офіцери і контрактники призвані з регіонів України. Садовнік заявив всім що ті, хто не хоче бути з ним, можуть залишити територію військової частини. Після цього на плацу частини з флаштоку був спущений прапор ВМС України, його місце зайняв прапор РФ. Після підняття російського прапора Садовнік і військовослужбовці, що приєдналися до нього, завантажувати паливо, радіостанції, інше військоове майно в техніку «самооборони» Криму.

Обращение депутата Одесского городского совета Дмитрия Спивака к господину Аксёнову: «В ответ на Ваше обращение к одесситам, которых Вы считаете «обманутыми радикалами гражданами», «зомбированным населением» и пугаете «западно-

националитическим бандеровским нашествием», хочу ответить Вам по-одесски. Я вас умоляю, перестаньте сказать! Не волнуйтесь и не переживайте за нас и за Одессу. Еще никогда и никому не удалось поставить наш вольный и европейский город «на колени». Никому и никогда не удавалось его завоевать. А тем, кто стремится провокациями, агрессией и сепаратистскими призывами расколоть наш город, мы отвечаем: «НЕ ДОЖДЕТЕСЬ!». Ни Вам, ни Вашим хозяевам - Одессу не удастся покорить. Вы говорите о праве народа на самоопределение? Так вот, Одесса и одесситы давно уже самоопределились. Мы выступаем за Единую, неделимую, Европейскую и суверенную Украину! И именно в составе целостного государства, мы выступаем за реформу региональной политики и расширение полномочий местного самоуправления. Но я подчеркиваю: только в составе Украины! И на этом пути мы не нуждаемся ни в Вашей помощи, ни в помощи г-на Путина. Вы, радители за так называемую «Малороссию», не понимаете, в какие опасные игры Вас втянули Ваши политические спонсоры. Вы, потворствуя внешней агрессии со стороны России, предаете свой народ и свое государство. Вы поддерживаете преступников и негодяев. Вы говорите, что в Одессе препятствуют проведению митингов и мирных акций? Так, по сравнению с тем, как это происходит в России могу Вас заверить, что наш город ВСЕГДА живет по правилам вольнодумия, толерантности, взаимоуважения и норм прямой демократии. Где каждый может высказать свою позицию и отстаивать свои взгляды. Но без присмотра людей с автоматами. Без агрессии и без призывов к нарушению государственного устройства. Мы так живем и гордимся этим! Одесса - город, в котором в мире и согласии проживают более 120 национальностей. Здесь говорят на русском, поют украинские песни, с удовольствием рассказывают еврейские анекдоты, отмечают болгарские и армянские праздники. Это я к тому, чтоб Вы, г-н Аксёнов поняли: «ЗДЕСЬ ВАМ НЕ ТУТ!». Ваша кремлевская, оккупационная пропагандистская доктрина в Одессе НЕ ПРОЙДЕТ! И ваше стремление посеять у одесситов страх – обречено! Так что одумайтесь, пока еще есть возможность. Одумайтесь и присоединяйтесь... к Одессе в составе нашей прекрасной и суверенной Украины! Такая вот «картина маслом»!!! Русскоговорящий «радикальный бандеровец» с еврейскими корнями, депутат Одесского городского совета Дмитрий Спивак».

У Луганську від місцевих сепаратистів звільнено будівлю обласної держадміністрації. Їх лідера, депутата обласної ради від Партії регі-

онів Арсена Клінчаєва, заарештували. Про це повідомив позафракційний депутат Олег Ляшко: «Луганська облдержадміністрація вже звільнена від сепаратистів. Над ОДА вже не майорить російський триколор - український прапор на своєму місці ... Недарма я сюди приїхав - менше, ніж за добу, ми з однодумцями привели в області порядок і зачистили край від сепаратистів-терористів. Їх лідера Клінчаєва ми затримали. Москва не змогла повторити кримський сценарій на моїй рідній Луганщині », - написав Ляшко на своїй сторінці в «Фейсбуці».

Близько 12:00 штаб ВМС України у Севастополі знову знеструмили. Електропідстанцію, яка знаходиться за межами штабу і яку раніше було пошкоджено, відновили, однак представники «самооборони» і козаки, користуючись блокадою штабу, знову зрізали «болгаркою» заварені двері підстанції, знеструмили, вийняли запобіжники і разом з російськими військовими взяли підстанцію під свою охорону.

Сьогодні у Севастополі офіційно заборонили українську мову. Виконуючий обов'язки голови Севастопольської міської державної адміністрації Дмитро Белік видав розпорядження про заборону використання у діловодстві та документообігу в СМДА української мови. У відповідності з даним розпорядженням офіційною мовою для ведення діловодства та документообігу з 12 березня в Севастопольській міській і районних державних адміністраціях та міській і районних радах стала виключно російська мова.

У Сімферополі проросійськи налаштовані озброєні люди разом з російськими військовослужбовцями увірвалися на територію військового госпіталю. Нападники витіснили все командування госпіталю з адміністративної будівлі, а начальника полковника медичної служби Євгена Пивовара грубою силою заштовхали у автомобіль і вивезли у невідомому напрямку. Після цього зібрали медперсонал в актовому залі «для спілкування з новим керівництвом установи». На той час в госпіталі проходило лікування 20 важкохворих, один з яких перебував в реанімації. Згодом повідомили, що Пивовар перейшов на сторону окупантів.

По трасі Севастополь - Миколаївка рухається колона з російськими «зеленими чоловічками». У колоні до 100 одиниць броньованої автомобільної техніки.

Над аеродромом в Кіровському кружляє пара бойових російських гелікоптерів.

За словами спікера кримського парламенту Владіміра Константинова, подальше перебування в політичному полі України загрожує кримчанам «буквальним фізичним знищенням». Про це сказано у його зверненні до жителів автономії. За його словами, 60 років тому по відношенню до жителів півострова була допущена кричуща несправедливість - їх передали зі складу Російської Федерації до складу Української РСР. І зараз у кримчан з'явився шанс «повернутися додому».

Звернення Меджлісу кримськотатарського народу до громадян України, жителів Криму мовою оригіналу: «Уважаемые сограждане! В это непростое для Крыма и всей Украины время, мы обращаемся к вам в надежде на понимание и поддержку. Мы уверены, что все жители Крыма разделяют тревогу за будущее нашего полуострова, и также готовы разделить ответственность за мирное разрешение крайне опасного для всех нас кризиса. Сегодня мы в первую очередь добиваемся:

- гарантий безопасности всех жителей полуострова независимо от национальной и религиозной принадлежности, поскольку ни одна человеческая жизнь не стоит политических амбиций, какими бы на первый взгляд благородными целями они не прикрывались;
- обеспечения соблюдения прав человека, коллективных прав этнических и религиозных сообществ Крыма;
- сохранения территориальной целостности Украины.

Для этого мы ищем и используем лишь мирные политические и дипломатические возможности:

- совместно с местными органами власти и активными членами территориальных громад стараемся обеспечить общественный порядок во всех населенных пунктах Крыма;
- взаимодействуем со всеми общественно-политическими организациями и формированиями;
- обратились во все влиятельные международные организации и к ведущим странам мира с призывом обеспечить неприменение вооруженных сил в Крыму, не допустить кровопролития и сохранить территориальную целостность Украины;
- обратились к властям Украины в максимально быстрые сроки предпринять действия, направленные на решение политических и социально-экономических вопросов, послуживших поводом к воз-

никновению крымского кризиса. Обращаемся ко всем жителям Крыма – в это сложное время сохранять выдержку и спокойствие, взаимоуважение и добрососедские чувства, не поддаваться на провокации и не допускать проявления ксенофобии и религиозной вражды. Мы уверены, что многонациональное крымское общество способно решить внутренние противоречия самостоятельно, так же как и совместно дать отпор любым угрозам радикального и экстремистского характера. Объединив усилия, мы способны и без вмешательства внешних сил добиться тех прав и полномочий для Автономной республики Крым, которые считаем необходимыми для процветания крымского общества. Меджлис крымскотатарского народа».

Dmitry Tymchuk. Офіційне повідомлення групи «Інформаційний Опір». Щодо подальших варіантів військового врегулювання ситуації в Криму. Сьогодні, 10 березня відбулася зустріч координаторів групи «Інформаційне Спротив» з заступником Міністра оборони України Петром Мехедом. У рамках зустрічі до координаторів «ІС» донесена інформація щодо поглядів і планів керівництва Міноборони України з приводу ситуації в Криму. Зокрема, як повідомили Петро Мехед, керівництво МО України розглядає три варіанти подальшого розвитку ситуації і, відповідно, реагування на неї Збройних сил України. 1. Мирний переговорний процес. Цей варіант найбільш вітається українською стороною і справа лише за бажанням і прагненням до мирного діалогу військово-політичного керівництва Росії. 2. Ескалація конфлікту в Криму в результаті дій з боку супротивника. У цій ситуації Збройні сили України переходять в стан повної бойової готовності, розгортають сили і засоби і перекривають напрямки виходу противника на материкову частину України. 3. Озброєна агресія з боку противника, зі спробою російських військ вийти на материкову частину України. У цьому випадку Збройні сили України готові дати відсіч агресору, з паралельним широким задіянням міжнародних інструментів та обігом за підтримкою в першу чергу до ЄС і НАТО. 4. Нинішній повсюдний вихід підрозділів ЗС України з місць постійної дислокації заступник Міністра оборони Петро Мехед пояснив прагненням військового керівництва в ході навчань, що проводяться поблизу місць дислокації частин, перевірити реальну боєготовність української армії, яка довгий час фактично знищувалася. Ця перевірка необхідна для того, щоб чітко розуміти ефективність того військового потенціалу, яким володіє Україна на даний момент, і який може задіяти в згаданих вище

сценаріях. Сценарії військової операції в Криму, яка прогнозовано викликала б повноцінне збройне протистояння України з Росією, мала б наслідком загибель людей, і, за словами Петра Мехеда, на даний момент не розглядаються.

Якщо російські солдати ступлять на український материк, США почнуть війну. Можливе вторгнення Росії на територію материкової України призведе до повномасштабного військового втручання США, чії збройні сили вже зараз концентруються в регіоні Чорного моря. Про це «Новому Регіону» заявив політолог Олексій Гарань. «Україна, на жаль, не в НАТО. Членство автоматично б означало військові гарантії для України, участь США і країн-членів у військових діях по захисту України. Але навіть в таких умовах США, не дивлячись на те, що ми не входимо до альянсу, вступають, в тому числі і у військовий конфлікт з Росією, якщо до цього таки призведе вся ця ситуація, - говорить експерт. Поки що Штати, посилюючи свою військову присутність в регіоні, посилають Росії сильні символічні сигнали можливості використання військової потужності у відповідь. Ця військова демонстрація, але головним чином економічні санкції по відношенню до Росії, повинні зупинити Путіна». Гарань вважає, що «пусковим моментом» може стати просування російських військ далі вглиб материкової України. «Тільки якщо «зелені чоловічки» перейдуть перешийок, застосують силу, це викличе військову реакцію Заходу. Чи піде на це Путін, враховуючи військові можливості Штатів, які сьогодні демонструються? Логіку диктатора складно прогнозувати. Тому, не дивлячись на всі передумови наперед відомого краху Путіна, він все одно може піти далі, застосувавши силу, просунувшись вглиб України. Адже це «логіка» - «просто хочу і все! Так мислять диктатори. Так мислить Путін. І не даремно Меркель зробила одну з останніх заяв, відкрито сказавши, що він «втратив будь-яку адекватність», - заявив він. Гарань вважає, що проведення спільних військових навчань США і України прямо зараз було б як ніколи до речі. Це було б ще однією демонстрацією і символічним сигналом для Росії. При цьому Євросоюз поряд з США повинен застосувати аналогічні економічні санкції для нанесення основного удару, а саме, з економіки Росії. «Військові дії можливі, тільки якщо Росія посміє, перейде перешийок. Тоді США будуть змушені і застосують силу у відповідь. Обама це вже дав зрозуміти», - сказав Гарань.

У Києві визнали, що більше не можуть контролювати Севастополь. Центральна влада України втратила контроль над Севастополем, визнав на прес-конференції в Києві представник президента України в Криму Сергій Куніцин. Він уточнив, що будівля представництва президента України в Сімферополі захоплена кримської «самообороною». Під час перебування на півострові Куніцин був позбавлений можливості користуватися спецзв'язком. «У Севастополі української влади взагалі немає. Там крім штабу ВМС, балаклавських прикордонників і кораблів повністю втрачено управління», - сказав він. На території АРК залишилися вірні Києву внутрішні війська, військові гарнізони, прикордонники та спецпідрозділ «Альфа». Працювати довелося в умовах, наближених до бойових. Кожен день переміщався, ночував у різних місцях, зі зброєю, бо за мною ганялися, переслідували, намагалися оточити», - сказав Куніцин.

В Чорноморському, де розташована захоплена цієї ночі ракетно-технічна база ВМС, досягнута домовленість: командир бази за посередництва селищного голови Сергія Кривобокова домовився з російськими військовослужбовцями про допуск на територію військової частини українських фахівців. Це вкрай необхідно з огляду на високу ступінь важливості надійного і професійного захисту та обслуговування тих зразків озброєння, які зберігаються на території бази. Починаючи з сьогоднішнього вечора охорона бази здійснюється спільними патрулями - українськими та російськими.

З Феодосії на Джанкой направились автоколона з 83 вантажних затентованих автомашин, десяток з них на причепі тягнуть артустановки великого калібру. У той же час колона з 85 одиниць затентованої автотехніки, серед яких, п'ять «Тигрів», стільки ж БТРів, десяток «наливників», повернула на Сімферополь.

Коментар Департаменту інформаційної політики Міністерства закордонних справ України: «Останнім часом на території Автономної Республіки Крим, окупованої російськими військами та іншими підконтрольними їм воєнізованими угрупованнями, спостерігається безпрецедентна кількість кричущих випадків порушення прав і свобод людини, нехтування Конституцією України та нормами міжнародного права. Російська Федерація, діючи за посередництвом маріонеткової так званої кримської влади, а також безпосередньо через незаконно дислоковані на території АР Крим підрозділи Збройних сил РФ, несе повну відповідальність за вражаючі утиски прав і

свобод мирних громадян, зокрема права на свободу слова та свободу зібрань, посягання на свободу, честь і гідність, людське здоров'я та життя. Так, під безперервним морально-психологічним тиском перебувають журналісти, що намагаються об'єктивно висвітлювати події в Криму, забезпечувати достовірне і неупереджене інформування громадян України та міжнародного співтовариства про події на півострові, насамперед про військову присутність Збройних сил РФ на території АРК та цілеспрямовані заходи з боку Російської Федерації, спрямовані на подальшу дестабілізацію ситуації. Представники українських та зарубіжних ЗМІ постійно стикаються з перешкоджанням законній професійній діяльності, обмеженням права на свободу пересування територією АРК, із прямими погрозами та навіть агресивними силовими діями, побиттям та грабежем, у тому числі з боку озброєних формувань, підтримуваних самопроголошеною владою Криму».

У Німеччині заявили, що якщо Росія не поверне свої війська з Криму, то санкції проти неї вступлять в дію з 11 березня 2014 року.

На місі Тарханкут в Криму російські військовослужбовці спробували захопити окрему радіолокаційну роту тактичної групи «Крим» Повітряних сил Збройних Сил України. Як повідомив заступник командира з'єднання підполковник Віталій Онищенко, ввечері 10 березня біля паркану військової частини розвантажилися вісім КАМАЗів без номерних знаків, близько 120 озброєних десантників збройних сил Росії оточили військове містечко і запропонували особовому складу підрозділу скласти зброю і здатися «місцевій владі». Командир окремої радіолокаційної роти відмовився. Після цього почалися переговори.

Представники так званої «народної самооборони» Севастополя, які вже 11 днів блокують роботу штабу Військово-Морських сил України, від сьогодні заборонили поставку в штаб продовольства і води. Запас хліба на продовольчих складах вже вичерпаний. Решта продуктів закінчаться вже завтра. Не дивлячись на всі труднощі моряки продовжують триматися не піддаються на спокуси перебіжчиків і зрадників.

Галина Кравець. Подивилась на село Чонгар. Селяни вийшли до російського блокпосту співаючи гімн України, а росіяни відкрили вогонь в повітря. Думаєте, це налякало селян? Вони сказали, що

завтра придуть всі тому, що їх городи витоптують російські солдати. Їм треба озимину підсипати, а росіяни мін наставили. Росія вже програла війну тому, що за город, любий українець, ворога големи руками роздере навпіл.

За розпорядженням центрального офісу партії «Батьківщина» у Севастополі остаточно закрили офіс і зупинили діяльність міської організації партії «Батьківщина», який являвся і неофіційним офісом «Севастопольського Майдану». Активісти української громади міста стали остаточно позбавленими місця для збору і фактично перейшли у підпілля.

Влада Криму планує націоналізувати ВМС України, «Чорноморнафтогазу» та низку держоб'єктів надрокористування. Про це в інтерв'ю ИТАР-ТАСС заявив самопроголошений прем'єр-міністр Криму Сергій Аксьонов. «Український флот у Севастополі буде націоналізований весь у повному обсязі. Їх кораблі ми не збираємося нікуди випускати. Ми і флоту Чорноморнафтогазу «закрили вихід», - заявив Аксьонов. Він повідомив, що це ще поки не повний список об'єктів націоналізації і він буде уточнюватися. «Буде прийнято рішення щодо сонячних електростанцій. Вони будуть передані на баланс Автономної Республіки Крим», - зазначив він. При цьому Аксьонов запевнив, що націоналізація не зачепить приватні об'єкти.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри!

Підсумки 10 березня почну нетрадиційно - я просто не можу стверджувати, наскільки це погано, бо не можу оцінити, наскільки гірше могло б бути. Отже, щодо подальшої долі українських військових у Криму, виходячи з сьогоднішнього нашого спілкування в Міноборони. Позиція військового керівництва щодо наших військ у Криму полягає в тому, щоб будь-що протриматися до референдуму в Криму, який запланований нинішніми нелегітимними владою АРК на 16 березня. Ця позиція базується на тих міркуваннях, що російські війська не перейдуть до збройного протистояння до референдуму. Оскільки в іншому випадку втрачається сам сенс його проведення. Водночас, будь-яка спроба наших військ чинити опір із задіянням зброї, або будь-яка спроба Києва провести військову операцію в Криму, буде негайно використана для «захисту» Криму Росією від «бандерівських військ». І тоді Крим однозначно не наш. У той час, як, на думку української сторони, після проведення нелегітимного

референдуму Росія не зможе і далі підтримувати сьогоднішню ситуацію в Криму. Тоді як Україна зможе апелювати до міжнародного співтовариства, вказуючи на не легітимність референдуму в Криму, тобто сьогодні головне - щоб українські військові стояли до 16 березня. Я розумію, що це дуже важке і неоднозначне для всіх нас рішення нашого військово-політичного керівництва. Я не беруся його підтримувати чи критикувати, усвідомлюючи, що будь альтернативний варіант повинен спочатку відповідати на питання, скільки крові проллється в ході інших дій, і чим вони можуть закінчитися для України. Тому ми, група «Інформаційне Спротив», і не виставляємо це рішення предметом дискусії. Ми лише констатуємо. Ну а тепер традиційне.

З поганого:

1. Ряди зрадників поповнилися. П'яний командир автобата в Бахчисараї скоїв ДТП, після чого його затримала міліція Аксьонова і він пропав. З'явився через добу у власній частині вже дозрілим зрадником. Результат: над автобатом замайорів російський прапор. Тут важко щось коментувати. Я про командира і говорити не хочу. Боляче, що через одного виродка пропав цілий батальйон. І нехай з них далеко не всі зрадники - зраду командира вони навряд чи коли-небудь забудуть. Таке не забувається. 2. Гірше те, що по всіх наших частинах і підрозділах в Криму спостерігається погіршення морально-психологічного стану особового складу. Цього важко не зрозуміти: люди елементарно втомилися. Один з генералів Генштабу ЗС України мені сьогодні розповідав, як по декілька разів на день обдзвонює всіх командирів частин і пояснює, навіть благає - треба стояти. Але, не бачачи дій з боку Києва, наші хлопці все частіше задаються питанням: навіщо і кому потрібна їхня стійкість? Засудити їх - неможливо. За них можна тільки хворіти душею і серцем.

З хорошого:

1. Ми ще кілька днів тому повідомляли, що російське командування повсюдно попереджає офіцерів ЧФ РФ про ротацию - висилку на нове місце служби в різних екзотичних містах, де стоїть Північний флот. Мовляв, панове російські офіцери «асимілювалися» в Україні, а тому їх треба міняти лояльними Путіну вояками. Сьогодні ми отримали інформацію, що сім'ї військовослужбовців ЧФ РФ масово висловлюють обурення цими веселковими перспективами. Якимось нікому не посміхається міняти кримські курорти на дружні посмішки білих ведмедів. Нехай кип'ятяться: по ходу це наша «п'ята колона» в тилу ворога. 2. У Криму готуються до 16 березня - колабораціоні-

сти ходять по квартирах кримчан під приводом підготовки до референдуму, просять показати паспорти, і тут же або тікають з пред'явленим українським паспортом, або його рвуть. Нічого кращого дебільний Аксьонов придумати не міг. Український паспорт кримчанин собі відновить. Але от довіру до матінки-Росії та її шавкам, чинним виключно методами дрібної криміналу, у людей вже точно не повернеться. 3. Оптимізм вселяє остання доповідь нашого джерела в Брюсселі, що прийшов мені буквально годину тому. Цьому джерелу ми довіряємо абсолютно - у нього відмінні зв'язки в дипломатичних колах. Так от, за його інформацією, що проходить з 10 по 13 березня в Страсбурзі пленарне засідання Європарламенту може закінчитися вельми позитивно для України і неприємно для Росії. Європа - на нашому боці. Будемо сподіватися на краще. Армія каже, що готова до гіршого. Я щиро вірю, що новий день нам цього гіршого не принесе. І, як і ви, готовий зробити все від мене залежне і трохи більше, щоб так і було.

11 березня

Верховна рада Криму 78 голосами з 100 прийняла декларацію про незалежність автономії від України і намір увійти до складу РФ. Рішення було прийнято на позачерговій сесії. «Декларація о независимости республики Крым: Мы, депутаты Верховного Совета Автономной Республики Крым и Севастопольского городского совета, исходя из положений Устава Организации Объединенных Наций и целого ряда других международных документов, закрепляющих право народов на самоопределение, а также принимая во внимание подтверждение международным судом ООН в отношении Косово от 22 июля 2010 года того факта, что одностороннее провозглашение независимости частью государства не нарушает какие-либо нормы международного права, принимаем совместно решение: 1. В случае если в результате предстоящего 16 марта 2014 года прямого волеизъявления народов Крыма будет принято решение о вхождении Крыма, включая Автономную Республику Крым и город Севастополь, в состав России, Крым после референдума будет объявлен независимым и суверенным государством с республиканской формой правления. 2. Республика Крым будет демократическим, светским и многонациональным государством, которое обязуется поддерживать мир, межнациональное и межконфессиональное согласие на своей территории. 3. Республика Крым как независимое и суверенное государство в случае соответствующих результатов референдума обратится к Российской Федерации с

предложением о принятии Республики Крым на основе соответствующего межгосударственного договора в состав Российской Федерации в качестве нового субъекта Российской Федерации. Председатель Верховного Совета Автономной Республики Крым Владимир Константинов. Председатель Севастопольского городского совета Юрий Дойников».

Спікер Верховної ради Криму Владімір Константинов заявив, що «повернення Криму до складу України не буде».

Верховна Рада автономної республіки Крим офіційно запросила на референдум 16 березня спостерігачів ОБСЄ. У самій Організації з безпеки і співробітництва в Європі сказали БІ-БІ-СІ, що запрошення не отримували, і якщо воно й прийде, то не приймуть його - запрошення спостерігати за чесністю голосування може направити лише держава-член ОБСЄ, яким Крим не є. Раніше озброєні люди не допустили на територію Криму військових спостерігачів ОБСЄ: члени невстановлених формувань стріляли по верх голів спостерігачів і змусили їх розвернутися. Перший віце-прем'єр Криму Руслан Теміргалієв в понеділок пояснив це так: «Група людей, яка намагалася проїхати до Криму, називаючись місією ОБСЄ, складалася переважно з представників країн НАТО». За словами Теміргалієва, військові радники НАТО в Криму не потрібні, влада готова прийняти тільки міжнародних спостерігачів, які чесно виконуватимуть свою роботу. Тим часом підготовка до референдуму, який має відбутися 16 березня, незважаючи на те, що Київ і ряд країн Заходу вважають голосування неконституційним в Криму проводиться активно. ЦВК Росії вже направив комісії з референдуму в Криму повідомлення про готовність взяти участь у спостереженні за референдумом. У понеділок в Сімферополі почали друкувати бюлетені для референдуму про статус Криму, повідомив член виборчої комісії Михайло Малишев. За його словами, для референдуму будуть надруковані 1,55 млн. бюлетенів зі спеціальною системою захисту. На голосування винесено два питання: «Ви за воз'єднання Криму з Росією на правах суб'єкта РФ?» і «Ви за відновлення дії Конституції Республіки Крим 1992 року і за статус Криму як частини України?». Питання написані на трьох мовах: російській, українській та кримськотатарською. За цим бюлетенем можна було голосувати лише «за», бо місце для голосування «проти» відсутнє взагалі.

У Сімферопольській міській раді заявили, що у місті діють провокатори, які ходять по домівках жителів і намагаються відібрати і порвати їх українські паспорти. Невідомі при цьому представляються членами виборчої комісії, які звіряють списки для референдуму 16 березня: «Шановні сімферопольці! Так чинять провокатори, чиє завдання зірвати референдум у Криму чи будь-якими способами перешкодити законному праву кримчан на волевиявлення», - йдеться в повідомленні держради. Влада відзначає, що паспорт необхідно пред'являти тільки при отриманні бюлетеня на дільниці для голосування за місцем проживання, і додаткова перевірка паспортів для підготовки референдуму не проводиться. За словами прем'єр-міністра автономної республіки Сергія Аксьонова, безпеку на референдумі про приєднання Криму до Росії забезпечать півтори тисячі бійців самопроголошених «збройних сил Криму». Аксьонов заявив, що військовослужбовці, які склали присягу Криму, візьмуть виборчі дільниці під охорону. Поки що перед телекамерами таку присягу склало близько 150 осіб, багато з них - в масках. Глава уряду Криму запевняє, що до 16 березня їх стане в десять разів більше. Тим, хто склав присягу видається вогнепальна зброя.

Самопроголошений прем'єр АР Крим Сергій Аксьонов збирається запропонувати кримським татарам посади віце-прем'єра й віце-спікера у кримському парламенті. «Сьогодні на сесії Верховної ради Криму будуть внесені пропозиції по кандидатурах віце-прем'єра й віце-спікера від кримських татар», - написав він у себе у Твіттері у вівторок вранці. Найбільш затятими противниками приєднання Криму до Росії є кримські татари, тому від такої пропозиції Меджліс кримськотатарського народу відмовився відразу.

Американський офіційний представник повідомив, що держсекретар США Джон Керрі відмовився від зустрічі з президентом Росії Володимиром Путіним, допоки Москва не погодиться обговорити пропозиції США щодо врегулювання кризи в Україні.

Окупанти перекинули на адміністративний кордон АРКриму з Херсонською областю двадцять дві артилерійські установки - гаубиці, з яких сформували артбатареї, вкопані в землю.

Російські десантники захопили маяк в смт Північне, Чорноморського району. Це дуже невеликий селище і маяк середній. В районі

маяка організоване патрулювання сорока російських військовослужбовців без знаків розрізнення разом з козаками.

Верховна Рада України звернулася до держав-гарантів безпеки України із закликом збереження незалежності, суверенітету та існуючих кордонів України. За прийняття звернення проголосували 263 депутати. «Верховна Рада України звертається до Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії, Сполучених Штатів Америки як країн-учасниць Міжнародного меморандуму гарантій безпеки в зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї з проханням виконати свої зобов'язання згідно до його положень», - сказано в документі. Український парламент закликав «застосувати усі можливі дипломатичні, політичні, економічні та військові заходи для негайного припинення агресії та збереження незалежності, суверенітету та існуючих кордонів України». Верховна Рада України також звернулася до Росії з вимогою негайного виведення військ із території України та припинення агресії проти української держави та гарантування її територіальної цілісності та незалежності.

В.о Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх пояснив, чому армія не дає відсіч російським окупантам. «Збройні сили України не мають юридичного права розпочати воєнні дії в Криму», про це під

Адмірал Ігор Тенюх

час виступу у Верховній Раді заявив Міністр оборони України Ігор Тенюх. Він зазначив, що де-юре відкритої агресії немає, оскільки керівництво РФ не визнає присутності свої військ в Криму. «По-друге, не оголошено правовий режим воєнного стану. Застосування Збройних Сил у такому разі тягне кримінальну відповідальність», - заявив глава Міноборони. Як пояснив Тенюх, будь-яке застосування сили в такому випадку буде трактуватися як застосування сили проти свого ж народу. Він також зазначив, що за попередні роки було допущено низку стратегічних помилок. «Ми ніколи не розглядали небезпеку з боку Росії», - зазначив він. При цьому Тенюх визнав, що для підготовки до протистояння із таким потужним супротивником як Росія потрібні великі гроші та час. За його словами, на східному кордоні

Росії знаходиться 220 тисяч військових, 150 літаків, 60 кораблів, танки тощо. Це в кілька разів переважає Збройні Сили України. «У Збройних Силах України є тільки тактика і бойовий дух. Ми привели всі Збройні Сили в ступінь бойової готовності у відповідності до плану навчань. Але статистика невтішна», - зазначив глава Мініоборони. За словами міністра, із 41 тисячі Сухопутних військ фактично готовими виявилися лише 6 тисяч. Тенюх також звернувся до депутатів із проханням змінити закон про закупівлі і проведення тендерів. А також закликав надати армії кошти для озброєння.

Відповідь командування 55-го зенітно-ракетного полку ПС ЗС України в Євпаторії на ультиматум окупантів: «Уповноваженому щодо забезпечення організації та проведення загальнокримського референдуму, Раднику голови Ради міністрів АР Крим. Повідомляємо Вам, що військова частина А4519 Повітряних Сил Збройних Сил України є законним збройним формуванням відповідно до Закону України «Про Збройні Сили України» також згідно ст.17 Конституції України «Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України ... Військові формування ніким не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення Конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності». У Вашому письмовому зверненні, яке Ви надали є ряд сумнівів у достовірності документів як позаштатного радника голови Ради міністрів АР Крим. Так, в самому зверненні відсутня гербова печатка Ради міністрів Криму, не зазначений реєстраційний вихідний номер. У посвідченні позаштатним радником голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, виданого на ім'я Жеребцова Ю.Г., не вказано дату його видачі. Ваші особисті підписи в згаданому посвідченні і в посвідченні уповноваженого щодо забезпечення організації та проведення загальнокримського референдуму також вписаного на ім'я Жеребцова Ю.Г., абсолютно різні. Для встановлення Вашої особи і Ваших повноважень ми направили лист пану Аксьонову С.В. за вихідним номером № 320/13/154 від 10.03.2014. Так само хочемо Вас попередити, що у командування військової частини відсутні вказівки та керівні документи, які б визначали повноваження так званої посади «Уповноваженого щодо забезпечення організації та проведення загальнокримського референдуму, Радника голови Ради міністрів АР Крим». У Вашому зверненні Ви пропонуєте: «...здати зброю на склад і передачі об'єкта під охорону особовому складу спецпідрозділу Чорноморського флоту Російської Фе-

дерації...», але навколо території нашої частини немає представників Чорноморського флоту РФ, а є лише представники збройного формування без знаків розпізнання які не надають документів відносно своєї приналежності, а представляються як якась «самооборона Криму». Зважаючи на вищесказане, законних підстав про передачу зброї військовою частиною А4519 немає. З даного питання пропонуємо Вам вести переговори з уповноваженими представниками Генерального Штабу Збройних Сил України та Міністерства оборони України. У разі прийняття Вами рішення заволодіти зброєю силовими методами просимо Вас вжити заходів з евакуації жителів м. Євпаторії та прилеглих сіл у зв'язку з небезпекою ймовірності вибуху великої кількості вибухонебезпечних речовин, які зберігаються на складах військової частини. Проявіть розсудливість і здоровий глузд при прийнятті Вами рішення! Командир військової частини А4519 Полковник А.В.МАТВІЄНКО.

У Севастополі прямо на вулиці російськими козаками з т.зв. «самооборони» безпідставно був захоплений, арештований і депортований до відділку міліції координатор програми «Україна – НАТО» у Севастополі полковник запасу Іван Шульга. Пізно ввечері на вимогу української громадськості його відпустили.

В 08.45 через м. Саки в напрямку м. Євпаторія проїхала колона військової техніки збройних сил Російської Федерації. У її складі вантажні автомобілі з причепами та напівпричепами, польові кухні, санітарні автомобілі, інші транспортні засоби тилового призначення, всього більше 40 одиниць техніки військового призначення.

Близько десяти одиниць автомобілів з російськими військовослужбовцями прибуло в селище Новоозерне для поповнення групи інтервентів, які блокують Південну військово-морську базу ВМС України на озері Донузлав.

У Севастополі російські окупанти захопили морську інженерну службу (МІС) «Морська» Військово-Морських сил України. Ряд працівників МІС зустрічали окупантів з хлібом-сіллю, чим їх дуже здивували.

Російські інтервенти, які прибули на сорока чотирьох автомобілях КАМАЗ, оточили радіолокаційний батальйон тактичної групи «Крим» протиповітряної оборони Повітряних сил ЗС України, дис-

локований біля с. Оленівка (мис Тарханкут, Чорноморський район) і вимагають передати військову частину під їхній контроль. Особовий склад батальйону забарикадувався в казармах.

З Ялти в сторону Севастополя направлено двадцять затентованих вантажних автомобілів з російськими військовослужбовцями.

В протиріч міжнародному праву і міждержавних угод міністерство закордонних справ Росії заявило, що прийнята 11 березня парламентом Криму декларація незалежності відповідає нормам міжнародного права. Про це йдеться в повідомленні, оприлюдненому на сайті МЗС РФ. У російському зовнішньополітичному відомстві грубого порушення міжнародного права і українського законодавства не побачили, і заявили, що в декларації міститься міжнародно-правове обґрунтування даного кроку з посиланнями на Статут ООН та інші міжнародні документи, а також висновок Міжнародного Суду ООН від 22 липня 2010 р. по Косово. «У згаданому висновку, ухваленому за запитом Генеральної Асамблеї ООН з ініціативи Сербії, Міжнародний Суд підтвердив той факт, що одностороннє проголошення незалежності частиною держави не порушує будь-яку норму міжнародного права», - вказується в повідомленні. «Російська Федерація буде повною мірою поважати результати вільного волевиявлення народів Криму в ході референдуму», - зазначено в документі.

В Академію Військово-Морських сил України ім. П.С. Нахімова разом з українськими адміралами Ю. Ільїним і В. Максимовим прибув командувач Чорноморським флотом РФ віце-адмірал О. Вітко і виставив тво начальника Академії ультиматум здати зброю і перепідпорядкуватися ЗС Криму. Тво начальника Академії капітан 1 рангу Петро Гончаренко у відповідь заявив, що у підпорядкованому йому навчальному закладі бажаючих перейти на сторону так званих ЗС Криму серед офіцерів і курсантів не виявлено. І випровадив адміралів за межі Академії.

В Інкермані збройні сили Росії та «прокремлівська самооборона» блокують військову частину «Арсенал» - головний склад боеприпасів ВМС України. Заступник начальника Арсеналу з виховної роботи Валентин Карпенко повідомив: «Вечором, десь близько 19 годин, приїхали на кількох автомашинах російські військові, висадились, запропонували здатися. Підійшла «самооборона», і до 9 години вечора закидали нас камінням, взагалі провокували... У цей час

«самооборона» намагалась прорватися на територію частини. Карпенко наголосив, що перебування будь-кого у цій частині є особливо небезпечним, бо там великі склади з боєприпасами: «У нас склади зі зброєю, ми вже пояснили військовим РФ, що тут склади зі зброєю, на цю територію не можна пускати нікого взагалі, крім командування частини і особового складу. Бо об'єкт небезпечний, для міста в тому числі. Якщо буде потрапляння сторонніх у склад, може статися катастрофа».

Наказами Голови Держкомтелерадіо України звільнено з посад генерального директора ДТРК «Крим» Степана Гулеватого та генерального директора Севастопольської регіональної державної ТРК Сергія Норманського. Однак обидва того ж дня були поновлені на посадах С. Аксьоновим і С. Чалим відповідно.

Представники міста Запоріжжя зуміли пройти через російську блокаду до підводного човна «Запоріжжя» Військово-Морських сил Збройних Сил України і передали підшефним морякам в Севастополі майже тону продуктів, яку було зібрано за підтримки міського голови Запоріжжя Олександра Сіна. Командир підводного човна капітан 1 рангу Роберт Шагєєв від імені всього екіпажу тепло подякував мешканцям козачого краю за підтримку і запевнив, що моряки-підводники з честю виконають свій обов'язок і виправдають горде ім'я човна – «Запоріжжя». Однак через кілька днів сам Шагєєв свого слова не стримав і перейшов на сторону окупантів.

85 діячів культури і мистецтва Російської Федерації поставили свої підписи під листом «На підтримку позиції президента щодо України і Криму». Про це йдеться в повідомленні прес-служби Мінкультури РФ. «У дні, коли вирішується доля Криму і наших співвітчизників, діячі культури Росії не можуть бути байдужими спостерігачами з холодним серцем. Наша спільна історія і спільні корені, наша культура і її духовні витoki, наші фундаментальні цінності і мова об'єднали нас назавжди. Ми хочемо, щоб спільність наших народів і наших культур мала міцне майбутнє. Ось чому ми твердо заявляємо про підтримку позиції Президента Російської Федерації по Україні і Криму», - йдеться у зверненні. Серед тих, хто підписав лист: президент ДМІІ ім. О.С. Пушкіна Ірина Антонова, народні артисти Росії Олексій Баталов, Юрій Башмет та Сергій Безруков, кінорежисер Федір Бондарчук, народний артист РРФСР Михайло Боярський, народні артисти Росії Ігор Бутман, Олег Газманов і Станіслав Говору-

хін, директор Великого Московського державного цирку на проспекті Вернадського Едгар Запашний, народний артист СРСР Василь Лановий, народні артисти Росії Павло Лунгін і Денис Мацуєв, народний артист СРСР Володимир Співаков, художній керівник МХТ ім. А. П. Чехова Олег Табаков, народний артист РРФСР Геннадій Хазанов, президент Російської академії мистецтв Зураб Церетелі і народний артист Росії Микола Цискаридзе». Список для підписів діячів культури і мистецтва залишили відкритим. Згодом деякі представники російської інтелігенції заявили, що прознали про підписання ними звернення з преси.

Вулицями міста Севастополя роз'їжджають російські патрулі на бронемашинах «Тигр» з озброєними до зубів десантниками.

Міністерство закордонних справ України висловило рішучий протест з приводу заяви МЗС Росії про визнання правомірною так звану «декларацію про незалежність Автономної Республіки Крим та міста Севастополя». Про це йдеться в заяві міністерства закордонних справ України. «Рішення, схвалене Верховною Радою Автономної Республіки Крим, є антиконституційним, незаконним та юридично нікчемним», - йдеться у повідомленні. «Цей так званий «документ» порушує національне законодавство України та положення міжнародних документів, включно із заявою Голови Ради Безпеки ООН від 20 липня 1993 року, яка, як відомо, була одноставно підтримана всіма членами РБ ООН, включно з Російською Федерацією», - сказано у заяві. «Україна категорично засуджує пряме втручання РФ у внутрішні справи нашої держави. Дії російської сторони прямо суперечать фундаментальним принципам міжнародного права та загальноновизнаним принципам співжиття держав», - зазначено у заяві. «Теза та наведені аргументи про правомірність рішення Верховної Ради АР Крим не витримують жодної критики... Російська сторона посилається на консультативний висновок Міжнародного суду ООН щодо одностороннього проголошення декларації про незалежність Косово. Водночас, у письмовій заяві, офіційно поданій РФ у справі стосовно Косово до Міжнародного суду ООН, зазначається, що «право на самовизначення не може тлумачитися як таке, що санкціонує або заохочує будь-які дії, які б вели до розчленування або до часткового чи повного порушення територіальної цілісності або політичної єдності суверенних та незалежних держав», - підкреслили у відомстві. «Ґрунтуючись на цій позиції, Російська Федерація до цього часу не визнала незалежності Косово. Втім, бачи-

мо спробу застосувати російською стороною принцип, нею засуджений, стосовно України. Це означає, що посилання на рішення Міжнародного суду ООН є класичним прикладом подвійних стандартів з боку РФ», - вважають в МЗС. «Російська сторона стверджує, що на т.зв. «плебісцит» були запрошені спостерігачі від ОБСЄ. Цинізм ситуації полягає в тому, що запрошення спостерігачам відвідати територію суверенної України було передане офіційним представником Російської Федерації при ОБСЄ», - додали в міністерстві. «Також добре відомо, що Швейцарське головування в ОБСЄ назвало запланований на 16 березня «референдум» нелегітимним та виключило можливість участі в спостереженні за ним місії ОБСЄ», - сказано в заяві. «Міністерство закордонних справ України засуджує практику провокативних заяв та будь-яких дій, які націлені на загострення становища в Криму», - підкреслили у МЗС. «Для доведення цієї позиції та отримання необхідних пояснень до Міністерства закордонних справ України викликано Тимчасового повіреного у справах РФ в Україні», - повідомили у відомстві. «Україна наполегливо закликає російську сторону до деескалації ситуації, прямого діалогу та повного додержання норм та принципів міжнародного права і міждержавних відносин, - підкреслили в Міністерстві закордонних справ України.

12 березня

Сьогодні вранці (о 5.00 за моск. часом) Міноборони Росії заявило про «нарощування інтенсивності польових занять на полігонах в Ростовській, Білгородській, Тамбовській і Курській областях, які межують з територією України. Основна мета проведених заходів – є всебічна перевірка злагодженості підрозділів з подальшим виконанням навчально-бойових завдань на незнайомій місцевості і невипробуваних полігонах». За версією міністерства оборони РФ, в ході цих «навчань» російські війська «отримають досвід при здійсненні маршів з пунктів постійної дислокації комбінованим способом: своїм ходом, залізничним та авіаційним транспортом, в призначені райони з подальшим розгортанням на незнайомій місцевості. Будуть відпрацьовані питання взаємодії з представниками РЗД і завантаження техніки на залізничні платформи». Насправді це була демонстрація можливого наступу російських військ на Україну в напрямку Донецьк – Київ.

До Академії ВМС України черговий раз прибули екс-командувачі ВМС адмірالی Віктор Максимов і Юрій Ільїн і стали вимагати у тво

начальника Академії капітана 1 рангу Петра Гончаренка спустити в академії Державний прапор України і підпорядкуватися «вмс» Криму. Обидва були видворені за межі Академії.

Рано-вранці на територію автомобільного батальйону ВМС України в Бахчисараї прибули два десятка російських військовослужбовців на чолі з майором, який представився «жителем планети Земля». Майор виставив вимогу до українських військових: або до 8.00 ранку сьогоднішнього дня прийняти присягу на вірність народу Криму, або покинути територію військової частини. Серед вимог також передати під контроль всі матеріальні засоби військової частини самооборони Криму.

Лідер кримськотатарського народу Мустафа Джемільов звернувся до глав тюркських держав з проханням не допустити відділення Криму від України: «Наш народ одного разу був вигнаний зі своїх рідних земель, ми не хочемо повторення цієї трагедії. Тому ми звертаємося за допомогою до Ільхама Алієва, Абдулли Гюлю і Нурсултана Назарбаєва. Не залишайте своїх кримських братів і сестер в цей важкий час. Ми вимагаємо допомоги у всього світу. У Росії нам знову уготовані вигнання і репресії».

Через Керченську паромну переправу за добу в Крим переправлено більше 200 одиниць російської бронетехніки.

У смт Гвардійському обладнаний основний командний пункт російських окупаційних військ на Кримському півострові. Також за останню добу відзначається різке збільшення польотів розвідувальної авіації противника вздовж східних кордонів України.

Генеральна прокуратура України оскаржує рішення Верховної Ради АР Крим та Севастопольської міськради про затвердження Декларації про незалежність АРК і Севастополя. Вимога скасувати їх подана до Окружного адміністративного суду Києва, повідомляє пресслужба ГПУ. Генпрокуратура називає протиправним затвердження 11 березня Верховною Радою АРК та Севастопольською міською радою так званої «Декларації про незалежність Автономної Республіки Крим і м. Севастополя». Цим документом передбачено, за результатами призначеного на 16 березня «республіканського референдуму» з питань приналежності Криму, оголошення республіки Крим «незалежною і суверенною державою» та звернення до Ро-

сійської Федерації з пропозицією про прийняття Криму до складу РФ як нового суб'єкта. Також Генпрокуратура оскаржує незаконні рішення Севастопольської міської ради від 7 березня про проведення кримського референдуму 16 березня у Севастополі, про затвердження кошторису видатків на підготовку і проведення на нього, про затвердження тимчасового положення про референдум у Севастополі. Заявлено клопотання про забезпечення вимог прокурора шляхом зупинення дії вказаних рішень. «Прийняті Верховною Радою АР Крим та Севастопольською міською радою рішення є очевидно протиправними та посягають на засади конституційного ладу, територіальної цілісності та устрою України, ставлять під загрозу громадський порядок і безпеку, життя і здоров'я людей, створюють небезпеку заподіяння шкоди суспільним і державним інтересам, що потребує втручання органів прокуратури», - наголошує Генеральна прокуратура України.

МЗС України подало черговий протест Російській Федерації з приводу незаконного перебування кораблів Балтійського флоту ВМФ РФ у водах і портах України.

У Севастополі в районі мису Фіолент окупанти розгорнули батарею берегових ракетних комплексів «Бастіон-П».

На час так званого «референдуму» кримська влада, а фактично ЧФ РФ, закрили для України небо над Кримом.

Щоб не підставляти під удар свої східні кордони, Україна не намагатиметься силою зупинити російську окупацію Криму. Таке заявив виконуючий обов'язки Президента України Олександр Турчинов в інтерв'ю «Agence France-Presse». «Ми не можемо починати військову операцію в Криму, тому що тим самим ми поставимо під удар східний кордон і Україна залишиться беззахисною», - сказав він. Олександр Турчинов наголосив, що вважає кримський референдум заздалегідь сфальсифікованим: «Те, що вони називають референдумом, відбуватиметься не в Криму, а в кремлівських кабінетах».

Командувач силами НАТО Брідлав «продуктивно» обговорив розширення партнерства НАТО та України з начальником Генерального Штабу Збройних Сил України генерал-полковником Михайлом Куциним і висловив йому свою підтримку.

ОБРАЩЕНИЕ КРЫМЧАНИНА-СЕВАСТОПОЛЬЦА К РУКОВОДСТВУ СТРАНЫ.

Мою Родину отжимают от меня. Я родился и живу в Севастополе, который, даже при СССР в момент моего рождения, был Украинским. Я поддерживал Евромайдан как мог: лично, деньгами, людьми, своим бизнесом. Мои знакомые из Севастополя стояли на Майдане все 3 месяца! Тут есть настоящие патриоты, люди, знающие правду, но их мало и они боятся! И сейчас мы, граждане Украины, все оказались на оккупированной территории! Почему тут по городу ездят российские военные автомобили без номеров, причём из-за грязи явно видно, что номера только что сняты? Почему ходят люди с заряженными винтовками с оптическим прицелом, гранатомётами, а над Херсонесским храмом, который восстанавливался на деньги Киева, летают на опасной высоте российские вертолёты, чуть не задевая купола? Почему на въездах в Крым стоят блокпосты и не пускают украинцев на их собственную землю!? Понимаете ли вы, уважаемые депутаты, министры, премьер, что референдум будет сфальсифицирован в любом случае? Понимаете ли вы, что даже если бы он не был сфальсифицирован, то всё равно здесь живёт слишком много семей российских военных, того самого ЧФ РФ, (которому тут не место), переселенцев из РФ и просто безразличных, которые будут кричать «за Рассею!!!», хотя сами там даже не бывали или бывали ещё при СССР! Понимаете, что даже без референдума Россия уже забирает Крым! ПОЧЕМУ НЕ АРЕСТОВЫВАЮТ СЕПАРАТИСТОВ - депутатов ВР АРК, а также россиянина-Чалого, его помощника Владимира Тюнина, остальных негодяев? Да, это сложно, но не невозможно! Защитите нас, граждан Украины, от них! Вы обязаны защищать своих граждан! Или я буду должен получать ВИД НА ЖИТЕЛЬСТВО в собственном городе, где родился? Я не поменяю свой украинский паспорт ни на какой другой! И что, мне будет нужно пролонгировать регистрацию как иностранцу на собственной земле? И меня будут заставлять платить налоги Путину? Остановите это немедленно! АРЕСТУЙТЕ СЕПАРАТИСТОВ, чего бы это ни стоило! Они даже не прячутся. Тюнин постоянно дежурит под штабом ЧФ Украины и морит голодом наших украинских военных. Пусть оперативная группа приедет хоть на поезде, раз на автомобиле не получается (поезда практически не проверяют) и арестует главных сепаратистов Крыма. Без них остальной народ не будет кричать «Рассея!!!». Сегодня у нас отключили Первый Национальный (+ Громадське), 1+1 и 5-й канал. Крым объявили территорией РФ даже и без референдума! Рефе-

рендум уже перенесли на 16 марта, это через 10 дней! Его НЕЛЬЗЯ ДОПУСТИТЬ! Действуйте срочно, ибо я стоял на Майдане за Европейскую Страну Украину, а не за рабство в России!»

На ранок 12 березня ускладнилася ситуація в районі Кримського перешийку, що з'єднує Крим з материком. В район Перекопу перекинута російська батальйонна група (500 чол.), сформована у Чечні. Крім бронетранспортерів БТР-80 і броневих автомобілів «Тигр», тут зосереджено до 25 артилерійських установок і танки. Першорядне завдання цих підрозділів - не допустити входження на півострів українських військ до референдуму 16 березня. Сили, які накопичуються, можуть бути використані для вторгнення на материкову частину України. Також в район Чонгара перекинуті підрозділи інших російських військ загальною чисельністю близько 500 чол. з танками Т-90 і реактивною артилерією.

В Криму для «охорони» навколо залізничних вокзалів та поряд з колією від Сімферополя до Красноперекопська зосереджені російські танки Т-90.

Адмірал Ігор Кабаненко: навчання повітрянодесантних військ РФ на чолі з генералом Шамановим із залученням стратегічної авіації. Завершення формування ешелону прориву протиповітряної оборони та створення угруповання ППО. Продовження глибинної спеціальної операції на території України. Нарощування ударного угруповання в Криму і на Сході. Мені, як військовому зрозуміло: готується повітряна та наземна наступальна фронтова операція проти ВСІЄІ України. Що ще не зрозуміло політикам??? Де Ваша воля??? Хватить відступати в підходах і діях! Розбронюйте мобзапаси, озбройте народ через легітимні механізми і дайте йому можливість захистити себе, свої родини і державу! Ні п'яді рідної землі ворогу, хай вона горить у агресора під ногами! Оголосить Вітчизняну війну окупантам! Сформуєте Ставку Верховного Головнокомандування! Дійте, наприкінці кінців, і дайте можливість діяти людям!

Росіяни будуть діставатися Криму поромом. ТСН продемонструвала відеопідтвердження: хлопців, які колись записувалися в козаці, у тому числі дитячі, об'єднання Краснодарського краю, масово відправляють до України. Чекають на відправлення в порту «Кавказ» і медики, і військові, - йдеться в сюжеті ТСН. Настрої на Кубані якнайкраще ілюструють місцеві газети: у них заклики кубанського

козачого війська до чоловіків ставати до зброї, щоб захистити кримських росіян від утисків. А ще - півдесятка статей про шкоду «майданів» для населення і користь єднання з Росією. Щоб дістатися від Анапи до найближчого цивільного аеропорту, всюди потрібен паспорт. Його питають навіть на станції маршрутних таксі, мовляв, з огляду на антитерористичну операцію, яка розпочалась у Краснодарському краї 30 січня. Документи перевіряють і на блокпосту поруч із селом Ілліч - останнім населеним пунктом перед 6-кілометровою косою, що закінчується портом «Кавказ». Із нього від ранку і до пізньої ночі до українського порту «Крим» вирушають пороми. Вони під зав'язку напхані російськими військовими. Деякі чекають свої черги вже кілька діб. Разом із ними є і військові медики. У всіх них є окремий заїзд на паром. Однак силовики і лікарі гають час у кафе морвокзалу. Планів не приховують. На відправку чекають і кремезні чоловіки призовного віку, козаки з кубанських станиць. Більшість записувалися в козацькі об'єднання - добровільні громадські організації ще в школі. У приміщенні морвокзалу ще є козаки в цивільному. Із собою у них - форма, спецпакети з мілітарібілизною, каремати, спальники і шапки. Їхній очільник називає підопічних кубанським козачим хором на гастролях, роздає паспорти з квитками і, аби не було сумнівів, - співає. Щойно козаки пішли вантажитися на паром, під стійкою з пресою розгорнулася традиційна дискусія з приводу кримського питання. Продавчині обурені, що в Криму вимкнули українські канали і вони вже не мають змоги їх дивитися, а в газетах для них надто багато тексту і їм ніколи читати.

Верховній Раді України пропонують створити Національну гвардію загальною чисельністю 33,3 тис. осіб, у тому числі 30 тис. військовослужбовців. Про це йдеться в законопроекті № 4393, зареєстрованому в Раді 11 березня. Автором проекту виступив виконуючий обов'язки Президента України, голова Верховної Ради Олександр Турчинов.

У ніч на середу в Херсонській області СБУ затримала розвідувальну групу Збройних сил РФ. «Метою цієї групи було вивчення оперативної обстановки, отримання даних про передислокацію та ступінь готовності підрозділів Збройних Сил України на території Херсонської області», - зазначили співробітники українських спецслужб. Розвідка проводилася стосовно 3-го зенітно-ракетного дивізіону (місто Каховка), 208-ї зенітно-ракетної бригади, підрозділу 79-ї автомо-

більшої бригади. Розвідники також мали визначити координати знаходження блокпостів прикордонних військ та розташування частин підрозділів ЗС України. «Ватажком групи є громадянин Російської Федерації, офіцер військової розвідки ЗС РФ, 1981 р.н., уродженець Рязанської області. Затриманий незаконно використовував паспорт громадянина України на ім'я Арбузова Євгена Сергійовича, 1986 р.н.», - повідомили в Службі безпеки. Там обіцяють розслідувати цей інцидент про що вже поінформували Міністерство закордонних справ України.

З Чорноморського флоту повідомляють, що льотчиків морської авіації ЧФ РФ відсторонили від польотів, мотивуючи тим, що ті співчують громадянам України і не зможуть, у разі необхідності, нанести авіаційні удари по військових частинах, які не здаються уряду Криму.

Кількість російських військовослужбовців у райцентрі Чорноморське досягла 600 осіб. В основному вони розміщуються на території раніше ними захопленої ракетно-технічної бази ВМС України. Крім того, до радіотехнічної роти на мисі Тарханкут прибуло ще три одиниці вантажної автотехніки РФ. Чергові станції українського підрозділу ППО знеструмлені і опечатані, особовий склад роти знаходиться в казармі, а чергова зміна - на бойових постах.

Секретар РНБО Андрій Парубій. Україні загрожує повномасштабне вторгнення з північного, східного, південного напрямків і з території Придністровської республіки. Загалом біля кордонів України розміщено до 80 тис. особового складу. Війська не відкликані, як раніше заявляла РФ, а навпаки, стягуються. У південно-східних областях планувався дзеркальний сценарій того, що відбулося у Криму. Наразі зафіксовано 399 біженців з Криму, зокрема до 100 громадян з-поміж кримських татар. Завтра у Верховній Раді України за ініціативою РНБО буде поставлений на голосування закон про Національну гвардію України. Основними її функціями будуть забезпечення безпеки, охорона кордонів, припинення терористичної діяльності організованих груп.

В.о. Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх переконаний, що ситуація у Криму буде вирішена дипломатичним шляхом. Про це він сказав журналістам перед засіданням Уряду. За його словами, головним завданням збройних сил Росії є намагання добитися

провокацій з української сторони і повернути розвиток ситуації в Криму за грузинським сценарієм. «Українські моряки доказали, що вони на провокації не йдуть! Тому всі ці спірні питання будуть вирішені дипломатичним та мирним шляхом... Україна не збирається поступатись Кримом. Це наша земля і ми ані сантиметру цієї землі нікому не віддамо», — заявив Ігор Тенюх.

Російська сторона продовжує порушувати положення міжнародних договорів з Україною в Автономній Республіці Крим: з 28 лютого по 11 березня ц.р. Державною прикордонною службою України зафіксовано 39 випадків порушень російською стороною міжнародних договорів, зокрема щодо:

- порядку заходу військових кораблів Російської Федерації: 15 бойових десантних кораблів;
- порядку здійснення польотів військової авіації Російської Федерації: 14 випадків, 48 літальних апаратів;
- порядку перетинання державного кордону України в пункті пропуску «Паромна переправа «Крим»»: 10 випадків. За цей час через пункт пропуску «Паромна переправа «Крим» на територію України без відповідного дозволу української сторони переміщено 139 одиниць автомобільної, спеціальної та бронетехніки Збройних Сил Російської Федерації, зокрема 4 реактивні системи залпового вогню «Град», 6 бронетранспортерів, 111 вантажних, 6 спеціальних та 7 легкових автомобілів, 5 мікроавтобусів.

Російські окупанти запалили електропідстанцію аеродрому «Бельбек», який захопили «для охорони від бандитів».

Відбулася невдала спроба російського десанту взяти штурмом штаб Південної військово-морської бази в смт Новоозерне. В штурмі брало участь п'ятдесят російських військовослужбовців як з суші, так і з сторони озера Донузлав. «Зеленим чоловічкам» довелося відступити. Діти українських військовослужбовців, засівши на деревах навколо штабу з біноклями, виступали в якості розвідників.

Верховна Рада України призупинила рішення парламенту Автономної Республіки Крим від 6 березня 2014 року про проведення загальнокримського референдуму. За це рішення проголосувало 255 народних депутатів. Зокрема, у постанові № 4388 Верховна Рада закликає парламент Автономної Республіки Крим до 12 березня 2014 року переглянути своє рішення про проведення всекримсько-

го референдуму і привести його у відповідність до вимог Конституції. «У разі, якщо зазначене рішення до 12 березня 2014 року не буде приведено Верховною Радою Автономної Республіки Крим у відповідність до Конституції України та Конституції АР Крим, у Верховній Раді України буде ініційоване питання про дострокове припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим», - йдеться у постанові. Окрім того, народні депутати визнали звернення Автономної Республіки Крим до президента Російської Федерації та Федеральних Зборів РФ такими, що суперечать Конституції, зокрема, статтям 134 та 138, відповідно до яких парламент Криму не наділений повноваженням здійснювати зовнішньополітичні зносини. Український парламент має намір офіційно звернутися до Венеціанської Комісії щодо рішення Верховної ради АРКрим про проведення так званого загальнокримського референдуму на півострові.

Триває виїзд з Криму біженців, у першу чергу з числа кримських татар з півострова на материкову Україну. Так, протягом 11 березня з Криму в різні регіони України виїхало 158 осіб, загалом протягом останніх днів 557 біженців.

Триває захоплення підрозділів Державної прикордонної служби України. На сьогодні заблоковано, захоплено або виведено з ладу 47 об'єктів Держприкордонслужби, зокрема Азово-Чорноморське регіональне управління, управління Сімферопольського прикордонного загону, Керченського, Севастопольського та Ялтинського загонів морської охорони, 10 відділів прикордонної служби, пункти пропуску «Сімферополь-авіа» та «Крим – паромна переправа», 29 постів технічного спостереження. О 16.00 11 березня ц.р. близько 100 озброєних військовослужбовців РФ фізично витіснили з пункту пропуску «Крим – паромна переправа» службовців Держприкордонслужби України, внаслідок чого роботу пункту пропуску зупинено, прикордонно-митні операції не здійснюються. Захоплені прикордонні підрозділи перебувають під постійним контролем озброєних військовослужбовців РФ та представників «самооборони», персонал Державної прикордонної служби України на робочі місця не допускається.

Державна Прикордонна служба проводить спеціальні прикордонні операції «Кордон», «Режим» та «Рубіж» у прикордонних з Російською Федерацією та Республікою Молдова областях, посилено при-

кордонний контроль в усіх пунктах пропуску. Як результат, за останню добу через невідповідність мети прибуття та можливу участь в екстремістських заходах у прикордонних з РФ районах України не пропущено на територію України 305 громадян РФ (загалом протягом останніх днів – понад 3500 громадян РФ).

Росія продовжує нарощувати окупаційне угруповання військ в Криму. Сьогодні вранці в бухті Козача (Севастополь) великий десантний корабель ЧФ Росії «Новочеркаськ» розвантажив 21 автомашину та до 400 «зелених чоловічків».

У військову частину А3835 у Бахчисараї приїхали представники прокремлівської «самооборони» й російські військові без розпізнавальних знаків. Перед цим три КАМАЗи проїхали до іншої частини, яка вже була захоплена у місті, і повернулися назад. Командир зайшов у частину із двома російськими військовими. «З переговорів стало відомо, що зараз частина А3835 буде взята в оточення, заблокована з метою недопущення провокацій стосовно українських військовослужбовців», - розповів заступник командира Володимир Докучаєв про суть переговорів. - Прибуло близько 100 людей, озброєння у них стрілецьке, магазини до автоматів пристебнуті, люди в масках. Російські військові без розпізнавальних знаків своє блокування пояснюють тим, що з України прибула група представників Правого сектору, яка буде проводити провокації. Саме з метою захисту нас від провокації «зелені чоловічки» й прибули в частину». Повідомлення Правого сектору, що він не має наміри посилати своїх людей до Криму до уваги не беруться.

«Кримська самооборона» виставила ультиматум фотограмметричному інформаційному центру ЗС України в Сімферополі. Виставляються вимоги перейти на бік самопроголошеного кримського уряду. У разі не виконання умов ультиматуму пригрозили блокадою військової частини і наступним штурмом. Біля КПП військової частини для блокування наших військовослужбовців збирається мітинг.

З фрегата «Гетьман Сагайдачний» в Одесі дезертирував перший член екіпажу, старший матрос Максим Князєв, який вирішив податися до «збройних сил Криму». У Севастополі жваво розповідав пресі як він «буквально вирвався з корабля» та про корабельні «антиросійські жахи націоналістів».

На блокпосту в Армянську «Беркутом» і дружинниками були побиті і затримані оператор і журналіст французького каналу «FranceTV1». З ними був місцевий водій, місце знаходження якого невідомо.

Під КПП керченського батальйону морської піхоти ВМС України підігнали десять російських БТРів з «зеленими чоловічками».

Президент Росії Володимир Путін заявив народному депутату України Мустафі Джемільову, що остаточно питання Криму вирішуватиметься після референдуму 16 березня. Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, про це Джемільов сказав українським журналістам за підсумками телефонної розмови з Путіним у Москві. Розмова пройшла за сприяння екс-президента Татарстану Мінтимера Шаймієва і тривала близько півгодини. Було досягнуто домовленість продовжити переговори у разі потреби. «Путін висловив думку, що остаточне рішення про те, що робитиме Росія, визначиться після того, як пройде референдум 16 березня», - сказав Джемільов. За його словами, він підкреслив у розмові з Путіним, що цей референдум точно не буде визнаний Україною й світовою спільнотою. Відповідаючи на запитання УНІАН, чи є вірогідність того, що Крим не буде анексований, Джемільов сказав: «Він (Путін) такого не сказав. Він сказав, що рішення з тих питань, яких я торкнувся, - дотримання територіальної цілісності України - прийматимуться в залежності від того, якими будуть результати референдуму». «Я говорив про це (присутність російських військ), але він (Путін) цього не заперечував. Прямо – «так, наші війська там» - він не говорив. Водночас він говорив, що дав розпорядження про те, щоб пильно стежили, щоб не було ексцесів з кримськими татарами. Розпорядження він може дати своїм громадянам, тобто своїм військовослужбовцям», - сказав Джемільов. «Далі була розмова про гарантії безпеки кримських татар, корінного народу Криму. Путін запевнив, що зробить все можливе, щоб кримськотатарський народ, який пережив так багато в ХХ сторіччі, не пережив ще й іншої трагедії. Про те, що він (Путін) дав спеціальне розпорядження, щоб пильно стежити за тим, щоб в кримськотатарських поселеннях був особливий нагляд. Мабуть, своїм військовослужбовцям, щоб не було ніяких зіткнень з кримськими татарами», - сказав він. За словами Джемільова, Путін просив, щоб кримські татари не були втягнуті в конфлікт, в який, на його думку, хочуть втягнути кримських татар «українські націоналісти, бандерівці, як він висловився». «Я сказав Путіну, що найважливішим є питання територіальної цілісності нашої

країни, тому, що її порушення є порушенням тієї домовленості, яка підписана країнами-гарантами - США, Великою Британією та Росією в 1994 році в обмін на нашу відмову від ядерної зброї. Говорив йому, що якщо це буде порушено, про можливі наслідки, зокрема, що такого роду домовленості ніхто довіряти не буде, і буде прагнення кожної країни, в якій є фінансові можливості, обзавестися своєю ядерною зброєю, й Україна не буде винятком», - сказав Джемільов. «На цю тему - територіальної цілісності України - Путін торкнувся такого питання, що те, що самопроголошення незалежної України не зовсім відповідало радянським нормам, які передбачали процедуру виходу зі складу СРСР. Ось така позиція», - підкреслив Джемільов.

Лідери країн «Великої сімки» закликали РФ припинити сприяння зміні статусу Криму. Про це йдеться в їх спільній заяві, яку оприлюднив Білий дім. Росію закликають не підтримувати організацію сепаратистського референдуму в Криму. «Ми, лідери Канади, Франції, Німеччини, Італії, Японії, Великобританії, США, президент Європейської Ради і президент Європейської комісії закликаємо Російську Федерацію припинити всі зусилля, спрямовані на зміну статусу Криму, що суперечить українському законодавству і порушує міжнародне право», - йдеться в заяві, яка підкреслює, що референдум про статус Криму порушує Конституцію України.

Щоби швидше зламати бойовий дух українських військових у Криму, окупантами проводиться активна робота по декількох напрямках. Так, в українських частинах з'являються «посланці» від російських військ з попередженням про нібито проведену секретну нараду РНБО України, на якій прийнято рішення силами СБУ в Криму і групами українського спецназу провести найближчим часом провокаційні операції проти наших військових з застосуванням зброї та можливими при цьому смертями. Також в Севастополі і кількох інших містах Криму почався тиск на дітей з сімей українських військовослужбовців. Школярів залякують тим, що якщо їхні батьки продовжать служити Україні, вони не зможуть бути зареєстровані на НЗО, не отримають атестати і лякають іншими страшилками.

У порт Керч прибув російський великий десантний корабель з бойовою бронетехнікою для десантників і автомобільною технікою: вивантажив 38 БТР і 16 КАМАЗів. Вивантажується також велика кількість боєприпасів.

У Бахчисараї, на території автомобільного батальйону ВМС України, по суті вже захопленому російськими автоматниками, окупанти організували складання «присяги народу Криму» українськими військовослужбовцями, які погодилися співпрацювати з нелегітимними кримськими властями. З особового складу частини (116 чоловік) вірними української присязі залишилося 47 чоловік - у тому числі майже всі офіцери. Частина українських матросів і старшин просто розбіглася, а частина погодилася служити Аксьонову та Росії.

Президент Республіки Білорусь Олександр Лукашенко заявив, що визнання цілісності України залишається принциповою позицією офіційного Мінська і висловив готовність надати гуманітарну підтримку сусідній країні.

12 березня відбулася термінова нарада Комітету НАТО, на якому було прийнято рішення негайно надати підтримку Україні в разі виникнення надзвичайної ситуації. Про це повідомляє сайт Корреспондент.net, з посиланням на заяву місії України в НАТО. Свою готовність оперативно відреагувати на прохання України і надати їй практичну та матеріально-технічну допомогу Комітет НАТО висловив одноголосно.

Російські десантники без розпізнавальних знаків разом з кубанськими козаками близько сотні чоловік особового складу захопили підрозділ радіотехнічної розвідки Повітряних сил ЗС України в селі Оленівка на місі Тарханкут західного берега Криму.

Відсторонений від посади начальника Генштабу ЗС України адмірал Юрій Ільїн оприлюднив «звернення» до особового складу Збройних Сил України: «Солдаты и офицеры украинской армии! В этот трудный для нашего народа час считаю необходимым сказать слова поддержки всем, кто носит пагоны, и кто сегодня оказался перед непростым выбором. Сейчас, как вы знаете, меня лишили возможности отдавать приказы, несмотря на то, что мое назначение на должность начальника Генерального штаба ВСУ было произведено законным президентом Украины, когда его легитимность еще никем не оспаривалась. Но у меня всегда остается моральное право высказать свою оценку сложившейся ситуации. Я уверен, что кто бы ни занимал сегодня кресло президента Украины, без получения народного мандата на всеобщих выборах у него нет права отдавать приказ о применении оружия. Вопрос о будущем Крыма, так

же, как и о праве жителей Донецка, Харькова, Луганска, Одессы, Днепропетровска, Николаева, Херсона и других городов Украины свободно выражать свое видение будущего нашей страны, должен решаться только за столом переговоров между политиками, но ни в коем случае не с помощью оружия. Надеюсь и уверен, что никто из граждан Украины не хочет, чтобы у нас повторился югославский сценарий. И любые попытки втянуть ВСУ в вооруженный конфликт выглядят преступлением. Мы проявили стойкость во время Майдана, нужно проявить ее и сейчас. Украинскому солдату, наследнику славы запорожских казаков и великой армии-освободительницы, сломавшей хребет нацизму, незачем доказывать свою стойкость и мужество. И сегодня выдержка украинских военных восхищает весь мир, балансирующий на грани глобальной катастрофы. Помните о том, что от вас зависит не только будущее вашей семьи, народа и страны, но и всей планеты. Помните, что ценой непродуманных действий будет крушение надежд нашего народа на мирную жизнь. Храните хладнокровие и выдержку, не совершите трагическую ошибку, исправить которую будет невозможно. Не стреляйте в наших русских братьев, ни при каких обстоятельствах не открывайте огонь на поражение, если только речь не идет о спасении вашей жизни. И в любой ситуации оставайтесь людьми. Ю.ИЛЬИН, начальник Генерального штаба ВС Украины, адмирал».

США і світові доведеться змусити Росію дорого заплатити, якщо вона не змінить курсу щодо України. Про це заявив у Вашингтоні президент США Барак Обама на зустрічі з прем'єр-міністром України Арсенієм Яценюком. За словами Обами, США підтримають Україну у збереженні її територіальної цілісності і суверенітету. Президент США вважає, що головна небезпека, з якою стикається Україна, це загроза її територіальній цілісності.

Президент Франції Франсуа Олланд знову наголосив президентові Росії Володимирові Путіну на тому, наскільки важке зараз становище в Україні. Про це повідомила прес-служба французького керівника. Олланд також нагадав Путіну, що спланований у Криму на 16 березня референдум, підготовка до якого відбувається без найменшої прозорості, не має ніяких законних підстав. Він закликав Путіна зробити все можливе, щоб відвернути анексію Росією Криму, наголосивши, що це було б неприйнятно для світової спільноти. Керівник Франції наголосив, що Росія мусить визнати і поважати

суверенітет і територіальну цілісність України і вивести з Криму свої війська на позиції, які були до початку кризи.

Як повідомив командир радіопередавального центру «Пеленг» в Зеленогорську, на територію об'єкта проникли російські військово-службовці. На даний момент чергова зміна знаходиться на постах, але об'єкт в цілому знаходиться під контролем російських військово-службовців. Українські військові моряки знаходяться в адміністративній частині центру. Зброю закрито у збройовій кімнаті.

У район озера Донузлав буксирують ще один списаний катер з наміром затопити і його для більш надійного перекриття виходу з озера в море. В 12.20 на виході в море з озера Донузлав росіяни його таки затопили на фарватері, чим остаточно унеможливили вихід в море з озера любому плавзасобу. По обидві сторони фарватеру окупанти встановили додаткові кулеметні пости.

Командний пункт і локаційні станції радіотехнічного батальйону ЗС України на горі Ай-Петрі оточили автоматники РФ і взяли під свою охорону. Українські військовослужбовці перебувають на адміністративній території. Зброя знаходиться під контролем українських військовослужбовців. Російські військовослужбовці заявили, що будь-який транспорт, який рухатиметься в напрямку батальйону, вважається третьою силою і підлягає нейтралізації.

Російські військовослужбовці і сили «самооборони Криму» повністю заблокували всі в'їзди на територію бази зберігання озброєнь ВМС України («Флотський Арсенал») в Інкермані. Тотальна блокада не допускає на територію об'єкта українських військовослужбовців, співробітників ВОХР України, а також служб, які забезпечують харчуванням військовослужбовців. На цій території останні 20 років поряд дислокуються дві військових частини зберігання боєприпасів – арсенали ВМС України і ЧФ РФ.

10.00 Представники кримської влади прибули для переговорів на склади озброєння Південної військово-морської бази ВМС Україна в селі Наумівка Сакського району. Розпочалися переговори.

Російські десантники розповсюдили на території батальйону морської піхоти ВМС України у Феодосії листівки з таким текстом: «Морские пехотинцы! Незаконное правительство, пришедшее к власти

путём вооружённого переворота и засевавшее теперь в Киеве, использует теперь вас в своих корыстных интересах. Им наплевать на украинский народ, для них главная цель – удержаться у власти для личного обогащения и насаждения по всей стране идеологии своих западных хозяев. Вы для них - лишь инструмент своих преступных амбиций. Они не остановятся ни перед чем. Вы видели, как они живьём сжигали на Майдане невооружённых ребят из «Беркута», или расстреливали мирных граждан, в том числе женщин, из других неподконтрольных им политических партий. Вам они делают изложение ситуации, нарушая свободный осознанный выбор своего будущего. Командир батальона подполковник Делятицкий и начальник строевой части капитан Дементьев получая прямые указания нелегитимного назначенного Майданом министра обороны, пытаются насильно удержать вас в воинской части, которая после референдума будет иметь статус незаконного вооружённого формирования. Они сознательно вас обманывают и запугивают, грозят уголовным преследованием, чтобы вы не смогли добровольно вступить в ряды формируемых силовых структур свободно Крыма...».

10.35. У Бахчисараї на територію автомобільного батальйону ВМС України прибули представники Криму на авто «Форд фокус», військовий номер 0014нн90рус, у супроводі авто «Ленд Круз» сн4545аа. Прибулі запропонували українським офіцерам скласти акт прийому передачі військового майна автобатальйону. Українські офіцери відмовилися передавати майно, мотивуючи відмову відсутністю у них правової бази для таких дій.

Триває силове протистояння біля 13-го фотограмметричного центру у Сімферополі. Представники «самооборони Криму» поставили ультиматум українським офіцерам здатися і перейти на бік кримської влади. В іншому випадку обіцяють штурмувати частину сьогодні же. Українські офіцери відкинули ультиматум. Над військовою частиною майорить український прапор, вся територія і матеріальні засоби перебувають під контролем українських військовослужбовців.

Верховна Рада України створила Національну гвардію в Україні. За прийняття закону за основу і в цілому проголосували 262 депутати. Крім правоохоронних функцій, які переходять Національній гвардії у спадщину від внутрішніх військ України, на Національну гвардію

пропонується покласти виконання і інших функцій, - зазначив в.о. Президента України і спікер Верховної Ради Олександр Турчинов, який є автором закону. За законом, це: у взаємодії з правоохоронними органами брати участь у забезпеченні державної безпеки, захисті державного кордону, брати участь у припиненні терористичної діяльності, а також у діяльності із знешкодження воєнізованих збройних угруповань, терористичних організацій, організованих злочинних груп та організацій в країні.

Близько сто представників «кримської самооборони», прибувши на декількох автобусах з російськими автоматниками, заблокували Об'єднаний паливний склад ВМС України у Сімферополі, і розпочали переговори на предмет його передачі «кримській владі».

В Криму на Чонгарі п'яні російські мародери на БТРі їздять прилеглими селами і шукають горілку.

В небі Феодосії і Новофедорівки біля Сак баражують вертольоти вогневої підтримки Збройних Сил Росії Мі-24. На аеродромі у Джанкої знаходиться близько 50 тентованих КАМАЗів, 20 Уралів, 10 тягачів для літаків і стільки ж паливозаправників. Російські номери уже і не приховують.

За минулу добу в бухті Козача з прибулих з Росії кораблів Чорноморського і Балтійського флоту РФ було вивантажено 420 військово-вслужбовців, 9 автомобілів «КАМАЗ», 13 автомобілів «Урал», 15 командно-штабних машин.

В районах дислокації українських прикордонних підрозділів у Криму помітно активізувалася діяльність російських спецслужб. Зокрема, повсюдно люди в цивільному (представники ФСБ) розгортають біля наших підрозділів обладнання та антени станцій супутникового зв'язку. Також відзначається поява в районах дислокації об'єктів Держприкордонслужби України в Криму російських прикордонників. У Криму активно розповсюджується інформація про введення силами маріонеткового уряду Криму російського паспортного режиму.

Верховна Рада України проголосувала постанову, котра підтверджує курс України на Євроінтеграцію. За постанову проголосували 252 депутати. Постанова була запропонована Головою Верховної Ради Олександром Турчиновим.

Вчора прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск заявив, що лідери країн Євросоюзу зможуть підписати договір про асоціацію з Україною вже на наступному засіданні Європейської ради, тобто до кінця березня місяця.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 12 березня.

З поганого:

1. Веселун і балагур Путін явно пішов в астрал і не обіцяє повернутися. Його сьогоднішня заява про нібито незаконне вихід України зі складу СРСР - це вже щось з області психіатрії. Я не знаю, в якому віртуальному світі живе Володимир Володимирович, але точно не в нашому. Все б нічого, але саме від цієї людини залежить, чи будуть рвати по живому і без того багатостраждальну Україну. Ми ясно бачимо, що не можемо сподіватися на здоровий глузд кремлівського керівництва. Бо здоровим глуздом там і не пахне. Зате там надто явно пахне свастикою і мріями про Четвертий Рейх.

2. Російські окупанти і колабораціоністи взялися за дітей українських військовослужбовців у Криму. Поки в школах їх лякають в основному неможливістю отримати атестат, але нам розповідають і про прямі загрози школярам, якщо їхні батьки негайно не змінять Присязи на вірність народу України. Я не знаю, ким треба бути, щоб воювати зі школярами. Якщо шавки Путіна сьогодні залякують дітей, то завтра не здивуюся появи концтаборів в Криму. Всі за логікою процесу дивимосся пункт перший. 3. Захоплені російськими окупантами українські військові частини віддаються розграбуванню. Вивозять вантажівками майно частин і ті особисті речі наших військових, на які «російські брати» поклали око. Загалом, повторюється історія з крадіжкою унітазів в Абхазії, але поки в рамках наших військових частин. Судячи з усього, злодійкуватого російського солдата тільки могила виправить. При цьому ми спостерігаємо різко зросло хамство окупантів. Якщо вони вчора набивалися в «друзі» і пропонували «спільне патрулювання» українських військових частин, то зараз різні панове у військовій формі без розпізнавальних знаків представляються командирами, і, брязкаючи затворами автоматів (сьогодні було 2 таких випадки) вимагають від наших командирів звільняти територію, бо (цитата) «тепер ми тут господарі».

З хорошого:

1. Меркель від країн ЄС обіцяє Україні асоціацію вже наступного тижня, а Путіну - санкції. За її словами, санкції повинні захопити конкретних людей в Росії і стосуватися заморожування активів і скасування віз в ЄС. Те, що Росію лякає санкціями лідер Німеччини, старий російський друг і партнер, хороший знак. Питання лише в тому, наскільки це подіє психічно на загадку особистість з прізвищем Путін.

2. На тлі накопичення російських військ на наших кордонах на південному сході, Міноборони Росії на прохання Києва дало дозвіл на спостережний політ українського літака над територією Російської Федерації. До слова, зараз нашу інформацію про таке скупчення військ, яке група «Інформаційне Спротив» транслює не перший день, вже офіційно підтверджує МО і МЗС України. Чи означає це, що за кілька годин Кремль відведе вже накопичені війська від кордону і остаточно відмовиться від планів вторгнення? Скажу чесно, у мене з цього приводу дуже великі сумніви. Москва або буде тягнути час як мінімум до референдуму 16 березня (після чого не виключено вторгнення), або просто «забуде» про свою обіцянку. А нинішня доброта російського МО якраз є прикриттям для самих мерзених планів. Дай Бог мені помилятися.

3. Не знаю, наскільки це новина хороша глобально, але для конкретних людей, які відчували себе кинутими в останні дні, це все ж просвіт. Зокрема, йде робота з прийому біженців з Криму, у першу чергу сімей військовослужбовців. Відпрацьовуються канали і варіанти їх вивезення та розселення в областях України. Разом з громадськими активістами над цим працюють держструктури. Ми допоможемо всім, чим можемо, в плані інформаційної підтримки, була б виразна офіційна позиція і інформація, - я вже пообіцяв це тим, хто до нас звертався. Зрештою, це наш спільний біль і спільна проблема. Так нехай новий день позбавить нас того болю, яка об'єднує нас сьогодні. Ми можемо бути єдині і без неї.

13 березня

Україна і НАТО узгодили заходи, що дозволять посилити обороноздатність нашої держави. Про це заявили учасники позачергового засідання Спільної робочої групи України та Альянсу, яке відбулося у Брюсселі. Учасники зустрічі засудили дії Росії у Криму та висловили підтримку територіальній цілісності України. Члени НАТО готові й надалі надавати воєнно-політичні консультації Україні. Заступник міністра оборони Петро Мехед обговорив заходи Альянсу у наро-

щуванні боєздатності Збройних Сил України та напрями подальшої співпраці в оборонній галузі.

Після оприлюднення відеозвернення українських командирів до влади, в якому вони просили командування в найкоротші терміни прийняти рішення про дії особового складу у разі прямої загрози, бо у випадки відсутності таких вказівок, українські військовослужбовці при нападі російських військових будуть діяти згідно зі статутом Збройних Сил України аж до відкриття вогню, військові частини отримали телеграму від командувача Військово-Морських Сил ЗС України контр-адмірала Сергія Гайдуга про домовленість з представниками Збройних сил Російської Федерації у четвер, 13 березня: «12 березня 2014. Командуванням ВМС ЗС України проведено переговори з представниками ЗС РФ. Домовленості: 1) недопущення обопільного застосування зброї, загибелі в/с; 2) вирішення проблемних питань шляхом переговорів; 3) вивід о/с і техніки ЗС РФ та незаконних збройних формувань за територію в/ч ЗС України, що дислокуються в АР Крим; Використовувати інформацію в службовій діяльності, довести її до командирів сил блокування і незаконних збройних формувань. Командувач ВМС ЗС України Гайдук С.А.».

У Севастопольській гавані остаються заблокованими російськими кораблями і суднами кораблі українських ВМС: корвети «Тернопіль», «Хмельницький», «Придніпров'я», кораблі управління «Славутич», «Донбас», ракетний катер «Прилуки», великий підводний човен «Запоріжжя» та цілий ряд допоміжних суден.

Прощальне звернення экс-глави Севастопольської державної адміністрації і зрадника України Володимира Яцуби до севастопольців: «Дорогие севастопольцы, жители города-героя! Хочу выразить вам слова искренней признательности и благодарности за совместную работу. Почти три года мы с вами строили дороги и мосты, больницы и детские сады, жилье и объекты торговли. Мы вместе возрождали славные праздники – 1-е мая, День Победы, День флота, общегородские субботники. Последовательно укрепляли дружественные связи Севастополя с Москвой, Санкт-Петербургом, Волгоградом, Белгородом, другими городами и регионами Российской Федерации, с братским российским народом. К сожалению, сделано далеко не все, что планировалось. Мне не удалось закончить развязку в районе улиц Хрусталева и Камышового шоссе, достроить школу и детский сад в бухте Казачьей (для морської піхоти ЧФ РФ

– авт.). Но я верю, что сделанное - только начало. Севастопольтцам предстоит продолжить нашу работу, традиции наших отцов и дедов, сделать город Севастополь чистым, красивым, богатым, поистине городом, достойным поклонения. В эти непростые дни мы выбираем будущее. Не только для себя, но и для наших детей и внуков, многих и многих поколений. Желая всем нам мудрости, взвешенности, толерантности. Желая всем победы, победы во имя простых людей, во имя торжества социальной справедливости, счастья, мира и благополучия каждой семьи. Верю, что такие люди, как севастопольцы, права на ошибку не имеют. Друзья! Я был и остаюсь патриотом города. Все свои силы, опыт и знания мною отдавались служению городу-герою Севастополю и его славным людям. Так будет и в будущем. Еще раз желаю победы. Владимир Яцуба».

Нині центр безпеки не лише України та Росії, а всього світу, знаходиться у Криму. Про це в кулуарах парламенту заявив народний депутат України Петро Порошенко: «Мені здається, що зараз по всьому світу є абсолютно тверде розуміння, що сьогодні центр безпеки світу знаходиться в Україні». Він поінформував, що вчора мав особисту зустріч з цих питань із президентом Єврокомісії Жозе Мануелем Баррозу та президентом Європарламенту Мартіном Шульцом. На переконання Порошенка, нині вже ніхто не повинен думати, що проблема Криму - це лише поняття українсько-російських відносин. «Сьогодні від того, наскільки вдало буде вирішена проблема Криму, ми можемо казати, чи функціонує архітектура безпеки світу, чи вона вже зруйнована», - заявив Петро Порошенко.

У Сімферополі в під'їздах житлових будинків появились оголошення з пропозицією доносити на підозрілих в «штаб самооборони». «Підозрілими» вважаються прихильники української держави.

Дмитро Тимчук: Розклад сил противника на 5.00 ранку 13 березня, за даними групи «Інформаційне Опір».

На території Білорусі:

ЗС Республіки Білорусь (застосування проти України малоймовірно): особового складу близько 48 тис. танків - до 1500, бойових броньованих машин – до 200, артсистем - до 1300, реактивних систем залпового вогню - до 330, бойових літаків - до 125, ударних вертольотів - до 21;

Збройні сили РФ з Північного (Поліського) напрямку: до двох угруповань загальною чисельністю: до 8 тис. військовослужбовців, танків - до 170, бойових броньованих машин - до 520, артсистем - до 120, бойових літаків - до 40, ударних вертольотів - до 20.

На території Росії: загалом угруповання Збройних сил РФ уздовж російсько-українського кордону, включаючи резерви, складають: особового складу близько 80 тис, танків - до 270, бойових броньованих машин - до 1980, артсистем до - 380, реактивних систем залпового вогню - до 18, бойових літаків - до 140, ударних вертольотів - до 90; бойових кораблів і катерів - до 25;

- *Збройні сили РФ з Східного (Слобожанського) напрямку:* одне угруповання у складі трьох бойових тактичних груп загальною чисельністю до 4,3 тис. чоловік;

- *Збройні сили РФ з Південного (Донецького) напрямку:* до двох угруповань загальною чисельністю: до 7,6 тис. людина, танків - до 50, бойових броньованих машин - до 320, артсистем - до 80, бойових літаків - до 40, ударних вертольотів - до 20;

- *Збройні сили РФ на Запорізькому напрямку:* до двох бойових тактичних груп (з території Ростовської області) загальної чисельності: до 4 тис. військовослужбовців, танків - до 50, бойових броньованих машин - до 240, артсистем - до 40, бойових літаків - до 40, ударних вертольотів - до 20;

- *на території Краснодарського краю Росії:* в готовності до перекидання знаходиться близько 15 000 військовослужбовців ЗС РФ;

- *на території Криму:* угруповання Збройних сил РФ в АРКрим становить: до 19 тис. військовослужбовців, до 300 бойових броньованих машин, до 40 артсистем, до 20 літаків, до 30 вертольотів, до 19 бойових кораблів;

- *на території Придністровської Молдавської Республіки* перекинуті близько 1500 російських військових. Крім того можливе залучення до 2000 козаків з Дону, Кубані і Криму.

Захоплені або частково захоплені частини Збройних Сил України в Криму відразу ж накриває хвиля мародерства з боку російських інтервентів. Так, майно автомобільного батальйону в Бахчисараї в ці години просто розкрадається російськими військовими. Окупанти вантажать в машини різне обладнання та захоплені особисті речі військовослужбовців батальйону і терміново вивозять. Та ж ситуація у військових частинах у Бельбеку і Саках. Тут, як відомо, російські військові контролюють частину території і примусили українських військових до «спільного патрулювання». Після допуску окупа-

нтів на наші об'єкти, наші військові відзначають масову пропажу як майна частини, так і особистих речей.

Джерела з Джанкоя повідомляють що в даний час на території аеродрому розгорнуто мобільний командний пункт. На об'єкті знаходиться чимало високопоставлених російських офіцерів, до 600 чоловік особового складу, в т.ч. військовослужбовці - представники спеціальних підрозділів ЗС РФ. Працює інженерна техніка, розгорнуто мобільний госпіталь. Йде постійний рух бойових і військово-транспортних вертольотів. Водночас злітно-посадкова смуга заблокована кількома транспортними засобами. Сторонніх на територію аеродрому не допускають, в т.ч. і представників «самооборони Криму» та інших проросійськи налаштованих учасників кримських подій. У приватних бесідах російські військовослужбовці заявляють, що вони прийшли або до 16 березня, або залишаться дуже надовго.

Ув'язнені кіровоградської колонії особливого режиму, де міститься майже тисяча рецидивістів, оголосили про намір приєднатися до руху опору окупації, повідомляють в пенітенціарній службі. Днями українські засуджені отримали звернення від криміналітету Росії з пропозицією влаштувати бунти. Проте у відповідь ув'язнені вирішили допомогти владі захищати Батьківщину. Засуджені стверджують, що в такий складний час, коли вирішується доля України, навіть ті, хто відбуває покарання, не можуть залишитися осторонь, тому налягають на створенні штрафних батальйонів.

Сьогодні близько 13.00 під час патрулювання української території біля кримського міста Армянськ з російського блокпосту знову був обстріляний літак Державної прикордонної служби України. Стрільбу по літаку окупанти відкрили з БТРа. Це уже другий зафіксований випадок застосування зброї для припинення повітряного патрулювання прикордонною авіацією території Криму.

Заява командувача Військово-Морських сил Збройних Сил України. «Всупереч досягнутим домовленостям між командуванням Військово-Морських сил України і командуванням Чорноморського флоту Збройних Сил Російської Федерації, не припинені провокаційні дії стосовно дислокованих у Криму військових формувань України. Нарощується психологічний шантаж, погрози, спонукання до незаконних дій. 10 березня спеціальними підрозділами Збройних сил

Росії штурмом було захоплено українську військову частину в місті Бахчисарай. Нападниками допущено застосування автоматичної зброї в бік беззбройного особового складу частини. 12 березня під загрозою застосування зброї українські військовослужбовці примушувалися до прийняття присяги т.зв. «народу Криму» і переходу в неіснуючі «збройні сили Криму». На даний час при потуранні командування і військових підрозділів Росії здійснюється пограбування майна частини представниками незаконних збройних формувань. Подібні провокаційні дії мають місце і по відношенню до багатьох інших військових формувань України в Криму, в тому числі тих, які охороняються штатними охоронними підрозділами зі зброєю. Розвиток подій за таким сценарієм вважаю неприйнятним. Відповідально заявляю, що Військово-Морські сили України, як і раніше, неухильно дотримуються досягнутих домовленостей. Я і мої підлеглі усіма можливими способами намагаються не допустити переростання провокацій у збройне протистояння. Найвищими цінностями для нас є життя і здоров'я людей – цивільних і військових, України і Росії, мир і спокій на кримській землі. Наполегливо закликаю російських колег, керівників органів влади, правоохоронні структури і населення проявити витримку, мудрість і здоровий глузд, утриматися від дій, які можуть привести до непоправимих жертв. Досі нам вдавалося утримувати ситуацію під контролем. Перейти межу зараз, допустити кровопролиття – рівноцінно злочину перед нашими народами. Упевнений, що шлях діалогу і переговорів на різних рівнях, рішуча відмова від провокаційних дій є єдино вірним шляхом у ситуації, що склалася. Командувач Військово-Морських сил Збройних Сил України контр-адмірал С.А. Гайдук. 13 березня 2014 р.».

Батьки моряків, які проходять службу в Держприкордонслужбі України, на площі біля будівлі Севастопольської міськдержадміністрації зустрілися з журналістами і звернулися до керівництва міста за допомогою. За їх словами, їх синів сьогодні силою утримують на військовій службі у Збройних Силах України, залякують і не хочуть брати у них рапорти про розірвання контрактів. В основному на площі зібралися батьки севастопольських військовослужбовців, які вийшли на прикордонних катерах з Балаклави до Одеси. За їхніми розповідями, їх сини не можуть покинути свої кораблі і частини з причини того, що вони тут же будуть оголошені дезертирами і заарештовані, навіть не доїхавши до кордонів Криму. Розірвати конт-

ракти у них також не виходить, оскільки рапорти у них просто не приймають, погрожуючи при цьому судами і розправами.

Фрегат військово-морських сил Франції увійшов до Чорного моря. Він візьме участь у спільних навчаннях американських, румунський та болгарський кораблів. Дозвіл на перебування Французького судна біля територіальних водах країни дав президент Румунії Траян Басеску. З 11-го березня в порту Констанца вже перебуває ракетний есмінець ВМС Сполучення Штатів Америки «Тракстон». Після завершення маневрів фрегат на кілька днів перебазується до болгарського міста Варна. Раніше Румунія дозволила польоти над своєю територією літакам НАТО з авіаційними комплексами радіовиявлення і наведення, які зможуть стежити за пересуванням російських військ у регіоні.

У Севастополі почав роботу пункт прийому, розподілу та відправки особового складу військовослужбовців Збройних Сил України, які прийняли рішення зрадити присязі і перейти на бік неіснуючих збройних сил Криму. 100% зрадників - військовослужбовці контрактної служби родом з Севастополя і Криму. Поки жодного офіцера-зрадника не з'явилось. Пожинаємо плоди набору на військову службу за територіальним принципом Міністрів оборони Кузьмука - Гриценка - Єханурова - Єжеля - Саламатіна - Лебедева: ще кілька днів бездіяльності української влади і військові частини в Криму почнуть розсіпатися.

На кордоні з Луганською областю (Міллерівський район Ростовської області РФ) вишикувана військова колона у кілька рядів з російських БТРів протяжністю 6 км.

Чотири кримських відділення загальноукраїнських партій – Партії регіонів, Комуністичної партії України, «Русское единство» і «Союз» - підписали меморандум про підтримку «референдуму» в Криму і взяли на себе зобов'язання «решительно пресекать всеми доступными средствами попытку срыва проведения референдума или искажения его результатов».

Відому журналістку, директора незалежної інформагенції «ІРС Севастополь» Тетяну Рихтун та двох її колег невідомі разом з міліцією заблокували у власному офісі. Причина блокади назвали направле-

не їм повідомлення, що в офісі знаходиться бронезилет, насправді підкинутий напередодні.

Конституційний Суд України визнав постанову Верховної Ради Автономної республіки Крим «Про проведення загальнокримського референдуму» від 6 березня неконституційною. Вона втрачає чинність з дня ухвалення даного рішення. Приводом для розгляду стали конституційні подання виконувача обов'язків президента України, голови Верховної Ради Олександра Турчинова та уповноваженого парламенту з прав людини Валерії Лутковської. Також суд постановив, що діяльність комісії АРКрим з проведення загальнокримського референдуму, а також територіальних та дільничних комісій має бути припинена. Конституційний суд України зобов'язав Раду міністрів АР Крим припинити фінансування заходів з проведення референдуму, забезпечити знищення бюлетенів та агітаційних матеріалів. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на всій території України, воно є остаточним і не може бути оскаржене.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 13 березня.

З поганого:

1. Ми, група «Інформаційне Опір», сьогодні представили розклад по угрупованнях російських військ по периметру українських кордонів. Картина гнітюча. Просвіт тільки на Заході. Північ, Південь і Схід набиті орками під зав'язку. Тупа асоціація, але реально Україна сьогодні схожа на останній острівець надії в царстві темряви. Армія в 6 тисяч чоловік і мільйони беззбройних патріотів проти зла. Нестерпно гнітить те, що головнокомандувач цієї армії не просто не хоче битися - він зовсім не пропонує жодних варіантів. Наші хлопці в Криму - римські легіонери, які в момент виверження Везувію стоять на посту не отримавши наказ на відхід з Помпеї. Їх засипає попелом і заливає лавою. Ми на краю катастрофи, але ніхто не відповідає на головне питання: що робити? І це страшно. Як може бути страшним лише відчуття безсилля.

2. Росія сьогодні почала «другий етап навчань» своїх військ, в тому числі поблизу кордонів з Україною, який, за заявою МО РФ, триватиме до кінця березня. Те, що росіяни збрехали про закінчення своїх «навчань» 7 березня, було зрозуміло кожному. Ще вчора особисто я не розумів, як вони будуть пояснювати те, що прикордонні з Україною регіони Росії продовжують бути забитими військами.

Виявилося, що брехати Кремль вміє легко і невимушено: він просто заявив про «продовження навчань». У тому, що це - підготовка до вторгнення, сумнівів немає. Питання лише в тому, чи буде в кінцевому підсумку дано наказ військам на перехід кордону.

3. Командувач ВМС України виступив із заявою. Я три рази прочитав - нічого не зрозумів. Не моя собача справа критикувати адмірала, але як можна в одній заяві вказувати на те, що російські військові штурмом беруть наші частини і погрожують зброєю по повному беспределу, і тут же розповідати про те, що «командування ВМС контролює обстановку в частинах»? Про який «контроль» мова?? Мені здається, краще було б взагалі промовчати. Такі слова ще більше деморалізують наші війська, які застрягли між агресією Росією і дивними заявами власного командування.

З хорошого:

1. Ближче до вечора з'явилася інформація про те, що МЗС РФ готовий до обговорення ситуації в Криму в рамках механізмів СНД. Але наші дипломати вимагають переговорів у Києві, тоді як росіяни пропонують Мінськ. Йде дипломатична суперечка, чим закінчиться – не зрозуміло. Це - не прямі переговори України з Росією, а лише «обговорення» на рівні заступників глав МЗС, ще й у рамках СНД. До того ж не зрозуміло, чи відбудеться ця зустріч взагалі. Але це перший сигнал Росії з моменту її вторгнення в Україну, що Кремль готовий десь якимось, качаючи права і висуваючи свої умови, але все ж почати обговорювати питання Криму. Тоді як до сьогоднішнього дня не було й цього.

2. Можливо, це пов'язано з попереднім пунктом, але в Москві нарешті почали включати мізки з приводу економічних санкцій. Сьогодні член президії Економічної ради при президенті РФ Олексій Кудрін заявив про те, що економічні санкції західних країн щодо Росії через ситуацію з Україною можуть вплинути на економіку сильніше, ніж про те співає Кремль. Чи налякає росіян нульове зростання ВВП в 2014 році? Чи готові вони затягнути паски, щоб заради сумнівного морального задоволення загнати «братський народ» України? Не знаю. Але те, що про це говорить вже і російський провладний експерт - явно показово.

3. США мають намір продовжити перебування авіаносця «Джордж Буш» в східному Середземномор'ї. Це - гарна позиція для повного контролю сил ЧФ РФ у Чорному морі. Американці досить далеко, щоб в усмерть не лякати російських воєн. Але досить близько, щоб у разі потреби безкозирки російських матросиків розлетілися по всьому південному березі Криму, а їх бушлатики загорталися від

Севастополя до Новоросійська. Погано в цьому лише те, що ми не можемо сподіватися на власні ВМС так, як уповаємо на американців. Так що нехай новий день принесе нам добрі новини українського походження. Вони потрібні нам, як повітря.

14 березня

Німецьке видання Bild оприлюднило узгоджений план Берліна, Брюсселя і Вашингтона, націлений на те, щоб змусити Путіна піти на врегулювання в Криму. План передбачає три кроки: перший крок - блокуються рахунки на Заході політичних керівників і олігархів Росії, їм забороняється в'їзд в західні країни. Їхні діти будуть позбавлені можливості вчитися у західних університетах. Крок другий - нерухомість російських інвесторів на Заході блокується, не може ні використовуватися, ні продаватися. Крок третій - проти Росії організовується товарний бойкот. США і Саудівська Аравія заповнюють ринок нафти і газу неросійською продукцією (а це понад 50% виручки і економічної потужності путінської імперії), що веде до банкрутства російської економіки.

В США поки не прийнято остаточне рішення щодо питання про військово-технічну допомогу Києву. Про це повідомляють джерела з посиланням на співробітника міністерства оборони США.

Кілька десятків представників бандформування - т.зв. «самооборона» - штурмували будівлю підрозділу Служби зовнішньої розвідки (СЗР) у м. Алушта. Банда під'їхала на міліцейських машинах і зажадала від розвідників (їх у підрозділі СЗР лише кілька людей) негайно скласти зброю і здаватися. Розвідники забарикадувалися в приміщенні.

Росія продовжує нарощувати військову присутність в Україні. Зараз у Криму знаходиться не менше 20 тисяч російських військових. Продовжуючи нарощувати військову присутність в АР Крим, водночас збільшують активність військової авіації, зосередження військ і сил Росії на кордоні з Україною в напрямку Сумської, Чернігівської, Харківської областей і, що є новим елементом, на території республіки Білорусь.

З Керчі в глиб Криму залізною дорогою проїхав ешелон з російською важкою військовою технікою. На залізничних платформах знаходяться 14 комплексів С-300, 4 БТРИ зв'язку, 5 КАМАЗів, 4 Урали з

кунгами, 4 Урали з напівпричепами. В Джанкой заходить велика колона колісної військової бронетехніки Збройних Сил РФ. Напередодні відбулося загальне шикування особового складу російських військ, дислокованих на аеродромі в Джанкой, яких благословили військові капелани УПЦ МП.

Дещо ослаблена блокада Арсеналу ВМС в Інкермані. Військовослужбовців та персонал бази, а також тилові служби забезпечують харчуванням особовий склад бази, їх стали пропускати на територію об'єкта через верхнє КПП. Заступник начальника бази по роботі з особовим складом сьогодні вранці поінформував інкерманських козаків і російських солдатів, які проводять блокаду, про наявність домовленостей між командувачами ВМС України і ЧФ РФ про недопущення провокацій.

Зранку колона військової техніки чисельністю до 100 автовантажівок і БТРів висунулася старою дорогою в сторону Перекопу.

У Феодосії росіяни посилили блокаду 1-го Окремого батальйону морської піхоти ВМС України. До блокади залучені вже 18 БТРів, 6 вантажівок, 1 командно-штабна машина і до 100 російських штурмовиків, не враховуючи бандформування місцевих сепаратистів.

Сьогодні вранці біля штабу автомобільного батальйону ВМС України в Бахчисараї, раніше захопленому силами самооборони Криму, відбувся ритуал підйому Державного прапора України. На вимогу російських військових прибрати флагшток українські офіцери відповіли відмовою і для недопущення провокацій з боку третіх осіб взяли Державний прапор України під власну охорону. У відповідь російські військовослужбовці виставили поряд власний пост.

Сьогодні вранці прикордонний наряд Держприкордонслужби України, який здійснював патрулювання в прикордонному регіоні поблизу населеного пункту Чонгар, затримав російського військовослужбовця. Ним виявився уродженець Чечено-Інгушської АРСР 1985 р.н., військовослужбовець в/ч 27777 ЗС Росії Рамзан Сусаров. У багажнику автомобіля, на якому пересувався військовослужбовець, був виявлений автомат АК і 180 патронів до нього, пістолет Макарова, а також військова форма і бронежилет. Після проведення фільтраційних заходів військовослужбовця ЗС РФ передали правоохоронним органам.

Переправлено з Кубані через Керч і у бік Джанкоя рухається військовий залізничний ешелон з новими системами залпового вогню РСЗВ 9К57 «Ураган». У ешелоні - 12 пускових установок і 10 транспортно-заряджаючих машин. Раніше у Крим доставляли до угруповання окупаційних російських військ лише РСЗВ «Град».

Голова Верховної Ради України, в. о. президента Олександр Турчинов відзначає мужність українських військових, дислокованих у Криму, але при цьому зазначає, що ситуацію на півострові контролює керівництво Південного військового округу Російської Федерації: «Фактично, це керівництво Південного військового округу, ті командири, які вели бойові дії в Чечні, на Північному Кавказі. І фактично вони ухвалюють рішення, як і коли діяти, коли проводити референдум». При цьому О. Турчинов зазначив, що Росія намагалася «формально відпрацювати схему, яка спрацювала на Північному Кавказі, коли був спровокований військовий конфлікт, і фактично розпочалася війна в Грузії», нагадавши, що тоді загинуло багато цивільного населення, що і стало підставою для вторгнення регулярних російських військ на територію Грузії. «Небезпека полягала в тому, щоб спровокувати українських військових, розпочати реальне військове протистояння, і таким шляхом фактично піддати життя кримчан реальній небезпеці. Ми не могли на це піти», – пояснив він.

Ректор Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського Герой України Микола Багров перейшов на сторону інтервентів. Своїми планами він поділився на розширеному засіданні ректорату, на якому були присутні представники міністерства освіти і науки Росії і розписав найближчу перспективу вузу в складі вишів Російській Федерації. Багров розповів, що статус університету вже обговорювався в Російській Федерації. За словами ректора, ТНУ може стати десятим федеральним вузом країни і може називатися Таврійським федеральним університетом. Крім цього, Багров розповів, що планує відкрити в університеті нові факультети, на яких будуть вивчати медицину, аграрний комплекс, ноносферу, для яких побудують новий корпус та гуртожиток. Ректор також наголосив на необхідності реконструкції існуючих корпусів до 100-річчя університету. Багров упевнений, що в Криму необхідно закрити приватні вузи та філії інших університетів. Він також пообіцяв співробітникам і студентам університету високі зарплати, стипендії та пенсії. При цьому Багров підкреслив, що вуз і його студенти повинні залишати-

ся поза політикою. Представники міносвіти Росії запевнили присутніх, що всі зміни, пов'язані з переходом Криму до складу Росії, для студентів та співробітників університету пройдуть безболісно, а також пообіцяли пільгові місця для вихідців з України. У Севастополі з вищих навчальних закладів Росія «приватизувала» Севастопольський державний технічний університет, університет ядерної промисловості та інститут банківської справи Національного банку України.

До президента Росії В. Путіна звернулись 15 генералів української армії і генерал-полковників. «Введення підрозділів і частин ВДВ спеціального призначення, механізованих військ, авіації, кораблів Збройних Сил РФ на територію Кримського півострова є відкритою агресією проти суверенної держави – України. Блокування, захоплення, роззброєння військових частин і кораблів Збройних Сил України, примушення до зради українських військовослужбовців може привести до непоправних наслідків», - сказано в зверненні. Також генерали Української армії повідомили російського керманіча про те, що настрої серед українського війська швидко змінюються в сторону негативного відношення до росіян і це погіршення цілком на совісті керівництва Росії. «Український солдат поки морально не готовий стріляти в російського солдата. При подальшій ескалації неправомірних дій російських військ у Криму ситуація може різко змінитися. Матері наших солдатів ніколи вам не пробачать, якщо проллється солдатська кров». Українські генерали закликали зупинити агресію та негайно вивести російські війська з території України до місць постійної дислокації. Адже «всі виниклі питання ще можна і потрібно вирішити політичним і дипломатичним шляхами», - зазначили автори звернення, серед яких, генерали армії України: Радецький, Кузьмук, Шкідченко, Кириченко, Свіда і генерал-полковники Петрук, Лопата, Ткачов, Собков, Затинайко, Шуляк, Біжан, Стеценко, Михайличенко, Руснак.

Помічник генерального секретаря ООН з прав людини Іван Шимонівич вважає, що в антиукраїнських акціях в Україні беруть участь громадяни іншої країни: «Деякі протестувальники були не з цього регіону, і це означає, що вони були привезені з іншої країни», - зазначив Шимонівич, додавши, що такі факти мають бути розслідувані.

Близько третьої години ночі до контроль-пропускнуго пункту Академії ВМС України під'їхав невідомий автомобіль, з якого вийшов

чоловік і попросив викликати сина-курсанта, мовляв важлива сімейна справа. У той же час, не зважаючи на пізню годину, сам курсант не спав, уже був одягнений і готувався до зустрічі з батьком. Коли він вийшов за КПП і підійшов до автомобіля, йому показово заламали руки і озброєні люди вивезли в невідомому напрямку. Зранку академію повідомили, що курсанта викрали. Пізніше стало зрозуміло, що розіграний спектакль викрадення насправді був організацією ухилення від військової служби. Його батько перейшов з СБУ на сторону самопроголошеної влади і вирішив інсценувати викрадення сина.

13.10. У Севастополі в Козачій бухті з десантного корабля ЧФ РФ вивантажують танки і іншу бойову техніку, у зв'язку з чим в районі бухти перекрили дорожній рух.

Невідомі озброєні люди в масках разом з російськими козаками розпочали зупиняти залізничні пасажирські потяги прямо в степу і проводити обшуки у вагонах і пасажирів. Повторний догляд проводять вже у Сімферополі. Особливо ретельно перевіряють пасажирів поїздів з Західної України.

Окружний адміністративний суд міста Києва зупинив дію незаконних рішень Севастопольської міськради щодо проведення референдуму у Севастополі та визнання незалежності Криму, повідомила прес-служба Генеральної прокуратури України.

В Україні розвернулася всенародна підтримка Військово-Морських сил України, яка знайшла своє відображення в зборі матеріальних коштів для заблокованих військових моряків, пересилку фінансових коштів на їх особисті рахунки. Одна літня людина на Майдані, яка не побажала назвати свого імені, переслала командирі фрегату «Гетьман Сагайдачний» для потреб свою річну пенсію.

Посол США в ООН Саманта Пауер вважає, що масштабні військові навчання Росії являються частиною військовою інтервенції в Крим. Як заявила Пауер в Раді Безпеки ООН в четвер, 13 березня, зараз на кордоні з Україною знаходяться артилерійські батареї, штурмові вертольоти та не менше 10 тисяч військових РФ.

16.00. На об'єкт «Цоколь» в Севастополі на двох КАМАЗах прибуло 60 озброєних представників «самооборони Криму», які зажадали

від командування об'єкта допустити їх на територію режимного об'єкту мотивуючи «необхідністю його оглянути». Після того, як командування «Цоколя» відкинуло ультиматум, бандформування «самооборона Криму», прикриті російськими десантниками, розпочало штурм військової частини, внаслідок якого ця «самооборона» проникла на територію внутрішнього дворика об'єкта. Особовий склад «Цоколя» відступив і зайняв оборону всередині об'єкта, в штольнях. Самооборона висунула черговий ультиматум - допустити їх в штольні до 10 ранку 15 березня, в іншому випадку погрожують штурмом. Українські військовослужбовці ультиматум відхилили. Блокада триває.

Озброєні люди в камуфляжі без розпізнавальних знаків і представники так званої «самооборони Криму» штурмують українську військову частину А2248 у Севастополі. За даними штабу, українським військовим поставили ультиматум: пустити озброєних людей на територію частини, в якій за їхніми даними, ховаються «бандерівці». Українські військові зібралися в захисній споруді (бункері) і закрили броньовані двері. За даними штабу, озброєні люди вже зламали перші ворота частини і зупинилися перед другими.

Сьогодні інтервенти увірвалися в будівлю сімферопольського БТІ і під дулами автоматів вивели співробітників на вулицю, не давши їм можливості забрати навіть особисті речі.

До Чорноморської райдержадміністрації АРКриму на військових автомобілях прибуло більше пів сотні перевдягнених в козаків-кубанців людей з вимогою до районної влади підпорядкуватися самопроголошеній владі у Сімферополі і розпочати підготовку у районі «референдуму про незалежність».

В.о. Президента України Олександр Турчинов призупинив дію декларації про незалежність Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, яку ухвалила самопроголошена влада Криму.

На підтримку українських моряків в Криму пишуться листи і вірші:
Дорогий солдате! Знаю, ти не спиш.
Над тобою небо, сповнене тривоги.
Я не сплю в Полтаві. Прочитай мій лист!
Я пишу до тебе і молюсь до Бога.
Я молюсь за тебе, за твою сім'ю:

Щоб солдат додому повернувся з виру.
Я, тебе не знаючи, все одно люблю –
Завдяки тобі, солдат, я живу так мирно.
Вчора ми не знали, ми були дурні.
Ти пробач нам, хлопче, ми в боргу у тебе!
Ти стоїш так мужньо, всупереч війні,
Ти один тримаєш наді мною небо.
Там, по телебаченню, все таке страшне:
Ця військова техніка і чужі солдати.
Як ти там витримуєш?! Не кидай мене...
Україна зникне без тебе, мій брате!
Ми, жінки Полтавщини, віримо в твій дух.
І ніякий ворог тебе не здолає!
Нехай Божа Матір відведе біду,
Ангели від лиха нехай захищають!
Дорогий солдате! Бережи життя!
Це найвища цінність на світі усьому.
Бачиш, там, із вирію, лебеді летять?
Значить, ти живим і цілим вернешся додому!

Рената Кириченко, м. Полтава

Озброєні російські окупанти вивезли на переговори у невідомому напрямку начальника Сімферопольського клінічного госпіталю імені святителя Луки полковника медичної служби Євгена Пивовара. Після нетривалого перебування на переговорах він здав госпіталь так званій кримській «самообороні».

Адмірал Ігор Кабаненко

Адмірал Ігор Кабаненко: Наступні два-три дні будуть критичні. В цьому контексті станом на сьогодні важливо розуміти два військові аспекти: 1. Війська РФ, що розгорнуті біля наших східних кордонів і в Криму, практично готові до вторгнення на материк. Вони орієнтуються на сигнал диверсантів і сепаратистів щодо «підтримання російськомовного населення» на Сході та Півночі. Це може бути найближчим завданням операції російських військ. 2. Водночас, ідентифікується низка індикаторів, які свідчать про підготовку російських військ до проведення масштабної військової наступальної опе-

рації на правобережжі Дніпра. Тобто, спрямованої на захоплення всієї України. Це подальше завдання військової кампанії, яке може бути реалізованим за сприятливих умов (за результатами виконання найближчого завдання і оцінки можливостей України щодо опору після першої фази операції). Саме для цього можуть бути застосовані стратегічні повітряні десанти зі складу повітрянодесантних військ РФ, які завершують інтенсивну підготовку до виконання бойових завдань на глибину до 500 км (вони не потрібні для «підтримуючих» дій в прикордонних обласних центрах). Такі дії буде підтримувати винищувальна, ударна і стратегічна авіація (завоювання і підтримання панування в повітрі), наземні угруповання військ з важким озброєнням, війська, які розгортаються в Придністров'ї і інші сили.

21.40. Триває атака найманців Аксьонова на підрозділ Служби зовнішньої розвідки (СЗР) України в Алушті. Установу сепаратисти таранять кількома автобусами. Співробітників СЗР мало, однак вони відмовились здаватися і тримаються з останніх сил. Просили повідомити про це українцям: «На капітуляцію не підемо, здаватися не будемо!».

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».
Брати і сестри! Підсумки за 14 березня.

З поганого:

1. Росія явно розіграє «південно-східну карту». Якщо раніше була надія, що це лише проба пера - вийде, так вийде, а ні, так ні - то зараз є впевненість, що Кримом кремлівські мешканці не задоволені. Зараз вкрай важлива реакція СБУ і МВС на події в Донецьку. Якщо вони зможуть вже завтра влаштувати показову порку в контексті заворушень, то ситуацію можна ще взяти в свої руки. Арешти ініціаторів свавілля остудили б «гарячі голови», завезені з Росії. Путін не попре на Донбас, якщо в ньому не буде організованого Москвою «керованого хаосу». Але це і найбільша проблема. Ми бачимо напівпараліч правоохоронців і спецслужб. На цьому тлі ближче до вечора прозвучала заява глави МВС Авакова про те, що вже затримані шестеро «прямих призвідників і виконавців» - це найприємніше звістка за день. Однак, поки в руках МВС не буде організаторів та координаторів, це - лише тактичний успіх, який не дуже впливає на загальну картину.

2. Глава МЗС Росії Лавров після зустрічі з держсекретарем США Керрі повідомив, що «розбіжності між РФ і США по Україні зберігають-

ся, але сьогоднішній діалог був корисний». Мовляв, на Заході цілком розуміють, що вводити санкції проти Росії не варто. Звичайно, всім відомо, що Лавров - професійний брехун. Ніхто на пострадянському просторі йому в цьому і в підметки не годиться. Але США цих заяв не спростовували, і це насторожує. Адже якщо американці, які першими заступилися за Україну, зістрибнуть з теми санкцій - Європа теж явно не буде лізти в пляшку. І це в той момент, як у Росії тільки почали прораховувати можливі збитки від санкцій, і замислюватися, а чи не занадто дорого для РФ обійдеться її вторгнення в Україну? Зрадою з боку американців це поки не назвати, але і дружньою підтримкою України - теж. Схоже, ми знову є предметом великого торгу дядька Барака і дядька Вови. Хоча не факт - варто чекати, коли з санкцій будуть зроблені конкретні заяви США та ЄС (нагадаємо: європейці повинні визначитися 17-го, якщо тільки до того часу їх дії взагалі матимуть хоч якийсь сенс).

3. Говорячи про іноземну військову допомогу, глава Місії України при НАТО Ігор Долгов заявив, що не бачить підстав для введення військового контингенту НАТО в Крим з миротворчою місією. Мовляв, «Україна не є членом НАТО, а отже розраховувати на те, що війська НАТО в цілому або декількох країн-членів Альянсу будуть військовим шляхом приймати участь у врегулюванні кризи в Криму, не доводиться. Для цього немає юридичних підстав». Не можу сказати, чи точно говорив усе це Долгов, чи журналісти з перекладачами наплутали. Але це маячня. Одна справа - ввести війська НАТО в Україну для відбиття агресії. Для цього дійсно немає юридичних підстав. Але якщо мова про миротворчому контингенті - при яких справах членство в Альянсі? Невже Сербія і Косово були членами НАТО, коли сюди увійшов натовський контингент КФОР? Суть в тому, що миротворча операція - це щось зовсім інше. Тут досить мандата ООН, переданого НАТО, і війська могли б бути в Криму на цілком законних підставах. Інше питання, що НАТО явно не рветься воювати з Росією - чи то у форматі миротворчої або якоїсь іншої операції (та й Радбез ООН не дасть такого мандату - Москва заблокує). Але з цього і треба починати, а не пудрити мізки чесній публіці.

З хорошого:

1. До честі американців (після заяви Лаврова) треба сказати, що підтримку Україні вони висловили в іншому. До виділеного раніше мільярду додали ще 600 млн. дол. (питання тільки, куди ці гроші направить українська влада). Плюс Захід готовий нам допомогти у військовому плані «технологічно». Раніше були схожі заяви

про те, що США готові дати Україні оборонні озброєння. Це здорово. Питання тільки, хто ними буде воювати. Автомати-кулемети у нас самих є. Нам би високотехнологічні озброєння - високоточні боеприпаси, крилаті ракети, БПЛА. Але для роботи з ними потрібні фахівці. Без них найкраща зброя - лише купа металобрухту, на жаль.

2. Ігор Коломойський сьогодні з власних коштів оплатив паливо для військових частин, що входять до складу Південного оперативного командування. Це радує. Якщо після двох тижнів вторгнення, слідом за прикладом безлічі простих українців, що допомагають чим можна нашим військовим в Криму з перших днів агресії, нарешті включилися і олігархи - це позитив. Буржуй, що заливає солярку в танк - це взагалі перл агітації. Ну, а якщо серйозно, то Коломойський допоміг у самому хворому місці. Паливо - це слабка ланка для наших військ в останні роки. Але паливо, як відомо - кров війни. І якщо донорами стають олігархи, це можна тільки вітати.

3 Затриманий сьогодні вранці поблизу Чонгара росіянин виявився співробітником військової розвідки Росії, - принаймні, так стверджує СБУ. З одного боку, це поганий знак, адже означає, шпигуни і диверсанти сьогодні натовпами сновигають по Херсонській області (втім, в цьому мало хто сумнівався). З іншого боку, якщо в ГРУ ГШ РФ (а це еліта!) служать олігофрени, які роз'їжджають по території супротивника з документами і зброєю - нам можна розслабитися. Якщо у них стратегічна розвідка така, то виникають великі сумніви, що прості російські солдати взагалі здатні виконувати найпростіші завдання. Ну і, якщо наші прикордонники та СБУ нарешті почали працювати проти окупантів - це в цілому хороший знак. Сподіваюся, новий день дасть нам ще більше приводів для оптимізму.

15 березня

Командири українських військових частин у Криму сьогодні вночі отримали негласні вказівки посилити пильність через те, що «самооборона» Криму виходить з під контроль російських силовиків. Російські військові, які до референдуму обіцяли не проводити активних дій щодо українських військових частин, почали активно відхрещуватися від дій самооборонівців. На сьогоднішній день жодна військова частина в Криму свою зброю не здала. Провокаційні дії членів «самооборони Криму» щодо українських військових можуть спровокувати збройне протистояння, яке переросте у громадянську війну. Ситуація в своїй серединній стадії нагадує Майдан, але враховуючи фактор присутності незліченної кількості зброї на території

військових частин, кількість загиблих вимірюватиметься декількома порядками більше, включаючи мирних громадян. Наприклад 174 склад зберігання озброєння ЗС України налічує десятки тисяч одиниць стрілецької зброї, кілька тисяч тонн боєприпасів, гранат, мін, ракет. І це майже в центрі Севастополя! При спробі захоплення складу озброєння частини є високий ризик загоряння боєприпасів.

Служба безпеки України повідомила, що в п'ятницю біля тимчасового пункту пропуску «Чонгар» на адміністративній межі з Кримом затримали громадянина Росії, який виявився російським військовим розвідником. За повідомленням, затриманий їхав у Крим у чорній формі спецпризначенця без розпізнавальних знаків. Під час особистого догляду в нього виявили автомат АКС-74 із 5 магазинами, спорядженими бойовими набоями. При собі іноземець мав кілька посвідчень на різні прізвища. Служба безпеки України виявила в затриманого документ, який підтверджує, що він є співробітником Головного розвідувального управління (військової розвідки) збройних сил Росії. Встановлено, що громадянин Росії виконував шпигунсько-диверсійні завдання на території Херсонської області. Управління СБУ в Херсонській області здійснює невідкладні оперативно-слідчі дії для встановлення спільників порушника. А документи цієї справи будуть скеровані до Європейського суду з прав людини для долучення до доказової бази заяви № 20958/14 «Україна проти Росії» від 13 березня, наголосили у прес-центрі СБУ.

Флагман ЧФ РФ ракетний крейсер «Москва» в супроводі ще двох бойових кораблів ЧФ РФ підійшов до Картинітської затоки, а звідти – в напрямку до Буго-Дніпровського лиману. Завданням цієї групи кораблів є блокада Центру спецоперацій ВМС в Очакові та забезпечення з моря прикриття висадки під виглядом сепаратистських загонів десанту та угруповання російських військ в миколаєвсько-херсонському регіоні.

За минулу добу російські війська здійснили перегрупування поблизу кордону з Україною. На аеродром «Долотінка» (Міллерово, навпроти Луганська) перекинуто 40 вертольотів Мі-8 і Мі-24. Від с. Деркул (селище в Тарасівському районі Ростовської області) відзначається переміщення російських військ у бік держкордону. Також спостерігається скупчення військ в районі Таганрога, Матвеева Кургану та Новошахтинська в Ростовській області.

Рада Євроатлантичного партнерства (РЄАП) на екстреному засіданні у штаб-квартирі НАТО у Брюсселі засудила агресію Росії проти України. Дії російської сторони охарактеризували як такі, що загрожують всьому регіону. «Представники усіх держав-членів РЄАП одностайно засудили інтервенцію російських збройних сил на територію Автономної Республіки Крим в Україні та підтримали територіальну цілісність і суверенітет України», - йдеться у повідомленні. Посли 28 країн-членів НАТО та 22 держав-партнерів у своїй резолюції наголосили, що військова агресія загрожуює всьому євроатлантичному регіону і закликали російську сторону відвести свої підрозділи до місць їх постійної дислокації, розпочати прямий діалог з новою владою України з метою пошуку шляхів врегулювання кризи. Пролунав також заклик припинити підготовку до проведення у Криму так званого референдуму, який міжнародна спільнота оцінює як незаконний та нелегітимний, результати якого не будуть визнаватися. «На цьому фоні виступ представника РФ на засіданні, який знову повторив вже відомі необґрунтовані аргументи та закиди Кремля, вкотре засвідчив, що РФ продовжує протиставляти себе усім міжнародним організаціям та не готова повернутися до мирного врегулювання шляхом залучення міжнародних механізмів та прямих контактів з керівництвом України», - зазначають в українському МЗС.

У Севастополі провели експеримент: група молоді під виглядом зрадників-українських військовослужбовців намагалася влаштуватися на службу до колабораціоністської влади Севастополя. У міському військкоматі їм по телефону повідомили, що нині ця структура носить назву «Тимчасовий пункт обліку та відправки військовослужбовців», сформований розпорядженням «глави Севастополя» № 13 від 7 березня. Почувши, що йдеться про українських військовослужбовців, черговий по цій структурі запропонував з'явитися за адресою вул. Маршала Крилова, 8А до колишнього Севастопольського об'єднаного міського військового комісаріату. При собі попросили мати посвідчення особи або військовий квиток (особиста справа новоявлених «воєнкомів» просто не цікавить). Також повідомили, що процес оформлення на службу військовослужбовців, що змінили присяги на вірність народу України, «займе п'ять хвилин». У якості «грошової допомоги» кандидатам «в зрадники» за службу окупантам запропонували 2 тис. гривень щомісяця протягом 3 місяців. А там, мовляв, буде видно. Що ж, не дорого цінують

зрадників російські агресори, їхні маріонетки продаються Путіну за копійки.

Командування Чорноморського флоту РФ з 15 до 22 березня закриває морський район навколо Севастополя для проведення ракетних стрільб кораблями ЧФ РФ. Таким чином Росія закриває не тільки район для проходження суден, а і повітряний простір над ним. Очевидно, таким чином Росія хоче не допустити в район Криму «співчуваючі» Україні військові кораблі і літаки НАТО до оголошення результатів референдуму. У свою чергу, командувач ВМС України контр-адмірал С. Гайдук, посилаючись на порушення, які російська сторона допустила при оформленні подібних заявок, вважає неприпустимим їх проведення через низку причин: 1. Згідно з Положенням про використання повітряного простору України (затвердженої постановою КМУ 29.03.02 № 401), російська сторона повинна була повідомити українську сторону про проведення подібних заходів, не пізніше як за 10 днів до їх початку, чого зроблено ними не було; 2. Через пошкоджені російськими військами інфраструктури системи берегового спостереження ВМС України, українська сторона не в змозі повноцінно забезпечити безпеку проходження позначених морських зон цивільними судами; 3. Оскільки ці зони, зокрема зона UK-D122 перекриває вхід в головну бухту Севастополь, торгові судна не матимуть можливість, протягом означеного часу, безпечно заходити для навантаження-розвантаження в порт, що спричинить за собою матеріальні витрати як для власників торгових суден, компаній вантажоперевізників так і для бюджету м. Севастополя; 4. Ракетні стрільби кораблями Чорноморського флоту Росії не сприяють вирішенню і без того складної військово-політичної ситуації в Криму і Севастополі.

Президент Ради Європейського союзу Ван Ромпей підтвердив готовність країн-членів Європейського союзу до проведення 21 березня саміту щодо підписання політичної частини Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Верховна Рада України 278 голосами ухвалила постанову за дострокове припинення повноважень Верховної Ради АР Крим. З них проголосували: від Партії регіонів – 19, Батьківщина – 83, УДАР – 37, «Економічний розвиток» – 30, «Суверенна європейська Україна» – 30, Свобода – 35, КПУ – 0, позафракційні – 44 голоси.

Референдум у Криму про приєднання до Росії, який має відбутися 16 березня, є нелегітимним. До такого висновку прийшли експерти Ради Європи з конституційного права. Венеціанська комісія мотивує свій висновок тим, що можливість проведення такого референдуму не передбачено ні українською, ні кримською конституціями. Експерти також вказують на той факт, що умови для проведення даного референдуму не відповідають демократичним стандартам. Офіційний висновок Венеціанської комісії буде опубліковано 21-22 березня, - повідомив голова Ради Європи Себастьян Курц. Він зазначив, що «у прямій демократії немає, звичайно, нічого поганого, однак вона вимагає правової та демократичної основи». Нагадавши про те, що голосування в Криму буде проходити в атмосфері погроз, Курц констатував, що в даному випадку такої основи очевидно не існує.

Росія заблокувала резолюцію Радбезу ООН по Україні та Криму. Під час голосування резолюції на засіданні Ради Безпеки ООН Росія скористалася своїм правом вето та проголосувала проти, тож резолюцію прийнято не було. Серед присутніх членів засідання 13 віддали голоси на підтримку резолюції, 1 (РФ) - проти, 1 утримався (Китай). Перед цим у своєму виступі постпред РФ при ООН Віталій Чуркін заявив: РФ не підтримає резолюцію, оскільки не може погодитися з її основним посилом – «заборонити мешканцям Криму визначитися із своїм майбутнім». Також він заявив, що «ми не зазіхаємо на територіальну цілісність України та підтримаємо і будемо поважати думку «кримського народу» за підсумками референдуму 16 березня».

Чергова антиукраїнська провокація організована у Севастополі: в районі Володимирського собору (вул. Суворова, 3) з 10.00 до 11.00 ранку невідомими екіпірованими людьми в кількості 9 чоловік був «викрадений» депутат міської ради, голова партії «Російський блок» Геннадій Басов. Згідно зі свідченнями свідка, Геннадій Басов чинив опір. Його запхнули в синій вантажний мікроавтобус і відвезли в невідомому напрямку. Оголосили, що це справа рук Правого сектору. Наступного дня Басов появився живим і здоровим.

Олександр Аронець: українські активісти розповіли про те, чи можливо виїхати з Криму: 1. Якщо ви українець, або росіянин з українським паспортом, виїжджаєте на поїзді, на одній з зупинок відбува-

ється контроль так званою «самообороною Криму». Якщо у вас більше однієї валізи - забирають. Також забирають всі гроші. 2. Те саме, якщо їдете автомобілем. Є випадки, коли авто середнього і вище класу забирають і відправляють далі йти пішки. 3. Кримських татар відпускають без особливих перевірок. Тому по можливості люди приєднуються до сімей кримських-татар.

За відмову господаря станції технічного обслуговування в с. Суворово біля м. Армянськ безкоштовно починити автомобіль російського офіцера, російські окупанти розстріляли станцію разом з автомобілями, що знаходилися там на обслуговуванні.

На Арабатській стрілці біля селища Стрілкове Генічеського району Херсонської області з вертольотів висадився десант з 40 російських десантників і відразу приступив до окопування біля газорозпрідільної станції. Мешканці Стрілкового повідомили, що минулими днями російські військові вертольоти кілька разів облітали територію навколо їхнього селища. З сторони ЗС України протидії не було.

До Криму через Керченську паромну переправу ешелonom доставлений зенітно-ракетний дивізіон С-300 у складі 4-х рухомих батарей. З ним прибула інженерна техніка - 4 танкових тягачі, рухомі дизель-генератори, автоцистерни та 4 автомобілі УАЗ. Близько 6 вечора ешелон прибув до села Гвардійське, під Сімферополем. Це свідчить, що т.зв. «влада Криму» влаштовує власні протиповітряні сили.

До військового містечка 36 бригади військ берегової і територіальної оборони ВМС України в смт Перевальне додатково прибуло 20 автомобілів КАМАЗ з озброєними російськими солдатами. Загальна кількість автомобілів ЗС РФ навколо дислокації української бригади досягла більше 50 одиниць.

Народний депутат Вадим Колісниченко оголосив по севастопольському радіо про саморозпуск севастопольської організації партії Регіонів і створення на її базі партії «Російський Севастополь».

20.30. Сто двадцять російських окупантів і біля 200 представників бандформування «Беркут» оточують 55-й зенітно-ракетний полк тактичної групи ППО «Крим» у Євпаторії. У «Беркута» з'явилися нові шеврони з зображенням півострова Крим. Спостерігається та-

кож невелика кількість російських козачків. Останні встановили на легкові машини мигалки і написали «Козачий патруль».

Попри відсутність через «хворобу» командира Південної в/мб Військово-Морських сил України капітана 1 рангу Володимира Догонова, який з початку агресії був госпіталізований у Євпаторії, кораблі бази активно готуються до оборони посеред озера Донузлав. В штабі бази та у селищі Новоозерне офіцери спорудили барикади і спостережні пости.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! Підсумки за 15 березня.

З поганого:

1. Сьогодні в гордій самоті тільки одна держава проголосувала в Радбезі ООН проти резолюції по Україні. Вона тим самим поставила себе вище всіх законів моралі нашої цивілізації, вище за бажання миру і вище права людства на безпеку. Ця держава - путінська Росія. Можна сказати багато «добрих» слів на адресу Путіна. Але всі ми розуміємо, що він - психічно нездоровий і неадекватна людина, це вже ясно будь-кому. А тому я хочу сказати не менш «добрі» слова за іншою адресою - ООН. Тобто механізму, який за визначенням має огорожувати світ від безумців на троні. Якщо система працює так, що один злодій і грабіжник може вільно наплювати на думку всього світу, і світ нічого не може з цим вдіяти, то це неправильна система. І мене ніхто не переконає в протилежному. Після сьогоднішніх подій ООН можна сміливо розпускати, на красивій будівлі в Нью-Йорку вішати табличку «Продається», а всі питання вирішувати у двосторонньому порядку. Якщо ООН і перестала подавати ознаки життя раніше, то сьогодні ми можемо констатувати навіть не клінічну, а біологічну смерть. Амінь.

2. Окупанти вконець знахабніли. Сьогоднішній захоплення газорозподільної станції в Херсонській області - це вже поведінка господарів, які просто не бачать, кого тут боятися. Якщо Крим був квартирою, через яку агресор вліз в Україну, то Херсонська область - це шафа, речі з якого він почав приміряти. І по руках йому, на жаль, ніхто не дає.

3. Завтрашній референдум в Криму все ж таки відбудеться. Путін наплював на всі міжнародні інстанції і структури, на думку міжнародної спільноти і позицію окремих країн, і доводить свій божевільний план до кінця. За логікою, вже в найближчі години можуть початися неприємні події і на сході України - якщо Путін вирішив ра-

зом з «кримським» закрити і «південно-східне питання» (а на те вельми схоже). Тут головне питання: що протиставить Україна і ті, хто її підтримує? Зупинити Кремль можуть тільки дії по демонстрації сили, причому в комплексі - у вигляді гри мускулами (поки з цього ми бачимо не особливо переконливі навчання Збройних Сил України, та присутність авіаносця «Джордж Буш» в Середземному морі), економічних санкцій та політичного тиску. Чи спрацьовує це? Як бачимо, поки реальних результатів немає. На жаль.

З хорошого:

1. Сьогодні я (як, впевнений, і всі ми) остаточно зрозумів: на нас напала не сусідня країна. На нас напав Путін і його кремлівська зграя. Розумні, сміливі і чесні росіяни сьогодні вийшли на вулиці своїх міст з головним гаслом: «Ні агресії проти України». Не думаю, що це вплине на російське керівництво - цим засліпленим імперською ідеєю фанатикам плювати на думку власних громадян. Але ми, принаймні, знаємо, що сьогодні існує й інша Росія. Та, якій хочеться потиснути руку.

2. За деякими даними, дипломатичним працівникам провідних західних держав дозволили повернути в Київ сім'ї. Це може бути свідченням того, що на Заході не особливо вірять в похід Путіна на Київ. І це заспокоює.

3. У ситуації з висадкою російського десанту в Херсонській області на Арабатській стрілці є і позитивний момент. Точніше, відразу два. По-перше, відразу ж висловив свій протест МЗС України. До цього якось складалося враження, що масові шастання російських військ по території України Київ взагалі мало його хвилюють. А по-друге, що висадився російський десант досить швидко заблокували з боку Генічеська українські прикордонники і військові. Це ще не відсіч знахабнілим загарбникам, але вже й не звична шокуюча бездіяльність. І дуже хочеться, щоб новий день приніс нарешті розуміння, що наш параліч закінчився. Адже нескінченна слабкість набагато більше провокує агресію, ніж демонстративна сила.

16 березня

О 8:00 за київським часом на території окупованого російськими військами Кримського півострова розпочався так званий «референдум» щодо статусу Автономної республіки Крим і Севастополя. Обидва питання, винесені на нього, не передбачають збереження нинішнього статусу Автономної республіки Крим. Перше питання звучить так: «Ви за возз'єднання Криму з Росією на правах суб'єкта Російської Федерації?». Друге питання пропонує формальне збере-

ження Криму в складі України: «Ви за відновлення дії Конституції Республіки Крим 1992 року і за статус Криму як частини України?». Відповідь «проти» у бюлетені не передбачено. За українським законодавством, референдум може бути лише всеукраїнським. Західні

16.03.2014. Агітація в день проведення «референдуму»

політики наголошують, що референдум не може проходити під дулами автоматів, ще й зацікавленої сторони, – як це зараз відбувається в Криму. Крім того, кримська конституція 1992 року мала дві редакції – травневу і вересневу, вони суттєво відмінні, однак у бюлетені не вказується, яка сама редакція пропонується. Центральна влада в Києві через суд та рішення в. о. президента України, голови Верховної Ради України Олександра Турчинова зупинила відповідні рішення проросійської влади Криму. Турчинов також закликав кримчан не брати участь у так званому «референдумі», який проводить «маріонеткова псевдовлада Криму під контролем російських військових». Українські організації і кримські татари офіційно заявили про рішуче засудження акту агресії з боку Російської Федерації, невизнання і бойкот кримського «референдуму» 16 березня 2014 року. У Меджлісі кримськотатарського народу «категорично відкидають будь-які спроби визначити майбутнє Криму без вільного волевиявлення кримськотатарського народу – корінного народу Криму». Про невизнання так званого «референдуму» у Криму заявили й західні політики та експерти.

Українські громади Севастополя і Криму заявили, що вони, військовослужбовці Збройних Сил України і члени їх сімей разом з кримськими татарами участі в «референдумі» у Севастополі та в Криму не беруть.

У Севастополі тихого дня перед «референдумом» не відбулося, цілий день, як і в попередні дні, йшла масова агітація за приєднання

Севастополя і Криму до Росії. Під час проведення т.зв. «референдуму» з 08.00 до 19.00 містом проводилася масована пропаганда, вулицями їздили агітаційні автомобілі, зазиваючи севастопольців, ветеранів і молодь прийти на виборчі участки і «решиють судьбу Севастополя и вернуться к матери-России!», «Ветераны и молодежь, все на референдум! Проголосуем за возвращение на Родину, в родную Россию» та вигукували інші заклики. Під час «референдуму» кожний виборчий участок у Севастополі зовні охоронявся озброєними автоматами і ручними кулеметами російськими військовослужбовцями без військових розпізнавальних знаків на КАМАЗах, які розміщувалися навколо виборчої дільниці, а у самій виборчій дільниці вартували російські козаки і кілька міліціонерів.

«96,77% жителів Криму, які мовби прийняли участь у незаконному «референдумі», підтримали приєднання півострова до Росії», заявив голова республіканської комісії з підготовки й проведенню «референдуму» в Криму Михайло Малишев. Лише 2,51% висловилися за статус Криму як частини України, сказав він журналістам за підсумками обробки 100% бюлетенів. Малишев стверджує, що 96,77% підтримали приєднання півострова до Росії як суб'єкта Російської Федерації, а 2,51% висловилися за відновлення дії Конституції Республіки Крим 1992 року і за статус Криму як частини України. 0,72% бюлетенів визнані недійсними. Явка в Криму склала майже 1 млн. 275 тис. чоловік (83,1% виборців), стверджує Малишев. Це дані без урахування Севастополя. Коли у Сімферополі оголосили загальну кількість виборців Криму і Севастополя, то виявилось, що у місті-герої за приєднання до Росії проголосувало 123 % виборців!

Багато кримчан і севастопольців прийшли на «референдум» для того, щоб висловити свій протест проти окупації і анексії Криму, який вони висловлювали написами на бюлетенях. Серед найбільш популярних були написи «Слава Україні!», «Крим – Україна», а також «Свобода або смерть», «Хутій Пуї!» та інші.

У Севастополі ЗМІ поширили повідомлення, що на загальнокримському референдумі за возз'єднання Криму з Росією на правах суб'єкта Російської Федерації проголосували 93% севастопольців. Такі ж «попередні підсумки» сьогодні ввечері на площі Нахімова у місті Севастополі озвучив голова міської виборчої комісії Валерій Медведєв: «За попередніми підсумками міська виборча комісія може до-

повісти, що на виборчі дільниці прибуло 89,5 відсотка виборців. За Росію проголосувало 93 відсотки!». Це повідомлення присутні на площі зустріли оваціями і вигуками «Росія!». «Народний мер» Севастополя Олексій Чалий у своєму виступі заявив: «Ну, що, хлопці, ми це зробили! Саме ми це зробили! Тепер нам належить будувати нове місто, ніщо нам не заважає. Тільки треба бути настільки ж послідовними, якими ми були ці три тижні. Зі святом вас!». В.о. голови Севастопольської міської держадміністрації Дмитро Белік продовжив: «Севастополь, ми в Росії! Спасибі вам, дорогі, адже тільки вашими зусиллями ми в Росії сьогодні. Ми повернулися додому! Голова Севастопольської міськради Юрій Дойніков (виходець з Миколаївщини): «Севастопольці, з перемогою! Це зробили саме ви! Завтра о 10 ранку позачергова сесія міської ради затвердить результати нашого референдуму і прийме новий статус нашого міста. З перемогою!». Потім на мітингу виступили депутати міської ради, громадські працівники, гості з Москви, які привітали городян з перемогою на референдумі. Після короткого мітингу перед севастопольцями виступила артистка російської естради Бабкіна, севастопольський народний ансамбль «Русь» і розпочалося «свято падіння українського іґа».

На думку багатьох спостерігачів і організаторів виборів, оголошені результати так званого всекримського «референдуму» фальсифіковані. Такої явки і таких відсотків «за» у Криму не було ніколи, таких результатів, щоб не сміялися люди, не малювали навіть у авторитарних Білорусі й Росії. Найближча до України країна, де подібні результати озвучувалися - це Туркменістан. На останніх законних виборах у Криму явка становила 49%, причому ніхто не оголошував бойкоту, а візуально людей на дільницях тоді було значно більше. Справжня явка севастопольців і кримчан на референдумі близька до озвучених Джемільовим 37%, якщо не менше. Місяць тому провела дослідження «Демініціатива» - тоді бажаючих з'єднатися з Росією в Криму було лише 41%.

В день проведення т.зв. «референдуму» українські військові частини в Криму оточили і блокують російські десантники з спецназом, кубанськими козаками і бандформуваннями з місцевої «самооборони» під командуванням:

Феодосія, батальйон морської піхоти ВМС України - бригада спецназу ЗС РФ, командир герой Росії полковник Володимир Карпушенко. Бійці цього героя на всіх виїздах з батальйону морської піхоти вста-

новили так званий «мінний шлагбаум» з 40 протитанкових мін, по периметру частини розташували 18 БТРів з сотнею озброєних десантників.

Перевальне, 36 бригада військ берегової і територіальної оборони ВМС України - 81 десантно-штурмова бригада з Ульянівська, командир полковник Анохін. Кільце оточення перевищує тисячу чоловік Серед російських військовослужбовців без знаків розрізнення з'явилося багато осіб характерної неслов'янської зовнішності.

Керч, 501 батальйон морської піхоти ВМС України - батальйон морської піхоти 77 ОБрМП Каспійської флотилії. Командир майор Максим Ткаченко.

Новоозерне, Південна військово-морська база ВМС України - морські піхотинці 810-ї бригади морської піхоти Чорноморського флоту РФ. Командир - підполковник Хромов.

Президент США Барак Обама заявив, що Сполучені Штати не змиряться з намаганням Росії анексувати Крим. Про це, він сказав особисто президенту РФ Володимиру Путіну у телефонній розмові. «Кримський «референдум» (у оригінальному тексті ці слова також взяли в лапки — ред.), який порушує українську конституцію та відбувся під тиском військової інтервенції Росії, ніколи не визнають ні США та міжнародна спільнота», - заявив Обама. Також президент США у розмові з Путіним підкреслив, що Вашингтон, разом з європейськими партнерами «готовий зробити так, щоб дії Росії коштували їй ще дорожче». Крім того, Обама зазначив, що український уряд продовжує вживати заходів для деескалації конфлікту і, що Росія ще може піти шляхом дипломатичного вирішення ситуації, що склалася. «Президент Обама ще раз зазначив, що дипломатичне розв'язання конфлікту є неможливим, поки військові сили РФ продовжують вторгнення на українську територію та проводять широкомасштабні навчання на кордоні з Україною», - йдеться в повідомленні. За словами президента Сполучених Штатів, голова Державного департаменту Джон Кері продовжить переговори з головою МЗС Росії Сергієм Лавровим та українським урядом.

Канцлер Німеччини Ангела Меркель засудила захоплення російськими військами газорозподільної станції в Херсонській області.

Меджліс кримськотатарського народу засудив акт агресії з боку РФ і план з анексії Криму та категорично відкинув будь-які спроби визначити майбутнє Криму «без вільного волевиявлення кримськота-

тарського народу». Про це йдеться у зверненні Меджлісу кримськотатарського народу до українського народу та Верховної Ради України: «Підтверджуємо своє визнання України як суверенної і незалежної держави в існуючих кордонах, рішуче засуджуємо акт агресії з боку РФ і план анексії Криму». Дані дії Меджліс розглядає як «грубе порушення міжнародного права, яке дестабілізує існуючу систему міждержавних відносин». Також Меджліс заявляє, що не визнає кримський референдум 16 березня легітимним і таким, що відповідає міжнародному праву і Конституції України, який «проводиться з метою змінити територіальну приналежність Криму». У зверненні підкреслюється, що «право вирішувати у якій державі жити кримськотатарському народу належить виключно самим кримським татарами. Відновлення прав кримськотатарського народу і реалізація ними права на самовизначення на своїй історичній Батьківщині мають здійснюватися у складі суверенної і незалежної Української держави», - наголошується у зверненні. «Будь-яка влада в Криму має формуватися і здійснювати свою діяльність лише за умови вільно вираженої волі і згоди кримськотатарського народу», - підкреслив лідер Меджлісу Рефат Чубаров.

Виконуючий обов'язки Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх заявив про досягнення перемир'я в Криму до 21 березня. «В цей час проти наших військових в Криму не будуть застосовані ніякі заходи. Зараз на наших військових об'єктах відбувається поповнення запасів», - заявив Тенюх перед засіданням Кабінету міністрів. «На сьогодні обстановка щодо наших військових частин і блокування нормалізувалася. Я думаю, що як було досягнуто перемир'я, так і до 21-го числа воно буде зберігатися», - підкреслив в.о. Міністра, додавши, що збройні частини, які дислокуються в Криму, перебувають в режимі приведення до повної бойової готовності. Однак справжнього перемир'я між українськими і російськими військовими так і не відбулося, блокада військових частин ВМС та інших силовиків у Криму не припинялася і посилюється.

У Севастополі російські козаки заарештували і потягли до буцегарні військового капелана ВМС ЗС України, настоятеля греко-католицької церкви у Севастополі отця Миколу Квича.

Автору слів «українського гімну» Севастополя «Величавий Севастополь» севастопольська «самооборона» пригрозила спалити квартиру, якщо не покине місто.

У Криму зник священник, військовий капелан отець Богдан Костецький, який служив у греко-католицькій церкві святої Покрови у місті Євпаторія.

Російські козаки з «самообороною Севастополя» з 3-х КПП розпочали блокування Військово-медичного клінічного центру Кримсько-го регіону, розташованого в бухті Омега.

В Запорізькій області СБУ і МВС затримали групу озброєних осіб, які планували там здійснити дестабілізацію ситуації.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 16 березня.

З поганого:

1. Референдум в Криму в прицілі російських автоматів все ж відбувся. Ми можемо говорити про те, що він незаконний, що ніхто не визнає його результатів, і що взагалі це клоунада для хлопчика Вови з Кремля. Все це так. Але сам факт, що цей цирк цей самий хлопчик Вова все ж таки здійснив, і що результати цього псевдо-референдуму визнає Росія, робить повернення Криму під контроль України дуже проблематичним. Не для того все це затівалося.

2. Якась шпана, голосно назвалася «самообороною», ганяє по сходу країни підрозділи Збройних Сил України, як сільський бомонд залітного міського фраера по свинофермі. Військові тупо не можуть дістатися до місця призначення - їх постійно завертають незрозумілі «блокпости». Звичайно, виникає питання: а що це у нас за армія така, якщо її кошмарить купка зірваних спортсменів з бейсбольними бітами, які втратили м'ячик? Тут ми можемо гучно викривати армію і її командування, але спочатку варто задатися питанням: а які права зараз мають військові? У нас що, хтось спромігся оголосити в країні військовий стан, щоб армія отримала якісь розширені повноваження? Ні. А значить, офіційно в Україні - мир і спокій, і військові щодо цивільних мають повноважень не більше, ніж сантехнік дядя Гриша стосовно пріми оперного театру. Тут всі питання ми повинні ставити представникам вищої влади. До слова, цих питань накопичилося вже дуже немало.

3. Сьогодні кримськотатарське керівництво повідомило про знайдений в Білогірському районі Криму труп кримського татарина з слідами тортур. Чоловік пішов до військкомату і не повернувся. Поряд з трупом були знайдені наручники, голова обв'язана клейкою стрічкою. До болю знайомий почерк. Кримські татари поки нікого не

звинувачують, але в якому контексті цей трагічний випадок сприймається - зрозуміло всім. Я вірю, що цей злочин все ж таки буде розслідуваний. І що зрештою точки в нинішньому свавіллі в Криму, влаштованому Кремлем, будуть ставити все ж правоохоронні органи України. Принаймні, хочу в це вірити. А поки ми сумуємо разом з нашими кримськотатарськими друзями ...

З хорошого:

1. Секретар РНБОУ Парубій заявив про зрив операції Кремля «Російська весна» по захопленню сепаратистами і «туристами Путіна» органів влади на сході України з подальшим їх висуванням на Київ. Це - найприємніша новина останніх днів. Якщо в умовах тотального зрадництва нашої міліції і спецслужб «на місцях», напівпаралічу центральних органів влади, безкарності головних «засланих козачків» Кремля ця явна операція дійсно зірвана, то це - дуже серйозна перемога. Це не кінець війни, але, дуже сподіваюся, перелом в ній.

2. Сьогодні відбулося дуже потужне кидання типу інсайдерської інформації. Мовляв, за даними джерел, близьких до керівництва України, розглянуто питання введення економічних санкцій проти Росії. Відповідь симетрична: якщо вже кримські сепаратисти наклали лапу на українські підприємства в Криму, у відповідь Київ готовий націоналізувати об'єкти російського бізнесу в Україні. Серед останніх такі монстри, як Запорізький алюмінієвий комбінат (зав'язка на російський «Автоваз»), об'єкти Внешторгбанка в активах ІСД (Запорізький меткомбінат, Дніпродзержинський ДМК ім. Держинського, Трубний завод ім. Леніна та ін.), МТС (АФК Система), «Київстар» (Альфа-Груп), відділення Ощадбанку. Повідомлення дуже веселе і бешкетне, але, на жаль, виникають великі сумніви в його правдоподібності. Все це робити можна і потрібно, але чи вистачить у великих дядь в Києві для цього простої людської потенції - ще питання. Але, думаю, все одно бігання по стелях в московських кабінетах вже спостерігається.

3. Уряд дав на оборону ще майже 7 млрд. грн. В умовах дуже можливого, з подачі Путіна, збройного протистояння з росіянами - це жалюгідні крихти. Плюс їх ще необхідно освоїти, а це час, якого немає. Плюс чималу частину їх розкрадуть, тут вже до ворожки не ходи. Але сам факт, що влада почала нарешті демонструвати підтримку армії не на словах, а на ділі - вже позитив. Звичайно, можна заперечити, що «пізно пити «Боржомі», і це частково буде правдою. Але все ж особисто я не вірю, що Путін завоює всю Україну. Кишка тонка. Ми з вами, мої брати, надто любимо свою Батьківщину, щоб віддавати її всяким параноїкам. Але в кожному разі згоди з

Росією, поки Путін при владі, вже ніколи не буде. А тому нам потрібна сильна армія. Наскільки нестерпно мати слабку - ми вже знаємо.

4. Глава Міноборони адмірал Ігор Тенюх повідомив про домовленості з російським військовим командуванням про те, що блокування і провокацій проти наших військових у Криму не буде до 21 березня. З одного боку, можна лише вітати, що тиск на наших військових у Криму знизиться. З іншого боку, якщо такі домовленості дійсно є, то по суті російське командування прямо визнає, що всі ці провокації і блокування - справа рук Росії, а не якихось «невдомих зі зброєю». Тобто те, що це хлопці Путіна, вже всі давно знають. Але у самого Путіна раніше це якось соромилися визнати. Думається, міжнародному співтовариству варто звернути увагу на цей нюанс. Але найголовнішим залишається питання: а що буде після 21 березня? І відповіді на це питання немає. Втім, і вірити на слово путінським воякам про відсутність агресії до 21 березня не виходить. Яка може бути віра словам і обіцянкам ворога? Так нехай новий день все ж принесе нам впевненість, що за короткими перепочинками зрештою в наші будинки і душі повернеться мир.

17 березня

У Севастополі і в Криму оголошено вихідний день - свято «падіння 23-річного іга української хунти» - так протягом дня неодноразово наголошувало проводове радіо державної телерадіокомпанії «Крим» і севастопольської регіональної державної телерадіокомпанії. В Євпаторії «падіння хунти» вирішили святкувати протягом трьох днів.

Верховна Рада АРКрим 17 березня 2014 року прийняла постанову «Про незалежність Криму». За неї проголосували 85 депутатів з 100, передає прес-служба Верховної ради АРК. Документ проголошує Крим незалежною суверенною державою – Республікою Крим, у якій місто Севастополь має особливий статус. Проголосивши Крим «незалежним» цим же документом та ж Верховна рада АРК просить «Росію прийняти Республіку Крим до складу Російської Федерації як нового суб'єкта Російської Федерації зі статусом республіки». При цьому «Республіка Крим» вирішила звернутися до Організації Об'єднаних Націй, до всіх держав миру із закликом визнати незалежну державу, створену народами Криму. «З дня набрання чинності цієї постановою на території Республіки Крим не застосовується законодавство України, не виконуються рішення Верховної Ради й інших

держорганів України, прийняті після 21 лютого 2014 року», - сказано в постанові. «Законодавство України, крім зазначеного в абзаці першому цього пункту, застосовується на території Республіки Крим до прийняття відповідних нормативних актів Республіки Крим».

17.03.2014. Севастополь. З державної адміністрації знімають Державний Герб України

«Діяльність державних органів України на території Криму припиняється, їхні повноваження, майно й кошти переходять до державних органів Республіки Крим, визначених Урядом Республіки Крим». «З метою захисту прав і свобод громадян і суб'єктів економічної діяльності суди України на території Республіки Крим продовжують функціонувати, при цьому їхні рішення,

що стосуються застосування законодавства України на території Криму, не повинні суперечити цій Постанові», - сказано в документі. Вищими судовими органами на території Криму є відповідні апеляційні суди, що перебувають на територіях Республіки Крим і міста з особливим статусом Севастополя. Усі установи, підприємства й інші організації, засновані Україною або з її участю на території Криму, стають установами, підприємствами й іншими організаціями, заснованими Республікою Крим. Державна власність України, що перебуває на день прийняття цієї Постанови на території Республіки Крим, є державною власністю Республіки Крим, вирішили в кримському парламенті.

Указом в.о. Президента України Олександра Турчинова в Україні оголошено часткову мобілізацію до Збройних Сил по всій території країни. Часткова мобілізація проводиться на території всіх областей України, а також в м. Київ. На території АР Крим та м. Севастополя мобілізація здійснюється з числа громадян, які добровільно виявили бажання податися на військову службу, в тому числі шляхом прибуття у військові комісаріати, військові частини. «Указом створюю-

ються умови для переведення Збройних Сил України, Національної гвардії України, інших військових формувань України, оперативно-рятувальної служби цивільного захисту на організацію і штати воєнного часу», - йдеться в документі. Турчинов пояснив, що підписав указ «враховуючи продовження агресії в Автономній Республіці Крим, яку Росія намагається прикрити великим фарсом під назвою «референдум», який ніколи не буде визнаний ні Україною, ні усім цивілізованим світом». «Враховуючи всю цю небезпеку, я підписав указ про часткову мобілізацію», - заявив Турчинов.

До півсотні молодих людей з георгіївськими стрічками блокують під'їзди до прикордонних застав в Маріуполі і в Новоазовську. Вони погрожують перейти до «активних дій» у разі, якщо хтось із прикордонників спробує покинути територію прикордонної частини.

Верховна Рада України затвердила указ в. о. президента Олександра Турчинова про часткову мобілізацію. За відповідне рішення проголосувало 275 народних депутатів. Згідно із законом, усім областям наказано провести часткову мобілізацію військовозобов'язаних. Жителям Криму також надане право мобілізуватись, але на добровільній основі. Як доповів на засіданні Ради секретар РНБО Андрій Парубій, часткова мобілізація залучить 20 тисяч людей до Збройних Сил та 20 тисяч бійців до Національної гвардії. Силовим відомствам, уряду та місцевій владі доручено забезпечити та профінансувати проведення мобілізації. Як пояснив Олександр Турчинов, головний акцент в мобілізації робитиметься на військових спеціалістах із запасу та людях, які уже проходили службу в армії. Мобілізація має відбутись протягом 45 днів, але Парубій запевнив, що вона пройде значно швидше.

У Севастополі сепаратисти заблокували штаб тилу ВМС України по вул. Мокроусова, який єдиний у Севастополі оставався досі не заблокованим. Напередодні ввечері з цього штабу терміново виселився экс-помічник Міністра оборони України з питань суднобудівництва адмірал запасу Віктор Максимов, вочевидь попереджений про сплановане блокування штабу тилу. Офіцери і працівники штабу завчасно проінформованими не були і їх «самооборона» з російським спецназом заблокувала.

Вночі російські військові взяли під свій контроль науково-дослідний центр Збройних Сил України «Державний океанаріум», який розта-

шований в бухті Козача у Севастополі. Погрожуючи персоналу центру зброєю, окупанти захопили територію, майно, дельфінів у вольтерах, всі приміщення і плавзасоби Центру.

17 березня депутати Севастопольської міської ради на позачерговій сесії під контролем російських військових і московських гостей затвердили протокол остаточних результатів голосування в Севастополі на загальнокримському референдумі. Голова Севастопольської міської комісії з підготовки та проведення загальнокримського референдуму Валерій Медведєв зачитав протокол, згідно з яким за возз'єднання з Росією в Севастополі проголосували 95,6% виборців, які взяли участь в референдумі. «За» затвердження результатів референдуму одноголосно проголосували 62 депутати. Так само одноголосно депутати підтримали пропозицію перейменувати Севастопольську міську раду в Законодавчі збори. Міська рада на позачерговому пленарному засіданні прийнятим 17 березня 2014 року уповноважила «голову координаційної ради з організації міського управління із забезпечення життєдіяльності Севастополя» Олексія Чалого підписати міждержавний договір про прийняття міста з особливим статусом Севастополя до складу Російської Федерації. Текст рішення по підписанню міждержавного договору про прийняття республіки Крим та міста з особливим статусом Севастополя до складу РФ оголосив Дмитро Белік: «Севастопольська міська Рада вирішила уповноважити голову Координаційної Ради з організації севастопольського міського управління із забезпечення життєдіяльності міста А.М. Чалого підписати міждержавний договір про прийняття республіки Крим та міста-героя з особливим статусом Севастополя в Російську Федерацію. Це рішення набирає чинності з дня його прийняття». «За» проголосували 64 депутати. Затим одноголосно проголосували за постанову про статус міста Севастополя: «Виходячи з прямого волевиявлення народів Криму на референдумі 16 березня 2014, яке показало, що народи Криму висловилися за входження до складу Росії, і отже, за вихід зі складу України, керуючись Декларацією про незалежність республіки Крим, прийнятої на позачерговому пленарному засіданні АРК 11 березня 2014 р. і позачерговому пленарнім засіданні севастопольської міської Ради 11 березня 2014 р., Севастопольська міська Рада вирішила:

1. Підтримати Верховну раду Криму у рішенні про проголошення АРКрим незалежною державою, в якому місто-герой Севастополь має особливий статус. Звернутися до всіх держав світу із закликом визнати незалежну державу, створену народами Криму.

2. З дня набрання чинності цього рішення на території міста Севастополя не застосовується законодавство України, не виконуються рішення Верховної Ради України та інших державних органів України, прийняті після 21 лютого 2014. Законодавство України, крім зазначеного п.1 даного рішення, застосовується на території Севастополя до прийняття відповідних нормативних актів міста Севастополя.

3. Діяльність державних органів на території міста Севастополя припиняється. Їх повноваження, майно і грошові кошти переходять до органів, створених севастопольською міською радою.

4. З метою захисту прав і свобод громадян, суб'єктів економічної діяльності, суди на території Севастополя продовжують функціонувати. При цьому їх рішення, що стосуються застосування законодавства України на території міста Севастополя, не повинні суперечити цьому рішенню. Вищими судовими органами на території Криму є діючі апеляційні суди, що знаходяться на території республіки Крим та міста Севастополя.

5. Всі установи, підприємства, інші організації, що засновані в Україні або за її участю, на території міста Севастополя стають установами, підприємствами та іншими організаціями, заснованими містом Севастополем.

6. Державна власність України, яка перебуває до прийняття цього Рішення на території міста-героя Севастополя, є власністю міста Севастополя.

7. Місто Севастополь в особі Севастопольської міської ради звертається до Російської Федерації з пропозицією про прийняття міста Севастополя до складу РФ як суб'єкта РФ зі статусом міста федерального значення.

8. Це рішення набирає чинності з дня його прийняття» - свідчить текст рішення міської ради Севастополя».

За це рішення проголосували 62 присутніх у залі депутати з 75-ти. Голос депутата і колишнього «мера» В.Саратова, якого, як «представника кийвської хунти», в будівлю міськради севастопольські сепаратисти не пропустили, був зарахований за його особистим проханням, озвученим С. Живодуєвим.

На позачерговому пленарному засіданні Верховна рада Криму прийняла постанову про власне перейменування в «Державну Раду Республіки Крим». Своє рішення Верховна рада Криму пояснила виходом зі складу України: «У зв'язку з виходом зі складу України і проголошенням Республіки Крим незалежною державою Верховна

Рада Автономної Республіки Крим постановляє: іменувати представницький орган Республіки Крим Державною Радою Республіки Крим - парламентом Республіки Крим з дня проголошення незалежності Республіки Крим». Депутати встановили межі цієї республіки: «Територія Республіки Крим визначається межами Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, що існували на день проголошення Республіки Крим як незалежної суверенної держави».

Президент Російської Федерації Володимир Путін підписав указ про визнання «незалежності» Криму.

Меджліс кримськотатарського народу від імені всіх кримських татар просить Верховну Раду України визнати за кримськими татарами статусу корінного народу. «Ми знаємо, що російська влада готує анексію Криму. Тому ми звернулися до парламенту України із закликом визнати статус корінного народу за кримськими татарами і негайно забезпечити вільне волевиявлення кримських татар», – зазначив заступник голови Меджлісу Джемал. Він додав, що формою забезпечення прав кримськотатарського народу на самовизначення може стати всеукраїнський референдум. За словами заступника голови Меджлісу, незважаючи на те, яким буде подальший розвиток подій в Криму, таке рішення забезпечить присутність української державності на Кримському півострові. «Кримські татари є послідовними захисниками суверенності та територіальної цілісності України, тому ми звернулися до українського парламенту, українського народу надати нам можливість зміцнити свій статус, статус корінного народу, визнати цей статус в Україні рішенням Верховної Ради України, - наголосив Джемал. - Для того, щоб ми, зміцнившись, могли відстоювати українську державність, українську суверенність в Криму».

Починаючи з 09.00 ранку 17 березня з'єднання та військові частини Військово-Морських сил Збройних Сил України, що дислокуються в Криму, знову почали відвідувати «представники» ЧФ і ЗС РФ з ультиматумами здачі зброї та техніки, проведення інвентаризації решти майна з метою його оприбуткування російською стороною. Військові частини Збройних Сил України продовжують займатися питаннями охорони та оборони від незаконних збройних формувань і представників інших іноземних держав на свою територію.

Зважаючи на штормову погоду в Севастополі кораблі ЧФ, які бло-

кували українські кораблі, відвели в укриття у внутрішню гавань. Шторм розірвав бонові загородження бухт. Українські кораблі в море не вийшли... із-за штормової погоди.

Офіцери Чорноморського флоту Росії намагаються переманити коштами українських військовослужбовців Військово-Морських сил України. Так, у понеділок о 15:00 в автомобільний батальйон Військово-Морських сил ЗС України, який дислокується в Бахчисараї, прибули офіцери Чорноморського флоту РФ, які в ході переговорів намагалися передати умови підкупу. Військовослужбовцям батальйону пропонують матеріальну допомогу в розмірі 4 тис. грн. і залишити територію військової частини і межі Криму. Або, військовим пропонують розірвати контракт зі Збройними Силами України, залишитися працювати в частині під патронатом ЧФ РФ у якості цивільного персоналу, за що офіцери ЧФ РФ обіцяють зарплату в розмірі 2,7 тис. грн. щомісяця. Третім варіантом, російські військові запропонували українцям скласти одночасно два рапорти, один з яких про вихід зі складу Збройних Сил України і другий із проханням про включення до складу збройних сил Росії, у складі яких українським військовим морякам ЧФ РФ гарантували щомісячну зарплату в 8 тисяч гривень і службу поза штатом ЧФ РФ. Командування військової частини повідомило російську сторону, що жоден з наданих варіантів розглядатися не буде. «Ми вірні присязі на вірність народу України», - заявили сьогодні офіцери 222-го автомобільного батальйону ВМС України в Бахчисараї. У цей час представники «кримської самооборони», які протягом останніх декількох днів перебували на території військової частини, раптово залишили територію. Не виключено, що «самооборона» озброюється, щоб уночі зробити остаточне зачищення частини від особового складу, який не бажає зраджувати військовій присязі на вірність українському народу.

Медалі за зраду України

У «Будинку Москви» в Севастополі керівник громадського руху «Революційний комітет «Севастополь - Крим - Росія» Костянтин Затулін вручив першій групі севастопольців і кримчан нагороду «За заслуги по возз'єднанню Криму з Росією», започатковану цим комі-

тетом. Цією медаллю заочно також був нагороджений колишній голова СМДА Володимиру Яцубі. «Хочу сказати, - зазначив Затулін, - що ми нагородили цією медаллю Володимира Григоровича Яцубу, якого в Севастополі зараз немає. Нагороджуючи цією медаллю, ми з усією повагою хочемо поставитися до його позиції. Напевно, Володимир Григорович по-іншому не міг вчинити, але, в усякому разі, вів він себе гідно і можна сказати, що своєю власною поведінкою він дав можливість... принаймі, як інші, не створював ніяких перешкод тому, щоб Севастополь сам визначився зі своїм вибором».

17.00. Зупинено роботу точки далекого авіанаведення, яка дислокується в селі Плодове під Севастополем. Група невідомих озброєних людей на двох автомобілях прибула на територію об'єкта і заблокувала його роботу. Під час штурму велася стрілянина з автоматичної зброї в повітря. Слід зазначити що дана станція відповідно до міжнародних договорів працювала в інтересах ЧФ РФ. Повертаючись з території об'єкта, невідомі відвезли з собою командира точки підполковника Анатолія Кальяну в невідомому напрямку.

Більше шістдесят військовослужбовців служби за контрактом (матросів і сержантів) з складу 222 автомобільного батальйону Військово-Морських сил ЗС України у Бахчисараї склали присягу на «вірність республіці Крим». На виході з військової частини їх вітали військовослужбовці Російської Федерації. Після привітання представник ЗС Росії в чині підполковника зібрав зрадників українського народу для роз'яснення їх подальшої долі вже не як військовослужбовців «республіки Крим», а військовослужбовців Російської Федерації. Зрадники і перебіжчики були, м'яко кажучи, шоковані тим, що значна частина присягнувших виявилася не затребувана в ЗС Росії. Наприклад військовослужбовців-жінок російські військові готові брати тільки на посади медсестер в польових госпіталях, та й то, якщо у тих є відповідна освіта. З працевлаштуванням чоловіків-контрактників ситуація простіше, але підполковник відразу попередив, що вони будуть виконувати «найвідповідальніші завдання» в районі Красноперекопського перешийку і населеного пункту Чонгар і їх відразу після прийняття присяги народу Росії відправлять на передові позиції.

18 березня

На території Херсонщини, прилеглий до Кримського перешийку, відбувся перший бій з агресором з реальною бойовою стрільбою – на

підрозділ спецпризначення 8-го полку Збройних Сил України, який прикривав позиції батареї «Смерч», висунулася російська диверсійна група. Російські диверсанти з втратами повернулися на територію Кримського півострова.

Президент Російської Федерації Володимир Путін підписав з самопроголошеними «представниками влади Криму і Севастополя» «договір» про вступ Криму та Севастополя до складу Російської Федерації. Відповідна церемонія відбулась у Георгіївському залі Кремля при повному складі російських парламентарів і російського уряду. Від Криму договір підписав спікер уже розпущеної Верховної Ради Криму Владімір Константинов та самопроголошений «прем'єр» Сергій Аксьонов. Севастополь, який «увійшов» до складу Російської Федерації окремим суб'єктом, представляв «обраний» на мітингу «народний мер» Олексій Чалий, який прийшов на церемонію в светрі. На церемонії виставили прапори Росії, Криму та Севастополя. Текст договору подається мовою оригіналу:

«Договор между Российской Федерацией и Республикой Крым о принятии в Российскую Федерацию Республики Крым и образования в составе Российской Федерации новых субъектов».

«Российская Федерация и Республика Крым, основываясь на исторической общности своих народов и учитывая сложившиеся между ними связи, признавая и подтверждая принцип равноправия и самоопределения народов, закрепленный в Уставе Организации Объединенных Наций, в соответствии с которым все народы имеют неотъемлемое право свободно и без вмешательства извне определять свой политический статус, осуществлять свое экономическое, социальное и культурное развитие, а каждое государство обязано уважать это право, будучи преисполнены решимости обеспечить уважение и соблюдение достоинства, прав и свобод человека, включая право на жизнь, свободу мысли, совести, вероисповедания и убеждений, всем находящимся в пределах их территорий, без какого бы то ни было различия, в соответствии с общепризнанными принципами и нормами международного права, а также осознавая тесную взаимосвязь других основных принципов международного права, закрепленных, в частности, в Уставе Организации Объединенных Наций и Хельсинкском Заключительном акте Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе, с принципом уважения и соблюдения прав и свобод человека, выражая общую волю своих народов, неразрывно связанных общностью исто-

рической судьбы, к совместному проживанию в составе демократического федеративного правового государства, стремясь обеспечить благополучие и процветание своих народов, основываясь на свободном и добровольном волеизъявлении народов Крыма на общекрымском референдуме, проведенном в Автономной Республике Крым и городе Севастополе 16 марта 2014 года, в ходе которого народы Крыма приняли решение о воссоединении с Россией на правах субъекта Российской Федерации, принимая во внимание предложение Республики Крым и города с особым статусом Севастополя о принятии в Российскую Федерацию Республики Крым, включая город с особым статусом Севастополь, заключили настоящий Договор о нижеследующем.

Статья 1

1. Республика Крым считается принятой в Российскую Федерацию с даты подписания настоящего Договора.

2. Принятие Республики Крым в Российскую Федерацию осуществляется в соответствии с Конституцией Российской Федерации, настоящим Договором, Федеральным конституционным законом «О порядке принятия в Российскую Федерацию и образования в ее составе нового субъекта Российской Федерации» и федеральным конституционным законом о принятии в Российскую Федерацию Республики Крым.

Статья 2

Со дня принятия в Российскую Федерацию Республики Крым в составе Российской Федерации образуются новые субъекты – Республика Крым и город федерального значения Севастополь.

Статья 3

1. Российская Федерация гарантирует всем народам, проживающим на территориях Республики Крым и города федерального значения Севастополя, право на сохранение родного языка, создание условий для его изучения и развития.

2. Государственными языками Республики Крым являются русский, украинский и крымско-татарский языки.

Статья 4

1. Пределы территории Республики Крым и территории города федерального значения Севастополя определяются границами территории Республики Крым и территории города федерального значения Севастополя, существовавшими на день принятия в Российскую Федерацию Республики Крым и образования в составе Российской Федерации новых субъектов.

2. Граница Республики Крым на суше, сопряженная с территорией Украины, является Государственной границей Российской Федерации.

3. Разграничение морских пространств Черного и Азовского морей осуществляется на основе международных договоров Российской Федерации, норм и принципов международного права.

Статья 5

Со дня принятия в Российскую Федерацию Республики Крым и образования в составе Российской Федерации новых субъектов граждане Украины и лица без гражданства, постоянно проживающие на этот день на территории Республики Крым или на территории города федерального значения Севастополя, признаются гражданами Российской Федерации, за исключением лиц, которые в течение одного месяца после этого дня заявят о своем желании сохранить имеющееся у них и (или) их несовершеннолетних детей иное гражданство либо остаться лицами без гражданства.

Статья 6

Со дня принятия в Российскую Федерацию Республики Крым и образования в составе Российской Федерации новых субъектов и до 1 января 2015 года действует переходный период, в течение которого урегулируются вопросы интеграции новых субъектов Российской Федерации в экономическую, финансовую, кредитную и правовую системы Российской Федерации, в систему органов государственной власти Российской Федерации, а также вопросы исполнения воинской обязанности и несения военной службы на территориях Республики Крым и города федерального значения Севастополя.

Статья 7

Граждане Российской Федерации, призванные на военную службу в Республике Крым и городе федерального значения Севастополе, проходят военную службу на территориях Республики Крым и города федерального значения Севастополя до 2016 года включительно.

Статья 8

Выборы в органы государственной власти Республики Крым и в органы государственной власти города федерального значения Севастополя проводятся во второе воскресенье сентября 2015 года. До избрания органов государственной власти Республики Крым и органов государственной власти города федерального значения Севастополя их полномочия осуществляют соответственно Государственный Совет Республики Крым – парламент Республики

Крым и Совет министров Республики Крым, Законодательное Собрание города Севастополя.

Статья 9

1. Законодательные и иные нормативные правовые акты Российской Федерации действуют на территориях Республики Крым и города федерального значения Севастополя со дня принятия в Российскую Федерацию Республики Крым и образования в составе Российской Федерации новых субъектов, если иное не предусмотрено законодательством Российской Федерации.

2. Нормативные правовые акты Автономной Республики Крым и города Севастополя, Республики Крым и города с особым статусом Севастополя действуют на территориях соответственно Республики Крым и города федерального значения Севастополя до окончания переходного периода или до принятия соответствующего нормативного правового акта Российской Федерации и (или) нормативного правового акта Республики Крым, нормативного правового акта Российской Федерации и (или) нормативного правового акта города федерального значения Севастополя.

3. Нормативные правовые акты Автономной Республики Крым и города Севастополя, Республики Крым и города с особым статусом Севастополя, противоречащие Конституции Российской Федерации, не применяются.

Статья 10

Настоящий Договор временно применяется с даты подписания и вступает в силу с даты ратификации».

Державна Дума Російської Федерації підтримала приєднання Криму до Росії. Причём у Кремлі навіть не маскують анексії територій суміжних держав. Документ ініціював спікер Держдуми Сергій Наришкін, а також лідери всіх чотирьох парламентських фракцій - Володимир Васильєв («Единая Россия»), Володимир Жириновський (ЛДПР), Геннадій Зюганов (КПРФ) і Сергій Миронов («Справедливая Россия»). «Державна Дума Федеральних Зборів РФ вітає вільне волевиявлення народу Криму на референдумі 16 березня 2014 року про входження Республіки Крим і міста Севастополя до складу Російської Федерації», - говориться в заяві. «Депутати Державної Думи висловлюють упевненість у тому, що органи державної влади й керівництва Республіки Крим будуть підтримувати на її території мир, міжнаціональну й міжконфесійну згоду і мовне різноманіття, яке склалося на даній території», - додається в ньому. Держдума зобов'язується своїми рішеннями й діями «сприяти соціально-

економічному розвитку Криму й стабільності на його території в перехідний період». Крім того, депутати обіцяють «сприяти забезпеченню безпеки всіх осіб, що перебувають на території Республіки Крим, незалежно від громадянства, національності, мовної та релігійної приналежності, дотриманню їхніх законних прав і свобод». Депутати - представники всіх парламентських фракцій прийшли у вівторок на пленарне засідання Держдуми з георгіївськими стрічками на грудях. Вони пояснюють це історичною подією - визнанням Росією незалежності Криму й «майбутнім вступом Республіки Крим до складу Росії». У зв'язку з прийняттям Криму й Севастополя до складу Російської Федерації о 15-ій годині у Георгіївському залі Кремля перед двома палатами Федеральних Зборів виступив президент РФ Володимир Путін.

Міністерство закордонних справ України закликала світове співтовариство не визнавати незалежність Криму, повідомила пресслужба МЗС України. «Зважаючи на те, що незалежність Криму була проголошена нелегітимним органом за результатами антиконституційного референдуму, проведеного із кричущими порушеннями загальноєвропейських норм і стандартів проведення референдумів, МЗС звертається до всіх членів міжнародного співтовариства з наполегливим проханням утриматися від міжнародного визнання «Республіки Крим», - сказано в повідомленні. У МЗС України наголошують, що проголошення незалежності «Республіки Крим» є безпосереднім наслідком застосування проти України сили й погрози силою зі сторони Росії, що, з огляду на статус Росії як ядерної держави, має особливо небезпечний характер як для територіальної цілісності й незалежності України, так і для міжнародного миру й безпеки в цілому. Проявом застосування проти України сили й погрози силою стала військова окупація підрозділами Збройних сил Російської Федерації Автономної Республіки Крим за два тижні до проведення плебісциту. Відповідно, МЗС України стверджує, що на підставі звичаїв норми міжнародного права в членів міжнародного співтовариства виникло зобов'язання не визнавати Крим як суб'єкта міжнародного права, у тому числі не визнавати ніякої ситуації, договору чи домовленості, які можуть бути створені або досягнуті стосовно цієї території. У Міністерстві закордонних справ підкреслюють, що міжнародне визнання «Республіки Крим», проголошення якої позбавлено як конституційної, так і міжнародно-правової підстави, буде означати, що суб'єкти такого визнання, у свою чергу, чинять міжнародно-протиправний акт, порушуючи фундамента-

льні норми міжнародного права й загально визнані принципи співжиття держав.

Близько 40 озброєних людей у камуфляжах перекрили в'їзд до КПП військової частини А4068 у Севастополі. О 23.00 українським військовим був поставлений ультиматум - до опівночі здатися. Станом на ранок українські військові відповіді на ультиматуму не дали. Озброєні інтервенти наразі оточили військову частину в очікуванні і поки що не вживають активних дій по її штурму.

Представники ЧФ РФ прибули до Академії ВМС з вимогою здатися. Командування Академії розмови на подібні теми вести відмовилося.

17.00 Представники Чорноморського флоту РФ за відмову підкоритися «уряду і народу Криму» погрожують кримінальними справами українським військовослужбовцям 10-ї морської авіаційної бригади ВМС України, які, після перельоту до Миколаєва гелікоптерів, осталися в селищі Новофедорівка Сакського району. Подібні «погрози» поступили і у інші українські гарнізони.

На кораблях Військово-Морських сил у Стрілецькій бухті уже другий день поспіль триває «бойова тривога», постійно чуються вибухи гранат, які моряки кидають за борт для запобігання підриву або виведення з ладу кораблів російськими диверсантами.

В Одесі затримали лідера проросійської організації «Молодєжное единство», організатора більшості акцій на підтримку політики РФ на території України Антона Давидченка. Його затримали в понеділок увечері в центрі міста бійці спецпідрозділу «Альфа» та співробітники контррозвідки. Давидченко проходить свідком у низці кримінальних проваджень, відкритих за ознаками статей 110 та 111-ої КК – «зазіхання на територіальну цілісність і недоторканність України» і «державна зрада». Прихильники затриманого вийшли на пікет будівлі управління СБУ в Одесі.

Організація Північноатлантичного договору (НАТО) вважає референдум у Криму, що відбувся 16 березня, нелегітимним і не має наміру визнавати його результати.

Недовго зраднику Березовському Д.В. довелося керувати «військово-морськими силами Криму» - трохи більше двох тижнів керував

сам собою. Після проголошення анексії півострова, вже 18 березня це умовне бандформування було ліквідоване російськими окупантами за відсутністю сенсу подальшого існування. В якому тепер статусі перебуває перший та останній «флотовець Криму» - невідомо, але Генеральна прокуратура України доручила правоохоронним органам затримати зрадника і перебіжчика в рамках відкритого кримінального провадження.

Мaksym Maiorov: «Севастополь. Минуло два тижні, як натовп замісць російського громадянина Чалого в міську раду та оголосив його «законним мером». «Законний мер» виявився чимось схожим на Мешкова, тобто ніяким господарником, лише любителем поговорити в мікрофон про те, що росіє ніколи нікому не несли гноту, а тільки прогрес. До нього приставили депутата Беліка... В розпар'януковизму Беліка буквально було знищили місцеві регіонали, але він боровся проти ПРУ як міг. І от він тепер фактичний в.о. мера, тепер має час та натхнення мститись регіоналам, яких сприймає в силу деформації свідомості не інакше, як новітніми бандерівцями. Між тим до міста повернувся экс-голова Саратов, поганяло «Сара», бо врешті втямив, що в революційному Києві з його біографією йому нічого не світить. Приїхав типу повертати собі владу. Тепер його ловлять по вулицях та переслідують, як бандерівця - за відсутності справжніх бандерівців, згодяться і регіонали. Охота на відьом триває: тепер компроматом стає будь-яка фотка, де офіційна особа стояла під ненависним жовто-блакитним прапором, хоч би й з кривою від відрази рожею. Місто впевнено і вірно погружається в «антифашизм».

Опівночі на вул. Лазаревській біля КПП 191-го Навчального центру ВМС України стався інцидент, пов'язаний з блокуванням БТР-80 «самооборони» виїзду з військової частини. Зазвучали ультиматуми здати всю зброю. Командир 191 НЦ ВМСУ капітан 1 рангу Геннадій Гончар вступив в переговори. БТР поїхав. На місці залишився піший патруль «самооборони». За підсумками переговорів командир Навчального центру прийняв рішення підпорядкуватися ЧФ РФ і самопроголошеній кримській владі.

За минулу добу через Керченську протоку з території Росії до Криму перекинуто дві батареї ЗРГК «Панцир-С1» (зенітний ракетно-гарматний комплекс). Це новітній російський ЗРГК, прийнятий на озброєння російської армії восени 2012 р. Росіяни вважають його

зенітним комплексом четвертого покоління. Вважається засобом останнього рубежу в ешелонованій системі протиповітряної оборони важливих об'єктів і військ. Призначений для боротьби з широким спектром сучасних повітряних (крилаті ракети, БПЛА та керовані ракети класу «повітря-земля») і наземних/надводних легко броньованих цілей. Враховуючи перекидання росіянами засобів ППО в Крим, зокрема, комплексів С-300 доставлених раніше, цілком очевидно, що на півострові створюється російська ешелонована система протиповітряної оборони.

Активістів «самооборони Севастополя» почали знімати з блокування частин ВМС України, замість них для блокування стягують військовослужбовців Збройних сил РФ.

У правоохоронців вже є переконливі докази причетності російських спецслужб до безладдя на Сході України. Про це заявив Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк у зверненні до жителів південних і східних регіонів, розміщеному на «Урядовому порталі». «Режисуру не дуже чисельних, але досить агресивних мітингів у Харкові, Донецьку і Луганську, інших містах здійснюють зовнішні сили. Правоохоронними органами зібрано переконливі докази причетності російських спецслужб до організації безладдя на Сході нашої країни. Є й затримані диверсанти», - повідомив Яценюк. Він не виключив, що на вулиці виходять і громадяни, які не знають сценарію замовників мітингів, але занепокоєні питаннями самостійності регіонів, проблемами мови, церкви, відносин з ЄС і Росією. «Таких людей ми чуємо і прислухаємося до них, тим паче що стукають вони у відкриті двері», - запевнив Арсеній Яценюк.

Озброєні загони «самооборони» «націоналізували» вертолітноремонтний завод Міністерства оборони України у Севастополі, який знаходиться на березі бухти «Омега». З заводу почали вивозити деталі і обладнання по ремонту авіатехніки.

До 7 військового містечка ВМС України у Сімферополі прибуло два КАМАЗи з озброєними людьми без розпізнавальних знаків.

Тридцять озброєних представників «самооборони Криму» вранці прибули на територію Квартирно-експлуатаційної частини м. Сімферополя. Через 30 хвилин силою зброї заставили всіх цивільних службовців ЗС України покинути військову установу. Начальника

КЕЧ підполковника Владислава Нечипоренка представники «самооборони» вивезли з собою на мікроавтобусі.

У Феодосії на території військового санаторію увійшли невстановлені озброєні особи в камуфляжі. Оглядають територію військово-медичного комплексу. Очікується, що такі візити відбудуться в усіх військових санаторіях Криму.

У Севастополі кубанські козаки разом з «самообороною» заблокували і розбили вивіску на приміщенні міського товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка.

13.00 Сьогодні знову знеструмлено штаб ВМС ЗС України. «Самооборона» Севастополя зрізала «болгаркою» замки і петлі дверей електростанції та вимкнула енергоживлення.

Самопроголошена «влада» Севастополя вже пропонує Києву «домовлятися» про ресурси. Севастополь не хоче рвати економічні зв'язки з Києвом і пропонує домовлятися. Про це заявив на позачерговій сесії міськради Севастополя «народний мер» Олексій Чалий: «Будемо вживати всі зусилля для того, щоб не рвати наявні економічні зв'язки. З нашої сторони жодних ініціатив у цьому плані не буде... Нічого «торпедувати» ми не будемо. Ми будемо намагатися пройти цей етап таким чином, щоб мінімально постраждали люди по обидві сторони кримського перешийка. Дуже хотів би сподіватися, що влада в Києві зрештою усвідомить, що те, що трапилося, – незворотне, і треба починати домовлятися».

Самопроголошений «прем'єр-міністр, Верховний головнокомандувач Криму» Сергій Аксьонов «наказав» військовослужбовцям військових частин Збройних Сил України служби за контрактом на території півострова, які не бажають служити в армії Криму, подати рапорти про розірвання контрактів. Решті «наказано» вступити на службу збройних сил республіки Крим. Відповідні положення містяться в тексті наказу, підписаного у зв'язку з оголошенням незалежності Криму. «Наказую: військовослужбовцям, які проходять військову службу у з'єднаннях, військових частинах і підрозділах збройних сил України, інших військових формувань та правоохоронних органах, розташованих на території Республіки Крим та міста Севастополя, які не бажають про-

ходити військову служби у збройних силах Республіки Крим (ЗС РК), інших військових формуваннях та правоохоронних органах Республіки Крим, подати в установленому порядку рапорт про розірвання контракту», - зазначено в документі. Інші військово-службовці повинні будуть подати рапорт на ім'я відповідного військового комісара, керівника військового формування або правоохоронного органу Республіки Крим «про прийняття на військову службу в ЗС РК, відповідне військово формування або правоохоронний орган Республіки Крим». «За невиконання цього наказу винні особи несуть кримінальну відповідальність», - йдеться в документі. Аксьонов доручив довести наказ до всіх військовослужбовців Збройних Сил України у Криму.

Міністр закордонних справ Франції Лоран Фабіус у вівторок повідомив про рішення «групи восьми» (G - 8) призупинити членство Росії в цій організації. Про це він розповів в ефірі французької радіостанції «Ероп-1», «Те, що стосується G8, - так би мовити, політичної форми діалогу великих держав в цілому, ми прийняли рішення призупинити членство Росії», - заявив Фабіус.

Міністерство закордонних справ України висловило протест проти визнання Російською Федерацією самопроголошеної Республіки Крим і звинуватило Москву у намірах анексувати цю територію. Про це йдеться в заяві департаменту інформаційної політики Міністерства закордонних справ України. «Такі дії російської сторони не відповідають міжнародним зобов'язанням Російської Федерації за багатосторонніми і двосторонніми договорами, які гарантують територіальну цілісність України, недоторканність і непорушність її кордонів та невтручання у внутрішні справи нашої держави», - сказано в ній. МЗС наголошує, що незалежність Криму було проголошено нелегітимним органом за результатами антиконституційного референдуму, проведеного з кричущими порушеннями демократичних стандартів проведення референдумів, які були розроблені в рамках ОБСЄ і Ради Європи. «Визнавши самопроголошену Республіку Крим «суверенною і незалежною державою», Російська Федерація тим самим грубо порушила свої обов'язки і зобов'язання, що випливають із факту її членства у цих міжнародних організаціях», - наголосили в МЗС. Українські дипломати зазначили, що «визнання Росією незалежності самопроголошеної Республіки Крим має одну єдину мету – створити псевдоправові підстави для анексії цієї частини території України та її інкорпорації до Російської Федерації». «Проте

юридичне значення цього акту в умовах неспровокованої збройної агресії Росії проти України та російської військової окупації Кримського півострова є нікчемним. Сучасне міжнародне право не визнає насильницьке приєднання державної території як правомірний спосіб її набуття», - йдеться в заяві. «Україна і весь цивілізований світ ніколи не визнають нелегітимно проголошеної незалежності Криму та його насильницького відторгнення від території нашої держави», - підсумували в МЗС України.

Турецька Республіка буде змушена перекрити Чорноморські протоки для російських суден, якщо Росія продовжуватиме агресію проти території Криму. Про це повідомив прем'єр-міністр Туреччини Реджеп Ердоган президенту Росії Володимиру Путіну по телефону.

Підписання так званої угоди про приєднання Криму до РФ і відповідний виступ російського президента не має нічого спільного ні з правом, ні з демократією, ні зі здоровим глуздом. Про це заявив директор департаменту інформполітики МЗС України Євген Перебийніс. «Виступ Путіна дуже рельєфно продемонстрував наскільки реальною є загроза Росії для цивілізованого світу та міжнародної безпеки». Український МЗС закликав увесь світ врахувати уроки історії. «Ми звертаємося до усіх відповідальних держав та міжнародних організацій із наполегливим закликом вжити справді дієвих заходів проти агресора», - додав Перебийніс і наголосив, що МЗС також звертається до всіх членів міжнародного співтовариства з наполегливим проханням утриматися від міжнародного визнання «Республіки Крим»: визнання «Республіки Крим» означатиме, що «суб'єкти такого визнання у свою чергу вчиняють міжнародний протиправний акт».

Уряд Великобританії прийняв рішення призупинити двостороннє військове співробітництво з Росією. Про це заявив міністр закордонних справ Великобританії Вільям Хейг, передає Reuters. За словами міністра, таке рішення було прийнято у відповідь на анексію Росією Криму. У зв'язку з цим відмінили спільні військово-морські навчання за участю Франції, Росії, Великобританії та США, а також візит корабля Королівських Військово-морських сил Британії в Росію. Хейг також заявив, що Великобританія наполягатиме на посиленні можливого пакету подальших санкцій проти Росії, які можуть бути узгоджені європейськими лідерами під час зустрічі Ради Європейського Союзу наприкінці цього тижня.

У Меджлісі кримськотатарського народу не змінюють свою позицію і не визнають договір про входження Криму і Севастополя до складу Російської Федерації та закликають співвітчизників до спокою. «Поки ми не визнаємо ці договори, як розвиватимуться події далі покаже час. Зараз, як і раніше, наполягаємо на збереженні територіальної цілісності України і на тому, що Крим повинен залишитися у складі України», - заявив заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу Наріман Джелял. Щодо «обіцянок» Володимира Путіна з реабілітації кримськотатарського народу, Наріман Джелял зазначив, що подібні меседжі вже звучали від російського керівництва і почуті. «Але це не є підставою для зміни геополітичної позиції. Де б не проживали кримські татари, на підставі міжнародних норм кримські татари мають бути реабілітовані, їх статус повинен бути офіційно визнаний, права захищені, аж до права на самовизначення», - вважає представник Меджлісу. Крім того, Наріман Джелял закликав співвітчизників до спокою, тому що зараз, на його думку, ще більш небезпечний момент, коли певна частина населення перебуває в стані ейфорії, і можливе виникнення будь-яких провокацій відносно кримських татар. «Багато кримських татар, які пережили емоційний шок, повинні бути стриманими і не піддаватися емоціям», - сказав він.

Автомобільний батальйон ВМС України у Бахчисараї повністю перейшов під контроль бойовиків Аксьонова, які діють під прикриттям російських військовослужбовців. Офіцери батальйону контролюють лише його штаб.

Представники ЗС РФ і «самооборони Криму» висунули ультиматум морякам Військово-Морських сил України, які стоять на кораблях у заблокованому озері Донузлав у Криму, до 20.00 18 березня здати кораблі Чорноморському флоту РФ. В інакшому випадку вони погрожують їм силовим штурмом.

В смт Новоозерному (Євпаторійська міськрада) представники сил «самооборони Криму» і військовослужбовці ЗС РФ захопили шкіперсько-технічний склад та автомобільний парк Південної військово-морської бази ВМС України.

Ракетний рухомий дивізіон ВМС України на мисі Фіолент оточили озброєні російські військовослужбовці і «самооборона Севастополя», які готуються до його штурму.

15.50. У Сімферополі російські військовослужбовці з «самообороною Криму» штурмують 13-й фотограмметричний центр Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України. З

Мічман
Сергій Кокурін

вікон будинків біля військової установи працюють російські снайпери. Йде стрілянина. Серед тих хто тримає оборону є постраждалих. Штурм почався після переговорів полковника А. Андрюшина з невідомими, які силою заламали офіцера і увірвалися на територію частини.

15.58 Автомобілі швидкої допомоги та журналістів на територію не запустили.

16.30 Територія на під'їзді до частини заблокована, на територію, що примикає до частини, пропустили два автомобілі швидкої медичної допомоги і два автомобілі міліції.

16.45 Тильні ворота частини заблоковані вантажівкою з прапором РФ. Українські офіцери, старшини і матроси разом з цивільним персоналом забарикадувались та тримають оборону в технічному корпусі Центру.

18.00 Під час штурму українського фотограмметричного центру в Сімферополі прямим влученням двох куль в область серця та в голову було вбито прапорщика Кокуріна Сергія Вікторовича, який корегував ситуацію з спостережної вежі автопарку частини. Крім того, пострілами в область шиї та руки було важко поранено капітана Федуну В.А. Ще один український військовослужбовець отримав важкі травми ніг та голови від ударів кийками, арматурою та іншими предметами. Нападники були одягнені у військову форму військовослужбовців Збройних Сил Російської Федерації без знаків розпізнавання та озброєні автоматичною зброєю і снайперськими гвинтівками. Командира Центру полковника Андрія Андрюшина, якого під час переговорів було захоплено, утримують в окремому приміщенні та силою примушують перейти на бік «кримського народу».

У зв'язку із загибеллю під час штурму нападниками 13-го фотограмметричного центру Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України (м. Сімферополь) українського військовослужбовця прапорщика Кокуріна С.В., задля захисту і збереження життя українських військовослужбовців виконуючі

обов'язки Верховного Головнокомандувача ЗС України та Міністра оборони України дозволили військовим частинам ЗС України для самозахисту застосування зброї.

Російські військові погрожують кримінальними справами українським військовослужбовцям 10-ї морської авіаційної бригади Військово-Морських Сил України, дислокованої в селищі Новофедорівка Сакського району. Вона ось уже більше тижня «охороняється» чеченським батальйоном «Восток». Близько 150 озброєних чоловіків стоять на підході до бригади, ще близько 600 чол. проживає в санаторії «Полтава». Чеченці обладнали блокпости навколо території бригади, однак особливих вимог чи претензій не пред'являють. 17 березня для переговорів в частину прибула делегація російських льотчиків з ЧФ. Пропонували перейти на сторону «захисників» Криму. В «пакеті пропозицій» йшло російське громадянство, тому разом зі списком охочих перейти під юрисдикцію РФ необхідно було здати по 200 гривень на виписку нового паспорта. Всі пропозиції росіян офіцери бригади відкинули. Росіяни попередили, що через день-два вони прибудуть приймати техніку бригади і якщо вона буде розукомплектована, то за такими фактами будуть порушуватися російською військовою прокуратурою кримінальні справи. У бригаді знаходяться декілька одиниць техніки, яка не отримала продовження ресурсу і не була виведена раніше на материк. Настрій у офіцерів бойовий. Залишати місце служби не збираються.

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк: сьогодні російські військові почали стріляти по українським військовослужбовцям – а це вже військові злочини, які не мають терміну давнини. Прем'єр-міністр України доручив Міністру оборони Ігореві Тенюху невідкладно зв'язатись з керівниками міністерств оборони Російської Федерації, США і Великобританії для створення комісії - щоб уникнути ескалації військового конфлікту, який спровокований військовими Російської Федерації.

Слідом за вбивством українського прапорщика в Сімферополі, по місту котиться хвиля насильства і провокацій з боку російських окупантів та їх прислужників з числа т.зв. «самооборони». На даний момент на вул. Кубанська 11 і 11А «самооборона» (у більшості кубанські козаки) під прикриттям російських військових проводить зачистку місць проживання українських військовослужбовців та ветеранів ЗС України (обидва будинки - це так звані будинки офіцер-

ського складу МО України). Бандити виламують двері, вриваються в квартири і, погрожуючи здоров'ю та життю членам сімей українських військових, вимагають їх негайного виселення на вулицю.

Після силового штурму фотограмметричного центру ЗСУ у Сімферополі чотири українських кораблі відійшли на середину Донузлава. Як повідомили у Південній військово-морській базі, російські окупанти вже роблять спробу захоплення адміністративних будівель української військової частини. У зв'язку з цим кораблі національного військового флоту - великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», середній десантний корабель «Кіровоград», морські тральщики «Черкаси» та «Чернігів» віддали швартові від причальної стінки та відійшли на середину озера Донузлав для того, щоб мінімізувати спробу силового захоплення.

В Алушті група озброєних військовослужбовців у формі російської армії викрали командира військової частини Служби зовнішньої розвідки України полковника Ігоря Лоснікова. Про це повідомила її прес-служба. У вівторок близько 17:00 на Лоснікова напали біля під'їзду його будинку. Його заштовхали в «Мерседес-ВІТО» чорного кольору з номерним знаком 7776 і відвезли в невідомому напрямку. Кілька днів тому військову частину захопила група озброєних осіб.

Українські прикордонники морської охорони Держприкордонслужби України залишають місця свого базування у Криму і переїжджують на материкову Україну до визначених їм портів базування Бердянськ в Азовському морі, Очаків і Одеса в Чорному морі.

Микола Владзімірський:

Вижу горы и долины, вижу реки и поля.
Это русское приволье, это родина моя.
Вижу Прагу и Варшаву, Будапешт и Бухарест.
Это - русская держава, сколько здесь любимых мест!
Вижу пагоды в Шри-Ланке и Корею, и Китай...
Где бы я ни ехал в танке,
Всюду мой любимый край!
Вижу речку Амазонку, крокодилов вижу я...
Это русская сторонка, это родина моя!

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».
Брати і сестри! За підсумками 18 березня.

З поганого:

1. Це війна. Вторгнення військ Путіна в Україну підійшло до страшного і, на жаль, закономірного апофеозу: у Криму росіяни і їх шавки-поліцаї з т.зв. «самооборони» вбивають українців. Сьогодні в Сімферополі один український військовий убитий, двоє були поранені. Як би Кремль не прикривав далі свої шалені авантюри, сьогодні стало ясно остаточно: це війна, і ніяких інших визначень, що відбувається бути не може. На нас напала Росія, і наших солдатів, котрі до останнього залишаються вірними присязі, вбиває Росія. Я раніше писав, що це - не війна росіян проти України, а війна лише Путіна проти України. Я змушений з гіркотою визнати: я помилявся. Війну проти України почали ведені Путіним росіяни, їх руки вже в нашій крові - це незаперечний факт. За словами Путіна, 95% росіян підтримують його прагнення «захищати співвітчизників» за всяку ціну. Тобто, 95% виступають по суті за те, щоб Україну втопити в крові, інакше я цих соціологічних даних не розумію. Перед нами - ворог. Хто б мені що ні доводив - але це ворог. Можете мене переконувати, що у Путіна гарні оченята, а в Росії - чудові берізки, але я бачу нового Гітлера і новий Рейх. Всі дискусії з цього приводу вважаю недоречними. Ми повинні захищатися, і своїми грудьми закрити безхребетну Європу, поки вона підраховує збитки від можливої сварки з РФ. Схоже, в цьому і полягає наша трагічна місія. Міноборони України офіційно дозволив військовим в Криму застосовувати зброю. Це дуже важке рішення, оскільки результати непередбачувані. Але мова йде про армію - людей, яким країна дала в руки зброю, і які повинні бути здатними захистити і себе, і народ. А значить, це рішення правильне. Питання тільки в тому, чим ми зможемо і будемо допомагати нашим хлопцям, що стоять на своїх форпостах серед океану ненависті.

2. Український військовий був убитий негайно після того, як кривавий маніяк Путін розповів про свою мрію підкорити світ, почавши з України. «Ми явно зіткнемося в зовнішнім протидію, але ми повинні для себе вирішити, чи готові ми відстоювати свої інтереси або будемо вічно їх здавати, відступати невідомо куди», - підкреслив Путін. Це - виклик не тільки Україні. Це - оголошення війни всьому цивілізованому світу. Волею долі ми - перші, кого замотує під свої катки путінська військова машина. Чим раніше решта зрозуміють, що зупинити цих параноїків зі Сходу - це спільний святий борг, тим краще для планети. І для України.

3. Віце-прем'єр РФ Рогозін придумав ще один привід для війни з Україною. Ці покидьки набили своїм спецназом і агентурою ФСБ

Придністров'я, звідки ті роблять свої вилазки в Україну. Наші прикордонники і спецслужби поставили їм заслін. Тепер Рогозін істерить: мовляв, Україна «влаштувала блокаду Придністров'ю». 20 березня - нарада уряду РФ з цього питання. Підсумок ясний заздалегідь: Україна ще й з цього питання оголосять злочинницею. Не має межі російської підлості і мерзоти.

З хорошого:

На тлі вищесказаного якось немає ніякого оптимізму. Але спробую.

1. Євросоюз не визнає анексію Криму і Севастополя Росією, - про це йдеться в спільній заяві президентів Ради ЄС Германа Ван Ромпея та Європейської комісії Жозе Мануеля Баррозу. Хоч тут Європа проявила позицію. Хоч тут не сунули ніж у спину. Сам термін «анексія» з вуст європейців на адресу Росії - як для них, серйозний подвиг. Спасибі їм хоч за це.

2. Якщо Москва підтримає «націоналізацію» українського майна у Криму, Київ буде домагатися відшкодування збитків за рахунок її майна - як в Україні, так і в Європі. Про це заявив міністр юстиції України Павло Петренко. При цьому добрий, але хитрий чоловік з українським прізвищем Петренко ненароком зронив, що російський «Газпром» має дуже багато об'єктів на території Європи. Без коментарів.

3. Дефіцит бюджету Криму з урахуванням соцвиплат колосальний. Про це розповів колишній в.о. міністра фінансів України Ігор Уманський. «Розрив між грошима, які йдуть до Криму і з Криму, становить порядку 12-13 млрд. гривень (близько 1,4 млрд. доларів)», - зазначив він. Те, що кримські сепаратисти виявилися запеклими паразитами, об'їдають Україну і Путін тепер намагається звалити їх на шию російських платників податків - вітха слабка. Це ми, власне, і раніше знали. Але любити від цього Крим, як частини нашої України, не переставали. У цілому ж після сьогоднішніх подій у мене тільки одне побажання на день прийдешній. Але оскільки це щире, але не дуже благочестиве побажання стосується життя і здоров'я деяких покидьків з числа «братнього народу», з поваги до християнської моралі я його не озвучу. Скажу просто: нехай все буде добре.

19 березня

08.00. Озброєне бандформування «самооборона Севастополя» кількістю близько 200 чоловік, підтримане російськими військовослужбовцями, спилили петлі воріт КПП штабу ВМС України і на КА-МАЗі увірвалися на територію штабу. За ними під прикриттям жінок

йшли озброєні російські військовослужбовці без знаків розпізнавання. Перед штурмом штабні офіцери стрілецьку і особисту зброю не отримували, свої БТРи з гаража не виводили. Після витіснення з території штабу, українські офіцери і матроси забарикадувалися в середині службових приміщень і казармі, де їх почали штурмувати. Захищалися власноруч палками і ніжками стільців.

09.40. В штаб ВМС України в супроводі спецназу прибув командувач ЧФ РФ віце-адмірал Олександр Вітко і вступив в переговори з заблокованим командувачем ВМС України контр-адміралом Сергієм Гайдуком, намагаючись схилити його перейти на «сторону влади Криму». Гайдук ультиматум відкинув. Тоді, за наказом командувача ЧФ РФ, поваливши КАМАЗом другі ворота КПП, на територію штабу увірвалося ще більше двох сотень спецназівців, агресивних севастопольських проросійських активістів та козаків «самооборони». Розбивши вікна, вони проникли всередину будівель штабу, де забарикадувалися українські військовослужбовці. Через годину територію штабу майже повністю заповнили «самооборона Севастополя» з перевдягненими в козаків військовослужбовцями ЧФ РФ і місцевими сепаратистами, любителями грабунку та легкої наживи. Перед захопленням службового кабінету командувач ВМС України контр-адмірал Сергій Гайдук намагався уникнути захоплення і покинути штаб, але був оточений десятком бойовиків «самооборони», схоплений ними, побитий, пов'язаний і вивезений з штабу до севастопольської комендатури. Територію штабу взяли під охорону російські військовослужбовці. «Самооборонці» у взятих штурмом кабінетах відразу зайнялися мародерством і грабунком, розбили вікна службових приміщень, проламали стіни кабінету командувача ВМС, через вікна викидали на вулицю майно і технічні засоби штабу. Що не змогли винести – порізали, як дивани, чи розтрощили, як телевізор, у кабінеті командувача, винесли стільці і інші меблі. На вулиці довго глумилися над портретами командувачів ВМС попередніх років, зруйнували стелу, встановлену у 2013 році на честь і в пам'ять орггрупи ВМС 1992 року. На територію штабу ВМС прибула російська преса і телебачення. Під телекамери було грубо зірвано Державний і Військово-морський прапори України. Офіцери штабу ВМС під улюлюкання юрби почали покидати територію штабу. Над штабом Військово-Морських сил Збройних Сил України російські бойовики повісили російський прапор.

Захоплений російськими військовослужбовцями і «самообороною» штаб Військово-Морських сил Збройних Сил України з цього дня припинив не лише власну оборону, а і хоч якесь керівництво обороною військових частин українського флоту в Криму. Фактична ліквідація штабу ВМС України у Севастополі означала завершення періоду організованого опору українського флоту у Криму. Анексія заблокованих кораблів і військових частин в Криму стала справою недалекого часу. Захоплення штабу і командування ВМС ЗС України стало логічним завершенням впровадженого ним у севастопольське і флотське життя ідеології про «слов'янське братерство», стратегічне партнерство з ЧФ РФ і «нерушиму дружбу двох флотів».

У Криму священники УПЦ Московського патріархату почали інвентаризувати майно, що належить представникам Київського патріархату. Про це в ефірі 5 каналу розповів архієпископ Кримський Климент. «Нещодавно був випадок, коли священник Московського патріархату з Севастополя разом з озброєними активістами приїхав у село Перевальне і почав цікавитись інформацією щодо документації, почали робити опис нашого майна», - зазначив він. «І попередили, що як тільки українські військові покинуть Перевальне, ця церква на території військової частини буде належати московському патріархату», - повідомив архієпископ Климент.

19.03.2014. Севастополь. Командувач ЧФ РФ віце-адмірал О. Вітко з російським спецназом і «самообороною» захоплює штаб ВМС України

Вранці Українська громада Севастополя і ветерани ВМС попрощалися і провели в останню дорогу на цій землі останнього воїна і ветерана УПА, який проживав у місті Севастополі, голову севастопольської станиці ОУН – УПА, активного просвітянина і багаторічного політв'язня Івана Подільника. Виснажене тривалою боротьбою і таборами серце старого воїна не витримало російської агресії і окупації Севастополя і Криму. Вічна пам'ять вірному сину і відважному воїну України!

Очевидці та деякі козаки з т.зв. «самооборони Криму» стверджують, що штурм української військової частини в Сімферополі, результатом якого стала загибель українського військовослужбовця С. Кокуріна та важке поранення ще двох, проводився силами російського спецназу при підтримці міліції Криму - остання оточила район операції. На місці подій також були присутні представники ФСБ Росії в цивільному. При цьому, «самооборона» готувалася до штурму своїми силами, яку координували представники ФСБ, і була чимало здивована появою російського спецназу в чорному. За свідченнями очевидців, по закінченню трагічних подій, в переговорах між співробітниками ФСБ та міліціонерами прозвучала фраза «Спишемо на Правий сектор».

Офіцери покидають штаб ВМС України, який вже взяли під охорону російські десантники

стануть частиною російської армії, а якщо не захочуть - вільні залишити територію Криму», - сказав Песков.

Українські військовослужбовці, які знаходяться на території Криму, зможуть вільно залишити півострів. Про це у вівторок в інтерв'ю британській телерадіокомпанії Бі-Бі-Сі заявив прес-секретар президента РФ Дмитро Песков. «Вони повинні зробити вибір: можуть приєднатися до військ Криму, які

36-а бригада військ берегової і територіальної оборони Військово-Морських сил Збройних Сил України, дислокована в смт Перевальне, із-за зради командування і офіцерів штабу бригади перестала чинити опір окупантам. Не зважаючи на широку народну підтримку і вимоги не здавати бригаду противнику, командування бригади наказало особовому складу здати зброю в кімнати озброєння, а бойову техніку – завести в парк. На територію бригади стали пропускати російських військовослужбовців з числа тих, що блокують бригаду. Далше військовослужбовцям запропоновано визначитися: переходити до ЧФ РФ, звільнитися в запас чи евакуюватися на материкову України. Але евакуюватися будуть без зброї і бойової техніки.

В Новоозерному начальник штабу Південної військово-морської бази кап. 2 рангу В. Філіпенко перейшов на сторону окупантів, у той же час командир бази – в евпаторійській лікарні, але офіцери штабу продовжують опір і готуються до штурму штабу бази. Всі військові містечка в селищі вже захоплені російськими військовослужбовцями, кораблі відійшли від пристаней на внутрішній фарватер озера. Навпроти штабу бази російські десантники вже обладнали дві вогневі кулеметні точки, а перед КПП в якості тарану вишикували кілька десятків жінок з дітьми, за ними стоять представники «самооборони» і далі 60 десантників з автоматами і ручними кулеметами. До воріт штабу привели екскаватор, яким мають намір зламати ворота.

У конференцзалі Гагарінської районної державної адміністрації Севастополя з ініціативи колишнього лідера міської організації Партії регіонів Валерія Саратова зібралося 85 осіб, колишніх членів цієї партії, які оголосили, що організація Партії регіонів Севастополя ще живе і від імені колишнього 10-тисячного, як вони кажуть, загону продовжить політичну роботу у місті Севастополі.

В.о Президента України Олександр Турчинов оприлюднив заяву з вимогою негайного звільнення захоплених у Криму заручників, у їх числі і командувача ВМС України контр-адмірала Сергія Гайдука.

У зв'язку з захопленням заручників у Криму, у тому числі і командувача Військово-Морських сил, Україна зупинила поставки Криму електроенергії по одній із трьох високовольтних ліній. Половина півострова поринула в темноту.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 19 березня.

З поганого:

1. Російські окупанти миттю перетворили Крим у кримінальне гетто, де викрадають людей, беруть заручників і в цілому процвітає повне беззаконня. Яскравий приклад - викрадення командувача ВМС України контр-адмірала Сергія Гайдука. На прикладі сьогоднішнього штурму штабу ВМС України, коли поліцаї з «самооборони» йшли в атаку під прикриттям жінок, ми прекрасно зрозуміли, з ким маємо справу. Нічого людського там немає і в помині. Викрадення і взяття в заручники своїх супротивників з числа військових - це з тієї ж пісні підлості і мерзоти під диригуванням Путіна.

2. З того ж циклу і вчорашні вбивства у Сімферополі. Росіяни сьогодні заявили, що винна «третя сила». Однак навіть якщо повірити в цю маячню, мимоволі виникає питання: як же ці «зацітнічки» стабілізують ситуацію, якщо до їх окупації в Криму ніхто не розстрілював людей на вулиці серед білого дня, а тут раптом це почалося?

3. Федеральна міграційна служба РФ готова до екстреної видачі російських паспортів у Криму. Ціна послуги - 200 руб. І до своєї анексії росіяни втхували свої паспорти на півострові кому тільки могли - створювали «п'яту колону». Зараз намагаються закріпити успіх. Очевидно, для багатьох кримчан паспорт Російської Федерації виглядає мало не як пропуск в рай. Але боюся, він все ж виявиться аусвайсом в пекло (дивіться пункт 1).

З хорошого:

1. Українським військам і цивільним в Криму дали зрозуміти, що Київ про них думає - секретар РНБО заявив про розробку плану для евакуації. Для військ це вкрай важливо. Вони нарешті отримали відповідь на головне питання «що далі?». Те ж саме стосується і населення. Я не знаю, наскільки ефективним буде це план. Але я бачу, як безліч українців на материку рвуться допомогти своїм побратимам - тільки мені в личку на ФБ щодня приходять десятки пропозицій прихистити біженців, що там говорити про масштаби всієї України! Це особливо важливо для усвідомлення нашими співвітчизниками на окупованій території, що їх не кинули. Їх біль - це наш спільний біль, їх доля - це наша спільна турбота. Це наші брати і сестри, і більше нічого пояснювати не треба.

2. В Європі все ж бачать, що діється в Криму. Посол ЄС Ян Томбінський сьогодні констатував, що Крим під самопроголошеної владою перетворюється «в один з найнебезпечніших регіонів світу». Події 27 лютого, коли група озброєних людей захопила урядові бу-

дівлі в Сімферополі, були квіточками. Зараз, на думку посла, все більше людей на окупованій території стають жертвами порушень прав людини. Тоді як права людини - це те, що Захід завжди готовий захищати. Для нього такий захист зрозумілий і обґрунтований. Простому європейцеві або американцеві може бути не зовсім зрозуміло, для чого саме потрібно допомагати Україні зберегти Крим в її складі. Але з порушеннями прав людини питань не виникає.

3. РНБО сьогодні прийняв рішення: ввести візовий режим з РФ. Секретар РНБО Парубій уточнив: протягом декількох годин має бути введений в'їзд для громадян Росії на територію України виключно за закордонними паспортами. Це треба було робити, звичайно ж, навіть не вчора, а в перші години після російського вторгнення до Криму. Упевнений, криваві клоунади сепаратистів у Донецьку та Харкові без потужної підтримки тисяч приперших з Росії «туристів Путіна» були б куди менш масштабними. Але краще пізно, ніж ніколи. Тепер, принаймні, Кремлю буде важче повернути на нашому сході ще один «кримський сценарій». Аби прикордонники змогли закрити кордон «на замок». А взагалі, чи зможемо ми реалізувати ті позитивні рішення, які прийняті сьогодні, нам дасть розуміння новий день.

20 березня

Верховна Рада України ухвалила «Декларацію про боротьбу за звільнення України». За дане рішення проголосували 274 із 303 народних депутатів, зареєстрованих в сесійній залі. Не голосували у повному складі фракція КПУ, а з фракції Партії регіонів документ підтримали лише 29 народних депутатів. У Декларації наголошується, що Верховна Рада звертає увагу урядів та парламентів світу, міжнародних організацій та світової громадськості, що український народ ніколи не визнає анексію невід'ємної частини своєї території - Автономної Республіки Крим, захопленої Росією з брутальним порушенням фундаментальних норм міжнародного права та загальноновизнаних принципів співжиття держав. Також Верховна Рада звертається до всіх членів міжнародного співтовариства з наполегливим проханням утриматись від міжнародного визнання так званої «Республіки Крим» та анексії Криму та міста Севастополь до складу Росії як нових суб'єктів федерації. Від імені народу України Верховна Рада заявляє, що Крим був, є та буде у складі України. Український народ ніколи і за жодних умов не припинить боротьбу за звільнення Криму від окупантів, якою б важкою і тривалою вона не бу-

ла. У Декларації наголошується, що Росія зухвало порушила не тільки чинне законодавство суверенної України, але й фундаментальні норми міжнародного права, закріплені у Статуті ООН, Статуті Ради Європи, Заключному акті Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1975 року та інших підсумкових документах НБСЄ/ОБСЄ, Угоді про створення Співдружності Незалежних Держав від 1991 року, Меморандумі про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 5 грудня 1994 року між Україною, США, Росією та Великою Британією про неядерний статус України, Договорі про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією від 1997 року. У Декларації сказано, що вперше після завершення Другої світової війни загальновизнані кордони Європи цинічно «перемальовує» країна, яка за багатосторонніми і двосторонніми договорами гарантувала територіальну цілісність України, недоторканність і непорушність її кордонів. Єдиним неприхованим мотивом Російської Федерації у здійсненні цього міжнародного злочину є горезвісна доктрина «приростання руського світу».

На вимогу командування ЧФ РФ у клубі захопленого штабу ВМС відбулися так звані збори офіцерів штабу ВМС України. Збори вели від ВМС України начальник управління особового складу командування ВМС контр-адмірал Ігор Тимчук, від ЧФ РФ - начальник управління кадрів штабу ЧФ кап. 1 рангу Мясоєдов. Українським офіцерам було оголошено про ліквідацію українського флоту в Криму і запропоновано перейти на службу до ВМФ РФ та оголошено порядок такого переходу. До офіцерів довели інформацію про створення організаційних груп, які будуть перейматися перебіжчиками з ВМС до ЧФ РФ, тобто зрадниками ВМС, по категоріях військовослужбовців. Частина старших офіцерів штабу ВМС погодилася відразу, більшість від переходу на ЧФ наразі утрималася.

Держдума Росії проголосувала за «прийняття» Криму і Севастополя до складу Росії і ратифікувала «договір», підписаний президентом Російської Федерації Володимиром Путіним і самопроголошеними «керівниками» Криму і Севастополя Сергеем Аксьоновим, Владіміром Константіновим і Алексеем Чалим. За відповідне рішення проголосували 443 російських депутати. За закон про утворення нових суб'єктів у складі РФ проголосували 445 депутатів. На засіданні Думи виступив глава МЗС Росії Сергій Лавров, який повторив свої тези про «державний переворот» в Україні. Лавров назвав «референ-

дум» у Криму таким, що відповідає всім міжнародним стандартам. Депутат Слуцький заявив, що це «історичне» рішення Путіна і воно буде діяти «від нині і назавжди». Закони повинна затвердити ще верхня палата російського парламенту на засіданні 21 березня.

Після захоплення штабу ВМС України та блокади кораблів у Севастопольських бухтах у ВМС України станом на 20 березня залишилися наступні сили і засоби поза межами Криму:

- I. 1-а бригада надводних кораблів:
  - фрегат «Гетьман Сагайдачний» (в Одесі);
- II. Західна Військово-морська база (м. Одеса):
  1. Дивізіон охорони та забезпечення Західної ВМБ (м. Одеса) у складі:
    - патрульний катер «Скадовськ»;
    - артилерійський катер АК-01;
    - артилерійський катер АК-02;
    - Протидиверсійний катер «Гола Пристань»;
    - рейдовий водолазний катер У-721 (потребує ремонту);
    - рейдовий катер У-724;
    - Катер зв'язку «Південний» У-855;
    - рейдовий катер У-932;
    - БУК У-941 (потребує ремонту);
- III. 73-й Морський центр спеціального призначення (Очаків);
- IV. Дивізіон морських засобів 73 МЦСП (Очаків):
  - малий розвідувальний корабель «Переяслав»;
  - водолазний бот «Нетішин»;
  - транспортна баржа (десантний катер) «Сватове»;
  - рейдовий катер У-905;
  - рейдовий катер У-084;
- V. Арсенал мінно-торпедного озброєння ВМС (м. Очаків);
- VI. 10 Сакська морська авіаційна бригада (м. Миколаїв):
  - три Ка-27 (2 ПЛ 1 ПС);
  - три Мі-14 (1 ПЛМ, 1 ПЛ, 1 ПС);
  - два Ан-26;
  - один Бе-12.

Командувача ВМС України контр-адмірала Сергія Гайдука та сімох цивільних заручників, захоплених російськими військовими та представниками самопроголошеної влади в Криму, звільнили і передали українській стороні у ніч на четвер під Армянськом. Серед переданих є і автомайданівець із Києва Олексій Гриценко. Одна

людина з переданих має вогнепальне поранення, решта в нормальному стані. Всі їдуть додому. Їх зустріли швидка медична допомога і автобус, які доправили звільнених з полону до Херсона.

Верховна Рада України гарантує дотримання прав кримськотатарського народу у складі України. За відповідну заяву проголосували 283 депутати. «Україна гарантує збереження та розвиток етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності кримськотатарського народу як корінного народу та всіх національних меншин України», - сказано у заяві. «Україна гарантує захист та реалізацію невід'ємного права на самовизначення кримськотатарського народу у складі суверенної і незалежної Української держави», - говориться в документі. Крім того, Україна визнає Меджлис кримськотатарського народу, виконавчий орган Курултаю кримськотатарського народу, як повноважний орган кримськотатарського народу. Верховна Рада також заявляє про свою підтримку Декларації ООН про права корінних народів. Парламент також доручив Кабміну терміново подати проекти законів України, нормативно-правових актів України, які визначають та закріплюють статус кримськотатарського народу як корінного народу України. Кабмін має розробити практичні механізми взаємодії між органами виконавчої влади України та Меджлисом кримськотатарського народу. Крім того, Україна «рішуче засуджує будь-які спроби обмеження політичних та соціальних прав, громадянських свобод, громадян України, які проживають в АР Крим різної етнічної приналежності, зокрема, українців, росіян, кримських татар, вірмен, болгар, греків, німців, караїмів, кримчаків, що спостерігаються внаслідок проведення антиконституційного референдуму в АР Крим».

На адміністративному кордоні між Кримом і Херсонською областю біля села Чонгар росіяни відпустили на волю Анатолія Ковальського і Андрія Щекуну, яких обміняли на російських терористів. Про звільнення заручників повідомив і депутат Верховної Ради Анатолій Гриценко на своїй сторінці у Facebook. Його син, активіст Автомайдану Олексій Гриценко, був серед людей, затриманих представниками самопроголошеної «влади Криму». Звільнення стало можливим «відповідно до вимог української сторони», оголошених у заяві в. о. Президента України, голови Верховної Ради України О. Турчинова та відключення електроенергії півострову.

Україна відновила електрозабезпечення окупованому Криму.

Місць для розташування військовослужбовців та їхніх сімей, які будуть переведені з Криму, на території материкової України достатньо, запевнив секретар Ради національної безпеки і оборони України Андрій Парубій: «Ми розробляємо план заходів, щоб ми могли не тільки військовослужбовців, а, в першу чергу, членів їхніх сімей, які перебувають у Криму, швидко і ефективно перевести на територію континентальної України... Сьогодні вже більше 25 тис. місць є в резерві для того, щоб ці люди, які вже залишають Автономну Республіку Крим, ... мали можливість розміститися на території материкової України», - заявив Парубій на брифінгу в середу ввечері. Він нагадав, що всі українські військовослужбовці, яких переведуть з Криму, будуть забезпечені житлом і роботою, а також отримують «відповідний статус». «Для тих людей (військових), які залишилися вірні присязі Україні під час подій у Криму, за будь-яких обставин держава Україна здійснить всі заходи для соціального захисту та їхнього матеріального благополуччя», - підкреслив секретар РНБО.

У Севастополі захоплене приміщення газети Міністерства оборони України «Флот України». Колектив газети заявив про вірність присязі українському народу. Згодом чотири офіцери-журналісти і частина працівників редакції перейшли на російську сторону.

Російські інтервенти не припиняють спроб повністю оволодіти військовим аеродромом і територією авіабригади ім. Покришкіна Повітряних Сил ЗС України на Бельбеці (Севастополь). Сьогодні українські військовослужбовці вимушені були відкрити вогонь у відповідь на спробу невідомих військових в російській формі одягу з зброєю в руках потрапити на територію військової частини.

Російські військові і козаки оточили і готуються штурмувати командний пункт тактичної групи ППО «Крим». Офіцери забарикадувалися в захищеному об'єкті. Командир групи веде переговори з представниками російських Збройних Сил і ФСБ. Переговори закінчилися тим, що командир за погодженням з МО України вивів особовий склад з об'єктів, знеструмлює і закриває приміщення. По домовленості з росіянами, буде організовано спільне патрулювання «об'єктів». Тактична група протиповітряної оборони «Крим» Повітряних сил Збройних Сил України з цього дня перестала існувати на території АРКрим як українська військова структура.

Представники ЧФ РФ без опору перепідпорядкували собі телерадіокомпанію МО України «Бриз» у Севастополі. Готуються розмістити там медіацентр Чорноморського флоту. Розпочали інвентаризацію майна. Сорок сім цивільних журналістів, технічних працівників та військовослужбовців служби за контрактом «Бризу» з головним інженером перейшли на службу до ЧФ РФ, про що написали відповідні заяви. Військові журналісти залишилися вірними присязі.

Корвет «Тернопіль» безнадійно заблокований. Морякам не дають зійти на берег російські автоматники на пристані, з моря дорогу перегороджують кораблі ЧФ РФ. При спробі покинути бухту Севастополя українцям обіцяна збройна відповідь.

Відбувся бандитський напад на 191-й Навчальний центр ВМС України, участь в якому взяли російські «зелені чоловічки» і п'яна «самооборона Севастополя». Розлючені тим, що їм не вдалося знайти і захопити кімнату з зброєю, розбили вікна в кімнаті чергового центру і стріляли з автоматів. Начальник центру зрадив присязі і фактично домовився з інтервентами про здачу Навчального центру ЧФ РФ і його перетворення під «дослідний центр ЧФ».

Заблокованому в озері Донузлав великому десантному кораблю ВМС України «Костянтин Ольшанський» російськими окупантами пред'явлений ультиматум - скласти присягу самопроголошеній кримській владі і продовжити службу у складі ВМФ Росії, або покинути корабель. Інакше – штурм.

В Академії ВМС України відбулося останнє урочисте підняття прапора Військово-морських сил ЗС України і вперше особовий склад курсантів розділився на групи :

1. Не бажають продовжувати навчання під російським прапором і остаються у ЗС України – 40 чоловік.
2. Бажають довчитися до кінця навчального року в майбутньому ЧВВМУ – 80 чоловік.
3. Готові скласти російську присягу, будуть вчитися і служити у ВМФ Російської Федерації – 150 чоловік.

Корабель управління Центру морських операцій «Донбас», проти-пожежний катер «Борщів» та рятувальний буксир «Кременець» Військово-Морських сил України спустили Військово-морські прапори Збройних Сил України і підняли Андріївські прапори ВМФ Росії.

Близько 30 представників «самооборони Криму» намагалися проникнути на територію і захопити військову прокуратуру у Сімферополі. На місце інциденту була викликана міліція, після її прибуття так звана «самооборона Криму» покинула територію прокуратури.

Особовому складу військової частини частина А2157 (Новоозерне, АР Крим) російськими військовослужбовцями виставлений ультиматум: до 12.00 визначитись чи бажають вони остатися вірними присязі на вірність українському народові чи перейти на сторону Росії. В 12.00 у частині було оголошено загальне 100% шиккування особового складу на плацу 258-го Об'єднаного складу озброєння і майна. Всім, хто не бажає продовжувати службу у ЗС Російської Федерації, запропонували залишити територію частини, решта повинна була лишитися на плацу. Під час шиккуванням за вказівкою командира капітана 3 рангу Олександра Тихого на плацу залунав Державний гімн України, після нього залунала музика «Прощання слов'янки». Під цю музику особовий склад військової частини у повному складі залишив територію частини, не перейшовши на бік ворога.

Вранці на борт корабля управління ВМС ЗСУ «Славутич» прибув командувач Чорноморського флоту РФ віце-адмірал О. Вітко. Він зустрівся з особовим складом «Славутича», запропонував наступні варіанти виходу з тої ситуації, яка склалася з військовими в Криму - українським військовим морякам пропонувалося: залишити корабель та вирушити на материкову Україну, або перейти під прапор Чорноморського флоту РФ; залишити корабель, звільнитися з ЗС України та залишитися проживати на території Криму.

Озброєні російські загарбники у Південній військово-морській базі ВМС України захопили корвет «Луцьк, який перебував в ремонті біля пристані і не міг вийти в озеро. Озброєні інтервенти вивели екіпаж корабля на берег, після чого на кораблі підняли Андріївський прапор ВМФ РФ.

У Бахчисараї українські офіцери батальйону бойового забезпечення, яких напередодні ввечері російські солдати під дулами автоматів силою витиснули з території військової частини, прибули на КПП батальйону, у такий спосіб демонструючи вірність присязі українському народу.

До Академії ВМС України прибули командувач ЧФ РФ віце-адмірал О. Вітко та українські адмірали екс-начальник Генштабу ЗС України Ю. Ільїн та екс-помічник Міністра оборони України В. Максимов (обидва раніше командували ВМС України). Всі троє виставили ви-могу в.о. начальника Академії капітану 1 рангу Петру Гончаренку здати Академію ЧФ РФ, бо назавтра вони спланували любим спосо-бом - силою чи без силового протистояння – українську Академію підпорядкувати Чорноморському флоту Росії, і на її базі відновити Чорноморське вище військово-морське училище.

Російські окупанти розпочали штурм штабу Південної військово-морської бази ВМС України. У зв'язку з тим, що командир бази три-валий час знаходився на лікарняному, а начальник штабу бази зрадив і перейшов на російську сторону, оборону штабу очолили начальник відділу штабу бази капітан 3 рангу Андрій Агапітов та заступник командира бази з морально-психологічної підготовки кап. 2 рангу Шимановський. Окупанти, проломивши екскаватором ворота КПП і кинувши у першу лінію в пролом жінок з дітьми, вій-ськовослужбовців, що перейшли на російську сторону, та місцевих сепаратистів, захопили територію штабу Південної військово-морської бази – офіцери бази відступили у будинок штабу. Тоді ро-сійські військово-службовці оточи-ли школу з дитя-чим садочком се-лицца і заявили українським мо-рякам: не вийдете з штабу, ми за-йдемо до дітей. Прийшлося укра-їнським морякам під Гімн України покинути штаб бази.

2014, березень. Оборонний редут штабу Південної військово-морської бази.

Шість десятків російських вояків у супроводі кримської «самооборони» скоїли напад та захопили у бухті Стрілецька корвет «Хмельницький», який знаходився в ремонті. Щоби запобігти його знищенню, командир наказав команді залишити корабель. Помічник

командира корвету «Хмельницький» Микола Бурдов повідомив, що: «Люди, які висадилися на корабель, пошкодили повністю весь ходовий місток, пошкодили дизель-генератор № 2, за допомогою якого забезпечувався корабель електроенергією, вивели з ладу управління головними двигунами, особовий склад був заблокований на ходовому містку, на даний момент весь наш екіпаж російськими військовими видалений з корабля. На кораблі залишився тільки командир корабля капітан 3-го рангу Ю. Рудьковський і командир БЧ-5 капітан 3-го рангу Павлов. Корабель буксирами ЧФ РФ відбуксировали в бухту Куріна. Пропозицію росіян прийняти російську присягу 47 членів екіпажу корабля відкинули, відповівши, що присягу приймали один раз і остаються вірні українському народу і Військово-Морським силам України.

Представники ЧФ ЗС Росії провели збори особового складу українського гарнізону Бахчисараю в Будинку офіцерів. Розглядалися два основних питання:

1. Пропозиції подальшої служби у Збройних Силах Росії.
2. Перехід на бік Росії по контракту. Виїзд на материк росіянами взагалі не розглядається.

На борт корвету «Тернопіль» у Севастопольській бухті на 15 пристані висадилося більше 20 озброєних людей і після невеликого штурму і опору екіпажу захопили найновіший український корабель. При цьому навколо корабля вже кілька днів російські військові кидали гранати. Корвет декілька раз намагався прорватися з бухти, але як тільки завели машини, то їх впритул до пірсу притиснуло судно розмагнічування ЧФ РФ, яке в два рази більше за корвет, і фізично унеможливило будь-які подальші його маневри.

Із-за зради військовій присязі командира, головний склад паливно-мастильних матеріалів Військово-Морських сил України у Севастополі (ст. Щитова) перейшов під юрисдикцію Росії і Чорноморського флоту, там підняли Андріївський прапор ВМФ РФ. «Зважаючи на обставини і отримавши гарантії від штабу Чорноморського флоту, ми вирішили перейти під юрисдикцію Росії», - розказав російським ЗМІ про прийняте ним рішення її командир підполковник Лисенко. - У частині служило близько 60 військовослужбовців, всі вони громадяни України. Зараз вирішується питання, чи зможуть вони перейти служити за контрактом в російську армію або отримати російське громадянство. Частина з них, мабуть, захоче виїхати на Україну».

Керував прийомом частини до складу ЧФ начальник служби паливно-мастильних матеріалів (ПММ) Чорноморського флоту полковник Ігор Сенохатській. Він розповів, що здачі частини ЧФ РФ передували переговори, які тривали кілька днів. Отримавши гарантії безпеки для себе і військовослужбовців, командир частини погодився пустити на територію російських військовослужбовців і представників сил «самооборони Криму», а також зняти український прапор і підняти російський. «Необхідність взяти під контроль цю топливну базу пояснювалася тим, що з неї до останнього дня надходило пальне на українські кораблі, які поки відмовляються визнавати юрисдикцію Криму і Росії», - пояснив захоплення Ігор Сенохатській. Перехід до складу ЧФ Росії головного складу ПММ ВМС стався без єдиного пострілу, зазначив Сенохатській. Кораблі ВМС України позбавили можливостей поповнювати запаси пального.

У Керчі 501-й батальйон морської піхоти ВМС України повністю перейшов під контроль російських військових. Командир батальйону підполковник О. Саєнко з рядом офіцерів і близько двома сотнями військовослужбовців служби за контрактом перейшли на сторону ЧФ Росії, тридцять моряків написали заяви про звільнення в запас, і тільки 40 вирішили направитися на материк, щоб продовжити службу в українському флоті. Заступник командира батальйону майор О. Нікіфоров, який залишився вірним військовій присязі, пояснив, що причиною цього стало те, що весь цей час, поки бійці під тиском російських військових залишалися вірні військовій присязі, вони не отримували ніяких вказівок від української влади і генералів Міністерства оборони, відчували себе забутими і нікому не потрібними.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 20 березня.

З поганого:

1. Найголовніша неприємність у тому, що 21 березня може бути відправною точкою для не найприємніших подій у нашому нинішньому протистоянні з Росією. Останній тиждень ми отримували численні сигнали, що війська росіян в Криму зорієнтовані і цього дня почнуть якісь серйозні дії. Були такі сигнали і з угруповань російських військ на наших кордонах, і з Москви. Ми, група «Інформаційне Опір», намагаємося тричі перевіряти будь-яку інформацію перед тим, як надавати її вам. Я зараз нічим не можу підтвердити ці сигнали і дати конкретику. Будемо сподіватися, що всі ці нездорові

шарудіння - лише чутки. З іншого боку, події останніх тижнів повинні мати розв'язку. Путін не може тримати тисячі своїх солдатів на кордоні з Україною нескінченно. Армія, яка живе в дірявих наметах у лісах, в нежаркому березні, і годується сухпайком, втрачає бойовий дух дуже швидко. А тому її треба або кидати вперед, або відводити назад. Хочеться вірити, що буде останній варіант.

2. Наші війська в Криму масово припиняють опір. Над частинами та кораблями підносяться російські прапори. Ми про це попереджали ще багато днів тому і неодноразово, але керівництво в Києві продовжувало займатися приємними мріями про те, що «згинуть наші вороженьки як роса на сонці» самостійно, вирішивши тим самим серйозну проблему. Чи не згинули. У мене язик не повернеться засуджувати тих наших солдатів і офіцерів, які змінили Присязі. Я засуджую інших. Тих, хто військову Присягу не приймав, але від чийх рішень залежали долі цих людей.

3. США категорично заявили, що не братимуть участь у військових діях за Україну. У НАТО про це заявили трохи раніше. Я, як людина, яка десь поруч проходила з поняттям військової присяги, чудово розумію, що це - свята правда, що не вимагає обговорення. Ні США, ні НАТО не мають зовсім ніяких підстав для військового втручання. Більше того: їх втручання - це прямий сценарій третьої світової війни. Але мене, чорт забирай, цікавить питання: а навіщо треба про це гучно заявляти і всіляко підкреслювати саме в той момент, коли Путін, загарбавши Крим, приготувався до другого стрибка на Україну і тільки й чекає відповідного моменту? Хто тягне за язик і Вашингтон, і Брюссель? Не хочете або не можете втручатися - сидіть і мовчіть тихо в ганчірочку. Навіщо ж провокувати і без того неадекватного агресора, плювати на думку всього світу? Навіщо підстьобувати його: мовляв, перед тобою беззахисна Україна, ніхто за неї не заступиться, давай дерзай! Мені цих високих мотивів не зрозуміти.

З хорошого:

1. Кремлівські параноїки, надихнувшись «захистом співвітчизників в Криму», поклали око на Естонію. Представник Росії в Раді ООН з прав людини раптом мовби з перепою почав віщати про «стурбованості ставленням до росіян в Естонії» і приплів сюди ж ситуацію в Україні. Для естонців в цьому маразмі, зрозуміло, нічого хорошого немає (вона хоч і член НАТО, але все одно від загроз олігофренів з ядерною дубиною приємного мало). Але для нас є. Це - свідчення для всього світу, що путінська Росія - це той самий новий Рейх, про який я говорю постійно. І новими Судетам і (тобто Кримом) нацис-

ти в Кремлі не задовольняться. Чим раніше це зрозуміють на Заході, тим краще для всіх.

2. Росія погрожує, що зробить у відповідь заходи, якщо Україна буде зазіхати на її власність (раніше міністр юстиції України виступив із погрозою компенсувати збиток від націоналізації української власності у Криму за рахунок майна «Газпрому»). Такі погрози в даному випадку - це сигнал, що Київ натиснув на хвору мозоль нібито невразливих рембо в Кремлі. Виявляється, рембо тремтять за свої плюшки в Україні. І якщо толково підійти до вирішення питання, то можна доставити чимало неприємних відчуттів цим лицедіям. З користю для України та її народу, звичайно.

З Сьогодні українські ЗМІ повідомили: флагман ВМС України фрегат «Гетьман Сагайдачний» прогнав російські кораблі з територіальних вод України. Ось так вийшов, і без єдиного пострілу прогнав. Чотири кораблі супротивника тікали так, що в окремі моменти наближались до світлової швидкості. Російські матросики сипалися за борт, як горіхи з дірявого мішка. Я знаю, що це фейк. Але, мати його авторів, це дуже веселий фейк (обман – *М.М.*)! Так нехай новий день принесе нам обнадійливі новини, які не опиняться обманом.

21 березня

Україна та Європейський Союз підписали політичну частину «Угоди про асоціацію». Угоду підписав прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк та 28 лідерів країн Європейського Союзу. Арсеній Яценюк та Президент Європейської Ради Герман ван Ромпей виступили з промовами. Прем'єр-міністр України А. Яценюк після підписання «Угоди про асоціацію» заявив, що підписання політичної частини Угоди про асоціацію є першим кроком до набуття Україною членства в Європейському Союзі у майбутньому. Розділи Угоди, які були підписані, складаються з: Преамбули, Статті 1, Заголовків I (Загальні принципи), II (Політичний діалог і реформи, політична асоціація, співпраця і зближення у зовнішній та безпековій політиках) та VII (Інституційні, загальні та заключні положення). У Представництві ЄС заявили, що «підписання Угоди підкреслює рішучу підтримку України у ці важкі часи з боку Європейського Союзу. Глави держав і урядів Європейського Союзу також підтвердили свою рішучість підписати решту положень Угоди. Водночас незабаром Євросоюз тимчасово скасує митні збори на український експорт до Євросоюзу. Ці кроки є доказом обопільного бажання Європейського Союзу і України до побудови тіснішої політичної асоціації та економічної інтегра-

ції». У свою чергу міністр закордонних справ України Андрій Дешиця подякував Євромайдану за підписання угоди: «Yes for ЕС! Угода про асоціацію тільки що підписана. Дякуємо тобі Євромайдан і Україно! Thank you EU».

Совет Федерації РФ одногосно ратифікував міждержавний Договір «О прийнятті в Російську Федерацію Республіки Крим и образовании в составе РФ новых субъектов». Президент Російської Федерації Володимир Путін підписав закони про входження Криму та Севастополя до складу Російської Федерації. Церемонія підписання пройшла в урочистій обстановці Катерининського залу Першого корпусу Кремля. Путін поставив свій підпис під законом про ратифікацію міждержавного договору «Про прийняття до Російської Федерації Республіки Крим та утворення у складі РФ нових суб'єктів», який був підписаний 18 березня. З цієї дати Республіка Крим вважається прийнятою до Російської Федерації.

У Академії Військово-Морських сил ЗС України ім. П.С. Нахімова в Севастополі вранці останній раз підняли Військово-морський прапор України, а затим остаточно його спустили і поміняли на російський, а саму Академію ВМС – перейменували на Чорноморське вище військово-морське училище імені П.С. Нахімова. Російський прапор на щоглу вже колишньої Академії піднімав начальник факультету корабельної енергетики Д.В. Ніколаєнко, який перейшов до лав Чорноморського флоту РФ. Ритуал обміну прапорів відбувся без стрілянини і жертв, але «зі сльозами на очах». Цього дня на плацу Академії зібрали радянських ветеранів-випускників, членів «Союзу советських офіцерів», які після ритуалу серйозно і по імперському міркували «на телевізор» не тільки про Одесу, а й про загублену частину Балтійської акваторії в результаті розпаду СРСР, при цьому називаючи нинішнього головнокомандувача ЗС Росії – «збирачем радянських земель» і покладали на нього великі надії. На цій акції були присутніми і колишні командувачі ВМС України адмірالی Ю. Ільїн, В. Максимов, зрадник Д. Березовський, почесний і нинішній голови ради ветеранів ВМС України віце-адмірал у відставці М. Клітний і контр-адмірал запасу В. Носенко, інші адмірالی і офіцери ВМС, а так же деякі члени ради організації ветеранів українського флоту. Але господарями тут вже були представники Чорноморського флоту, які разом з офіцерами управління Академії, що «перейшли» до Росії, вишикували на плацу особовий склад академії: тих, хто остався вірним присязі українському народу, і тих, хто «пе-

реметнувся» до флоту російського - як курсантів, так і офіцерів. Грав оркестр. Першим під Гімн України спустили Український Державний і Військово-морський прапор. Молоденький курсант третього курсу, який опускав державний прапор України, раптом несподівано заплакав і, хвилюючись, довго не міг від'язати його від фалу - не все так однозначно і просто змінити прапор і Вітчизну. Коли під гімн Росії піднімали державний і Андріївський прапори Росії, група курсантів з 17 осіб вийшла і несподівано заспівала гімн України – молоді курсанти продемонстрували своїм вже колишнім наставникам, офіцерам-зрадникам, урок мужності, патріотизму і відданості своєму народу. Оркестр Академії ВМС України, в один день

21.03.2014. Курсанти Академії ВМС співають Гімн України: Зліва направо: к-т Гладченко П.В., ст. 2 ст. Небилиця Б.П., к-т Харченко О.В., к-т Огаренко В.В., к-т Гарагуля О.Ю., к-т Чернишев І.О., к-т Коваль В.Р., к-т Теодорович В.С., к-т Василенко М.В., к-т Гурш В.О., к-т Смоленков А.А., к-т Георг П.С., к-т Гладун А.В., к-т Кружков О.О., к-т Панков К.О.

став оркестром-зрадником, заграв бравурний марш, намагаючись заглушити голоси «незгідних курсантів». Курсанти доспівали Гімн своєї країни до кінця і затим, віддавши військову честь, покинули плац. Тво начальника академії ВМС капітан 1 рангу Петро Гончаренко на ритуал спуску Державного і Військово-морського прапорів не прибув. Академія Військово-Морських сил України, коледж стар-

шинського складу ВМС з цього дня припинили своє існування в Севастополі. Підпорядкуватися російському командуванню відмовився лише Військово-морський лицей, який знаходився на території Академії, під час російського ритуалу підпорядкування Академії таки не спустив Державного і Військово-морського прапора ЗС України, які так і осталися майорити на території вже російського ЧВВМІ.

Остаточо захоплений Військово-медичний клінічний центр Кримського регіону ЗС України. В 15.00 всі офіцери-медики, а так же цивільний персонал, який відмовився переходити до ЧФ РФ, був видворений з території медичного закладу. Вірних присязі українського народу залишилося 40 офіцерів-медиків центру, які разом з начальником ВМКЦ полковником медичної служби Миколою Пилипенком покинули створений ними медичний заклад.

До українців через Skype звернулися моряки екіпажу середнього десантного корабля «Кіровоград», який знаходиться на середині озера Донузлав. Матроси пишуть, що опинилися в безвихідній ситуації, у пастці. Щоб корабель не захопили російські десантники, не можуть пристати до берега, з бухти також вийти не можуть бо заблокована затопленим кораблем. Що робити – не відомо. Військові ЧФ РФ з швидкісних катерів кидають під борт бойові гранати, доводиться латати пробоїни. Командир «Кіровограду» капітан 3 рангу Володимир Хромченко розповсюдив в ЗМІ звернення екіпажу: «Шановні жителі Кіровоградської області і всієї України! До Вас звертається екіпаж середнього десантного корабля «Кіровоград» з проханням вплинути на нинішню владу і змусити її прийняти хоч якесь адекватне рішення. Нам загрожують кримінальними справами РФ і Україна. Ми фактично знаходимося поза законом. У багатьох з нас батьки перебувають на території України, а дружини з дітьми знаходяться в АР Крим і навпаки. Такі люди практично стоять перед вибором: померти і стати ще однією сотнею; відмовитися від батьків або відмовитися від дружин і дітей і стати для тих чи інших зрадниками. Ми готові померти за Україну, але ця смерть повинна бути на благо, а не виглядати як самогубство яке дозволить нинішній владі ще раз голосно заявити, що Росія агресор (про це знає вже весь світ, якому практично все одно). Всі військовослужбовці нашої частини до теперішнього часу вірні військовій присязі й українському народу і сподіваються на негайні та адекватні рішення влади України. Ми просимо всіх жителів Кіровоградської області і

всієї України не залишатися байдужими до нашого звернення і максимально поширити цей текст по всіх інстанціях. Сподіваємося Вас почує нова київська влада, яка забула про громадян України в Криму. З повагою, екіпаж середнього десантного корабля «Кіровоград».

Президент Росії Володимир Путін підписав указ про створення Кримського федерального округу і призначив своїм повноправним представником там генерала Олега Белавенцева. Глава Росії повідомив про це після підписання законів про приєднання Криму до Росії: «Сьогодні мною підписано кілька указів, зокрема указ про утворення ще одного федерального округу - Кримського федерального округу, і призначений повноважний представник президента Російської Федерації в Криму - Белавенцев Олег Володимирович».

Захоплений речовий склад тилу Військово-Морських сил України в Севастополі. Озброєні кубанські козаки і «самооборона Севастополя» автомобілем КАМАЗ вибили ворота і увірвалися на територію частини. Там били і ображали беззбройних військовослужбовців тилового складу та працівників Збройних Сил України, вимагаючи від них покинути територію частини або перейти на сторону російського флоту.

Перед обідом середній десантний корабель «Кіровоград» за наказом командира 5-ї бригади кап. 2 рангу В. Звягінцева пришвартувався до пристані і командир здав росіянам корабель без опору. На кораблі спущено Військово-морський прапор України і піднято російський Андріївський.

Морський тральщик «Черкаси» та рейдовий тральщик «Генічеськ» відмовилися виконати наказ комбрига підійти до пристані і здати кораблі росіянам. Вони зайняли кругову оборону й залишаються вірними присязі разом з великим десантним кораблем «Костянтин Ольшанський». Командир тральщика «Черкаси» кап. 3 рангу Юрій Федаш зазначив, що о 9 ранку п'ятниці минув строк ультиматуму, поставленого російськими військовими. Кораблі «Костянтин Ольшанський», «Кіровоград», «Чернігів» пішли до причальної стінки за наказом командира бригади. «Черкаси» відмовилися виконувати такий наказ. Після доповіді командувачу ВМС України, який відсторонив командира бригади кап. 2 рангу В. Звягінцева від посади,

«Костянтин Ольшанський» і тральщик «Чернігів» відійшли від пристані і стали на якір посеред озера. Однак через три години, морський тральщик «Чернігів» все-таки повернувся до пристані, і корабель здали інтервентам. За ним пішов і середній десантний корабель «Кіровоград» - вони «не побачили підтримки країни і народу». Після цього морський тральщик «Черкаси» під пісню «Врагу не здається наш гордий «Варяг» (подібних українських пісень не знайшли – *М.М.*) пішов на вихід з озера Донузлав і спробував відтягти один з затоплених кораблів, щоб звільнити собі вихід. Оскільки не вистачило потужності машин корабля і почали рватися швартові канати, але десь протягом години «Черкаси» таки намагалися стягнути затоплене на виході з озера судно. Затим попросили допомоги в морського тральщика «Чернігів», щоб можна було відтягнути вдвох, та отримали відмову. Через це операція прориву в море тоді не увінчалася успіхом. За цей час до «Черкас» підлітали російські вертольоти, а на молі розмістилися російські снайпери. Обстановка ускладнювалася щохвилини, але «Черкаси» не звертали на неї уваги і намагалися таки вирватися з пастки у відкрите море. Впевнившись у відсутності можливостей прорватися та не отримавши підмоги, тральщик став на якір в озері і зайняв кругову оборону з великим десантним кораблем «Костянтин Ольшанський». Командир морського тральщика «Черкаси» Юрій Федаш повідомив, що вранці у п'ятницю написали рапорт на звільнення й зійшли з корабля два офіцери, у тому числі старший помічник командира, один мічман і 9 матросів. Корабель залишився з екіпажем не у повному складі, але продовжував тримати оборону. «даватися не збираємося. Кожний член екіпажу сказав, що не хоче брати участь у такій ганьбі, як здача ворогу корабля та зрада присязі, заявив командир корабля.

10.00 Російські окупанти розпочали штурм авіаційної бригади Повітряних сил Збройних Сил України на «Бельбеці», чуто стрільбу не лише з стрілецької зброї, а й з БТРів. До бригади направлено колоно автомобілів «швидкої допомоги».

У Стрілецькій бухті Севастополя російські окупанти захопили український підводний човен «Запоріжжя». Човен оточили російські кораблі, з яких почали кидати у воду шумові гранати. Екіпаж українського підводного човна «Запоріжжя» спершу забарикадувався у середині корпусу і відмовився здаватися російським військам. Відтак українські військові моряки за наказом командира човна капітана 1 рангу Роберта Шагєєва віддраїли люки і вийшли з корпусу ко-

рабля. Російський буксир відбуксирував «Запоріжжя» до Південної бухти. Там на човні спустили український і підняли російський прапор, а Шагєєв перейшов до лав ЧФ РФ, прихопивши з собою більше 50 тисяч гривень матеріальної допомоги, яку українці з усієї України перераховували на рахунок командира для підтримки екіпажу підводного човна.

Центр радіоелектронної розвідки ВМС України захоплений і знищений. Треба віддати належне українським розвідникам – їх штурмували близько 100 чоловік російського спецназу, які були озброєні СВД, гранатометами, автоматами з коліматорними і оптичними прицілами, та іншою зброєю проти 30 автоматів з кількома патронами на кожного українського матроса. Захопивши і обеззброївши їх, росіяни поклали українських моряків лицем вниз, з тим перевірили їх речі і дали 30 хвилин на вивезення форми одягу і особистих речей, після чого над центром ВМС повісили російський триколон. Центр радіоелектронної розвідки ВМС України перестав існувати.

Військову частину ППО ЗС України «Рубіж» на м. Фіолент (Севастополь) заблокували представники «самооборони Севастополя», російські байкери «Нічні вовки» та зрадивша Україну міліція. На дахах і на території частини споруджено укріплені загородження. З українськими військовими ведуться переговори. Після завершення переговорів, які тривали протягом дня, українські офіцери вирішили передати частину російським військовим без бою, над військовою частиною дозволили підняти російський прапор та розпочали консультації про можливість проходження військової служби в лавах ВМФ Росії.

Ядро «українського військового опору в Криму» - 36-а бригада військ берегової і територіальної оборони ВМС України (сміт Перевальне) як така вже більше не існує в Криму. З бригади лише 122 осіб залишилися вірними присязі на вірність українському народу. З них формується окремий підрозділ (батальйон), який залишається у складі ВМС ЗС України. Інші військовослужбовці або виявили бажання служити Росії, або просто дезертирували. Практично ще два дні тому бригада припинила активний опір і здала зброю на склад. Відповідний наказ особовому складу віддав командир бригади полковник Сергій Стороженко, озброєним залишився лише особовий склад варти. Проте тоді ще заступник командира бригади підполковник Валерій Бойко заявив для преси, що бригада не здалася і

продовжує опір, хоча на той момент близько 200 військовослужбовців бригади за фактом дезертирували або перейшли на бік росіян. Затим і сам Бойко приєднався з майже всім командуванням і штабом бригади, крім командирів батальйонів, зрадили і перейшли до лав ЧФ РФ.

З усіх частин і підрозділів Військ берегової і територіальної оборони залишилося вірними присязі близько 450 чоловік (з них 122 - з 36-ї бригади). Над штабом Центру військ берегової і територіальної оборони ВМС України у Сімферополі в даний час разом з українським піднятий і російський прапор. Виводити на материк вірні Україні війська буде заступник командувача Військово-Морських сил ЗС України з берегової оборони - начальник управління військ берегової оборони генерал-майор Ігор Воронченко. У той же час, в Мін-оборони України продовжують заявляти про те, що наказу на виведення військ з Криму не було, і «українські військові в Криму повинні залишитися там настільки довго, наскільки це буде доцільним для того, щоб дати можливість керівництву країни вичерпати всі дипломатичні і мирні засоби для вирішення конфлікту».

Морські піхотинці Феодосійського 1-го Окремого батальйону морської піхоти ВМС України відкинули вимоги представників ЧФ РФ спустити прапор, здати зброю і підпорядкуватися «законній владі Криму», у батальйоні чекають на штурм. Про це повідомив командир батальйону Дмитро Делятицький: «Я зараз не дуже можу говорити, бо ми готуємось відбивати штурм». На питання, чи означає це, що переговори не були успішними, він відповів: «Саме так. Тому треба готуватись». Раніше Делятицький намагався домовитися з росіянами про виведення українських військових разом з технікою на територію материкової України.

У 501-му Окремому батальйоні морської піхоти в Керчі підняли російський триколон. Комбат подався до лав ЧФ РФ. Як заявив заступник командира батальйону майор Олексій Нікіфоров, є багато охочих перейти на бік Російської Федерації. За його даними, в батальйоні налічується 49 осіб, які хочуть виїхати в Україну та хочуть виконувати завдання за призначенням у Збройних Силах України. І ще осіб 20, які хочуть просто звільнитися, які не можуть вже навіть думати про те, щоб служити. А інші зараз просто хором підписують контракти і рапорти про те, щоб продовжити службу у збройних силах Росії, - додав він, звертаючись до в. о. Міністра оборони Іго-

ря Тенюха в прямому ефірі на «5 каналі». Нікіфоров також звинуватив в.о. міністра в тому, що той жодного разу не розмовляв з командиром по телефону. «Жодного представника генштабу за весь цей час не було на території частини. Жодного представника командування Військово-Морських сил не було на території частини за весь час з першого числа», - заявив він. «У мене кожен день були тільки представники Російської Федерації. Я їхніх генералів вивчив більше, ніж своїх, розумієте?» - додав він. Тенюх, у свою чергу пообіцяв допомогти охочим перевестися на материкову частину України і пообіцяв не карати військового «за правду».

Російські інтервенти разом з «самообороною» станом на 21 березня у Севастополі захопили у Військово-Морських силах України наступні кораблі і судна: підводний човен «Запоріжжя», корабель управління «Донбас», корвет «Хмельницький», корвет «Луцьк», корвет «Тернопіль», ракетний корвет «Придніпров'я», ракетний катер «Прилуки», рятувальний буксир «Кременець», рятувальний буксир «Ізяслав», протипожежний катер «Борщів», судно контролю фізполів «Севєродонецьк», судно розмагнічування «Балта», танкер «Судак», танкер «Фастів», кілекторне судно «Шостка», плавсклад «Золотоноша», судно-сміттєзбирач U954, рейдовий буксир «Дубно», рейдовий буксир «Красноперекопськ», санітарний катер «Сокаль», водолазний катер «Ромни», водолазний катер «Токмак», катер «Коростень», катер «Іллічівськ».

У Міністерстві оборони України побоюються поширенню російської агресії на материкову частину України. Про це 21 березня під час прес-конференції сказав заступник міністра оборони України Леонід Поляков: «Не припиняються спроби поширення агресії Росії на материкову частину України... Накопичений військовий потенціал біля кордонів нашої країни може бути в будь-який момент використаний проти нас». За його словами, російські війська, які брали участь у навчаннях, зараз відійшли від українсько-російського кордону, але так і не повернулися в свої частини, а розташувалися глибше на території РФ, при тому неподалік від українського кордону. Говорячи про українські військові частини в Криму, Поляков сказав, що наші вояки поки що залишаються на півострові, бо на цей час це має сенс. «Наша позиція полягає в тому, що навіть незважаючи на матеріальні втрати, деякі втрати політичного іміджу, ми все-одно повинні зробити все, для того, щоб, з одного боку - зберегти наших людей, з іншого боку - триматися там до тих пір, поки це доцільно

для того, щоб дати можливість політичному керівництву країни вичерпати всі наявні мирні дипломатичні способи», - заявив заступник міністра. За його словами, незважаючи на величезний тиск на українських військових з боку російських військовослужбовців, українські солдати вірні присязі і залишаються вірними своїй країні.

Міністр оборони Росії Сергій Шойгу запевняє, що російська армія не має наміру вторгтися у Східну Україну. Про це він заявив у телефонній розмові з головою Пентагону Чаком Гейглом. Гейгл висловив стурбованість тим, що Росія стягнула до українських кордонів свої війська. Однак Шойгу заявив, що Росія не має наміру перетинати кордон України і робити які-небудь агресивні дії.

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк: зараз триває серйозна дискусія з приводу фінансової відповідальності Росії за події, що відбулись в Криму. Російська Федерація вчинила збройне пограбування України і в тому числі націоналізувала десятки об'єктів державної власності України. Мова іде не про мільярди, а про сотні мільярдів доларів. У міжнародних судах Росія в найкоротші терміни отримає відповідні позови від української держави. За пограбування треба буде платити. Зрозуміло, що Російська Федерація буде застосовувати всі заходи для знищення України як держави - політичні, дипломатичні, економічні, військові. І тому ми напрацювали план реагування на кожну ситуацію. Ми усвідомлюємо, що Росія фактично оголосила боротьбу з українською незалежністю. І ми приймаємо цей виклик. Ми, як українські громадяни і ми, як українська держава, яка зробила перший надзвичайно серйозний крок до набуття повноправного членства України в Європейський Союз.

Штаб Чорноморського флоту РФ відправив картографічному агентству Росії замовлення на створення детального плану узбережжя Криму, а також українського чорноморського узбережжя Херсонської та Миколаївської областей, повідомляють джерела з «Известия в Украине». Вони вважають можливою висадку російського десанту в цих районах і відзначають, що в минулу добу морські тральщики ЧФ РФ «Оріон», «Адмірал Захаров» і «Мінводи» займалися розвідувально-диверсійною діяльністю на території Азовського басейну.

Міністерство оборони Російської Федерації запровадило відомчу нагороду - медаль «За возвращение Крыма. 20.02.14-18.03.14», якою нагородило всіх військовослужбовців, які приймали участь в

окупації Криму, у тому числі і всіх українських військовослужбовців-зрадників. Міністерство оборони Росії саме визначило дату початку «возвращения», тобто початку окупації і анексії Криму – 20 лютого 2014 року.

22 березня

У Сімферопольському Будинку офіцерів відбулася церемонія прощання з прапорщиком Сергієм Кокуріним, першою жертвою Збройних Сил України під час російської агресії в Криму. Прапорщик загинув у центрі Сімферополя при обороні 13-го фотограмметричного центру Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України під час його штурму російськими окупантами. На церемонії прощання були присутні кількасот людей, в тому числі делегація Генерального штабу Збройних Сил України, товариші по службі, колеги, друзі та небайдужі. Поховали Сергія Кокуріна на міському кладовищі Сімферополя.

Прапорщик Сергій Вікторович Кокурін героїчно загинув 18 березня 2014 року виконуючи службовий обов'язок на спостережній вежі під час штурму 13-го фотограмметричного центру Центрального управління військово-топографічного та навігації Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України в місті Сімферополі російським спецназом і так званою «кримською самообороною». У момент раптового штурму саме Сергій Кокурін опинився на лінії вогню і представляв найбільшу небезпеку для нападників, тому що з вишки мав можливість бачити ситуацію і координувати дії захисників частини. Дві кулі калібру 5,45 зупинили назавжди життя молодій людини: перша куля потрапила прямо в серце Сергія, друга – прямо в голову і була випущена з нижньої точки, там, де розгортався збройний штурм частини. У загиблого Сергія Кокуріна залишився чотирирічний син. Крім того, дружина Кокуріна чекає на другу дитину. Без годувальника також залишилася літня мати загиблого. Посмертно нагороджений орденом «За мужність».

Для втручання армії в вирішення ситуації в Криму потрібне політичне рішення, без нього армія не має права виконувати таке за-

вдання. Про це заявляє виконувач обов'язків міністра оборони України Ігор Тенюх в прямому ефірі програми «Події» на телеканалі «Україна»: «Звичайно, ситуація в Криму надзвичайно напружена, і ми, військові, щодня доповідаємо про неї керівництву держави. Для вирішення цієї ситуації має бути відповідне рішення політичного керівництва держави». При цьому в.о. Міністра оборони зазначив, що деякі політики заявляють, що Збройні сили України «нічого не роблять» і «не втручаються в ситуацію». Для того, щоб армія втрутилася, ці політики повинні ухвалити відповідне політичне рішення. Тоді Збройні Сили почнуть діяти!».

Глава Міноборони України адмірал Ігор Тенюх у рамках телемарафону повідомив, що військовим був даний наказ оборонятись, а також армії давно отримали дозвіл на використання зброї. Нерішучі дії військових на місцях міністр пояснив поганою підготовкою армії та недостатньою увагою до військової підготовки протягом попередніх років. Більш того, численні скарги від військових, що київське керівництво не дає їм чітких наказів, міністр назвав провокаціями. «Коли я почув, що військові скаржаться, що немає відповіді від центру – я одразу приїхав, - заявив в.о. міністра.- Це, можливо, може бути однією зі спецоперацій наших сусідів. Наказ був – захищати і обороняти українські частини та кораблі».

Командувач Військово-Морськими силами України контр-адмірал Сергій Гайдук повідомив з Києва, що зараз питання про виведення військ з Криму не стоїть: «Станом на сьогоднішній день у мене є зв'язок повністю з усіма командирами, які дислокуються в Криму, я чітко ставлю завдання командирам щодо ситуації, яка складається, і питання виведення військ з Автономної Республіки Крим не стоїть». За його словами, «військовослужбовці продовжують виконувати завдання з охорони та оборони військових частин і пунктів постійної дислокації кораблів ВМС у Криму. Крім того, відпрацьовані сценарні плани і алгоритми дій, які доведені до відома командирів військових частин. Тому кожен командир тримає військову частину, кожен командир тримає корабель і чітко знає, що і як робити, і в якій послідовності», - підкреслив командувач.

Особовий склад корвету «Тернопіль» після захоплення росіянами корабля знаходиться розосередженим в кількох кримських містах, групами на квартирах у місцевих моряків. Вийти на материк не можуть - поки не закриті особові справи з формулюванням типу «пе-

ревід до штабу ВМС з подальшим перерозподілом у військові частини» або подібним. Інакше це буде дезертирство. Особові справи моряків знаходяться у командира корабля капітана 3 рангу Максима Ємельяненкова, який, заявивши напередодні, що «русскіє не здаються», таки здався сам і здав окупантам найновіший український бойовий корабель. Екіпаж, не зважаючи на невплату їм грошового утримання, одностайно вирішив всі 40 тисяч гривень, надані як допомога екіпажу українським народом, перевести з рахунку корвета у дитячий будинок Тернополя. «Діти нас підтримували, прислали листівки та роботи, змайстровані власними руками, так що рішення було очевидним. Після того, як заберуть особові справи, кажуть моряки, вони виїдуть на материкову Україну. У Севастополі з їх екіпажу осталися кілька місцевих моряків військової служби за контрактом, у яких тут є сім'ї.

Зранку біля контрольно-пропускного пункту морської авіаційної бригади ВМС України в Новофедорівці (біля Сак) російські кубанські козаки збирають антиукраїнську юрбу і відповідний мітинг. Очікується, що наелектризована юрба після мітингу розпочне штурм штабу бригади. Особовий склад української авіабази готується до відбиття штурму.

Вранці командир 10-ї морської авіаційної бригади Військово-Морських сил ЗС України у Новофедорівці (під Саками) полковнику Ігорю Бедзаю російськими окупантами висунутий ультиматум: якщо частина не буде здана до 13:00, буде штурм. Ультиматум висунув представник ЗС РФ І.С. Кожин. «Якщо вони відмовляться залишати військову частину - будемо вирішувати, що робити після 13.00» - зазначив він. Морські авіатори бойові гелікоптери передислокували в Миколаїв раніше, на них убула і більша частина авіаторів бригади і це викликало лють у командування ЧФ РФ. У бригаді осталися лише технічний склад та служби забезпечення і члени сімей військовослужбовців.

13.00. Почався штурм 10-ї морської авіаційної бригади ВМС ЗС України у смт Новофедорівка під Саками. Сили не рівні, однак «тітушки з самооборони» не змогли взяти її штурмом – після годинного протистояння нападники відступили. Агресивні молодики при штурмі виставляли уперед дітей і жінок, яких хватили прямо на вулицях. Українські військовослужбовці забарикадувалися і перебувають всередині штабу авіабригади. На місце події прибула народний

депутат України Лілія Гриневич. За розвитком ситуації спостерігають військовослужбовці РФ, які стоять віддалік і безпосередньої участі у сутичці не брали. Натомість, проросійські місцеві і кубанські козаки, яких українські авіатори називають «тітушками», вели себе дуже агресивно, зривали з будівлі українську символіку і били вікна. Після відступу «тітушок» українські авіатори вийшли з будівлі і розпочали переговори з окупантами. Щоб не піддавати небезпеці жінок і дітей та інших цивільних людей, яких козаки силою пригнали на територію бригади, особовий склад морських авіаторів ВМС України, виконавши Гімн України, покинув територію військової частини. Лише над їх штабом залишився майоріти Державний прапор України як нагадування всім про Україну. Увірвавшись в штаб, окупанти скинули Державний прапор України і встановили прапор Російської Федерації.

204-та бригада тактичної авіації імені О. Покришкіна Повітряних сил України, яка дислокується на аеродромі Бельбек у Севастополі, протягом ночі успішно тримала оборону. Ніч у частині минула без провокацій з боку російських інтервентів. Щоб завадити польотам українських льотчиків безпосередньо на злітних смугах аеродрому інтервенти завели більше десятка БТРів. Українські льотчики тримають оборону на території частини у адміністративному корпусі.

Вранці окупанти оточили 204-у бригаду тактичної авіації Повітряних сил Збройних Сил України імені тричі героя Радянського союзу О. Покришкіна, підтягнули важку бронетехніку і під звуки бойової сирени розпочали штурм. В ході штурму, на територію військової частини прорвалися представники бандформувань з «самооборони Криму» і спецназ ЗС РФ. Ворота і бетонний паркан авіабригади

Бельбек. Окупанти штурмують авіабригаду, прикриваючись цивільними мешканцями

проламали за допомогою БТР. В ході штурму використовували стрілецьку зброю і світлошумові гранати, задіяли 6 одиниць БТР-80. Весь аеродром по периметру взяв під конт-

роль спецназ ЗС РФ. В українських авіаторів із зброї – стара автоматична зенітна гармата, три вантажівки, і невелика кількість автоматів. Інтервенти стріляють бойовими патронами з автоматів і кулеметів, прикриваючись цивільними людьми, яких хватають прямо на вулицях і виставляють поперед себе. Ворогів у 12 разів більше чим захисників авіабригади. На території частини чути стрілянину та вибухи, туди приїхала «швидка медична допомога». Окупанти демонтували камери відеоспостереження. Спецназу вдалося захопити командира бригади полковника Юлія Мамчура, його арештували, закували в наручники і вивезли з території авіабригади до камери гарнізонної комендатури у Севастополі. Українські офіцери авіабази заявили, що не залишать захоплену російськими військами базу, доки їх командир не повернеться. Під час штурму тілесні ушкодження отримав представник засобів масової інформації та один з українських військовослужбовців, яких з території частини забрала медична «швидка допомога». З цього дня 204-а бригада тактичної авіації Повітряних сил Збройних Сил України імені тричі героя Радянського Союзу Олександра Покришкіна перестала існувати у Севастополі.

Попри блокаду, зранку під звуки національного гімну відбулася урочиста церемонія підняття Військово-морських прапорів України на кораблях, які заблокованими знаходяться на озері Донузлав: морський тральщик «Черкаси», великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», рейдовий тральщик «Генічеськ» і великий розвідувальний корабель «Славутич» у Севастополі. Матрос Сергій Єдков передав з борту «Костянтина Ольшанського»: «Чекаємо захоплення спецназом, але ми не зможемо йому протистояти. Команда поступила обороняти корабель, але застосовувати зброю не можна - тільки палки в рукопашному бою. Ви ж самі розумієте, проти спецназу з кийками - це не варіант. У нас просто бойова тривога, щоб ми були в готовності, тому що «Вінницю» вже захопили, і «Херсон». Ми зараз в озері Донузлав застрягли. Протигази видали. Ми приготувалися, поставили бочки димові. Якщо будуть на нас штурмом йти, будемо підривати ці бочки. Нам говорили три тижні простояти, може, протримаємося. Але потрібно, щоб влада щось робила, тому, що всі на нервах, вже половина екіпажу з'їхала на берег».

Запасів продовольства на заблокованих українських кораблях в кримському озері Донузлав вистачить на 10 діб. Про це повідомив

командувач ВМС Збройних Сил України контр-адмірал Сергій Гайдук. Він розповів, що на даний момент в Криму заблоковано боєздатних кораблів ВМС рівно половина - 50%. З цієї половини 30% заблоковані в Криму, інші перебувають поза півостровом, - зазначив він.

Єдиний підводний човен Військово-Морських сил України «Запоріжжя» увійде до складу Чорноморського флоту - на підводному човні піднято Андріївський прапор, і його перебазовують в бухту Південна, де знаходиться дивізіон підводних сил ЧФ. Сьогодні в 09.30 місцевого часу на субмарині «Запоріжжя» був офіційно піднятий Андріївський прапор ВМФ РФ і човен почали готувати до виходу в море. Як заявив ЗМІ командир дивізіону підводних сил ЧФ капітан першого рангу Анатолій Варочкін, український екіпаж розділився на супротивників і прихильників служби на російському флоті. «Командир, старпом з половиною екіпажу субмарини готові служити і виконувати поставлені завдання, вони знають свій човен і продовжуватимуть на ньому службу». Члени екіпажу «Запоріжжя», які не погодилися перейти під юрисдикцію Російської Федерації і на службу на Чорноморському флоті РФ, залишили корабель і збираються передислокуватися на материкову Україну до Одеси.

Начальник Державного санітарно-епідеміологічного загону (СЕЗ) (регіонального) МО України в Криму, що дислокується в Севастополі, полковник медичної служби Костянтин Гуменюк з заступником відмовилися перейти на службу до російського флоту. Однак більшість військовослужбовців та працівників СЕЗ прийняла пропозиції представників медично-санітарної служби ЧФ РФ перейти до їх складу.

Севастопольська «самооборона» з російськими військовослужбовцями штурмує заблокований у головній бухті корабель управління ВМС України «Славутич». Підійшовши до його борту на буксирі, на корабель видерлося близько 50 осіб з зброєю та штатські з кувалдами і почали громити корабель. Лунають постріли. Екіпаж відступив з верхньої палуби і забарикадувався в корабельних приміщеннях. У 18.30 мама одного з матросів, що перебуває на кораблі «Славутич», написала в соцмережі: «на ТБ розподівають, що корабель вже захопили. Але це не так. Вони всередині, вони ще на кораблі... Мені дитина дзвонить і каже: «Мамо, ми не здаємося! Передайте всім!». Однак, після двогодинного штурму представники

«самооборони Криму» та спецпідрозділи Збройних сил РФ зрізали петлі, виламали корабельні переборки і викурили димовими шашками екіпаж з внутрішніх приміщень й він вимушений був припинити опір. В 19.10 «Славутич» був захоплений окупантами остаточно, затим його відвели буксиром і пришвартували до пристані, спустили на берег трап і замість Військово-морського прапора Збройних Сил України підняли кормовий російський Андріївський прапор. Військово-Морські сили Збройних Сил України втратили свій останній корабель у Севастопольській гавані.

Як повідомляють з борту корабля, найближчим часом очікують штурму на великому десантному кораблі «Костянтин Ольшанський», заблокованому на озері Донузлав. За повідомленням матроса Сергія Єдкова командування дозволило морякам використовувати лише кийки, користуватися зброєю вони не можуть.

Перестала існувати Севастопольська військово-морська база Військово-Морських сил України. Із більш чим сотні її офіцерів вірними присязі українського народу залишилося менше двадцяти, решта разом з своїм командиром кап. 2 рангу Р. Римарем погодилися служити на російському флоті.

Практично єдиною береговою військовою частиною у Севастополі, що зберігає вірність присязі українському народу, залишається Центр інформаційно-психологічних операцій (ЦІПО) ВМС України. Ніхто з офіцерів цього підрозділу спеціального призначення, крім однієї офіцера-жінки, не зважаючи на два загрозливих ультиматуми, не переметнувся на бік окупантів. Сьогодні ввечері офіцери частини очікують вирішального штурму. На чолі зі своїм командиром, Центр готовий стояти до кінця. Також, 80% персоналу готові до негайної евакуації та продовження своєї діяльності на материк, у разі, якщо таке рішення буде прийнято головнокомандуванням ЗС України. До ЦІПО російські окупанти вже пригнали «Тигр» і техніку для глушіння мобільного зв'язку. Українські офіцери забарикадувалися всередині будівлі і чекають штурму. Капітан 3 рангу-жінка, яка перейшла на бік окупантів, повідомила інтервентам про наявність у наших офіцерів зброї і показала всі виходи і входи до будівлі частини, розповіла про всі слабкі місця оборони і передала їм флешку з підготовленою інформацією. Російський спецназ і «самообо-

рона», маючи детальний план військової частини, готуються атакувати Центр, знаючи, що в українців є зброя.

Над Військово-морським музеєм Центрального військово-історичного музею Збройних сил України (на Михайлівській батареї в Севастополі) підняли російський прапор. Врешті, цей музей і у часи української влади важко було назвати українським Військово-морським музеєм, бо пропагував він історію не стільки флоту України, як військово-морську славу Росії. Після захоплення музею росіянами, ініціатор створення там експозиції першої оборони Севастополя 1853-1854 рр. київський бізнесмен (sic!) Олексій Шереметьєв для поповнення і розвитку експозиції російського флоту доставив з Києва чергову партію артефактів часів оборони Севастополя.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 22 березня.

З поганого:

1. Росіяни майже досягли свого - українські частини здаються. Де здаються самі, після мужнього і болісно довгого протистояння, де їх беруть силою і підлістю - як це було у Бельбеку. Чимало офіцерів і контрактників хочуть служити і далі в Збройних Силах України, але як вибратися на материк - ще питання. Ми сьогодні коротко розповідали про позицію Києва: «дотримати» війська до Генасамблеї ООН, щоб був предмет торгу за демілітаризовану зону в Криму. Однак Генасамблея пройде 27 березня. Що залишиться від наших військ до того часу - велике питання, на жаль.

2. Зі здачею частин, наших хлопців чекає ще одне коло ганьби. Як пам'ятаємо, коли в 2008 році російські агресори відітнули шматок Грузії, в грузинських військових частинах їх вразив комфорт навіть казармених приміщень. «А ось ми живемо як свині» - нарікали «переможці». Думається, всі бачили подібні відеозаписи в Інтернеті. У Криму прямо протилежна ситуація. Як розповідають самі наші військові, російські окупанти дивуються, м'яко кажучи, «скромності» обстановки в наших казармах і службових приміщеннях. І вже зовсім їх шокують розповіді, що при нестачі грошей у Міноборони наші військові за свій рахунок ремонтують казарми, скидаючись частиною свого і без того гнітюче жалюгідного грошового забезпечення. Логічний підсумок того, що 23 роки про армію в Україні ніхто й не згадував. Але, чесне слово, ніколи не думав, що буде соромно перед ворогом.

3. Командира нашої частини у Бельбеку Юлія Мамчура викрали після штурму частини російські військові. Я дуже сподіваюся, що з ним нічого не станеться. Людина зі сталеву витримкою, справжній офіцер, наш герой. Поки такі офіцери є в нашій армії, вона буде стояти. Окупанти це теж знають, тому і діють, як покидьки і терористи. Також у Бельбеку поранений наш військовослужбовець і журналіст. Я також сподіваюся, що з ними все буде добре. А одночасно помічаю, що окупанти і їхні посіпаки в Криму ведуть себе по відношенню до журналістів точно так само мерзенно, як поводитися шавки Януковича під час Майдану.

З хорошого:

1. Феєричний пук видали з неймовірними потугами браві комуністи Херсона. Стрункими шеренгами, згуртувавши ряди, вони витягли на «мітинг на підтримку референдуму про федералізацію» весь свій бойовий авангард. Вийшло аж 300 злісних бабусь-сепаратисток. Тут же проходив інший мітинг - на підтримку єдиної України. Там жителів Херсона виявилось на порядок більше - понад 3 тисячі людей. Одночасно наші прикордонники посилили контроль на кордоні між Херсонською областю та Кримом у зв'язку з інформацією про можливі провокації. На прорив до херсонських бабусь, які втрачають бойовий дух, можуть піти «російські визволителі». А тому розслаблятися явно рано.

2. Сенатор Джон Маккейн жжот. Відповідаючи на російські «відповідні санкції», написав у Твіттері: «Вважаю, що тепер моя весняна відпустка в Сибір скасовується, пакет «Газпрому» я втратив, а мій таємний рахунок у московському банку заморожений». І пообіцяв продовжити боротьбу за свободу і незалежність «України, частиною якої є Крим». Чесно кажучи, ніколи раніше не відчував особливо теплих почуттів до пана Маккейна (хоча прекрасно розумію, що від моєї симпатії йому ні холодно, ні жарко). Але зараз готовий потиснути йому руку.

3. Особисто мене сьогодні зворушила Ісландія. Вона заявила, що підтримує введення санкцій відносно Росії у зв'язку з подіями в Криму. Здавалося б: що там тієї Ісландії? У неї навіть збройних сил немає - одна берегова охорона. Не погоджуся. Одного разу, в часи «холодної війни», Ісландія за 24 години поставила Великобританію на коліна. Легко і просто. Як пам'ятаємо, тоді британці вирішили розширити рибні промисли за рахунок територіальних вод цієї країни. Ісландці скромно натякнули, що раз пішов такий балет, вони готові вийти з НАТО і дозволити СРСР розмістити на своїй території ракети. Британці швидко забралися і більше в ці ігри з ісландцями

не грали. Тому не треба недооцінювати можливостей навіть самих маленьких своїх друзів. Так нехай новий день принесе нам розуміння, що ми і наші друзі можемо більше, ніж наші вороги.

23 березня

Управління розрізненими військовослужбовцями ВМС України з захоплених військових частин та кораблів і суден ВМС України у Севастополі здійснює начальник Центру морських операцій ВМС контр-адмірал Андрій Тарасов, який після завершення далекого морського походу на фрегаті «Гетьман Сагайдачний» прибув з Одеси до Севастополя. Призначений виконувачем обов'язки начальника штабу – першого заступника командувача Військово-Морських сил України, він організував штаб ВМС України на приватній квартирі одного з офіцерів ВМС запасу, звідки збирав і готував вивід остатків ВМС ЗС України з Криму на материкову Україну. Частина особового складу ВМС, яка осталася вірною військовій присязі, розпочала передислокацію з Криму на материк.

Ряд офіцерів, мічманів і матросів тральщика «Чернігів», командир якого прийняв рішення здатися російським окупантам, ввечері 22 березня 2014 перейшли на борт великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський», який перебуває в центрі озера Донузлав і залишається вірним присязі і готується до оборони корабля.

**Контр-адмірал
Андрій Тарасов**

Рада національної безпеки та оборони України доручила Службі безпеки України підготувати заходи щодо виявлення діяльності іноземних спецслужб в Україні. Про це на брифінгу в середу заявив секретар РНБО Андрій Парубій: «Службі безпеки України з метою забезпечення безпеки життя, прав та інтересів громадян України, а також забезпечення суверенітету та територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів України доручено терміново підготувати та реалізувати комплекс заходів антитерористичного та контррозвідувального характеру, спрямованих на виявлення та локалізацію розвідувально-підривної діяльності іноземних спецслужб на території України».

Україна вимагає звільнити з полону командира військової частини у Бельбеку полковника Юлія Мамчура та припинити провокації з боку Збройних сил Росії, заявив виконувач обов'язків Президента України, голова Верховної Ради Олександр Турчинов. За словами Турчинова, окупаційний контингент Російської Федерації, що перебуває в Криму, продовжує провокації, шантаж, залякування, викрадення українських громадян та військових, які несуть свою службу на території півострова. «Сьогодні вночі було викрадено справжнього офіцера, патріота, полковника Мамчура», - сказав він. В.о. президента також наголосив, що українська влада вимагає негайно звільнити полковника і припинити провокації та спроби захоплення українських військових частин. «Ми вимагаємо зупинити агресію проти України та наших громадян», - сказав він. У зв'язку із повторенням викрадень українських військових, що відбулось після попереднього звільнення заручників, Турчинов дав наказ відповідним службам розпочати комплекс заходів належного реагування.

На озері Донузлав в Криму остаються під українськими прапорами і обороняються від російських десантників великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», морський тральщик «Черкаси» і рейдовий тральщик «Генічеськ». Це останні ще не захоплені кораблі Військово-Морських сил України.

Морський тральщик «Черкаси» зробив чергову спробу прорвати блокаду на озері Донузлав. Корабель спробував пройти між двома раніше затопленими російськими кораблями. «Черкасам» це майже вдалося, однак з моря до них підійшов російський буксир і вдарив тральщика у борт. Після удару носова частина «Черкас» опинилася на міліні. З міліни йому вдалося знятися самостійно. Екіпаж тральщика має намір і далі робити спроби прорватися крізь блокаду. До екіпажу непокірного тральщика «Черкаси» приєдналися троє моряків з тральщика «Чернігів», який напередодні здався росіянам.

У 13-у фотограмметричному центрі ЗС України відбувся ритуал підйому Державного прапора України. Під звуки Державного гімну України жовто-блакитний стяг піднято на флагштоку, який встановлений на плацу частини. У зв'язку з оголошеним трауром у військовому колективі по загиблому при штурмі частини бандитами Аксьонова прапорщику Сергію Кокуріну, на прапорі України пов'язана траурна стрічка.

Кримськотатарські активісти заявили про намір відновити національно-визвольний рух кримських татар. Про це повідомив голова робочої групи з резолюцій жалобних мітингів кримських татар Недім Халілов. За його словами, основною метою такого руху є відновлення національної державності кримськотатарського народу перерваної в 1783 році.

Олена Соколан: «Ми, українці Криму, переживем. Ми переживем зраду і пювки від тих, хто називається державою російською і українською. Від тих, хто називається визволителями і командирами. Але ми ніколи цього не забудемо. Ми - коли наші серця і душі поскублять до крайньої точки - станемо іншими. Один на один із власними вчинками, які сьогодні змушують нас боятися за своє життя, або втоптуватися у лайно. Один на один із власною совістю, яка змушує нас обирати між умовною тишею і зрадою. І коли ви кажете, що дивитися на нас, знайте - це МИ дивимося на вас. На кожен ваш крок під лінзою мікроскопу. І коли ви будете судити нас, знайте - це МИ судимо вас. Без шансу на полегшення покарання і розуміння. Вам не вдасться зламати всіх. А ті з нас, хто вийде з цього пекла, правда, стануть основою Нової Української держави. Дивіться на нас, і бійтеся нашого терпіння, бо воно змете вас, і ніколи ніхто про вас не згадає, навіть словом ганьби! Слава Україні! Бережи нас Бог!».

У Криму викрадений заступник командувача Військово-Морських сил ЗС України з берегової оборони - начальник управління військ берегової і територіальної оборони Криму генерал-майор Ігор Воронченко. Запрошений російськими військовими для переговорів на КПП своєї військової частини, по-зрадницьки був захоплений російським спецназом, взятий у наручники, на голову наділи мішок і заштовхали у автомобіль. Генерал-майор Ігор Воронченко після викрадення російськими окупантами був заарештований з утримуванням під вартою тому, що взяв під контроль усі українські берегові війська в Криму, які залишилися вірними української присяги, об'єднував їх і готував їх до спільних дій.

Посеред захопленої Академії ВМС України, перетвореної в Чорноморське вище військово-морське училище імені П.С. Нахімова ВМФ РФ, гордо стоїть і не здається Військово-морський ліцей ВМС *України, юні ліцеїсти* якого відмовилися опускати український прапор. Загарбники Академії ВМС погрожують ліцеїстам зняти український

прапор з флагштоку ліцею силоміць за два дні, а сам заклад перепрофілювати у російський президентський кадетський корпус. Двадцять два учні з 99 вже влаштувалися в інші ліцеї України. Але більшість – кримчани. Сьогодні в ліцеї відбулися збори. Російські окупанти агітували ліцеїстів бути з ними, але вони не пристали на пропозицію.

Російські окупаційні війська в Криму отримали команду з Москви «очистити» півострів від осередків опору українських військ до 25 березня. Одночасно в Сімферополі за безпосередньої участі представників ФСБ РФ формуються спецгрупи для відправки в міста східних областей України для дестабілізації ситуації. Основний контингент спецгруп - колишні співробітники МВС України в Криму, що перейшли на бік Росії.

Слідом за «Черкасами» здійснив спробу прориву через барикаду на вході в озеро Донузлав рейдовий тральщик «Генічеськ» під командуванням старшого мічмана Олександра Бойчука. З боку моря йому

курс перекрив морський буксир ЧФ РФ, який загородив вузький прохід і за допомогою двох брандспойтів створював водноповітряну завісу на шляху кораблів ЧФ

2014. Заблокований вихід в море з озера Донузлав

РФ, які стоять на вході в бухту Донузлав з боку моря, прозвучало кілька попереджувальних пострілів з автоматичної зброї. Під час прориву до краю мола на автомобілі КАМАЗ під'їхав підрозділ озброєних снайперськими гвинтівками людей у російській військовій формі без розпізнавальних знаків.

23 березня 2014 р. у Севастополі російськими окупантами захоплений Центр інформаційно-психологічних операцій Військово-Морських сил України. Під час штурму на території частини був захоплений і арештований командир Центру інформаційно-психологічних

операцій ВМС України капітан 2 рангу Дем'яненко В.М. Командування департаменту Міністерства оборони України, у складі якого знаходиться Центр, вимагає негайно звільнити капітана 2 рангу В. Дем'яненка. Керівництво департаменту Міноборони України висловлює здивування з приводу практичної реалізації заяв вищого керівництва Російської Федерації, в першу чергу президента Путіна В.В. та міністра оборони генерала армії Шойгу С.К., щодо якихось їхніх гарантій безпеки особовому складу Збройних Сил України та членам їх сімей в Автономній республіці Крим. Оскільки ці обіцянки в реальності виявляються чистою брехнею.

Українські морські піхотинці з Феодосії завантажили зброю і боеприпаси в машини і чекають наказу про виїзд з Криму на материкову Україну. Російські окупанти ж вимагають залишити всю зброю у військовій частині і продовжують блокувати військову частину. Морські піхотинці ВМС України заявили агресорам, що поїдуть лише з вантажівками і на БТРах з Державним прапором України і Бойовим прапором свого батальйону. Якщо ж до наказу про виїзд хтось незаконно спробує проникнути на територію частини – відкриють вогонь на ураження.

У зв'язку з захопленням росіянами українських військовослужбовців в Криму, та не бажанням самопроголошеної кримської влади йти на будь який контакт, Українська національна енергетична компанія «Укренерго» знизилася обсяг поставляється в Крим електроенергії на 50%. Половина півострова, у тому числі Сімферополь і Ялта, залишилися без електроенергії. В Криму зчинилася паніка. Після обіду Україна електропостачання Криму відновила.

Російські військові стягують додаткові сили до батальйону української морської піхоти у Феодосії, морпіхи ж готуються до відбиття імовірного штурму. Під їхню базу підїхали кілька вантажівок, позиції навколо частини зайняли російські БТРИ. 21-го березня командир батальйону підполковник Дмитро Делятицький вів переговори з окупантами про можливість виїзду з Криму зі штатним озброєнням, але російські військові на це не погодилися. Відтоді морпіхи й чекають штурму. Сьогодні над батальйоном морської піхоти у Феодосії здійнялися в небо вітчизняний прапор на жовто-блакитних кульках. Напередодні українські морські піхотинці в окупованому Криму зшили найбільший національний стяг, щоби ним висловити своє ставлення до подій, які відбуваються на території автономії. Вояки

прив'язали синьо-жовтий прапор до кульок та випустили в небо над гарнізоном. Українські моряки наголошують: й надалі залишаються вірні присязі й українському народу.

Другий тиждень поспіль по кримському і севастопольському телебаченню і проводовому радіо щогодини транслюють кліп «Русские идут» у виконанні Жанни Бичевської: російська армія для спасіння росіян тягне в Крим важке озброєння і ракети. Відеокліпом намагаються вселити страх у севастопольців і кримчан та посіяти паніку в рядах українського флоту і силових структур, які ще остаються вірними українській державі.

Командир тактичної групи «Крим» генерал-майор Олег Струцинський повідомив, що «Переважна частина військовослужбовців його

Блокування військових частин ВМС України

з'єднання залишається вірною присязі українському народу. Військовослужбовці знаходяться на своїх місцях і виконують службові обов'язки. Переговорів з росій-

ськими загарбниками ми не вели і, відповідно, ніяких пропозицій не приймали». Він також уточнив, що у складі з'єднання проходить службу чимало представників кримськотатарського народу, які здаватися не збираються. Офіцери і контрактники ТГ «Крим», які залишаються вірними присязі, чекають від командування і уряду рішень на їх подальші дії, які готові виконати.

У Будинку офіцерів Чорноморського флоту під керівництвом заступника міністра оборони Російської Федерації генерала армії Дмитра Булгакова та у присутності Головнокомандувача ВМФ Росії адмірала Віктора Чіркова відбулася зустріч командного складу Чорноморського флоту з військовослужбовцями Військово-Морських сил України, які висловили бажання продовжити службу у Збройних силах

Російської Федерації. На зустріч також прибули керівники відомств Міністерства оборони РФ. Генерал армії Булгаков, визначивши для присутніх план заходу, надав слово командувачу Чорноморським флотом віце-адміралу Олександрові Вітко. Зал був майже повністю заповнений перебіжчиками. Перед офіційною доповіддю О.Вітко звернувся до військовослужбовців: «Заходячи до зали, я побачив деяку невпевненість військовослужбовців української сторони. Хоч сказати, що основа нашої політики і подальшої взаємодії будується на найкращих взаєминах, з урахуванням спокійного, планомірного введення військових частин України до складу Російської Федерації. Роботи нас чекає дуже багато. І полягає вона в захисті рубежів Росії. Свою доповідь віце-адмірал Вітко почав з читки наказу командувача Південним військовим округом № 115 від 21 березня, який свідчить, що з цього числа Військово-Морські сили України, що дислокуються на території федерального округу Росії Крим, зокрема на території міста Севастополя, який має статус федерального значення, перестали існувати як цілісне об'єднання. При цьому з'єднання та військові частини, кораблі, що дислокуються в Криму, інтегруються до складу Чорноморського флоту РФ. Заходи інтеграції будуть проведені в два етапи: на першому етапі, до 30 березня, - прийом до складу Чорноморського флоту органами військового управління з'єднань військових частин і організацій. А також проведення в частинах інвентаризації в цілях визначення надалі призначення прийнятого майна. На другому етапі, з 31 березня по 1 липня, - завершення заходів інвентаризації та приведення організаційно-штатної структури флоту у відповідність з обсягом і характером виконуваних завдань. На першому етапі інтегровані військові частини України будуть включені в структуру флоту по призначенню. При цьому ми також не міняємо їх найменування, склад і чисельність. Як приклад, корабельний склад ВМСУ включений у відповідні корабельні з'єднання Чорноморського флоту з урахуванням його призначення. Тимчасові обов'язки по командуванню інтегрованими з'єднаннями і частинами покладені на посадових осіб військовослужбовців даних частин моїм наказом. Для тих військовослужбовців, хто бажає продовжити службу в частинах Російської Федерації, встановленим порядком буде оформлено громадянство Російської Федерації, підписаний контракт про проходження військової служби. Військовослужбовці, які не бажають продовжити службу в Російській Федерації, повинні бути виключені зі списків частини і спрямовані у створені тимчасові пункти для їх відправки та членів їх сімей на територію України. Звертаю увагу на те, що особливість

нашої роботи на даному етапі полягає в тому, що ми не повинні образити нікого. Ні тих, хто залишається служити Росії, ні тих, хто убуває за територію Криму. На закінчення командувач флотом зазначив, що надалі організаційна структура Чорноморського флоту буде оптимізована як за рахунок створення нових структур, так і за рахунок інтегрованого складу флоту України. До 1 липня в складі флоту планується створити Кримську військово-морську базу, посилити частини берегових сил, морську авіацію, частини матеріально-технічного забезпечення, а також збільшити кількість медичних установ. Таким чином, флот може вирішувати питання щодо подальшого призначенню... З усіх питань, які цікавили військовослужбовців української сторони, кадрові офіцери, начальники служб Чорноморського флоту дали повноцінні роз'яснювальні відповіді у своїх доповідях. Начальник відділу кадрів ЧФ капітан 1 рангу Андрій Мясоедов оголосив підписаний Президентом РФ Указ № 164 від 20 березня 2014 року, згідно з яким визнаються дійсними надання оригіналів документів про проходження служби у Збройних силах України, військові звання. Тобто проходження служби військовослужбовцями в Україні прирівнюється до проходження служби у Збройних Силах Російської Федерації з відповідними пільгами. Офі

цер звернув особливу увагу командирів частин на питання збереження документів військовослужбовців, особливо тих, хто залишається проходити службу у військах РФ. Затим виступили начальник організаційно-мобілізаційного управління Чорноморського флоту капітан 1 рангу Олександр Анікін;

Командування сил окупації Криму, у центрі – міністр оборони РФ С. Шойгу, перший зліва – командувач ЧФ віце-адмірал О. Вітко

заступник командувача ЧФ з фінансово-економічної роботи, начальник фінансового управління флоту Сергій Нікітін; помічник командувача Чорноморським флотом з правової роботи, начальник юридичної служби флоту полковник юстиції Іван Зровка; заступник командувача з матеріально-технічного забезпечення капітан 1 рангу Андрій Шишкін; заступник командувача ЧФ по роботі з особовим

складом контр-адмірал Юрій Ореховський. Останній зазначив, що на виховні структури покладені завдання з морально-психологічного забезпечення військовослужбовців, підтримання дисципліни і правопорядку. Також звернув увагу, що всі інтегровані частини будуть забезпечуватися російської періодичною пресою, найперше газетами «Красная звезда» і «Флаг Родины». Офіцер подякував присутнім за витримку і холоднокровність, завдяки чому не було допущено кровопролиття, побажав успішного виконання нових завдань, благополуччя родинам. Мабуть, найактивнішою частиною зустрічі став момент запитань і відповідей. Генерал армії Дмитро Булгаков особисто відповідав на всі хвилюючі українських офіцерів проблеми. Зокрема, присутніх найбільше цікавили питання:

- Що робити тим військовослужбовцям, чії документи, особисті справи, військові квитки були спалені командуванням українських частин? - У Міністерстві оборони прийнято рішення: кожен бажаючий служити Росії буде прийматися на службу, - відповів генерал армії. - Тих, у кого особова справа була знищена, будемо відновлювати покроково документально: починаючи з дипломів, інших наявних на руках документів, довідок, паперів.

- Що робити тим, хто не бажає більше служити ніяким збройним силам? - Кожному командирі частини надано право звільняти військовослужбовців за умовами невиконання контракту. Всіх інших військовослужбовців, кого командир не має права звільнити, просимо комплектувати документи, щоб направити в розпорядження вищого командування, якому підпорядковувалося їх начальство. З півострова Крим вас повинні направити в розпорядження генерального штабу ЗС України, а там вирішуватимуть подальше призначення і порядок проходження служби або звільнення.

На закінчення зустрічі генерал армії Булгаков сказав: «Ще раз хочу повернутися до того, що ми з вами вже визначилися, і ви зробили свій вибір. Перше, що я б попросив: всі командири частин, які є сьогодні, якнайшвидше представили і здали штати. Щоб якнайшвидше нам видати директиву Генерального штабу і створити нові штати Чорноморського флоту для подальшої роботи. Виходячи з цього я вимагаю від командування Південного військового округу та Чорноморського флоту: перша - до 26 березня спланувати і провести збір з усіх напрямків діяльності, починаючи з вивчення діловодства, з обліку особового складу, озброєння, військової техніки, інших матеріальних засобів, з бойової готовності, по службі військ, з організації життєдіяльності військ та інші. На зборі прошу і вима-

гаю довести і поширити всі керівні документи, що визначають життєдіяльність військових частин».

Дмитро Тимчук. Керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 23 березня.

З поганого:

1. Викрадення командирів наших частин у Криму стало нормою. Окупанти це цинічно називають «арештом». Але ні російські військові, ні так звана «кримська самооборона» не мають зовсім ніяких юридичних прав (до речі, навіть за законодавством Росії) заарештовувати кого б то не було. Це по будь-яким міжнародним мірками - викрадення людей, це є злочин, визнаний будь-якою країною світу. Більшу частину «заарештованих» містять і допитують в комендатурі Чорноморського флоту Росії в Севастополі. Це сьогодні - гестапо на півострові. Російські військові дивовижно активно виконують роль терористів і таємної поліції. До слова, ці підлі створіння сьогодні взялися залякувати викраденнями тих наших військових, які ще не припинили опір. Зокрема, про такі загрози повідомили з Феодосії. Загалом-то, росіяни і їх шавки тільки так і вміють діяти: або йти на штурм під прикриттям жінок, або викрадати своїх супротивників, яких не ніяк не виходить зламати у відкритому протистоянні.

2. З'явилася чергова дата, до якої росіяни зібралися очистити Крим від наших військ - 25 березня. Ми вважаємо, в Кремлі також враховують, що 27 березня - засідання Генасамблеї ООН, і жадають до того часу бути повноцінними господарями півострова. Плюс добу «ефрейторський зазор». Як відомо, це не перший випадок, коли Москва ставить часові рамки. Першою датою було 16 березня - до клоунади під назвою «референдум» у Криму. Затія провалилася. Потім 21 березня. Наші знову вистояли. Дивлячись на те, що діється в останні дні навколо наших частин, нинішній термін може бути реальним. Але не факт - аж надто багато сюрпризів підносять наші моряки агресору.

З хорошого:

1. Путін так поспішав відрубати Крим, що перемудрив. Українські юристи почали висловлювати здивування ситуацією: своїм указом президент РФ визнав «незалежність» Криму (включити до складу РФ можна тільки незалежну державу). Тоді як кримські сепаратисти чекали відразу свого включення до складу Росії. Але от невдача: за незалежність АРК, яку «визнала» Росія, під час так званого «референдуму» в Криму ніхто не голосував - таке питання просто не ви-

носилося. У бюлетенях було питання про входження до складу РФ, але формально це зовсім інша тема, ніж незалежність. Так що влаштований Москвою «референдум» юридично виявився повною туфтою. По розуму потрібно було спочатку проводити референдум за незалежність, а потім вже голосувати за входження до складу РФ. Зрозуміло, що для самого Путіна такі серйозні юридичні проколи нічого не означають. Але для будь-якої нормальної країни це - ще один факт волаючого нехтування всіх норм права у випадку з путінської авантюрою.

2. Наші прикордонники стали відловлювати пачками російських вояк, подорожуючих з РФ до Криму як на курорт. Сьогодні прикордонники Донецького загону в пункті пропуску «Іловайськ» відловили сімох таких курортників. Вони виявилися російськими морськими піхотинцями. Одночасно Держприкордонслужба, МВС і СБУ посилила заходи прикордонного контролю громадян, які слідують з Криму. Крок абсолютно правильний і своєчасний: Крим сьогодні - джерело зарази, яка прагне розповзтися на весь Південний Схід України. Там потрібні санітари на кордонах і повна ізоляція. Цих створинь з тераріуму не можна випускати ні в якому разі.

3. Сьогодні під час паноптикуму сепаратистів у Донецьку стався кумедний випадок. Коли ця шушваль намагалася начепити над будівлею Донецької міськради російський прапор, сепаратисти раптом заходилися гамселити один одного. Виявилось, представники партії «Російський блок» не хотіли пропускати до сцени біля пам'ятника Леніна прихильників сепаратистського донецького вожачка Павла Губарева. Відповідно, спалахнула суперечка, хто більший любитель Росії та більше гідний лизати черевки Володимиру Володимировичу. Що ж, павуки в банці почали жерти один одного. Це гарна прикмета.

24 березня

Вночі територію 1-го Окремого батальйону морської піхоти у Феодосії захопили російські війська. В той час у батальйоні знаходилася невелика кількість особового складу: посилений підрозділ морських піхотинців (порядку 30 чол.) і чергові підрозділи, більшість особового складу, в основному мешканці Криму, були відпущені по квартирах. Росіяни це бачили, тому в ніч з 23 на 24 березня російські військовослужбовці вчинили штурм частини, під час якого використовували світло-шу-мові гранати і автоматичну зброю. У штурмі брали участь близько 50 осіб спецназу російського ГРУ ГШ, 200 чоловік десантників, 2 вертольоти і три БТР. Внутрішні і службові

приміщення морських піхотинців під час штурму були розгромлені. Велася стрілянина, морпіхи вступили в рукопашний бій. До ранку українські морські піхотинці були всі захоплені, їх руки пов'язали шнурками та ременями, у такому стані погрузили у вантажні автомобілі і вивезли з території частини. Жертв немає, вогнепальних поранень - теж. В'їзди на територію частини були блоковані російськими БТРами і десантниками. Командир батальйону морської піхоти підполковник Дмитро Делятицький та його заступник по роботі з особовим складом майор Ростислав Ломтев під час штурму і бою були захоплені і вертольотом РФ вивезені в невідомому напрямку. Після захоплення батальйону українських морських піхотинців російські спец-

24.03.2014. Феодосія. Кінець флотського братерства: захоплені російськими десантниками морські піхотинці ВМС України

назівці вчинили мародерство і погром службових і житлових приміщень, підняли над частиною російський прапор, а Державний прапор України зірвали і спалили – таке варварство дозволяють собі лише ісламські фундаменталісти.

Більшість членів екіпажу великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський» перейшла на сторону Росії, однак корабель залишається українським. Близько 14:40 до борту «Костянтина Ольшанського» підійшли шлюпки та буксир РФ і з борту «Ольшанського» зійшла на берег більшість моряків його екіпажу. За словами командира корабля капітана 3 рангу Дмитра Коваленка, на борту залишилися 20 моряків, які твердо будуть стояти за Україну. Це кілька офіцерів і матросів-мотористів. Для відбиття штурму цих людей явно не достатньо, крім того, на кораблі не осталося швартової команди.

На кримському перешийку окупаційні сили додатково розгорнули артилерійські системи. Цього разу в землю врили значно потужніші артбатареї з 152-мм гаубиць Мста-Б, які призначені для знищення

артилерійських і мінометних батареї, танків і інших броньованих технічних засобів, знищення польових фортифікаційних і інших оборонних споруд, живої сили і вогневих засобів противника. А поряд видніються раніше розгорнуті артилерійські батареї 122-мм гаубиць Д-30 з дальністю стрільби понад 15 кілометрів.

2014, березень. Батарея 122-мм гаубиць Д-30 збройних сил РФ на Турецькому валу направлена в сторону Херсонської області

Рада національної безпеки і оборони України доручила Міністерству оборони провести передислокацію військових підрозділів, що знаходяться в Криму, на материк. Про це на погоджувальній раді повідомив в.о. Президента України, голова Верховної Ради Олександр Турчинов. «Рада Національної безпеки та оборони прийняла рішення щодо доручення Міністерству оборони провести передислокацію військових частин, які знаходяться в Автономній Республіці Крим на материкову Україну», заявив він.

Після захоплення Центру радіоелектронної розвідки ВМС України у Севастополі, за два дні окупації російські військовослужбовці та козаки з допомогою сокир повністю знищили всю апаратуру центру, в тому числі всі радіоприймачі, комп'ютери і навіть настільні лампи. Між іншим не зважили, що 90 % особового складу центру разом з його командиром Є. Васіним зрадили присязі українському народу і підписали контракт з вандалами.

Марія Васильєва: «А давайте всі трохи заспокоїмося. Розумію злість і роздратування всіх, хто зараз кричить «Тенюха на палю»! Але давайте чесно: хто займе його місце? Тітка з Фейсбук? Тенюх наха-

мив в ефірі підлеглому? Це не тому, що він поганий міністр, це тому, що він - поганий політик. І він спілкувався так, як спілкуються всі начальники з підлеглими в армії і на флоті. Я знаю, працювала у військовій ТРК і бачила таке сто разів. Там це нормально, це не інститут шляхетних дівчат, це - армія. Я б сказала інше, але я не міністр оборони. А він там сказав і дещо важливе: наприклад, те, що наказ є і цей наказ - триматися. Навіть з палицями, навіть без стабільного підвезення продуктів, це війна, братці, що поробиш. А на Майдані що було крім палиць і щитів з фанери? Але там же ніхто не кричав: «Турчинов, дайте нам наказ відступити». А там були цивільні, і навіть зовсім діти. І ще там стріляли і аж ніяк не в повітря. Звичайно, ми всі переживаємо за наших військових, але давайте не істерити. Можна вимагати відставки Тенюха і пікетувати будинок Яценюка, можна скинути нафіг весь уряд. Але що тоді? Як тоді утримати країну від розвалу і появи «зелених чоловічків» на південному сході? Кому ми допомагаємо, розхитуючи цей тимчасовий уряд? Ага, правильно, тому, хто з нами воює. Так, вони запізнюються і не всі встигають, але не треба в провальній ситуації чекати негайних успіхів. Контролювати треба, істерити - ні.

Чергова спроба російських військових захопити тральщик «Черкаси» на озері Донузлав провалилася. Вранці російські десантники разом з «кримською самообороною» намагалися за допомогою швидких катерів підійти до корабля та висадитись на нього. «Черкаси», вміло маневруючи у вузькому фарватері, не дали їм цього зробити. Українські моряки, щоб завадити катерам противника наблизитися, у відповідь на їх використання вибухових пристроїв, також кидали у воду вибухові пакети. Коли спроба захоплення провалилася, російські командири віддали наказ кораблю «Кіровоград», який здався раніше, йти на захоплення «Черкас», та задіяти його не вдалося із-за відсутності екіпажу.

Вночі росіяни провели операцію по остаточному перекриттю всіх можливостей виходу з озера Донузлав в Чорне море. Для цього поряд з затопленим «Очаковом», вони затопили ще одне малогабаритне судно як раз в тій ширині фарватеру, де намагалися пройти «Черкаси» та «Генічеськ». «Тепер вихід у море з озера став остаточно неможливим. Єдиний варіант – це відтягти ці два затоплених катери. Але на це у нас самих не вистачить потужності», - по телефону розказав матрос Гутник. На питання про те, що росіянам не здався ще корабель «Костянтин Ольшанський», який також сто-

їть в Донузлаві і чи вистачило б в нього потужності для допомоги, Гутник відповів: «Теоретично зміг би. Ми контактуємо, але вони нічого не роблять». Олександр також розповів, що деякі офіцери на «Ольшанському» нібито готові здаватися, тому й не допомагають «Черкасам». «А ще там була зроблена диверсія своїми же – залили солярку у цистерни з прісною водою, тобто вода отруєна дизпаливом, її не можна використовувати у приготуванні їжі, - сказав Гутник. - Таким чином вони просто скоротили собі строк і збираються, на скільки я розумію, здаватися. Або чекають на напад. Однак я знаю, що там багато людей, які готові стояти до кінця», - додав він.

Міністр оборони Російської Федерації генерал армії Сергій Шойгу призначив зрадившого Військово-Морські сили і народ України контр-адмірала Дениса Березовського заступником командувача Чорноморським флотом Російської Федерації. Шойгу вручив Березовському особистий номер російського військовослужбовця.

На березі озера Донузлав біля смт Новоозерне постійно чергує група підтримки українських моряків з родин військових моряків заблокованих посеред озера кораблів ВМС України та місцевих мешканців - патріотів України. Вони встановили на високому березі озера Державний прапор України і гукають морякам гасла підтримки та бажають їм сил триматися і не здаватися окупантам.

Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун заявив, що «ядерні держави порушили зобов'язання перед Україною». Генсек ООН пан Гі Мун застеріг від використання кризи в Україні як приводу для прагнення отримати атомну зброю. Про це він сказав на початку саміту з атомної безпеки, який відбувається з 24 по 25 березня у Гаазі, повідомляє інформаційне агентство AFP. «У випадку України гарантії безпеки були основоположною умовою її приєднання до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї», - заявив Пан Гі Мун. За словами генсека ООН, надійність безпекових гарантій, наданих Україні Будапештським меморандумом, «серйозно підірвана» нинішніми подіями у Криму. Наслідки конфлікту довкола Криму як для національної безпеки України, так і для національних нормативних документів щодо нерозповсюдження атомної зброї, на думку Пан Гі Муна, є глибинними. «Однак це не може слугувати виправданням прагнень до атомної зброї, котрі би лише збільшили невпевненість та ізоляцію», - додав він. Гарантії безпеки ядерних держав стосов-

но країн, котрі не мають атомної зброї, мають бути дотримані, закликав генсек ООН. Ці гарантії мають бути «зобов'язальними та недвозначними... Ми разом маємо подбати про те, аби атомна зброя сприймалася як ноша, а не як сила», - зазначив пан Гі Мун.

Російські десантники абордажною атакою з двох бортів зломали опір невеликого, проте сміливого, екіпажу українського рейдового тральщика «Генічеськ». Захоплення відбувалося вранці, над озером стояв сильний туман. До тральщика тихо підійшов ворожий катер, екіпаж не встигнув витягнути якір, бо в тумані запізно його побачили, а радіолокаційної станції не було. Російський спецназ заскочив на борт, до невеличкого екіпажу почали використовувати грубу фізичну силу. Більше за все постраждали ті, хто намагався дати відсіч, і командир тральщика старший мічман Олександр Бойчук. Після цього всіх, навіть тих, хто відпочивав у кубриках після нічної вахти, викинули на верхню палубу, поклали обличчям вниз і били ногами. Розправившись з екіпажем таким чином, за наказом російського командування тральщик відбуксировували до пристані, там його пришвартували, а моряків зсадили на берег. Всіх, крім командира, якого взялися допитувати російські офіцери.

Російські загарбники захопили великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський». О 17.00 до корабля з правого борту підійшов буксир U831«Ковель» вже з Андріївським прапором на щоглі, бо днями раніше здався російському флоту. «Ольшанський» стояв вже без ходу, закрився димовими завісами. З криком «Здавайтеся!» російські спецназівці почали спершу закидати на корабель світошумові гранати, та стріляти з автоматів. Екіпаж, 21 чоловік, за наказом командира корабля відступив з палуби і закрився всередині кают. На корабель вдерлося близько 200 штурмовиків. В 17.50 екіпаж захопили, моряків вивели на верхню палубу. 18.07. українських офіцерів вивели на корму корабля. Коли окупанти взялися спускати з гафеля корабля Військово-морський прапор України 10 моряків екіпажу заспівали Гімн України. На березі мешканці селища спостерігали за штурмом корабля і кричали українським морякам: «Ольшанський», ви герої!», «Слава Україні! Героям Слава!». Передбачаючи штурм корабля і усвідомлюючи, що корабель не відстояти, команда великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський» зіпсувала пост енергоживучості та електроніку судна. Корабель самостійно дати хід вже не міг. Тому росіянам вдалося швидко заскочити на нього і затим притягти захоплений «Ольшанський» в

базу вже буксиром. Команду корабля, у тому числі командира Дмитра Коваленка, доставили до Сімферополя.

Військова частина А3835 у Бахчисараї захоплена росіянами без єдиного пострілу, українські військові вирішують, залишатися їм у ВМС України чи переходити на сторону Росії. Заступник командира частини Володимир Докучаєв прокоментував ситуацію так: «Ніякого рішення з боку нашого міністерства і президента не дочекалися, тому відбулося захоплення частини. Зараз офіцери визначаються хто, куди буде йти й з ким, - сказав він. - Захоплення було ще до вихідних. Тому, що в нас дозволу на застосування зброї не було, у нас його ніхто не застосовував і застосовувати не збирався, хоч міністр оборони кричить, що він дав наказ. Який наказ? По людях стріляти, які без зброї?» - додав він. За його словами, під час «штурму» зібрався натовп. «Щоб не було потерпілих, ми після проведення переговорів виконали ті умови, які були нам висунуті. Умови – здати зброю й дати можливість людям визначитися, хто хоче виїхати служити на територію України, а хто прагне залишитися. Треба документально оформити, щоб вони могли оформити службу, - пояснив він. - Ми стояли-стояли, і все виявилось даремно. Уся ваша допомога, яку ви надавали, яку надавали українці нам, усе виявилось даремно через нездатність нашого керівництва прийняти адекватні рішення, - сказав Докучаєв. - Люди були готові, і хотіли вийти, якщо б дали такий наказ і можливість, але все закінчилося жалюгідно», - виправдовував зраду цей офіцер.

Російські окупанти збираються штурмувати морський тральщик «Черкаси», не виключено використання ними зброї, - повідомив старший мінер артилерійської мінно-торпедної бойової частини корабля старший матрос Олександр Гутник, який посилається на слова колег з напередодні захопленого тральщика «Генічеськ»: «Захопленим морякам росіяни обіцяли сьогодні штурмувати «Черкаси» і застосовувати до його екіпажу грубу фізичну силу, навіть до використання зброї. За їхніми словами, цей екіпаж найбільш знахабнілий, який дуже пожалкує, якщо буде чинити спротив». Ми продовжуємо стояти в озері Донузлав, на якорі, чекаємо на накази, завершив розповідь Гутник.

Дмитро Тимчук, керівник групи «Інформаційний Опір».

Брати і сестри! За підсумками 24 березня.

З поганого:

1. Загроза вторгнення Росії на наш південний схід зберігається і дуже висока. Сьогодні це констатував РНБОУ. Я не знаю, що гірше - те, що Путін не відмовляється від своїх планів, або те, що РНБОУ з настільки превеликим запізненням робить якісь рухи тіла в ситуації, коли кожен день, якщо не щогодини, - на вагу золота. До слова, рішення РНБОУ про виведення українських військ з Криму - саме з цієї опери. Якби воно було прийнято днів 10 назад - ми б дозволили нашим військовим вийти з честю з Криму, в повному складі і з розгорнутими прапорами. Зараз, дай Бог, вивести кілька сотень військовослужбовців. І то - скоріше у вигляді втечі. Ясно одне: з РНБОУ треба щось вирішувати. Я розумію, що його керівництву потрібно час для того, щоб увійти в курс справи - для них це абсолютно нова сфера. Але їй слід стати більш відкритими для аналітиків, їх у країні вистачає. На себе я не натякаю - я лише сторожовий пес прозорості у сфері національної безпеки. Але є реальні локомотиви і генератори ідей. Вони під рукою - в країні купа аналітичних центрів. Зрозуміло, що 95% там - теж дармоїди, але 5% - це мізки, готові працювати для Батьківщини. Використовуйте їх.

2. З 9 травня в РФ набуває чинності закон, згідно з яким за публічні заклики до порушення територіальної цілісності РФ - до 3 років в'язниці. Цей закон Путін, зрозуміло, поширить і на вкрадений ним Крим. Враховуючи, що за даними соціопитувань (а ним віриться більше, ніж кримському «референдуму»), не менше 60% жителів Криму не хотіли приєднання до Росії, ситуація для них буде дуже непростою. З іншого боку, це чудовий урок Україні. Розсунути наших сепаратистів по тюрмах було б хорошим рішенням проблеми на багато десятиліть вперед. І виправдовуватися не треба: можемо всього лише повторити досвід настільки улюбленої цими сепаратистами Росії. Сподіваюся, Верховна Рада України не буде тут тупити, як вона це вміє, і якомога швидше візьме цей досвід на озброєння.

3. Мене до сліз розчулив виступ лідера фракції партії Регіонів Єфремова, який фактично озвучив ультиматум Росії на адресу України, видавши його за «пропозиції» своєї політичної сили. А коли йому вказали на цей сумний факт, тут же фальшиво зобразив обурення в стилі дешевого актора студії «Притулок»: так не може бути такого, треба ж, який збіг! Я розумію, що такі політики готові грати за пляшку пива в найдешевших і збочених чудо-блокбастерах, зрежисованих Кремлем. Я також розумію, що деякі з цих ультимативних пропозицій дійсно відповідають духу часу. Але наскільки вони потрібні Україні, - вирішать самі українці без всяких ультимативів з боку Великого Брата. А панів типу Єфремова потрібно не-

гайно брати за ґудзик на піджачку, і ласкаво заглядаючи в очі, тихо запитувати: на чий млин воду лете, пан хороший? Я взагалі за плюралізм і демократію, але нечисть все ж треба вичищати. Не для того був Майдан, щоб наші долі сьогодні в парламенті вирішували актори, які смикає за мотузочки Путін.

З хорошого:

1. Кремль несподівано став милим і пухнастим, і донезмоги згідливим. Прем'єр РФ Медведєв раптом заявив, що «Росія готова на прямі переговори з Україною». Причина - в тому, що Київ може відключити Криму воду, електроенергію та газ. Сволота в Кремлі сидить, звичайно, рідкісна. Коли російські бандформування захоплюють українську землю, коли російські солдати викрадають українських військових і піратськими методами захоплюють кораблі наших ВМС, Москва ні на які переговори не йде. Мовляв, ідіть лісом, ваш голос нам нецікавий. Але тут ситуація різко змінилася. Медведєв і Путін чудово розуміють, що без води та електроенергії Крим уже через тиждень буде на колінах проситися назад в Україну і проклинати «кремлівських карликів». Можна було б зловтішатися. Але треба пам'ятати, що основна частина кримчан - це лише заручники авантюри Путіна. Вони не винні, що стали розмінною монетою в шалених іграх Москви. А тому в будь-яких своїх рішеннях з приводу Криму українська влада все ж повинна це враховувати.

2. Сьогодні Турчинов зробив перестановки в Службі Безпеки України. Ми проконсультувалися, що ці призначення означають. Нас запевнили, що серйозною заслугою «піднімаємих вгору» людей є те, що в умовах серйозного ступору силовиків «на місцях» в східних регіонах, в останні тижні СБУ завдала і завдає серйозних ударів по сепаратистам. Не будемо сперечатися: ця робота зараз шалено потрібна Україні.

3. Міністр внутрішніх справ Росії Володимир Колокольцев раптом взявся захоплюватися кривавими подвигами українських садистів з «Беркута» під час Майдану. Схоже, російські генерали набагато більш дерев'яні, ніж всі інші генерали в світі. Це ж яким дебілом треба бути, щоб вихваляти криваві подвиги бандитів у формі проти власного народу? Адже він хвалить не адекватних, нормальних міліціонерів, які все ж були в лавах «Беркута». Ні, його захопили саме «подвиги» покидьків. Це все одно, що співати дифірамби гестапо і СС. Насправді такі заяви - це нехай і маленькі, але гвоздики в труну Путіну і його режиму. Чим більше Москва показує свою нацистську і антилюдську сутність, тим швидше її дута міць перетвориться на прах. І скатертиною дорога.

25 березня

Морські піхотинці 1-го Окремого батальйону морської піхоти Військово-Морських сил України з Феодосії зберегли Бойовий прапор свого батальйону. Своїм тривалим і беззбройним опором російським окупантам вони врятували схід і південь України від вторгнення, виконали своє завдання, виграли час для всіх Збройних Сил України – так у Києві прокоментували опір морських піхотинців російським окупантам. Перша партія офіцерів і сержантів з Бойовим прапором батальйону вже покинули Крим. Решта чекає керчан, гірських стрільців, і вже завтра поїде з родинами, дітьми на Україну. Командир батальйону з заступником все ще знаходяться у заручниках в росіян.

Як штурмували БДК «Костянтин Ольшанський» та де і в яких умовах знаходиться його екіпаж після захоплення корабля розповів його командир капітан 3 рангу Дмитро Коваленко. За його словами екіпаж великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський», було захоплено російськими військовими 24 березня, в полоні не знаходиться. При штурмі російські військовослужбовці діяли за наладженою схемою. Вперед пустили цивільних, за ними козаки, потім йшов російський спецназ. Перед штурмом моряки зіпсували машину і електроніку на кораблі. Питання затоплення судна екіпажем навіть не розглядалося. По-перше, це не військовий час. По-друге, якби ми на це зважилися, то мене, за те, що дозволив це зробити, проклинали б не тільки діти, а й онуки. Ви уявляєте, яка кількість мастильних речовин і палива пролилося б у Чорне море, якби я це допустив мене б притягнули до кримінальної відповідальності відразу за кількома статтями, в тому числі і за псування бойової техніки. Коли почався штурм, моряки стріляли в повітря, у відповідь також лунали постріли. Потім екіпаж забарикадувався в одній з кают, де вдалося протриматися деякий час. Штурм закінчився після того, як російські військовослужбовці зрізали замки на дверях каюти, в якій екіпаж забарикадувався. Під час штурму ніхто не постраждав. Вночі частина екіпажу зійшла з борту корабля на берег. Нас ніхто не брав у полон. Кілька людей, що відповідають за живучість судна, залишилися на борту. Зараз, за словами Коваленка, моряки знаходяться в Криму, в безпечному місці, чекають, коли їх вивезуть з регіону. Офіційно з ними досі ніхто не зв'язався. Я дзвонив офіцерам в Севастополь, весь час підтримую зв'язок з тими командирами, яких спіткала та ж доля, що й нас. Що буде далі, ми не знаємо, чекаємо наказу від командування.

Перший заступник начальника Генерального Штабу України планує сьогодні провести переговори з заступником міністра оборони Російської Федерації щодо механізму виведення українських військових частин та техніки з півострова Крим. Про це з трибуни парламенту заявив в.о. міністра оборони України Ігор Тенюх: «Вчора у другій половині дня у ході розмови начальника Генерального штабу України з начальником Генерального штабу Російської Федерації було досягнуто домовленостей щодо виведення військових частин з півострова Крим у повному складі з озброєнням на штатній основі. На сьогодні заплановані переговори першого заступника начальника Генерального штабу із заступником міністра оборони Російської Федерації щодо механізму та порядку виконання досягнутих домовленостей». За його словами, наразі у Генштабі завершується розробка відповідного плану передислокації військових частин, який передбачає виведення особового складу, озброєння і техніки. «Ми вважаємо, що зазначені заходи дозволять зберегти ядро Військово-Морських сил, озброєння та військової техніки для подальшого підвищення обороноздатності держави», - підсумував Тенюх.

В озері Донузлав після запеклого опору російські десантники взяли штурмом морський тральщик «Черкаси». Під вечір, після 18.00., морський тральщик «Черкаси» почали переслідувати два спеціально доставлені на озеро російські швидкісні катери з спецназом на борту. Та тральщику деякий час вдавалося маневруванням фарватером та з допомогою димових завіс ухилитися від нападників. Маневруючи, він не давав змоги висадити на свій борт абордажну команду противника. Тоді на допомогу нападникам направили ще один швидкісний катер і буксир «Ковель» (U831), який кількома днями раніше змінив Військово-морський прапор України на російський Андріївський та два вертольоти Мі-35. В районі другої площадки в 19.15 нападникам вдалося кинути вибухові пристрої і бойові гранати під гвинти корабля, вивести їх з ладу чим позбавили корабель ходу. Коли він вимушено зупинився російські десантники зачепилися за борт тральщика, закинули на палубу тральщика бойові гранати, і з повітря і з бортів кинулися на корабель. Екіпаж запекло відбивався, рвалися гранати і димові шашки. Все навколо корабля, як і саме селище, заволокло димом. В тім диму чуто було викрики, вибухи гранат, автоматні черги та яскраві спалахи. Кулі, за розповідями мешканців селища, літали не лише над кораблем, але і над селищем Новоозерне, мешканці якого поховалися по квартирах. Над тральщиком баричували російські вертольоти. Під

тиском переважаючого абордажної групи противника екіпаж корабля вимушено відступив вглиб корабля і забарикадувався в кубрику. В 20.20. російський спецназ зламав переборки кубрика і опанував кораблем повністю. В 20.30 буксир «Ковель» взяв тральщик на буксир і повів на 5 площадку. Захопивши корабель, російські спецназівці вимушені були гідно оцінити тривалий опір його екіпажу та відданість присязі і народу, тому повелися з ним по-людськи. В полон нікого не брали і не знущалися над моряками, а так же погодилися залишити частину українського екіпажу на кораблі до середи. Домовилися, що Військово-морський прапор України не спускатимуть з корабля до тих пір, поки не зійде з нього останній український матрос, однак на щоглі поряд з українським росіяни підняли свій російський прапор. З втратою морського тральщика «Черкаси» Військово-Морські сили Збройних Сил України втратили у бухтах Криму свій останній корабель, свою останню військову частину на Кримському півострові.

Українські морські піхотинці виводяться з Криму через Генічеськ на Мелітополь. Тут на базі однієї з військових частин ЗС України створено пункт прийому військовослужбовців, виведених з АРКрим. Далі морпіхи направляться в один з населених пунктів Одеської області, де на базі виведеного батальйону морської піхоти буде формуватися 1-а бригада морської піхоти. Паралельно вирішується питання з евакуацією інших частин і підрозділів ЗС України з Криму (точніше, тих військовослужбовців з їх складу, які залишилися вірними українській присязі). Крім того, Міноборони і Генштаб відпрацьовують варіанти вивозу на материк членів сімей військовослужбовців. Доля техніки і озброєння, а також майна наших військових частин залишається неясною. Військове відомство веде переговори з Міноборони і Генштабом ЗС Росії в телефонному режимі. Але, як повідомили з Генштабу, вище командування окупантів не демонструє бажання вести конструктивний діалог і вирішувати найактуальніші проблеми, що стосуються долі військових частин ЗС України у Криму.

Військово-Морські сили Збройних Сил України, дислоковані в Криму, з сьогоднішнього дня, 25 березня 2014 року, як збройна сила української держави на території Кримського півострова перестали існувати. Захоплення бойових кораблів і військових частин в Криму дало можливість Російській Федерації завершити його остаточну анексію і відірвати від України. Українські бойові кораблі, допоміжні

судна і військові частини ВМС України у місцях їх базування від м. Керч до смт. Чорноморське, де без збройного опору, а де при відчайдушному опорі, захоплені російським десантниками, спецназом ГРУ ГШ ЗС РФ і морськими піхотинцями російського флоту при допомозі місцевих сепаратистів і завезених з Кубані і Дону козаків. Гідний фізичний опір захопленню своїх військових частин наглому агресору вчинили 1-й Окремий батальйон морської піхоти у Феодосії, морський тральщик «Черкаси», великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», рейдовий тральщик «Генічеськ», 10-а Сакська бригада морської авіації, 204-а Севастопольська бригада тактичної авіації Повітряних сил Збройних Сил України імені тричі героя Радянського Союзу Олександра Покришкіна, окремі дивізіони тактичної групи ППО «Крим», Центр радіоелектронної розвідки, 13-й фотограмметричний центр Центрального управління воєннотопографічного та навігації Головного управління оперативного забезпечення ЗС України. Решту військових частин здалися противнику після невеликого фізичного опору або після «тривалих переговорів» з представниками колишнього «стратегічного партнера» та самопроголошеної «кримської влади».

ІНТЕРНОВАНИ (захоплені) БОЙОВІ КОРАБЛІ І ДОПОМІЖНІ СУДНА ВМС УКРАЇНИ, над якими піднято прапор військово-морського флоту Російської Федерації:

1. Підводний човен «Запоріжжя» - U01;
2. Корабель управління «Славутич» - U510;
3. Корабель управління «Донбас» - U500;
4. Великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський» - U402;
5. Середній десантний корабель «Кіровоград» - U401;
6. Морський тральщик «Чернігів» - U310;
7. Морський тральщик «Черкаси» - U311;
8. Корвет «Вінниця» - U206;
9. Корвет «Луцьк» - U205;
10. Корвет «Хмельницький» - U208;
11. Корвет «Тернопіль» - U209;
12. Ракетний корвет «Придніпров'я» - U155;
13. Ракетний катер «Прилуки» - U153;
14. Рейдовий тральщик "Генічеськ" - U360;
15. Водолазне судно «Почаїв» - U701;
16. Рятувально-буксирне судно «Кременець» - U705;
17. Пошуково-рятувальне судно «Ізяслав» - U706;
18. Протипожежний катер «Борщів» - U722;

19. Транспорт «Джанкой» - U754;
20. Транспорт «Судак» - U756;
21. Танкер «Бахмач» - U759;
22. Танкер «Фастів» - U760;
23. Судно розмагнічування «Балта» - U811;
24. Судно контролю фізполів «Севєродонецьк» - U812;
25. Морський буксир «Корець» - U830;
26. Кілекторне судно «Шостка» - U852;
27. Плавучий склад «Золотоноша» - U855;
28. Водолазне судно «Кам'янка» - U860;
29. Буксир «Красноперекопськ» - U947;
30. Буксир «Дубно» - U953;
31. Рейдовий буксир «Ковель» - U831;
32. Судно-сміттєзбирач - U954;
33. Транспорт «Горлівка» - U753;
34. Навчальний катер «Чигирин» - U540;
35. Навчальний катер «Сміла» - U541;
36. Навчальний катер «Нова Каховка» - U542;
37. Гідрографічний катер «Сквира» - U635;
38. Катер «U659»;
39. Катер «U662»;
40. Катер «U001»;
41. Катер «Коростень» - U853;
42. Катер «Добропілля» - U854;
43. Катер «U926»;
44. Водолазний катер «Ромни» - U732;
45. Водолазний катер «Токмак» - U733;
46. Санітарний катер «Сокаль» - U782;
47. Пасажирський катер «Іллічівськ» - U783;
48. Протидиверсійний катер «Феодосія» - U240;
49. Катер-торпедолов «Херсон» - U891;
50. Буксирний катер «Новоозерне» - U942;
51. Протипожежний катер «Євпаторія» - U728;
52. Плавучий кран «Каланчак» - U802.
53. Плавучий док.

БОЙОВІ КОРАБЛІ, ДОПОМІЖНІ СУДНА та інші військові під-
розділи, які залишилися у складі ВМС України

І. Західна військово-морська база (Одеса):

1. Фрегат «Гетьман Сагайдачний» - U130;

2. Патрульний катер «Скадовськ» - U170;
3. Розвідувальний корабель «Переяслав» - U512;
4. Водолазне судно «Нетішин» - U700;
5. Суховантажна баржа «Сватове» - U763;
6. Артилерійський катер АК-01 - U172;
7. Артилерійський катер АК-02 - U173;
8. Протидиверсійний катер «Гола Пристань» - U241;
9. Рейдовий водолазний катер «Володимир-Волинський» U721;
10. Катер зв'язку «Південний» - U855;
11. Рейдовий катер U-724;
12. Рейдовий катер U932;
13. БУК U-941 (потребує ремонту).

II. Дивізіон морських засобів Морського центру спецпризначення (м. Очаків)

1. Малий розвідувальний корабель «Переяслав»;
2. Водолазний бот «Нетішин»;
3. Транспортна баржа (десантний катер) «Сватове»;
4. Рейдовий катер U-905;
5. Рейдовий катер U-084.

III. Арсенал мінно-торпедного озброєння ВМС (м. Очаків)

IV. Частина Сакської морської авіаційної бригади:

- три Ка-27 (2 ПЛ 1 ПС);
- три Мі-14 (1 ПЛМ, 1 ПЛ, 1 ПС);
- два Ан-26;
- один Бе-12.

З втратою сил і пунктів базування Військово-Морських сил та остаточним виводом з Кримського півострова Збройних Сил України Автономна республіка Крим втрачена для України фактично. Будемо надіятися, що тимчасово.

У Москві ордени і медалі «За заслуги по возз'єднанню Криму з Росією» вручили співробітникам адміністрації президента РФ і видатним членам «Единой России» і «Патриотам России», які організували в Криму банди сепаратистів.

Виконувач обов'язків міністра оборони адмірал Ігор Тенюх подав у відставку. Про це він заявив під час свого виступу на вечірньому засіданні Верховної Ради України. Спікер Олександр Турчинов виніс

на розгляд Ради відповідну постанову. За словами Тенюха, причиною такого кроку стала критика його дій на посаді голови оборонного відомства. «Розуміючи, що декому не подобаються дії, які я здійснюю як виконувач обов'язків Міністра оборони, а також непорозуміння в питаннях, які піднімалися з першого дня і до сьогодні стосовно автономної республіки... Я за своє місце не тримаюсь і ніколи не тримався... У ситуації, яка склалася, якщо у керівництва є інше бачення й інші кандидатури, я не заперечую... І тому я, виконувач обов'язків Міністра оборони України, адмірал Ігор Тенюх, подаю у відставку. Честь маю!, - заявив він наостанок народним депутатам. Верховна Рада України на денному засіданні відставку Ігора Тенюха не прийняла, однак на вечірньому засіданні провела повторне голосування щодо його відставки з поста Міністра оборони України. За відставку проголосували 228 депутатів.

Адмірал Ігор Тенюх коротко прокоментував свої дії на посаді голови Міноборони, яку він обіймав з 27 лютого. За його словами, відразу після свого призначення він негайно почав приводити війська у повну бойову готовність та займатися очищенням Збройних Сил. «Останні вислови в пресі про так звану «недачу» наказів не відповідають дійсності. Зразу ж коли я зайшов в кабінет, я віддав наказ ...на використання зброї згідно зі статутами. Документи від 3 березня є. Після того, як був вбитий прапорщик при захопленні частини в Сімферополі, був виданий повторний наказ про застосування зброї», - додав Тенюх.

Верховна Рада України призначала виконувачем обов'язки Міністра оборони України генерал-полковника Михайла Ковалю. За відповідну постанову № 4353, подану спікером Олександром Турчиновим, проголосував 251 депутат. До призначення в.о. міністра оборони проходив службу в Держприкордонслужбі

Як би там не було, але втрата Україною Автономної Республіки Крим, швидка анексія півострова Російською Федерацією і його здача агресору без належного збройного опору Військово-Морських сил у свідомості українців будуть пов'язуватися з відвертою зрадою українського народу адміралами ВМС України Ю. Ільїна, С. Єлісеєва, Д. Березовського, Д. Шакури та з нездатністю штабу ВМС передбачити і організувати оборону Кримського півострова від агресора, а також з нерішучими діями Міністерства оборони України і Генерального Штабу Збройних Сил України у перші дні російської агресії.

26 березня

Командир Севастопольської бригади тактичної авіації імені О. Покришкіна Повітряних сил ЗС України полковник Юлій Мамчур разом з 5 іншими захопленими українськими офіцерами у супроводі російських автоматників залишив територію Криму. Після повернення з полону полковник повідомив, що його 3,5 доби утримували в одиначній камері російської комендатури у Севастополі, здійснювали психологічний тиск, намагаючись переконати перейти на сторону російської армії.

Для оперативного реагування на численні звернення, що надходять від військовослужбовців, членів їхніх сімей та інших громадян стосовно ситуації в Автономній Республіці Крим, у Міністерстві оборони України та Генеральному штабі Збройних Сил України встановлено телефони «гарячої лінії» для отримання інформації за напрямками: загальної військово-політичної ситуації; розміщення осіб, які переміщуються з АРКрим та м. Севастополя до материкової частини України; надання медично-консультативної та психологічної допомоги.

У Севастополі саморозпустилися громадська організація «Ветерани Військово-Морських сил України» та «Адмірала Військово-Морських сил ЗС України». Сайт організації ветеранів ще працював до 31 березня.

28 березня

Колона бойової техніки з 1100 військовослужбовцями у більшості строкової служби Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ покинула Кримський півострів. Колону на материкову Україну виводив генерал-майор Микола Балан. У Криму досі дислокувалася окрема бригада Внутрішніх військ (Сімферополь), два полки і два окремих батальйони внутрішніх військ МВС України. Своє завдання в період загострення політичної ситуації в Криму вони не виконали і не виступили проти терористів і бандформувань, які захопили будівлі органів місцевої влади, та не притягнули до відповідальності як організаторів антидержавних заходів так і сепаратистів. Переважна більшість військовослужбовців Внутрішніх військ МВС України перейшла на сторону сепаратистів.

4 квітня

Контр-адмірала Андрій Тарасов і Ігор Тимчук у Севастополі організують вивіз бойової техніки і особового складу Військово-Морських сил ЗС України на материкову Україну. Від ВМС і ЧФ створені відповідні комісії. Список української техніки, яку Росія погоджується повернути, увесь час змінюється, але та, яку відправляють на метрик, повністю виведена з ладу російськими солдатами. Про це свідчать численні відео репортажі і фото з кордону. «Список техніки, яку нам віддають російські військові увесь час змінюється, на даний момент чітко відомо, що не повернуть 27 бензовозів, 3 польових авторемонтних майстерні, техніку продовольчої служби – польові кухні і т.д.», - сказав один з українських офіцерів, членів комісії по прийому військового майна. «Склад недоторканих запасів продовольства розкрадений, також у руки окупантів потрапила велика кількість української військової форми й спорядження», - додав співрозмовник. Та техніка, яку відправляють на материкову частину України повністю виведена з ладу. Принаймі, це стосується техніки з автомобільного батальйону, розміщеного у Бахчисараї. «Техніку ламали російські солдати, двигуни виводили з ладу, за допомогою сокири і лома ламали все, що можна», - додав співрозмовник. Разом з штабом ВМС на материкову Україну виїхали військовослужбовці ТРК «Бриз», газети «Флот України» МО України та інших військових установ Генштабу та Міністерства оборони України.

6 квітня

В смт Новофедорівка на території вже окупованої 10-ї морської авіаційної бригади ВМС України у неділю в 22.50 стався конфлікт

2013. Майор Станіслав Карачевський з сином

між українськими офіцерами, які поверталися в гуртожиток після відправки в Миколаїв майна своїх колег по службі, і російськими солдатами, які раніше захопили територію бригади і здійснювали в ній пропускний контроль. Офіцерів не пропускали до квартир і сім'ї. Виник конфлікт, майор Станіслав Кара-

чевський таки силоміць прорвався через варту на КПП. Конфлікт закінчився стрільниною - російський сержант Зайцев О.С. догнав майора на площадці п'ятого поверху гуртожитку і двома пострілами з автомата розстріляв українського офіцера Станіслава Карачевського біля дверей квартири, в якій він проживав з сім'єю. 9 квітня Карачевський повинен був вилетіти на материкову частину України. Український офіцер був без зброї. Окупанти затим оголосили, що конфлікт мав місце на базі особистих неприязних відношень між двома військовослужбовцями. Як не дивно, з такою оцінкою вбивства українського офіцера, який став першою жертвою серед офіцерів у російсько-українській війні, спершу погодилися окремі представники командування ВМС України. Ситуацію виправила військова прокуратура і сім'я загиблого офіцера отримала належну їй державну матеріальну допомогу.

Для розгортання штабу та структури Військово-Морських сил в містах Одеса, Миколаїв, Очаків та ін. на базі фондів Південного оперативного командування Сухопутних військ Збройних Сил України та Західної військово-морської бази Військово-Морських сил Збройних сил України під керівництвом контр-адмірала Андрія Тарасова у

Прощальне фото курсантів Академії ВМС перед їх убуттям до Одеси

Севастополі було створено і передислоковано в Одесу організаційну групу з 23 офіцерів штабу Військово-Морських сил.

У Севастополі створено спільну комісію у складі представників оборонних відомств Російської Федерації і України з розблокування і виведення в порти матери-

кової частини України корабельного складу Військово-Морських сил України, а також із розблокування і вивезення української військової техніки з території Криму.

7 квітня

До материкової частини України з тимчасово окупованої території АРКрим прибуло 2068 осіб. З них 659 офіцерів, 103 курсанти, 1104

сержантів та солдат військової служби за контрактом, 3 працівника ЗС України та 199 членів їхніх родин, з яких 61 дитина. Для організації зустрічі та збору військовослужбовців Збройних Сил України і членів їх сімей, які вийшли з Криму, подальшого направлення їх до збірних пунктів з наступним їх розміщенням та вирішення кадрових питань створено і працюють три збірно-пересильні пункти:

1. в напрямку Армянськ – Херсон: у с. Ставки;
2. в напрямку Армянськ – Нова Каховка: у с. Першокостянтинівка;
3. в напрямку Чонгар – Новоолексіївка: у с. Чонгар.

Всі пункти прийому обладнані наметами, засобами для приготування їжі та відпочинку.

11 квітня

174 військовослужбовців 10-ї Сакської морської авіаційної бригади ВМС України, що базувалися в Новофедорівці, під командуванням свого командира бригади полковника Ігора Бедзай у другій половині дня залишили територію рідної бригади і вирушили до Миколаєва, де їм належить відновити свою 10-у бригаду морської авіації Військово-Морських сил України.

12 квітня

Кримський півострів залишили військовослужбовці тактичної групи ППО «Крим» Повітряних Сил Збройних Сил України, які залишилися вірними військовій присязі. Під командуванням генерал-майора Олега Струцинського півострів залишили близько 400 його підлеглих, у тому числі 180 офіцерів.

13 квітня

У Севастополі на базі військових частин Чорноморського флоту розпочався «навчально-методичний» збір з перебіжчиками до російських збройних сил із Збройних Сил України, дислокованих у Криму.

16 квітня

Для продовження військової служби на материкову Україну в Очаків вирушив особовий склад Південної військово-морської бази Військово-Морських сил ЗС України.

25 квітня

Станом на 25 квітня, до материкової частини України з тимчасово окупованої території АРКрим прибуло 4124 особи. З них 1422 офіцери, 103 курсантів, 1838 сержантів та солдатів військової служби за контрактом, 18 працівників ЗС України та 743 членів їхніх родин, в тому числі 274 дитини. За даними Головного управління персоналу Генерального штабу Збройних Сил України, з цієї кількості найбільше представників Військово-Морських сил ЗС України та членів їх сімей (2 862 особи). 835 осіб - представники Повітряних сил ЗС України та члени їх сімей, решта - з частин безпосереднього підпорядкування Міністерства оборони та Генерального штабу ЗС України. Всього з Військово-Морських сил ЗС України в Криму зрадили присязі і перейшли до Збройних Сил РФ 6092 військовослужбовці, з них офіцерів - 1610, військовослужбовців військової служби за контрактом - 4482 особи.

Для реєстрації військовослужбовців, працівників ЗС України та членів їх сімей, які вийшли з Криму, і направлення їх до місць подальшого проживання і військової служби розгорнуті та функціонують п'ять збірних пунктів у містах Київ, Вінниця, Одеса, Очаків, Миколаїв.

6 травня

Внаслідок домовленостей спільної комісії оборонних відомств Російської Федерації і України з розблокування і виведення із тимчасово окупованого Севастополь захоплених кораблів і суден ВМС ЗС України повернуті морське водолазне судно «Почаїв», санітарний катер «Сокаль» і катер зв'язку «Коростень».

7 травня

Виведені із озера Донузлав і повернуті ВМС України катер зв'язку «Добропілля» і роз'їзний катер.

14 травня

Протичовновий літак-амфібія Бе-12 морської авіації Військово-морських сил України перелетів з Криму за маршрутом: Новофедорівка - Миколаїв. Літак отриманий в цілком задовільному стані, без пошкоджень, тому його політ тривав нормально. Командир 10-ї Сакської морської авіаційної бригади полковник Ігор Бедзай повідомив, що це перший із захоплених раніше літаків, які морські авіатори отримали в рамках домовленостей між українською і російсь-

кою сторонами. До цього вже було отримано два морські вертольоти Ка-27, які прибули до Миколаєва залізничним транспортом. Згодом доставили ще один вертоліт.

У Культурному центрі Міноборони РФ у Москві відбулася церемонія нагородження «спецвідряджених» в Крим, яка супроводжувалася банкетом і не висвітлювалася публічно. У ролі «тамади» виступили начальник Управління президента з громадських проєктів Павло Зенькович і депутат Держдуми Франц Клінцевич: вони вручили присутнім «Листи подяки» від Президента РФ (від 31 березня 2014 року) і медалі «За повернення Криму» (наказ міністра оборони РФ № 220 від 17 квітня 2014 року). Коли налили по першій, депутат промовив тост: «Президент попросив сказати вам: «Велике спасибі!».

20 травня

Відповідно до раніше досягнутими домовленостей спільної комісії оборонних відомств України та Росії Військово-Морським силам ЗС України повернуті раніше захоплені морський буксир «Корець», рейдовий буксир «Красноперекопськ», рейдовий тральщик «Генічеськ» і катер. Всього станом на 20 травня з тимчасово окупованого Криму в порти материкової України виведено 28 кораблів, катерів і суден українських ВМС. Однак захоплені бойові кораблі загарбники не повертають.

27 травня

Загальна вартість виведеного з Криму в материкову Україну військового майна перевищила 1 мільярд доларів, повідомила пресслужба Верховної Ради України. «Кількість озброєння та військової техніки, вивезеної з Криму, становить більше двох тисяч одиниць», - йдеться у повідомленні. Зокрема, авіаційної техніки - 75 одиниць, кораблів - 32 одиниці, автомобільної техніки - 1341 одиниця, ракетно-артилерійського озброєння - 120 одиниць, бронетехніки - 121 одиниця, техніки зв'язку - 201 одиниця, техніки оперативного забезпечення - 302 одиниці, техніки тилу - 400 одиниць тощо. «Загалом, станом на 27 травня з території Криму на материкову частину прибуло близько п'яти тисяч осіб. З них близько чотирьох тисяч – військовослужбовці». Також наголошується, що паралельно проводиться виведення техніки Національної гвардії та військового майна прикордонників.

3 червня

Згідно раніше досягнутим спільною комісією у складі представників оборонних відомств України і Росії домовленостям, в першій половині дня у визначене місце в нейтральних водах були виведені рятувальне буксирне судно «Ізяслав», судно контролю фізичних полів «Северодонецьк» і морське водолазне судно «Кам'янка». На початку другої половини дня після завершення формування, група з 35 суден і катерів українських ВМС вирушила в напрямку портів материкової частини України.

16 червня

У Севастополі на невизначений час призупинила свою роботу спеціальна комісія з розблокування і виведення в порти материкової частини України захопленого корабельного складу Військово-Морських сил України, а також з розблокування і вивезення української військової техніки з території Криму у складі представників оборонних відомств Російської Федерації і України. Члени комісії, які свого часу були делеговані до її складу від ВМС, залишають Севастополь. Робота комісії призупиняється за ініціативи російської сторони, яка начебто направила українським колегам лист із поясненням причин призупинення процесу. Викладені в листі позиції російської сторони є надуманими і необґрунтованими. З призупиненням роботи комісії поки що стає практично унеможливленим процес повернення Україні бойових кораблів, суден та військової техніки, які планувалося повернути. У відповідності до погодженого комісією у складі представників оборонних відомств РФ і України графіку з середини квітня поточного року із акваторій окупованого Росією Криму в порти материкової частини України виведені 35 раніше інтернованих українських бойових кораблів, катерів і суден, які були захоплені російськими військовослужбовцями у березні поточного року. Не повернутими залишаються 17 кораблів, катерів і суден, у тому числі 11 бойових кораблів, які склали бойове ядро українського флоту, серед яких великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський», корабель управління «Славутич», протичовнові корвети «Хмельницький», «Тернопіль» і «Луцьк», ракетний корвет «Придніпров'я», морські тральщики «Черкаси» і «Чернігів», підводний човен «Запоріжжя», рятувальний буксир «Кременець», два літаки Бе12, один вертоліт Мі-9 зі складу бригади морської авіації, 2162 одиниці автомобільної техніки і 184 одиниці бронетехніки. Не повернуто Україні жодної захопленої під час анексії Криму артиле-

рійської системи, жодної реактивної системи залпового вогню, а також близько 90% зенітних ракетних комплексів протиповітряної оборони, що перебували в Криму на озброєнні Військово-Морських і Повітряних сил Збройних Сил України.

5 липня

Міністерство іноземних справ Росії офіційно повідомило українську сторону про відмову Росії повернути військову техніку, майно і кораблі та судна ВМС України, захоплені під час анексії Криму. Причиною такого рішення назвали продовження антитерористичної операції на Донбасі. Українська сторона з цього приводу вважає, що позаяк Росія не оголошувала війни Україні, захоплення і утримання українських бойових кораблів російським Чорноморським флотом є грубим порушенням міжнародних норм і конвенцій та українсько-російських двосторонніх угод по Чорноморському флоту.

21 жовтня

Як повідомили кримські ЗМІ, Рада міністрів окупованого Криму своїм рішенням закріпила за «міністерствами» і «відомствами» частину військових кораблів, що входили раніше до складу ВМС України. «Це списані кораблі, які, можливо, будуть використовуватися в якості музеїв, - сказав журналістам «глава республіки» Сергій Аксьонов. - Вони використовувалися у флоті України, якщо я не помиляюся. Техніка вся стара, непридатна для бойових дій».

* * * * *

Провівши збройну агресію Російська Федерація окупувала і відторгла від України Автономну Республіку Крим. Російська держава відверто зрадила Україну і український народ. Однак найперше зрадила Україну і кримчан місцева кримська влада, сформована на базі Партії регіонів і комуністів. Анексія Криму не була здійснена безкровно і без жертв. В ході російської «гібридної» агресії захоплення без оголошення війни українських Збройних Сил в Криму російські загарбники вбили українського офіцера майора Станіслава Карачевського і прапорщика Сергія Кокуріна, ще двох українських офіцерів важко поранили з вогнепальної зброї. Цілий ряд військовослужбовців ВМС України отримали важкі травми від холодної зброї. Загибло, чи пропало безвісти більше десяти кримських татар. Всі вони, вірні Україні і Слову Присяги, своїй рідній землі стали прикладом для українських моряків у відстоюванні національних інтересів своєї країни. Тут, у Криму, народився і був політий кров'ю україн-

ський Опір окупації, який незабаром в донецьких степах отримає горду назву «Укроп». Вічна пам'ять українським військовим морякам, всім, віддав своє життя за український Крим, за єдину Соборну Українську Державу!

* * * * *

Головним завданням Військово-Морських сил України була оборона України з морських напрямлень та захист Кримського півострова і приморських територій від зазіхань агресорів. Для забезпечення виконання цих завдань у складі національного флоту крім корабельної складової були сформовані війська берегової і територіальної оборони. Але Україна втратила Кримський півострів без бойових дій. А це означає, що Військово-Морські сили Збройних Сил України свою першу битву за Україну програли і завдання не виконали. Протягом місяця без збройного опору і оборонних боїв з агресором, бо не приходитья вважати обороною від ворога продемонстроване збройними захисниками нашої держави «протистояння» з палками в руках, Військово-Морські сили втратили на півострові місця базування, весь свій корабельний склад, арсенали зброї і бойову техніку, а особовий склад був фактично інтервентами полонений.

Історія, коли нею нехтувати, не вивчати її, має властивість повторюватися у вигляді фарсу. За способом, яким більшовики у грудні 1917 року захопили флагман Чорноморського флоту під жовто-блакитним прапором лінкор (дредноут) «Воля», сепаратисти у 2014-у захопили кораблі ВМС «Тернопіль», «Славутич» та інші. Так як «союзні» німці у травні 1918 року без опору інтернували у Севастополі флот УНР, через 96 років «братські» російські війська інтернували у Криму бойове ядро Військово-Морських сил та військові частини інших видів Збройних Сил України. Як перші, так і другі «гаранти нашої безпеки», поваливши українську владу на півострові, українців не розстріляли, а, відібравши у них бойові кораблі, судна і всю зброю, під караулом випроводили з Криму подалі. В російський полон потрапив мало-що не у власному кабінеті і сам командувач Військово-Морських сил ЗС України контр-адмірал Сергій Гайдук – Військово-Морські сили і їх штаб так і не зуміли захистити свого командувача.

У світі командувачів військами і флотами – генералів і адміралів - оцінюють за підсумками керованої ними битви. Хоч Гайдук і прийняв посаду командувача ВМС у час, коли Крим вже був окупований російськими військами, битву за Крим він не виграв бо і не

починав її, не застосував зброю, півострів для України не зберіг і таким він увійде в історію національного флоту. При наявності арсеналу зброї, оборона штабу ВМС відбувалася за словами одного з офіцерів «ніжками від крісел»! А штаб флоту так і не розгорнули на захищеному командному пункті як належить у час військової небезпеки та не перетворили в незламну цитадель оборони українського Севастополя. У ВМС України десятиліттями виховували українських моряків на героїзмі поразок оборонців Севастополя - і повторили подвиг «отцов і дедов»! – Севастополь і Крим здали противнику в неоголошеній війні.

Але приклади як уникати полону та рятувати бойову техніку для подальшої боротьби у Криму були. Командир 10-ї Сакської бригади морської авіації полковник Ігор Бедзай, не зважаючи на блокаду аеродрому російськими десантниками, зумів без втрат передислокувати в Миколаїв всю боєготову морську авіацію ВМС і зберегти її для подальшої боротьби з агресором. Вивів у повному складі свою розвідувально-десантну роту у усім озброєнням і бойовою технікою з Криму до Дніпропетровська і капітан Святослав Заяц. Військові частини Морських прикордонників сепаратисти блокували таким же чином як і військових моряків – з берега і з моря, але контр-адмірал Микола Жибарєв, діючи рішуче, без втрат вивів всі кораблі Держприкордонслужби, бойову техніку, зброю і документи. Миколі Жибарєву окупанти не пропонували здаватися, знали, що цей адмірал, один із перших офіцерів ВМС України, котрі відродили у Криму національний флот України два десятиліття тому назад, свою Батьківщину не зрадить.

Україну у її багатовіковій історії зраджували не раз. За зраду рубав голови і «густо лив кров» зрадників ще Богдан Хмельницький. Зраджували гайдамаків, вояків УНР і УПА. Але там були зради локальні, окремих посадовців і командирів. У ВМС України відбулася зрада масштабна, масова і першими зрадили ті, хто мав за собою вести моряків до бою, демонструвати хоробрість, звитягу і відданість народу. Найперше анексія Криму і «нерішучість» наших військ на півострові та його окупація російськими військами стали наслідком самоусунення від обов'язків і зради тво командувача ВМС України віце-адмірала Сергія Єлісеєва. Далі відбулася показова і деморалізуюча багатьох зрада щойно призначеного замість Єлісеєва командувачем ВМС України - старшим військовим начальником в Криму контр-адмірала Дениса Березовського, слідом за ним начальника штабу ВМС контр-адмірала Дмитра Шакури, багатьох начальників управлінь штабу, а так же переходу на сторону окупантів і

місцевих сепаратистів діючого на той час начальника Генерального штабу Збройних Сил України адмірала Юрія Ільїна, якого спеціально направили в Крим для локалізації ситуації і помічника Міністра оборони України з питань суднобудівництва адмірала Віктора Максимова – такими і увійдуть вони в історію наших Збройних Сил. Факт широкої зради, що покотилася військовими частинами і кораблями, дозволив не лише обезголовити український флот, а й дав можливість російському командуванню перехопити стратегічну ініціативу і скувати на певний час ініціативу Генштабу і політичну волю керівників України. Цього часу російським генералам вповні хватило для окупації півострова. Анексія Севастополя і окупація Криму пов'язана і з тривалою антидержавною діяльністю, постійною підтримкою сепаратистських організацій і колаборантів та конечною зрадою України народного депутата України Вадима Колісниченка, голови Севастопольської державної адміністрації Володимира Яцуби, його попередника Валерія Саратова та голови міської ради Юрія Дойнікова. При допомозі саме цих державних чиновників та їх підручних чиновників у Севастополі зросли і набрали сили численні антиукраїнські партії, організації і рухи.

Погодившись очолити військове відомство і Збройні Сили України у найкритичніший для України час, всю відповідальність за успіхи і невдачі Збройних Сил України у нав'язаній нашій державі «гібридній» війні, а значить і за анексію Криму, взяли на себе начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України генерал-лейтенант Михайло Куцин та в.о. Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх. Разом з ними розділити цю участь мав би і в.о. глави Адміністрації Президента України Сергій Пашинський. Пашинський, не маючи відповідної військової підготовки, поклав на себе обов'язки начальника штабу Верховного Головнокомандувача Збройних Сил – Президента України, заповзявся «керувати військами», а постійними намаганнями «домовитись» з окупантом у великій мірі сковував ініціативу Генерального штабу Збройних Сил України, Міністерства оборони України по мобілізації і розгортанню військ, а його вимоги, як і Юлії Тимошенко, «не давати підстав для провокацій» дозволили за два дні практично окупувати півострів.

Анексія Криму виявила, що Україна і її Військово-Морські сили Збройних Сил України виявилися не підготовленими до ведення бойових дій в умовах прихованої зовнішньої військової агресії у першу чергу із-за морально-психологічних та кадрових причин. Українські військові моряки в Криму боялися не російських «зелених чоловічків» чи «самооборони» з кубанських і донських козаків. Во-

ни найбільше боялися порушити внесені тривалою шаленою пропагандою у їх свідомість принципи «вічної і нерушимої братської слов'янської дружби» і «дружби флотів», тому й не підняли проти агресора зброї. І для багатьох цей страх виявився більшим за острах втратити Батьківщину.

Але Україна винесла з Криму не лише територіальні і матеріальні втрати. Попри поразку і зраду, з Криму ядро Військово-Морських сил України вийшло духовно оновленим, без ідеологічних примар, з зданим екзаменом на національну самосвідомість і військову доблесть. Його вже не купити на словоблуддя дешевої дружби. Їм, як і всім в Україні стала виразно ясною небезпека втратити незалежність, волю і свободу свого народу та ідеалів Майдану. За період так званого «силового протистояння» військових моряків у Криму в Україні перед ворогом і світом постала політична, об'єднана українська нація, з глибин якої, як колись в старі українські часи, піднявся незборимий козацький «дух, що тіло рве до бою», який мобілізував масовий патріотизм, героїзм і самопожертву, наслідком якого стало створення сотні бойових добровольчих батальйонів, які разом з іншими видами Збройних Сил України зупинили ворога у східних областях України. Вони ж і приведуть до перемоги!

2014, жовтень. Інтерновані ЧФ РФ бойові кораблі ВМС ЗС України у Севастопольській бухті. Справа наліво: корвети «Хмельницький», «Тернопіль», «Луцьк».

V. Ключові організації та їх лідери, які відкрито вели підривну антиукраїнську діяльність в Криму

Відкрита і зухвала не лише перед Україною, а й перед всім світовим співтовариством збройна окупація військами і анексія Криму не могли б відбутися без підтримки імперських зазіхань Росії створених нею в Криму організацій і політичних партій «соотчественників». Механізм і зусилля російського керівництва по поверненню Кримського півострова до «історической родіни» майже тотожні методам і діям нацистського керівництва Німеччини по анексії Австрії в 1938 році чи відторгненню Судетської області в Чехословаччині. Співзвучна і риторика, прикрита боротьбою за права «російськомовних співвітчизників» та з «хунтою» в Києві. Її динаміка свідчить про неприховану і усесторонню інформаційну антидержавну компанію в Криму. За останні роки в Криму, а особливо у Севастополі, була вибудована системна ідеологічна платформа, до якої належали крім інформаційно-просвітницьких центрів і курсів підготовки «менеджерів» відповідної направленості благодійні, культурно-просвітницькі заходи та створено довгий ряд різноманітних громадських організацій проросійської направленості. Більшість з них хоча й не відрізнялася масовістю і не були чисельними, але мали, на відміну від українських, широкий доступ до телеекрану та інших ЗМІ та значні кошти для мобілізації своїх прихильників.

У московській і промосковській риторичі про «возз'єднання» та про «історичну справедливість» анексії заховуються не лише першопричини і ключові особи, а і організації, які роками безкарно і вільно, під покровом демократичних прав і свобод виконували роль п'ятої колони Кремля в Криму. Патріотичну, направлену на громадську підтримку у Севастополі Військово-Морських сил України, бізнесу громадян України «Українську громаду Севастополя» українська влада відмовилася зареєструвати ще у 2008 році. В той же час проросійські організації активно діяли в АР Крим та місті Севастополі, були офіційно зареєстрованими і офіційно діючими в «рамках» та поза ними українського законодавства як «українські» політичні партії і громадські організації з часу проголошення незалежності України, існували у різних «культурно-просвітницьких» і «дослідницьких» установах. Саме вони активно протягом всіх років незалежності України готували у суспільстві ґрунт для неминучої анексії Криму, який називався «звершенням історичної справедливості».

вості» і поверненням «ісконно русскої землі» в лоно «історической родини». Це були **партії**:

- партія «Російський блок» (лідер - Геннадій Басов, також представлена кримським республіканським відділенням - лідер - Кирило Белов);
- партія «Русское єдінство» (лідер - Сергій Аксьонов, самопроголошений «прем'єр Криму», севастопольське міське відділення - лідер Антон Тицький);
- партія «Союз» (лідер - Лев Мірімський);
- партія «Русь єдина» (представлена Севастопольським відділенням - лідер Володимир Тюнін);
- Комуністична партія України (КПУ) (представлена Кримським республіканським комітетом - лідер Олег Соломахін та Севастопольським міським комітетом - лідер Василь Пархоменко);
- Прогресивна соціалістична партія України (ПСПУ) (представлена Севастопольським міським комітетом - лідер Євген Дубовик);
- Комуністична марксистсько-ленінська партія України (лідер - Леонід Грач);

Проросійські громадські організації, які активно діяли на території АР Крим та у Севастополі:

- «Російська громада Криму» (останнім часом перебувала в стані організаційного розколу: одну частину очолював Сергій Цеков, а іншу контролював Олексій Мельников);
- «Російська громада Севастополя» (лідер - Тетяна Єрмакова);
- «Російська община Севастополя» (лідер - Раїса Телятнікова);
- медведчуківський «Український вибір» (був представлений Кримським відділенням на чолі з Євгеном Супрунюком, і Севастопольським відділенням - лідер Іван Комелов, колишній голова «Удару» в Севастополі);
- «Координаційна рада російських організацій Тавриди і Севастополя» (лідер - Володимир Тюнін);
- Народний фронт «Севастополь-Крим-Росія» (лідер - Валерій Подьячий);
- «Русській молодіжний рух» (лідер - Антон Тицький);
- «Таврійський союз» (лідер - Анатолій Філатов);
- «Конгрес російських громад Криму» (лідер - Сергій Шувайников);
- Правозахисна група «Равелін» (лідер - Ольга Тимофєєва);
- Кримська правозахисна організація «Віра» (лідер - Святослав Компанієць);
- «Союз робітників Севастополя» (лідер - Валерій Большаков);
- «Діти війни Севастополя» (лідер - Ганна Цисар);

- «Союз радянських офіцерів» (лідер - Леонід Лопачький);
- «Суть часу» (загальноросійська громадська організація, мережа регіональних представництв якої в Криму діяла без єдиного лідера).
- Координаційна рада ветеранських організацій Севастополя (голова контр-адмірал Сергій Рибак);
- Рада ветеранів війни (голова контр-адмірал А. Калиненко)
Окремо варто відзначити активні російські **козацькі організації**:
- Об'єднання козаків Криму, Рада отаманів Криму (лідер - Сергій Юрченко);
- Чорноморська козацька сотня (лідер - Анатолій Марета);
- Козака громада «Патріоти Севастополя» (лідер - Ігор Руденко-Мініх);
- Кримський Козачий Союз (лідер - Володимир Черкашин);
- Козака община «Соболь» (лідер - Віталій Храмов);
- Чорноморське козацтво Севастополя (лідер – Іван Єрмаков).

Коаліції проросійських організацій:

- Кримська координаційна рада організацій російських співвітчизників (лідер - Сергій Цеков);
- Севастопольський координаційна рада організацій російських співвітчизників (лідер - Дмитро Белік);
- Севастопольський «Фронт проти НАТО» (лідер - Євген Дубовик);
- Всекримське об'єднання «9 Травня» (лідер - Олег Соломахін);
- Всекримський Громадський рух «17 березня» (лідер – Олексій Меркулов).

Лідери цих партій в тій чи іншій мірі у всі роки незалежності представляли державну владу у Севастополі і в Криму, були держслужбовцями, депутатами різних рівнів, крупними бізнесменами, що не заважало їм тривалий час розхитувати державні підвалини молодого країни і отримувати за це ще й державні нагороди. Всі ці партії і громадські організації хоч і були різними і строкатими, але з проросійських позицій виступали спільно. Якщо між ними й була боротьба, то лише за розподіл російських фінансових потоків. Всі вони у тій чи іншій мірі були вхожими до київських владних кабінетів, що значно збільшувало їх політичний і громадський потенціал впливу на суспільство. Загальними для всіх цих організацій були ідеї проросійської діяльності - вступ України до Митного союзу і союзної держави, пропаганда Русского міра, заперечення Голодомору і комуністичного геноциду, окремої від Росії історії України і її Збройних Сил, збереження російського історичного і етнополітич-

ного характеру АРКрим та м. Севастополя, протидія співпраці України з НАТО і європейській інтеграції України. Час від часу окремі з них виступали проти дислокації ВМС України в Севастополі та проведення міжнародних військово-морських навчань в Криму. Їх духовним центром у Севастополі став спеціально збудований «Дім Москви» у центрі міста, а координатором – штаб Чорноморського флоту Російської Федерації.

Названі організації протягом багатьох років вели відкриту проросійську діяльність і проводили антиукраїнську пропаганду в Криму, мали свої засоби масової інформації. Проросійська безкоштовна друкована продукція сотнями тисяч екземплярів розповсюджувалася державною поштовою службою квартирами севастопольців. Ті, хто мав би контролювати ситуацію - Служба безпеки України, прокуратура та служби МВС в Криму і у Севастополі - сприймали діяльність «засланих козачків», інформаційних диверсантів і провокаторів як «гримаси демократії», як право людей на окрему думку і дії, як звичайну опозицію. Не бачили порушень українського законодавства і в управлінні юстиції Севастополя. Прикметно, що усі кримські силові структури в Криму, крім Збройних Сил України, з самого початку окупації Криму Росією швидко перекинулися на бік окупантів і підтримали фактичний державний переворот, а колишній начальник управління юстиції у м. Севастополі Ольга Ковітіді винирнула «начальником штабу самооборони» в Криму. Це означає, що операція з анексії Криму готувалася ще з часів Помаранчевої революції: підбиралися і розставлялися «свої» кадри, вербувалися потрібні ключові фігури, прибиралися з посад проукраїнські чиновники, патріотичні і віддані Україні офіцери і т.д.

Рейдерське захоплення Криму Росією показало, що головних виконавців плану анексії Севастополя і Криму довгий час тримали в тіні, бо головними «квіслінгами» на півострові виступили цілком до того досить «помірний» бізнесмен-будівельник Володимир Константинов, мало відомий в Криму Сергій Аксьонов, а в Севастополі - і зовсім непомітний раніше Олексій Чалий, який відзначився на терені міста «русской слави» лише фінансуванням історично-гуманітарного проекту «35 батарея». Більше того, ще під час Майдану, задовго до російської інтервенції і сепаратистського заколоту в Севастополі і в Криму, головним проводирем мас на боротьбу з «київською хунтою» та «фашистобандерівцями» в Севастополі виступив не хто інший як призначений Президентом України глава Севастопольської міської державної адміністрації Володимир Яцуба, лідер міської організації Партії регіонів. Після анексії Яцуба опинив-

ся в числі нагороджених затулінською медалькою. Групи бойовиків, які раптово виникли перед воротами військових частин засвідчили, що були в Криму і організації, яких готовили тайно, без афіші і мітингового галасу як військово-патріотичні, історичні, козацькі тощо. Все це свідчить, що російські спецслужби пустили такі коріння в усіх українських структурах - не тільки в Криму, але і по всій Україні - що викорчувувати їх доведеться роками і для цього знадобляться віддані Україні професіонали і патріоти, з глибоким державницьким підходом і розумінням першопричин і наслідкових зв'язків.

14 вересня 2014 року окупаційна влада, формуючи російські органи влади, провела свої перші вибори в Криму до місцевих органів влади. Цікавими виявилися їх результати у Севастополі: всі борці з Україною, активісти за «приєднання до історичної Родіни», члени тієї ж «самооборони» і козачки, всі державні чиновники і керівники антиукраїнських партій і організацій від влади були усунуті. Їх замінили чиновники з Росії.

Маври зробили свою справу і їх просто «пішли». Декого «пішли» і за ґрати.

VI. Свято «падіння іґа української хунти»

17.03.2014 Російський прапор над державною адміністрацією Севастополя піднято

ли російське майбутнє і окупантів Криму. Про Україну, якій ще вчора співали пісні і на честь державних свят якої проводили творчі конкурси, в якій вирости і на кошти якої утримувалися – жодного доброго слова, мов би досі в Криму існувала жорстока тиранія і

Після проведення т.зв. «референдуму» наступний день тижня, понеділок 17 березня, кримська влада оголосила святковим днем. Святкували його по-різному. У Євпаторії, наприклад, святкові заходи розтяглися аж на шість днів. Сімферопольське і севастопольське радіо безперервно передавали гімни з приводу падіння «23-річного іґа української хунти», молоді голоси радіо і -тележурналістів кляли кийську «хунту», фашистський Майдан і бандерівців та славили російське майбутнє і окупантів Криму.

окупація, а російська мова була у глибокому підпіллі. Все українське, символіка сувенірна продукція квапливо стало прибиратися і здаватися в утиль. Бібліотеку Академії, ліцею і коледжу ВМС України - чотири тони книг - здали в макулатуру, за виручені кошти оформили підписку на російські видання «флоту-визволителю».

У Севастополі святкове дійство проводили на майдані Нахімова. Розпочали його з церемонії підняття російського прапора над державною адміністрацією. В цих, як оголосили, урочистостях взяли участь головні учасники антиукраїнської змови, ще по суті високі державні українські чиновники, як то голова міськради Юрій Дойніков, голова координаційної ради з організації Севастопольського міського управління із забезпечення життєдіяльності міста Олексій Чалий і виконуючий обов'язки голови Севастопольської міської адміністрації Дмитро Белік. Далі активісти Союзного руху «17 березня», Прогресивної соціалістичної партії Наталії Вітренко та ГО «Діти війни Севастополя», Олексій Меркулов, Євген Дубовик та Андрій Луненок об'єднали святкування «возз'єднання» з відзначенням 23-ї річниці з часу проведення Всесоюзного референдуму в СРСР 17 березня 1991 року. З трибуни лунали вітання юрбі «з торжеством історичної справедливості»: за підсумками загальнокримського референдуму 16 березня 2014 Севастополь і Крим возз'єдналися з Росією. Олексій Меркулов підкреслив, що «Ми повинні зробити все, щоб пробудити наш народ, відсторонити буржуйську нечисть, денонсувати «біловезьку змову» і відродити нашу велику радянську країну під нашим спільним червоним Прапором Перемоги». На завершення активісти поклали квіти до пам'ятника Великому «вождю світового пролетаріату В.І. Леніну».

Спостерігаю «торжество» на майдані Нахімова в Севастополі. Народу не так вже й багато. Яюсь не можу пов'язати: поклоніння і квіти кривавому червоному диктатору й безбожнику і... Бог Трійцю любить. І глаголи-пояснення з трибуни: мовляв, у 1783 році Крим приєднали до історичної Батьківщини - Росії. У 1954 році - перше відторгнення від «історичної родини». Друга спроба приєднання - у 1991 році - була невдала. Проте третя - майже день у день, але вже в 2014 році, благополучно звершена. Уже нічого, радіють, не зможе перешкодити цій історичній події. Бо ж Бог любить Трійцю! Однак, дальше гримить з гучномовця, «голову фашисти підняли, повозитися з ними треба буде ґрунтовно», - звучить загрозливо від оратора з мікрофоном з трибуни. І продовжує: - «нинішня влада вигодувала їх немарно, збираючись їх поставити собі на службу. Ще не задушені в самозародиші ці фашисткуючі молодчики, що

почули запах влади і крові, самі вже не зупиняться! Тільки не треба розслаблюватися, все лише починається. Сила, яка їх поборе, повинна бути достатньо міцною, і жорстокою...». «З яких тільки закутків свідомості виповзають подібні гади, вони мають втямити, що боротьба з ними буде вестися з метою їх повного знищення», - звучить вже застерігаючи страшно для не «ісконно руських». Знаю, читав у севастопольському архіві, що подібні гасла і промови лунали на мітингах перед Варфоломіївськими ночами Севастополя, напередодні більшовицьких погромів у Севастополі 17 грудня 1917 і 23 лютого 1918 років. А далі, після грізних речей стосовно вчорашнього «проклятого прошлого» і аплодисментів підтримки сказаному, грала музика, виспівувала Бабкіна і витанцьовував народний ансамбль «Русь». Під гармошку з палаючими чи то від випавшого щастя, чи від вжитого горяченького напою, витанцьовує літній матрос-ветеран, беззмінний учасник всіх парадів і мітингів, у подарованій йому, напевно, на Чорноморському флоті новенькій

Свято падіння «українського іга»
У Севастополі

матроській формі. З ним кидаються в танок такого ж віку бабусі з «Русского блока», вимахують хустками – не хочеться вірити в їх радісну ейфорію, в щасливе майбутнє, бо поряд від тих же учасників «блоку» доноситься: «Уть-орлі хохлов! Ура!»,

«Севастополь - город славы русских моряков, теперь наш, навсегда русской!», «Мы победили! Россия! Россия тепер в Крыму навсегда!». Ну й про Севастополь, «неприступный для хохлов...» - це вже як обов'язковий атрибут, як епіграф для площі, на якій стоїть козацький нащадок бронзовий Нахімов. Про відношення з Україною, про українців, про наслідки референдуму ніхто не думає – звершилася історична подія, а з нею і завершилося «братство двух народов» – і щастям світяться очі у ветеранів Чорноморського флоту і бабусь. В хороводі свята і привезені із-за Керченської протоки кубанські «казакі-самооборонці» - це вони всі разом «утіралі хохляцькій флот». А разом з ним і кримських українців і кримських татар, греків, євреїв та поляків – про них зараз мови нема – справжні господарі прийш-

ли і «зламалі його давніше!» А всі, хто жив поряд і не вважає Путіна вождем, тепер являються пособниками повергнутого окупанта і фашистів. Викусіте, «фашисти» тепер – до Львова вам дорога! Росіяни святкують перемогу - день, який протягом років брехнею і правдою «наближали, як могли». Заодно і закликають прибрати «зламаний зуб», пам'ятний знак до 10-річчя ВМС України, страшно мішає у центрі міста, та Сагайдачного знести з п'єдесталу – українського духу в городі русскої слави більше терпіти вже не будуть.

Дивлюся в палаючі радістю щасливі і одночасно презирливі до України очі. Для мене, севастопольця, подібні мітинги і зневагу до України бачити і чути тут не вперше. Але зараз серцем і душею відчув: ось тут, на цій площі сьогодні нелюбов до України виплеснулася у них справжня. Не причепурені, як раніше, словоблуддям, вони нарешті скинули маску «слов'янського і православного братства», єдності народів і багато чого ідеологічно накрученого для запаморочення українців. Тут вже виливається суть справжнього братства народів по-російськи. Коли я стояв на Тузлі, теж чув що ми «один народ і нас не розділити», що ми єдиної віри і бачив, як вперто насипали дамбу поперек Керченської протоки і гуртувалися на Кубані війська – була то робота по присилуванні до «єдінства» «єдиного народу». Чув як ті ж бабусі і ветерани проголошували, що у нас «одна історія», що Голодомор «бил вездє», що «победілі вместе», але ось гинули від голоду чомусь українці, та чую, що «у побєди только русскій язык», що Росія змогла б виграти війну і без українців. З сьогоднішнього дня єдність всенародна і єдина віра кудись поділися, їх мовби змила штормова хвиля. Їх замінила «історическая справедливость» лише одного, старшого над усіма тут народу.

Ми все те слухали роками, але не заперечували активно. Вельможні київські дядьки від влади наші заперечення вважали провокуванням конфронтації, запереченням братства і дружби між нашими народами і флотами. І карали, знімали з посад, звільнювали з роботи. Ми мовчки все те зносили, бо у себе дома ми не шукали ворогів. Тепер стало зрозуміло, що відсутність державного прагматизму та постійна поступливість у всьому привела кримських українців до того, що у нас не лише забрали наш дім, наш Крим, а ще й проголошують нас злими сусідами – і заявляють, що наступила пора з нас «стрихнути українську шкіру». Врешті, «свято падіння українського іґа» у Севастополі і в Криму, «братська» допомога Росії українському Донбасу відкрили очі багатьом не лише в Криму, а й в Україні на суть слов'янського братерства і настирливо нав'язу-

ваного нам «Русского міра» вкупі з московським православієм. Це допомогло нам, констатує севастопольць Ігор Лосєв, швидше «збагнути, що на сході й півночі наших кордонів знаходиться не «друг і брат», а геополітичне Дике поле з войовничими й агресивними політичними «кочівниками» на чолі з лідером, який намагається стати сучасним Батием». Відчуваю, що у нашому суспільстві шириться оборонна свідомість, викристалізувалася і зміцнюється політична нація українців, що в суспільне життя повертається козацький дух, з яким українці стануть непереможними! І на цій духовній основі формуються Збройні Сили, флот України нового зразка, нової справи вільної України.

VII. Анатомія гібридної війни

Російська агресія в Криму продемонструвала світу початок реалізації в Україні сценарію проведення нового типу сучасної війни. Серед зарубіжних військових аналітиків вона отримала назву «нелінійної війни» або непрямой війни, війни «чужими руками». В Україні ця війна з подачі экс-міністра оборони адмірала Ігора Тенюха отримала назву «гібридної» війни. За новітнім задумом агресор вже не наступає фронтом, древнє лицарське «іду на Ви» кануло в лєту. Зараз стали застосовувати метод, коли в окремих містах і регіонах бажаної агресору території при попередній тривалій його тайній військовій і закамуфльованій під свободу слова і демократію, при інформаційно-фінансовій підтримці формують громадські протестні організації, тимчасові збройні коаліції сепаратистів, котрі з тим захоплюють органи місцевої влади, оголошують свою «незалежність». При допомозі підготовленої місцевої «п'ятої колони» з тим блокують військові частини, розпочинають боротьбу з центральною владою. Переформовуючись у терористичні, ці збройні загони починають бандитські напади на державні установи, намагаються захопити їх і кличуть країну, як їх фінансує і озброє, на допомогу. Боротьба продовжується за підтримки зброєю і людьми з країни агресора. Кожне угруповання сепаратистів має свої цілі і завдання, які можуть змінюватися з передислокацією цих угруповань територією анексованої країни.

Врешті, гібридна війна для України не така вже й нова і сучасна, в нашій історії вона вже мала місце, і не один раз. Цю технологію загарбання земель сусідів запровадили ще більшовики.

Внаслідок технології «гібридної» війни була повалена Українська Народна Республіка – «гібридну» війну проти УНР вели як біла, так і червона Росія. Лише наші історики та військові аналітики ту «гібридну» окупацію УНР досі, за московським виміром, виставляють як громадянську війну в Україні. Саме за «гібридним» сценарієм готувалося і антипольське повстання у Західній Україні напередодні «золотого вересня» 1939 року, перед спільним з гітлерівцями «визвольним походом». «Гібридний» характер мали і бойові дії проти Української Повстанської армії. Якби ж в Україні існували відповідні військові науково-дослідні і історичні установи, то «гібридний» характер збройної агресії проти нашої держави був би передбачений і контрзаходи для її захисту були б відпрацьовані з часу проголошення незалежності.

Тим більше, що в наш час, в роки незалежної України, перша спроба впровадити в Україні подібний сценарій відбулася восени 2003 року з організації військово - політичної провокації навколо острова Тузла в Керченській протоці. Але тоді антиукраїнські сили ще не були організовані, їх вплив на суспільство був не значний, а українська влада у Криму, особливо прем'єр-міністр АРКриму Сергій Куніцин, і Військово-Морські сили (командувач віце-адмірал Ігор Князь) виступили спільно, продемонстрували єдність намірів і зусиль. Тому сили Чорноморського флоту хоч і привели в бойову готовність, однак задіяти їх тоді не ризикували. Ту, фактично першу, невдалу для Росії російсько-українську військово-політичну кризу дуже швидко заговорили вічною дружбою і слов'янським братством і рекомендували забути як якесь непорозуміння між місцевими керівниками Кубані і Криму. І хоча боротьба з спробою анексії ук-

2014, березень. Фінал дружби флотами

раїнських територій і тероризмом на військових навчаннях Збройних Сил України розглядалася, але уроків з Тузли-2003 року, належних висновків не зробили. Як наслідок, у 2014 році українські Збройні Сили і силові структури виявилися повніс-

тю не готовими до подібного методу ведення війни і бойових дій. Найслабшою їх ланкою виявилися Військово-Морські сили, в середині зони відповідальності яких базувався російський Чорноморський флот з повністю розв'язаними «руками» для подібних дій в Криму. Саме тому перший «гібридний» удар Росії був нанесений по Криму. Такий метод ведення війни, коли агресор виглядає як би й не зовсім агресор, як сусід добрий, коли агресор без знаків розрізнення під видом «самооборони» приходять мовби на допомогу скривдженому владою народу на думку багатьох аналітиків, буде характерним для майбутніх війн. Для протидії такій агресії в майбутньому у Збройних Силах України, в Україні мають бути акумульовані і вивчені технології захоплення і анексії Червоною армією РСФСР Української Народної Республіки, анексії в 1939 році Західної України і країн Прибалтики, сучасний досвід проведення війн на Балканах, Близькому Сході, на Кавказі і Сирії.

Отже, можемо вивести основні характеристики гібридної війни, кінцевою метою якої стала повна окупація Криму:

1. Тривала попередня інформаційно-пропагандистська підготовка території, яку було заплановано захопити. Це завдання в Криму успішно виконали партія Регіонів і КПУ, які разом з проросійськими організаціями, кримською і севастопольською владою блокували патріотичні проукраїнські сили на півострові і діяли синхронно з російськими ЗМІ.
2. Завчасне створення під емблемою «Українське козацтво» антиукраїнських воєнізованих козачих організацій (Чорноморське, Донське, Кубанське, Терське і т.д.). У Севастополі таких було створено чотирнадцять, і саме на їх базі були створені незаконні збройні формування «самооборони», що уможливило поповнення їх рядів з Дону і Кубані.
3. Завчасне створення численних проросійських партій і громадських організацій (Русській блок, Русская община, союз советських офіцерів і т.д.) і на їх базі протестного електорату у Севастополі і Криму. Підпорядкування цим цілям ветеранських організацій.
4. Прихований ввід військ (морської піхоти і повітрянодесантних військ ЗС РФ) з важкою наступальною технікою без знаків розрізнення, а отже і без військової честі та гідності воїна. Пункти висадки десантів: порт Керч, Феодосія, Севастополь (бухта Козача), аеродроми Бельбек, Гвардійське, Сімферополь, Джанкой.
5. Захоплення окупаційними військами з «самообороною» адміністративних будинків органів місцевого самоврядування, стратегічних

об'єктів і блокада військових містечок українських Збройних Сил і інших силових структур.

6. Заміна при допомозі вже захоплених, але ще не розпущених, легітимних місцевих Рад, абсолютну більшість депутатського корпусу яких склали члени партії Регіонів і КПУ, українських керівників виконавчих органів місцевої влади. «Добровільне» включення Севастополя до складу АРК.

7. Формування через кадрову політику і підготовка зрадників в силових структурах, формування «місцевої самооборони» і оточення ними українських військових частин з вимогою скласти зброю чи перейти на сторону нової «місцевої влади».

8. Націоналізація сепаратистами державної власності, проголошення створення «міністерства оборони республіки Крим» та «вмс республіки Крим» на базі Військово-Морських сил Збройних Сил України, що дислокуються на півострові.

2014, жовтень. Інтернований первенець українського флоту - «Славутич», вже без назви на борту і бортового номера

9. Проведення під контролем окупаційних військ так званого референдуму про «самостійність Криму» і його приєднання до Російської Федерації, який для міжнародного співтовариства мав легалізувати анексію Криму. Відсутність можливості вибору на референдумі.

10. Масове силове визнання мешканців Криму громадянами Російської Федерації. На відмову від громадянства РФ надавався термін лише до 18 квітня (один місяць).

Військово-Морські сили України зовсім не очікували на такий сценарій війни, у їх середовищі процвітала ілюзія братства та пропаганда миру. Тероризм для них існував десь в Індійському океані. Та вони й не мали відповідних аналітичних структур та засобів інформаційної протидії в підготовчий період агресії. А ті, що й мали, під прапором партії Регіонів і керівництвом місцевих адміністрацій активно боролися з «фашизмом і націоналізмом» в своїх рядах, тобто ще й сприяли політиці і зусиллям майбутнього противника.

Вже в час повної ізоляції Кримського півострова від материкової України військова еліта України виглядала розгубленою і не могла побороти в собі страх порушити випестуване нею ж «слов'янське братство і вікову дружбу» з Російською Федерацією. Прибувши до вже повністю заблокованої 36-ї бригади берегової оборони Військово-Морських сил України в селище Перевальне під Сімферополем багатолітній міністр оборони України, генерал армії України і народний депутат від партії Регіонів Олександр Кузьмук перед телекамерами заявив наступне: «Один постріл у Сараєві викликав Першу світову війну. Тому думайте!». Таким чином цей народний обранець всю відповідальність за збройний опір інтервентам, за подальший розвиток подій поклав на місцевих офіцерів і матросів, усунувши від відповідальності себе і подібну йому військово-політичну еліту країни. Після «візиту» і заявленої позиції цього генерала почався активний і масовий перехід особового складу Збройних Сил України до лав тих, хто їх блокував в Криму.

Тому й сталося так, що не командувач ВМС України у власному штабі мав бути полоненим гостем - російським адміралом, а навпаки, російський адмірал мав бути там ним затриманим і арештованим, але ж він вільно тривалий час відвідував штаб ВМС, українські військові частини і кораблі. Командувача ЧФ пригощали чаєм, а він, у відповідь на гостину, виставляв господарям ультиматум скласти зброю, здатися в полон та «рекомендував» відцуратися від військової присяги українському народові.

Військово-Морські сили України не були готові до так званої «гібридної» війни, зауважив після анексії Криму экс-міністр оборони адмірал Ігор Тенюх. І це справді було так, бо подібне протистояння з «братнім російським флотом» не було прописане в жодному статуті чи бойовій інструкції. Більше чим ворога українські моряки боялися звершити будь який поступок, який міг би бути сприйнятим як провокація проти російського флоту, за подібне звільняли в запас і виганяли з роботи. Українські військові моряки готувалися до зустрічати ворога у відкритому бою зовсім з протилежної сторони і при офіційно оголошеній війні – на морі чи на березі. Їм постійно втовмачували в голови про зрадників – татар та що їх необхідно остерегатися.

Тому для ВМС України незрозумілою стала ситуація, коли без оголошення війни в Крим вторглися колони мовчазних військових без знаків розрізнення, мовляв, йдемо на навчання, без збільшення чисельності сил Чорноморського флоту в Україні, яких стали вітати квітами, як «визволителів», зарані підготовлені жінки і дівчата.

Харківські угоди по ЧФ порушені? Про їх порушення з Міністерства оборони не сказали. Попередньо з ЧФ РФ не повідомили про передислокацію своїх військ? Та ось повідомляємо..., коли півострів вже опинився окупованим. Військова провокація «захисту кримчан від бандитів і фашистів» і штучна підтримка органами влади напруги переляку в Криму служила відволіканням уваги суспільства від нагальних проблем, легітимізації окупації півострова і його анексії від України. В умовах штучно створеного страху вдалося уникнути активної протидії кримчан як уявній небезпеці «фашизму», так і справжній небезпеці втрати української державності.

«Гібридна війна» в Криму виявила, що далеко не всі регламентуючі документи українського флоту юридично відповідали ситуації, що склалася в період анексії Криму. Наприклад, «Положення про корабельну службу у Військово-Морських Силах Збройних Сил України» (Корабельний статут), введене в дію наказом Міністра оборони України від 25.11.2003 р. N 415. Його стаття 3 проголошує, що «Прапор Військово-Морських Сил Збройних Сил України, піднятий на кораблі Військово-Морських Сил, є його Бойовим Прапором. Він символізує недоторканність і готовність корабля захищати державні інтереси України на морі» (лише на морі?), а стаття 7 вимагає що, «У водах відкритого моря, портах та територіальному морі інших держав (а у власних водах?) жоден іноземний уряд чи його представники не мають права втручатися в повсякденну життєдіяльність кораблів Військово-Морських Сил. Будь-яка така спроба повинна рішуче припинятися, у виняткових випадках - силою зброї». Ось такі визначення регламентуючих документів Збройних Сил привели до юридичного абсурду, коли ворог захоплює рідні кораблі у рідних бухтах, а їх екіпажі не мають юридичного права їх захищати, бо дії українського флоту, коли у рідних бухтах агресором стає «братський» флот, що поруч орендує свої стоянки, не прописані і не визначені.

Цю юридичну колізію створює саме «Положення...», яке крім вище приведеного, проголошує, що Військово-морський прапор символізує недоторканність і готовність корабля захищати державні інтереси України на морі, але не у рідній бухті чи біля пристані. Питання до його авторів: Військово-морський прапор біля рідної пристані що, вже не являється символом України, Бойовим прапором і його там можна вільно собі дозволити перед ворогом спустити? Саме це і було здійснено на всіх кораблях і суднах у Севастопольській гавані і в озері Донузлав у березні місяці. І стаття 7 «Положення...» не передбачає і не заперечує втручання іноземців в жит-

тедіяльність українських кораблів у їх базах, і не зобов'язує екіпаж протидіяти їм у цьому силою зброї. Вона передбачає можливість такої протидії лише у відкритому морі, в іноземних портах тощо, і це в умовах, коли у портах України на постійній основі базується іноземний флот! Прийми командир рішення по вирішенню ситуації силою зброї, у каюті командира міг би з'явитися прокурор, якому завжди було байдуже до суті і якості документів – інакше би давно це Положення опротестували, їх цікавили виключно написане і зафіксоване: статут є закон, і все! Росіяни ж штурмували наші кораблі не у відкритому морі, не в іноземних портах, а в українських базах і біля рідних пристаней – і стаття 7 осталася непорушеною, лише кораблі захоплені. Росіяни, слід думати, щепетильно вивчили наш корабельний статут і діяли виключно на його юридичних прогалинах і упущеннях, тому й вимагали в українських моряків підпорядкуватися самопроголошеній владі Криму, а не Росії. У той же час Україна офіційно не знаходилася у стані війни з Росією і воєнний стан в країні оголошений не був. Не було оголошено навіть антитерористичної операції в Криму, то ж самостійно діяти за бойовими інструкціями командири не ризикували. І вимушені були поступати на власний розсуд виходячи з ...ситуації мирного часу, в умовах коли неоголошений і підступний ворог підступив під самісінькі КПП військової частини, а застосування по ньому зброї згідно статуту вартової служби може... обернутися карною статтею для самого командира. Події в Криму вирізнили, що науково-дослідні центри, наукові інституції як Міністерства оборони, так і у видах Збройних Сил України не вивчали і об'єктивно не досліджували всі види небезпек для України та методи ведення проти неї сучасних і минулих війн, зосередившись виключно на II Світовій війні в російському науковому світобаченні.

Врешті, причини агресії і наглої анексії території незалежної держави у будь-якому випадку для міжнародного співтовариства необхідно було обґрунтувати. Анексію УНР радянська влада десятиліттями обґрунтовувала громадянською війною та інтернаціональною допомогою «пригнобленим масам» українців. Та час «пролетарського інтернаціоналізму» минувся, треба було шукати осучаснене обґрунтування. Тому першим і головним теоретиком і практиком сучасної «гібридної» війни проти незалежної держави Україна став сам президент Російської Федерації Володимир Путін. Як головний ідеолог, він кілька раз публічно обґрунтовував своє бачення причин анексії Криму. 18 березня він виступив перед депутатами Державної Думи і Ради Федерації, 17 квітня в Кремлі на

великій прес-конференції, 1 червня 2014 року в МЗС перед послами і дипкорпусом і 24 червня 2014 року під час візиту у Відні. Процитую три останніх найбільш характерні обґрунтування ним окупації і анексії Криму.

Виступ 17 квітня 2014: «Ризики полягали насамперед у тому, що загрози щодо російськомовного населення були абсолютно конкретними і відчутними. Саме це спонукало народ Криму, громадян, які там проживають, задуматися про своє майбутнє і звернутися до Росії за допомогою. Але саме цим ми й керувалися. Я вже говорив у своєму недавньому виступі в Кремлі (18.03. – *М.М.*) про те, що Росія ніколи не планувала ніяких анексій і ніяких військових дій у Криму, ніколи. Навпаки, ми виходили з того, що ми будемо будувати наші міждержавні відносини з Україною виходячи з сьогоднішніх геополітичних реалій. Але ми також завжди думали і сподівалися на те, що наші російські люди, російськомовні громадяни України будуть проживати в комфортних для себе політичних умовах, в комфортній обстановці і не будуть ніяк утискатися, їм не загрожуватимуть. Ось коли виникла саме така ситуація - ситуація з можливими загрозами та утисками, і коли народ Криму почав говорити про те, що він прагне до самовизначення, тоді, звичайно, ми і задумалися про те, що нам робити. І саме тоді, а не якісь там 5, 10, 20 років тому було прийнято рішення про те, щоб підтримати кримчан ... Більше того, я вам скажу, що до останнього моменту, просто до останнього дня я в тій промові, яку потім виголошував в Кремлі, не писав останньої фрази, а саме: вношу до Федерального Зібрання Федеральний закон про приєднання Криму, тому що я чекав результатів референдуму. ... І коли стало ясно, що явка склала 83 відсотки, що 96 з гаком відсотків висловилися за приєднання до Російської Федерації, стало очевидно, що це абсолютна, просто практична повна більшість, якщо не сказати, все кримське населення. У цих умовах вчинити інакше ми не могли ... Значна частина сучасних кораблів, суден забезпечення буде переведена саме в Севастополь з Новоросійська. Це дасть нам можливість певною мірою навіть і засоби заощадити, це перше. І, друге, в Криму дуже хороший потенціал з точки зору суднобудування і судноремонту, тому значні обсяги будуть в цьому сенсі зосереджені для ремонту та кораблебудування на кримських верфях. ...І, безумовно, ми будемо нарощувати й нарощувати цей потенціал Криму, він не затребуваний сьогодні, він простоює ... І звичайно, Севастополь... - це місто російської військово-морської слави, ми саме з цього і будемо виходити, саме цим і будемо керуватися. ...Проти кого спрямовані

дії НАТО, куди воно розширюється до наших кордонів, навіщо? Ну, по-перше, треба прямо сказати, все-таки національний, етнічний склад Криму відрізняється від південного сходу України ... Етнічний склад там приблизно 50 на 50 ... Ось ці території, я тільки що про це сказав, були передані до складу України в середині 20-х років, і потім аж до 1954 року, коли Крим вже віддали чомусь в Україну... Я вже говорив про те, що і рішення остаточне про повернення Криму до складу Російської Федерації було прийнято лише за результатами референдуму. ... Росія не приєднувала Крим силою. Росія створила умови, за допомогою, звичайно, спеціальних формувань та Збройних Сил, я прямо скажу, але створила тільки умови для вільного волевиявлення людей, які проживають в Криму і Севастополі. А рішення про приєднання прийняли самі люди. Росія відгукнулася на цей заклик і прийняла Крим і Севастополь у свою сім'ю... Але й міркування такого порядку, що якщо ми нічого не зробимо, то в якийсь час, керуючись тими ж самими принципами, втягнуть в НАТО Україну і скажуть: «Вас це не стосується», - і натовські кораблі опиняться в місті російської військово-морської слави - у Севастополі. Але справа навіть не в емоційній стороні цього питання, а справа в тому, що Крим, звичайно, видається в Чорне море, як би в центрі знаходиться. Але, виходячи з військових міркувань, він такого значення, як у XVIII-XIX століттях, не має, маючи на увазі наявність сучасних ударних засобів ураження, в тому числі і берегових. І це - реально - видавлювання Росії з цього дуже важливого для нас регіону світу, за який скільки кісточок російських покладено протягом усіх попередніх століть.

(Цитата за: <http://www.kremlin.ru/news/20796>)

1 липня 2014 р. В. Путін продовжив теоретичне обґрунтування окупації Криму: «Якої реакції наші партнери очікували від нас при тому, як розгорталися події на Україні? Ми, звичайно, не мали права залишити кримчан і севастопольців на свавілля войовничих націоналістів і радикалів, не могли допустити, щоб був істотно обмежений наш доступ до акваторії Чорного моря, щоб на кримську землю, в Севастополь, овіяний бойовою славою російських солдатів і матросів, в кінці кінців, я думаю, досить швидко, прийшли б війська НАТО і був би кардинально змінений баланс сил у Причорномор'ї. Тобто практично все, за що Росія боролася починаючи з петровських часів, а може бути, і раніше, історики знають краще, - все це фактично було б викреслено... ..Ми давно про це попереджали - на жаль, наші прогнози збуваються».

(Цитата за <http://www.kremlin.ru/news/46131>).

Ключові моменти у цих виступах – південь України і Крим давно приглянулися Росії, ще з «Петровських часів», та Росія, ввівши війська на Кримський півострів, «не приєднувала Крим» силою, а лише за допомогою «спеціальних формувань та Збройних Сил», і під їх автоматами створювала «умови для вільного волевиявлення людей». Щось ну дуже схоже у 1938 році говорив Гітлер в рейхстазі після анексії у Чехословаччини «німецькомовної» Судетської області. В. Путін і не приховує, що головною переможною для Росії зброєю у гібридній війні в Криму стали інформаційна пропаганда про «історичне минуле», з якого випливало виключне право на героїзм «російського солдата» і історію, та що «людям в камуфляжі» без знаків державної приналежності з високим професіоналізмом вдалося швидко обеззброїти (ідеологічно, морально-психологічно та фактично) особовий склад Військово-Морських сил і інших силовиків України в Криму. Російський президент стверджує, що анексія Криму виникла спонтанно, що винна в цьому виключно «ситуація в Україні». При цьому Володимир Путін повторює ідеологічні штампи, відповідно до яких Майдан, національно-патріотичний рух проти свавілля і корупції, рух до демократії і правової держави виставляється світу як хунта, як суцільна «фашизація» України, як метафізична сила, як маніхейська загроза сил темряви російській державі.

Президент Росії 24 червня 2014 року на прес-конференції у Відні повторив: «Так, я не буду приховувати, я вже про це говорив, ми використовували наші збройні формування для того, щоб забезпечити свободу волевиявлення кримчан, використовували блокування деяких збройних формувань української армії». Блокування українських військових формувань відбувалося на території України, а не за її межами. Зазначені дії збройних сил Російської Федерації на території України, в тому числі «блокування деяких збройних формувань української армії», а також подальша анексія належних Україні АРКрим та міста Севастополь згідно «Визначення агресії», затвердженого Резолюцією 3314 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року, підпадають під критерії агресії:

«Стаття 3: Будь-яка з наступних дій, незалежно від оголошення війни, з урахуванням і відповідно до положень статті 2, буде кваліфікуватися як акт агресії:

- вторгнення чи напад збройних сил держави на територію іншої держави або будь-яка військова окупація, який би тимчасовий характер вона не носила, є результатом такого вторгнення або напа-

ду, або будь-яка анексія із застосуванням сили території іншої держави або частини її;

- напад збройними силами держави на сухопутні, морські або повітряні сили, або морські і повітряні флоти іншої держави;
- застосування збройних сил однієї держави, що знаходяться на території іншої держави за згодою з приймаючою державою, в порушення умов, передбачених в угоді, або будь-яке продовження їх перебування на такій території з припинення дії угоди;
- засилання державою або від імені держави збройних банд, груп, іррегулярних сил або найманців, які здійснюють акти застосування збройної сили проти іншої держави, що носять настільки серйозний характер, що це рівнозначно переліченим вище актам, або його значну участь у них.

Стаття 5 цього ж міжнародного документа проголошує, що: «1. Ніякі міркування будь-якого характеру, будь то політичного, економічного, військового чи іншого характеру, не можуть служити виправданням агресії. 2. Агресивна війна є злочином проти міжнародного миру. Агресія спричиняє міжнародну відповідальність. 3. Ніяке територіальне придбання або особлива вигода, отримані в результаті агресії, не є і не можуть бути визнані законними», - йдеться у ній.

Отже, анексія Криму відповідно до міжнародного права має всі ознаки військової агресії, як би її в Кремлі не маскували перед світовим співтовариством «зеленими чоловічками» та «самообороною» Криму, озброєних танками, самохідними гарматами і зенітно-ракетними комплексами і літальними апаратами. Що це була спланована і зарані, без оголошення війни, добре підготовлена агресія проти України, а не «забезпечення волевиявлення кримчан», розповів 20 червня в ефірі «ЕспресоТВ» экс-виконувач обов'язки Голови президентської адміністрації у час анексії Криму Сергій Пашинський. За його інформацією президент Росії Володимир Путін затвердив план по розчленуванню України на дві частини ще у травні 2013 року: «Вже зараз я можу оприлюднити цю інформацію. У травні минулого року Путін затвердив план (це 100 відсоткова інформація) розчленування України. Він хотів від Харкова до Одеси включно отримати всі області. Під цей план Януковича, цю істоту, використали. Рік тому партія Регіонів почала організовувати антифашистські мітинги. А це був план, таким чином вони вже створювали плацдарм, що до влади «прийдуть фашисти», - сказав Пашинський. За його словами, план передбачав анексію Криму з одночасним захоплення 6-7 квітня облдержадміністрацій в Харківській, Донецькій Луганській областях, в Миколаєві та Одесі, які провалили-

ся, а переломним моментом стало те, що їх вибили з Харкова», зазначив Сергій Пашинський.

Сказане Пашинським підтверджує і голова Верховної Ради України Олександр Турчинов. В інтерв'ю виданню «Лівий берег» 27 червня він сказав: «Дійсно, росіяни розглядали владу Януковича як маріонеткову, покликану забезпечити всі їх «хотілкі», але все одно до захоплення Криму вони готувалися заздалегідь. Більше того, коли Майдан ще тільки почався, а Янукович ще зберігав всю повноту влади, число обльотів нашого кордону російською авіацією збільшилася в сто разів. Якщо зовсім точно, то це почалося в другій половині 2013-го». У тому, що такий план існував і у Кремлі кримська анексія планувалася зарані можуть свідчити і постійні монолози Путіна протягом останніх років як у Москві, так і за кордоном, про Україну як неповноцінну державу, розповіді світовим лідерам про те, що більшість території України «подарована їй Росією», про «Малоросію» і «Новоросію» як «ісконні» російські території тощо. І не випадковим, виявляється, був лист депутата Держдуми Жириновського керівникам Польщі, Румунії і Угорщини з пропозицією разом розчленувати Україну – цим вияснялася позиція західних сусідів України на заплановану агресію проти неї, а заодно і реакція українського суспільства.

Однак ні, підготовка до анексії Криму розпочалася значно раніше, чим досі думають в Києві. Ось ніким не почута як в столиці, так і в Україні у цілому, заява севастопольських українців від 29 вересня 2009 року. Це був крик-попередження з приводу майбутніх подій, які гібридно готувалися в Криму під покровом «братства флотів і народів» та «слов'янської і православної єдності».

Заява Української громади Севастополя.

«Як стало відомо із джерел штабу Чорноморського флоту, штабом Чорноморського флоту Російської Федерації завершена чергова планова рекогницировка території кримського півострова для планування і підготовки її захоплення повітряно-морським десантом і морською піхотою ЧФ РФ з залученням частини сил Новоросійської повітряно-десантної дивізії з урахуванням досвіду останньої війни на Кавказі. Рекогницировка була спланована і проводилася штабом ЧФ РФ на випадок силового вирішення російською стороною проблеми Криму і Севастополя, сценарій якого і відпрацьовується яструбами ЧФ у адміральських погонах. Відповідними фахівцями штабу ЧФ РФ були визначені і нанесені на оперативні карти шляхові сполучення Севастополь – Ялта – Феодосія, Севастополь – Сімферополь – Феодосія – Керч а так же обліковані всі

придорожні будинки та споруди з бетонними підвалами, які, на думку російських військових експертів, можуть бути використані українською стороною в якості опорних пунктів, визначені безпечні і небезпечні для них ділянки майбутньої території їх операцій. Розвідувальні і наступально-провокаційні заходи, здійснені на території України, свідчать, що заяви різноманітних посадових осіб в Росії стосовно «примусу» України до дружби, як і поява листівок біля штабу ЧФ із зверненням від імені «Координационного совета Русской радикальной оппозиции» до російських військовослужбовців відмовитися від участі в підіривних діях проти України мають під собою реальні підстави. Крім того, стало очевидним, що зменшуючи загальну чисельність свого флоту в Криму, Російська Федерація збільшує бойову потужність його берегового і авіаційного компоненту, концентруючи їх у Севастополі, чому ВМС України оперативно протиставити зараз нічого не можуть. Враховуючи, що дані підіривні заходи завершені вже після внесення президентом РФ Дмитром Медведевим поправок до закону «Про оборону», результати таких прихованих від українського суспільства військових дій можуть мати серйозні наслідки для подальшої ескалації україно-російських відносин, сіють недовіру між флотами України і Російської Федерації та провокують нестабільність на кримському півострові.

Українська громада Севастополя нагадує, що п'ять років тому, у вересні 2003 року, на так званому збір-поході ЧФ РФ був розіграний сценарій військових навчань, який з тим ліг в основу міждержавного конфлікту навколо острова Тузла в Керченській протоці. Висловлюючи рішучий протест проти виразно провокаційних і антиукраїнських дій російського флоту на території країни, що дала йому притулок, Українська громада Севастополя звертається до керівництва України дати принципову оцінку агресивним і неправомірним діям російських адміралів на українській землі, які не лише суперечать умовам перебування ЧФ РФ на території України, договору між нашими країнами про відмову від розвідки одна проти одної, а прямо дискредитують договір про дружбу і співробітництво між нашими країнами і вимагає вивести з території України полк морської піхоти ЧФ РФ, вжити негайних заходів з унеможливлення подальших подібних дій на півострові. Враховуючи гіркий досвід суверенної Грузії, Українська громада Севастополя, поки ще не пізно, вимагає від керівництва України відновити розформовану бригаду морської піхоти ВМС ЗС України, збільшити корабельний і авіаційний компонент ВМС України, завершити ремонт і будівництво підводного човна «Запоріжжя», ракетного крейсера «Україна»,

ввести їх до бойового складу національного флоту і сформувати у Севастополі надійну оборонну інфраструктуру, яка би унеможливила зазіхання будь-якого агресора».

Росія робила в Криму те, що бажала зробити, а в Києві злочинно і безвідповідально до цього відносилися. За цю та ще ряд заяв Українській громаді в Севастополі було відмовлено в реєстрації і її витіснили з громадського життя, а її керівника «демократична» влада звільнила з роботи. Військово-Морські сили так і не створили своїх «опорних пунктів» в Криму, їх стали швидко реформувати і привели до стану фактичної втрати бойової готовності. Україна не створила в Криму національного за духом інформаційного простору, а з 2010 року він повністю перейшов під російський вплив, чим була завершена і духовно-історична окупація півострова. Вона виявилася страшнішою і підступнішою за відкриту військову операцію. Саме вона, духовна окупація свідомості кримчан, породила масовий сепаратизм, колаборацію і ненависть до українців і України, що широко розлилася півостровом при появі в Криму «зелених чоловічків» у формі російського спецназу.

Так була спланована і проведена в Криму «гібридна» війна проти України, за останніх сто років – вже четверта російсько-українська.

VIII. Вони зберегли честь Військово-Морських сил України

Важкий, але необхідний урок отримали Військово-Морські сили України. Доля і історія розпорядилася так, що саме військовим морякам судилося першими стати на шляху агресора, який посягнув на територіальну цілісність і незалежність нашої держави, на волю і свободу українського народу. Так, свою першу битву військові моряки програли і змушені були покинути кримський півострів. Далеко не всі з них відступили на материкову Україну, але ті, що вийшли, стали бойовим ядром національного флоту, яке стало справжнім морським щитом України. Завдяки саме їх діям в умовах неоголошеної війни та недосконалого військового законодавства, їх «пасивного опору» противнику протягом березня місяця Україні, її Збройним Силам був представлений так необхідний період для розгортання з мирного на військовий час інших видів Збройних Сил, привести їх до стану бойової готовності та доправити на захист східних кордонів. Моряки в Криму відволікли на себе сили агресора,

не дали можливості завдати удару з сходу – так, чи майже так заявив в.о. Президента України Олександр Турчинов віддавши наказ остаткам українських військ вийти з Криму на материкову Україну. У ситуації неоголошеної війни і заблокованих всіх без винятку військових частин і установ Військово-Морських сил на березі, а кораблів у бухтах, їх долю, долю особового складу, честь і гідність флоту і його Військово-морського прапора вирішували командири військових частин і установ – кожний окремо і всі разом. Показовим для ВМС України є приклад начальника військ берегової і територіальної оборо-

Контр-адмірали Сергій Гайдук і Ігор Тимчук під час блокади штабу ВМС

ни генерал-майора Ігора Воронченка. Його на ЧФ добре знали як командира, який відіграв значну роль в локалізації російської провокації навколо острова Тузла в 2003 році. А у 2014-у, коли його берегові війська у великій мірі вже почали втрачати стійкість, генерал почав згуртовувати навко-

ло себе вірних військовій присязі і це не вкладалося в плани анексії Криму. Спершу до Воронченка прибули представники від самопроголошеного «керівника Криму» Аксьонова з пропозицією призначення його на посаду «міністра оборони Криму» і вимогою скласти зброю. На роздуми дали три години. Якщо не погодишся, сказали, ми не відповідаємо за безпеку вашу і вашої родини. Воронченку хватило цього часу, щоби на його прохання надійний друг вивіз його дружину у безпечне місце в Кримських горах. Коли шантаж нового «кримського керівництва» не пройшов, за нього взяли російські спецслужби. 23 березня генерала запропонували переговори на КПП його військової частини. Сказали, що з ним бажає поспілкуватися сам заступник командувача Південним округом ЗС Росії. За КПП Воронченка оточили спецназівці, оділи на руки наручники, накиннули мішок на голову і вивезли до Севастополя. На запитання в якому він перебуває статусі, заступник командувача Чорноморського флоту РФ відповів, що він може вважати себе війсь-

ковополоненим. Спочатку українського генерала звинуватили у... нецензурному висловлюванні на адресу вищого військово-політичного керівництва Росії та у впливі на військові частини та командирів ВМС. Затим українському генералові запропонували генеральську посаду в Ростові-на Дону з 3-х кімнатною квартирою. Останнім взявся вмовляти Воронченка перший заступник міністра оборони Росії генерал армії Ніколай Панков. Після відмови від всіх пропозицій зрадити Україні його передали «на обслуговування» спецслужбам ФСБ і тільки 26 березня, під тиском керівництва України, генерал-майора Ігоря Воронченка разом з іншими українськими офіцерами-заручниками передали українській стороні.

Прізвища, позиція і дії Ігоря Воронченка, як і дії інших командирів, які зберегли Бойові прапори своїх військових частин, зберегли бойове ядро вітчизняного флоту, мають увійти в історію вітчизняного флоту як офіцерів, які у надзвичайно складній ситуації, яка загрожувала самому існуванню незалежної України, зберегли честь і гідність Військово-Морських сил Збройних Сил України і Військово-морського прапора України, честь українського флотського командира, стали основою відроджуваного національного флоту України:

- контр-адмірал ГАЙДУК Сергій Анатолійович, командувач ВМС України з 2 березня;
- контр-адмірал ТИМЧУК Ігор Володимирович, начальник управління особового складу штабу ВМС України, організував вихід ВМС з Криму на материкову Україну;
- контр-адмірал ТАРАСОВ Андрій Андрійович, начальник Центру морських операцій ВМС України, попри блокаду і спроби завадити кораблями ЧФ РФ привів фрегат "Гетьман Сагайдачний" Чорним морем з Босфору до Одеси, затим очолив передислокацію ВМС з Криму до Одеси;
- контр-адмірал ТАРАН Дмитро Андрійович, начальник оперативного управління штабу ВМС України;
- генерал-майор ЧЕРНЕНКО Василь Іванович, начальник управління авіації та протиповітряної оборони командування ВМС ЗС України;
- генерал-майор ВОРОНЧЕНКО Ігор Олександрович, начальник військ берегової і територіальної оборони ВМС України;
- генерал-майор СТРУЦИНСЬКИЙ Олег Васильович, командир тактичної групи «Крим» Сил протиповітряної оборони Повітряних сил Збройних Сил України;
- контр-адмірал запасу ШАЛИТ Юрій Володимирович, у березні місяці прибув з м. Чернівці, організував захист заблокованих у севастопольській бухті кораблів ВМС України;

- полковник БЕДЗАЙ Ігор Володимирович, командир 10-ї морської авіаційної бригади ВМС ЗС України (Саки);
- капітан 1 рангу ДОГОНОВ Володимир Миколайович, командир Південної військово-морської бази;
- капітан 1 рангу ДОСКАТО Олексій Олегович, командир 1-ї бригади надводних кораблів;
- капітан 1 рангу ГОНЧАРЕНКО Петро Дмитрович, в.о. начальника Академії Військово-Морських сил ЗС України;
- полковник МАМЧУР Юлій Валерійович, командир 204-ї Севастопольської бригади тактичної авіації Повітряних сил ЗС України імені Олександра Покришкіна;
- капітан 1 рангу КОЛЕЖНЮК Ігор Васильович, начальник Військово-морського ліцею;
- полковник медичної служби ПИЛИПЕНКО Микола Юрійович, начальник Військово-медичного клінічного центру Кримського регіону МО України;
- капітан 2 рангу ДЕЛЯНЕНКО В'ячеслав Михайлович, начальник центру інформаційно-психологічних операцій;
- полковник медичної служби ГУМЕНЮК Костянтин Степанович, начальник 1030 Державного санітарно-епідеміологічного загону МО України (Севастополь);
- підполковник ЯРОШЕНКО Віталій Іванович, командир танкового батальйону 36 бригади Військ берегової оборони ВМС ЗС України, вивів батальйон і врятував від захоплення Бойовий прапор бригади;
- підполковник ГОЛОВАЧЕНКО Юрій Валентинович, командир гірсько-піхотного батальйону 36 бригади Військ берегової оборони ВМС ЗС України;
- підполковник ДЕЛЯТИЦЬКИЙ Дмитро Євгенович, командир 1-го окремого батальйону морської піхоти, вивів батальйон в Україну з Бойовим прапором;
- підполковник ЗАДВОРНИЙ Олег Анатолійович, начальник випробувального полігону «Нитка» (Саки);
- капітан 2 рангу КОВАЛЕНКО Дмитро Анатолійович, командир великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський»;
- капітан 2 рангу ДЕМЧЕНКО Олександр Віталійович, начальник пункту управління системою зв'язку ВМС ЗС України;
- підполковник СТАРЧЕНКО Борис Анатолійович, начальник центру контролю безпеки інформації ВМС ЗС України;
- капітан 2 рангу ВИСОВЕНЬ Андрій Васильович, начальник центру військово-музичного мистецтва ВМС ЗС України;

- капітан 3 рангу ФЕДАШ Юрій Петрович, командир морського тральщика «Черкаси»;
- капітан 3 рангу ГЛУХОВ Дмитро Сергійович, командир великого розвідувального корабля «Славутич»;
- капітан 3 рангу ТИХИЙ Олександр Васильович, начальник Об'єднаного складу озброєння і майна;
- капітан 3 рангу АГАПІТОВ Андрій Олексійович, організував оборону штабу Південної військово-морської бази (Новоозерне) і вивів її особовий склад з Криму;
- капітан 3 рангу НАДОЛЬНИЙ Руслан Анатолійович, начальник технічного відділу ТРК МО України «Бриз», вивіз майно і особовий склад ТРК в Одесу;
- майор НІКІФОРОВ Олексій Володимирович, заступник командира 501 Окремого батальйону морської піхоти по роботі з особовим складом (Керч), попри позицію командира батальйону згуртував і очолив вірних присязі морських піхотинців і вивів їх на материкову Україну;
- старший мічман БОЙЧУК Олександр В'ячеславович, командир рейдового тральщика «Генічеськ».

Ці командири Військово-Морських сил України та начальники установ Міністерства оборони України в Севастополі осталися вірними тим традиціям, які вже у далекому 1992 році заклали офіцери організаційної групи першого командувача Військово-Морських сил України віце-адмірала Бориса Кожина. В ході кримського протистояння Військово-Морські сили України витряхнули з своїх рядів все наносне, чуже і випадкове, і вийшли на чистий простір будівництва суто національного флоту України, який стане справжнім, а не умовним, оборонцем волі і свободи свого народу, незалежності і територіальної цілісності нашої держави.

ІХ. Морські Укропи

«Укропи», від скороченого український опір, сьогодні стали відомими чи не у всьому світі. Ними гордяться в Україні та демократичних країнах світу, ними лякають людей, наприклад, у Росії. «Укропи» сьогодні не лише стали назвою окремих військових підрозділів в АТО, «укропами» зараз вважають себе всі військовослужбовці, які із зброєю в руках відстоюють свободу і територіальну

цілісність України. «Укропи» продовжили справу Небесної сотні і стали гордістю української нації та опорою держави.

А все почалося з народного спротиву українців корумпованій і зрадившій свій народ центральній владі на Майдані. Але то був беззбройний мирний спротив внутрішнього характеру. Все змінилося з початком російської анексії Криму. Ідеологія Майдану увійшла у свідомість, здавалося деморалізованих тим же Майданом військових колективів у Криму і, хоч поступово, але розсіяла пільму пануючої в них ідеології

1.03.2014. Острів Кріт. Рейд Суда, Середземне море. Фото екіпажу фрегата "Гетьман Сагайдачний" у відповідь на російську спецпропанду

рівниками України, їх корумпованість викликали народний опір, Майдан і Революцію Гідності, тож і зрада адміралів ВМС України Ільїна, Єлісеєва, Березовського і Шакури породила у їх підлеглих опір їхнім зрадливим наказам і спробам здати флот окупантам. Поняття «вірність військовій присязі» вийшло на перший план. Так народився морський опір, морський «Укроп». І першим продемонстрував опір зрадницьким замислам флагман Військово-Морських сил України фрегат «Гетьман Сагайдачний».

У штабі окупантів особливе значення надавали захопленню флагмана українського флоту фрегата "Гетьман Сагайдачний", який у дні окупації завершував виконання завдань в операціях НАТО «Океанський щит» та Євросоюзу «Атланта» в Індійському океані і Середземному морі і вже повертався додому. Захоплення українського флагмана знаменувало би повний розгром флоту України. У день захоплення урядових будівель АРКрим і початок блокування військових частин Військово-Морських сил України фрегат знаходився в порту Суда на острові Кріт. Там же довідався і про зраду ко-

ючої в них ідеології «слов'янського братерства» і нерушимої дружби флотів «братських держав України і Росії». Заблоковані протягом однієї доби берегові військові частини і кораблі в бухтах ще вчора званого «братським» флоту стали реальною демонстрацією прагнень русского міра.

Зрада народних прагнень вищими ке-

мандування ВМС. Як і належить військовим, члени екіпажу твердо вирішили відстоювати честь флоту і захищати Українську державу від ворожого вторгнення. Для перехоплення українського флагману в Чорному морі до Босфору був направлений ракетний крейсер «Москва» з групою кораблів підтримки, в Середземному морі знаходилося корабельне угруповання російського флоту від якого можна було очікувати любых провокацій. Для українських моряків завершальна частина походу виявилася найскладнішою за всі дні морського походу.

Першого березня кримські і російські ЗМІ розповсюдили недостовірну і цинічну за своєю суттю інформацію, що український фрегат у Середземному морі відмовився підпорядковуватися Міністерству оборони, підняв російський Андрєєвський прапор і перейшов на сторону окупантів Криму. Коли ця інформація дійшла до корабля, то екіпаж у відповідь сфотографувався під українським Державним прапором і фото розмістив у соціальних мережах і ЗМІ. Український флагман в режимі радіомовчання сміливо пройшов водами Середземного моря, при вході в турецькі води для забезпечення безпеки його супроводжували турецькі бойові кораблі. Проходячи протокою Босфор під великим жовто-блакитним стягом, фрегат з берегів бухти вітали українська і кримськотатарська громади Стамбула з українськими і кримськотатарськими національними прапорами. Фрегат дякував за підтримку сиреною і тифоном.

Другого березня командир національного контингенту на борту корабля і командир походу контр-адмірал Андрій Тарасов довідався про зраду командувача ВМС контр-адмірала Дениса Березовського, і відразу припинив усі зв'язки з командним пунктом ВМС в Севастополі, вийшов на зв'язок з Головним командним центром Збройних Сил і перейшов в його пряме підпорядкування. Надвечір, згадував про події тих днів Андрій Тарасов, мене викликав на зв'язок в.о. Міністра оборони України адмірал Ігор Тенюх, який і затвердив рішення на повернення фрегата в Одесу. На корабель з Севастополя дзвонив і экс-начальник Генштабу адмірал Юрій Ільїн, намагався в'яснити план і маршрут переходу та позицію командування корабля, однак отримав відповідь Андрія Тарасова, що він виконуватиме накази виключно Міністра оборони України. Після цього на кораблі вимкнули усі супутникові телефони, а радіостанції поставили в чергування на прийом. Андрій Тарасов відверто довів до особового складу, що ВМС України на порозі війни з Російською Федерацією, тому повинні бути готовими в Чорному морі до бою з переважаючими силами противника. Екіпаж проявив готовність до

оборони. В Чорному морі фрегату «Гетьман Сагайдачний» вдалося маневром уникнути блокади і збройного конфлікту з кораблями Чорноморського флоту, і дозволило успішно дійти до Одеси. Він став єдиним бойовим кораблем ВМС України, якого не вдалося захопити окупантам, і який був збережений для організації оборони приморського регіону.

Успішний прорив морської блокади і прибуття флагмана до Одеси значно підняли бойовий дух заблокованих українських моряків військових частин. Дух морського опору найбільше заявив себе у батальйоні морської піхоти у Феодосії та на палубах кораблів «Черкаси», «Генічеськ» і «Костянтин Ольшанський» у водах озера Донузлав. Морський «Укроп» став символом живучості, витримки і мужності національного флоту у подальшій боротьбі за Україну і Чорне море. Він водночас стер з свідомості моряків тривалий час будовану у ВМС України конструкцію військово-ідеологічної роботи, підсумком якої мало бути остаточне знищення у Військово-морських сил України національного духу і патріотизму. Коли за один день українські берегові військові частини опинилися заблокованими чужими військами, кубанськими козаками, місцевою п'ятою колоною і юрбою просто обдурених людей стало ясно, що для розблокування військових частин без крові цивільних людей, громадян України, не обійтись. Думайте командири, приймайте рішення!

А у озері Донузлав і того гірше. Стальна барикада із затоплених суден на виході в море створила для кораблів ВМС ситуацію там просто безнадійною. Сил і засобів розблокувати вихід в море не було, корабельна зброя тут була безсилою, крім того, берег був

Рейдовий тральщик «Генічеськ»
намагається вирватися з озера Донузлав

вітря простір контролювали бойові вертольоти противника. А запаси корабельні не безкінечні. Декого взяв відчай. 21 березня, перед обідом, за наказом командира 5-ї бригади кап. 2 рангу В. Звягін-

цева середній десантний корабель «Кіровоград» пришвартувався до пристані і командир здав росіянам корабель без опору. На кораблі спустили Військово-морський прапор України і підняли російський Андріївський. Поволі і з інших екіпажів відсіювалися зрадники, а за ними малодушні і зневірени. Для чого, мовляв, боротися і чи це вже можливо? Вже все програне. Все рівно з цієї калюжі вже не вигребти, і ніхто не допоможе вибратися з нашої залізної банки. Краще не озлоблювати "братів", авось ще десь пристроять. Все, наша Батьківщина тепер Крим. На кораблях осталися лише ті, для яких Україна була понад усе і які започаткували морський «Укроп» України.

Морський тральщик «Черкаси», рейдовий тральщик «Генічеськ» і великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський» рішуче відмовилися виконати наказ комбрига підійти до пристані і здати кораблі росіянам. У відповідь на пропозицію зради та ворожий ультиматум посеред озера Донузлав зайняли кругову оборону і усі разом продовжили боротьбу. Морський тральщик «Черкаси» вирішив прориватися в море і під пісню «Врагу не здається наш гордий «Варяг» (подібних українських пісень немає – М.М.) пішов на прорив з озера Донузлав і, щоб звільнити собі вихід, спробував відтягти один з затоплених кораблів. Лопались швартові канати і мінні талрепи, з усіх своїх кінських сил напружувалися головні двигуни корабля, «Черкаси» вперто боролися за вільний вихід в море. А в цей час на бойових курсах баражували російські вертольоти, а на молі розмістилися російські снайпери і цілилися в членів його команди. Обстановка ускладнювалася щохвилини, але «Черкаси» не звертали на неї уваги і намагалися таки вирватися з пастки у відкритому морі. Впевнившись у відсутності можливостей прорватися та не отримавши підмоги, тральщик став на якір в озері і зайняв кругову оборону з великим десантним кораблем «Костянтин Ольшанський», на якому зрачник у пальне залив забортну воду. «Черкаси» вже стали виступати флагманом групи кораблів, що не збиралася коритися противнику. «Здаватися не збираємося. Кожний член екіпажу сказав, що не хоче брати участь у такій ганьбі, як здача ворогу корабля та зрада присязі» - від імені екіпажу заявив командир морського тральщика «Черкаси» капітан 3 рангу Юрій Федаш. Слідом за «Черкасами» зробив спробу прориву через барикаду на вході в озеро Донузлав і командир невеличкого мілководного рейдового тральщика «Генічеськ» старший мічман Олександр Бойчук. І він таки, не зважаючи на протидію з берега, мало таки не проскочив по мілководдю поряд з суднами, затопленими росіянами. Але з

боку моря його стримав потужний морський буксир ЧФ РФ «Шхартар», який загородивши вузький прохід, заштовхнув «Генічеськ» в озеро, а за допомогою двох брандспойтів заливав водою ходову рубку тральщик, створював водно-повітряну завісу на його шляху. З кораблів ЧФ РФ, які стояли на зовнішньому рейді Донузлава над «Генічеськом» промайнуло кілька попереджувальних пострілів з кулеметів. Під час спроби прориву до краю мола на автомобілі КАМАЗ під'їхав підрозділ озброєних снайперськими гвинтівками людей у російській військовій формі без розпізнавальних знаків, які зайняли бойові позиції.

23 березня продовжилися спроби російського спецназу висадити на борт «Черкас» десант, однак попри команду «Зброю не застосовувати» кораблю вмілим маневруванням у вузькому фарватері вдалося відбити атаки супротивника. Увесь час блокади кораблів в озері група мешканців селища Новоозерне з берега підтримувала екіпажі кораблів. Це Подружжя Ольга і Михайло Туменки, син яких Євген проходив службу і знаходився на борту «Костянтина Ольшанського», встановили на пагорбі Державний прапор України і організували підтримку заблокованих моряків групою з місцевих мешканців. Користуючись туманом катерами і шлюпками доставляли на борт кораблів продукти і голосом підтримували українських моряків: «Ольшанський, ви герої!», «Слава Україні! Героям Слава!». Ольга Туменко з чоловіком та Державним прапором годинами не відходили від берега. Вже після анексії Криму вона поділиться пережитим: «...Ми як могли підтримували наших моряків. І вночі приїжджали, і через туман вдивлялися, і до звуків прислуховувалися чи не підходять до кораблів «брати», і провізію підвозили. І прапор той наш там був, ним ми сина підтримували і всіх патріотів, хоч їх осталося там вже мало. Ми гордимось своїм сином, і нам не соромно ходити по селищу». Люди розуміли, що втрачають не лише кораблі, разом з ними вони втрачають Батьківщину і свою державу.

24 березня великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський» остався взагалі без ходу і енергоживлення, від загрози десанту закрився димовими завісами. Та димова завіса не є великою завадою для штурмуючого противника. Російський спецназ підійшов до корабля на раніше захопленому у ВМС України буксирі і на кораблі розпочалася абордажна битва. З криком «Здавайтеся!» російські спецназівці закидали корабель світо-шумовими гранатами. Екіпаж з 21 чоловік вчинив опір та коли з буксира пролунали постріли з автоматів і кулі зацокотіли по корабельному металу, ко-

мандир корабля капітана 3 рангу Дмитро Коваленко змушений був віддати наказ екіпажу відступити з верхньої палуби. На корабель вдерлося близько 200 штурмовиків, які зламавши внутрішні перегородки, захопили практично беззбройних моряків. Вивівши їх на верхню палубу окупанти взялися спускати з гафеля корабля Військово-морський прапор України. 10 моряків екіпажу заспівали Гімн України.

Одночасно з штурмом «Костянтина Ольшанського» відбувалася чергова спроба російських десантників захопити тральщик «Черкаси». Російські десантники разом з «кримською самообороною» намагалися за допомогою швидких катерів підійти до корабля та висадитись на нього. Однак «Черкаси», вміло маневруючи у вузькому фарватері, не дали їм цього зробити. Українські моряки, щоб не допустити катерам противника наблизитися до свого борту на абордаж, у відповідь теж використовували вибухові пристрої, шашки і гранати. Вранці наступного дня у густому тумані до рейдового тральщика «Генічеськ», що стояв на якорі, підійшов катер противника. Екіпаж, всього кілька матросів на чолі з мічманом, не встигнув вибрати якір, бо запізно побачили катер, а радіолокаційної станції у них не було. Значно переважаючий чисельно і озброєний до зубів, російський спецназ заскочив на борт, і грубою фізичною силою захопив моряків невеличкого екіпажу «Генічеська», повалив їх на палубу. Більше за все постраждали ті, хто намагався дати відсіч, і командир тральщика старший мічман Олександр Бойчук. Повністю опанувавши кораблем, всіх моряків вивели на верхню палубу і поклали обличчям вниз, били і топтали ногами. Повністю інтернувавши екіпаж, відбуксирували тральщик до пристані, моряків вивели на берег, а Олександра Бойчука взялися допитувати представники ФСБ.

Залишившись наодинці з противником, у безвихідній ситуації морський тральщик «Черкаси» відхилив ультиматум здати корабель і спустити Військово-морський прапор. Він остався останнім не захопленим кораблем ВМС України в Криму і саме він тепер представляв у кримських бухтах флот України. І приготувався до вирішальної боротьби, яка мала вирішити долю корабля і екіпажу, бо наш екіпаж, повідомив матрос Олександр Гутник телефоном, противник вважає «найбільш знахабнілим, який дуже пожалкує, якщо буде чинити спротив». Однак «Здаватися ми не збираємося», заявив командир корабля капітан 3 рангу Юрій Федаш, який користувався повною підтримкою своїх моряків.

Протягом всього дня 25 березня в озері Донузлав тривало протистояння морського тральщика «Черкаси» з спеціально доставленими швидкісним десантними катерами з спецназом противника на борту та вертольотами. Довгий час, маневруючи та відбиваючи спроби штурмовиків зачепитися за його борт, тральщику вдавалося уникати висадки на борт. Над ним гордо майорів Військово-морський прапор Збройних Сил України – екіпаж твердо грудьми, як і співалося у «Марші ВМС України» стояв за «Крим і український прапор що над ним». Та сили були надто нерівні. Перед вирішальним штурмом противника екіпаж заспівав хіт Ляпіса Трубецького «Воїни світла» і приготувався до свого останнього бою. Воїни-моряки співали натхненно і всі разом, і з їх піснею у водах Донузлава вмирало зрадливе «морське братство двох флотів». Одночасно на палубі «Черкас» विकристалізовувалося нове духовне, морське братство, яке стало символом українського опору в Криму, морським «Укропом», і вони, як колись старші покоління борців за волю України, вирішили боротися до кінця. Не відомо, чи знав екіпаж тральщика про подібний їхньому поступок екіпажу ескадреного міноносця Чорноморського флоту «Завидний», звершений ним у вже далекому 12 жовтня 1917 році та їх заяву у відповідь на погрози підірвати їхній корабель, що «...ми, українці, не спустимо піднятий нами наш національний Український прапор до тих пір, поки живе і існує наш міноносець...». Можливо, що й не знали, бо історія флоту УНР не знаходилася обов'язковою для вивчення в системі гуманітарної підготовки, бо звернення "Завидного" не стало своєрідним духовним заповітом для сучасних українських моряків. Але духовна константа і поступки «черкашан» вповні відповідали прагненням і діям екіпажу міноносця «Завидний»: поки «...живі сини нашої славної матері – України, відповідно, жива й та сила, яка повинна відновити права нашої славної дорогої матері – України...». Тож історія зробила столітній галс і повторилася в діях екіпажу морського тральщика «Черкаси». Під вечір 25 березня морський тральщик «Черкаси» почали переслідувати два спеціально доставлені на озеро російські швидкісні катери з спецназом на борту. Та тральщику умілим маневруванням та з допомогою пострілів з кулемета, димових завіс і гранат вдавалося ухилитися від нападників. Маневруючи, він не давав змоги висадити на свій борт абордажну команду противника. Тоді на допомогу нападникам направили ще один швидкісний катер з десантниками і буксир «Ковель» (U831), який кількома днями раніше змінив Військово-морський прапор України на російський Андріївський та два вертольоти Мі-35. Від вибухів гранат, які

штурмовики кидали під борт корабля, в корпусі тральщика почала струмитися забортна вода.

Вже темніло, коли російським нападникам вдалося кинути бойові гранати під гвинти корабля, вивести їх з ладу чим позбавили корабель ходу. Коли він вимушено зупинився, абордажні команди ворожих десантників з катерів і вертольотів увірвалися на борт тральщика, закинули на палубу гранати. Екіпаж запекло відбивався, рвалися гранати і димові шашки. Все навколо корабля, як і саме селище, заволокло димом. В тому диму чутно було викрики, вибухи гранат, автоматні і кулеметні черги та яскраві спалахи. Кулі, за розповідями мешканців селища, літали не лише над кораблем, але і над селищем Новоозерне, мешканці якого ховалися де тільки було можна. Над тральщиком барижували російські вертольоти. Під тиском переважаючої абордажної групи противника екіпаж корабля вимушено відступив вглиб корабля і забарикадувався в кубрику. Вже ввечері російський спецназ зламав переборки кубрика і опанував кораблем повністю. Захопивши корабель, російські спецназівці оцінили гідний опір екіпажу корабля і... повелися з ним по-людськи. В полон не брали, погодилися залишити частину українського екіпажу на кораблі до середи. Навіть згодилися не спускати Військово-морський прапор України до тих пір, поки не зійде з нього останній український матрос.

З втратою морського тральщика «Черкаси» Військово-морські сили України втратили свій останній корабель, свою останню військову частину на Кримському півострові. Українські морський тральщик «Черкаси», рейдовий тральщик «Генічеськ» та великий десантний корабель «Костянтин Ольшанський» були протизаконно, в порушення всіх міжнародних законів і правил мореплавства захоплені переважаючими силами противника в неоголошеній гібридній війні. Їх екіпажі, а також морські піхотинці, вірні народу і військовій присязі, вчинили гідний опір і не здалися без бою противнику. Вони стали справжніми морськими «Укропами», а їх кораблі – кораблями-героями сучасних Військово-морських сил України і такими мають увійти в їх історію. Їх всіх у ВМС України мали би знати поіменно. Українські моряки з цих кораблів та батальйону морської піхоти з Феодосії гідно продовжили звитягу і морську славу моряків флоту УНР, боротьбу старших поколінь за свободу рідного народу і сьогодні стали прикладом для відроджених справді народних Військово-Морських сил України.

Х. «Тузлинська» провокація як перша спроба анексії Криму

Після проголошення незалежності України Росія і Чорноморський флот не приховували, що український Севастополь для них є «городом русской славы», історичною «колыскою» флоту і православ'я, який разом з Кримом обов'язково повернеться до «історической родини». Ця ідеологема супроводжувала весь шестирічний процес розподілу Чорноморського флоту колишнього СРСР (1992 – 1997 рр.), а згодом, після деякого затишшя, у вересні-жовтні 2003 року, вибухнула «гібридною» військово-політичною кризою навколо острова Тузла в Керченській протоці. Тож треба знайти відповідь як Українська держава стверджувала свою державність в Криму, коли на півострові постійно гриміли «гібридні» антиукраїнські акції і заходи. Та що протиставляла у відповідь, як та чи готувалася взагалі захищати свої кордони в Криму?

Для відповіді повернемося на десятиліття назад. Восени 2003 року розгорнувся конфлікт навколо українського острова Тузла в Керченській протоці, до якого з російського кубанського берега почали будувати широку дамбу. Це була перша спроба Росії гібридними методами, при допомозі п'ятої колони в Криму силою взяти під власний контроль судноплавство у Керченській протоці і Азовському морі, змінити внутріполітичну ситуацію в Україні, «стриножити» її і втягнути до «братської» союзної держави. Вибір часу анексії острова, а з ним і розвиток Керченської кризи, був вибраний

2003 р. Острів Тузла борониться, дамба приближується...

досить вдало, українська влада виглядала ослабленою «касетним скандалом», викликаним вбивством журналіста Гонгадзе, та політичною акцією опозиції «Україна без Кучми».

Тузлинські події вказують і на роль Чорноморського флоту, яку відводили йому у

Москві для впливу не лише на ситуацію в Криму, а й на зовнішню і внутрішню політику уряду України. Офіційно з Москви і Києва наказувалося в Севастополі «дружити флотами». Тому ще на початку 2003 року були сплановані спільні командно-штабні навчання (КШН) Військово-Морських сил України і Чорноморського флоту РФ в Чорному морі у вересні місяці. Були узгоджені і відповідні плани. Однак у серпні місяці без пояснення причин командування Чорноморського флоту заявило, що КШН ЧФ вони будуть проводити окремо. Свої командно-штабні навчання з залученням реальних сил Чорноморський флот проводив з 20 по 24 вересня, виконавши неподалік Керчі тренування по висадці десанту морської піхоти. Інша бригада російських десантників проводила навчання з реальним використанням бойової зброї поблизу порту Залізний Ріг на Таманському півострові. На всіх навчаннях військові спочатку моделюють ситуацію, яка називається легендою, а потім відповідно до неї планують свої дії. Як слідує з кальки карти КШН Чорноморського флоту, яка опинилася в штаб ВМС України, російська легенда командно-штабних навчань виглядала достатньо цікавою для української сторони.

Президент і прем'єр України одночасно знаходяться з візитами далеко від своєї країни (на період Тузлинської кризи Президент України Л. Кучма знаходився у Бразилії, а прем'єр В. Янукович у Прибалтиці). В цей час загострюється військово-політична ситуація в... Керченській протоці. Військово-Морські сили України з берега і з моря блокують Керченську протоку та російські військові об'єкти в Криму. Ці дії викликають протест російських громад і організацій Севастополя і Криму, які заблоковують українські військові частини та місцеві органи влади, вимагаючи російського громадянства, приєднання півострова до «історіческой Родіни» та вступу України до союзу Росії і Білорусі. У Сімферополі блокується Верховна рада і Рада міністрів. Перелякані керівники Криму втікають до Києва, на півострові встановлюється беззладдя. Для встановлення контролю над Кримом в Україні оголошується надзвичайний стан, Кучму відсторонюють від влади і передають її націоналістичному президенту, який в односторонньому порядку розриває угоди по Чорноморському флоту. Однак ці дії ще більше активізують проросійський рух, він шириться Україною, охоплює східні і південні області України, які теж блокують органи місцевого самоуправління, висловлюють недовіру президенту-націоналісту. Коли колони протестантів почали крокувати вулицями Києва, президент-націоналіст втікає за кордон, а Верховна Рада проголошує про вступ України до

союзу Росії і Білорусі та відновлює денонсовані угоди з РФ. Ситуація в Керченській протоці стабілізується...

Ось така була легенда, яку, звичайно, самі собі у штабі ЧФ придумати не могли. Військові навчання – не дитяча гра, то ж стає очевидним хто затіяв ту провокацію навколо острова Тузла та з якою метою. Разом з цим вийшла на поверхню і роль Чорноморського флоту Російської Федерації у боротьбі проти незалежності України та його зв'язок з п'ятою колоною України. Наперед скажемо, що у міноборони та у штабі ВМС України цю «легенду» просто проігнорували.

З початком будівництва дамби у Керченський порт з порушенням всіх правил мореходства увійшли два малих протичовнових кораблі ЧФ (корвети - за укр. кваліфікацією) з Новоросійської військово-морської бази ЧФ і загородили вхід в порт. Їх з великим трудом витіснили з порту Керченські морські прикордонники, а на Таманському півострові стали накопичуватися російські війська. Саму дамбу насипали мобілізовані в центральних регіонах Росії військовослужбовці з сотнями одиниць різноманітної будівельної техніки, звезеної навіть з східних регіонів Росії. У відповідь з української сторони на острові Тузла була терміново створена прикордонна застава і відзначений прикордонними знаками водний кордон між Україною і Російською Федерацією відповідними знаками, яких до кризи у протоці не було.

Український опір на Тузлі в Москві не сподобався. 20 жовтня глава адміністрації президента РФ Александр Волошін на брифінгу російських і українських журналістів заявив наступне: «Никогда Россия не оставит Украине Керченский пролив. Хватит того, что Крым сегодня украинский, и мы еле успокоили людей по этому по-

воду. Хватит издеваться над нами. Если надо, мы сделаем все возможное и невозможное, чтобы отстоять свою позицию. Если надо, мы сбросим туда бомбу!». У ві-

2003, жовтень. Дамба насипається

дповідь кримський прем'єр ветеран - афганець Сергій Куніцин не злякався і заявив, що у нього на кожну таку бомбу теж знайдеться бомба і відбув до Керчі, куди вже прибули українські війська. Йому цих слів у Москві не забудуть і після стабілізації ситуації його московські друзі перестануть з ним вітатися.

22 жовтня Кабмін Криму взялися пікетувати триста осіб, які представляли комуністів і російські общини, звинувачуючи Україну в... агресії проти Росії та вимагаючи миру і повернення Росії «ісконного російського острова»! Та мешканці Криму у своїй масі цю авантюру не підтримали, російський рух і комуністи не мали тоді тієї сили, щоб самостійно огорнути півострів масовими протестами. Кримська влада не перелякалася і не втекла з Криму, як очікувалося організаторам гібридної війни. Натомість кримський прем'єр Сергій Куніцин з початком керченської провокації створив і очолив штаб захисту Тузли, став діяти рішуче і не сприймав московські роз'яснення, що мовляв, це краснодарський губернатор дамбою намагається захистити своє узбережжя від розмиву. Сам краснодарський губернатор від Куніцина і свого суспільства заховався. Прем'єр-міністр України Віктор Янукович теж протягом всієї кризи свого голосу не подавав і виглядав таким собі «пацифістом-миротворцем».

На Тузлі проживало кілька родин ветеранів праці, в основному колишні рибалки. Російські плановики вирішили використати їх в своїх цілях за абхазьким сценарієм. Якось вночі з початком будівництва дамби з російського берега до старого рибалки Коржа прибули російські «паспортисти-агітатори» і запропонували йому отримати... російський паспорт, який вже був на нього оформлений, не вистачало лише підпису його власника. З наявністю місцевого жителя-громадянина РФ острів був би негайно оголошений територією Росії. По-суті, повторювався би абхазький сценарій. Однак ветеран не виправдав очікуваних від нього надій і зірвав російську операцію по анексії острова, категорично відмовився від такої пропозиції, заявивши, що йому непогано живеться в Україні та повідомив про «гостей» прикордонникам. Відтоді розпочалася протидія спробі анексії. Абхазький варіант на Тузлі не пройшов.

23 жовтня в Керч терміново, перервавши свій візит у Бразилії, прибув Президент Леонід Кучма, відвідав острів Тузла, поспілкувався з військовими і місцевою владою, став діяти рішуче. Як пізніше повідомлялося в пресі, Кучма заявив Путіну про його три умови вирішення кризи, одна з яких передбачала, що у випадку порушення дамбою українського кордону, вона буде атакована і знище-

на українською артилерією і авіацією. Це подіяло і будівництво дамби припинилося за який десяток метрів від українського кордону. До того ВМС України в той час проявили рішучість у діях, там ще служили офіцери і мічмани, які закладали основи українського флоту, пережили «мешковщину» і розподіл ЧФ і на собі не раз перевіряли пропагуєме братство та партнерство флотів, тож рішуче виступили і були готові боронити територіальну цілісність своєї країни. Розгорнутися до масштабного українсько-російського військового конфлікту тузлинській кризі не дозволили США і Великобританія як гаранти безпеки України по Будапештському меморандуму. Росія ж протистояти США і Великобританії тоді ще сили не мала, тож мусіла змиритися з «тузлинською» поразкою, перевівши все в режим самостійних дій і поступків кубанського губернатора.

Якщо легенду КШН ЧФ РФ 2003 року накласти на сценарій анексії Криму у 2014 році, то можна з впевненістю стверджувати, що її автори від її реалізації не відмовилися, ця сама легенда шліфувалася і доопрацьовувалася у російських штабах протягом всіх наступних десяти років. Вже після анексії Криму в газеті «День» кримську ситуацію підсумував экс-міністр оборони України Євген Марчук: «Згадайте російську поведінку під час тузлинської кризи. Я тоді був міністром оборони – все було дуже близько до стрільби, і в однім інтерв'ю сказав, що тузлинська криза показала непередбачуваність російської політики по відношенню до України, і необхідно зробити дуже серйозні висновки. Не зробили».

Зате протилежна сторона конфлікту з своєї поразки у «тузлинській війні» висновки зробила належні. Ставка на п'яту колону в Україні, проросійські партії, організації і рухи в Криму та на їх спроможність самостійно організувати широкі протестні рухи провалилася. Вияснилося, що і Чорноморський флот не здатен самостійно нейтралізувати Військово-Морські сили України, бо велика кількість офіцерів і мічманів вжилися в українське суспільство та пов'язана сімейними вузлами з Україною. Тому анексія Криму була покладена на сили спеціальних операцій збройних сил Росії лише при допоміжній ролі Чорноморського флоту. «Чтобы блокировать и разоружить 20 тысяч человек (Збройних Сил України – *М.М.*), хорошо вооруженных, нужен определенный набор личного состава. И не просто по количеству, но и по качеству. Нужны были специалисты, которые умеют это делать. Поэтому я дал поручения и указания Минобороны, чего скрывать, под видом усиления охраны наших военных объектов в Крыму перебросить туда спецподразделения Главного разведуправления и силы морской пехоты, десантников",

- признався сам В.Путин на річницю анексії Кримського півострова. (<http://news.liga.net/news/politics/>)

Тузлинська криза виявила, що й сама кримська влада не проявила стремління до «історической родини». Тому в план підготовки російської анексії Криму були внесені відповідні зміни і корективи, яким у значній мірі сприяла демократизація України у часи президента Віктора Ющенка, а при Вікторі Януковичу – відкрита широка дорога. Ставка була зроблена на приплачені громадські об'єднання і організації, найперше на створення російських напіввійськових козачих організацій, до яких без будь-яких проблем можна було б улюбий час доставити поповнення з Дону і Кубані під виглядом місцевої козачої «самооборони». Особливий акцент був зроблений на підпорядкування російським інтересам у Криму церкви і внесення в громадську свідомість російського бачення історії Севастополя і Криму, будівництво музеїв, церков, пам'ятників царям, імператорам та іншим «стовпам» російської історії. Пропаганда вірності «отцам і дедам», «нерушимого братства і дружби флотів і народів» та боротьба з фашистами і націоналістами-бандерівцями стала основою всієї ідеології як російського флоту, так і влади у Криму. У душі цієї ж ідеології при допомозі самого Києва усунули від посади міністра оборони Євгена Марчука і кримського прем'єра Сергія Куніцина – занадто були патріотично налаштовані. Затим взялися будувати і випестовувати «сильну опозицію», змінили у Криму майже всю місцеву владу, керівниками силових структур різних ланок управління призначили виключно вихідців з Донбасу та звільнили у запас патріотичних офіцерів Військово-Морських сил, СБУ і МВС. Робилося це командувачами по такому принципу: у мене претензій по службі до вас немає, але служити разом ми не будемо і тому ви будете звільнені у запас. Називати себе українцем у Криму стало небезпечно. Одночасно зусилля влади направлялися на розкол кримськотатарської громади та дискредитацію їх національних лідерів і Меджлісу кримськотатарського народу. До силових структур кримських татар майже не залучали.

В Україні Тузлу заговорили продовженням «братських» відносин, наказали про неї забути і ще міцніше дружити флотами, народами і країнами та вихваляти значення гаранта – Чорноморського флоту – для безпеки України. У цей же час наші Збройні Сили під видом «реформ» та різних експериментів однаково нищилися як при владі олігархічній, так і демократичній, а статус захисника Вітчизни у суспільстві постійно деградував і принижувався морально і соціально. Але ж і самі військові, як в армії, так і на флоті, відк-

рито не перечили знищенню оборонного сектора держави, у крайньому разі не було чути заяв від генералів і адміралів про відставку у знак незгоди з «проводимими реформами». Останній такий протест був здійснений командувачем ВМС віце-адміралом Володимиром Безкоровайним у 1995 році, - заява про відставку на знак незгоди з військово-морською політикою президента Леоніда Кучми.

Як це сьогодні не виглядає дивним, але Військово-Морські сили не мали завдання і не стежили за діями «братнього» Чорноморського флоту як у Криму, так і у всій зоні своєї відповідальності. Тому російські БТРи регулярно без будь яких попереджень стали появлятися під Джанкою, Бахчисараєм, чи раптово висаджувалися морські десанти з Кавказу під Керчю – досліджували реакцію української сторони. А українська сторона робила вигляд, що все гаразд, оточена гарантми безпеки, роззброювалася, різала кораблі і боєзапас на металобрухт. Все це дало можливість Збройним силам Росії підготувати і провести швидку, успішну і неочікувану для ВМС України операцію по анексії Криму і видворенню з нього вже не братських, а водночас ставших ворожими Військово-Морських сил України, інтернувати їх кораблі, зброю, боєзапас і все флотське майно.

Відсутність та не бажання зробити висновки з першої спроби гібридної «тузлинської» війни проти України, миролюбність і брак реальної служби як такої у Військово-Морських силах, як, між іншим, і у всіх інших силових структурах України в Криму, дозволила

19.03.2014. Зруйнована окупантами стіна кабінету командувача ВМС ЗС України

російській стороні провести ефективну операцію по блокуванню українських військових частин у анексованому ними фактично за добу Кримському півострові і остаточно включити його до складу регіонів Російської Федерації. З цього приводу російський адмірал Ігор Касатонов в інтерв'ю РІА «Новости Крыма» 13 березня

2015 року розказав, що: «Спецслужбы и военнослужащие Черноморского флота Российской Федерации готовили плацдарм для оккупации. Офицеры знали, что творится вокруг, где расположены украинские части, сценарии развития событий прорабатывались на картах... Было проведено блестящее сосредоточение средств и сил специального назначения в Крыму с применением маскировочных мероприятий, неожиданных для украинцев, а также широкий набор мер по заблаговременной дезинформации противника... Флот со своими задачами справился - были доставлены «вежливые люди», с 27 на 28 февраля был взят Верховный совет Крыма... Разведка НАТО ... прозвала все, что можно и нельзя». Причины цього, на його думку, криються в «режиме строгого радиомолчания в период сосредоточения оккупационной группировки, а также в умелом использовании севастопольской базы, транспортных боевых средств, которые доставляли вооруженные силы в Крым». «Корабли шли из Новороссийска, и войска доставлялись по воздуху», - відзначив адмірал. На уточнююче питання журналіста, хто такі «вежливые люди» адмірал відповів, що то був російський «армейский спецназ». У тому ж інтерв'ю Російський адмірал заявив, що командування українських Збройних Сил в Криму знало про підготовку російської інтервенції, однак з цієї важливої інформації належних висновків не зробило: «Кое-что, конечно, (українці – М.М.) знали. Мне рассказывали, что украинцы получали информацию о том, что в феврале на Каче была заявлена посадка трех вертолетов, а сели шесть, на Гвардейском заказана посадка одного Ил-76, а сели три, 500 человек. Это были диверсионные подразделения, наводчики, проводники, которые действовали вместе с группировкой флота. Естественно, и морская пехота тоже получила боевые приказы», - приводять РІА «Новости» слова російського адмірала.

Як саме готувалися «вежливые люди» для вторгнення в Крим розказав ІА «Медуза» безпосередній учасник агресії, кавалер медалі «За возвращение Крыма» 23-річний сержант-контрактник 31-ї гвардійської десантно-штурмової бригади з Ульяновська Олег Терюшін. Ця бригада ще 24 лютого 2014 року, однією з перших, була перекинута з Ульяновська до Криму. «За два дня до этого, - розказав сержант, - нас подняли по тревоге в казарме. Сформировали в батальонно-тактические группы и отправили на самолётах в Анапу. Из Анапы на КАМАЗах нас перебросили в Ново-российск, откуда на большом десантном корабле мы отплыли в Севастополь». На його думку, ніхто, крім командування, поняття

не мали про операцію по анексії Криму до складу Росії. «Нас просто посадили в трюмные отделения корабля. А утром мы вышли на палубу и поняли, что находимся где-то в Севастополе на военно-морской базе Черноморского флота. Как только мы сошли с корабля на землю, нам приказали снять всю государственную символику и знаки отличия войск, чтобы не афишировать наше присутствие на полуострове и не сеять панику. Всем нам раздали зеленые балаклавы, темные очки, наколенники и налокотники. Вот и все обмундирование. Думаю, мы были одними из первых, кого начали называть «вежливыми людьми». За словами того ж Терюшіна, у Севастополі вони пробули кілька днів, після чого їм поставили завдання заблокувати 36-у бригаду берегової оборони ВМС України у селищі Перевальне. Нашивки з російською символікою їм дозволили повернути на військову форму лише після так званого референдуму в Криму. Отже, можемо констатувати, що на відміну від російської сторони військово-політичне керівництво України, Генштаб і штаб ВМС України Тузлінську гібридну кризу проігнорували, мовби її і не було, та належних висновків для зміцнення безпеки держави у Криму не робили. А тоді чим займалися у Міністерстві оборони, Генеральному Штабі та у штабі Військово-Морських сил Збройних Сил України протягом останніх десяти років?

У останні десять років командування ВМС у повному складі активно підтримувало і допомагало руйнувати національний флот міністрам оборони Єжелю – Саламатіну - Лебедеву, підводило під неї кадрову і виховну роботу. Мало того, напередодні анексії Криму критичною для Військово-Морських сил ситуацію створили самі українські генерали. За багатьма повідомленнями офіцерів штабу ВМС України начальник Генерального штабу Збройних Сил України адмірал Юрій Ільїн, направлений для в'яснення ситуації в Крим, в час вторгнення російських десантників і спецназу на півострів в ніч з 27 на 28 лютого 2014 року особисто дав розпорядження військам в Криму встановити бойову готовність «постійна», резервні бойові групи розпустити, зброю здати на склади і у випадку блокування військових частин збройного опору не чинити, зброю не застосовувати! Розпорядження начальника Генштабу, вчорашнього командувача ВМС України, адмірала Юрія Ільїна не чинити опору, коли сам він після його оприлюднення заховався в госпіталь, зрада присязі більшості адміралів ВМС внесли таке сум'яття у свідомість українських військовослужбовців, що його не змогли тривалий час знешкодити ні відсторонення Ільїна від посади, ні відміна цього розпорядження Міністром оборони, ні наказ Міністра оборони при спробах

сепаратистів і їх прихильників захопити військові частини застосувати зброю, ні призначення нового командувача ВМС. Підсумком породженої невпевненості у вище командування і страху порушити «вікове братство двох флотів» стала організація оборони військових частин не із зброєю, а з палками в руках. У цих умовах «ведення оборони» заїжджим козачкам та російським десантникам не стало проблемою спилити петлі воріт штабу ВМС і в'їхати на його територію КАМАЗом з сепаратистами на борту, захопили штаб і командувача ВМС України у тому числі. А там же у гаражі стояли готові до бою сім БТРів та склад озброєння! З падінням штабу ВМС більшість кораблів і військових частин без тіні смутку спустили перед противником свої Бойові прапори які не мали права спускати навіть в умовах бою і реальної загрози власному життю, спустили без бою перед особами без військових відзнак, по суті, перед терористичним угрупованнями і незаконними бандформуваннями. Боляче, до болі в душі гірко дивитися, коли прийшли заїди знімають з щогл, шматують і палять наші Державні і Військово-морські прапори, коли нашим, колись славним морським піхотинцям без опору в'яжуть мотузками руки, в'яжуть як смирних овечок під стіною казарми. Ледве екіпажі тральщиків «Черкаси» та «Генічеськ» вчинили гідний опір загарбникам та такий, що навіть їх переможці не стали зазіхати на Військово-морський прапор на їх кораблях. Своім опором противнику у безнадійній ситуації тральщики та частина морських піхотинців у Феодосії зберегли честь Військово-морського прапору Збройних Сил України.

Що стосується Військово-морського прапору, то слід відзначити, що ні Президент Янукович, ні міністр оборони Лебедєв, та й командування ВМС мали смутне про нього уявлення, не знали його історії і не цікавилися історичним минулим очолюваним ними флоту. Інакше чільники країни і оборонного відомства та флоту бачили би різномаття їх кольорової гами, що роками розвівалися на флагштоках кораблів і суден. Відсутність у командного складу сталих знань з історії національних армії і флоту і стало предтечею байдужості до своїх національних символів, тому й без тіні сум'яття майже все командування ВМС України, більшість начальників управлінь і служб штабу ВМС при першій реальній загрозі опинилися під іншими прапорами.

Під чужими гаслами велася і оборона штабу ВМС. На корпусі, в якому розміщувалося управління виховної і соціально-психологічної роботи красувалося гасло «Русские не сдаются. Присяге верны». Тільки кому вірними осталися ці захисники, коли пе-

рестали себе вважати українцями? Практика довела, що чужі гасла українцям не на користь, що більшість з особового складу залишилися вірними не своєму народу, а нав'язаній ідеології «слов'янського братства», що місцеві «русскіє» оборонці українського штабу і командири бойових кораблів в «гібридній» війні таки здаються, і здаються без бою, нехтуючи при цьому клятвою і гідністю воїна, словом військової Присяги та українською державою. Тож закінчення оборони штабу, бойових кораблів, а разом з ним і місць дислокації флоту в Криму, виглядало логічним їхнім світовідчуттям.

Що ж то у нас були за командири такі, хто їх призначав на

2014, березень. Гасла на стіні корпусу штабу ВМС під час його оборони від російських інтервентів

посади, чим вони взагалі займалися, коли заявляли Верховному Головнокомандувачу, що їх особовий склад не спроможний не лише оборонятися, а й імітувати оборону? І хто підбирав і на яких традиціях виховував таких захисників українського народу, та чи понесуть творці цієї зрадливо-кадрової політики хоча бодай

якусь відповідальність за бездарну службу своїй Батьківщині? Напевно, варто спитати не лише з зрадників Єлісеєва – Ільїна - Березовського, а й з штабу ВМС, управління особового складу, кадрового центру та управління виховної і соціально-психологічної роботи за їх працю, за ті грубі і видимі упущення, про які їм вказувалося не один раз, але вони їх ігнорували і таки довели флот до його відірваності від мешканців Севастополя і Криму, до втрати бойового духу, до його фактичної деукраїнізації. Наслідком їх служби стала втрата основного бойового потенціалу (51 бойовий корабель і судно) Військово-Морських сил України. Надії, що окупанти, відповідно до міжнародних законів і правил мореплавства збережуть імунітет військових кораблів не виправдалися; ці правила до уваги зовсім не бралися - російським керівництвом ставилося завдання захопити флот України як головну опору української держави в Криму. І це завдання ними було виконане успішно. Військово-Морські сили України зірвати виконання цих планів не зуміли і тому втратили Крим.

...Остатки ВМС України разом з іншими силовими структурами покинули Крим. Тепер вони вже з Одеси починають відроджувати національний флот. Однак чи зробили висновки в українському флоті з отриманих уроків, а скажемо відверто, з поразки в Криму, з вимушеного відступу з півострова в Одесу і Миколаїв, впевненості не має. Нове керівництво ВМС не являється новим і оновленим. У його середовищі знаходяться офіцери, які тривалий час проявляли особливу відданість партії Регіонів, сприяли нищенню флоту адміралами Максимовим і Ільїним, являлись членами російського Морського собранія, вели кадрову політику, внаслідок якої вичищали з середовища флоту національно-патріотичних офіцерів та боролися з «бандерофашизмом» і прихильниками Майдану у флотських рядах. Час після анексії Криму демонструє, що в Одесі продовжується та ж гуманітарна політика, яка привела до краху в Криму.

На чому виховували українських моряків у Криму? Жодного разу не відзначили славної перемоги козацької зброї та флотоводців України минулих часів. Ходили парадми біля пам'ятника Тарасові Шевченку, але «Кобзаря» в руки не брали. Постійно у всі свята і будні поклонялися подвигу захисників Севастополя першої і другої оборони. А чи захистили вони хоч раз флотську столицю? Ні, у всіх війнах, що прокотилися Кримом, Чорноморський флот здавав півострів і свою головну базу ворогам. Отже, на поразках вчилися героїзму. Тож і українські моряки, виховані на героїзмі програних битв, теж здали Севастополь і Крим противнику і стали героями в Одесі. Врешті, історична пам'ять, історична самоосвіта це втрачений у ВМС України пріоритет, втрачена духовна територія, втрату якого у ВМС яскраво підтвердила випущена у 2013 році видавництвом «Флот України» книга «На варті морських рубежів» чи за два тижні до російського вторгнення в Крим книга О. Чубука «Совместное плавание», якими возвеличувалася... дружба флотів України і Росії та російсько-українське морське побратимство.

«Места, не занятые нами, немедленно займёт наш враг», був впевнений поет і саме через ігнорування цієї духовної аксіоми, через постійне сприяння російській пропаганді вітчизняний флот втратив бойову готовність і не зумів у своїй масі «віддано служити Українському народові, мужньо, вміло і непохитно боронити Українську державу, не шкодуючи свого життя» - як вимагають того положення про Бойовий прапор та військові статuti. Що ми бачимо зараз? Ідемо в Європу, однак совкові традиції знову домінують. Середньому десантному кораблю «Кіровоград», командир якого зрадив присязі, спустив перед окупантом свій Бойовий прапор, екіпаж

якого прийняв панічну заяву і здався противнику... знову повернули під Військово-морський прапор. За всіма міжнародними флотськими традиціями назві «Кіровоград» не повинно більше бути місця на українському флоті, корабель мав би бути перейменований негайно після його повернення до Одеси. Понадобилося три роки кривавої війни, щоб зрозуміти цю негідну річ і присвоїти кораблю ім'я флотського героя вже теперішньої російсько-української війни капітана 1 рангу Юрія Олефіренка. У той же час до сих пір на українському флоті не знаходиться місця для гідного вшанування пам'яті і ратної слави видатних флотоводців-десантників Козацького флоту України зусиллями, відвазі і військовій майстерності яких звільнялося від османського панування чорноморське узбережжя, у тому числі і Хаджибей (Одеса) чи флоту УНР. Якби на таких прикладах виховувався особовий склад українського флоту, напевно, ситуація в Криму виглядала б значно кращою.

Час покаже, які висновки зроблять у Військово-Морських силах України з своєї першої історичної поразки - моряки програли битву, не війну. Безсумнівно, що нове покоління українських моряків належні висновки зробить, але чи зміниться державна політика стосовно флоту? Тепер вже стає зрозумілим чому велика армія «псевдопатріотів» не дозволила ввести до бойового складу українського флоту ракетний крейсер, який, майже будучи готовим, двадцять років ржавіє у Миколаєві. А будь він та порізаний на метал кораблі-новобудови з Керчі у Севастополі, громадсько-політична ситуація виглядала би тут зовсім інакшою - вже не можна було б насміятися над «тюлькіним» флотом України. Міфи і символи, створені у сусідній країні, вже зіграли свою руйнівну роль, але не менш негативну роль на такий результат зіграло і відношення, власне, держави до свого флоту. Зазіхання наших сусідів на приморський регіон України нікуди не ділися, країні потрібен надійний морський щит і його слід створювати форсованими темпами. Досі свої нагальні проблеми розвитку і зміцнення флоту моряки вирішували в основному через шефську допомогу регіонів України. Український народ твердо і послідовно підтримував Військово-Морські сили і підчас кримської кризи. Але шефська, волонтерська допомога не шлях до створення потужного національного флоту, який би надійно закрити шлях агресору з моря. Згадаймо, що і на початку ХХ століття через відсутність належної уваги флоту нищення незалежної Української Народної Республіки прийшло з Чорного моря і з Криму – час зробити належні висновки. Є надія, що програма розвитку національного флоту знайде своє рішення у Верховній Раді України

і не лише моряки, а вся країна почують відповіді на питання: яким бути Військово-Морським силам України, як будуть враховані кримські уроки з урахуванням сьгоднішніх і майбутніх викликів і загроз.

«Флот існує, тому багато чого не трапилось», говорить англійське прислів'я. У нас не було виваженої держаної морської політики, не було належної уваги до розвитку ситуації в Криму, до розвитку і зміцненню національного флоту, тому й трапилося те, що не могло не трапитися – захоплення і анексія Криму.

ХІ. Додатки

1. Список

**організаційної групи командувача ВМС ЗС України
контр-адмірала Гайдука С.А. для розгортання штабу
ВМС ЗС України в м. Одеса**

1. Контр-адмірал ТАРАСОВ Андрій Андрійович - керівник;
2. Контр-адмірал ТИМЧУК Ігор Володимирович – заступник керівника;
3. Капітан 1 рангу БУРГОМІСТРЕНКО Анатолій Іванович;
4. Капітан 1 рангу НАЗАРЕНКО Юрій Володимирович;
5. Капітан 1 рангу РЯБОКОНЬ Віктор Вікторович;
6. Капітан 1 рангу ФУРЦЕВ Сергій Олександрович;
7. Полковник КОЗЛЕНКО Сергій Володимирович;
8. Полковник КРИСЯК Сергій Іванович;
9. Полковник СУК Олександр Петрович;
10. Капітан 2 рангу БРИТОВ Сергій Володимирович;
11. Капітан 2 рангу БРУНЕР Дмитро Юрійович;
12. Капітан 2 рангу ДЕАК Гліб Ендревич;
13. Капітан 2 рангу ФОМІН Сергій Вікторович;
14. Капітан 2 рангу КРИВОНОЖКО Віктор Олександрович;
15. Капітан 2 рангу СТАНКЕВИЧ Владислав Зіновійович;
16. Капітан 2 рангу ЗАКЛИКОВСЬКИЙ Віктор Миколайович;
17. Капітан 2 рангу МИКИТЮК Олександр Миколайович;
18. Капітан 2 рангу ОРЕХОВ Олександр Вікторович;
19. Капітан 2 рангу СЕЛЕЗЬКО Олег Анатолійович;
20. Капітан 2 рангу ЛЕТНЯНЧИН Андрій Миколайович;
21. Підполковник АНДРЕЙ Андрій Миколайович;
22. Підполковник КОНОТОПЕНКО Олександр Якович;
23. Підполковник МЕЛЬНИК Володимир Володимирович;
24. Підполковник м/с СЕРГІЄНКО Вадим Анатолійович;
25. Підполковник ЧЕРЕДНИЧЕНКО Євген Володимирович;
26. Капітан-лейтенант БЕВЗ Олександр Олександрович;
27. Капітан-лейтенант СОЛОГУБ Анатолій Анатолійович;
28. Капітан-лейтенант ТРЕМБАЧ Валерій Вікторович.

2.Загальний графік повернення Чорноморським флотом захоплених під час анексії АРКрим кораблів і суден ВМС ЗС України

<i>Всього кораблей (судов) - 32</i>	Дата												
	18, 04	21, 04	22, 04	23, 04	24, 04	25, 04	26, 04	27, 04	28, 04	29, 04	30, 04	01, 05	02, 05
	Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Сб	Сб	Сб	Сб	Сб	Сб	Сб
<i>Силы обеспечения</i>	Ав-тобусы на около 160 чел	Ав-тобусы на около 60 чел	Ав-тобусы на 25 чел	Ав-тобусы на 30 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел	Ав-тобусы на 40 чел
<i>Корабль (судно)</i>													
НОВООЗЕРНОЕ													
<i>Г.мтц "Черни-</i>	<i>до-ста вка эки</i>	<i>до пуск</i>	<i>переход</i>	<i>Резерв</i>									

<i>гов” Ново- озер- ное</i>	на жа																		
<i>2.касв “Доб- ропо- лье” Ново- озер- ное</i>	до- ста вка эки на жа	до пу ск	бук- сирует “Чер- ни- гов”	Ре- зерв															
<i>3.мтиц “Чер- кассы” Ново- озер- ное</i>	до- ста вка эки на жа	до пу ск	пере- ход	Ре- зерв															
<i>4.ака “Хер- сон” Ново- озер- ное</i>	до- ста вка эки на жа	до пу ск	бук- сирует “Чер- кас- сы”	Ре- зерв															
<i>5.ртиц “Гени- ческ” Ново- озер- ное</i>		до- ста вк а эк ип аж а	до- пуск	пе- ре- ход	Ре зе рв														
<i>6.ррка “РК- 653” Ново- озер- ное</i>			до- пуск	бук- си- рует “Ге- ни- ческ ”	Ре зе рв														

7.бдж “К. Оль- шансь- кий” Ново- озер- ное		до- ста- вк а эк- ип- аж а	до- пуск	пе- ре- ход	Ре- зе- рв														
СЕВАСТОПОЛЬ																			
крв “Тер- но- поль” Сева- сто- поль	остав- ка экипа- жа	до пу- ск	пе- ре- ход	Ре- зер- в															
крв “Хмель- ниц- кий” Сева- сто- поль	остав- ка экипа- жа	до пу- ск	бук- сиру- ет “Тер- но- поль”	Ре- зер- в															
крв “При- дне- про- вье” Сева- сто- поль	остав- ка экипа- жа	до- пуск	переход	Ре- зер- в															
ку “Сла- вутич”	остав- ка экипа- жа	до- пуск	переход	Резерв															

Сева- сто- поль														
крв “Луцк” Сева- сто- поль	остав- ка экипа- жа	попуск	букси- рует “Сла- вутич”	резерв										
ука “Сме- ла” Сева- сто- поль			остав- ка экипа- жа	попуск	пере- ход	Ре зе рв								
прка “РК- 001” Сева- сто- поль				попуск	букси- рует “Сме- ла”	Ре зе рв								
ука “Новая Кахов- ка” Сева- сто- поль			остав- ка экипа- жа	попуск	пере- ход	Ре зе рв								
прка “РРКа -1039” (прка- 500/5) Сева- сто-				попуск	букси- рует Н.Ках -а”	Ре зе рв								

<i>поль</i>																		
<i>ска “Со каль” Сева- сто- поль</i>				до- тавка кипа- жа от ЗВМБ	допуск													
<i>касв “Коро- стень ” Сева- сто- поль</i>				до- тавка кипа- жа от ЗВМБ	допуск	бук- си- ров- ка												
<i>мвс “Поча- ев” Сева- сто- поль</i>				до- тавка эк ип аж а от ЗВ М Б	до пу ск													
<i>сбс “Кре- менець Сева- сто- поль</i>					до- тавка кипа- жа от брнк	допуск												
<i>рб “Кра снопе- ре- копск” Сева- сто- поль</i>					до ст ав ка эк ип аж а от бр нк	до пу ск	букси- ровка											
<i>мб</i>					до ст	до пу	бук- си-											

<i>“Корець” Севастополь</i>					ав ка эк ип аж а от бр нк	ск	ров- ка							
<i>рб “Дубно” Севастополь</i>					до ст ав ка эк ип аж а от бр нк	до пу ск								
<i>пжжа “Борщов” Севастополь</i>						до ст ав ка эк ип аж а от бр нк	до пу ск	бук- си- ров- ка						
<i>рвдка “Ромны” Севастополь</i>						до ст ав ка эк ип аж а от бр нк	до пу ск							
<i>бгжа “Сквира” Севастополь</i>						до ст ав ка эк ип аж а от бр нк	до пу ск	бук- си- ров- ка						

<i>мгка</i> <i>“МГК-1877”</i> <i>Сева-сто-поль</i>						до ст ав ка эк ип аж а от бр нк	до пу ск						
<i>ррка</i> <i>“РК-767”</i> <i>Сева-сто-поль</i>						до ст ав ка эк ип аж а от бр нк	до пу ск						
<i>пска</i> <i>“Ильи-чевск”</i> <i>Сева-сто-поль</i>							до ст ав ка эк ип аж а		до п ус к				

ЗМІСТ

1. Пролог анексії	5
2. Боротьба з «фашизмом» як ідеологічне забезпечення підготовки російської агресії в Криму	10
3. Як ідеологія зруйнувала бойову готовність або чому флот не вчинив опору окупантам	25
4. Анатомія кримської зради	57
5. Анексія Криму. Хронологія окупації	104
6. Ключові організації та їх лідери, які відкрито вели підривну антиукраїнську діяльність до анексії Криму	382
7. Свято «падіння іґа української хунти»	386
8. Анатомія гібридної війни	390
9. Вони зберегли честь Військово-Морських сил України	403
10. Морські Укропи	407
11. «Тузлинська» провокація як перша спроба анексії Криму	416
12. Додатки	430

**ІСТОРИЧНИЙ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИЙ
КЛУБ ім. С. ШРАМЧЕНКА**

Серія «Морська бібліотека»

Серія започаткована 2005 р.

МАМЧАК Мирослав Андрійович

2014. Анексія Криму. Анатомія «гібридної» війни

У авторській редакції

Фотоілюстрації автора, Вячеслава Селезньова, Євгена Силкіна, Павла Парфенюка, сайту ForPost та з мережі Facebook. В хронології окупації Криму використані інформаційні повідомлення автора, Романа Бурка, Ігора Кабаненка, Олександра Красюка, Максима Майорова, Олени Соколан, Вячеслава Селезньова, Василя Садовського, інформаційної групи «Інформаційний Опір» (керівник Дмитро Тимчук), сайтів Міністерства оборони України, інформагентств УКРІНФОРМ, УНІАН, Українська правда.